

17.2 Driftbudget

DRIFTBUDGET Belopp i miljoner kronor	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Ramar till nämnderna		-9 540	-10 066	-10 076	-10 057
Löne- och prisjustering året		-230	-215	-146	-297
Löne- och prisjustering tidigare års		0	0	-215	-362
Summa ramar till nämnderna	-9 783	-9 771	-10 281	-10 438	-10 715
Resultat från verksamheten	-239				
Särskilda prioriteringar		-280	-147	-144	-131
Regionstyrelsens planeringsreserv, årets		-50	-25	-25	-25
Regionstyrelsens planeringsreserv, föregående års		-34	-50	-75	-100
Omställning		-138			
Summa verksamheter	-10 022	-10 272	-10 503	-10 682	-10 971
Regionstyrelsens verksamhetskostnad	287	-54	-148	-104	-197
Verksamhetens nettokostnader	-9 735	-10 327	-10 652	-10 786	-11 169
Regionstyrelsen		s			
Skatteintäkter	7 349	7 477	7 934	8 179	8 414
Generella statsbidrag och utjämning	2 833	2 954	3 007	2 850	2 873
Finansiella intäkter	300	177	222	259	285
Finansiella kostnader	-217	-97	-137	-167	-207
Årets resultat	530	185	375	335	196

DRIFTBUDGET Belopp i tusen kronor	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
<i>Pensioner</i>					
Pensionsutbetalning, gamla förbindelser	-340	-328	-346	-364	-373
Löneskatt på pensionsutbet	-82	-80	-84	-88	-91
Pensionsutbetalning ÄDEL		-21	-21	-21	-21
Löneskatt på pensionsutbet ÄDEL		-5	-5	-5	-5
Övrigt	-2	-2	-2	-2	-2
<i>Ökad pensionsavsättning</i>					
Avgiftsbestämd del KAP-KL	-228	-232	-246	-252	-260
Förändring pensionsavsättning	-172	-169	-170	-123	-194
Löneskatt avg.best del KAP-KL	-55	-56	-60	-61	-63
Löneskatt på pens.avsättn.förändr	-42	-41	-41	-30	-47
Pensionskostnad utöver skandias kalkyl	-6	-25	-25	-25	-25
Löneskatt på premiebetalning KAP-KL					
Schablonber pensionskostnad	547	536	583	597	611
Schablonber löneskatt	133	130	141	145	148
Arbetsgivaravgifter	5				
Tandvårdsmoms	15	16	16	16	16
Patientförsäkring LÖF premie	-48	-49	-44	-45	-46
<i>Internräntor</i>					
Likvidkonto	1	1	1	1	1
Lån fastigheter	113	132	63	63	63
Interna ränteintäkter	10	10	10	10	10
Nedskrivning förråd	-51				
Avkastningskrav/fastighetsfinansiering					
Regionservice		7	7	7	7
Fastighetsfinansiering		120	72	72	72
Folktandvården		2	2	2	2
<i>Summa avk krav o ej nyttjad planeringsreserv</i>	491				
Summa	287	-54	-148	-104	-197
Verksamhetens nettokostnader	-9 735	-10 327	-10 652	-10 786	-11 169

17.3 Driftbudget per nämnd

DRIFTBUDGET PER NÄMND Belopp i miljoner kronor	Aktuell ram 2021	Justeringar Inför 2021	Löne & pris uppräknig	Särskilda prioriteringar	Ramar till nämnderna 2022
Budgetramar till nämnderna					
Regionfullmäktige	-18		-0,4	0	-18
Regionstyrelsen					
varav					
- Regionstyrelsen och regionkansliet	-464	36,6	-10,1	3	-434
- Hälsovalsensheten	-1 916		-40,2	-15	-1 972
- Tandvårdsensheten	-242		-5,1	0	-247
Hälso- och sjukvårdsnämnden	-6 341	-50,0	-136,2	-164	-6 691
Forsknings- och utbildningsnämnden	-124		-2,6	3	-124
Folktandvårdsnämnden	-1		0,0	0	-1
Servicenämnden	-48		-1,0	-1	-50
Samhällsbyggnadsnämnden	-629		-13,2	-20	-662
Regional tillväxtnämnd	-145		-3,0	41	-107
Kulturnämnden	-113		-2,4	6	-109
Gem. nämnd för företagsh. & tolk	0		0,0	0	0
Tidigare beslut ej utfördelade till nämnderna		-10,0	-1,3		-11
Summa budgetramar till nämnderna	-10 042	-23	-215	-147	-10 428
Regionstyrelsens verksamhetskostnad	-184				-148
Effekter tidigare års beslut	-34				-50
Regionstyrelsens planeringsreserv	-50				-25
Omställning	-78				
Verksamhetens nettokostnader	-10 388				-10 652
Regionstyrelsens finansförvaltning	10 573				11 027
Årets resultat	185				375

17.4 Balansbudget

BALANSBUDGET Belopp i miljoner kronor	Utfall 2020	Budget 2021	Kalkyl 2022	Plan 2023	Plan 2024
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>	24	44	43	55	49
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>					
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	5 578	6 277	6 663	6 654	6 660
Maskiner och inventarier	929	1 209	1 402	1 402	1 402
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>	176	174	174	174	174
Summa anläggningstillgångar	6 707	7 705	8 283	8 285	8 285
Omsättningstillgångar					
Förråd	102	160	102	102	102
Fordringar	995	770	850	850	850
Kortfristiga placeringar pensionsmedelsportfölj	4 528	4 355	5 102	5 501	6 029
Orealiserade finansiella tillgångar		85	85	198	297
Kassa/bank o kortfr placeringar likv portfölj	244	356	33	160	157
Summa omsättningstillgångar	5 868	5 726	6 172	6 811	7 435
SUMMA TILLGÅNGAR	12 575	13 431	14 455	15 096	15 720
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital					
Ingående eget kapital	2 762	2 741	2 861	3 236	3 571
Årets resultat	530	185	375	335	196
Summa eget kapital	3 292	2 926	3 236	3 571	3 767
Avsättningar					
Avsättning för pensioner inkl. löneskatt	4 735	5 074	5 702	6 001	6 429
Summa avsättningar	4 735	5 074	5 702	6 001	6 429
Skulder					
Långfristiga skulder	1 917	2 656	2 742	2 749	2 749
Kortfristiga skulder	2 631	2 775	2 775	2 775	2 775
Summa skulder	4 548	5 431	5 517	5 524	5 524
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	12 575	13 431	14 455	15 096	15 720

17.5 Kassaflödesbudget

KASSAFLÖDES BUDGET Belopp i miljoner kronor	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Årets resultat	530	185	375	335	196
Justering med post "Framtida utmaningar"					
<i>Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital</i>	<i>1 274</i>	<i>894</i>	<i>1 148</i>	<i>1 082</i>	<i>1 075</i>
Ökning/minskning kortfristiga fordringar	-232	0	0	0	0
Ökning/minskning förråd och lager	8	0	0	0	0
Ökning/minskning kortfristiga skulder	406	0	0	0	0
Justering ej likvidpåverkande poster					
Kassaflöde från den löpande verksamheten	1 456	894	1 148	1 082	1 075
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Investeringar i immateriella anläggningstillgångar	-3	-19	0	-14	0
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	-821	-1 227	-920	-411	-451
Investeringar i materiella anläggningstillgångar, extern hyresgäst			-104	-25	0
Försäljning av materiella anläggningstillgångar					
Investeringar i finansiella tillgångar	-17	-460	-427	-399	-528
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	6				
Justering ej likvidpåverkande poster		-85	-106	-113	-99
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-835	-1 792	-1 557	-962	-1 077
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Minskning långfristiga skulder	-13	-15	-18	-18	
Ökning långfristiga skulder	650	754	0	0	0
Ökning långfristiga skulder, externa hyresgäster			104	25	0
Ökning långfristiga fordringar	-2				
Minskning långfristiga skulder	17				
Justering för ej likviditetspåverkande poster					
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	652	739	86	7	0
ÅRETS KASSAFLÖDE (exkl. förändrade pensionsmedel)	1 273	-159	-322	127	-3

17.6 Våra satsningar och besparingar

BESPARINGAR Belopp i tusen kronor	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Regionfullmäktige			
Regionstyrelsen	23 000	23 000	23 000
- varav			
- Regionstyrelsen och regionkansliet	23 000	23 000	23 000
Överlåtande av huvudmannskapet för Örebro flygplats	17 400	17 400	17 400
Minskat partistöd	5 600	5 600	5 600
- Hälsovalsenheten			
- Tandvårdsenheten			
Hälso- och sjukvårdsnämnden	26 000	26 000	26 000
Intäkter genom avgifter för tolkuppdrag	15 000	15 000	15 000
Sparkrav administration	8 000	8 000	8 000
Vård till EU-migranter	3 000	3 000	3 000
Forsknings- och utbildningsnämnden	2 500	2 500	2 500
Sparkrav 2 %	2 500	2 500	2 500
Folkvandvårdsnämnden			
Servicenämnden	2 000	2 000	2 000
Avveckla internt tryckeri	2 000	2 000	2 000
Samhällsbyggnadsnämnden			
Regional tillväxtnämnd	42 600	42 600	42 600
Sparkrav 2,5 %	3 500	3 500	3 500
Avveckla regionens deltagande i Central Sweden	1 400	1 400	1 400
Överlåtande av huvudmannskapet för Fellingsbro folkhögskola	17 400	17 400	17 400
Överlåtande av huvudmannskapet för Kävesta folkhögskola	20 300	20 300	20 300
Kultur och Fritidsnämnden	5 870	5 870	5 870
Sparkrav 5 %	5 500	5 500	5 500
Ta bort partistöd ungdomsförbund	370	370	370
Gemensam nämnd för företagshälsovård och tolk			
SUMMA	102 270	102 270	102 270

SATSNINGAR Belopp i tusen kronor	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Regionfullmäktige			
Regionstyrelsen	-35 000	-35 000	-35 000
- varav			
- Regionstyrelsen och regionkansliet	-20 000	-20 000	-20 000
Digitala vårdkontakter och köpt primärvård	-20 000	-20 000	-20 000
- Hälsovalsenheten	-15 000	-15 000	-15 000
Åldrevård	-15 000	-15 000	-15 000
- Tandvårdsenheten			
Hälso- och sjukvårdsnämnden	-189 500	-186 500	-173 500
Ta bort åldersgräns för kallelse till mammografi	-2 000	-2 000	-2 000
Extra semestervecka till personal inom Covidnära vård	-13 000	-13 000	
Utreda regiongemensam larmcentral	-1 500		
Uppskjuten vård	-75 000	-75 000	-75 000
Säkerställa patientsäkerheten förlossningsvården på Karlskoga lasarett	-7 000	-7 000	-7 000
Utreda primärvårdsresurs på akutmottagningarna	-1 500		
Lönesatsning för vårdpersonal	-60 000	-60 000	-60 000
Generell vårdförstärkning	-20 000	-20 000	-20 000
Primärjour Lindesberg	-7 000	-7 000	-7 000
Länsomfattande kampanj mot narkotika riktad mot ungdomar	-2 500	-2 500	-2 500
Forskningsnämnden			
Folkvandvårdsnämnden			
Servicenämnden	-3 000	-3 000	-3 000
Högre krav på lokalproducerade livsmedel i regionens upphandlingar	-3 000	-3 000	-3 000
Samhällsbyggnadsnämnden	-20 000	-20 000	-20 000
Tillgänglig kollektivtrafik på landsbygden	-20 000	-20 000	-20 000
Regional tillväxtnämnd	-2 000	-2 000	-2 000
Bevarande och utökad marknadsföring av länets forminnen	-2 000	-2 000	-2 000
Kulturnämnden			
Gemensam nämnd för företagshälsovård och tolk			
SUMMA	-249 500	-246 500	-233 500

RAMJUSTERINGAR (summa satsningar och besparingar)	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Belopp i tusen kronor			
Regionfullmäktige	0	0	0
Regionstyrelsen	-12 000	-12 000	-12 000
- varav			
- Regionstyrelsen och regionkansliet	3 000	3 000	3 000
- Hälsovalsensheten	-15 000	-15 000	-15 000
- Tandvårdsensheten	0	0	0
Hälso- och sjukvårdsnämnden	-163 500	-160 500	-147 500
Forsknings- och utbildningsnämnden	2 500	2 500	2 500
Folktandvårdsnämnden	0	0	0
Servicenämnden	-1 000	-1 000	-1 000
Samhällsbyggnadsnämnden	-20 000	-20 000	-20 000
Regional tillväxtnämnd	40 600	40 600	40 600
Kulturnämnden	6 170	6 170	6 170
Gem nämnd för företagshälsovård och tolk	0	0	0
SUMMA	-147 230	-144 230	-131 230

Vänsterpartiets förslag till Verksamhetsplan med budget 2022

Med planeringsförutsättningar för 2023 – 2024
i Region Örebro län

**En budget för en ekonomiskt och ekologiskt
hållbar region där personalens arbetsvillkor och
medborgarnas hälsa kommer först**

Vänsterpartiet Region Örebro län

Folkhälsa
 Jämställdhet
 Tandvård
 Primärvård
 Sjukvård
 Medarbetare
 Kultur
 Kärlek
 Folktandvården
 Jämlikhet

Utveckling
 Förebyggande
 Hälsofrämjande
 Trygghet
 Miljö
 Utmaningar
 Ungdom
 Hållbart
 Teater
 Systemskifte
 Specialiseringar
 Barnkonventionen
 Kommunikation
 Vårld
 Omsorg
 Framtid
 Covid-19
 Psykiatri
 Behov
 Generationer
 Demokrati
 Kollektivtrafik
 Utbildning
 Förstärkningar
 Musik

Beslutsförslag till budget

Vänsterpartiet föreslår Regionfullmäktige att besluta:

- att anta Vänsterpartiets förslag till verksamhetsplan med budget 2022 och planeringsförutsättningar 2023-2024
- att fastställa skattesatsen för år 2022 till 11,80 kronor
- att sänka partistödet samt arvoden till förtroendevalda
- att justera ner hela bidraget till Örebro flygplats AB
- att ytterligare minska på administration samt på antalet chefer och konsulter
- att satsa på jämställda löner för den kvinnodominerade vårdpersonalen samt en särskild satsning på de med den lägsta lönen
- att inleda arbetet med att förkorta arbetstiden med bibehållen lön på regionens akutmottagningar
- att justera upp friskvårdsbidraget till regionens personal från 2000 kr till 2500 kr
- att återinföra avgiftsfria hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning
- att införa gratis TBE-vaccinering till barn upp till 19 år
- att inrätta en särskild Mika-mottagning som vänder sig till kvinnor som utsätts för sexuellt våld
- att regionens två förlossningsavdelningar ska vara öppet dygnet runt, året runt
- att regionens tre akutmottagningar ska vara öppet dygnet runt, året runt
- att skapa psykiatriska mobila akutteamen inom Barn- och ungdomspsykiatri
- att kraftigt förkorta väntetiderna till BUP, Barn- och ungdomspsykiatri
- att ta fram strategier för att stötta barn och unga som lever i missbrukande familjer
- att primärvården tar ett samlat ansvar för att hålla ihop vården för individer med stort vårdbehov och de som lider av psykisk sjukdom/ohälsa

- att öka samarbetet mellan specialistpsykiatrin, öppenspsykiatrin, primärvården och kommunerna för att stötta patienterna till rätt vård och behandling
- att se över behovet av primärvård där tillgängligheten är för låg
- att stärka den geriatriska kompetensen i vården
- att avskaffa länsklinikerna och återinrätta de lokala sjukhusledningarna
- att hälso- och sjukvården ska stärka det hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbetet med inriktning på de som har störst behov
- att hälsoklyftorna ska minskas genom att regionen genomför åtgärderna som tagits fram i handlingsplanen för folkhälsa och Kommissionens arbete för en jämlik och jämställd hälsa i Örebro län
- att öka arbetet med HBTQia+ certifiering och diplomering av fler verksamheter
- att inrätta ett idrottspris och ett idrottsstipendium
- att införa avgiftsfri kollektivtrafik för pensionärer under lågtrafik
- att utveckla och utöka anropsstyrd närtrafik i hela länet
- att införa resegaranti inom färdtjänst och sjukresor
- att sträva efter låga taxor inom kollektivtrafiken
- att tillgänglighetshinder inom kollektivtrafiken undanröjs
- att regionen utarbetar en regional koldioxidbudget
- att ta fram en solcellsstrategi för att belysa möjliga fastigheter lämpliga för solcellsinvesteringar
- att öka arbetet med gender budgeting
- att ta fram tydliga strategier för hur mäns våld ska upptäckas och bemötas
- att alla verksamheter inom region Örebro län ska vara tillgängliga för alla invånare
- att länets kulturella institutioner och länets folkhögskolor prioriteras
- att regionen säkerställer delaktigheten för de anställda i de egna verksamheterna
- att skapa en demokratisk arbetsplats genom att bryta tystnadskulturen

Innehållsförteckning

1.	Förord.....	6
2.	Vänsterpartiets grundläggande värderingar	8
3.	En offentlig och solidarisk vård	8
4.	Vården och välfärden behöver mer resurser	9
5.	Styrning och ledning - ut med New Public Management	9
6.	Covid-19 och framtida pandemier	10
7.	Vänsterpartiets verksamhetsplan 2022	11
	7.1 Tio utmaningar	11
	7.2 Mänskliga rättigheter	12
	7.3 Invånarperspektiv	13
	7.4 Könsperspektiv	13
	7.5 Ett hållbart samhälle för alla	14
	7.6 En jämlik och jämställd hälsa	14
	7.7 Hälsa- och sjukvård	17
	7.8 Barn och ungdomars hälsa	22
	7.9 Äldre med omfattande behov av vård och omsorg	23
	7.10 God hälso- och sjukvård för funktionsnedsatta.....	24
	7.11 Tandvård - en klassfråga.....	25
	7.12 Medicinsk utveckling och digitalisering	25
	7.13 Regional utveckling	26
	7.14 En kreativ kulturpolitik	29
	7.15 Samhällsbyggnad	30
8.	Attraktiv arbetsköpare.....	33
9.	Ekonomi, styrning och regionövergripande verksamheter.....	36
10.	Vänsterpartiets budget 2022 samt plan 2023-2024.....	40
11.	Ekonomiska bilagor	45
	11.1 Resultatbudget	45
	11.2 Driftbudget per nämnd.....	46
	11.3 Driftbudget	47
	11.4 Balansbudget	49
	11.5 Kassaflödesbudget	50
	11.5 Budget och plan.....	51
12.	Investeringsbudget	52

1. Förord

Coronakrisen har visat att hälso- och sjukvården är sårbar efter två år av nedskärningar och nedläggningar, slimmade budgetar, slimmad bemanning och slimmade leveranser. Pandemin har också visat vilken kreativitet och problemlösningsförmåga det finns hos vårdpersonalen och vilken styrka som finns att kunna kraftsamla när det behövs.

Fortfarande är det osäkert hur länge coronapandemin kommer att påverka hälso- och sjukvården, kollektivtrafiken, kulturverksamheterna, men också hela samhället i övrigt och allas våra liv. Med otroliga insatser från den personal som arbetat direkt med covid-19 patienterna med ständiga omprioriteringar i hela hälso- och sjukvården, så har Region Örebro län hittills klarat den stora påfrestning som coronapandemin inneburit.

Vänsterpartiets budget för region Örebro län handlar om att bygga upp större motståndskraft som behövs för att bättre kunna hantera situationer där behovet av vård ökar. Den handlar om att säkerställa att befolkningen får den vård de behöver och att personalen kan ge den vården med fortsatt bra arbetsvillkor och arbetsmiljö. Alla kriser är inte lika omfattande som covid-19, men vi måste bli bättre på att klara av sommarbemanning, influensa, vinterkräksjuka och andra utmaningar. Vi måste bryta den negativa spiralen av ständiga nedskärningar och personalbrist.

Region Örebro län saknar idag barnmorskor, sjuksköterskor, specialistsjuksköterskor, allmänläkare och allt oftare undersköterskor. Resultatet är stängda vårdplatser, inställda operationer, överbeläggningar och utlokalisering av patienter på våra tre sjukhus. Det drabbar patienterna, patientsäkerheten och personalen. De problem som regionen brottas med idag grundar sig mycket i problem med ledning och styrning. I dagsläget är regionen en toppstyrd men samtidigt fragmentiserad organisation. Vi anser att den här situationen är oacceptabel. Därför vill Vänsterpartiet att regionen avskaffar länsklinikerna och återinrättar de lokala sjukhusledningarna.

I Vänsterpartiets budget för 2022 satsar vi 160 miljoner kronor som resursförstärkning till hälso- och sjukvården. Efter ett år med pandemin så finns det en stor vårdskuld och en sliten personal. För att klara sjukvården nu och efter pandemin krävs det extra resurser. Vi satsar även 75 extra miljoner på jämställda löner för den kvinnodominerade vårdpersonalen och en särskild satsning på de med de lägsta lönerna. Det är skamligt att lönediskrimineringen för sjukvårdens största yrkesgrupp sjuksköterskor, specialistsjuksköterskor, undersköterskor och för ytterligare kvinnodominerade yrkeskategorier fortsätter år efter år utan att nå sitt mål att avskaffas.

Kortare arbetstid är nästa stora välfärdsreform som kommer att ge positiva effekter på många sätt i samhället. Vänsterpartiet vill se fler verksamheter som börjar med arbetstidsförkortning som ger mer tid för återhämtning men också för ett rationellt utnyttjande av lokaler och resurser. Därför föreslår vi att arbetet inleds med att förkorta arbetstiden med bibehållen lön på regionens akutmottagningar. Detta för att kunna rekrytera och behålla personal, men också av arbetsmiljöskäl.

Nedskärningarna som gjorts i viktiga verksamheter på Karlskoga och Lindesbergs lasarett har inneburit försämrade möjligheter att kunna erbjuda en jämlik och bra vård i hela länet. Därför avsätter vi extra resurser för återöppning av primärjouren nattetid vid Lindesbergs lasarett. Vi avsätter även resurser till förlossningsmottagningen i Karlskoga för att den ska fortsätta drivas i

egen regi och återöppnas snarast. Tre fullvärdiga akutsjukhus och två förlossningsmottagningar öppna dygnet runt, året runt i egen regi är en av de viktigaste prioriteringarna för Vänsterpartiet.

I budgeten för 2022 vill vi särskilt uppmärksamma psykisk ohälsa bland barn och unga. Vi satsar extra resurser för att stärka första linjens förutsättningar och tillgänglighet inom BUP och skapa psykiatriska mobila akutteam. Detta skulle underlätta för barn och unga att ha kontinuerlig kontakt med BUP. Vi satsar mer pengar inom primärvården och psykiatrin för att bygga sjukvården underifrån med hög tillgänglighet dygnet runt.

I vårt län ska det inte vara en klassfråga att kunna skydda sitt barn mot sjukdomar. En TBE-infektion kan ge både allvarliga och bestående följder. Därför anser vi det vara extra viktigt att skydda barnen som ofta leker och vistas i miljöer med mycket vegetation. Då övrig hälso- och sjukvård för barn är avgiftsfri ska barn inte behöva betala för vaccinering mot TBE.

Vi satsar även resurser för att utreda frågan om ett inrättande av en särskild mottagning som vänder sig till kvinnor som utsätts för sexuellt våld och personer med sexuellt självskadebeteende eller varit utsatta för människohandel för sexuella ändamål. Idag finns ingen specialiserad mottagning i Örebro län att vända sig till. Samtidigt drabbas dessa personer av mycket svåra trauman som kräver specialkompetens att behandla.

I en skattefinansierad vård ska behoven styra och inte plånboken. Vänsterpartiet avvisar bestämt de höjda avgifterna och införande av nya då det slår mot de ekonomiskt utsatta grupperna. Vi vill även avskaffa de orättvisa avgifterna på hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning. Människor med sämst ekonomiska förutsättningar ska inte tvingas att välja mellan att lägga sina pengar på vård eller på mat för dagen, det är för oss en självklarhet i ett solidariskt samhälle

Klimatfrågan är helt avgörande för framtiden! En satsning på en utbyggd kollektivtrafik med låga biljettpreiser är både en klimatomställnings- och en jämlikhetsfråga. I detta läge är det helt nödvändigt att inte dra ned på kollektivtrafiken utan satsa offensivt för att få tillbaka resenärerna och få fler att åka kollektivt. Därför satsar Vänsterpartiet extra på kollektivtrafiken.

Regionen har också ett stort och viktigt uppdrag att förvalta och utveckla både folkbildningen och kulturen då båda delarna behövs i byggandet av ett samhälle som håller ihop. Länets folkhögskolor har viktiga uppgifter för bildning och utbildning. Därför behöver de ges ökat stöd så att fler människor får en andra chans att utbilda sig och därmed bättre möjligheter till att komma i arbete. Vi vill även prioritera barn- och ungdomskultur och stödet till fria kulturutövare. Tillgången till kultur ska inte vara beroende av exempelvis klass, kön, funktionsnedsättning eller bostadsort.

Vänsterpartiet lägger härmed en helhetsbudget med satsningar och prioriteringar för 2022, men också med ett omhändertagande av de konsekvenser som uppstått av coronapandemin.

Örebro 25 maj 2021

Vänsterpartiet i Region Örebro län

Jihad Menhem

Jihad Menhem, oppositionsregionråd

2. Vänsterpartiets grundläggande värderingar

Vänsterpartiet är ett socialistiskt och feministiskt parti på ekologisk grund. Vår politik och verksamhet bestäms av vårt mål: att förverkliga ett samhälle grundat på demokrati, jämlikhet, jämställdhet och solidaritet. Vi vill ha ett samhälle befriat från klass-, köns- och etniskt förtryck. Ett rättvist och ekologiskt hållbart samhälle där kvinnor och män bygger sin egen framtid i frihet och samverkan.

Strukturer och förhållanden i det klassamhälle och det patriarkala samhälle vi lever i återspeglar sig även inom hälso- och sjukvården. Det är viktigt att dessa strukturer och dess konsekvenser synliggörs för att kunna förstås och åtgärdas. Detta gäller även inom kultur, fritid, kollektivtrafik och näringslivsutveckling, områden som också hanteras av Region Örebro län

Ett allvarligt hot mot den generella välfärden är den växande klyftan mellan stad och landsort. För Vänsterpartiet är det viktigt att hela regionen i Örebro län har möjlighet att leva och utvecklas. Människor måste ha tillgång till arbete, service, kollektivtrafik, utbildning, kultur, sjukvård och omsorg i hela regionen - och hela livet. För det krävs en fungerande regionalpolitik som möjliggör en sammanhållen och demokratisk samhällsutveckling.

3. En offentlig, solidarisk, öppen och demokratisk vård i egen regi

Vi slår vakt om en sammanhållen offentlig hälso- och sjukvård. Detta är garanten för att alla människor ska få tillgång till en sjukvård baserad på behov. Rätten till hälsa och sjukvård är grundläggande. Det är när samhället gemensamt tar ansvar för vården som behoven sätts i centrum. Den sammanhållna offentliga sjukvården är förutsättningen för en verksamhet utan gräddfiler där all vård ges efter behov. Behoven, inte efterfrågan, ska vara styrande i alla våra prioriteringar.

Vänsterpartiet har alltid tagit bestämt avstånd från vinster i välfärden. När offentliga verksamheter läggs ut på privata aktörer riskeras den demokratiska insynen, de anställda riskerar försämrade och otryggare anställningsförhållanden. Även kvalitets- och utvecklingsarbetet riskerar att avstanna och kostnaderna tenderar att öka.

Privatisering av offentlig verksamhet är inte hållbara lösningar vare sig ur ekonomiskt eller demokratiskt perspektiv. Upphandlingar kan ibland vara nödvändiga men splittras verksamheter så blir det svårare att styra utveckling och att följa upp kvalitet och ekonomi.

Vänsterpartiet anser att all vård ska omfattas av offentlighetsprincipen och meddelarfriheten. Därför ska Region Örebro län vid upphandling av verksamheter ställa krav på kollektivavtal och att följsamhet till mänskliga rättigheter och förbud mot barnarbete ska finnas med som krav.

Vänsterpartiet Örebro län arbetar för en rättvis och jämlik vård. Vi vill stärka patientens inflytande och möjlighet att ställa krav på vårdgivarna att de finns där de behövs. En jämställd och jämlik sjukvård fördelar resurserna efter behov och utgår från ett hälsofrämjande och förebyggande perspektiv. Endast så kan vi fortsätta att bygga solidarisk vård utifrån behov utan privata vinster.

4. Vården och välfärden behöver mer resurser

Coronakrisen har visat att hälso- och sjukvården är sårbar efter två år av nedskärningar och nedläggningar, slimmade budgetar, slimmad bemanning och slimmade leveranser. Pandemin har också visat vilken kreativitet och problemlösningsförmåga det finns hos vårdpersonalen och vilken styrka som finns att kunna kraftsamla när det behövs.

Hälso- och sjukvården har aldrig tagit emot och botat så många patienter som nu. Den medicinska utvecklingen går starkt framåt med nya läkemedel och nya behandlingsmetoder. Sjukvården fortsätter att bli allt mer specialiserad och varje nytt framsteg innebär i allmänhet stora kostnader. Trots de stora effektiviseringar som görs tack vare nya sätt att behandla är det troligt att kostnaden för hälso- och sjukvården kommer att öka. Samtidigt blir andelen äldre i befolkningen allt större vilket leder till att fler hinner få fler sjukdomar och därmed behöva mer vård. I vårt län ökar också befolkningen i sin helhet vilket kräver mer hälso- och sjukvård. Till det ska läggas de stora vårdköer som finns inom regionen idag. Sammantaget visar detta på att sjukvårdens kostnader kommer att öka och att dessa måste kompenseras genom ökade intäkter.

Stora om- och nybyggnationer som påbörjats kommer att genomföras. De är nödvändiga för god patientsäkerhet, bra arbetsmiljö och lägre energiförbrukning. Det innebär dock stora ökande hyreskostnader som måste kompenseras för att inte minska på vården. Däremot är vi tveksamma till nya byggnadsinvesteringar i nuläget.

Vänsterpartiet i region Örebro län har varit tydligt när det gäller behoven av nya resurser, vi ser helst en utökad finansiering genom höjda statsbidrag. Kommer inte sådana höjningar så återstår bara en höjning av regionskatten. Vi vet att befolkningen är villig att betala mer i skatt för en bra sjukvård för alla, i rätt tid och med bra kvalitet och vi tvekar inte att föreslå höjningar för att klara vården.

När patientavgiften infördes i Sverige var beloppet att betraktas som symboliskt, 7 kronor. Det är angeläget att avgifterna hålls på rimliga nivåer så att de inte så sakteliga börjar ersätta beskattningsmodellen som finansiell grund för den offentliga sektorn. Vi avvisar höjda avgifter och införande av nya avgifter då det slår mot de ekonomiskt utsatta grupperna. Vi anser att välfärden ska betalas via skatten, inte via den enskildes plånbok.

5. Styrning och ledning – ut med NPM

Vänsterpartiets förslag till budget utgår från befolkningens behov av regionens olika verksamheter. Hälso- och sjukvården är den dominerande verksamheten och den har idag stora brister i ledningsstruktur, organisation och personalens arbetsmiljö och arbetsvillkor. Det är därför nödvändigt att åtgärda dessa brister så att regionens resurser används på bästa möjliga sätt. När regionen lyckas med detta utvecklingsarbete skapas den nödvändiga grunden för att kunna använda våra resurser till de ökande behoven av vård.

De problem som regionen brottas med idag grundar sig mycket i problem med ledning och styrning. I dagsläget är regionen en toppstyrd men samtidigt fragmentiserad organisation. Länsklinikerna försvårar samverkan och teamarbete. Cheferna nära verksamheten saknar tillräckliga mandat att styra och samverka utifrån patientens behov försvåras. Detta måste förändras. Regionen måste därför utveckla en förändrad styrmodell där nyckeln är att flytta

bestämmanderätten över verksamheterna lägre ner i organisationen och där den lokala samverkan utifrån patienternas behov sätts i fokus. Medarbetarna ska ha en reell möjlighet att påverka hur verksamheterna drivs och därmed sin egen arbetssituation. Vi vill se att Länsklinikorganisationen avskaffas och i stället blir lokala ledningar ansvariga för sjukhusen och vårdcentralerna. I stället för en marknadsinfluerad styrning med mål och uppföljningar på detaljnivå (New Public Management, NPM) vill vi utveckla en styrning och ledningskultur som bygger på tillit till personalens kompetens och motivation.

Idag får vi en samstämmig bild från de operativa verksamheterna att de inte får det stöd som de förväntar sig och behöver från regionens stödverksamheter. De upplever att de får leva sitt eget liv och att de snarare skapar arbete/problem än underlättar för verksamheterna. Centrala administrationen ska också effektivt kunna ta fram kvalitativa underlag utifrån politikernas behov.

På nationell nivå inom Finansdepartementet har en process pågått (Tillitsreformen) för att utveckla styrmodeller som skapar större frihet för medarbetarna inom offentlig sektor. Man konstaterar bland annat att de senaste decenniernas styrning försvagat yrkesprofessionernas roll och lett till ökad administration. Inom Region Örebro län bör en motsvarande process inledas omedelbart. Vänsterpartiet menar att det bör ske i en grundlig organisationsöversyn med målsättning att minska antalet chefsled, öka arbetsplatsdemokratien samt sätta fokus på faktiska vårdbehov snarare än på skenbart enkla mätpunkter. Behovet av detta accentueras också av pandemin. Det går att mäta att de digitala vårdmötena har ökat, men hur regionen och medarbetarna utvecklar verksamheten för invånarnas och personalens bästa är en än viktigare fråga och oerhört svårt att kvantitativt mäta. Man behöver bredda metoderna och inkludera kvalitativa verktyg för att få en tydligare bild av vilka positiva och negativa följd effekter som kan komma av en ökad digitalisering inom vården.

6. Covid-19 och framtida pandemier

Utbrottet av Coronapandemin har förändrat våra liv, och inneburit en drastisk och omvälvande förändring av tillvaron för de allra flesta människor. I länder runt om hela världen, i Sverige, i region Örebro län, brottades och brottas alla med olika utmaningar. Sjukvården och andra samhällsviktiga instanser har gjort sitt yttersta för att rädda liv och har sett till att samhället fungerar. För många patienter, riskgrupper och äldre var och är detta en orolig tid.

Hälso- och sjukvården var redan överbelastad före Coronakrisen. Till följd av spridningen av coronaviruset fick sjukvården ställa om och fokusera helt på de patienter som drabbas hårdast av covid-19. Svåra prioriteringar gjordes; operationer och behandlingar som inte var livsavgörande ställdes in. Anställda inom sjukvården gjorde och gör oerhörda insatser för att rädda liv och hyllas med rätta för det. Vänsterpartiet instämmer i hyllningarna men menar att vårdanställda ska få bättre arbetsvillkor, löner och arbetsmiljö i stället för ett tomt tack.

Det är viktigt att sjukvården är starkare finansierad och har fler anställda och en verklig lagerhållning av sjukvårdsmateriel om vi ska kunna klara effekterna av Coronapandemin men även de framtida pandemierna. Det krävs också riktade insatser för att förstärka personalens villkor inom hälso- och sjukvården. Vänsterpartiet menar att region Örebro län behöver göra satsningar på förbättrad arbetsmiljö, kompetensutveckling och förbättrade arbetsvillkor.

7. Vänsterpartiets verksamhetsplan 2022

7.1 Tio utmaningar att söka lösningar på

- Vi ska ha ett Örebro län för alla – inte bara några få.
- Vi ska ha en jämlik, jämställd och rättvis hälso- och sjukvård.
- Vi ska ställa om hälso- och sjukvården genom att bygga ut den nära vården och fokusera mer på att förebygga ohälsa.
- Vi ska ge vården, framförallt primärvården och psykiatrin, tillräckliga resurser för att kunna uppnå både hög kvalitet och god tillgänglighet.
- Vi ska ha tre fullvärdiga akutsjukhus med två förlossningsavdelningar i egen regi öppna dygnet runt, året runt.
- Vi ska skapa en hållbar arbetsmiljö med mer inflytande och delaktighet.
- Vi ska föra en grön politik för att lösa de stora klimatutmaningarna.
- Vi ska ha en aktiv och levande landsbygd.
- Vi ska ha ett rikt kulturliv tillgängligt för alla.
- Vi ska ha en tillgänglig och bra kollektivtrafik för alla, bl.a. genom att utveckla och utöka anropsstyrd kollektivtrafik i hela länet.

Grunden för vår politik är att minska klyftorna. Genom Region Örebro läns olika verksamheter har vi möjlighet att påverka och det gör vi med målet att minska de ojämlika ekonomiska förhållandena och skillnaderna i utbildning, som bland annat leder till ojämlik hälsa.

Vi har i vårt budgetförslag prioriterat en fortsättning av de låga patientavgifterna för behandling och undersökning, vi vill även avskaffa de orättvisa avgifterna på hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning. Människor med sämst ekonomiska förutsättningar ska inte tvingas att välja mellan att lägga sina pengar på vård eller på mat för dagen.

Oberoende av kön ska alla av hälso- och sjukvården behandlas jämställt, alla har rätt till god vård.

Vi satsar mer pengar inom primärvården och psykiatrin för att bygga sjukvården underifrån med hög tillgänglighet dygnet runt. Med mer vård i primärvården kommer trycket på sjukhusen att minska och leda till minskade överbeläggningar och köer. Det ger även en omställning till mer förebyggande arbete. Vi vill även stärka första linjens förutsättningar och tillgänglighet inom BUP, barn och ungdomspsykiatrin, bl.a. genom att skapa psykiatriska mobila akutteamen.

USÖ, Karlskoga och Lindesbergs lasarett, alla tre delarna, är viktiga i länets vårdverksamhet. Vi har varit med och gjort stora satsningar på att bygga ut och modernisera sjukhusen under alla åren. Med tre fullvärdiga akutsjukhus och två förlossningsmottagningar öppet dygnet runt och året runt i egen regi, skapar vi trygghet och kontinuitet i vården. Vi avvisar bestämt försämringar på Karlskoga och Lindesbergs lasarett.

En god arbetsmiljö handlar om rimliga arbetscheman med möjlighet till återhämtning som också gör det möjligt att orka arbeta heltid. Det måste i ökad omfattning åtgärdas, hur arbetstider och schemaförläggning påverkar arbetsmiljön, personalens hälsa och personalomsättningen. Att inte ha inflytande över sin arbetstid är en starkt bidragande faktor för ohälsa.

Klimatförändringen innebär en allvarlig och akut utmaning. Den innebär samtidigt en historiskt unik möjlighet att bygga ett bättre och mer hållbart samhälle, där social välfärd och global rättvisa kan uppnås inom ramen för ekologiskt hållbara gränser.

Vi behöver utforma en långsiktigt hållbar energiförsörjning baserad på förnyelsebar energi och snarast göra oss oberoende av framför allt fossila bränslen. Region Örebro län måste bli självförsörjande när det gäller förnybar el. Vindkraft och solenergi är viktiga delar av omställningen till fossiloberoende och bör uppmuntras. Offentliga aktörer måste ta ledningen i energiomställningen.

För att en positiv utveckling av landsbygden ska vara möjlig krävs en aktiv, långsiktig regionalpolitik som ger kommunerna likvärdiga möjligheter och garanterar service och infrastruktur över hela länet. Dags för en offensiv och sammanhållen landsbygdspolitik som gör att klyftorna mellan olika delar av länet minskar. Tillgången till kulturella mötesplatser behövs för att vi ska finna det intressant och stimulerande att bo, leva och verka i Örebro län.

Vi är i behov av billiga, snabba och täta kommunikationer mellan orter och mellan bostadsområden för att kunna ta oss till arbetsplatser, skolor och fritidsintressen. Målsättningen är att utveckla kollektivtrafiken i regionen, så det gynnar en utveckling i alla länets kommuner.

7.2 Mänskliga rättigheter

PRIORITERADE MÅL

- *Diskriminering ska motverkas genom att ett rättighetsbaserat förhållningssätt genomsyrar all verksamhet i regionen.*
- *Alla Region Örebro läns verksamheter ska vara tillgängliga för alla invånare.*

Alla människors lika värde är grundläggande i ett samhälle där klass- och könsklyftor inte tolereras, där personer med funktionsnedsättning inte diskrimineras, där personer oavsett sexuell läggning accepteras och bemöts på lika villkor. Mänskliga rättigheter ska genomsyra alla verksamheter i Region Örebro län.

Att anställda och förtroendevalda har tagit till sig kunskap och reflekterat över rättigheternas koppling till den egna verksamheten, är en grund för ett aktivt arbete för en jämlik- och jämställd region. Det innebär att förstå hur klass, kön, könstillhörighet, etnicitet, funktionsnedsättning, religiös tillhörighet eller sexuell läggning påverkar hur en individ har tillgång till vård och bemöts av vårdens anställda. Människor bemöts olika av hälso- och sjukvården utifrån könsstereotyper om hur hen förväntas vara.

Tillgängligheten till våra verksamheter och till vår kollektivtrafik måste bli bättre. Att diskrimineras på grund av att till exempel lokaler eller fordon inte är anpassade är inte acceptabelt.

Att förstå mekanismerna bakom och att våga fråga om våld i nära relationer och våldtäkter är exempel på viktiga utvecklingsområden inom hälso- och sjukvården.

Regionen ska fortsätta arbeta intensivt med implementering av FN:s Barnkonvention i regionens verksamheter.

7.3 Invånarperspektiv i Region Örebro län

Vården har idag stora brister i ledningsstruktur, organisation och personalens arbetsmiljö och arbetsvillkor. Dessa brister måste åtgärdas för att kunna möta de ökande behoven av vård. Primärvården måste stärkas och prioriteras extra under kommande år. Med en förstärkt primärvård får vårdorganisationen bättre möjlighet att ge befolkningen rätt vård på rätt nivå, och i rätt tid. Det gör också att trycket på våra akut- och specialistmottagningar kan minska. För att lyckas med detta krävs att regionen bättre lyckas attrahera och behålla fast personal.

Nedskärningarna som gjorts i viktiga verksamheter på Karlskoga och Lindesbergs sjukhus innebär försämrade möjligheter att kunna erbjuda en jämlik och bra vård i hela länet. Stängningen av halva dygnet primärjouren på Akutmottagningen vid Lindesbergs lasarett skapar ett högre tryck på länets övriga två sjukhus. Nedskärningarna leder inte till en ekonomi i balans.

Erfarenheterna är att de är kontraproduktiva och försämrar regionens ekonomi genom försämrad kompetensförsörjning, högre sjuktal, färre vårdplatser, ökat beroende av köp av vård, ökade transportkostnader m.m.

Jämställd och jämlik vård handlar om att alla oavsett bostadsort, kön, ålder, funktionsnedsättning, utbildning, ekonomi, etnisk eller religiös tillhörighet, sexuell läggning och könsidentitet ska få den vård de behöver, bemötas professionellt och behandlas med respekt. Alla människor ska ha likvärdiga förutsättningar att få sina sjukvårdsbehov tillfredsställda.

7.4 Könsperspektiv i Region Örebro län

PRIORITERADE MÅL

- *Hälso- och sjukvårdens arbete emot mäns våld mot kvinnor måste stärkas.*
- *Ha tydliga strategier för hur mäns våld ska upptäckas och bemötas.*
- *Öka arbetet med gender budgeting.*
- *Könsuppdelat statistik i vården och i övriga verksamheter där det går.*
- *Uppmärksamma hälsoskillnader mellan socioekonomiska grupper och hälsoskillnader beroende på kön och rikta resurser för att utjämna dessa.*
- *Inrätta en särskild mottagning som vänder sig till kvinnor som utsätts för sexuellt våld och personer med sexuellt självskadebeteende.*

Alla, oavsett könstillhörighet i Region Örebro län ska ha lika tillgång till vård utifrån könsspecifika behov och vården ska hålla lika god kvalitet oavsett könsidentitet. Det innebär att hälso- och sjukvården behöver arbeta med ett medvetet könsperspektiv. Att betrakta människor som individer är en viktig del i patientsäkerhetsarbetet.

Mäns våld mot kvinnor är ett stort och allvarligt folkhälsoproblem och en ständigt pågående pandemi som drabbar tusentals varje år. Ingen människa ska behöva dö eller leva i skräck och terror i sitt eget hem. Här behövs ökad kunskap och tydliga strategier för hur mäns våld ska upptäckas och bemötas. Hälso- och sjukvårdens arbete emot mäns våld mot kvinnor måste stärkas och sjukvården behöver även bli bättre på att identifiera och erbjuda hjälp till unga som lever under hedersrelaterat våld och förtryck. Stödet till de som utsätts för våld måste förbättras och även stödet till regionens kvinnojourer och det nationella centret för kvinnofrid i Örebro län bör förstärkas.

Köp av sexuella tjänster är en del av det sexuella våld som riktas mot framförallt kvinnor och flickor, men även män och HBTQia+ personer. Den individ som är utsatt för sexuellt våld, prostitution eller människohandel befinner sig i en utlämnad och riskfylld situation. Stigmatiseringen av dessa personer är ofta mycket stor från samhällets sida och det kan vara förknippat med skam och rädsla att berätta om sin situation. Idag finns ingen specialiserad mottagning i Örebro län att vända sig till, samtidigt drabbas dessa personer av mycket svåra trauman både fysiskt och psykiskt som kräver specialkompetens att behandla.

Vänsterpartiet i region Örebro län föreslår ett inrättande av en särskild mottagning som vänder sig till kvinnor som utsätts för sexuellt våld och personer med sexuellt självskadebeteende eller varit utsatta för människohandel för sexuella ändamål.

Vänsterpartiet anser att vården och vårdutbildningarna ska ha ett tydligt genusperspektiv. Könsuppdelad statistik, jämställdhetsanalys och gender budgeting är några viktiga verktyg för att kunna upptäcka och åtgärda könsrelaterade orättvisor i vården.

7.5 Ett hållbart samhälle för alla

PRIORITERADE MÅL

- *Folkhälsa och klimathänsyn ska alltid gå före tillväxt*

Region Örebro län ska präglas av att ge alla en god uppväxt, möjlighet till arbete och en trygg ålderdom. Det kräver ett samhälle där solidaritet, delaktighet och inflytande är ledord. Region Örebro län är en viktig aktör i detta välfärdssamhälle. Vänsterpartiet vill att solidaritet och behov avgör fördelningen av våra gemensamma resurser, inte marknadskrafter och efterfrågan. Den socialt hållbara utvecklingen är det överordnade målet. Den ekologiska utvecklingen är ramverket och den ekonomiska utvecklingen är en begränsning eller möjlighet.

Vi delar ”Örebroregionens vision – Tillsammans skapar vi ett bättre liv” där tre dimensioner – den ekonomiska, sociala och ekologiska är sinsemellan beroende och förstärker varandra. Den socialt hållbara utvecklingen är det överordnade målet, med den ekologiska som ramverket och den ekonomiska som en begränsning eller möjlighet. Hållbar tillväxt och utveckling är det samlade begreppet som används inom region Örebro län för politikområdena regional utveckling, folkhälsa, rättighetsfrågor, miljö/klimat, kultur och kollektivtrafik.

Klimatfrågan blir alltmer en fråga som överskuggar alla andra. Det är en överlevnadsfråga att ställa om vår livsstil och som förtroendevalda i Region Örebro län har vi att ta ansvar för att regionens verksamheter bedrivs på bästa möjliga sätt i klimathänseende. Först då kan vi ta vårt ansvar som samhällsaktör och tillsammans med andra göra ett omställningsarbete.

7.6 En jämlik och jämställd hälsa

PRIORITERADE MÅL

- *Hälsoklyftorna i regionens befolkning ska minska genom att Region Örebro län tillsammans med andra aktörer genomför åtgärderna i handlingsplanen för folkhälsa, Kommissionens arbete för en jämlik och jämställd hälsa i Örebro län, hållbarhetsprogram samt regionalutvecklingsstrategi, RUS.*

- *Öka forskningen kring ohälsa och sjukdomar med ett könsperspektiv.*
- *Uppmärksamma hälsoläget för människor med funktionsnedsättningar.*
- *Förbättra hälso- och sjukvårdsinsatser för personer med utländsk bakgrund.*
- *Fortsätt arbetet med HBTQia+ certifiering och diplomering av fler verksamheter.*
- *Alla verksamheter ska i enlighet med samverkansdokument "Kunskapslyft barn och unga" bidra till att höja måluppfyllelsen samt skapa förutsättningar för att alla ungdomar ska gå ut grundskolan och gymnasieskolan med godkända betyg.*

De ekonomiska och sociala livsvillkoren är av mycket stor betydelse för människors hälsa. Det finns naturligtvis en mängd andra bestämningsfaktorer för hälsan. Till de viktigare hör, förutom vårt genetiska arv, våra levnadsvanor (kost, motion, alkohol, tobak mm) och den miljöpåverkan vi utsätts för.

Det finns klara samband mellan livsvillkor och levnadsvanor – de som tjänar minst har ofta en högre andel levnadsvanor som påverkar hälsan negativt. Långvarig arbetslöshet innebär ökad risk för ohälsa i form av främst psykiska besvär, ökad sjuklighet och missbruk.

Flera undersökningar visar också att HBTQia+ personer generellt har en sämre hälsa än heterosexuella personer och får inte heller rätt bemötande av vården och myndigheter.

Hälsan är också en fråga om kön. Under senare år har betydelsen av mäns och kvinnors olika livsvillkor uppmärksammats alltmer som en förklaring till kvinnors sjukdomsmönster och översjuklighet. Sannolikt är de olika villkoren i samhället för män och kvinnor i arbetsliv, och familjeliv de viktigaste faktorerna. Arbetet med att på alla plan ta bort könssegregering i samhället måste intensifieras.

Även arbetet med att få stopp på mäns våld mot kvinnor måste stärkas. Organisationer som arbetar mot kvinnovåld och för kvinnofrid ska få ekonomiskt stöd från samhället. De kvinnor som misshandlas ska få en bra vård och övrig hjälp som behövs. Män som misshandlar ska ges möjligheter till behandling för att ändra sitt beteende. Även våldet inom samkönade relationer och mot HBTQia+ personer behöver uppmärksammas så att hjälp och stöd kan ges på rätt sätt.

Många människor med funktionsnedsättningar i vårt län upplever sin hälsa som dålig. Allmänt sett har fler funktionsnedsatta högre andel av de riskfaktorer som ökar risken för ohälsa: arbetslöshet, dålig ekonomi, låg utbildningsnivå, begränsade möjligheter till motion samt även lågt socialt deltagande och ensamhet mm. Regionen och sjukvården måste uppmärksamma att människor med funktionsnedsättningar är en riskgrupp för sämre hälsoläge. Inom vården måste förutsättningar till detta ges och särskilt riktade insatser för personer med funktionsnedsättningar sättas in.

Det finns all anledning att särskilt uppmärksamma de hälsoproblem som personer från andra länder ofta uppvisar. Det behövs särskild kunskap för att förstå och behandla personer med exempelvis posttraumatiska stresssymptom på grund av krig, förföljelser eller dramatiska uppbrott från det vardagliga livet.

Vi ser det som ytterst angeläget att föra en aktiv folkhälsopolitik för att utjämna de hälsoskillnader som finns och höja utbildningsnivån och minska arbetslösheten. Särskilt viktigt anser vi det vara att unga kommer i arbete och sysselsättning och känna sig delaktiga och behövda. Detta innebär åtgärder från samhällets sida på olika nivåer. Det handlar också om vilken politik som förs.

7.6.1 Motverka tobaksbruk

Tobak är den enskilt största hälsorisk i Sverige. Fler kvinnor än män röker. När det gäller snusning är förhållandet omvänt. De flesta rökare finns i grupper som har det svårast ekonomiskt och har kortast utbildning. Rökning har ett direkt samband med ett fyrtiotal olika sjukdomar varav många dödliga. Att arbeta mot tobaksbruk är ett kostnadseffektivt sätt för samhället att förbättra folkhälsan och kan även ha en preventiv effekt mot andra droger.

För att arbeta med att förebygga tobaksbruk och därmed förknippade sjukdomar krävs ett brett arbete på flera plan. Strategiskt arbete ska ske både med hälsofrämjande arbete, så att ungdomar aldrig börjar röka och snusa, och med ett riktat rök- och snuslutarstöd till personer som redan börjat, framför allt mot riskgrupper. Rökavvänjning till personer som drabbats av sjukdom är en självklar del av det medicinska omhändertagandet. Region Örebro län har anslutit sig till opinionsbildningsprojektet Tobacco Endgame-Rökfritt Sverige 2025. Målet med att ansluta sig till projektet är att uppnå så god hälsa som möjligt för regionens invånare, samt att begränsa rökningens relaterade ohälsa och sjukdom till ett minimum. Därmed blir arbetet med att försöka minska frekvensen av rökning också ett sätt att minska den ojämlika fördelningen av ohälsa i länets befolkning.

7.6.2 Missbruksvården

Den svenska restriktiva alkohol- och narkotikapolitiken har varit framgångsrik för att förebygga missbruk och beroende. Däremot har missbruksvården inte visat samma goda resultat och den måste förbättras.

Missbruksvården är en försummad del av hälso- och sjukvården, och behöver prioriteras högre. Alkoholism och drogmissbruk är sjukdomar och ska inte stigmatisera den drabbade.

Missbruksvården är både kommunernas och regionens ansvar men människorna riskerar att hamna mellan stolarna. Fungerande missbruksvård kräver ett bra samarbete mellan hälso- och sjukvården och kommunerna. Spelberoende och dataspelsberoende är även det utmaningar som kräver samarbete då beroendet tyvärr ökar, främst bland yngre.

Enligt en rapport från nykterhetsförbundet IOGT-NTO:s juniorförbund är det cirka 12 000 barn som lever i en familj med riskabel alkoholkonsumtion i Örebro län. En studie från Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) visar att cirka var femte barn i Sverige någon gång under uppväxten har haft minst en förälder med alkoholproblem. Dessa barn och unga mår ofta dåligt och löper också stor risk för bestående problem som fysisk och psykisk ohälsa samt ett eget missbruk. Det är därför viktigt att region Örebro län har kunskap och vågar se och agera genom att stötta dessa ungdomar.

Det behövs också ett tydligt genusperspektiv inom missbruksvården för att anpassa behandlingar och insatser även till kvinnors behov. Många kvinnor med ett missbruk utsätts dessutom för våld.

7.7 Hälso- och sjukvård

PRIORITERADE MÅL

- Hälso- och sjukvården ska vara till för alla på lika villkor, jämlik och jämställd.
- Hälso- och sjukvården ska bidra till minskade hälsoklyftor i befolkningen genom att stärka det hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbetet med inriktning på de som har störst behov.
- Alla verksamheter ska arbeta på ett personcentrerat arbetssätt grundat i mänskliga rättigheter, där alla patienter får verklig möjlighet att bli sedda, förstådda och delaktiga.
- Effektiviseringskrav och krav på ekonomiska nedskärningar måste ersättas av utveckling och ett långsiktigt fokus på kvalitet.

Vänsterpartiets hälso- och sjukvårdspolitik bygger på solidaritet, på en omfördelning från de som har till de som inte har. Behoven av omfördelning är stora i ett län där ohälsa drabbar människor i utsatta livssituationer både oftare och hårdare. Den sociala bakgrunden styr risken att bli sjuk, där lågutbildade personer både blir sjuka oftare och får sämre vård. Personer med multisjuklighet, långvarig sjukdom eller stora funktionsnedsättningar blir ofta svikna av hälso- och sjukvården, framförallt när politiken gjort en kraftig högersväng. För dessa grupper krävs mer insatser om hälsan hos befolkningen ska bli mer jämlik.

Hälso- och sjukvårdens utveckling är beroende av helhetssyn, långsiktighet och samordning. Trots hög kvalitet i regionens hälso- och sjukvård ser vi fortfarande brister som måste åtgärdas. Det handlar främst om att se till att tillgängligheten ökar på alla nivåer i vården. Målet för all regionens vård är att den ska vara köfri. Akut sjuka och de med störst behov måste sättas först när det gäller att få behandling. Denna grundläggande prioritering försvåras när marknadskrafter och vårdval har gjort att mer vård styrs av efterfrågan istället för av behov. Marknadskrafternas intåg i den svenska hälso- och sjukvården har lett till att privata vårdgivare kan tjäna stora pengar, i princip utan reglering. Införandet av vårdval kopplat till fri etableringsrätt har bidragit till en mer ojämlig vård.

Även den offentligt utförda vården tvingas in i ett marknadstänkande på grund av ekonomiska styrsystem. Ett exempel är inom vårdgarantin där det är de mest resursstarka och friskaste patienterna som oftare använder möjligheten att få sin vård i ett annat landsting eller av ovan vårdgivare. Vi ser också hur den försämrade tillgängligheten till hälso- och sjukvård går hand i hand med att de välbeställda köper privata sjukvårdsförsäkringar. All vård med långsiktiga vårdavtal som finansieras av Region Örebro län ska ha ett förbud mot att ta emot privata försäkringspatienter.

7.7.1 Hälso- och sjukvårdens ansvar för att skapa en mer jämlik hälsa

Hälso- och sjukvården ska bidra till en mer jämlik hälsa i samhället genom ett aktivt förebyggande arbete. Ohälsan drabbar lågutbildade, utrikes födda, människor med funktionsnedsättning, HBTQia+ personer, äldre och kvinnor i större utsträckning. För att kunna bidra till en mer jämlik hälsa måste hälso- och sjukvårdens personal bli bättre på att se varje patient som individ. Den som är mest sjuk eller är i en utsatt situation behöver mer stöd och hjälp.

Möjligheten att ta hand om den egna hälsan är precis som ohälsan ojämnt fördelad i samhället, och det är hälso- och sjukvårdens roll att ge mest hjälp till de som behöver hjälpen mest. Alla ska

få hjälp att fatta hälsokloka beslut utifrån sina individuella förutsättningar. Det gäller både för tobaksbruk, riskbruk av alkohol, fysisk inaktivitet och ohälsosamma matvanor.

Hälso- och sjukvårdens möte med patienten ska ske mellan två likställda parter som gemensamt utformar patientens vårdkedja i en dialog. I mötet mellan patienter och vårdpersonal har de senare vanligen ett maktöverläge och det är viktigt att minska skillnaderna i makt för att få till stånd ett mer välfungerande vårdmöte. För att få detta att fungera krävs en förbättrad arbetsmiljö och kompetensutveckling.

7.7.2 Ställ om hälso- och sjukvården och se över länsverksamheterna

Hälso- och sjukvården behöver ställas om från dagens sjukhusdominerande struktur så att grunden istället vilar på primärvård och annan nära vård. Genom att öka primärvårdens resurser och förstärka den nära vården kommer fler patienter att kunna få vård tidigare, innan de hunnit bli så sjuka att de behöver sjukhusvård. Redan idag görs mer och mer vård i öppenvård, en process som måste fortsätta.

Närhet är ett begrepp som måste utgå från patientens upplevelse. Den kanske viktigaste beståndsdel i den nära vården är relationell, där patienten måste erbjudas kontinuitet, trygghet och samordning. Detta gäller framför allt de patienterna med långsiktigt vårdbehov, till exempel kroniskt sjuka eller äldre multisjuka. Tillgänglighet till vården är en andra viktig beståndsdel i nära vård. Framför allt för tillgängligheten erbjuder digitaliseringen stora möjligheter för att göra det lättare för patienter att få snabb kontakt med vården.

Koncentration av vissa åtgärder är nödvändigt för att säkerställa hög kvalitet för åtgärder som sjukhus eller vårdpersonal sällan gör. Koncentrationen får inte leda till att långa avstånd som t.ex. till förlossning eller viss hälso- och sjukvård leder till en ojämlig vård beroende på var man bor i regionen.

Vänsterpartiet välkomnar den aviserade översynen av hela sjukvårdsorganisationen, de s.k. länsklinikerna, som bildades år 2015. Den här organisationen har lett till en sämre arbetssituation för en del medarbetare, framförallt på lasaretten i Karlskoga och Lindesberg. Vi anser att målsättningen med en översyn är att vidta konkreta åtgärder för att rätta till bristerna och kunna fortsätta erbjuda invånarna i länet en god tillgänglighet till högkvalitativ vård där patientens behov och fokus är vägledande.

Digitaliseringen pågår för fullt i Region Örebro län och framförallt i hälso- och sjukvården. Fungerande IT-system, monitorering, självskanning och höjd tillgänglighet kan innebära både höjd vårdkvalitet och höjd tillgänglighet för patienterna. Digitaliseringen ska riktas till att stärka det förebyggande arbetet och erbjuda både trygghet, kontinuitet och tillgänglighet. Två viktiga exempel är att använda tekniken för att träffa patienter i hemmet eller att förbättra kommunikation mellan till exempel vårdcentraler och sjukhusspecialister.

Vänsterpartiet anser att det är dags för region Örebro län att digitalisera högkostnadsskyddet så att den enskilde patienten inte behöver oroa sig över att missa att få stämplat och underskrifter i en fysisk bok. Detta sparar i längden in på administrativa kostnader och underlättar för patienterna.

7.7.3 Vården ska styras demokratiskt

Hälso- och sjukvårdens utveckling får inte utformas i slutna rum utan måste ske i ett brett demokratiskt samtal och i takt med samhället. De demokratiskt valda politikerna har en nyckelroll i utvecklingen för att ha förankring mellan befolkningens prioriteringar och de vägval som görs inom hälso- och sjukvården.

För att nå en hälso- och sjukvård av hög kvalitet och effektivitet måste förändringsarbetet byggas underifrån. Det förbättringsarbete som bedrivs närmast patienterna har ofta blivit lidande. Sjukvårdens hierarkiska system måste brytas upp så att mer ansvar och befogenheter finns bland de som arbetar nära patienterna. För att få både högre kvalitet och lägre kostnader i hälso- och sjukvården krävs ett förändringsarbete som både bygger på och leder till att vi använder kunskapen och erfarenheten hos alla personalgrupper. Effektiviseringskrav och krav på ekonomiska nedskärningar måste ersättas av utveckling och ett långsiktigt fokus på kvalitet.

7.7.4 Närsjukvård

PRIORITERADE MÅL

- *Invånarna i Örebro län ska erbjudas en sammanhållen vård genom en kraftig utbyggnad av den nära vården.*
- *Värna varje skattekrona för att förbättra möjligheterna för länets innevånare att få en bra sjukvård som jobbar förebyggande och hälsofrämjande.*
- *Primärvården/nära vård ska ta ett samlat ansvar för att hålla ihop vården för individer med stort vårdbehov och de som lider av psykisk sjukdom eller långvarig psykisk ohälsa.*

Den vård människor behöver ofta ska de kunna få nära. De svagaste patienterna är de som vinner mest på att ha fasta vårdkontakter, vårdkoordinatorer och även slippa långa resor genom vård som finns geografiskt nära. Just kontinuitet är den del där primärvården i Region Örebro län utmärker sig allra mest negativt. Att bygga ut den nära vården är den mest centrala delen i omställningen och utvecklingen av hälso- och sjukvården. Förbättrad kontinuitet och trygghet för de mest utsatta patientgrupperna är viktiga utvecklingsområden. För att bidra till en mer jämlik hälsa behöver dessa grupper mer uppsökande verksamhet, och mer hjälp för att hitta rätt och få rätt vård. Primärvården/nära vård har ett huvuduppdrag i att vara den hjälpen.

7.7.5 Vårdcentralen är basen i hälso- och sjukvården

Primärvården är navet i Vänsterpartiets vision av nära vård. Primärvården måste växa ordentligt de kommande åren och den måste utvecklas byggt på jämlik vård och tydligt patientfokus både på patient- och befolkningsperspektiv. Vårdcentralen ska vara invånarnas naturliga ingång till hälso- och sjukvården, och för de mest sjuka grupperna ska vårdcentralen vara hjälpen och stödet så att patienten slipper känna sig vilsen mellan vårdnivåerna.

Primärvården har ett huvudansvar för att hålla ihop vårdens gränssytor och överlämningar mellan olika vårdnivåer. Vid utskrivning från sjukhuset är vårdcentralerna en viktig länk mellan sjukhuset och kommunerna. Med överenskommelsen mellan region Örebro län och länets kommuner för utskrivningsklara patienter så är det en prioriterad fråga att utveckla ett förtroendefullt samarbete mellan sjukhus, primärvård och hemsjukvård.

7.7.6 Tre fullvärdiga akutsjukhus

PRIORITERADE MÅL

- *Tre akutmottagningar i länet, öppet dygnet runt, året runt.*
- *Satsa och utveckla Karlskoga och Lindesbergs lasarett till två länssjukhus till gagn för alla invånare i länet.*
- *Antalet vårdplatser måste utökas på alla tre akutsjukhus och tillräckliga resurser tillföras för att klara behoven.*
- *Genom en utvecklad nära vård dygnet runt utanför sjukhusen skapas bättre balans mellan den nära vården och akutsjukhusens ansvar.*

Dagens hälso- och sjukvård lider år efter år av bristande resurser. Alla dagens problem kan inte lösas med mer resurser, men det går inte att få vården att fungera utan tillräckliga resurser. Det märks allra tydligast på akutsjukhusen där överbeläggningar beroende på stängda vårdplatser blivit ett normaltillstånd. Den snabba befolkningsökningen och resursbrist har skapat en situation där sjukhusen kännetecknas av nästan ständig krisstämning och väldigt stor sårbarhet mot tillfälliga ökning av patientflöden. Det som främst skapar de stängda vårdplatserna i nuläget är brist på personal och framförallt på sjuksköterskor.

Personalen går på knäna och känner ofta en stor stress. Tempot har ökat på vårdavdelningarna på grund av mycket kortare vårdtider, men bemanningen har inte ökat i motsvarande grad. De strukturella underskotten i verksamheten skapar en känsla av destruktiv otillräcklighet på sjukhusen. För att få en bättre arbetsmiljö krävs satsningar på ökad grundbemanning dagtid och arbetstidsmodeller som erbjuder möjlighet till vila.

Samarbetet mellan regionens olika verksamheter behöver utvecklas ännu mer.

Universitetssjukhuset spelar här, inte minst på grund av sin storlek, en viktig roll. Det måste finnas en god samordning så att onödigt dubbelarbete undviks och samtliga resurser används på ett så effektivt sätt som möjligt. Akutsjukvården förändras med en ambulanssjukvård som är en specialiserad verksamhet med hög kompetens och där vården mer och mer riktar in sig på att patienter i akuta fall så snabbt som möjligt ska transporteras till rätt vårdnivå. Vänsterpartiet i region Örebro län anser att USÖ, Lindesberg och Karlskoga lasaretten ska fortsätta ha tre akutmottagningar öppet dygnet runt - året runt.

7.7.7 Förlossningsvård

PRIORITERADE MÅL

- *Återskapa förlossningsverksamheten i Karlskoga*
- *Två förlossningsavdelningar i egen regi öppet dygnet runt, året runt.*

Förlossningsvården och inte minst neonatalvården behöver förstärkas med barnmorskor, barnsjuksköterskor och barnläkare. Dessa grupper behöver satsningar på såväl lön men kanske ännu viktigare en bättre arbetsmiljö och rimliga förutsättningar att prestera på topp varje dag. Förlossningsvården ska vara av hög kvalitet och sådant som rutiner för hemgång ska vara likadana på båda förlossningsavdelningar. Inga föräldrar ska behöva gå hem förrän de känner sig trygga, och det ska finnas tydliga rutiner för att alla ska erbjudas hembesök efter att de lämnat

förlossningsavdelningen. Vänsterpartiet region Örebro län anser att Karlskoga lasarettet ska fortsätta ha en förlossningsmottagning, i egen regi, öppet dygnet runt - året runt.

7.7.8 Psykisk hälsa och psykiatrisk vård

PRIORITERADE MÅL

- *Första linjens psykiatri ska stärkas genom en närsjukvårdssatsning med fokus på öppenvård och primärvård.*
- *Förbättrat samarbete mellan specialistpsykiatrin, öppenpsykiatrin, primärvården och kommunerna för att stötta patienterna till rätt vård och behandling samt utbildning, arbete och försörjning och ett mer självständigt liv.*
- *Barnrättsperspektivet ska utvecklas och tvångsåtgärderna minska för barn och unga inom psykiatrin.*

Psykisk ohälsa har, liksom övriga hälsoproblem, en stark koppling till de ekonomiska och sociala livsvillkoren. Det ojämlika samhället med ökade klyftor skapar psykiatrisk ohälsa som slår hårdast mot människor som är arbetslösa, har funktionsnedsättningar, äldre, kvinnor och unga. Psykisk ohälsa och nedsatt psykiskt välbefinnande är också en könsfråga. I nästan alla undersökningar har kvinnor högre siffror än män på tecken och symptom som visar på risk för nedsatt psykisk hälsa. Det är av stor betydelse att människor får hjälp och stöd i tidigt skede. För de flesta av de tecken på psykisk ohälsa som nämnts här gäller att de kan och bör klaras inom primärvården. Det måste finnas utarbetade behandlingsrutiner mellan primärvård och psykiatri, och möjlighet för primärvården att konsultera psykiatrin. För detta krävs dock att det finns såväl nödvändig kompetens och kunskap som tillräckliga personalresurser som t.ex. kuratorer, psykologer och möjligheter till samtalsterapi vid behov.

Basen i regionens psykiatri ska vara en väl utbyggd öppen vård med en god tillgänglighet. Tidiga behandlingsinsatser och ett bra stöd är av stor betydelse för att förhindra återinsjuknande och så långt det är möjligt göra så att inläggning i den slutna vården inte blir nödvändig. Vänsterpartiet vill därför satsa mer resurser på att bygga ut en väl fungerande psykiatrisk öppenvård. Behandling inom slutna vård är dock ibland nödvändigt vid psykiska sjukdomar. Denna behandling måste följas av rehabiliteringsinsatser från öppenpsykiatri och primärvård.

Tillgången till kompetent personal är avgörande för den psykiatriska vårdens innehåll och kvalitet. Skötare och psykiatrisjuksköterskor är den personalgrupp som arbetar närmast patienterna och insatser måste göras för att säkerställa det framtida behovet av kompetent och utbildad personal. Tillgång till fasta specialistläkare har under ett flertal år varit ett problem. Arbetet med att rekrytera och kunna behålla läkare måste fortsätta. Insatser för ökad vidareutbildning för alla personalgrupper inom den psykiatriska vården är nödvändigt.

7.8 Barn och ungdomars hälsa

PRIORITERADE MÅL

- *Barn och ungdomars hälsa ska vara ett prioriterat område för fortsatt förebyggande folkhälsoinsatser.*
- *Fler samordnade insatser för arbete mot barns- och ungas psykiska ohälsa.*
- *Väntetiderna till Barn- och ungdomspsykiatrin måste kortas så att vårdgarantigränsen uppnås för både besök, fördjupad utredning och behandling.*
- *Skapa psykiatriska mobila akutteamen inom BUP.*
- *Barnkonsekvensanalyser ska vara ett använt verktyg inom regionen och kunskapen öka hos politiker och tjänstepersoner om barns hälsa.*

De flesta barn och unga i Örebro län får idag en trygg uppväxt med bra möjligheter att leva ett gott liv med bra hälsa. Men alla får inte den möjligheten. Allt fler barn och unga mår dåligt, eller ännu värre att de far illa. Stress, ångest, oro för framtiden och sämre självförtroende har haft en mycket oroande ökning. Detta kräver omgående åtgärder och insatser från regionen och kommunerna, både vad gäller att kunna identifiera och åtgärda bakomliggande orsaker. Även för att hjälpa, stödja och, när så krävs, ge vård till de unga.

En väl fungerade barn- och mödrahälsovård, familjecentraler, elevhälsovård, ungdomsmottagningar, psykiatrisk öppenvård med bra tillgänglighet är exempel på viktiga länkar för tidigt upptäckt och för att kunna stödja och hjälpa.

Vården som ges till barn och unga kräver mer samverkan och fler perspektiv än större delen av annan vård. Detta för att garantera att barnrättsperspektivet tillgodoses. Barn har lika rätt att bli lyssnade till och informerade om som vuxna men detta måste göras på barnets utvecklingsmässiga nivå. Bra former för detta är familjecentraler och ungdomsmottagningar.

Idag finns det ofta brister i överlämningar mellan elevhälsa, BUP, ungdomsmottagningar, vuxenpsykiatri och vårdcentraler. Det måste finnas viss flexibilitet i åldersgränserna vid överlämning mellan två vårdnivåer och överlämningen ska ske på ett systematiskt sätt där mottagaren är redo och där patienten och hens anhöriga är delaktiga. Vi vill även stärka första linjens förutsättningar och tillgänglighet inom BUP och skapa psykiatriska mobila akutteamen. Detta skulle underlätta för barn att ha kontinuerlig kontakt med BUP.

Barn- och ungdomar i hushåll med en utsatt ekonomisk situation ägnar sig mer sällan åt fysisk aktivitet, slarvar oftare med frukosten och börjar röka tidigare. Med tanke på att de ekonomiska skillnaderna i samhället har ökat under de senaste åren, krävs särskilda insatser riktade till riskgrupper. Region Örebro län och länets kommuner behöver samarbeta på olika sätt för att förbättra barn och ungdomars hälsa.

Könsstympling av unga flickor, d.v.s. olika ingrepp som görs för att kontrollera kvinnors sexualitet – behöver uppmärksammas mer av länets hälso- och sjukvård. Genom att ta fram åtgärder för hur könsstympling kan förebyggas, identifiera riskgrupper, upplysa om hälsorisker ökar kunskaperna för att kunna ge vård och stöd till de som blivit utsatta för dessa. En fråga som regionen behöver satsa mer resurser på.

Vänsterpartiet region Örebro län anser att satsningar på att förbättra barn och ungdomars hälsa måste göras för att undvika framtida problem och ohälsa.

7.9 Äldre med omfattande behov av vård och omsorg

PRIORITERADE MÅL

- *Stärka den geriatriska kompetensen i vården.*
- *Genom en bättre fungerande vårdkedja kunna undvika ”onödiga” slutenvårdsinläggningar.*
- *Mobila hembesöksteam ska finnas i alla delar av länet.*
- *Ha fysisk- och mental aktivitet som är anpassad till äldres behov.*
- *Förstärka insatserna i samband med utskrivning från slutenvården.*

Generellt har medellivslängden ökat de senaste decennierna, främst som följd av att dödligheten i hjärt- och kärlsjukdomar minskat. Även om människor allmänt sett är friskare och lever längre, så behövs oftast i de sista levnadsåren omfattande insatser av sjukvård och omsorg. Såväl det ökade antalet äldre äldre, dvs de över 85 år, och den medicinska utvecklingen i form av nya behandlingsmetoder och nya läkemedel kommer att kräva ökade resurser för att kunna tillgodose vårdbehoven för denna grupp.

Inom vården är det viktigt att stärka den geriatriska kompetensen och utbilda fler läkare med geriatrisk specialistkompetens.

För äldre med omfattande behov av vård och omsorg är det nödvändigt med en väl fungerande ”vårdkedja” mellan regionens och kommunens insatser. Målsättningen ska vara att insatser ska göras i ett tidigt skede så att ”onödiga” inläggningar i slutenvård kan undvikas.

Närvårdsarbetet i samverkan med kommunerna behöver utvecklas. Fler närvårdsplatser behövs i länet för de äldre och multisjuka som inte behöver slutenvårdens insatser, utan kan vårdas på rätt vårdnivå närmare hemmet.

Mobila hembesöksteam, där läkare ingår, har visat sig vara en bra verksamhet och Vänsterpartiet anser att mobila team ska finnas i alla delar av länet. Förstärkta mobila insatser behövs även för de äldre och funktionsnedsatta som har svårighet att ta sig till vården.

Distriktssköterskeverksamheten är särskilt viktig för trygghet och kontinuitet för äldre och kroniskt sjuka. Vänsterpartiet vill se fler distriktssköterskemottagningar i länet och eventuellt kompletterat med mobila lösningar.

När äldre och multisjuka behöver läggas in på sjukhus bör det ske med direktinläggning på rätt avdelning. Vid utskrivning från sjukhusvård måste det vara väl förberett av kommun och närvården för fortsatta insatser och rehabilitering.

För många äldre, där vårdbehoven inte är så omfattande, är kontakten med vårdcentralen det väsentliga. Det är dock viktigt att läkaren på vårdcentralen tar det samlade samordningsansvaret för de ytterligare kontakter med specialistvården som kan behövas och för läkemedelsanvändningen. Därför anser vi att det är väldigt viktigt att ha fasta läkare på vårdcentralerna.

Vänsterpartiet vill se en rättvis och solidarisk politik som stärker de äldres ställning i samhället. Möjlighet till social gemenskap och ett aktivt liv i alla åldrar minskar i hög grad ohälsa och framtida vårdbehov.

7.10 God hälso- och sjukvård för personer med funktionsnedsättning

PRIORITERADE MÅL

- *Minskad ohälsa bland människor med funktionsnedsättning genom ett aktivt förebyggande och hälsofrämjande arbete.*
- *Möjligheter till goda levnadsvillkor och delaktighet för personer med funktionsnedsättning.*
- *Tillgänglighetshinder inom regionens verksamheter och inom kollektivtrafiken ska undanröjas.*
- *Utbyggd vård och samverkan för vuxna med omfattande funktionsnedsättningar.*
- *Återinföra avgiftsfria hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning.*

Människor med funktionsnedsättning har en särskilt utsatt livssituation. De förvärvsarbetar i mindre utsträckning, utsätts oftare för kränkningar, är oftare överviktiga och röker oftare. Allt detta yttrar sig med att de lider av både fysisk och psykisk ohälsa oftare än andra.

Unga människor med funktionsnedsättning måste få stöd i sin övergång till ett självständigt vuxenliv med arbete, försörjning och boende. Det är viktigt att insatser görs i region Örebro län för att öka möjligheterna till arbete och försörjning.

Kunskap kring olika funktionsnedsättningar och tillgänglighet skall finnas hos regionens personal för att ge ett gott bemötande. Att höja gruppens deltagande i screeningundersökningar är en viktig fråga. De behöver överhuvudtaget extra stöd för att bättre kunna ta hand om sin hälsa på ett bra sätt. Regelbundna hälsoundersökningar är en viktig del i detta arbete.

Tillgång till bra hjälpmedel är för många med funktionsnedsättning nödvändigt för att klara det dagliga livet och möjliggöra ett aktivt deltagande i samhället. Det är av yttersta vikt att hjälpmedel är avgiftsfria, så att inte ekonomin sätter hinder. Även patientavgifterna inom vuxenhabiliteringen ska vara oförändrade..

Betydelsen av tidiga och väl fungerande rehabiliteringsinsatser, vid skada eller sjukdom, är väl känt. Här måste regionen stärka rehabiliteringsinsatserna och få en fungerande vårdkedja mellan sjukhusnivå och primärvårdsnivå och stärka samverkan med kommunerna.

Tillgänglighetshinder i lokaler och inom kollektivtrafiken ska undanröjas. Vid om- och nybyggnationer ska brukarorganisationer vara med i ett tidigt skede och kunna påverka.

Brukarorganisationerna har en viktig roll i att bevaka och föra fram människor med funktionsnedsättnings intressen och krav. Vänsterpartiet ser brukarnas organisationer som en viktig resurs och samarbetspartner i arbetet med förbättringar inom vården, tillgängligheten och levnadsvillkoren för människor med funktionsnedsättningar.

Habilitering och hälsa måste få tillräckliga resurser för att kunna ge stöd och sprida kunskap med att förbättra omhändertagandet av denna grupp patienter i framför allt primärvården. Personer med funktionsnedsättning har rätt att få ta del av de ökade möjligheter som den tekniska utvecklingen ger.

7.11 Tandvård – en klassfråga

PRIORITERADE MÅL

- *Minskade skillnader i tandhälsa i befolkningen.*
- *Tandhälsan för barn och ungdomar i socioekonomiskt utsatta områden ska förbättras.*
- *Regionens folktandvård ska ha ett helhetsansvar för uppsökande verksamhet till äldre och personer med funktionsnedsättning.*

Tänderna är en del av kroppen och är viktiga också för det allmänna hälsotillståndet och därför ska tandvården också omfattas av högkostnadsskyddet inom hälso- och sjukvården. Detta är dock en fråga som bäst löses på nationell nivå, vilket Vänsterpartiet föreslår i sitt nationella budgetförslag. Kostnaderna för att gå till tandvården är idag så höga att det lett till enormt stora klasskillnader i tandhälsa mellan rik och fattig. För att i någon mån minska patienternas kostnader ska Folktandvården erbjuda räntefri avbetalning för sina patienter. Att minska patientens kostnad för tandundersökning inom Folktandvården vore ett sätt att öka andelen av befolkningen som regelbundet har kontakt med tandvården vilket förbättrar tandhälsan.

Vid de mätningar av barns tandhälsa som görs finns det stora skillnader mellan resursstarka områden och utsatta områden. För att minska klasskillnader i tandhälsa ska riktade insatser göras mot grupper där behoven av stöd, resurser och information visar sig vara störst. Det är också viktigt med preventiva satsningar på främst barn och unga för att ge dem en bra start i livet med god tandhälsa. Folktandvården behöver ges ett utökat uppdrag för förebyggande insatser för barn och unga vuxna.

Regionen har enligt tandvårdslagen ansvaret för uppsökande verksamhet med avgiftsfria munhälsobedömningar för äldre med omfattande behov av vård- och omsorgsinsatser och för personer som omfattas enligt LSS. Det är viktigt att regionen här tolkar lagen enligt dess intention. Tandhälsan hos dessa kan vara avgörande för matvanorna och livskvalitén. Vänsterpartiet anser att regionens folktandvård ska ha ett helhetsansvar att sköta denna uppsökande verksamhet och att den inte ska upphandlas och splittras upp på flera utförare.

7.12 Medicinsk utveckling och digitalisering

Den medicinska utvecklingen går fortsatt starkt framåt, både för läkemedel och teknisk utrustning. Användningen av modern teknik och den allt mer genomgripande digitaliseringen öppnar större möjligheter för både patienter och vårdgivare. Det fysiska mötet kan i en del fall ersättas med digitala möten, frågor och svar kan hanteras digitalt, patienterna kan skicka värdefull information direkt till vården och den nära vården kan med digitalt stöd, och med läkarstöd på distans, hantera flera typer av undersökningar. Utvecklingen går fort och regionen måste möta det behov som finns och kommer att finnas och anpassa delar av vården till det nya. Det måste dock alltid finnas möjligheter till snabb kontakt eller fysiska möten för den som av olika skäl inte kan eller vill använda sig av den moderna tekniken.

Region Örebro län ska ha en digital utveckling inom vården som underlättar men samtidigt öppnar för större uppdrag i den nära vården, till exempel för distriktssköterskemottagningarna. Den ska också vara ett stöd för patienterna i egenvården med kontroller och prover samt för råd och vägledning. Även sjukvårdsrådgivningen 1177.se behöver utveckla möjlighet till digital läkarkontakt vid behov.

7.13 Regional utveckling

PRIORITERADE MÅL

- *De regionala insatserna ska samlas, stärkas och prioriteras så att fler ungdomar och fler nyanlända får möjlighet till arbete eller utbildning.*
- *Infrastrukturen ska utvecklas i hela regionen.*
- *Goda möjligheter till fler utbildningschanser i livet.*
- *Bredda utbildningsutbudet för personer med funktionsnedsättning.*
- *Stärk och utveckla samarbetet med olika aktörer för att skapa sociala företag.*

Regionens utveckling gynnas av att vi blir fler som bor här. Det handlar om att människor vill bo och flytta till hela Örebro län. Det handlar också om arbete, utbildning och bra boende. Att ge chansen och möjligheten till utbildning och arbete är vår högst prioriterade fråga.

Den regionala utvecklingsstrategin (RUS) 2018-2030, har många prioriterade frågor för att uppnå de tre dimensionerna i en hållbar utveckling; socialt, ekologiskt och ekonomiskt.

Regionutveckling får inte handla om en ohämmad tillväxt, utan regional tillväxt måste ställas mot att vi har ett ansvar för klimat och övergripande miljömål och att skapa förutsättning till det goda livet för alla i hela regionen.

I utvecklingsarbetet ska vi förbereda för framtidens arbetsmarknad med ledord som långsiktighet, näringslivssamverkan och social hållbarhet. Det handlar om att ge unga bra utbildningsmöjligheter och ge alla en chans till ett livslångt lärande. Regionens folkhögskolor och länets studieförbund är viktiga för bildning och utbildning och behöver ges ökat stöd för att utvecklas.

I vår region har vi kunskapsklyftor mellan klasser i samhället, mellan könen och mellan olika geografiska delar av regionen. Vi har en hög andel vuxenstuderande som inte fullföljer den utbildning som de påbörjat. Liknande problem finns i övergången mellan utbildning på gymnasienivå och högskolenivå. Våra folkhögskolor är en viktig resurs för att förbereda för universitetsutbildningar i allmänhet, och dessutom i synnerhet för att förbereda för vårdutbildningar på universitetsnivå.

Det krävs en starkare samordning mellan de insatser som görs i t.ex. språkutbildning, validering av kunskaper, arbetsmarknadsutbildningar och gymnasieutbildningar.

De kulturella och de gröna näringarna är utvecklingsområden och kan knytas till såväl arbetsmarknadspolitiken, som kultur- och miljöpolitiken. Det krävs också att regionen bryter upp gränsdragningarna mellan de olika verksamhetsområdena och använder resurserna för att skapa ett jämlikt samhälle.

Många söker sig till Sverige och till vårt län för att söka skydd från krig och förföljelse. Vi har alltid sett dem som en tillgång och välfärdsbygget har gått hand i hand med mottagandet och så ska vi fortsätta. Validering av de nyanländas yrkeskompetens är en del av vårt mottagande som är avgörande för integrationen.

Folkrörelserna, idrottsrörelsen och föreningslivet är grundpelarna bland våra samarbetspartners inom regional utveckling. De har en viktig funktion i samhället, de hjälper till att skapa det kitt som gör att samhället håller ihop. Dessutom bidrar de rent konkret till ökad hälsa.

Turismen och besöksnäringen är ett utvecklingsområde som hör hemma i skärningspunkterna för regional utveckling, miljö, transporter och kultur. Näringen är sysselsättningsintensiv och erbjuder i hög grad arbete för ungdomar och personer med utländsk bakgrund.

Örebro län har förutsättningar i form av upplevelser året runt, rika natur- och kulturvärden, intressanta platser för möten och evenemang. Genom ökat samarbete och kunskaps spridning i regionen kan den positiva utvecklingen säkras. Utvecklingsarbetet måste ha ett hållbarhetstänk i form av miljösäkring och en turism som bidrar till rekreation för alla sociala grupper i samhället.

Socialt entreprenörskap och företagande (exempelvis kooperativ) ska stärkas och regionen ska fortsätta utveckla samarbetet med olika aktörer inom den sociala ekonomin för att t.ex. bryta köns mönster, men också ge möjligheter för långtidssjukskrivna och långtidsarbetslösa att starta arbetskooperativ. Anställning för de med funktionsnedsättning ska prioriteras. Inom ramen för våra feriearbeten ska de också ges möjlighet till anställning med lönestöd.

Vi tar ansvar för miljö och klimatet

Rättvis fördelning av jordens resurser är en grundläggande förutsättning för att begränsa konsekvenserna av de pågående klimatförändringarna.

Miljöförstöring och klimatförändringar är en följd av ett ekonomiskt system som sätter profiten högre än hållbarheten och som systematiskt utnyttjar både natur och människor.

Regionen måste angripa grunden till miljö- och klimatproblemen genom att fortsätta arbeta för ett mänskligare och rättvisare ekonomiskt system. Vi är ensamma om att lyfta fram klass- och köns perspektiven på problemen, som till exempel att fattiga drabbas hårdare av miljöförstörelse och klimatförändringar.

Region Örebro län måste utforma en långsiktig hållbar energiförsörjning baserad på förnyelsebar energi och snarast göra oss oberoende av framför allt fossila bränslen. Vi vill att regionen ska bli självförsörjande när det gäller förnybar el. Vindkraft och solenergi är viktiga delar av omställningen till fossiloberoende och bör uppmuntras. Offentliga aktörer måste ta ledningen i energiomställningen.

Regionen och länets kommuner behöver skärpa sina miljömål inom andra områden. För att minska klimatpåverkan krävs tydliga politiska beslut om mål och åtgärder, att resurser avsätts och att vi får ett ökat miljömedvetande i hela organisationen. Det måste bli billigare att åka kollektivt och kollektivtrafiken måste bli ännu mer anpassad till befolkningens behov. Arbetet med att införa förnyelsebart bränsle i kollektivtrafiken och andra färdmedel som kommunerna och regionen har inflytande över, måste vidareutvecklas. När vi bygger nytt eller bygger om ska höga krav ställas på energianvändning och materialval.

Naturresevat i länet ska fortsätta att utvecklas och fler ska tillkomma där det finns ett behov att värna biologisk mångfald och friluftsliv. Områden som redan är rikt besökta behöver skydd samtidigt som det är viktigt att fler områden blir tillgängliga för allmänheten. Vättern är självklart en viktig regional fråga i dess egenskap som dricksvattentäkt, biologisk mångfald och det rörliga friluftslivet. Försvarets utvidgade skjutningar i Vättern och hot om att starta nya gruvor i Vättern och i dess närhet måste stoppas. Vänsterpartiet säger också nej till alla planer på uranbrytning i länet.

7.13.1 Levande landsbygd

PRIORITERADE MÅL

- *Arbeta för en aktiv, långsiktig regionalpolitisk strategi för hela länet.*
- *Genomföra klimatsatsningar på bland annat landsbygden.*
- *Garanterar bredband och mobiltäckning på landsbygden.*
- *Tillhandahålla en god kollektivtrafik i hela länet.*

Bristen på en offensiv och sammanhållen landsbygdspolitik har gjort att klyftorna mellan olika delar av länet har ökat. Vi anser att alla, oavsett var de bor, ska ha rätt till goda livsvillkor och en likvärdig samhällsservice. Det ska vara möjligt för invånare att flytta till och bo kvar i länets landsbygdsområden och mindre tätorter.

För att en positiv utveckling av landsbygden ska vara möjlig krävs en aktiv, långsiktig regionalpolitik som ger kommunerna likvärdiga möjligheter och garanterar service och infrastruktur över hela länet.

Insatser som vindkraftverk, odling för framställning av förnyelsebar energi och utbyggnad av järnvägen är både nödvändiga för den klimatomställning som måste göras samtidigt som de skapar arbetstillfällen på landsbygden. Region Örebro län borde arbeta mer för ökad användning av lokalt producerade ekologiskt hållbara varor. Offentliga sektorn kan, genom att säkerställa att upphandlade varor inte kräver långa transporter, stödja en livskraftig landsbygd.

En viktig del av Örebro läns infrastruktur rör bredbandsutbyggnad. Idag har inte hela länet tillräcklig bredbandsuppkoppling för att arbeta, studera eller ha tillräcklig kontakt internet för att få full samhällsservice. I takt med att digitaliseringen av välfärdstjänster går framåt blir detta av allt större vikt. Regionen har inget officiellt ansvar för bredbandsutbyggnad, men som del av regional utveckling är en hög täckningsgrad en grundförutsättning för att hela Örebro län ska kunna leva.

Bra kollektivtrafik och offentligt styrd infrastruktur för post, telefoni och bredband som är likvärdig för alla underlättar för invånare att bo kvar på landsbygden.

7.14 En kreativ kulturpolitik

PRIORITERADE MÅL

- *Tillgång till kultur får inte vara en plånboksfråga eller begränsas till dem som redan har ett stort kulturellt kapital.*
- *Prioritera länets kulturella institutioner bl.a. Örebro Länsteater och Örebro Läns Museum.*
- *Värna länets folkhögskolors utveckling, för allas utbildningsmöjligheter, demokratiutveckling och integration.*
- *Barn- och ungdomskultur och fria kulturutövare ska prioriteras inom kulturnämndens stödformer.*
- *Möjlighet för kulturarbetare att verka under trygga förhållanden och fasta anställningar.*

Kulturen har dels ett egenvärde och är dels en viktig del i en livskraftig demokrati och ska betraktas som en del av välfärden. Regionen ska ha en kulturpolitik som bygger på mångfald och jämställdhet och utgår från att kommersiella intressen eller bostadsort inte ska vara avgörande för vilken kultur invånarna i länet får tillgång till. Tillgången till kulturella mötesplatser behövs för att vi ska finna det intressant och stimulerande att bo, leva och verka i Örebro län. Kulturen ska nå ut till alla, och framför allt ska den angå alla.

Hur vi nyttjar kultur skiljer sig åt mellan oss människor. Skillnaderna kan bero på ekonomiska förutsättningar, utbildningsnivå eller vanor och traditioner i uppväxtmiljön. Därför anser vi att regionen ska arbeta för att kultur ska vara lätt att uppleva och utöva. Tillgång till kultur får inte vara en plånboksfråga eller begränsas till dem som redan har ett stort kulturellt kapital. Ingen ska heller tvingas avstå från kulturupplevelser på grund av bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning.

Enligt FN:s barnkonvention har alla barn upp till 18 års ålder rätt ”att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet”. Det är politikens ansvar att ge alla barn i regionen lika goda möjligheter att bygga upp känslan för bilder och former, musik och sång, ord och berättelser, dans och rörelser. Regionen ska arbeta för en avgiftsfri och likvärdig kultur- och musikskola i hela länet.

Region Örebro läns huvudansvar är det länsövergripande kulturarbetet. Det är viktigt att Örebro Länsteater och Länsmuseum fungerar väl och att regionens anslag och bidrag till föreningar, studieförbund, konstnärer, grupper eller ungdomsorganisationer kommer hela regionen till del. Likaså är det viktigt att regionen är med och skapar förutsättningar för att kulturarbetare ska kunna verka under trygga förhållanden och fasta anställningar

Folkbildningen är en del av det regionala folkhälsoarbetet och arbetsmarknadsutvecklingen. Folkhögskolor och studieförbund erbjuder ett klimat som gynnar alla människors lika värde.

I studieförbundens cirklar och kulturevenemang likaväl som i folkhögskolornas kurser blandas människor med olika etnisk bakgrund och med olika förkunskaper och livserfarenheter. Otaliga studiecirklar runt om i regionen ger människor möjlighet att uttrycka sig genom konst och kultur. Regionen måste göra ”Kultur i vården” tillgänglig för fler och – efter samma princip som ”Fysisk aktivitet” på recept – utveckla möjligheterna att skriva ut ”Kultur på recept”.

Utveckla kulturen i vården genom att använda sjukhusbiblioteken som ett nav för att skapa, visa och sprida kultur till patienter, anhöriga och personal. Stöd till fria yrkesutövares möjlighet att bilda nätverk och kompetensutveckla sig är ett annat utvecklingsområde.

7.15 Samhällsbyggnad

PRIORITERADE MÅL

- Utveckla kollektivtrafiken i regionen så att det gynnar en utveckling i alla kommuner.
- Skapa ett sammanhållet system "Länsspendeln" som binder ihop länets kommuner med tåg och expressbussar.
- Vi prioriterar lägre biljettpriser för att öka resandet.
- Avgiftsfri kollektivtrafik för pensionärer.
- Att alla bussar ska drivas med fossilfritt bränsle.
- En tillgänglig och bra kollektivtrafik för alla, bl.a. genom att utveckla och utöka anropsstyrd kollektivtrafik i hela länet.
- Att utreda möjlighet att köra serviceresor "Färdtjänst och sjukresor" i regionens egen regi.
- Att införa resegaranti inom färdtjänst och sjukresor.
- Öka andelen ekologiska produkter
- I den gröna omställningen av samhället ska Region Örebro län vara ett föredöme och en pådrivande kraft.
- Satsa på förnyelsebar energi och förnyelsebara bränslen.
- Att utarbeta en regional koldioxidbudget.

7.15.1 Kollektivtrafik för alla

Vi är i behov av snabba och täta kommunikationer mellan orter och mellan bostadsområden för att kunna ta oss till arbetsplatser, skolor och fritidsintressen. Målsättningen för Vänsterpartiet är att utveckla kollektivtrafiken i regionen, så det gynnar en utveckling i alla kommuner och i hela länet. Satsningen på BRT är en satsning på kollektivtrafiken i stort.

VI har sett att kollektivtrafiken monterats ned bit för bit ute i länet och har varit drivande i att få till stånd en fungerande anropsstyrd trafik för att kompensera.

Därför föreslår Vänsterpartiet att regionen inför billigare busskort och rabatterade priser för grupper som ungdomar, studenter och pensionärer.

För att möta hotet om negativa klimatförändringar måste omställning ske inom transport-sektorn och en överföring från bilism till kollektivtrafik där det är möjligt. Förutsättningar för detta är framför allt en enkel och billig kollektivtrafik i hela länet.

Även ur folkhälsoperspektiv bidrar kollektivtrafiken på ett positivt sätt. Forskning visar att den som åker kollektiv rör sig i genomsnitt fyra gånger mer än de som åker bil. Skaderisken är dessutom åtta gånger högre för bilister jämfört med en resa med kollektivtrafik.

Vi vill att region Örebro län inför avgiftsfri kollektivtrafik för pensionärer under lågtrafik i hela regionen. Det är en satsning som innebär mycket små kostnader då det handlar om befintlig trafik med mycket tomma platser. En utbyggd och väl fungerande kollektivtrafik gynnar enligt fördelningsanalyser låginkomsttagare, studenter, barn och ungdomar och äldre. Utifrån ett könsperspektiv är det kvinnor som använder kollektivtrafiken mest. Satsningar på en väl fungerande och tillgänglig kollektivtrafik är också en viktig jämställdhetsfråga. På sikt vill Vänsterpartiet ha en avgiftsfri kollektivtrafik.

Vänsterpartiets inriktning är att all infrastruktur ska ägas offentligt. Vi anser också att offentlig sektor ska äga egna bussbolag, driva tågtrafik och utveckla och äga energibolagen. Vi kommer i alla sammanhang att verka för en förändring mot ett mer hållbart ägande.

Vi behöver ha kollektivtrafik i hela regionen som en samhällsservice. Utgångspunkten ska vara att mindre orter ska ha en linjelagd kollektivtrafik främst anpassad utifrån behov av arbetspendling och studier, men även för att göra ett socialt liv möjligt. Vänsterpartiet vill utveckla och utöka anropsstyrd kollektivtrafik i fler kommuner, anropsstyrd trafik ska gälla även på helgerna. Det är av stor betydelse av skolskjutsar är tillgängliga för alla som har behov av kollektivtrafik.

Kollektivtrafiken är inte bara begränsad till Örebro län. Behovet av snabba och täta kommunikationer i ett storregionalt system är viktigt. Tågsystemet i Mälardalen och snabbtågsförbindelsen Stockholm – Oslo är sådana stråk som ger regional utveckling i länet.

Satsningar på järnvägen och spårbunden trafik är en grundläggande förutsättning för omställningen till ett hållbart transportsystem och i längden ett hållbart samhälle. Målet ska vara att så stor andel av det långväga godset på väg skall ledas över till järnväg. Region Örebro län ska fortsätta bevaka godsstråken genom länet och satsningarna på godsterminaler, som också ger regional utveckling.

7.15.2 Sjukresor och färdtjänst i egen regi

Serviceresor ”Färdtjänst och sjukresor” bör organiseras och drivas i regionens egen regi. Målet för verksamheten är att alla som är i behov av serviceresor ska kunna få det på ett smidigt och tryggt sätt utifrån patientens och brukarens behov och inte orsaka onödigt lidande eller stress.

Serviceresorna inom Region Örebro län har länge levererat en otillfredsställande service. Under de senaste åren har mycket kritik framförts mot serviceresor, det handlar om kritik på kvaliteten hos entreprenörerna inklusive bemötandefrågor och tidspassning mm. Ett annat problem rör också samordningen där alltför många och ibland svårt sjuka patienter fortfarande vittnar om resor kors och tvärs för att hämta upp andra patienter och brukare. Detta leder till stor frustration hos resenären men också till att dyr vårdtid inte utnyttjas optimalt då man tvingas vänta på patienter vars resa inte fungerat.

Vänsterpartiet anser att det är positivt att beställningscentralen drivs av region Örebro län, Det är något som bör utredas även kring driften av färdtjänst och sjukresor. Den här servicen och verksamheten måste vara bra för resenärer som har svårigheter att förflytta sig på egen hand eller resa med allmän kollektivtrafik. Vi vill också införa resegaranti inom serviceresor, det ska vara samma regler oavsett vilken kollektivtrafik vi använder.

I dagsläget behöver avtalen förändras mot de entreprenörer som kör färdtjänsten för att höja kvaliteten för de som behöver färdtjänst och förbättra situationen för chaufförerna.

7.15.3 Koldioxidbudget

Under 2020 lämnade Vänsterpartiet in en motion på att införa en regional koldioxidbudget. Den syftade till att ta kraftfulla politiska beslut för att vända den negativa klimatutvecklingen och nå målen från Parisavtalet. I budgeten bryts Parisavtalets mål till regional nivå och fokus sätts på att få ner koldioxidutsläppen. En regional koldioxidbudget berör inte enbart regionens egna verksamheter, utan innefattar all verksamhet som sker inom Region Örebro län geografiska område. En regional koldioxidbudget syftar också till att vara ett stöd och samarbete med kommunerna, men också med andra aktörer. Det krävs ett samarbete med näringslivet, enskilda personer och organisationer.

Politisk styrning är ett av de viktigaste verktygen för att uppnå förändringar i form av minskade utsläpp. När Parisavtalet tecknades 2015 var världens ledare överens om att begränsa jordklotets uppvärmning till maximalt 2 grader och med målsättning att få stopp på uppvärmningen vid 1,5 grad globalt sett. Det är en hög ambitionsnivå som kräver att vi tar beslut om åtgärder. Ett strukturerat sätt är att kartlägga vad just vi behöver göra är att ta fram en regional koldioxidbudget.

En koldioxidbudget ska också vara just en budget och följas som en sådan. Den ska leda till att vi bestämmer vad som är mest prioriterat att göra, varefter vi beräknar vad det kostar. Om vi på ett verkningfullt sätt ska få ner koldioxidutsläppen gäller det att prioritera det som har verklig effekt och välja de åtgärder där vi får ner utsläppen mest i relation till vad det kostar. Därför föreslår vi att region Örebro län utarbetar en regional koldioxidbudget.

7.15.4 Flygplatsen

Att satsa på flyg i en tid då nya forskarrön duggar tätt kring vilken miljöbov flyget är, känns inte bra. Miljöskadliga subventioner måste fasas ut ur regionens budget och pengarna ska istället investeras i det som ställer om vårt samhälle till långsiktigt hållbart. Vänsterpartiet anser att det är hög tid att förändra ägarstrukturen eller påbörja en nedläggning om inga andra intressenter finns.

Flygplatsen Örebro kostar regionens skattekollektiv cirka 17 miljoner kronor årligen. Dessutom kommer det att behöva en hel del investeringar i framtiden med. Vi tycker att det i förlängningen är ett ohållbart och dåligt system att fortsätta äga en flygplats och slösa bort skattebetalarnas pengar. Därför föreslår vi att regionens bidrag till flygplatsen dras ned.

Regionen behöver satsa på hållbara alternativ och lägga investeringar i upprätthållen kollektivtrafik i stället för att rikta bidrag till verksamheter som direkt skadar miljön.

8. Attraktiv arbetsköpare

PRIORITERADE MÅL

- *Motverka osakliga löneskillnader mellan kvinnor och män.*
- *Öka och säkerställa delaktigheten för de anställda.*
- *Skapa en demokratisk arbetsplats genom att bryta tystnadskulturen.*
- *Ge alla våra medarbetare chansen att utvecklas och på riktigt få påverka på jobbet.*
- *Att personer med funktionsnedsättning ges möjlighet till arbete inom regionen.*
- *Kampen för kortare arbetstid; för bättre arbetsmiljö och för att rekrytera och behålla vårdpersonal.*
- *Satsa på jämställda löner för den kvinnodominerade vårdpersonalen och en särskild satsning på de med den lägsta lönen*
- *Inleda arbetet med att förkorta arbetstiden med bibehållen lön på regionens akutmottagningar.*
- *Återinföra och värdesätta regionens anställda t.ex. i form av julklapp.*
- *Justera upp friskvårdsbidraget från 2000 kr till 2500 kr.*

Regionen är Örebro läns största arbetsköpare med drygt 10 000 anställda. Som arbetsköpare bär Region Örebro län ansvar för var och en av de anställda. Under året som har gått är det regionens medarbetare tillsammans med vårdpersonal i kommuner och på andra håll som har gjort sitt yttersta för att hantera den pandemi som drabbat hela samhället. Personalpolitiken och regionens ansvar som arbetsköpare är en av nycklarna för att lösa utmaningarna i vården framöver. Region Örebro län ska vara ett föredöme som arbetsköpare genom att erbjuda bra grundlöner, god arbetsmiljö och en stabil löneutveckling.

8.1 Investera i personalen

Personalen är den viktigaste resursen för en god vård och övriga verksamheter. Region Örebro län är i en nedåtgående spiral med ökade kostnader för stafettpersonal. Det beror bl.a. på styrning, organisation, arbetsbelastning, arbetsmiljö och arbetsvillkor för personalen.

Personalpolitiken är en av de största utmaningarna i regionen. Efter år av effektiviseringar, sparbetning och krav på effektiviseringar och därtill en pandemi är personalen trött. Vi har haft en situation med ett alltför högt uppskruvat arbetstempo vilket har lett till att personal lämnar arbetsplatserna, personalomsättningen blir alltför hög och att det är svårt att rekrytera. Det är ett gigantiskt resursslöseri när personal som har arbetat under flera år bestämmer sig för att lämna sin tjänst. Om ett dussintal erfarna sjuksköterskor och barnmorskor slutar innebär det en förlust på flera hundra års erfarenhet av att vårda och möta patienter, kunskap som aldrig går att utbilda fram. För att lyckas bygga en jämlik sjukvård för framtiden som möter invånarnas behov behöver personalkrisen lösas. Efter detta år med en pandemi som har utgjort en enorm utmaning för regionens roll som arbetsköpare är det än viktigare att ta tag i möjligheter till återhämtning, en bra arbetsmiljö och goda villkor för de anställda.

Det är centralt att regionen möjliggör för personalen att få förutsättningar att göra ett gott arbete utan att deras hälsa slits itu. En god arbetsmiljö förutsätter tillräckligt många kollegor och vårdplatser så att ett för högt arbetstempo och etisk stress kan minimeras.

Målet för Region Örebro län ska vara att inte nyttja bemanningsföretag. Bemanningsföretagen splittrar arbetsplatsen och gör det svårt för de anställda att känna sammanhållning. Inhyrd personal är dyrare än fast anställd personal vilket gör det svårt att planera verksamheten ekonomiskt. Det är angeläget att söka mer hållbara lösningar på bemanningsproblemen. Region Örebro län behöver bygga upp personalpooler inom verksamheterna och skapa flexibilitet genom att bemanna upp med personal för att klara av tillfälliga öknningar i arbetsbelastning utan att stressen blir alltför stor. Regionen behöver också höja grundbemanningen så att tillfälliga luckor till följd av utbildningar, korttidssjukskrivning, kortare föräldraledigheter osv. går att lösa internt. Detta har visat sig vara en kvalitetshöjande och kostnadseffektiv åtgärd i längden varför detta är rätt väg att gå.

Region Örebro län står inför en stor utmaning i att klara sin kompetensförsörjning. Det är brist på grundutbildade sjuksköterskor, specialistutbildade sjuksköterskor, barnmorskor och läkare. Dessutom saknas det till exempel kuratorer, logopedier och psykologer. Det behövs också särskilda insatser för utbildning av t.ex. tandhygienister, barnmorskor, undersköterskor och biomedicinska analytiker och andra yrkeskategorier. Även inom den psykiatriska vården behöver vi se till så att vi tar emot tillräckligt med psykologer under utbildning, skötare med mera. Regionen behöver säkra alla personalgruppers möjlighet till kompetensutveckling genom vidareutbildning.

Medarbetarna är de viktigaste ambassadörerna för att trygga framtidens kompetensbehov. Den som får uppskattning och förtroende har förutsättningar att göra en bra arbetsinsats. Det är positivt när personalen tar initiativ till att berätta hur situationen är på arbetsplatsen. Det ska vara högt i tak för olika synpunkter och åsikter även i en offentlig debatt där vi som förtroendevalda ska vara angelägna om att lyssna på personalen. Vi tror på att alla kan och vill utvecklas och är beredda att ta ansvar i sitt arbete. Vi behöver ett ledarskap som är demokratiskt, genusmedvetet och icke diskriminerande.

En god arbetsmiljö handlar också om rimliga arbetsscheman med möjlighet till återhämtning och som också gör det möjligt att orka arbeta heltid. Den viktigaste delen i en bra arbetsmiljö är på många arbetsplatser att minska stressen. Om vi inte kan minska kötider, överbeläggningar och känslan av otillräcklighet så kommer vi inte i grunden att påverka arbetsmiljön. Även den medicinska utvecklingen kräver en hög förändringstakt och ett aktivt kvalitetsarbete. Utvecklingen kan bara fullföljas om personalen har en rimlig arbetsbelastning och ges möjlighet till vidareutbildning.

För att komma tillrätta med svårigheter att rekrytera och behålla läkare och psykologer är det angeläget att det finns AT-, ST- och PTP-platser som svarar mot vårt behov av nyrekryteringar. Schemaläggning av läkares arbetstid är självklart en verksamhetsfråga som ska hanteras på samma sätt som schemaläggning av alla andra yrkeskategorier. Med tre akutsjukhus och tillgänglig primärvård i hela länet skapas också goda möjligheter att attrahera, utbilda och behålla fler AT- och ST-läkare.

Vården står idag inför stora personalavgångar. Därför är det viktigt att region Örebro län har en bra strategi för framtida rekryteringar. Att arbeta inom vården ska bli mer attraktivt och det ska löna sig t.ex. för sjuksköterskor att specialisera sig. Flerspråkighet ska vara en merit och arbetsplatser ska vara tillgängliga för funktionsnedsatta. På regionens arbetsplatser ska det råda nolltolerans mot hot, våld och rasism. Kränkande särbehandling och sexuella trakasserier ska identifieras och aktivt motarbetas.

8.1.1 Resurser behövs för att förbättra arbetsmiljön

Under många år har sjukskrivningar för anställda inom Region Örebro län ökat, men tiden innan pandemin kom syns ett litet trendbrott. Det gäller nu för regionen att skapa en hållbar arbetsmiljö. Ytterligare åtstramningar i verksamheten kommer att drabba personalen och riskerar att öka på sjukskrivningarna åter igen. Att de nedskärningar som gjorts under de senaste två åren lett till en drastisk ökning av sjukskrivningar är inte överraskande. Det är belagt att nedskärningar ger ökade sjukskrivningar i offentlig sektor. Idag sjukskrivs allt yngre personer, det tar längre tid för dem att återgå i arbete och det är hög risk för återfall in i exempelvis utmattningsdepression. Regionen har ansvar för arbetsmiljön för sina anställda. Dålig arbetsmiljö riskerar att innebära onödiga sjukskrivningar och utbränd personal vilket utöver personligt lidande för den drabbade dessutom kostar stora summor både i rehabilitering och nyrekrytering. Dessa resurser bör istället användas för att förbättra arbetsmiljön i hela Region Örebro län.

Region Örebro län ska präglas av ett öppet klimat och skapa mötesplatser för en ökad dialog. Regionen har en väl uppbyggd samverkan med de fackliga organisationerna och ser det som ett naturligt sätt att bedriva och utveckla verksamheten. Via samverkansavtal klargörs olika åtaganden och samverkansstrukturer. Region Örebro län måste bli en bättre fungerande organisation där samverkan ska vara en naturlig del.

Under året med pandemin har vårdpersonalen kallats hjältar, fått applåder och hyllats. Med all rätt, men det som behövs i det långa loppet är en god arbetsmiljö, bra löner och en utvecklande arbetssituation. Detta är en av nycklarna för att lösa sjukvårdens utmaningar.

Regionen kan inte fortsätta lönediskriminera på grund av kön. Därför gör Vänsterpartiet satsningar på jämställda löner för den kvinnodominerade vårdpersonalen och en särskild satsning på de med den lägsta lönen.

Kortare arbetstid är nästa stora välfärdsreform som kommer att ge positiva effekter på många sätt i samhället. Vänsterpartiet vill se fler verksamheter som börjar med arbetstidsförkortning för både mer tid för återhämtning men också för ett rationellt utnyttjande av lokaler och resurser. Vi lägger förslag om arbetstidsförkortning på regionens Akutmottagningar, för att kunna rekrytera och behålla personal, men också av arbetsmiljöskäl. Vården måste bli bättre på att tillåta personalen att få freda sin fritid. Det behövs också fler händer i vården för att minska på arbetsbelastningen, göra organisationen mindre sårbar och för att bättre klara av sommarsituationen.

Regionen behöver även bli bättre på att värdesätta de anställda t.ex. i form att fortsätta visa uppskattning med en julklapp. Vi avsätter extra resurser till att investera i uppskattning av anställda.

Friskvårdsbidraget innebär en frihet för personalen att kunna träna på en anläggning som passar just deras behov och där regionen står för en viss del av kostnaden. Detta eftersom en sundare personal faktiskt är mindre sjuk. Region Örebro län delar enbart ut 2000 kr i friskvårdsbidrag från och med år 2020. Det är en väldigt låg siffra i jämförelse med många andra regioner, därför föreslår vi att friskvårdsbidraget justeras upp till 2500 kr.

9. Ekonomi, styrning och regionövergripande verksamheter

Finansiella förutsättningar och god ekonomisk hushållning

Målet för Region Örebro läns ekonomiska politik är att skapa en långsiktig och stark ekonomi samt uppnå en verksamhetsmässig och finansiell god hushållning.

Grundtanken med god ekonomisk hushållning är att varje generation av länets invånare ska bära kostnaderna för den service som de själva beslutar om och drar nytta av, samt att gjorda investeringar ska kunna ersättas. Det medför att god ekonomisk hushållning i dag är en förutsättning för att också i framtiden bedriva och utveckla en bra verksamhet för länets invånare.

En långsiktig stark ekonomi omfattar att ha reserver som klarar anpassningar från högkonjunktur till lågkonjunktur utan drastiska åtgärder. Det krävs därför mer än nollresultat för att finansiera verksamheterna över tid. Verksamheten ska vara anpassad till den aktuella intäktsnivån.

Region Örebro läns intäkter i form av skatter, statsbidrag och andra avgifter utgör den ekonomiska ramen för omfattningen på den verksamhet som regionorganisationen kan erbjuda till länets invånare.

Därför är det av största vikt att respektive verksamhets omfattning anpassas efter de ekonomiska ramarna och redovisar ett resultat varje år som är noll eller större. Det är av yttersta vikt att verksamheterna får ramar som är realistiska. Den ekonomiska styrningen av verksamhetens omfattning omfattar även att varje verksamhet ska ta hänsyn till, och inom befintlig ram, finansiera förändrade avskrivningskostnader till följd av beslutade investeringar.

Region Örebro län ska använda tillgängliga resurser på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt. Det innebär att verksamhet bedrivs på rätt sätt, med rätt insatta resurser och vid rätt tidpunkt. Detta gäller oavsett om verksamheten bedrivs i regionorganisationens regi eller av privata entreprenörer.

9.1 Sveriges ekonomi

Coronapandemin har inneburit ett mycket hårt slag mot Sveriges ekonomi. Exakt hur långvarig eller djup nedgången blir är svårt att avgöra bland annat på grund av osäkerhet kring den framtida smittspridningen. De senaste prognoserna pekar i mot att arbetslösheten ökat till runt 8,7 procent under 2021 för att sedan falla tillbaka mot 8 procent 2022.

SKR:s prognos i Makronytt 1/2021 och i Ekonominytt 7/2021 innebär att konjunkturen fortsätter att stärkas under 2021, men att inledningen av året blir svag; en starkare återhämtning väntar först under det andra halvåret. Prognosen för BNP och sysselsättningen i Sverige revideras upp för 2021, delvis med anledning av att avslutningen på 2020 inte blev så svag som beräknades i föregående prognos. Prognosen pekar också mot stark återhämtning, och även 2022 räknar SKR med hög tillväxt, såväl för BNP som för sysselsättningen. Jämfört med föregående prognoser antas något högre BNP-tillväxt 2021–2022, samt något lägre BNP-tillväxt under kalkylåren

2023–2024. Den djupa konjunktursvackan 2020 förväntas försvaga arbetsmarknaden också. Andelen arbetslösa antas ännu 2024 ligga högre än de nivåer som gällde före pandemin.

9.2 Ny befolkningsprognos

Den 28 april presenterade SCB en befolkningsprognos för åren 2021–2070.

Befolkningsökningen är inte jämn i alla åldrar och befolkningen ökar mest i de äldre åldrarna. Befolkningen väntas att öka både för att fler föds än det avlider och för att fler invandrar än utvandrar. Den årliga befolkningsökningen är dock lägre än i föregående prognos från SCB. I tabellen nedan syns den nya prognosen, som SKR räknat om till befolkningen per första november respektive år.

Befolkningsprognos för åren 2020-2024

Antal och procent

	2020	2021	2022	2023	2024
Utfall/prognos	10 378 483	10 427 485	10 476 310	10 523 145	10 569 114
Förändring, %	1,006	1,005	1,005	1,004	1,004

Källa: SCB.

Befolkningsökningen i Örebro län blev ännu lägre än riksgenomsnittet, bara 0,4 procent eller 838 personer. Att jämföra med 2013–2019 då antalet invånare i länet ökat med 2 500–4 000 varje år.

Örebro län 2020

Födda	+ 3 267
Döda	– 3 023
Födelsenetto	+ 244
Inflyttade	+ 10 022
Därav fr andra län	8 485
Därav fr utlandet	1 537
Utflyttade	– 9 448
Därav till andra län	8 616
Därav till utlandet	832
Flyttningsnetto	+ 574
Folkökning*	+ 838
Antal invånare	305 643

*Justerat med sent rapporterade händelser.

Källa: SCB

Länets befolkning har ökat med närmare 32 000 personer sedan millennieskiftet.

9.3 Regionsektorns ekonomiska läge

Regionerna redovisade 2020 ett resultat efter finansiella poster på 21,5 miljarder kronor, vilket är 16,2 miljarder kronor högre än 2019. Det förbättrade resultatet berodde på en kombination av ökade intäkter och generella statsbidrag kopplade till coronapandemin, samtidigt som kostnaderna inte ökat i samma utsträckning.

Verksamhetens intäkter ökade med 18 miljarder kronor mellan åren 2020 och 2019, vilket motsvarade 25,2 procent. Generella statsbidrag och utjämning uppgick till 76,1 miljarder kronor

för 2020 vilket var en ökning från föregående år med 23,7 procent. Samtidigt ökade verksamhetens kostnader med 4,9 procent, från -385 miljarder kronor för 2019 till -404 miljarder kronor för 2020.

Regionerna redovisade 2020 ett resultat efter finansiella poster på 19 miljarder kronor, vilket var 10 miljarder kronor högre än 2019. Finansiella intäkter minskade med 5 miljarder kronor och finansiella kostnader ökade med 1 miljard kronor, vilket gav en nettoeffekt på -6 miljarder kronor jämfört med föregående år. Svängningarna i de finansiella posterna är en följd av nya värderingsprinciper för finansiella tillgångar som infördes under 2019.

9.4 Förändrat livslängdsantagande i pensionsskultsberäkningen

Styrelsen för SKR har den 23 april 2021 beslutat att anta ändringarna i livslängdsantagandet i RIPS, enligt RIPS-kommitténs förslag, samt att rekommendera kommuner och regioner att tillämpa de nya parametrarna vid beräkning av pensionsskuldens storlek. Det innebär att sektorn går från att använda Finansinspektionens antagande enligt Trygghandgrunderna från 2007 (DUS06) till att i stället skatta parametrarna utifrån sektorns eget bestånd. Region Örebro län har beställt en ny pensionsprognos som baseras på den nya beräkningsmetoden och kalkylen är uppdaterad från 2022 och framåt. Resultatmässigt innebär det framför allt en stor engångsjustering av avsättningen till pensioner år 2021 om drygt 300 miljoner kronor. För åren därefter ökar kostnaden något jämfört med tidigare prognoser.

9.5 Regeringens budgetproposition

Den 15 april presenterade regeringen 2021 års ekonomiska vårproposition och vårändringsbudget för 2021. Regeringens förslag innebär att medel tillskjuts under 2021 för utökad testning och smittspårning (1,65 miljarder kronor), uppskjuten vård (2 miljarder kronor), vaccineringskostnaderna (1,7 miljarder kronor) samt för uteblivna intäkter i kollektivtrafiken (1 miljard kronor). Samtliga dessa statsbidrag syftar till att lindra de ekonomiska effekterna av pandemin, vilket stärker Region Örebro läns resultat 2021. Budgeten innehöll dock inga riktade bidrag som sträcker sig längre fram i tiden än 2021.

9.6 Region Örebro läns utfall 2020 och prognos 2021

Region Örebro läns årsresultat 2020 uppgick till 530 miljoner kronor inklusive orealiserade värdeförändringar av finansiella tillgångar. Resultatet efter balanskravsjusteringar (justering för orealiserade värdeförändringar på placeringar mm) uppgick för året till 462 miljoner kronor. Resultatet för 2020 har påverkats mycket av de förstärkta statsbidrag som regeringen har tillfört till följd av pandemin. Kostnadsnivån har visserligen varit hög, men stora delar av den verksamhet som bedrivits under året har inriktats eller påverkats av pandemin. Mycket av den planerade verksamheten har fått stå åt sidan, Därför är 2020 ett år som är svårt att dra några slutsatser från vad gäller den ekonomiska utvecklingen för Region Örebro län.

Regionorganisationens balanskravsresultat i periodrapporten per mars 2021 är ett överskott om 73 miljoner kronor, vilket är 159 miljoner kronor bättre än motsvarande period föregående år. Helårsprognosen i periodrapporten mars uppgår till 250 miljoner kronor, exklusive balanskravsjusteringar. Motsvarande siffra för helår 2020 var 462 miljoner kronor. Verksamheternas helårsprognos räknas samman till en avvikelse mot budget med -424 miljoner kronor.

9.7 Skatteunderlagsprognos samt omräknade generella statliga bidrag och utjämning

SKR presenterade 29 april uppdaterade planeringsförutsättningar för regionerna för åren 2021-2024. Föregående prognos lämnades av SKR i februari. I den senaste prognosen förstärks tillväxten av skatteunderlaget 2021 och 2022 för att därefter försvagas jämfört tidigare prognos.

Utveckling av skatteunderlag och intäkter *förändring i procent*

	2021	2022	2023	2024
SKR, april 2021	3,2	4,2	3,3	3,1
SKR, feb 2021	3,0	4,1	3,5	3,2
SKR, okt 2020	1,9	1,5	3,5	3,5
SKR, aug 2020	2,4	1,3	3,9	3,9

Prognos för landstingsprisindex (LPIK)

SKR har även lämnat en ny bedömning av löne- och prisutvecklingen för regionerna, s.k. LPIK. Den senaste prognosen gjordes i februari i år. SKR gör inga betydande revideringar i den grundläggande prispildern för åren framöver jämfört med prognosen i februari. Dock revideras skattningarna av framtida PO för pensionerna något. Det är främst effekterna av förmånsbestämda ålderspensionen som gör att komponenten sociala avgifter i indexet varierar över tiden. Den 23 april 2021 beslutade RIPS-kommittén om att ändra livslängdsantagandena i beräkningen av pensionsskulden. Detta resulterar i en skuldökning på cirka 5 procent för regionerna. Nedanstående tabell visar de olika delarna inom LPIK.

Prognos för LPIK inklusive läkemedel *förändring i procent*

	2021	2022	2023	2024
SKR, apr 2021	2,7	2,1	1,4	2,8
SKR, feb 2021	2,6	1,7	2,0	2,3
SKR, okt 2020	2,4	1,8	2,2	2,2
SKR, aug 2020	1,6	1,8	1,9	3,2

De olika delarna i LPIK framgår nedan

	2021	2022	2023	2024
LPIK inkl läkemedel	2,7	2,1	1,4	2,8
1- timlön	2,6	2,2	2,4	2,4
2- sociala avgifter	5,8	3,9	-0,3	6,7
3- läkemedel	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7
4- förbrukning	2,2	1,8	2,1	2,2
LPIK exkl läkemedel	3,2	2,5	1,7	3,3

10. Vänsterpartiets budget 2022 samt plan 2023-2024

Kalkylen baseras på ekonomiskt utfall till och med 2020, helårsprognos för 2021, SKR:s prognoser för skattunderlag respektive landstingsprisindex från april 2021 samt Skandias pensionsprognos från december 2020 och SKR:s beslut om livslängdsantagandet i RIPS. Kalkylen omfattar en preliminär uppräkningsbudget till nämnderna, Vänsterpartiets satsningar och prioriteringar 2022-2024 samt de ekonomiska effekterna av de beslut som fattats hittills av den röd-blåa högermajoriteten under 2021. Vänsterpartiet har valt att ta bort den posten ”omställning” som de styrande har infört i sina budgetar och som vi i Vänsterpartiet inte tror på. Istället satsar vi 100 miljoner kronor till vårdskulden och 60 miljoner kronor resursförstärkning till hälso- och sjukvården. Därutöver finns en planeringsreserv på 50 miljoner kronor år 2022, 50 mnkr år 2023 och 50 mnkr år 2024 för att kunna möta tillfälliga resultatsvängningar. I de regiongemensamma posterna finns kostnader för pensioner, vilka har beräknats utifrån Skandias prognos från december 2020.

10.1 Skattesats

Vänsterpartiet i Region Örebro län föreslår en skattesats på 11:80 kr per intjänad hundralapp för år 2022.

10.2 Uppräkning av anslag till nämnder och verksamheter

I Vänsterpartiets preliminära budgetkalkyl har verksamheternas kostnader räknats upp med 2,15 procent för budgetåret 2022 samt planeringsåren 2023 med 1,42 procent och 2024 med 2,85 procent.

10.3 Årets resultat

Utifrån ovanstående förutsättningar uppgår resultatet 2022 i kalkylen till 319 miljoner kronor, exklusive balanskravjusteringar. Resultaten under planperioden 2022 och 2023 uppgår till 250 miljoner kronor respektive 175 miljoner kronor.

10.4 Vänsterpartiets budgetkalkyl för 2022 samt plan för 2023 – 2024

RESULTATBUDGET mnkr	Budget 2021	Prognos 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Budgetramar till nämnderna	-9 540		-10 066	-10 291	-10 418
Löne- och prisjustering	-230		-215	-146	-297
Särskilda prioriteringar	-280		-325	-325	-325
Effekter av tidigare års beslut	-34		-50	-100	-150
Regionstyrelsens planeringsreserv	-50		-50	-50	-50
Omställning	-138		0	0	0
Extra avsättning för uppskjuten vård			-100	-100	0
Regionstyrelsens verksamhetskostnad	-54		-148	-104	-197
Sparbeting, adm, arvoden och flyget			76	76	76
Verksamhetens nettokostnader	-10 327	-10 812	-10 878	-11 041	-11 360
Skatteintäkter	7 477	7 654	8 104	8 349	8 584
Generella statsbidrag och utjämning	2 954	3 076	3 007	2 850	2 873
Verksamhetens resultat	105	-82	233	157	97
Finansnetto	80	202	85	92	78
Årets resultat	185	120	319	250	175

10.5 Sammansällning över Vänsterpartiets särskilda satsningar (mnkr)

	2022	2023	2024
Hälso- och sjukvården			
Primärvård och Barn och ungdomspsykiatri	20,0	20,0	20,0
Psykiatriska mobila akutteamen inom BUP	5,0	5,0	5,0
Primärjouren på Lindesbergs lasarett, dygnet runt	10,0	10,0	10,0
Förlossningen i Karlskoga, dygnet runt	10,0	10,0	10,0
Inrätta en särskild Mika-mottagning i Örebro län	5,0	5,0	5,0
Gratis TBE vaccin för barn upp till 19 år	5,0	5,0	5,0
Äldres hälsa/geriatriska kompetensen i vården	5,0	5,0	5,0
Avgiftsfria hjälpmedel för funktionsnedsatta	18,0	18,0	18,0
Missbruksvård	2,0	2,0	2,0
Arbetet mot psykisk ohälsa	3,5	3,5	3,5
HBTQia+ certifiering och diplomering	2,0	2,0	2,0
Förstärkning till hälso- och sjukvård	60,0	60,0	60,0
Regionaltillväxt			
Förstärkning till länets folkhögskolor	5,0	5,0	5,0
Kultur			
Förstärkning till kulturverksamhet	5,0	5,0	5,0
Multiscenen, kulturkvarteret	1,5	1,5	1,5
Ökat stöd till länets föreningar	3,0	3,0	3,0
Inrätta ett idrottspris och idrottsstipendium	0,2	0,2	0,2
Samhällsbyggnad			
Avgiftsfri kollektivtrafik för pensionärer	4,0	4,0	4,0
Anropsstyrd närtrafik i hela länet	5,0	5,0	5,0
Resegaranti inom serviceresor	0,8	0,8	0,8
Billigare och klimatsmartare att välja kollektivtrafik	35,0	35,0	35,0
Personal			
Lönesatsningar inkl. Arbetstidsförkortning	75,0	75,0	75,0
Friskvårdsbidrag till personal	5,0	5,0	5,0
Julklapp till personalen	5,0	5,0	5,0
Övrigt "SKR - Demografiska effekter"			
Demografisk effekt Hälsoval	23,0	23,0	23,0
Demografisk effekt Tandvård	2,0	2,0	2,0
Digital vård och köpt primärvård "utomläns"	10,0	10,0	10,0
Summa	325	325	325

10.6 Förklaring till Vänsterpartiets satsningar 2022

- **Lönesatsningar inkl. arbetstidsförkortning på Akutmottagningar, 75 000 tkr**
Satsningar på jämställda löner för den kvinnodominerade vårdpersonalen och en särskild satsning på de med den lägsta lönen. Vi lägger också förslag om arbetstidsförkortning på regionens akutmottagningar, för att kunna rekrytera och behålla personal, men också av arbetsmiljöskäl.
- **Förstärkning till hälso- och sjukvård, 60 000 tkr**
Efter ett år med en pandemi så finns det en stor vårdskuld och en sliten personal. För att klara sjukvården nu och efter pandemin krävs det en resursförstärkning.
- **Satsningar på Primärvården och Barn och ungdomspsykiatri, 20 000 tkr**
Vård och behandling av barn och unga behöver utvecklas och ansvarsfördelningen mellan skolhälsovården, primärvårdsnivån och specialistsjukvården tydliggöras. Primärvården tillsammans med BUP och psykiatri tar ett samlat ansvar för att hålla ihop vården för individer med stort vårdbehov och de som lider av psykisk sjukdom/ohälsa.
- **Psykiatriska mobila akutteamen inom Barn och ungdomspsykiatri, 5 000 tkr**
Vi vill stärka första linjens förutsättningar och tillgänglighet inom BUP och skapa psykiatriska mobila akutteamen. Detta skulle underlätta för barn att ha kontinuerlig kontakt med BUP.
- **Avgiftsfria hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning, 18 000 tkr**
Vi vill avskaffa de orättvisa avgifterna på hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning. Det är en självklarhet i ett solidariskt samhälle
- **Primärjouren på Lindesbergs lasarett, öppet dygnet runt, 10 000 tkr**
Stängningen halva dygnet av primärjouren på Akutmottagningen vid Lindesbergs lasarett skapar ett högre tryck på länets övriga två sjukhus. Därför avsätter vi extra resurser för återöppning av primärjouren nattetid. Nedskärningarna leder inte till en ekonomi i balans
- **Förlossningen i Karlskoga, egen regi, öppet dygnet runt, 10 000 tkr**
Vänsterpartiet är i princip mot privatiseringen av regionens verksamheter, bl.a. förlossningen i Karlskoga. Vi avsätter extra resurser till förlossningsverksamheten för att den ska fortsätta drivas i egen regi och återöppnas snarast.
- **Gratis TBE vaccin för barn upp till och med 19 år, 5 000 tkr**
I vårt län ska det inte vara en klassfråga att kunna skydda sitt barn mot sjukdomar. En TBE-infektion kan ge både allvarliga och bestående följder. Därför anser vi att det vara extra viktigt att skydda barnen som ofta leker och vistas i miljöer med mycket vegetation.
- **Satsningar på äldres hälsa/geriatriska kompetensen i vården, 5 000 tkr**
Det behövs en förstärkning av den geriatriska vården för att få en jämlik vård av hög kvalitet i regionen.
- **Missbruksvård, 2 000 tkr**
Ta fram strategier för att stötta barn och unga som lever i missbrukande familjer samt förstärka samarbetet med kommunerna kring missbruksvård.

- **Inrätta en särskild Mika-mottagning i Örebro län, 5 000 tkr**
En särskild mottagning som vänder sig till kvinnor som utsätts för sexuellt våld och personer med sexuellt självskadebeteende eller varit utsatta för människohandel för sexuella ändamål.
- **Utöka arbetet mot psykisk ohälsa, 3 500 tkr**
Det ojämlika samhället med ökade klyftor skapar psykiatrisk ohälsa som slår hårdast mot människor som är arbetslösa, har funktionsnedsättningar, kvinnor och unga. Det av stor betydelse att människor med symptom på psykisk ohälsa får hjälp och stöd.
- **HBTQia+ certifiering och diplomering av verksamheter inom regionen, 2 000 tkr.**
Utöka arbetet med HBTQia+ certifiering och diplomering av fler verksamheter inom regionen.
- **Förstärkning till länets folkhögskolor, 5 000 tkr**
Länets folkhögskolor har viktiga uppgifter för bildning och utbildning och behöver ges ökat stöd för att fler människor får möjlighet till arbete och en andra chans att utbilda sig.
- **Förstärkning till kulturverksamhet, 5 000 tkr**
Vi vill prioritera länets kulturella institutioner och förstärka stödet till barn och ungdomskultur och länets kulturarbetare och utövare. Tillgång till kultur får inte vara en plånboksfråga.
- **Multiscenen, kulturkvarteret, 1 500 tkr**
Multiscenen i det nybyggda kulturkvarteret fyller en viktig funktion för Örebros och länets icke kommersiella kulturarrangörer. Istället för att söka finansiering hos näringslivet bör regionen gå in med de resterande pengarna för att möjliggöra en arena för hela länets icke kommersiella kultur.
- **Ökat stöd till länets föreningar, 3 000 tkr**
Länets organisationer är en positiv kraft i vårt län och spelar en viktig roll för att utveckla ett starkt samhälle som präglas av demokrati, mångfald och integration.
- **Idrottspris och idrottsstipendium, 200 tkr**
Idrottspriset och ett idrottsstipendium syftar till att uppmärksamma framgångsrika prestationer utförda av idrottsföreningar och enskilda idrottsutövare verksamma i länet.
- **Billigare och klimatsmartare att välja kollektivtrafik, 35 000 tkr**
Det ska vara enkelt och billigt att åka kollektivt, därför ska priserna hållas låga.
- **Avgiftsfri kollektivtrafik för pensionärer, 4 000 tkr**
Avgiftsfri kollektivtrafik för pensionärer under lågtrafik, skulle få en stor effekt på möjligheten för pensionärer att komma ut i samhället och fortsätta som aktiva samhällsmedborgare.
- **Anropsstyrd närtrafik i hela länet, 5 000 tkr**
Utveckla och utöka anropsstyrd kollektivtrafik i hela länet.
- **Resegaranti, 800 tkr**
Resegaranti inom serviceresor, d.v.s. Färdtjänst och sjukresor, det ska vara samma regler.

- **Friskvårdsbidrag till personal, 5 000 tkr**
Satsa på personal istället för ett tomt tack. Region Örebro län delar enbart ut 2000 kr i friskvårdsbidrag från och med år 2020. Det är en väldigt låg siffra i jämförelse med många andra regioner, därför föreslår vi att friskvårdsbidraget justeras upp till 2500 kr.
- **Julklapp till personalen, 5 000 tkr**
Värdesätta de anställda t.ex. i form att fortsätta visa uppskattning med en julklapp.
- **Justeringar av kostnader som inte är inräknade i budgetkalkylen, 35 000 tkr**
Vi har räknat upp de demografiska effekterna med 0,5 procent.

10.7 Extra satsning för att minska vårdsskulden, 100 mnkr

Covid-19 pandemin har inneburit stora belastningar för region Örebro läns sjukvårdssystem. För att kunna frigöra personal som kan bemanna covidavdelningar och ett utökat antal intensivvårdsplatser har mängder av operationer och behandlingar fått ställas in och skjutas på framtiden. Denna vårdskuld som uppstått kommer regionen att vara tvungen att hantera. En hantering som måste ske med samma personal som redan är hårt pressad efter pandemin.

I Vänsterpartiets budgetkalkyl för 2022 satsar vi 100 extra miljoner kronor för att minska regionens vårdskuld. Vi satsar även 100 extra miljoner år 2023, detta för att underlätta för vården att arbeta bort den uppkomna vårdsskulden utan att bränna ut sin personal.

10.8 Vänsterpartiets Kalkylförutsättningar 2022-2024

RESULTAT mnkr	2022	2023	2024
Årets resultat	319	250	175
Balanskravsjusteringar	-106	-113	-99
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	213	137	77
Nyckeltal och förutsättningar			
Balanskravsresultat. andel av skatter och statsbidrag	2,87%	2,23%	1,53%
LPIK inkl läkemedel (SKR)	2,1%	1,4%	2,8%
Särskilda satsningar och prioriteringar	-325	-325	-325
Extra satsning för uppskjuten vård	-100	-100	0
Skattehöjning 0,25 kr	170	170	170
Sparbeting, adm, arvoden och flyget	76	76	76
Planeringsreserv	-50	-50	-50
Investeringsnivå (avskrivningsnivå från 2023)	1 024	450	451
5% avkastning (3 % real) på pensionsportföljen per år	222	259	285
Extra avsättning till pensionsportföljen	100	100	100
Grundavsättning till pensionsportföljmedel	327	299	428

11. Ekonomiska bilagor

11.1 Resultatbudget 2022 samt plan 2023 – 2024

RESULTATBUDGET mnkr	Utfall 2020	Budget 2021	Prognos 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Budgetramar till nämnderna		-9 540		-10 066	-10 291	-10 418
Löne- och prisjustering		-230		-215	-146	-297
Särskilda prioriteringar		-280		-325	-325	-325
Effekter av tidigare års beslut		-34		-50	-100	-150
Regionstyrelsens planeringsreserv		-50		-50	-50	-50
Omställning		-138		0	0	0
Extra avsättning för uppskjuten vård				-100	-100	0
Regionstyrelsens verksamhetskostnad		-54		-148	-104	-197
Justering av anslaget till flygplatsen				16	16	16
Justering av arvoden och partistödet				10	10	10
Sparbeting 5% .adm / chefer / konsulter				50	50	50
Verksamhetens nettokostnader	-9 735	-10 327	-10 812	-10 878	-11 041	-11 360
Skatteintäkter	7 349	7 477	7 654	8 104	8 349	8 584
Generella statsbidrag och utjämning	2 833	2 954	3 076	3 007	2 850	2 873
Verksamhetens resultat	447	105	-82	233	157	97
Finansiella intäkter	300	177	305	222	259	285
Finansiella kostnader	-217	-97	-103	-137	-167	-207
Finansnetto	83	80	202	85	92	78
Årets resultat	530	185	120	319	250	175

Balanskravjusteringar	-68	-85	130	-106	-113	-99
Årets resultat efter balanskravjusteringar	462	100	250	213	137	77

11.2 Driftbudget per nämnd

DRIFTBUDGET mnkr	Budget 2021	Just. budget 2021	Bud. efter just 2021	Löne o pris juster 2022	Satsningar 2022	Nettobudget 2022
Budgetramar till nämnderna						
Regionfullmäktige	-18		-18	-0,4		-18
Regionstyrelsen						
varav						
- Regionstyrelsen och regionkansliet	-464	36,6	-427,4	-10,1	-45	-482
- Hälsovalsenheten	-1 916		-1 916	-40,2	-23	-1 979
- Tandvårdsenheten	-242		-242	-5,1	-2	-249
Hälso- och sjukvårdsnämnden	-6 341	-50	-6 391	-136,2	-296	-6 823
Forskningsnämnden	-124		-124	-2,6		-127
Folktandvårdsnämnden	-1		-1			-1
Servicenämnden	-48		-48	-1,0		-49
Samhällsbyggnadsnämnden	-629		-629	-13,2	-44,8	-687
Regional tillväxtnämnden	-145		-145	-3,0	-5	-154
Kulturnämnden	-113		-113	-2,4	-9,7	-125
Gem nämnd för företagsh.o tolk	0	0	0			0
Tidigare beslut ej utfördelade till nämnderna	0	-10	-10	-1,3		-11,3
Summa budgetramar till nämnderna	-10 042	-23,4	-10 066	-215	-425	-10 706
- Regionstyrelsens verksamhetskostnad	-184		-184			-148
- Effekter tidigare års beslut	-34		-34			-50
- Regionstyrelsens planeringsreserv	-50		-50			-50
- Omställning	-78		-78			0
- Justering av anslaget till flygplatsen						16
- Justering av arvoden och partistödet						10
- Sparbeting 5% .adm / chefer / konsulter						50
Verksamhetens nettokostnader	-10 388		-10 412		-425	-10 878
Regionstyrelsens finansförvaltning	10 573					
Skatteintäkter						8 104
Generella statsbidrag och utjämning						3 007
Finansiella intäkter						222
Finansiella kostnader						-137
Årets resultat	185					319

11.3 Driftbudget

DRIFTREDOVISNING, 1/2 mnkr	Utfall 2020	Budget 2021	Prognos 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Ramar till nämnderna		-9 540		-10 066	-10 076	-10 057
Löne- och prisjustering årets		-230		-215	-146	-297
Löne- och prisjustering tidigare år		0		0	-215	-362
Summa ramar till nämnderna	-9 783	-9 771		-10 281	-10 438	-10 715
Resultat från verksamheten	-239					
Effekter av tidigare års beslut		-34		-50	-100	-150
Särskilda prioriteringar		-280		-325	-325	-325
Extra avsättning för uppskjuten vård		0		-100	-100	0
Regionstyrelsens planeringsreserv		-50		-50	-50	-50
Omställning		-138		0	0	0
Justering av anslaget till flygplatsen				16	16	16
Justering av arvoden och partistödet				10	10	10
Sparbeting 5% .adm / chefer / konsulter				50	50	50
Summa verksamheter	-10 022	-10 272	-10 758	-10 730	-10 937	-11 164
Regionstyrelsens verksamhetskostnader	287	-54	-54	-148	-104	-197
Verksamhetens nettokostnader	-9 735	-10 327	-10 812	-10 878	-11 041	-11 360
Regionstyrelsen						
Skatteintäkter	7 349	7 477	7 654	8 104	8 349	8 584
Generella statsbidrag och utjämning	2 833	2 954	3 076	3 007	2 850	2 873
Finansiella intäkter	300	177	305	222	259	285
Finansiella kostnader	-217	-97	-103	-137	-167	-207
Årets resultat	530	185	120	319	250	175

DRIFTRÉDOVISNING 2/2 mnkr	Utfall 2020	Budget 2021	Prognos 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
<i>Pensioner</i>						
Pensionsutbetalning, nya, gamla, förb.	-340	-328	-328	-346	-364	-373
Löneskatt på pensionsutbet	-82	-80	-80	-84	-88	-91
Pensionsutbetalning ÄDEL		-21	-21	-21	-21	-21
Löneskatt på pensionsutbet ÄDEL		-5	-5	-5	-5	-5
Övrigt	-2	-2	-2	-2	-2	-2
<i>Ökad pensionsavsättning</i>						
Avgiftsbestämd del KAP-KL	-228	-232	-232	-246	-252	-260
Förändring pensionsavsättning	-172	-169	-169	-170	-123	-194
Löneskatt avg.best del KAP-KL	-55	-56	-56	-60	-61	-63
Löneskatt på pens.avsättn.förändr	-42	-41	-41	-41	-30	-47
Pensionskostnad utöver Skandias kalk	-6	-25	-25	-25	-25	-25
Löneskatt på premiebetalning KAP-KL						
Schablonber pensionskostnad	547	536	536	583	597	611
Schablonber löneskatt	133	130	130	141	145	148
Arbetsköparavgifter	5					
Tandvårdsmoms	15	16	16	16	16	16
Patientförsäkring LÖF premie	-48	-49	-49	-44	-45	-46
<i>Internräntor</i>						
Likvidkonto	1	1	1	1	1	1
Lån fastigheter	113	132	132	63	63	63
Interna ränteintäkter	10	10	10	10	10	10
Nedskrivning förråd	-51					
Avkastningskrav/fastigh.finansiering						
Regionservice		7	7	7	7	7
Fastighetsfinansiering		120	120	72	72	72
Folk tandvården		2	2	2	2	2
<i>Summa avk krav o ej nyttjad planeringsreserv</i>	491		0			
			0			
Summa	290	-54	-54	-149	-104	-197
Verksamhetens nettokostnader	-9 735	-10 327	-10 812	-10 878	-11 041	-11 360

11.4 Balansbudget

BALANSBUDGET mnkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>	24	44	43	55	49
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>					
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	5 578	6 277	6 663	6 654	6 660
Maskiner och inventarier	929	1 209	1 402	1 402	1 402
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>					
Aktier och andelar	152	152	152	152	152
Långfristiga fordringar	24	22	22	22	22
Summa anläggningstillgångar	6 707	7 705	8 283	8 285	8 285
Omsättningstillgångar					
Förråd	102	160	102	102	102
Fordringar	995	770	850	850	850
Kortfristiga placeringar pensionsmedelsportfö	4 528	4 355	5 102	5 501	6 029
Orealiserade finansiella tillgångar		85	85	198	297
Kassa/bank o kortfr placeringar likv portfölj	244	356	377	419	396
Summa omsättningstillgångar	5 869	5 726	6 516	7 070	7 674
SUMMA TILLGÅNGAR	12 575	13 431	14 799	15 355	15 960
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital					
Ingående eget kapital	2 762	2 741	2 861	-1 257	-823
Årets resultat	530	185	319	250	175
Justering pensioner		0	-4 437	184	173
Summa eget kapital	3 292	2 926	-1 257	-823	-475
Avsättningar					
Avsättning för pensioner inkl löneskatt	4 735	5 074	5 702	6 001	6 429
Pensioner intjänade före 1998		0	4 437	4 253	4 080
Summa avsättningar	4 735	5 074	10 139	10 254	10 509
Skulder					
Långfristiga skulder	1 917	2 656	3 142	3 149	3 149
Kortfristiga skulder	2 631	2 775	2 775	2 775	2 775
Summa skulder	4 548	5 431	5 917	5 924	5 924
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	12 575	13 431	14 799	15 355	15 960

11.5 Kassaflödesbudget

KASSAFLÖDES BUDGET mnkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Årets resultat	530	185	319	250	175
Justering för av- och nedskrivningar	367	395	446	448	451
Justering för gjorda avsättningar	326	314	327	299	428
Justering för utnyttjade avsättningar					
Justering för övr ej likv.påverkande poster	51				
<i>Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital</i>	1 274	894	1 092	997	1 054
Ökning/minskning kortfristiga fordringar	-232	0	0	0	0
Ökning/minskning förråd och lager	8	0	0	0	0
Ökning/minskning kortfristiga skulder	406	0	0	0	0
Justering ej likvidpåverkande poster					
Kassaflöde från den löpande verksamheten	1 456	894	1 092	997	1 054
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Investeringar i immateriella anläggningstillgångar	-3	-19	0	-14	
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	-821	-1 227	-920	-411	-451
Invest. Imateriella anläggningstillgång, ext hyresg			-104	-25	0
Försäljning av materiella anläggningstillgångar					
Investeringar i finansiella tillgångar	-17	-460	-427	-399	-528
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	6				
Justering ej likvidpåverkande poster		-85	-106	-113	-99
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-835	-1 792	-1 557	-962	-1 077
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Minskning långfristiga skulder	-13	-15	-18	-18	
Ökning långfristiga skulder	650	754	400		
Ökning långfristiga skulder, externa hyresgäster			104	25	0
Ökning/minskn långfristiga fordringar	-2				
Minskning långfristiga fordringar	17				
Justering för ej likviditetspåverkande poster					
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	652	739	486	7	0
ÅRETS KASSAFLÖDE	1 273	-159	21	42	-23

11.6 Budget och Plan

RESULTATRÄKNING mnkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Budgetramar till nämnderna		-9 771	-10 281	-10 438	-10 715
Särskilda prioriteringar		-280	-325	-325	-325
Extra avsättning för uppskjuten vård			-100	-100	0
Effekter av tidigare års beslut		-34	-50	-100	-150
Regionstyrelsens planeringsreserv		-50	-50	-50	-50
Omställning		-138	0		
Besparingar och justeringar		0	76	76	76
<i>Summa verksamheter</i>	-10 022	-10 273	-10 728	-10 937	-11 164
Regionstyrelsens verksamhetskostn (spec.)	287	-54	-148	-104	-197
Verksamhetens nettokostnader	-9 735	-10 327	-10 877	-11 041	-11 360
SKATTEINTÄKTER					
Preliminär skattebetalning	7 502	7 538	8 104	8 349	8 584
Preliminär slutavräkning innevarande år	-118	-60			
Slutavräkningsdifferens föregående år	-36				
Summa skatteintäkter	7 349	7 478	8 104	8 349	8 584
GENERELLA STATS BIDRAG OCH UTJÄMNING					
Inkomstutjämningsbidrag	1 664	1 716	1 791	1 851	1 906
Införandebidrag	15		0	0	0
Kostnadsutjämningsbidrag	-1	9	1	5	9
Regleringsavgift/bidrag	-73	209	135	31	-5
Statsbidrag läkemedelsförmånen	909	901	963	963	963
Tillskott under 2020	298				
Medel för uppskjuten vård 2021-2022		118	118		
Ökade resurser till välfärden	20	0	0	0	0
Summa generella statsbidrag och utjämnin	2 832	2 954	3 007	2 850	2 873
FINANSIELLA INTÄKTER OCH KOSTNADER					
Intäktsräntor m m pensionmedelsportföljen	1	2	2	2	2
Utdelning aktier andelar avs likvida medel	2	0	0	0	0
Utdelning placeringar pensionsmedelsportfö	35	34	36	38	40
Utdelning koncernbolag	4	12	12	12	12
Orealiserade värdeförändringar	237	85	106	113	99
Övr finansiella intäkter	20	44	66	94	132
Finansiella intäkter	300	177	222	259	285
Räntor kortfristig upplåning	0				
Finansiell del i årets pensionskostnad	-90	-63	-94	-118	-150
Löneskatt på finansiell del	-22	-15	-23	-29	-36
Ränta långfristig upplåning	-13	-18	-20	-20	-20
Orealiserade värdeförändringar	-87				
Övriga finansiella kostnader	-5	0	0	0	0
Finansiella kostnader	-217	-96	-137	-167	-207
Finansnetto	83	80	85	92	78
Årets resultat	530	185	319	250	175

12. Investeringar

I direktiven för verksamhetsplan med budget för 2022-2024 angavs ramar för investeringsnivåer kommande år. Vänsterpartiet väljer att följa de föreslagna investeringarna om totalt 1 024 miljoner kronor. Sammanställning per investeringsgrupp och nämnd i miljoner kronor:

Nämnd	Immateriella	Fastigheter	MT	IT	Övriga invest	Totalt
Regionstyrelsen					10,2	10,2
Hälso- och sjukvårdsnämnden			135,4		58,3	193,7
Hälso- och sjukvård, H-husprojekt					10,0	10,0
Folktandvårdsnämnden			12,6		6,6	19,2
Forskningsnämnden			10,7		2,2	12,9
Servicenämnden		621,0		89,1	49,5	759,6
Samhällsbyggnadsnämnden					12,7	12,7
Regional tillväxtnämnden					5,6	5,6
Gem nämnden företagshälsa/tolk					0,2	0,2
Summa investeringar	0,0	621,0	158,6	89,1	155,4	1 024,1

12.1 Fastigheter

Totala fastighetsinvesteringar för 2022 uppgår till 621 miljoner kronor. Fördelning per nämnd som kommer hyra lokalerna framgår nedan. Totalsumman för fastighetsinvesteringar innefattar även 104 miljoner kronor för investeringar åt externa hyresgäster. Tabellen visar också preliminära beräkningar för hyreshöjningar år 2022-2024 per nämnd, som kommer ske till följd av beslutade och förväntat genomförda investeringar.

Fastighetsinvesteringar	mnkr
Regionstyrelsen	12,1
Hälso- och sjukvårdsnämnden	151,7
Folktandvårdsnämnden	3,0
Servicenämnden	336,5
Regional tillväxtnämnden	13,5
Externa hyresgäster	104,3
Summa investeringar	621,0

12.2 MT-investeringar

Planerade medicintekniska (MT) investeringar uppgår till 159 miljoner kronor för 2022. Av detta belopp avser nya satsningar om 12 miljoner kronor för cyklotron och radiokemienhet, 11 miljoner kronor för ortopedirobot samt 2,6 miljoner kronor för kamerascanners. Investeringar som finansieras via s k ALF-medel planeras uppgå till 8 miljoner kronor.

12.3 IT-investeringar

Investeringar i IT-utrustning 2022 uppgår till 89,1 miljoner kronor. Det avser bland annat datorer och video som hyrs ut till verksamheterna, varav 16,9 miljoner kronor avser investeringar som hänförs till det nya IT-huset. I övrigt rör investeringarna såväl vårdssystem som bastjänster och inköp av IT-utrustning som anskaffas av Regionervice IT och hyrs av verksamheterna.

12.4 Immateriella investeringar

Under immateriella investeringar budgeteras inga nya medel 2022. Pågående investeringar är nytt vårdinformationsstöd, men till följd av förskjutningar i tidplanen för införandet behövs inga nya beslut för året.

12.5 Övriga investeringar

Nämnd	Byggansl utrustning	Teknisk utrustning	Övrigt	Totalt övr invest
Regionstyrelsen			10,2	10,2
Hälso- och sjukvårdsnämnden	29,6	22,9	5,9	58,4
Hälso- och sjukvård, H-husprojekt	10,0			10,0
Folktandvårdsnämnden	1,1	1,0	4,5	6,6
Forskningsnämnden			2,2	2,2
Serviceämnden	19,6	2,4	27,5	49,5
Samhällsbyggnadsnämnden			12,7	12,7
Regional tillväxtnämnden	4,4		1,2	5,6
Gem nämnden företagshälsa/tolk			0,2	0,2
Summa investeringar	64,7	26,3	64,5	155,4

Byggnadsansluten utrustning

I samband med projektering av fastighetsinvesteringar tas belopp fram för sådan utrustning som inte redovisningsmässigt hänförs till byggnad utan som inventarier. För varje projekt som tagits upp i budget för fastighetsinvesteringar har belopp för byggnadsansluten utrustning tagits fram. Summan av dessa investeringar uppgår för 2022 till 64,7 miljoner kronor, varav H-huset utgör 10,0 miljoner kronor.

Teknisk utrustning

I denna investeringsgrupp ingår till exempel låssystem, passersystem, kraft- och styrsystem på operationssalar, patientsignalanläggningar. Totalt beräknas 26,3 miljoner kronor åtgå för investeringar i övrig teknisk utrustning för 2022.

Övriga inventarier

Övriga inventarier exklusive byggnadsansluten utrustning uppgår till totalt 64,5 miljoner kronor. Investeringarna avser främst möbler och annan utrustning. Under regionstyrelsen budgeteras även en pott för oförutsedda investeringar om 10 miljoner kronor. Denna kan gälla för alla olika typer av investeringar och enligt delegationsordningen kan regiondirektören fatta beslut under året om dispositioner ur detta anslag. Oförbrukade medel i denna pott förs inte över till nästa år.

Bilaga: Fastighets- och MT-investeringar

	Total investering	Beslut - 2021	2022	2023	2024
1. Hälso- och sjukvårdsnämnden	468,0	258,9	151,7	45,4	24,0
Löpande	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0
HS Verksamhetsförändringar	9,0	9,0	9,0	9,0	9,0
Nytt projekt	11,8	0,0	11,8	0,0	0,0
HS Ombyggnation yttre tillgänglighet entré M-huset USÖ	2,2	0,0	2,2	0,0	0,0
HS Uppgradering fastighetsnät B-huset, USÖ	9,6	0,0	9,6	0,0	0,0
Pågår	447,2	249,9	130,9	36,4	15,0
HS Ambulansstation Berglunda	83,1	55,7	27,4	0,0	0,0
HS Bygginvestering i samband med MT-investering	179,6	97,8	36,8	15,0	15,0
HS Cyclotron, Radiokemienhet och PET-CT (MT 2615)	105,1	73,9	31,2	0,0	0,0
HS Uppgradering fastighetsnät O-huset, USÖ	11,6	2,5	9,1	0,0	0,0
HS Interimslösning neonatal, USÖ	67,8	20,0	26,4	21,4	0,0
2. Folkhälsöversynsnämnden	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Löpande	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
FTV Verksamhetsförändringar	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
3. Regional tillväxtnämnd	44,0	32,3	13,5	1,8	1,8
Löpande	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
RU Verksamhetsförändringar	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
Nytt projekt	1,1	0,0	1,1	0,0	0,0
RU Fellingsbro Folkhögskola, Ombyggnation matsal	1,1	0,0	1,1	0,0	0,0
Pågår	41,1	30,5	10,6	0,0	0,0
RU Fellingsbro Folkhögskola, Ny byggnad av aula mm	41,1	30,5	10,6	0,0	0,0
4. Servicenämnden övr områden	322,9	238,2	86,5	1,8	1,8
Löpande	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
RSERV ÖVR Verksamhetsförändringar	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
Pågår	321,1	236,4	84,7	0,0	0,0
RSERV ÖVR Lokaler för fastighetsdrift T-huset	52,8	25,0	27,8	0,0	0,0
RSERV ÖVR Ny datahall och kontor IT	268,3	211,4	56,9	0,0	0,0
4. Servicenämnden, fastigheter	401,9	298,9	250,0	160,0	159,0
Löpande	156,0	156,0	156,0	156,0	156,0
RS ftg Energieffektiviseringar, pott	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
RS ftg Förstudier och planering, pott	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
RS ftg Hissar länet	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
RS ftg Projektering, pott	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0
RS ftg Reinvesteringar och brandåtgärder länet, pott	70,0	70,0	70,0	70,0	70,0
RS transport, Parkeringsreovering länet	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Nytt projekt	31,0	0,0	29,0	1,0	1,0
RS ftg M-huset USÖ, Utbyte rumsstyrning värme och ventilation	10,0	0,0	10,0	0,0	0,0
RS ftg Lagkrav laddstolpar parkering	3,0	0,0	1,0	1,0	1,0
RS ftg M-huset USÖ, reovering bassäng	18,0	0,0	18,0	0,0	0,0
Pågår	214,9	142,9	65,0	3,0	2,0
RS ftg Färdigställande HIN-åtgärder USÖ, lagkrav	30,9	27,9	3,0	0,0	0,0
RS ftg Nytt system insamling mediaförbrukning, länsövergripande	12,0	4,0	2,0	2,0	2,0
RS ftg Ombyggnad T-huset	95,0	65,0	30,0	0,0	0,0
RS ftg Omdisponering verksamhetslokaler Museet	66,0	40,0	26,0	0,0	0,0
RS ftg Telefoner och televäxel till hissar, nytt lagkrav	3,0	1,0	1,0	1,0	0,0
RS ftg Köldmediasystem USÖ reinvestering, lagkrav	8,0	5,0	3,0	0,0	0,0
5. Regionstyrelsen	33,1	21,1	12,1	0,1	0,1
Löpande	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
RST Verksamhetsförändringar	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Nytt projekt	8,0	0,0	8,0	0,0	0,0
RST Markköp del av Örebro Slussen 1	8,0	0,0	8,0	0,0	0,0
Pågår	25,0	21,0	4,0	0,0	0,0
RST Solpaneler	25,0	21,0	4,0	0,0	0,0
5. Externa hyresgäster	315,8	186,5	104,3	25,0	0,0
Pågår	315,8	186,5	104,3	25,0	0,0
Campus Etapp 3	263,0	156,5	81,5	25,0	0,0
RST Omdisponering verksamhetslokaler Museet	52,8	30,0	22,8	0,0	0,0
Totalsumma	1 588,6	1 038,9	621,0	237,1	189,7

Beskrivning av objekt som överstiger 10 miljoner kronor i total planerad investering:

1- Hälso- och sjukvårdsnämnden

Objekt: Ambulansstation Berglunda

Projektet att skapa en ny ambulansstation startades 2015 med en förstudie som pekade ut att huvuddelen av ambulansverksamheten ska flyttas till Berglunda. Med en ambulansstation i Berglunda finns närhet till motorväg i flera väderstreck vilket förbättrar möjligheten till snabb uttryckning. Markköpet är avtalat med Örebro kommun och byggnation pågår. Planerad inflyttning är under 2022.

Objekt: Bygginvestering i samband med MT-investering

I samarbete med avdelningen för medicinsk teknik utförs nödvändiga byggnadsåtgärder vid åter- och nyinvesteringar av medicinteknisk utrustning.

Objekt: USÖ, Cyklotron, PET-CT och radiokemienhet

Idag bedrivs PET-CT-undersökningar i källarplanet i O-huset på Universitetssjukhuset Örebro. Vid en PET-CT-undersökning används isotoper som tillverkas i en cyklotron. Då det idag inte finns någon cyklotronanläggning i nära anslutning köps isotoper från ett företag i Finland och flygs till Örebro. Den här typen av undersökning ökar inom Region Örebro län. I O-huset ska en ombyggnation och en utbyggnad i källarplan ske för att tillskapa lokaler för en cyklotronanläggning, ytterligare en PET-CT samt tillhörande renrum och radiokemienhet.

Objekt: Uppgradering fastighetsnät, O-huset USÖ

Fastighetsnätet för överföring av datatrafik inom O-huset på Universitetssjukhuset Örebro är installerat i samband med att huset uppfördes 1996 och har idag uppnått sin maximala överföringskapacitet. För att säkerställa en framtida tillförlitlig datauppkoppling för vårdens behov behöver nätet nu uppgraderas. Den teknologiska utvecklingen och digitaliseringen inom vården kräver en högre överföringshastighet i kablagen än det som installerades 1996. Medicinteknisk utrustning och IT-utrustning är fortfarande fast anslutna och kräver högre hastigheter. Trådlösa lösningar och det faktum att fast patienttelefoni inte finns kvar inom sjukhuset gör däremot att färre nätverksuttag krävs.

Objekt; Interimslösning neonatal, USÖ

Den långsiktiga lösningen för en ny modern neonatalavdelningen ligger för långt fram i tiden för att verksamheten ska kunna bedrivas i lokaler som inte är anpassade för dagens krav. I väntan på att en ny vårdbyggnad skapas därför en interimslösning genom en ombyggnad av befintliga vårdlokaler för att kunna bedriva god och patientsäker vård där föräldrar och barn ska kunna samvårdas.

2- Regional tillväxtnämnd

Objekt: Fellingsbro Folkhögskola, ny aula

Nya förslag har arbetats fram under våren 2019, i det nya förslaget som antogs kommer ombyggnaden av befintliga lokaler så som utbildningssalar och tillbyggnaden av aulan att ske i samma etapp. Teknisk projektering pågår, upphandling och byggstart planeras ske under sista halvåret 2020, planerad byggnation under 2020-2022.

3- Servicenämnden

Objekt: Energieffektiviseringar, pott

Investeringarna ingår i Regionfastigheters handlingsplan som syftar till att uppnå Region Örebro läns mål gällande energi och co2 besparingar.

Objekt: Potter för förstudier och planering respektive projektering

Denna pott är till för att finansiera projekt i tidiga skeden då de ännu inte finns beslutade investeringsmedel samt för projekteringsfasen i de fall projekten inte hinner tas med i ordinarie VP/budget-process.

Objekt: Hissar, länet

I Region Örebro läns fastigheter finns hissar som hanteras enligt en upprättad plan där renovering, utbyte av delar och hela utbyten sker för att minimera risken för haverier.

Objekt: Reinvesteringar och brandåtgärder i länet, pott

Återinvesteringar i fastigheterna enligt Regionservice, fastigheters planering.

Objekt: M-huset, USÖ, renovering bassäng

Rehabiliteringsbadet på Universitetssjukhuset byggdes i början av 1990-talet och har nått sin tekniska livslängd. Bassänger, ytskikt, ventilationsaggregat, teknisk utrustning med mera behöver bytas ut.

Objekt: Färdigställande av HIN-åtgärder, USÖ, lagkrav

Som fastighetsägare åligger det Region Örebro län att åtgärda enkelt avhjälpna hinder såsom att skapa ramper, ledstråk, minska bländningsrisker, sänka dörröppningsknappar med mera. Arbetet pågår och endast ett fåtal byggnader på USÖ-området kvarstår.

Objekt: Nytt system för insamling av mediaförbrukning, länsövergripande

Projektet är en del av Regionservice, fastigheters digitaliseringsarbete där analoga mätare och manuella avläsningar ska ersättas av digitala driftövervakningssystem. Detta gör också att medieförbrukningen kan mätas och justeras i realtid och avvikelser kan hanteras skyndsamt. Målet med detta är främst att minska driftkostnader och fastigheternas energiförbrukning.

Objekt: Ombyggnad T-huset (hör samman med Objekt: Lokaler för fastighetsdrift, T-huset)

I T-huset finns idag sjukhusets fastighetstekniska nav. I huset arbetar driftgrupp USÖ i lokaler som är i stort behov av renovering, verksamhetsanpassning och säkerhetsanpassning. Resultatet av att genomföra detta projekt blir främst att skapa en god arbetsmiljö, att tillgodose T-husets stora renoveringsbehov samt att säkerställa att inga obehöriga når de tekniska system som driften av sjukhuset vilar på. Projektet har en färdigställd förstudie. Byggstart för yttre renovering sker 2020. För verksamhetens behov och inre renovering sker byggstart 2021.

4- Övriga områden

Objekt: Lokaler för fastighetsdrift, (hör samman med Objekt: Ombyggnad T-huset)

I T-huset finns idag sjukhusets fastighetstekniska nav. I huset arbetar driftgrupp USÖ i lokaler som är i stort behov av renovering, verksamhetsanpassning och säkerhetsanpassning. Resultatet av att genomföra detta projekt blir främst att skapa en god arbetsmiljö, att tillgodose T-husets stora renoveringsbehov samt att säkerställa att inga obehöriga når de tekniska system som driften

av sjukhuset vilar på. Projektet har en färdigställd förstudie. Byggstart för yttre renovering sker 2020. För verksamhetens behov och inre renovering sker byggstart 2021.

Objekt: Ny datahall och kontor IT

Område IT ska samlokaliseras i en nytillskapad byggnad i direkt anslutning till USÖ söder om M-huset. Det nya IT-huset kommer inrymma ändamålsenliga lokaler som främjar samarbeten mellan de olika avdelningarna och förenklar flöden och processer inom området. Den nya byggnaden uppförs med höga ambitioner med tanke på miljövänliga materialval, låg energiförbrukning och sunda inomhusmiljöer. I och med samlokaliseringen kan ett antal förhyrda lokaler i Örebro sägas upp och ställas till förfogande för marknaden.

5- Regionstyrelsen

Objekt: Solpaneler

Regionservice Område Fastigheter har genomfört en bedömning avseende potential för takmonterade solcellsinstallationer på Region Örebro läns fastigheter. Solcellerna innebär en minskad miljöpåverkan då förnybar solenergi ersätter köpt elenergi med inslag av icke förnybar produktion. Utifrån beräkningsgrund om klimatbelastning (CO₂ ekvivalenter 400 g/kWh) från inköpt el motsvarar elproduktion om 1700 MWh/år en minskning med 680 ton CO₂. Projektet pågår.

6- Externa hyresgäster

Objekt: Campus Etapp 3

Örebro Universitet bedriver läkarutbildning i hus 35 på Universitetssjukhuset, Campus USÖ. De har ett utökat lokalbehov och en utbyggnad österut är planerad med kontorslokaler, undervisningslokaler, en restaurang med uteservering och en hörsal för 250 åhörarpåsar. Projektet är upphandlat och byggnation pågår. Inflyttning sker 2023.

Objekt: Omdisponering verksamhetslokaler museet

I samband med en kommande rotrenovering av Örebro läns museum vill hyresgästen anpassa lokalerna till nya behov. De åtgärder som planeras utföras är bland annat omdisponeringar av planlösningen, tillskapa en muséespecifik klimatanläggning för rätt temperatur och luftfuktighet samt höja säkerhetsklassningen på delar av lokalerna. Även tillgängligheten både i och utanför lokalerna ska förbättras. Resultatet av åtgärderna blir att nya typer av utställningar kan inrymmas på museet.

Beskrivning av nya planerade MT-investeringar:

Objekt: Cyklotron, avdelningen för sjukhusfysik. Område specialiserad vård.

Utrustningen medför en ny metod för Region Örebro län. Med utrustningen kommer man att själv kunna framställa isotoper och läkemedel för behandling av cancerpatienter. Man kommer även att kunna använda sig av isotoper som har en kort halveringstid då utrustningen är placerad i närheten av PET-CT. Idag levereras läkemedel bland annat från Finland vilket också begränsar urvalet av isotoper.

Investeringsutgift: Utrustningsinvesteringen uppskattades 2016 till 25 miljoner kronor. fördelningen var då 9 miljoner kronor för utrustning 2017 samt 16 miljoner kronor för utrustning år 2021. Investeringskostnaden har under 2020 behövt revideras och är nu 37 miljoner kronor, därför äskas nu om ytterligare 12 miljoner kronor för 2022. Ny- och ombyggnation kommer att krävas, vilket hanteras inom Cyklotronprojektet som omfattar byggnationen.

Objekt: Robot för ortopedi, ortopediska kliniken, Område specialiserad vård.

Inom ortopedisk kirurgi går utvecklingen snabbt mot robotassisterad kirurgi för att öka precisionen vid framför allt protesersättning av leder. Med den nya metoden kommer kirurgerna att kunna överge den nuvarande metodiken där protesdelarna sätts in med hjälp av manuella riktare vilket ger förutsättningar för bättre kliniska resultat på både kort och lång sikt

Investeringsutgift: Utrustningsinvesteringen uppgår till totalt 11 miljoner kronor 2022. Kostnad för serviceavtal tillkommer med preliminärt 1 miljon kronor per år.

Objekt: Kamerascanner, Folk tandvården

Ny metodutveckling för avtryckstagnning inom tandvårdsprocesserna som minskar antalet besökstillfällen och innebär kortare undersökningstid för patienterna.

Investeringsutgift: Utrustningsinvesteringen uppgår till totalt 2,6 miljoner kronor inkl moms 2022. Därtill kommer avtal för mjukvarusupport att tecknas, uppskattad kostnad 10 000 kr/år och skanner.

Beskrivning av övriga investeringar större än 2,5 miljoner kronor:

Objekt: Ambulanser, akutklinikerna, Område nära vård.

Ersätter befintlig utrustning som uppnått sin tekniska och kliniska livslängd. Regelbundet utbyte av akutambulanser sker enligt ersättningsplan. Ersättningsplanen är utformad för att uppnå bästa möjliga balans mellan ekonomi och medicinsk säkerhet.

Investeringsutgift: Fem stycken ambulanser à 2 miljoner kronor ersätter äldre ambulanser under 2022 till en kostnad av 10 miljoner kronor. Två till Örebro, två till Lindesberg och en till Karlskoga.

Objekt: Endoskopiutrustning, endoskopiverksamheterna inom Område specialiserad vård.

Investeringen är ersättning för befintlig utrustning som uppnått sin tekniska och kliniska livslängd samt utökning av antal endoskopirum på grund av utökad uppdrag.

Investeringsutgift: Utrustningsinvesteringen uppgår till 15 miljoner kronor för 2022.

Objekt: Datortomografiutrustning för avancerade undersökningar, röntgenkliniken, Område specialiserad vård.

Investeringen ersätter befintlig utrustning som uppnått sin tekniska och kliniska livslängd.

Avsedd för avancerade diagnostiska datortomografiundersökningar.

Investeringsutgift: Utrustningsinvesteringen uppgår till 16 miljoner kronor för 2022.

Ombyggnation kommer att krävas.

Objekt: Genomlysningsutrustning, röntgenkliniken, Område specialiserad vård. Investeringen ersätter befintlig utrustning som uppnått sin tekniska och kliniska livslängd. Avsedd för diagnostik och interventioner även i samarbete med endoskopiverksamheten.
Investeringsutgift: Utrustningsinvesteringen uppgår till 6 miljoner kronor för 2022.
Ombyggnation kommer att krävas.

Objekt: Datortomograf, onkologiska kliniken, Område specialiserad vård. Investeringen ersätter befintlig utrustning som uppnått sin tekniska och kliniska livslängd. Avsedd för strålbehandlingsplanering.
Investeringsutgift: Utrustningsinvesteringen uppgår till 8 miljoner kronor. Fördelningen är 5,3 miljoner kronor för utrustning 2021 och 2,7 miljoner kronor för utrustning 2022. Ombyggnation kommer att krävas.

Objekt: Röntgen stat (röntgenutrustning), hjärt-, lung-, fysiologiska kliniken, Område specialiserad vård. Investeringen ersätter befintlig utrustning som uppnått sin tekniska och kliniska livslängd. Avsedd för arytmielektrofysiologi laboratoriet. Fördelningen är 4,8 miljoner kronor för utrustning 2021 och 5,2 miljoner kronor för utrustning år 2022. Ombyggnation kommer att krävas.

Objekt: Kringutrustning till nytt elfys lab, hjärt-, lung-, fysiologiska kliniken, Område specialiserad vård. Avsedd för arytmie-, elektrofysiologiverksamhet.
Investeringsutgift: Utrustningsinvesteringen uppgår till 2,7 miljoner kronor 2022.

Objekt: Trauma och spinalnavigation, ortopediska kliniken, Område specialiserad vård. Avsedd för navigationssystem som fungerar med O-arm och 3D-cbåge.
Investeringsutgift: Utrustningsinvesteringen uppgår till 2,8 miljoner kronor 2022.

Objekt: Skelett- lunglab, röntgenkliniken, Område specialiserad vård. Investeringen ersätter befintlig utrustning som uppnått sin tekniska och kliniska livslängd. Avsedd för skelett- och lungundersökningar.
Investeringsutgift: Utrustningsinvesteringen uppgår till 4,0 miljoner kronor 2022. Ombyggnation kommer att krävas.

Objekt: Mediapendlar, Område specialiserad vård. Avsedd för försörjning av gas, el, data till medicinteknisk utrustning på operationssalar och intensivvårdsplatser.
Investeringsutgift: Utrustningsinvesteringen uppgår till 4,3 miljoner kronor 2022. Ombyggnation kommer att krävas.

Objekt: Dentala unitar, Folktandvården. Ersätter befintlig utrustning som uppnått sin tekniska och kliniska livslängd.
Investeringsutgift: Utrustningsinvesteringen uppgår till totalt 6 miljoner kronor inkl. moms 2022.

Objekt: Sterilutrustning, Folktandvården. Ersätter befintlig utrustning som uppnått sin tekniska och kliniska livslängd.
Investeringsutgift: Utrustningsinvesteringen uppgår till totalt 3 miljoner kronor inkl. moms 2022.

FRIHET, KVALITET OCH ANSVAR

LIBERALERNAS BUDGET 2022

INNEHÅLL

Förord.....	4
Vision och värdegrund.....	5
Verksamhetsplan med budget.....	6
Organisation.....	7
Demokrati.....	8
Politiker och förtroendevalda.....	9
Kommunikation.....	10
Demokratisk arbetsplats.....	11
Offentligt ägda och ägande i bolag.....	12
Hållbar utveckling.....	13
Individuell hållbarhet.....	13
Alkohol.....	15
Tobak.....	16
Bra mat.....	17
Social hållbarhet.....	18
Funktionsrätt.....	19
HBTQ.....	20
Mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld.....	21
Ekologisk hållbarhet.....	22
Miljö.....	23
Klimat.....	24
Natur och Biologisk mångfald.....	25
Ekonomisk hållbarhet.....	26
Förvaltning och finans.....	27
Hållbara städer.....	28
Sjukvård och hälsa.....	29
Patientcentrerad vård.....	32
Vårdens medarbetare.....	33
Nära vård.....	35
Primärvård.....	37
Ett ökat psykiskt välbefinnande.....	39
Vård i samverkan.....	41
Specialiserad vård.....	43
länsdelssjukhusen och Länskliniker.....	44
Vårdrutiner och administration.....	45
Kvinnosjukvården.....	46
Direktvård.....	48
Ambulerande resurser.....	49
Beredskap för framtiden.....	51
Evenemang.....	52
Äldrevård.....	53
Anpassning för äldre.....	55
Äldrevårdcentral, ett Geriatriskt centrum.....	56
Palliativ behandling.....	57
Tandvård.....	58
Frisktandvård.....	59
God munhälsa bland barn och ungdomar.....	60
Äldres munhälsa.....	61
Utbildning och erfarenhet.....	62

Vårdens kompetens och karriär.....	63
Forskning	65
Regional utveckling	67
Samhällsbyggnad	69
Infrastruktur	70
Kollektivtrafik.....	72
Projekt och samarbeten	73
Tillväxt.....	74
Företagande och arbetsmarknad.....	75
Innovation och kunskap	76
Europa och internationalisering	78
Kulturellt välbefinnande	79
Skapande kultur.....	81
Bildning och folkbildning	83
Civilsamhälle och sammanhang.....	85
Ekonomi.....	87
Samhällsekonomiska förutsättningar	87
Budget för 2022 samt plan för 2023 och 2024.....	88
God ekonomisk hushållning.....	93
Bilagor.....	96

Beslutsförslag

Regionstyrelsen föreslår Regionfullmäktige besluta

- att anta Liberalernas förslag till verksamhetsplan med budget 2022 och planeringsförutsättningar 2023-2024
- att fastställa budgetramar för 2022 för styrelsen och nämnderna i enlighet med driftbudget
- att fastställa skattesatsen för 2022 till 11,55 kr

Örebro den 21 maj 2021

Förord

Den här budgeten med verksamhetsplan har för avsikt sig att skapa en reell förändring i liberal riktning. Det behövs stora strukturomvändningar i regionens verksamhet. För att bemöta de strukturproblem som finns behövs ett tydligt förhållningsätt och förtroende från politisk nivå för att åtgärda den uppkomna situationen. Medarbetare inom regionen måste i större utsträckning känna sig hörda. Patienter behöver få tryggheten av en tillgänglig och nära vård. Kollektivtrafiken måste arbeta för att nå resenärer och den regionala utvecklingen behöver riva hinder för tillväxten. Allt detta är möjligt men det kräver en annan politisk riktning. Liberalernas verksamhetsplan och budget syftar till tre övergripande mål för Region Örebro län.

FRIGÖRA PATIENT OCH PERSONAL

Egenmakten inom vården måste öka. En god vård är inte enbart beroende utav medicinsk kvalitet utan värdet i vården skapas i mötet med patienten. Läkare och sjuksköterskor ska få mer tid till patienterna genom mindre administration. Varje läkare ska ansvara för sina patienter och samordna den övriga vård som de kan behöva. Det förbättrar kontinuiteten för patienterna och gör vården mer effektiv.

Utbildning, ansvar och erfarenhet ska löna sig – även sjuksköterskor ska kunna göra karriär och få högre lön. Det behövs fler enkla jobb i vården, till exempel vårdbiträden, så att sjuksköterskor och läkare kan arbeta med det de är utbildade för.

EN SJUKVÅRD NÄRA INVÅNARNA

Vården ska flyttas närmare människorna. Alla patienter ska få möjlighet att lista sig hos en egen fast husläkare på vårdcentral, och först ska detta byggas ut för äldre med stora vårdbehov. Specialiserad vård måste finnas tillgänglig i helt länet. Den specialiserade vården behöver decentraliseras för att finnas nära de som har störst behov av den.

Digitaliseringen måste tillåtas lösa upp de geografiska barriärerna. Patienter ska självklart kunna nå vården via nätet. De som jobbar i vården ska ha tillgång till moderna IT-verktyg. Tillgängligheten digitaliseringen skapar måste bli en självklarhet inom vården samtidigt som ingen får lämnas i ett digitalt utanförskap.

RIVA HINDER FÖR DEN REGIONALA UTVECKLINGEN

Sjukvårdens framtid är beroende av ett starkt samhälle med en välfungerande ekonomi som finansierar välfärdens kärna. Därför behöver Regionen fokusera på tillväxtskapande åtgärder som möjliggör utveckling, inte dirigerar den.

Skaparglädje inom företagande, kultur och civilsamhället stärks genom goda förutsättningar. Ska länsinvånarna få den möjligheten behöver inte minst kollektivtrafiken utformas på ett sätt som erbjuder alla länsinvånarna möjligheten till att effektivt och miljövänligt resa till arbete, skola och fritidsaktiviteter. Framför allt måste kollektivtrafiken syfta till att göra sjukresor smidiga och tillgängliga för länets alla invånare.

Vision och värdegrund

Vi lever i en värld där människans möjligheter aldrig varit större. En värld som förändras snabbt och där förändringar ställer nya krav. Örebro län ska vara ett jämställt län där varje människa har chans att förbättra sin situation och den sociala rörligheten är hög. En människas bakgrund ska betyda mindre, och hennes förmåga, ambition och livsdrömmar ska betyda mer. Liberal hälso- och sjukvård sätter människan i centrum - som patient, som medarbetare och som anhörig

LIBERALISM

Vi vet att alla människor har olika drömmar och förutsättningar. Alla behöver få en ärlig chans i starten om friheten inte bara ska gälla de starkaste. Därför hjälps vi åt i ett samhälle, tar ansvar för varandra och betalar välfärden tillsammans. Varenda medborgare ska ha inflytande och yttrandefrihet – oavsett kön, inkomst och bakgrund. En liberal värdegrund handlar om att öka människors självständighet och egenmakt. Alla människor ska bli bemötta som de individer de är, och inte utifrån om vart eller vilket år de är födda.

INDIVIDUALISM

Varje människa har rätt till sin politiska övertygelse, sin religion och livsåskådning. Det viktigaste sättet att trygga denna frihet är demokratin. Den bygger på politisk frihet, allmän rösträtt och rättssäkerhet. Alla ska ha rätt att välja yrke, livsstil, bosättning och konsumtion. Det viktigaste sättet att trygga denna frihet är marknadsekonomin. Den bygger på enskilt ägande, närings- och avtalsfrihet. Marknadsekonomin är det enda ekonomiska system som går att förena med demokrati.

ÖPPENHET

Alla människor ska ha goda förutsättningar att utvecklas. Alla former av diskriminering måste därför bekämpas. De sämst ställdas villkor är alltid en viktig utgångspunkt för vårt arbete. I ett liberalt välfärdssamhälle bidrar stat, kommuner och frivilliga gemenskaper till alla människors trygghet. Därför behövs en transparent verksamhet välvilligt inställd till granskning.

VÄRDE OCH VÄRDIGHET

Varje människa ska själv ha frihet att styra sitt liv, sin hälsa och sin framtid. Patienter stärks av makt och kunskap att välja, av möjlighet att vara delaktiga och av ett bemötande som gör deras sjukvård personlig och som ser enskilda behov. Det är genom företagens möjlighet att växa som jobb skapas. Fler jobb i växande företag betyder nya livschanser för individer, minskat utanförskap och i förlängningen ökade skatteintäkter – vilket i sin tur finansierar den gemensamma välfärden.

STÄNDIGT SJÄLVKRITISK OCH UTVÄRDERANDE

Ett perfekt system går inte att framställa. Alla lösningar och arbetssätt har en tid då det inte längre är det mest optimala för nya tiders utmaningar. Därför måste all verksamhet alltid föra med sig insikten om att ingenting någonsin kan bli fulländat. Det finns alltid något som kan bli bättre eller något som borde förändras. Då måste verksamheten konstant bära med sig ett självkritiskt och ständigt utvärderade förhållningsätt.

Verksamhetsplan med budget

Regionfullmäktiges verksamhetsplan med budget är Region Örebro läns övergripande styrdokument. Planen syftar till att utveckla Region Örebro läns verksamheter och tillgodose länsinvånarnas behov. I verksamhetsplanen anges de mål, indikatorer och uppdrag som verksamheten ska arbeta med under året. Målen och uppföljningen av dessa är en viktig del i Region Örebro läns verksamhets- och ekonomistyrning samt kvalitetsutveckling. Målen och indikatorerna styr och anger förutsättningar för hur nämnderna ska planera sin verksamhet.

Verksamhetsplan och budget är indelad på följande sätt med huvudområden, delområden och verksamhetsområden. Huvudområdena är verksamhetsövergripande på ett område. Inom dessa huvudområdet finns underkategorier som är områdesspecifika som kallas delområden. Till delområdena finns den verksamhetsområden som är tydligt verksamhetsnära för ett specifikt område.

Ett huvudområde beskriver vad området är och de stora utmaningarna inom det. Till huvudområdena finns övergripande mål som alla verksamheter ska sträva efter att nå och realisera på det sättet de kan. Till målen kan även finnas uppdrag som ska verkställas för att nå målen.

Delområdena som är mer specifika har områdesmål som berör delområdet och de verksamhetsområden som ligger under delområdet. Verksamhetsområdena har inte mål eller målområden utan enbart indikatorer. Dessa indikatorer ska vara en del i att säkerställa att verksamheterna når upp till de mål och delmål som området som helhet har. Samtliga delar kan ha uppdrag kopplat till sitt område.

Regionfullmäktiges verksamhetsplan med budget ska realiseras och implementeras av den politiska organisationen och dess nämndstruktur. Nämndernas ansvar är att konkretisera vad som ska åstadkommas och hur det ska genomföras för att uppnå regionfullmäktiges mål, inriktningar och ambitioner. Mål och indikatorer ska vara utgångspunkt för verksamhetsplaner och leda den enskilda medarbetaren i sitt arbete.

Regionstyrelsen och nämnderna har ansvar att ta fram en egen verksamhetsplan utifrån regionfullmäktiges verksamhetsplan samt en internkontrollplan. Nämnderna ska konkretisera vad som ska åstadkommas och hur, för att uppnå målen. Detta görs genom nämndernas mål med indikatorer eller uppdrag. Regionstyrelsen och nämnderna ska säkerställa att verksamheten fullgör sina uppgifter och uppnår beslutade mål samt att verksamheten bedrivs inom tilldelade ekonomiska ramar.

Regionstyrelsen och nämnderna ska se till att den interna kontrollen är tillräcklig. Regionstyrelsen och nämnderna ska säkerställa att verksamheten följer Region Örebro läns styrande dokument samt lagar, förordningar, föreskrifter och avtal som gäller för verksamheten. Vidare ska redovisningen och uppföljningen av verksamheten och ekonomin vara rättvisande och ändamålsenlig samt att informationssäkerheten är tillgodosedd utifrån kraven på att vara konfidentiell, riktig, tillgänglig och spårbar.

Organisation

För att ansvar ska kunna utkrävas av invånarna i länet är det viktigt att verksamhetens organisation är transparent och tydlig emot väljarna. Det är Region Örebro läns ansvar att upprätthålla förtroendet för sin verksamhet och för sättet den organiseras på emot länet invånare.

Region Örebro län ska organisera sin verksamhet på ett sätt som främjar demokratin, visar ett tydlig förutsägbart förhållningssätt och kommunicerar på ett sätt som skapar förtroende hos invånare och andra aktörer. Alla invånare i länet ska känna att Region Örebro län är till för dem till lika stor del oavsett vart i länet man bor och oavsett vilken kommun man tillhör. Region Örebro län behöver därför arbeta med att säkerställa en spridd verksamhet i hela länet. Örebro kommun är länets centralort men inte nödvändigtvis den plats där administration ska centraliseras om det inte finns ett behov av det.

Digitaliseringen innebär fantastiska möjligheter för den enskilda individen och för samhället i stort, om den kan bejakas på rätt sätt. En central princip är därför att alla offentliga funktioner som till en rimlig kostnad kan göras digitalt tillgängliga också ska göras digitalt tillgängliga. Genom den digitala utvecklingen finns stora möjligheter för Region Örebro län att sänka sina lokalkostnader för administration i centrala Örebro och istället flytta ut administration till andra orter i länet. En decentralisering av administrationens lokalisering bidrar till ett starkare län där regionen har en närvaro i länet.

Områdesmål

- Region Örebro län är en demokratisk och transparent organisation
- Länet invånare har ett högt förtroende för regionen
- Organisationen verkar genom tydliga demokratiska premisser

Demokrati

En förutsättning för en fungerande demokrati är en hög grad av delaktighet och en tydlig struktur för den politiska verksamheten. Demokratin förutsätter aktiva medborgare och ett levande demokratiskt samtal. Region Örebro län har ett ansvar för att driva en verksamhet som inte bara följer de demokratiska principerna utan även värnar och utvecklar det liberaldemokratiska styrelseskicket.

Det behövs fler möjligheter att följa den politiska processen och påverka beslutsfattandet. Särskilt viktigt är det att verka för att kvinnor och män har samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare, och att motverka maktklyftor som baseras på skillnader i kunskap eller tilltro till den politiska processen. En systematisk medborgardialog bidrar till att medborgarnas kunskaper och intresse tas tillvara även mellan valen. Demokratin förutsätter att medborgare vill och vågar engagera sig politiskt. Den grundläggande rättigheten att engagera sig politiskt måste värnas och hot och trakasserier mot politiskt aktiva och förtroendevalda måste tas på fullaste allvar och aktivt bekämpas.

Offentlighetsprincipen har en grundläggande betydelse för att förankra och fördjupa folkstyret. En förutsättning för granskning och debatt är tillgänglighet till information. Diarier och allmänna handlingar behöver i större utsträckning göras tillgängliga digitalt för att underlätta insyn. Det ska även vara enkelt som invånare att själv inhämta information och handlingar genom självservice.

Information från och som tillhandahålls av Region Örebro ska vara lättillgängligt och begripligt för invånare. Handlingar måste framställas på ett sådant sätt att expertkunskap inte är ett krav för att övergripigt förstå och analysera beslut.

Politiker är medborgarnas företrädare. Medborgarna har rätt att kräva ett tydligt politiskt ansvar för verksamheten. Därför måste politikerna ha fullgott underlag inför beslut och vara väl insatta i verksamheten. Sjukvårdsorganisationens tjänstemän måste ta fram underlag med tydliga konsekvensbeskrivningar innan ärenden ska avgöras. Detta är ytterst en demokratifråga. Det är alltid viktigt att förankra ställningstaganden hos medarbetarna.

Områdesmål

- Ökat demokratiskt deltagande inom Region Örebro läns verksamhetsområden

Uppdrag

- Utveckla möjligheterna för länsinvånare att följa det politiska arbetet

POLITIKER OCH FÖRTROENDEVALDA

Region Örebro län är en politisk styrd verksamhet och det behöver tydligt framgå vilka krav, rättigheter och förhållningsätt den politiska nivån har att förhålla sig till. Förtroendevalda i Region Örebro län är inte begränsade till att enbart inneha förtroendeuppdrag inom regionen. Däremot kan ett flertal offentliga förtroendeuppdrag ge upphov till jäv eller andra situationer där intressekonflikter mellan förtroendeuppdrag uppstår. Förtroendevalde inom Region Örebro län behöver därför uppmanas till att vara transparenta med, men inte begränsas till, alla offentliga förtroendeuppdrag som de innehar.

Region Örebro läns arbete ska bidra till den allmänna utvecklingen i samhället. I det arbetet ingår att bidra till den ekonomiska utvecklingen i länet. För att det aldrig ska finnas några tvivel om att ledande politiker tar beslut eller agerar genom det offentliga på ett sätt som kan gynna deras privatekonomiska förhållande bör samma regler för att redovisa aktieinnehav gälla Regionråd som för riksdagens ledamöter. Regionråd som innehar aktier till ett värde över 91.000 kronor i ett enskilt bolag ska redovisa detta offentligt.

Grundinställning ska vara att alla nämnder är öppna för allmänheten. När nämnden ska behandla ärenden som rör sekretess, personuppgifter eller annan information som kan behöva skyddas från allmän insyn ska enbart det enskilda ärendet behandlas bakom lyckta dörrar. Öppna nämndsammanträden ger även fler politiskt aktiva att hålla sig informerade kring den verksamhet som Region Örebro län bedriver.

Då samtliga politiska partier invalda i Regionfullmäktige ska ha samma möjlighet att hålla sig informerade kring Region Örebro läns verksamhet behövs en större möjlighet för Regionråd att närvara vid nämndsammanträden då de inte kan hållas öppna för allmänheten. Beroende på mandatfördelningen i nämnder kan det uppstå situationer där en förtroendevald, som ofta är fritidspolitiker, inte kan närvara. Det innebär att partiet som den förtroendevalde representerar inte kan ha någon insyn kring hur den politiska diskussionen och argumentationen förs under det sammanträdet. Ska alla partier oberoende av storlek ha en möjlighet till total insyn i regions politiska verksamhet behöver möjligheten för de partiföreträdare som är Regionråd att närvara på samtliga nämnders sammanträden. Det ska även vara möjligt för närvarande Regionråd att få sin mening antecknad i protokollet.

Inga oklarheter får finnas i hur de politiska reglementena ska hantera den politiska processen i förhållande till kommunallagen. Det nuvarande nämndreglementet ger ingen tydligt förhållningsätt till hur nämnder ska hantera processen när en ledamot i en nämnd till väcka ett ledamotsinitiativ. Då det inte ska finnas några tvetydigheter kring en ledamots rättigheter att väcka ärenden i en nämnd behöver nämndreglementet införa en skrivelse som formaliserar processen för ledamöter i Region Örebro kring hur ledamotsinitiativ ska behandlas.

Områdesindikatorer

- Deltagare från allmänheten under öppna nämndsammanträden

Uppdrag

- Revidera riktlinjer och reglementen för förtroendevalda

KOMMUNIKATION

Vi lever i ett informationssamhälle där kommunikation aldrig har varit viktigare. Att nå fram och nå rätt med kommunikationen ska ses som ett viktigt mål.

Eftersom Region Örebro län är en politiskt styrd organisation är det viktigt att tydliggöra när det finns politiska skiljelinjer i den verksamhet som beslutas om. Länsinvånarna har rätt att få tydlig information kring vilka partier som är styrande och vilka som är i opposition.

All kommunikation från Region Örebro län ska ha tydligt medborgarfokus. Det är viktigt att länsinvånare lätt kan förstå var beslut fattas och vem som är ansvarig för fattade beslut. I pressmeddelande och kommunikation från regionens sida angående politiskt fattade beslut bör det framgå och redovisas om den beslutande församlingen var enig eller om det finns reservationer mot beslutet. Då ett beslut inte fattas enhälligt i en nämnd eller styrelse ska samtliga reserveringar redovisas.

Tjänstepersoner inom Region Örebro län ska inte användas som språkrör för politiskt fattade beslut eller för att försvara effekter av politiska beslut. Anställda inom Region Örebro län har rätt att avstå från att uttala sig medialt och företräda regionen offentligt. Huvuddelen av extern kommunikation från Region Örebro län ska komma från ansvarig politiker.

Uppdrag

- Revidera Region Örebro läns kommunikationsplan för att tydliggöra det kommunikativa ansvaret mellan tjänsteorganisation och politisk organisation

DEMOKRATISK ARBETSPLATS

Det får aldrig finnas något tvivel kring vilka demokratiska rättigheter Region Örebro läns anställda har. Meddelarfriheten måste värnas och säkerställas. Därför behöver chefer inom Region Örebro län ska alltid vara uppdaterade på vad som gäller kring anställdas meddelarfrihet.

Region Örebro län är en stor organisation med ett fåtal dominerande yrkesgrupper. Dessa grupper har en stark känsla av sammanhållning vilket är bra, men denna sammanhållning riskerar även att omvandlas till alternativa maktstrukturer och hierarkier. Ingen anställd inom regionen ska känna att de ska behöva anpassa sig till ett implicit förhållningssätt i sin tjänst för att behålla sin status och möjlighet till vidare karriär.

Anställda inom Region Örebro län ska alltid känna att de kan lyfta problem på sin arbetsplats med chefer och politiker utan risk för repressalier. Tystnadskultur inom regionens verksamheter får inte råda. Därför behövs stabila kommunikativa strukturer för att informera om känslig information gällande den verksamhet som regionen driver för att information ska komma rätt och komma fram. Att kritik och synpunkter inte når hela vägen upp till högsta ansvariga får inte förekomma.

En anställd inom Region Örebro län har alltid rätt att uttala sig medialt gällande regionens verksamhet. Påtalas problem inom verksamheter ska de i huvudsak bemötas av ansvarig politiker i media. Det får inte förekomma att någon anställd känner sig illa bemött eller åsidosatt i sin roll på grund av att de uppmärksammat problem medialt.

Personalföreträdare ska uppmuntras närvara på nämndsammanträden i Region Örebro län. Enligt kommunallagen har företrädare för dem anställda rätt att utse personalföreträdare för varje nämnd bland de anställda. Personalföreträdare för de anställda har rätt att delta under överläggningar inom den politiskt ansvariga nämnden. Även om personalföreträdarna utses av arbetstagarorganisationerna representerar de inte dessa. Istället ska personalföreträdarna fungera som ombud för alla medarbetare i regionen gällande ärenden som rör förhållandet mellan regionen som arbetsgivare och dess anställda. För att detta ska vara möjligt behöver regionen ta fram riktlinjer för hur denna lag som rör personalföreträdare ska hanteras inom de politiska nämnderna.

Uppdrag

- Revidera nämndreglementet med ett avsnitt om personalföreträdare i nämnder

Offentligt ägda och ägande i bolag

Region Örebro län ska sträva efter att avveckla sina åtaganden och sitt ägande i bolag så långt som möjligt. Det offentliga ska inte anta sig delar i bolag och företag där andra utanför offentligt finansierande verksamhet kan erbjuda tjänster och service.

De andelar i Capio läkargruppen i Örebro som Region Örebro län äger ska säljas. Capio är en privat aktör som erbjuder hälso och sjukvårdstjänster och bör ses som en fristående aktör i en kommersiell relation med regionen med samma förutsättningar som andra privata vårdaktörer på marknaden. Regionens ägande i företaget med 9% utgör en konkurrensfördel för Capio samtidigt som Regionens köper tjänster av ett bolag vilket regionen själv är ägare inom. Det här skapar en osund dynamik mellan beställare och utförare av vårdtjänster vilket inte är till varken regionen eller marknadens fördel. För att alla vårdföretagare ska ha samma möjlighet att bli en del av det privat drivna vårdutbudet i Region Örebro län behöver regionen avstå från ägande i privata vårdbolag.

Länsgården Fastigheter AB har under en tid haft i uppdrag att se över vilka fastigheter som primärt inte ingår i vård och omsorgsuppdraget i syfte att avyttra dessa. Det långsiktiga målet för bolaget är att under ordnade former försälja och överlåta fastigheter för att kunna avskaffa bolaget. Fram tills Länsgården som helhet kan avyttras ska verksamheten bedrivas på affärsmässiga grunder med beaktande av kommunala principer. Ekonomiskt resultat som ger utrymme för långsiktig konsolidering och årlig avkastning i form av koncernbidrag eller aktieutdelning till Region Örebro läns förvaltnings AB.

Svealandstrafiken AB bedriver trafikrörelse avseende kollektivtrafik samt därmed förenlig verksamhet i Västmanlands län och Örebro län. Bolaget ägs till lika delar av Region Västmanland och Region Örebro län. Det gemensamma ägandet i bolaget är ett demokratiskt problem och förhindrar invånarnas möjlighet att utkräva ansvar lokalt. Därför behöver det gemensamma ägandet av Svealandstrafiken upphöra och Region Örebro län bli beställare av kollektivtrafik utan ett gemensamt bolag med andra regioner.

Områdesmål

- Region Örebro län ska ha ägande i så få bolag som möjligt

Uppdrag

- Se över vilka bolag möjligheten finns att avyttra ägandeskapet i

Hållbar utveckling

Vägen till ett hållbart samhälle är en förändringsprocess där både naturens resurser och mänskliga förmågor nyttjas medvetet och balanserat. Region Örebro län är en betydande aktör i arbetet för att nå de globala, nationella och regionala Agenda 2030 målen för hållbar utveckling. Detta förutsätter ett engagerat ledarskap som agerar långsiktigt och sektorsövergripande, samtidigt som det är flexibelt och snabbt kan hantera ändrade förhållanden.

För Region Örebro län är en hållbar utveckling en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov. De tre dimensionerna av hållbar utveckling för regionen innebär följande:

Individuell hållbarhet - Inom Region Örebro län erbjuds länets invånare en god hälso- och sjukvård som sätter fokus på hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser. Invånarna i Örebro län ska kunna leva ett hälsosamt liv utifrån sina förutsättningar.

Social hållbarhet - Region Örebro län ska alltid utgå från alla människors lika värde och ansvara för att människor ges möjlighet att ta del av sina rättigheter inom verksamheten. Regionen motverkar all form av diskriminering och kränkande behandling.

Ekologisk hållbarhet - Regionen måste hushålla med resurserna för minskad klimatpåverkan och god närmiljö. Genom miljö- och klimatarbetet tar regionen ansvar för att minska påverkan på planeten och bidrar till en renare miljö.

Ekonomisk hållbarhet – Örebro län ska vara ett konkurrenskraftigt och attraktivt samhälle för alla. En plats där man vill bo, leva och verka, etablera företag eller besöka. Regionen tillämpar principerna för god ekonomisk hushållning med regionens resurser.

Åtagandet kräver resurser och samverkan inom Regionens verksamheter, länets andra aktörer och tillsammans med Örebro läns invånare – Målgrupperna i frågor som berörs ska ges möjlighet att vara delaktiga inom ramen för Regionens arbete med invånardialog.

Övergripande mål

- Region Örebro län bidrar till ett hållbart samhälle för alla

Uppdrag

- Sprida kunskap och samordna åtgärder som verkar förebyggande inom kommuner, berörda myndigheter och civila samhället

Individuell hållbarhet

Svenskarnas hälsa är bland den bästa i världen. Olika folkhälsoanalyser visar att hälsan förbättras i befolkningen ur en rad perspektiv, men för grupper med sämre hälsa går utvecklingen betydligt långsammare. Särskild omsorg ska därför riktas mot grupper vars hälsa av olika anledningar är särskilt utsatt. Ska Sverige klara att bära den välfärd som människor bör kunna förvänta sig i vårt land och som är central i den socialliberala samhällsberättelsen, krävs ett ambitiöst preventivt förhållningssätt. Då minskar eller förskjuts behovet av sjukvårdens insatser och sjukförsäkringen står sig robust. Den enskilda människan har ansvaret för sitt liv och sin egen hälsa. Dennes integritet och val av livsstil ska respekteras.

Hälso- och sjukvården behöver kompletteras med ett hälsofrämjande arbete. För att det ska bli av krävs att större vikt läggs vid förebyggande och hälsofrämjande insatser, att vården ständigt strävar efter förbättra sin kvalitet och uppmuntrar människors egna hälsoinsatser som egenvård och användandet av moderna, kvalitetssäkrade hälso- och sjukvårdstjänster som eHälsa. Hälso- och sjukvården ska erbjuda stöd för förändringar av levnadsvanor. Insatser ska grundas på vetenskap och beprövad erfarenhet.

Regionens verksamhet utgår ifrån ett hållbart perspektiv där anställdas fysiska och psykiska välmående respekteras och värdesätts.

De egna valen påverkar människans hälsa i en avgörande grad. Rökning, för mycket alkohol, fetma och stillasittande påverkar hälsan negativt. Den som blir beroende av droger i någon form förlorar sin frihet och utsätter sig för stora hälsorisker. Rökning är en av de största hälsoriskerna och leder till att cirka 12 000 människor dör i rökrelaterade sjukdomar varje år. Även om en nollvision för rökning inte införts i Sverige, liknande den som finns i Finland och Nya Zeeland, finns många lärdomar att dra från erfarenheterna därifrån, inte minst avseende det förebyggande arbetet. Barn och ungdomar ska vara i fokus för tobaksförebyggande insatser. Sjukvården ska erbjuda insatser för rökavvänjning och bli än tydligare med rökningens konsekvenser för resultatet av en pågående behandling, och åtgärder motsvarande rökstopp vid operation ska användas i större utsträckning.

Områdesmål

- Länsinvånare ska ha ett bra självskattat hälsotillstånd

ALKOHOL

Den som är fast i ett missbruk är inte fri. Samhället behöver skydda unga från tidig kontakt med alkohol, narkotika samt annat missbruk och arbeta för att minimera påverkan på ungas hälsa, skolgång samt utveckling och möjligheter i samhället. Region Örebro län behöver arbeta preventivt över organisationsgränser samt stärka insatserna för de som är fast i ett missbruk

I Sverige, liksom i många länder i världen, orsakar användningen av alkohol stora och omfattande socialmedicinska folkhälsoproblem i form av beroende och missbruk. Utöver användaren drabbas också närstående. Sjukvården ska ha ett tydligt uppdrag att arbeta förebyggande och ta upp riskerna med alkohol. Det ska vara lätt att få hjälp från sjukvården att minska sin alkoholkonsumtion tidigt, innan ett riskbruk hunnit bli ett missbruk.

Ungdomar med riskbruk ska få hjälp från sjukvården tidigt. Utvecklingen de senaste tio åren visar glädjande nog på mer än en halverad alkoholkonsumtion bland unga med en minskning med cirka 8 procent av totalkonsumtionen av alkohol. Samtidigt går narkotikautvecklingen snarare i motsatt riktning, framför allt bland unga vuxna. Ju senare unga börjar dricka alkohol, desto mindre är risken för alkoholproblem längre fram i livet. Därför är det viktigt med förebyggande arbete riktat mot barn, ungdomar och föräldrar.

I en tid då allt färre inom Europa väljer att konsumera alkohol behöver regionen stödja denna trend och tydlig motarbete alkoholkonsumtion inom den verksamhet regionen är rädig över. Det finns en rådande alkoholnorm i samhället där fina middagar, tillställningar eller firande måste erbjuda ett urval av alkoholhaltiga drycker för att ses som ”riktiga”. Denna norm är inget som regionen ska vara en del av att reproducera. Alkoholen bidrar till mycket olycka i värden.

En anställd eller förtroendevald inom Region Örebro län ska aldrig behöva fundera på om den ska avstå från alkohol eller inte under sin tid inom regionen. Oavsett om det gäller enskilda tillställningar kan individer med en historia av riskbruk eller beroende ha mycket svårt att avstå alkohol om det erbjuds. Ännu svårare kan det vara att avstå om det finns en förväntan genom gruppträck att dricka. Eftersom Region Örebro län är en organisation som arbetar med hälsa och sjukvård ska det aldrig finnas en risk att någon inom vår verksamhet far illa genom att regionen har tillhandahållit eller utsatt sina anställda för situationer där alkohol erbjuds.

Ingen alkoholkonsumtion får förekomma inom regionens lokaler. Anställda och förtroendevalda inom Region Örebro län får inte konsumera alkohol i sin tjänst, i samband med sin tjänst eller i situationer relaterade till sin tjänsteutövning. Representation med alkohol förbjuds inom regionen utan undantag.

Områdesindikatorer

- Invånare med riskabla alkoholvanor, andel (%)

Uppdrag

- Revidera regionens regler för representation med alkohol

TOBAK

Förebygg rökning, särskilt bland yngre. Vuxna har rätt att göra dåliga val, men rökning bland unga ska förebyggas och ingen ska behöva utsättas för passiv rökning.

Rökning är den enskilt största orsaken till sjukdom och för tidig död världen över. I Sverige dör årligen runt 12 000 människor av sin rökning. Men nästan ingen börjar röka i vuxen ålder. Därför är det mycket viktigt att förebygga rökning bland unga.

Även om en nollvision för rökning inte införts i Sverige, liknande den som finns i Finland och Nya Zeeland, finns många lärdomar att dra från erfarenheterna därifrån, inte minst avseende det förebyggande arbetet. Barn och ungdomar ska vara i fokus för tobaksförebyggande insatser. Sjukvården ska erbjuda insatser för rökavvänjning och bli än tydligare med rökningens konsekvenser för resultatet av en pågående behandling, och åtgärder motsvarande rökstopp vid operation ska användas i större utsträckning.

Det är viktigt att förebygga rökning genom att arbeta i skolan, men också inom till exempel mödravården och barnhälsovården för att minska rökning och snusning bland föräldrar. Den som behöver hjälp att sluta bruka tobak ska kunna få stöd av hälso- och sjukvården och det ska vara enkelt att få tag i receptfria nikotinläkemedel för avvänjning.

Skydd mot passiv rökning ska vara en självklarhet inom Region Örebro läns utemiljöer. Vuxna människor har frihet att göra dåliga livsval. Varje förbud och begränsning måste vägas mot om det verkligen är nödvändigt och rimligt. För den som valt att inte röka är det störande och skadligt att utsättas för passiv rökning. Därför ska Regionen införa rökförbud utomhus i anslutning till regionens fastigheter och verksamheter i möjligast mån.

Områdesindikatorer

- Andel rökare inom länet

Uppdrag

- Arbeta förebyggande mot rökning
- Förebygg rökning bland unga

BRA MAT

Övervikt och fetma är ett tilltagande folkhälsoproblem. Betydande riskfaktor för olika sjukdomar såsom hjärtkärlsjukdomar, diabetes typ 2 och vissa cancerformer samt förtida död kan motverkas med god kosthållning och fysisk aktivitet. I Sverige har andelen vuxna med fetma tredubblats sedan 1980-talet och idag har omkring hälften av den vuxna befolkningen övervikt eller fetma, vilket är i nivå med genomsnittet i EU. I Örebro län ligger andelen av befolkningen med fetma runt 20%, vilket är en alldeles för hög andel.

Det är positivt att fler människor väljer mat som både är mer hälsosam och har mindre klimatpåverkan. Många kan även tänka sig att betala mer för sådan mat. Maten som serveras inom Region Örebro läns verksamheter ska i så stor utsträckning som det går vara ekologisk och närodlat. Det ska ställas etiska krav på god djurhållning vid upphandling av kött, mjölk, ägg och andra djurprodukter. Den fisk som serveras ska vara certifierad med en högt ansedd miljömärkning.

För en hållbar livsstil och en hållbar ekonomisk tillväxt behövs det mer närproducerad mat. Livsmedelskedjan skapar tillväxt i länet. Dagens klimatutmaningar innebär möjligheter för näringslivet att utveckla och erbjuda klimatsmarta lösningar. Den gröna omställningen ska regionen stötta genom att handla av lokala producenter. Region Örebro län ska bidra till utveckling av närproducerade livsmedel, underlätta möjligheterna till ekologiskt jordbruk samt ekologisk kött- och mjölkproduktion. Användningen av miljö och hälsofarliga kemikalier ska minska bland regionens leverantörer.

Livsmedelsindustrins tillväxt måste ske på ett hållbart sätt för att säkra den framtida livsmedelsproduktionen och den biologiska mångfalden. I Örebro län finns goda möjligheter för att producera kött och det finns ett flertal aktörer som både bidrar till ekonomisk tillväxt och ekologisk mångfald genom sin produktion. Att utveckla konsumentmönstren mot att konsumera mer närproducerat är av stor betydelse för regionen. En ökad konsumtion av närproducerad mat bidrar till bättre förutsättningar för biologisk mångfald i länet.

Antibiotikaresistensen är ett allvarligt problem som riskerar att hota sjukvården. Det är av stor vikt att Region Örebro län arbetar aktivt med att minska sin miljöpåverkan och med att ställa hållbarhetskrav på sina leverantörer. På så vis kan regionen bidra till att nå lokala, regionala och globala hållbarhetsmål.

Områdesindikatorer

- Andelen Svenskt kött vid kostupphandling
- Befolkning med fetma
- Ekologiska livsmedel i regionens verksamhet
- Förekomst av diabetes typ 2, andel (%)
- Invånare 16-84 år som äter frukt och grönt mer än 3 ggr/dag, andel (%)

Social hållbarhet

Alla människor föds fria. De mänskliga rättigheterna är grundläggande i den liberala demokratin. Det är du som ska bestämma över ditt liv. Lära dig det du vill, välja ditt yrke, klä dig som du vill och älska den du vill. Du bestämmer över din kropp och har rätt att bli mött med respekt för den du är. För att det ska bli möjligt behöver Region Örebro län ständigt arbeta med att utveckla, bidra till och säkerställa att regionens verksamhet stödjer ambitionen att verka för ett socialt hållbart samhälle.

Ett socialt hållbart samhälle är ett jämställt och jämlikt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa, utan orättfärdiga skillnader. Ett samhälle med hög tolerans där människors lika värde står i centrum, vilket kräver att människor känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen. Därför behöver de sociala aspekterna av hållbarhetsarbetet alltid prioriteras både på individ- och samhällsnivå. Det kan handla om människors livsbetingelser i samhället, till exempel hälsa, trygghet, utbildning, rättvisa och maktutövning, samt möjligheterna att förbättra dem. Förutom det individuella perspektivet handlar det om hur dessa livsbetingelser fördelar sig mellan människor.

Att alla människor känner sig inkluderade, oavsett kön, utbildnings- och inkomstnivå, social status, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, bostadsort, sexuell läggning, könsöverskridande identitet och uttryck, ålder och funktionsnedsättning.

För barn är socialt ansvarstagande och hållvarthållningssätt avgörande för möjligheten att bli trygga och självständiga vuxna invånare. Därför behöver orosanmälningar till socialtjänst vara en självklarhet om misstankar uppstår. Personal som möter barn i sitt yrke ska göra orosanmälningar till socialtjänsten när de tycker att något inte verkar stå rätt till. Antalet orosanmälningar har ökat på senare år, vilket i grunden är positivt eftersom det förhoppningsvis gör att mörkertalet minskar.

Områdesmål

- Öka hbtq-kompetensen även i vård, äldreomsorg och andra verksamheter

Uppdrag

- Stärk arbetet med att identifiera och upptäcka att barn far illa

FUNKTIONSRÄTT

Personer med funktionsnedsättning ska ha samma möjligheter till ett aktivt liv och vara delaktiga i samhället som de personerna utan funktionsnedsättning. Det är en rättighet att kunna leva ett normalt liv och få tillgång till rätt hjälpmedel. När rätt hjälpmedel finns tillgängliga behöver inte ett funktionshinder vara ett hinder. Tillgänglighet är en nyckelfråga för att alla ska ha lika möjlighet att forma sina egna liv. Alla människor har rätt till ett självständigt liv och en fungerande vardag.

Det individuella behovet ska tillmötesgå och individuella lösningar skapas i högre grad om det finns en fungerande dialog mellan habiliteringen och den som behöver hjälp. Bättre och tidigare samverkan med skola och förskola, psykiatri och primärvård är nödvändig för att så tidigt som möjligt erbjuda stöd och hjälp åt patienten.

En viktig förutsättning för delaktiga och jämlika livsvillkor för de personer som lever med en funktionsnedsättning är rätten till funktionella, användarvänliga och tillgängliga hjälpmedel. Regionen ska ansvara över att se till att varje vårdtagares behov av hjälpmedel tillgodoses. Utbudet av hjälpmedel ska inte vara begränsat till Regionens utbud det ska vara möjligt att välja andra hjälpmedel. För att kunna ha en fungerande fritid krävs det ibland så kallade "fritidshjälpmedel" som regionen ska fortsätta med att göra. Att kunna vara aktiv på fritiden är en viktig del av ett normalt liv och det bidrar också till att bibehålla hälsan.

Den högre arbetslösheten bland personer med funktionsnedsättning är ett problem. Andelen arbetslösa i åldern 16–64 år var högre bland personer med funktionsnedsättning än i den övriga befolkningen under åren 2014 till 2017, både bland kvinnor och bland män. År 2016 till 2017 var 10 procent i gruppen personer med funktionsnedsättning arbetslösa jämfört med 4 procent i den övriga befolkningen. För att kunna vara delaktig i ett samhälle måste det finnas möjlighet till skola, jobb och fritid. Alla med en funktionsnedsättning ska erbjudas det stöd och hjälp den har rätt till. Just nu är habiliterings-, rehabiliterings- och utredningsapparaten komplex. Det krävs tydligare vägledning genom systemet för att familjer och andra aktörer. Med en tydligare vägledning skulle regionens resurser utnyttjas bättre och fler kan få den hjälp de behöver och har rätt till.

Det krävs även en bättre dialog mellan habiliteringen och den som tar emot hjälp. Särskilda åtgärder behöver vidtas för att minska omfattningen av uteblivna besök. Det individuella behovet ska tillmötesgå och individuella lösningar skapas i högre grad. Ingen ska falla ur habiliteringens verksamhet i onödan.

Uppdrag

- Inrätta ett fritt val att välja hjälpmedel

HBTQ

Ditt liv och din kärlek är lika mycket värd oavsett kön, könsidentitet eller sexuell läggning. Region Örebro län ska sträva efter att vara en del av ett samhälle fritt från fördomar och förtryck mot homosexuella, bisexuella, transpersoner och queera. Det självklart att alla ska ha lika rättigheter oavsett kön, könsidentitet eller sexuell läggning. Sverige har kommit en bra bit på vägen men fortfarande vågar många hbtq-personer inte leva öppet. Många utsätts för hatbrott och oförstånd från andra delar av samhället.

I det öppna och fria samhället ska alla ha samma möjligheter. Region Örebro län behöver därför vara en aktiv part i att göra Sverige till det bästa landet i världen att leva i som hbtq-person. För att det ska vara möjligt behöver Regionen öka hbtq-kompetensen.

Alla har rätt att bli bemötta på jämlika villkor i skola, sjukvård, socialtjänst, fritidsverksamheter, äldreomsorg och alla andra verksamheter. Alldeles för ofta händer det att bristande kunskap gör att hbtq-personer blir osynliggjorda eller får sämre bemötande. Mer hbtq-kompetens i offentlig verksamhet är en självklarhet.

HBTQ-personer blir inte bara fördomsfullt eller hotfullt bemötta av sin omgivning utan riskerar även att få fel vård. Gällande sexuell hälsa, hiv och STI-prevention är provtagningskit uppdelade efter ”kvinna och man” istället för genetalier inom Region Örebro län. Något som exkluderar transpersoner. Vidare kan homo- och bisexuella män få fel provtagningskit för sti:er på grund av fördomar om deras sexpraktik i mötet med vården. Ingen ska riskera att få fel vård på grund av sitt kön eller könsuttryck. Därför behöver bättre kunskap kring dessa individer inom regionens personal för att säkerställa att alla länsinvånare får en vård som lindrar och förhindrar mänskligt lidande.

Sämre psykisk, fysisk och sexuell hälsa är återkommande för HBTQ-personer i jämförelser i statistik med befolkningen i stort, framförallt unga. Hbtq-personer löper en högre risk för suicid, framförallt transpersoner. Här behöver Region Örebro län utveckla arbetet med att få ett bättre upptagningsområde och insatser inom både primärvård och psykiatri gällande dessa personer.

Region Örebro län saknas en mottagning för personer utsatta för sexuellt våld som är HBTQ, framförallt män och transpersoner. Det ska bara tydlig både för personal inom Regionen var en hänvisar en man som blivit utsatt för våldtäkt samtidigt som det ska vara tydligt för den utsatta var den ska vända sig. Beredskap inom akutsjukvården behöver stärkas med HBTQ kunskap för att de patienterna ska få rätt vård vid akuta vårdtillfällen.

Uppdrag

- Utred förutsättningarna kring en mottagning för sexuellt våldsutsatta HBTQ-personer

MÄNS VÅLD MOT KVINNOR OCH HEDERSRELATERAT VÅLD

Varje människa har rätt att leva, tro och älska som den vill i Sverige. Ingen ska behöva leva under hot om våld eller hedersförtryck. Region Örebro län ska driva på för att bekämpa våld och förtryck för att försvara varje människas frihet.

Att stoppa mäns våld mot kvinnor är av grundläggande vikt för Region Örebro läns alla verksamheter. För det krävs mer kunskap, resurser och verktyg. Samtliga verksamheter måste kunna fånga upp signaler om att något inte står rätt till. Det måste finnas ordentligt med resurser för allt detta arbete. På skyddade boenden sover varje år kvinnor och barn 80 000 nätter på flykt. Det här kan ingen acceptera. Regionen behöver avsätta resurser till mer förebyggande arbete. Vidare behöver regionen samverka i större utsträckning med länets kvinnojourer och stödja genom att erbjuda långsiktiga och rimliga ekonomiska villkor.

Att bekämpa hedersförtryck handlar om frihet. Frihet att få delta i all skolundervisning, att få vara med kompisar, att bestämma över sin sexualitet och vem man vill leva med. Att helt enkelt bestämma över sitt eget liv. Men allt för många liv begränsas idag med hänvisning till kultur och religion. Region Örebro län ska stå på individens sida och försvara dennas rätt till frihet.

Barnrättsperspektivet ska vara vägledande där även yngre barn drabbas. För de flesta barn och unga ökar självbestämmandet med stigande ålder. För barn och unga som lever under hedersförtryck är det tvärtom – friheten minskar ju äldre man blir. Den som i sena tonåren tvingas in i äktenskap har ofta fått se sin frihet begränsas ända från barndomen. Man har kanske förbjudits att leka med kompisar av motsatt kön, delta på klassutflykter eller följa med på simskola. Insatserna mot hedersrelaterat förtryck måste nå alla barn som berörs, även yngre barn.

Könsstympling är förbjudet, men trots att lagstiftningen är kraftfull används den inte. Kunskapen måste därför öka och resurser prioriteras för att alla flickor ska kunna växa upp i frihet.

Våldet i samhället tar inte hänsyn till kommungränser. Därför behöver Region Örebro län ge stöd till länets alla feminister. Organisationer som arbetar med hedersfrågor måste få ökat stöd. Men inga pengar ska gå till odemokratiska organisationer eller föreningar som motverkar integration och jämställdhet.

Områdesindikatorer

- Invånare 16-84 år som avstår från att gå ut ensam, andel (%)
- Antal kvinnor som söker sig till kvinnor hur och kvinnojourer

Uppdrag

- Skapa ett system för att vårdens medarbetare ska kunna identifiera och anmäla våld i nära relationer, misstänkt hedersrelaterat våld och förtryck samt könsstympling

Ekologisk hållbarhet

Liberalernas budgetalternativ redovisar förslag inom ekologisk hållbarhet. Miljökrav, såväl klimat, biologisk mångfald och övrigt miljöarbete, ska internaliseras i beslutandeprocesserna. Region Örebro läns verksamheter ska ställa tydliga krav på ett agerande som värnar ett långsiktigt hållbart utvecklingsarbete inom regionen. De regionala bolagen ska agera utifrån ägardirektiv där miljöaspekten lyfts i alla förekommande fall. Styrdokument ska innehålla analyser av miljökonsekvenser av verksamheten som bedrivs.

Gröna näringar måste tas tillvara på i ett hållbart Örebro län. Jordbruket ger jobb, mat och biologisk mångfald. Fler människor i världen får bra mat med hjälp av marknadskrafter, frihandel och hållbar produktion. Jordbruksföretag är viktiga för en levande landsbygd, för arbetstillfällena, för den biologiska mångfalden och för att vi ska ha bra mat på bordet. Livsmedelsförädlingen är en sektor med stor geografisk spridning, vilket gör att branschen kan bidra till att skapa arbetstillfällena i hela länet. Den matbaserade turismen är också en viktig sektor som kan ge ökade möjligheter till fler jobb och stärka Regionens position som matnation.

Miljöföroreningar i marker är en miljörisk och som dessutom förhindrar en effektiv markanvändning. Förorenade områden måste saneras och återställas i allt högre utsträckning, framförallt områden som kan användas till bostadsbyggande samt områden som är särskilt angelägna från risksynpunkt.

Region Örebro läns samarbete med kommuner och länsstyrelsen för att säkra och bevara miljöer med ett högt naturvärde måste bli bättre. Frågor som öppna landskap och gles- och landsbygdens ekologiska hållbarhet är av stort intresse för regionen att vara en bidragande aktör inom. Stiftelser och verksamheter som arbetar inom dessa området ska ha ett självklart stöd hos regionen för kunskap, information och tillgång till arenor för att utveckla sin verksamhet.

Områdesmål

- Bibehållen och återskapade villkor för den biologiska mångfalden
- Fastighetsinnehav användas så att samtliga miljöområden förbättras
- Tydliga miljöperspektiv vid upphandling

MILJÖ

Regionens ansvar inom miljöområdet omfattar exempelvis bruket av miljöskadliga ämnen som kemikalier men även bruk och omhändertagande av mediciner och medicinrester. Regionstyrelsen har ett övergripande ansvar för att minimera de långsiktiga miljökonsekvenserna av regionens verksamhet. Skälen för detta är flera. Självklart har regionen som en stor aktör ett ansvar i sig, för att värna livsmiljön lokalt och regionalt, och därmed påverka både den nationella och den internationella utvecklingen.

Men miljöfrågan är också tydligare kopplad till regionens huvuduppdrag. Vi vet att kemikalieanvändningen innebär påverkan på människokroppen. Vissa ämnen och vissa ämneskombinationer kan öka riskerna för sjukdom och död. Vi vet att exempelvis antibiotikaresistensen är ett akut hot mot regionens verksamhet. Miljöpåverkan vid såväl produktion, användning och omhändertagande av restprodukter kan orsaka ohanterliga skador för människor när det kommer till vård för olika sjukdomstillstånd. Vi vet att hormonstörande ämnen kan orsaka skador på arter i olika ekosystem. Och så vidare.

Region Örebro län ska därför analysera hur verksamheten kan hantera dessa utmaningar. Här kan antibiotikaanvändningen tjäna som ett gott exempel. Sverige är idag ett av de länder i världen och inom EU där man använder minst antibiotika. Örebro län klarar sig gott i jämförelse. Bruket av antibiotika har minskat tack vare tydliga regler och lika tydliga krav på verksamheterna att inte förskriva antibiotikapreparat i onödan. Genom att analysera konsekvenserna av bruk av andra miljöstörande ämnen, genom ett tydligt regelsättande och ett relevant kravställande från regionledningen gentemot verksamheterna, kan samma utveckling ske inom andra områden.

Det är en missuppfattning att utveckling inom miljösektorn bäst sker genom eget ägande och egen drift. Ett sådant synsätt ökar risken för suboptimeringar och ineffektiva lösningar. Kollektivtrafiken är ett uppenbart exempel på när regionen istället för att engagera sig som tydlig upphandlare, istället monopoliserar en offentligt finansierad verksamhet utan reell konsekvensbedömning. Det gemensamägda flygplatsbolaget är ytterligare ett exempel på hur regionen som ägare inte klarar av att ställa ens grundläggande krav på miljökonsekvenser på egna fattade beslut.

Vi menar att vårdens huvuduppdrag är att bedriva en effektiv vård på patientens villkor så långt det är möjligt. Det finns i det perspektivet avvägningar att göra mellan krav på ytterligare aktiviteter inom miljöområdet och patientperspektivet. Det är inte acceptabelt att lägga ytterligare krav på vårdens utförare. Däremot ska den administrativa funktionen, som vuxit under senare år, stötta vårdens miljöarbete. Det kan ske genom exempelvis:

Uppdrag

- Tydliga riktlinjer kring bruk av exempelvis antibiotika eller andra miljöstörande ämnen

KLIMAT

Klimathot påverkar förutsättningarna för allt liv på jorden och stannar inte vid nationsgränser. Vi tror på människans förmåga att lösa problem. Vetenskap, teknikutveckling och tillväxt ger utvecklingskraft och lösningar på dagens miljö- och klimatproblem. Digitaliseringen och delningsekonomin banar väg för nya konsumtionsmönster och beteenden. Klimatarbetet handlar därför om ansvarstagande utifrån kunskap och marknadsekonomiska principer.

Marknadsekonomin, inte politiker eller förbudspolitik, driver fram smarta hållbara lösningar. Region Örebro läns roll är att ge marknaden långsiktiga spelregler och incitament. Allt fler människor vill genom medvetna val minska sin egen klimatpåverkan och att vara miljö och klimatmedveten är för många en del av en livsstil. Regionen ska välkomna den positiva utveckling som bör underlättas än mer. Konsumenten ska kunna göra aktiva och informerade val. Verksamheten ska förenkla för människor att ta ansvar utan att detaljstyra deras vardagsliv.

Utsläppen från transporter, både nationellt och internationellt, måste sänkas radikalt. Det gör vi genom att regionalt bidra till vår del för inom klimatmålen. Målet är en fossiloberoende fordonsflotta till 2030 och fordon som drivs av fossila bränslen måste fasas ut. Kollektivtrafiken behöver byggas ut i hela länet där det finns tillräckligt befolkningsunderlag. Det måste även räknas in den kompensatoriska effekt som kollektivtrafiken har i minskade utsläpp kontra ökade kostnader. För att minska utsläpp behöver kulturverksamheten i länet arbeta för att optimera transportbehoven inom regionen, det vill säga – regionalisera kulturverksamheten i alla fall det är nödvändigt.

Energieffektivisering bör vara en självklarhet för både privatpersoner och företag liksom det offentliga om inte annat av ekonomiska skäl. Många människor vill kunna minska och påverka sin egen klimatpåverkan. Det är en del av en livsstil att vara miljö- och klimatmedveten. Det handlar om att välja mat som både är hälsosam och har mindre klimatpåverkan. Man sopsorterar och istället för slit och släng handlar det om att laga, sälja eller skänka bort. Många väljer aktivt att åka mindre bil eller väljer klimatsmarta alternativ. Region Örebro län ska arbeta för att stärka denna positiva utveckling och att det ska löna sig att vara miljövän i förhållande till att vara miljöbov. Det måste helt enkelt vara lätt att göra rätt och det ska samtidigt synas i plånboken.

Områdesindikatorer

- Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, ton CO₂-ekv/inv
- Genomsnittlig körsträcka med personbil, mil/inv

Uppdrag

- Kollektivtrafiken ska värna möjligheterna till teknisk utveckling av småskaliga och stabila system, exempelvis elektrifiering och hyrbilar, istället för investeringar i storskaliga och mindre stabila system, som BRT (Bus Rapid Transport).

NATUR OCH BIOLOGISK MÅNGFALD

Allt fler arter hotas av utrotning och hotade växter och djur ska skyddas. För att bevara och utveckla den biologiska mångfalden i form av olika naturtyper och arter behövs ökade restaureringsinsatser.

Skogen spelar en viktig roll för svensk ekonomi men är också avgörande för den biologiska mångfalden. Skogen rymmer tiotusentals arter av djur och växter. Mer än hälften av de utrotningshotade arterna är knutna till skogen, vilket gör skogen central i arbetet för att hejda förlusten av biologisk mångfald och säkra de för människan livsviktiga ekosystemen. Skogen är också central för att rena luften som vi andas och upprätthålla balansen i atmosfären och på så sätt motverka klimatförändringar.

Miljö- och naturvårdsinsatser ska genomföras i god dialog med markägare som har förvaltat och skött sin skog och jord genom många generationer. Vid anpassning och utveckling av bergslagsleden eller andra naturdestinationer i länet ska markägare och boende inte drabbas negativt av omställningen.

I takt med teknikutvecklingen ökar behovet av metaller och mineraler för att kunna förse industrin med de råvaror som behövs för att tillverka elektroniska produkter. Idag har gruvföretag stora möjligheter att inleda prospektering som kan påverka miljön och inskränka på markägarnas äganderätt. Däremot är själva gruvdriften förknippad med omfattande miljöprövningar och tillstånd. Det kan finnas skäl att i samband med prospektering ta hänsyn till miljön och markägarens intresse. Gruvnäringen har stor potential att utvecklas i Örebro län och bidra till tillväxt men det får inte ske på bekostnad av naturvärden.

Rovdjuren är en viktig del av den svenska naturen. Sveriges rovdjur, som varg, lodjur, björn, järv och kungsörn ska värnas samtidigt som det inte får försvåra tamdjurshållningen. Alla rovdjur ska ha livskraftiga och genetiskt friska stammar. Ska det vara möjligt behövs en effektiv rovdjursförvaltning.

Dialog med människor som bor i rovdjurstäta områden. Vi vill både värna biologisk mångfald och minska rovdjursskador. Tamdjurshållningen ska inte försvåras. Den regionaliserade rovdjursförvaltningen ska fortsätta och det är viktigt med dialog och bred förankring, särskilt bland människor som lever i rovdjurstäta områden.

Vargens situation är osäker, bland annat på grund av inavel. För att gynna livskraftiga stammar behöver Region Örebro län arbeta för en ökad acceptans för vargen i vår miljö.

Områdesindikatorer

- Sjöar med god ekologisk status, andel (%)
- Ekologiskt odlad åkermark, andel (%)

Uppdrag

- Fastighetsförvaltningen ges i uppdrag att undersöka hur regionens fastigheter kan förändras för att öka möjligheterna till biologisk mångfald

Ekonomisk hållbarhet

Ekonomi handlar om att hushålla med resurser och begreppet används för att definiera och förklara det värde som resurser har i dag, och det värde som de skulle kunna ha i framtiden. Till exempel kan värdet förklaras med hjälp av indikatorer såsom förädlingsvärde, tillgångar och skulder, besparingar, inkomster samt patent och immateriella tillgångar.

Ekonomisk hållbarhet är en integrerad del av hållbarhet och innebär att använda, vårda och underhålla resurser (mänskliga och materiella) för att skapa långsiktigt hållbara värden genom bättre utnyttjande, återanvändning och återvinning av såväl förnyelsebara resurser som icke förnyelsebara resurser. Med andra ord, vi ska hushålla med ändliga resurser i dag så att även framtida generationer kan få sina behov tillgodosedda.

En ökning av ekonomiskt kapital får alltså inte ske på bekostnad av en minskning i naturkapital eller socialt kapital. Ekonomisk hållbarhet kretsar kring de långsiktiga ekonomiska aspekterna och drivkrafterna. Här handlar det både om att säkerställa att det ekonomiska systemet och tillväxten inte står i vägen för ekologisk och social hållbarhet, och om att hitta nya, rättvisa och resurseffektiva affärsmodeller.

En ekonomiskt hållbar utveckling säkerställer att det kapitalistiska systemet bygger på regenerativa, återskapande, faktorer snarare än extraherande. Långsiktig ekonomisk hållbarhet handlar om nuvarande och framtida värdet av naturresurser, som dricksvatten, samt om produkter, investeringar, konsumtion, marknader och ekonomin globalt.

Grön ekonomi är ett ekonomiskt system som resulterar i att människans livsbetingelser förbättras samtidigt som miljörisker och de ekologiska belastningarna minskar. En grön ekonomi har låga kolutsläpp, utnyttjar resurser effektivt och är socialt inkluderande. En grön cirkulär ekonomi är en ekonomisk utveckling utformad för att gynna såväl företag som samhälle och miljö. Till skillnad från den linjära ekonomiska modellen som systemet idag utgörs av – en modell som kan benämnas ”från vagga till grav” eller ”take-make-waste” – är den cirkulära ekonomin återskapande, regenerativ. Idén är att istället arbeta ”vagga till vagga” där man gradvis går från konsumtion av ändliga resurser genom att ställa om till ökat återbruk och återvinning.

Områdesmål

- Hushålla långsiktigt med resurser.
- Regionen ska leva på "avkastningen" av jordens tillgångar – inte förbruka dem.

Uppdrag

- Bygga en struktur för en grön och cirkulär ekonomi.

FÖRVALTNING OCH FINANS

Regionens ekonomiska hållbarhet inom finans och förvaltning är av stor vikt för samtliga verksamhetsområdet inom Region Örebro län.

Mutor och korruption är inte ett generellt problem i Sverige men det innebär inte att Region Örebro län som offentlig aktör är fri från risker kring detta fenomen. Mutor och korruption skadar samhället genom att leda till högre kostnader och snedvriden konkurrens. Därför behöver vi arbeta aktivt för att förebygga det. En muta behöver inte alltid komma i form av ett kuvert med kontanter eller dyra gåvor utan kan även vara av mindre materiella ting så som tjänster och gentjänster. På samma sätt behöver korruption inte manifesteras sig som förskingring av medel utan allt användande av offentliga resurser för privat vinning, sin egen eller andras, utanför verksamhetens uppdrag kan betraktas som korruption. Anställda inom Region Örebro län ska tydligt veta vart gränsen för vad som är en muta och hur man får nyttja regionens resurser inom ramen för sitt uppdrag.

Etiska investeringar både i investerat kapital för finansförvaltning och i för av skattetransfereringar ska vara en självklarhet för Region Örebro län. Att organisationens pengar investeras hållbart, så kallat SRI (sustainable responsible investment), är viktigt för att maximera den positiva påverkan. Regionens Riktlinjer för hållbara investeringar ska även gälla hur regionen får använda skattemedel inom regionens verksamheter. Verksamheter som inte anses etiska att placera kapital i för regionen ska inte heller ses som etiska att dela ut skattemedel till eller grund någon form av tillväxtarbete på.

Skatt på inkomst är en förutsättning för att Region Örebro län kan finansiera sin verksamhet. Genom att betala skatt bidrar länsinvånarna till det samhälle alla är en del av. Förändringar i skattesatser ska ske förutsägbart och genom långsiktiga planeringar och aviseringar om en höjning eller sänkning i skatten är nödvändig.

För de som bor i länet är det viktigt att alla har en lön som går att leva tryggt på. Ekonomisk hållbarhet handlar delvis om att bekämpa fattigdom. En viktig del av det är att lönen ska täcka de grundläggande behov som en familj har av mat, rent vatten, husrum, kläder, utbildning och sjukvård med mera. Det kallas för levnadslön. Region Örebro län som offentlig aktör är en viktig del i att skapa och säkerställa att länsinvånarna kan leva på sin lön och att så få invånare som möjligt lever i fattigdom.

Områdesindikatorer

- Invånare 0-19 år i ekonomiskt utsatta hushåll, andel (%)
- Invånare 18-64 år med låg inkomst, andel (%)

Uppdrag

- Inrätta en utbildning om mutor och korruption för samtliga medarbetare i regionen.

HÅLLBARA STÄDER

Urbaniseringen i Sverige och världen är stor. FN beräknar att majoriteten av världens befolkning i dag bor i städer och 2050 kommer det öka till 70 procent. I Sverige bor redan 85 procent av svenskarna i tätorter. Det finns stora utmaningarna men samtidigt stora möjligheter till en klimatpositiv utveckling. För att skapa hållbara städer måste fokus ligga på transporter, stadsplanering, bostäder och grönområden.

Städernas och tätorternas transportsystem och struktur har under lång tid byggts med bilen som grund, vilket gör att många fortfarande måste ta bilen vare sig man vill eller inte. Denna norm har också lett till en utglesning, istället för förtätning, av städerna. Det finns stor potential att planera för miljövänliga och tillgängliga transportlösningar som underlättar för människor att välja bort egen bil till förmån för att gå, cykla, åka kollektivt. Det är också positivt att fler avstår från att äga egen bil för att istället till exempel nyttja bilpooler. Bilpooler och smart korttidshyra av miljöbilar bör främjas på kommunal nivå genom förbättrade och förenklade regler, till exempel genom attraktiv parkering även på gatumark. Om fler aktivt väljer att inte äga eller köra bil kan ytor som idag används för parkering användas på ett betydligt smartare sätt. För att underlätta pendling måste antalet pendelparkeringar öka.

Det ska vara enkelt att välja miljö- och klimatmässigt smarta lösningar för sin bostad eller fastighet. Det är positivt att allt fler fastighetsägare, offentliga som privata, väljer småskalig elproduktion som solpaneler på tak. Samtliga fastigheter inom regionen ska på kort och/eller längre sikt energioptimeras, till exempel genom uppsättande av solceller, optimal energi- och vattenförbrukning, ökad livslängd och ökade möjligheter att under livslängden förändra användningsområdet.

Med en omfattande elektrifiering av kollektivtrafiken, personbilar och andra lätta fordon minskar också buller och luftföroreningar i många av våra orter.

Områdesindikatorer

- Återanvändning av material
- Fastigheter som producerar förnybar energi.

Sjukvård och hälsa

Vården ska komma först och ha högsta prioritet inom Region Örebro län. Politiken måste våga prioritera och våga välja bort sådana uppgifter som kan skötas av andra men vården ska även vara jämlik. Var och en har rätt till god vård och omsorg oavsett bakgrund, kön, ålder, ekonomi eller bostadsort. Vård och omsorg ska i huvudsak betalas över skattsedeln och ska alltid organiseras utifrån individens behov.

Det övergripande målet för hälso- och sjukvården i Region Örebro län är att erbjuda en sammanhållen och tillgänglig hälso- och sjukvård som ges med högsta kvalitet och patientsäkerhet, samt som alltid utgår från den enskilde patientens behov och erfarenheter. För att nå målet krävs en omställning av vården för att bättre möta patienternas behov och skapa mesta möjliga värde av de tillgängliga resurserna.

Det behövs en maktförskjutning inom hälso- och sjukvården till patienterna. Patienten ska ha rätt att vara delaktig i utformningen av den egna vården och därmed ha rätt till en hälso- och sjukvård som i högre utsträckning tar hänsyn till patientens önskemål och förmågor. Länets invånare har olika behov, därför måste vården kunna bemöta regionens patienter på det sätt som passar dem bäst. Patientens valfrihet måste öka där det är möjligt. Rätt till information om var behandlingen kan ges behöver bli bättre.

Patientens ställning i vården måste stärkas. Regionen ska säkerställa en jämlik vård för alla som bor i Örebro län. Patienten ska stärkas av kunskap och möjligheten att välja, av att få vara delaktig och av ett bemötande av vårdpersonalen som gör att de känner sig sedda, trodda och bemötta med respekt.

Möjligheten att välja mellan olika vårdgivare inom fler områden ger kortare köer och bättre kvalitet. Medarbetarna i vården stärks av att kunna välja mellan flera arbetsgivare och få bättre chanser att utvecklas. Därför måste valfriheten i Region Örebro län förstärkas.

Region Örebro läns hälso- och sjukvård sätter människan i centrum - som patient, som medarbetare och som anhörig. Medicinska framsteg, ökad kunskap och ett aktivt folkhälsoarbete har lett till ett längre liv och fler friska år i befolkningen. Samtidigt växer gruppen äldre och med stigande ålder ökar också risken att drabbas av sjukdomar. Regionens politiska ledning ska tydligt sätta fokus på sjukvården. Det är den politiska ledningens ansvar att prioritera och välja bort uppgifter som lika väl kan skötas av företag, föreningar eller stiftelser.

För vårdföretagare i länet måste spelreglerna bli bättre och tydligare. Vårdval och etableringsfrihet ska öka i regionen för de som lever upp till kvalitetskraven. Vinstdrivande företag ska kunna verka i välfärdssektorn så länge kvalitetskraven uppfylls och ägarna tar ett långsiktigt ägaransvar. Den utförare som håller otillräcklig kvalitet eller gör sig skyldig till allvarliga brister ska inte ha tillstånd att bedriva verksamhet inom regionen.

Civilsamhället behöver ses som en bärande del av våra institutioner. Idéburna organisationer och sociala företag som bedriver vård och omsorg utan vinstsyfte är viktiga aktörer i välfärden. Regelverk och upphandlingar ska utformas så att de får goda möjligheter att lägga anbud och bli en del av en sammanhängande vård- och omsorgsorganisation inom länet.

Hälso- och sjukvård ska vara nyskapande. Gamla strukturer och kulturer måste ständigt utmanas och ett aktivt förändringsarbete måste bli en naturlig del av sjukvården. Den moderna tekniken måste utnyttjas till fullo för att öka kvaliteten och patientsäkerheten. Satsningar på e-hälsa och digital hälso- och sjukvård är viktiga steg för att öka tillgången till vården, för att utveckla sjukvården och för att möta medborgarnas förväntningar.

I framtiden ska du inte bara kunna välja vilka läkare du träffar utan också hur. Vårdgivare ska erbjuda lika bra digital tillgänglighet som fysisk. Patienten ska kunna välja mellan e-tjänst, telefon, video eller fysiskt besök. Digitala behandlingsformer, exempelvis internetpsykiatri ska erbjudas. Den moderna vården måste möta framtiden och erbjuda vårdpersonal en modern it-arbetsmiljö. Vården måste möta invånarnas berättigade krav och förväntningar på tillgänglighet och valfrihet – även digitalt.

Grunden för en god hälsa är att du har makten över din kropp, din hälsa och din framtid. Därför behöver hälso- och sjukvården vara förebyggande. Sjukvårdens uppgift blir på det förebyggande området ofta att motivera och bidra med kunskap för att du själv ska kunna leva ett gott liv.

Förebyggande vård handlar om tidiga insatser. Att så tidigt som möjligt upptäcka barn med särskilda behov eller psykisk ohälsa eller att skapa äldrevårdcentraler där personalen har särskilt god kunskap om åldrandets sjukdomar. Anhöriga ska synliggöras och stöttas för att hjälpa både den anörige och samtidigt själva kunna fortsätta leva sitt eget liv.

Sjukvårdens långsiktiga finansiering är en utmaning. Den demografiska strukturen kräver ett ökat utbud av vård för äldre. Den medicinska utveckling gör att fler kan få hjälp till hälsa och livskvalitet vilket naturligtvis är gott. Men det ställer också krav på en hållbar finansiering – och att den offentliga sjukvården gör rätt prioriteringar. Framförallt innebär detta ökade krav på att utveckla arbetsformer, att använda teknikutvecklingens och digitaliseringens möjligheter till fullo och att använda kompetensen med största omsorg.

Övergripande mål

- Region Örebro län ska bedriva en högkvalitativ och tillgänglig hälso- och sjukvård
- Hälso- och sjukvården ska bedrivas jämställt
- Invånare i länet ska ha tillgång till moderna och välfungerande digitala tjänster.

Uppdrag

- Bejaka digitaliseringen inom vården
- Införa en ledarskapsutbildning för alla som tillträder en tjänst som första linjens chef
- Genomföra försöksverksamhet för mänsklig arbetstid genom att pröva olika schema- och skiftläggning vid ett antal enheter inom sjukvården

PATIENTCENTRERAD VÅRD

Det är patienterna som ska välja vård, inte regionen. Vårdvalet i primärvården har ökat tillgängligheten. Detta arbete måste utvecklas. Det ger ett bra bemötande och gör att patienter får vård snabbt och smidigt.

Vården ska bemöta alla med respekt, tillit och förståelse. En som söker vård ska aldrig behöva känna sig ifrågasatt, nonchalerad eller att den belastar vården i onödan. En patients kropps signaler och besvär ska alltid tas på allvar. Därför ska alla patienter få den vård som matchar deras behov och då måste vården organiseras om och rikta sig till dem som använder vården mest.

Region Örebro län måste arbeta med att förbättra möjlighet att välja. Patienterna måste kunna bestämma vem som ska ge dem vård eller vilket hjälpmedel de vill ha. Ska det bli möjligt behöver det bli enklare att starta en privat vårdcentral och mindre läkarpraktik i Örebro län. Genom att öka valmöjligheterna och delaktigheten blir tillgången bättre och förebyggande hälso- och sjukvård blir lättare att planera och erbjuda länsinvånarna.

Vården måste även kunna anpassa sig till de patienter som har särskilda behov och har redan kända behov, eller behov som är relaterade till ålder och kön. Därför ska distriktssköterskemottagningar, mödra- och barnvårdscentraler kunna finnas självständigt utan en vårdcentral. För att det ska vara möjligt behöver vårdcentralerna stärkas och fler vårdcentraler med äldre profil inrättas i Region Örebro län.

Ur ett internationellt perspektiv håller den svenska hälso- och sjukvården en mycket hög kvalitet. Samtidigt ger de brister som finns inom patientsäkerheten upphov till såväl stora kostnader som ett stort lidande för den enskilde individen. Historiskt har fokus för patientsäkerhetsarbetet riktats mot den somatiska vården, men problem med bristande patientsäkerhet finns också inom den psykiatriska vården. Målsättningen för patientsäkerhetsarbetet och allt kvalitetsarbete måste vara att Region Örebro län ska en säker hälso- och sjukvård. För att nå dit måste en nollvision mot undvikbara patientskador och vårdrelaterade infektioner införas.

På samma sätt som vårdens övriga insatser måste patientsäkerhetsarbetet baseras på vetenskap och beprövad erfarenhet. För att möjliggöra en starkt patientsäkerhet behövs därför en satsning på mer tvärvetenskaplig forskning kring patientsäkerhet. En annan viktig uppgift skulle vara att bättre än vad som görs idag sprida goda erfarenheter och arbetssätt, så att dessa faktiskt används i hälso- och sjukvården.

Områdesindikatorer

- Andel av länets invånare som har ett stort förtroende för vården
- Antal vårdval i Region Örebro län

Uppdrag

- Valfrihet i vården
Stoppa sjukvårdskarusellen för de mest sjuka äldre
- Utreda och lägga förslag på hur andelen patientnära tid kan öka genom att effektivisera administration, dokumentation och stödsystem
- Digitala bokningar och vårdmöten så att de blir tillgängliga och likvärdiga hos Regionens alla vårdinrättningar.

VÅRDENS MEDARBETARE

Sjukvårdens medarbetare har ett av Sveriges viktigaste jobb. De finns där när du blir sjuk, är med om en olycka eller behöver stöd för att ändra din livssituation. De arbetar dygnet runt för att ge alla människor, oavsett förutsättningar, får en god och säker vård. Ändå är karriärmöjligheterna för de största yrkesgrupperna, sjuksköterskor och undersköterskor, mycket begränsade. Vården behöver fler duktiga medarbetare. Då måste det löna sig att utbilda sig och ta ansvar. Därför behövs fler karriärvägar, högre lön och bättre arbetsvillkor.

Medarbetare i vården ska få en bättre arbetssituation. Regionen behöver satsa på fler läkare och sjuksköterskor och arbetet med vem som ska göra vad i vården måste fortsatt utvecklas.

Utbildning, flit och ansvar ska löna sig. De bäst utbildade ska inte bara få mer ansvar - de ska också ha högre lön. Nuvarande koncentration av lönespridning och avsaknaden av tillgång på nya tjänster och att göra karriär förhindrar möjligheten att utvecklas för våra medarbetare. Därför behövs fler karriärvägar för specialistsjuksköterskor och sjuksköterskor som vill forska.

Region Örebro län ska se personal som en strategisk resurs där ledarskap och ledarskapsutveckling är centralt och där utbildning ska löna sig. Alla anställda ska känna att Regionen som arbetsgivare är intresserad av deras professionella utveckling. Utbildning och kompetensutvecklande insatser ska ses som en självklarhet inom regionen. Samtidigt är det viktigt att dessa insatser är av hög kravlitet och ställer krav på deltagare.

Ett symptom på att sjukvården inte fungerar är att allt fler vårdarbetare väljer bort den offentligt drivna vården som arbetsgivare för att istället gå till bemanningsföretag och privata vårdgivare. Detta är ett underkännande av regionen som arbetsgivare. Region Örebro län måste arbeta med att förbättra situationen för medarbetare och minska på kostnaderna för inhyrd personal. Samtidigt måste inhyrd personal också ses som en resurs som behövs för att klara tillfälliga arbetstoppar, men ska då inte ersätta fast anställd personal. För att säkra lägre kostnader och rätt kompetens behöver regionernas och landstingens kompetens avseende upphandling av hyrd personal säkras.

Sjukvården behöver bättre ta vara på medarbetares fulla kompetens och ge tid och mandat att utveckla ny verksamhet, optimera befintlig och sprida goda exempel. Alla yrkesgrupper bör kunna anställas på karriär- och utvecklingstjänster med god löneutveckling och tid för fokus på patientnära verksamhets- och omvårdnadsutveckling.

En region blir inte mer jämlikt än sina medarbetare. Ledning och rekryteringsgrupper ska ha ett jämställdhetsperspektiv. Studenter i sjukvården måste göras medvetna om vad jämställd sjukvård innebär.

Löneskillnaderna mellan män och kvinnor minskar alldeles för sakta. I genomsnitt skiljer det 3,6 miljoner i arbetslivsinkomst mellan en genomsnittlig man och en genomsnittlig kvinna. Det får också genomslag på pensionen – de flesta fattigpensionärer är kvinnor. Kunskap och erfarenhet måste löna sig. Regionen behöver arbeta för en lönespridning där både män och kvinnor har en bra löneutveckling genom hela sitt arbetsliv. Lönenivån måste höjas i många kvinnodominerade akademikeryrken, som sjuksköterska.

En stor del av lönegapet beror på att kvinnor oftare jobbar deltid. Och många kvinnor jobbar deltid trots att de egentligen skulle vilja ha en heltidsanställning. Regionen har många kvinnor

medarbetare och behöver därför kartlägga den ofrivilliga deltiden och planera för hur den kan minska.

Att arbeta inom hälso- och sjukvården innebär i många fall att arbeta under svåra fysiska och psykiska förhållanden. En stor del av den arbetssjukdom som anmäls inom hälso- och sjukvården är belastningsskador. Den kan handla om påfrestande arbetsställning under långa perioder, men också långa perioder sittande framför en bildskärm. Likaså är arbetet vid förflyttningar av patienter tungt och påfrestande, särskilt i trånga rum och på toaletter. En förutsättning för en fungerande hälso- och sjukvård är personal som arbetar på obekväma arbetstid, som kvällar och helger. Men att arbeta med skiftarbete, på oregelbundna och obekväma tider ökar den psykiska och fysiska påfrestningen. Till detta kommer en hög arbetsbelastning när kraven på de anställda inte möts med tillräckliga resurser.

De senaste åren har också stor uppmärksamhet riktas mot förekomsten av våld och hot inom vården. Särskilt utsatta är personal inom akut- och ambulansverksamheten, men också de som arbetar inom geriatrisk eller psykiatrisk vård. Även om många av de risker och problem som finns inom sjukvården kan te sig som naturliga utifrån arbetets natur, såsom risken att utsättas för smitta, måste vårdens arbetsgivare stärka sitt arbete för att förbättra arbetsmiljön för sina medarbetare. Det kan handla om höjda ersättningsnivåer eller nya arbetstidsmodeller för personal som arbetar på obekväma arbetstider, fungerande IT-system och en förbättrad fysisk arbetsmiljö.

Områdesindikatorer

- Brist av medicinska kompetenser inom Region Örebro län
- Lönegapet mellan kvinnor och män inom samma kompetensområde
- Andel deltidsanställda medarbetare
- Kostnad för inhyrd personal
- Kvinnors mediannettoinkomst som andel av mäns mediannettoinkomst, andel (%)

Uppdrag

- Öka andelen patient tid för vårdens medarbetare
- Utveckla Karriärtjänster med högre lön till specialistsjuksköterskor
- Utredda inrättandet av fler enkla jobb i vården

Nära vård

Nära vård är i grunden en liberal reform. Valfrihetsreformen inom primärvården var ett steg i rätt riktning. Genom vårdvalets införande öppnade vård upp för en mer liberal ordning. Makt förflyttades från politiker och tjänstemän ner till invånarna.

En stor hierarkisk organisation tappar lätt kontakten med verksamheten. Endast uppgifter som är standardiserade, regelstyrda och som inte behöver anpassas till lokala förutsättningar lämpar sig väl för centralisering.

Det var en decentralisering av hälso- och sjukvården som stärkte patientens ställning och skapade förutsättningar för en mer personcentrerad vård. Den liberala utgångspunkten är alltid individen och dess behov. Det skall vara vägledande för alla insatser, åtgärder och det egna ansvaret. Ytterligare en liberal utgångspunkt är kvalitet, både faktisk och upplevd.

Vården ska flyttas närmare människorna. Alla patienter ska få möjlighet att lista sig hos en egen fast husläkare på vårdcentral, och först ska detta byggas ut för äldre med stora vårdbehov. Varje läkare ska ansvara för sina patienter och samordna den övriga vård som de kan behöva. Det förbättrar kontinuiteten för patienterna och gör vården mer effektiv.

En tillgänglig och jämlik vård som utgår från en personcentrerad och relationsskapande vård. Nära vård skapas genom ett tillitsfullt och prestigelöst gränsöverskridande samarbete. På så sätt skapas trygghet för patienter, brukare och medborgare. En god och nära vård utgår från individens behov, önskemål och möjlighet till delaktighet. Den bygger på att alla vårdgivare har goda relationer med varandra och sätter patienten i centrum. Patienten ska inte märka av huvudmannagränser, utan vården ska för den enskilde vara sömlös.

Det behövs en betydande resursförflyttning inom regionens verksamhet till primärvården. Att ställa om mot Nära vård med en stark primärvård är tänkt att leda till ökad systemeffektivitet. Det är sannolikt avgörande för att upprätthålla förtroendet för den samhällsfinansierade modell vi valt att organisera hälso- och sjukvården inom. Vi kan redan nu se hur systemets legitimitet sakta börjar vittra utifrån den ökade efterfrågan på privata sjukvårdsförsäkringar. Region Örebro län måste därför arbeta med att upprätthålla förtroendet och tilliten till den offentligt finansierade vården.

Även om årsrika människor är friskare idag än förr kommer en dag då ohälsan slår till. För att tillgodose behoven av hälso- och sjukvården behöver primärvården utvecklas och satsa mer på att förebygga ohälsa hos årsrika personer och ansvara för rehabilitering efter stroke, olycksfall m.m. Det kräver kompetens i geriatrik och gerontologi hos såväl de läkare som de årsrika patienterna möter som hos övrig personal. Ansvaret för äldre vården mellan kommuner och regioner måste vara tydligt.

Då 25 procent av hälso- och sjukvårdens utgifter finns på den kommunala nivån berör med andra ord kommunerna på ett väldigt direkt sätt. Fungerande samverkan mellan regionen och kommunerna behövs för att säkerställa en resurssmart god och nära vård med patienten i centrum. Kommunernas roll i omställningen mot Nära vård är därför avgörande för att samverkan mellan huvudmännen fungerar bra.

Den ökade ohälsan i Örebro län ställer krav på ett ökat fokus på det sjukdomsförebyggande arbetet. Behovet av sjukdomsförebyggande samt hälsofrämjande åtgärder varierar inom vårt län och behöver i större utsträckning anpassas efter befolkningens olika behov. Det är därför positivt att de hälsofrämjande åtgärderna inom nära vård poängteras och betonas.

För att klara av den demografiska utmaning som svensk hälso- och sjukvård står framför måste nära vård implementeras som tar hänsyn till de olikheter inom det demografiska underlaget som finns i Regionen. Sjukvården måste klara av att ge fler människor en god hälsa oberoende av geografi och demografi, särskilt hos de som inte behöver så stora insatser från sjukvården.

En organisation som utgår ifrån Nära vård måste anpassa och arbeta utifrån en ökad tillgänglighet. Alla invånare ska få vård i tid och köerna måste bort. Det sker genom en effektivare sjukvårdsorganisation och att fler aktörer får möjlighet att vara med och bidra till en god och tillgänglig vård i hela länet. Man ska alltid kunna nå vården på det sätt som passar en bäst. Någon ska svara i telefonen när du ringer. Det ska gå att boka en tid på vårdcentralen via nätet och du ska även kunna få vård på nätet. Att vara kontaktbar, tillgängligt och anpassningsbar utifrån invånarnas behov är grunden för Nära vård.

Områdesmål:

- Primärvården ska utgöra grunden för nära vård
- Den som söker vård ska få vård i sin närhet
- Sjukvården ska ha ett gott samarbete med andra aktörer
- Patienter ska erbjudas kontakt, besök och behandling inom vårdgarantin

Uppdrag

- Reformera regelverket och ersättningssystemet i krav- och kvalitetsboken med syfte att göra det möjligt att etablera mindre enheter inom primärvården
- Införa ett system där patienten har rätt att välja sin fasta husläkare.
- Utveckla och stärka primärvården.

PRIMÄRVÅRD

Primärvårdens roll i sjukvårdssystemet ska stärkas. Ett husläkarsystem där patientansvaret ligger i primärvården gynnar särskilt multisjuka och äldre medborgare. Avancerad sjukvård i hemmet ska vara ett väl utbyggt alternativ för dem som så önskar. För patientens skull ska vistelserna på akutsjukhus så långt möjligt minimeras.

Tillgängligheten till primärvården måste förbättras. När det inte går att få tillgång till primärvård vänder sig patienter till akutvården som är mycket dyrare än primärvård. Länets invånare har olika behov och möjlighet att ta sig till vården under olika tider på dygnet och veckan. Därför måste primärvårdens öppettider varieras i större grad för att säkerställa att alla länsinvånare har tillgång till en vårdcentral under tider som passar dem.

De geografiska skillnaderna i vården får inte bli för stora. Närheten till primärvård är en viktig del i arbetat med nära vård. För den som bor på lands eller glesbygd är det uppenbart att det blir längre distanser mellan bostad och vårdcentral. Skillnaderna får inte bli för stora eller öka i takt med ett behov av effektiviseringar. Det måste därför bli enklare för vårdcentraler att öppna filialer på platser där det saknas tillgång till en vårdcentral. Ett utvecklat vårdvalet behövs fullt ut så att det blir praktiskt möjligt för mindre entreprenörer att etablera sig inom Örebro län. Filialer bör premieras och erbjuda länsbor under begränsade tider tillgång till primärvård i sitt närområde.

Primärvården behöver samlas organisatoriskt och politiskt. Utgångspunkten för den organisation som styr primärvården måste vara att den ska vara uppbyggd på ett sätt som medger största möjliga effektivitet, för att därmed kunna leverera bästa möjliga vård för patienterna och bästa möjliga arbetsmiljö för personalen. Ska Region Örebro län lyckas med att reformerna primärvården och att omfördela resurser och ansvar från sjukhusvård till primärvård måste Regionen se över primärvårdens organisation. Nuvarande organisation bidrar tyvärr inte till att vården kommer närmare länsinvånarna, utan snarare till ökad splittring och ojämlikhet i vården. Primärvårdens ställning i Region Örebro läns sjukvårdsförvaltning måste stärkas för att öka förståelsen för primärvårdens förutsättningar och behov. Därför ska primärvården organiseras under en ledning i en samlad primärvårdsförvaltning som leds av en samlad politisk primärvårdsorganisation.

Barns och ungas särskilda behov ska beaktas i all hälso- och sjukvård, men särskilt i primärvården. Barn och unga med kroniska sjukdomar ska ha tillgång till medicin och medicinsk-tekniska behandlingar som är moderna och utgår från patientens behov och Socialstyrelsens riktlinjer.

Jämställdhetsperspektivet måste även vara en grundläggande faktor i utvecklas i primärvårdens hälso och sjukvård. All vårdrelaterad statistik ska analyseras ur ett genusperspektiv. Kunskapen om skillnader mellan kvinnors och mäns sjukdomsbilder måste förbättras och hbt-kompetensen inom vården stärkas.

Finansiering måste flyttas från sjukhusen till primärvård. Stor satsning på hälsovalet och en omfördelning av resurser är nödvändig om Region Örebro län ska säkra en god och effektiv vård till alla länsinvånare.

Primärvården behöver stärkas och finansieringen differentieras i större grad beroende på det demografiska underlaget. Olika demografiska grupper har generellt olika stora behov av vård. Det måste hanteras i ersättningen till vårdcentralerna. Den socioekonomiska faktorn påverkar i hög grad vårdcentralens arbetsbelastning. Ersättning till vårdcentraler i socioekonomiskt utsatta områden eller i området med patienter inom kostnadskrävande demografiska grupper behöver därför få en betydande förstärkning. Kapitering och ersättningssystemet måste göras om för att en rättvis

fördelning av ersättningen till primärvården ska till. Den vårdcentral som har högst arbetsbelastning och mest sjukvårdstunga listade patienter ska få störst grundersättning.

Det målrelaterade ersättningssystemet för vårdcentraler måste förändras och i stora delar avskaffas. Flera delar av den målrelaterade ersättningen har införts med goda intentionen. Däremot har mål som antalet patienter som erbjudits kvalificerat stöd för att sluta röka behöver inte nödvändigtvis vara ett effektivt sätt att förbättra hälsan för länets invånare. Att ge en vårdcentral mål om att ge ett visst stöd till vissa patienter är inte att visa tillit till professionen. Ska vårdens medarbete känna att de får förtroende för att driva sin verksamhet behöver antalet målrelaterade ersättningar minska och ses över.

Vårdens medarbetare måste anses själva vara kapabla att bedöma vilka punktinsatser som generellt sätt ska erbjudas på vårdcentralen. Ett ersättningssystem där mål om erbjudandet av vissa tjänster på en vårdcentral avgör den ersättning vårdcentralen får av regionen leder till ineffektiva incitament för vårdcentralens ledning och medarbetare. Region Örebro kan och bör mäta indikatorer kring vad som sker på vårdcentraler och vilken vård samt vilket stöd som erbjuds i vilken grad inom primärvården. Att däremot erbjuda resurser om vissa mål uppfylls kommer leda till att vårdcentralens medarbetare arbetar med att uppfylla målen vare sig målen leder till det önskade resultatet eller ej.

Områdesindikatorer

- Antal listade per läkare

Uppdrag

- Vårdcentralerna ska erbjuda mer varierade öppettider, exempelvis kvällstid.
- Utredda förutsättningar för en större resursomflyttning från sjukhusvård till primärvård
- Målrelaterad ersättning inom primärvården avskaffas i största möjliga mån
- Utredda vart fler filialer skulle behövas i glesbygd

ETT ÖKAT PSYKISKT VÄLBEFINNANDE

Psykisk ohälsa är en av vår tids stora folksjukdomar. Att råda bot på den är vår svåraste men också kanske viktigaste utmaning. I grunden handlar det om att försvara varje enskild människas rätt till ett gott och självständigt liv.

Region Örebro läns hälso- och sjukvårdspolitik ska kännetecknas av ett individperspektiv och en strävan efter att ge patienterna en stor egenmakt. Dessa perspektiv måste också känneteckna den psykiatriska vården. När patienten ges inflytande över sin egen vård ökar möjligheterna för att skapa en förtroendefull relation mellan vården och patienten.

Rätten till vård och behandling är lika självklar för både fysiska och psykiska sjukdomar. Psykisk hälsa ska vara ett uttalat folkhälsomål. Även all behandling av psykisk ohälsa ska omfattas av patientsäkerhetslagen. Möjlighet till självvald inläggning inom psykiatrin, där patienten själv bestämmer över sina in- och utskrivningar, ska erbjudas i hela landet. Målet är att minska behovet av tvångsåtgärder.

Den psykiska ohälsan och stressen ökar bland barn och unga. Särskilt gäller det unga kvinnor som kan ha orimligt höga krav på sig själva och från sin omgivning. För att alla elever ska ges möjlighet att nå sina kunskapsmål är det viktigt att skolan har möjlighet att hjälpa och stötta dessa elever. Här har Region Örebro län ett ansvar. Alla skolhuvudmän bör ha avtal med sjukvården för att stärka elevhälsoarbetet och för att undvika att elever hamnar mellan stolarna. Elevvårdsteamerna ska knyta till sig fler expertkompetenser, t ex logopedier. Elevhälsan, med sin närhet till skolan, är viktig för att snabbt hjälpa elever som inte mår bra. Att kunna få stöd och råd är viktigt för att unga ska kunna utvecklas och växa under skoltiden.

Minskat psykiskt välbefinnande bland unga måste bekämpas. Varje människa som mår psykiskt dåligt hindras från att leva som den vill. Psykisk ohälsa hamnar ofta i bakgrunden i debatten, trots det är en av Sveriges största utmaningar. Psykiska diagnoser är idag den vanligaste orsaken till sjukskrivning. Skolhälsovården, vårdcentraler och ungdomsmottagningar ska få större möjlighet att hjälpa unga med psykisk ohälsa. Den som behöver ännu mer stöd ska inte behöva vänta. Köerna till den specialiserade barn- och ungdomspsykiatrin måste kortas, ingen ska behöva vänta mer än 30 dagar.

Barn som mår dåligt är både primärvårdens och specialistvårdens uppdrag. För att inte barn ska falla mellan stolarna krävs effektiva och bärkraftiga samverkansstrukturer mellan alla berörda parter och myndigheter, en gemensam arena där alla som har ansvar för barnet agerar som en gemensam kraft för att möta barnets behov.

Det finns många resurser för att hjälpa och stötta de barn som mår psykiskt dåligt idag. Däremot saknas samordning av de insatser som finns och många gånger hamnar barnet eller den unga personen på fel vårdnivå. En processöversyn pågår för att hitta framtidens former för ett bättre omhändertagande av barn och unga i Region Örebro län som mår psykiskt dåligt. Fokus kommer att ligga på att hitta en sömlös vårdkedja, där patienten kan få den basala psykiatriska vården nära där man bor, medan specialistvård kommer att organiseras centralt i Örebro för de som behöver den vårdnivån. Äldre personer drabbas allt oftare av psykisk ohälsa och många gånger är ensamhet orsaken. I översynen ingår även ett uppdrag att se över insatser som kan riktas till äldre personer.

Äldre med psykisk ohälsa ska särskilt uppmärksammas. Över en fjärdedel av de äldre känner sig ensamma, vilket kan leda till depression. Det krävs kunskap om hur psykisk ohälsa tar sig uttryck hos äldre. Det har hänt att äldre som varit uttorkade och drabbats av förvirring har betraktats som

psykiskt sjuka, medan de som faktiskt lider av depressioner och psykisk sjukdom inte fått den hjälp de behöver.

Möjligheten att utforma ett utomlänsavtal inom psykiatrin bör noga utredas, såväl ur patient- som personalperspektiv, men också utifrån de ekonomiska för- och nackdelarna. Skulle ett utomlänsavtal kunna frigöra resurser som kan användas för att stärka andra delar av psykiatrin och på så sätt få en högre kvalitet på länets psykiatri är det en prioritering vi är beredda att göra.

Region Örebro län måste klara av både sitt förebyggande och vårdande uppdrag. När ekonomin blir för ansträngd måste verksamheterna prioritera. Klarar vården inte av båda uppdragen är det deras skyldighet att prioritera de mest sjuka, ofta på bekostnad av just det förebyggande arbetet. Därför är det viktigt att Regionen har tidiga insatser som utgångspunkt i arbetet med att minska den psykiska ohälsan, inte bara som prevention. En patient som söker för ångestproblematik ska exempelvis inte behöva invänta en depression innan behandlingar kan erbjudas. Vården ska kunna klara båda uppdragen.

Ingen i Örebro län ska ta sitt liv. En nollvision mot suicid är både en strategi och ett etiskt förhållningssätt för hur vi utformar en hälso- och sjukvård som kan möta det ökade behovet av stöd och hjälp för psykisk ohälsa. Själv mord minskar för män vilket är bra, men ökar bland unga vilket är en trend som måste brytas snarast. Idag är det polisen som rycker ut vid fall av akut psykisk ohälsa, inte vårdpersonal. Det är undermåligt inte bara ur medicinsk synpunkt eftersom polisen inte är utbildade att vårda människor, utan också ovärdigt en modern psykiatri. Personer med psykisk ohälsa eller sjukdom ska ha samma högkvalitativa vård som den som drabbas av en akut fysisk åkomma.

När det gäller förebyggande av självmord är en av vårdens stora utmaningar att många av de som tar sitt liv inte haft någon kontakt med vården. Därför måste också en del av insatserna riktas mot medborgarna i samhället med lättillgänglig information och råd kring hur de kan agera om de misstänker att en person i deras närhet mår psykiskt dåligt.

Områdesindikatorer

- Suicidriskbedömning av nya patienter inom psykiatrisk öppenvård ska öka
- Stärka kunskapen kring suicid hos vårdpersonal utanför psykiatrin
- Andel långtidssjukskrivna med psykiska sjukdomar och syndrom samt beteendestörningar

Uppdrag

- Utveckla och stärka den psykosociala kompetensen i primärvården.
- Elevhälsan ska förbättra samarbetet med sjukvården och socialtjänsten
- Undersöka möjligheterna att enbart upprätta utomlänsavtal för rättspsykiatrisk vård

VÅRD I SAMVERKAN

Vård och omsorg utmärks dessutom av samproduktion, det vill säga att kvaliteten och effektiviteten är beroende av att patienterna eller brukarna själva är involverade i produktionen av tjänsterna i fråga. När det finns förtroende mellan vårdpersonal och patienter kan vårdresultaten förbättras. Det är därför lokal autonomi, valfrihet, mångfald, decentralisering och vettiga incitament har viktiga funktioner att fylla inom vården och omsorgen. För att bidra till en helhetssyn och undvika onödig sjukhusvård behöver vården samordnas medan patienten finns i öppna vårdformer. Vårdsamordnare vid vårdcentraler och inom psykiatrins öppenvård har idag en roll att samordna vården efter utskrivning från sjukhus. En fortsatt utveckling ska ske med ett förtydligat uppdrag att även vara samordnande fast vårdkontakt och samordna individuell plan (SIP) för personer med behov även i öppenvård. Den psykiatriska vården för barn och unga vuxna ska utvecklas genom en förändrad och förstärkt första linje.

Stöd till de människor som hamnar i problematiskt bruk av alkohol, läkemedel och narkotika måste stärkas. Kvinnor och män i alla socioekonomiska grupper är i riskgrupp för att hamna i missbruk. Missbruksvården ska ses över med ett särskilt fokus på ungdomar. Regionen ska verka för att den samlade kunskapen och kompetensen som finns vid Beroendecentrum används i samverkan med andra aktörer för att förebygga missbruk.

Långa väntetider i vården riskerar att skapa beroende av läkemedel vilket kan bli bestående. Det finns många gånger en koppling mellan psykisk ohälsa, neuropsykiatrisk funktionsnedsättning och användande av narkotika.

Bekämpandet av narkotikamissbruk ska vara humant och ha en fokus på skademinimering. Beroendecentrum ska erbjuda öppet intag till öppenvården. Helt anonymt och utan prövningar ska den som vill bryta med sitt missbruk ges möjlighet till att göra det. Öppet intag innebär att det ska vara möjligt att ringa direkt till öppenvården för att få hjälp. Utan att först behöva kontakta socialen och söka bistånd. Ett viktigt redskap för att minska smittspridning bland missbrukare är att skapa nya kontaktvägar till sjukvården som till exempel en lågröskelmottagning där man kan få nya och rena sprutor.

De personer som är inskrivna på lågröskelmottagningarna har ofta själva, eller har andra i sin närhet, med stor risk att dö i en opioidöverdos. På mottagningarna bör utbildning och utdelning av naloxon bedrivas. Naloxon är ett motgift mot opioder och opiater. Syftet med utdelning av naloxon ska vara att förebygga skador och dödsfall.

Ungas psykiska ohälsa har ökat under pandemin och droganvändandet bland unga är fortsatt hög. Tillgängligheten av droger är stor vilket skapar en känsla av legitimitet för bruk av narkotika bland ungdomar i länet. Region Örebro län ska fortsätta arbetet enligt skottlandsmodellen. Modellen innebär ett ökat samarbete mellan skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård för att tidigt fånga upp och hjälpa de barn och unga som är i behov av hjälp. Arbetet Tillsammans för alla barns bästa (TABB) ska fortsätta.

Kunniga och engagerade anhöriga eller närstående är en stor tillgång för den som lider av någon form av psykisk sjukdom. De är i många fall en viktig del av den drabbades sociala nätverk. De är ofta skickliga på att upptäcka tidiga symtom och sedan hantera en uppkommen situation. De har ofta också bra möjligheter att göra iakttagelser som gör att vården kan ingripa i ett tidigt skede eller stötta i svåra perioder. Region Örebro län erbjuder redan idag stöd till anhöriga inom psykiatrin, bland annat genom samverkan med civilsamhället. Just denna del kan utvecklas ännu mer. Det finns

en mängd organisationer som arbetar med anhörigstöd och kan göra det på ett annat sätt än vad Regionen kan. Sådan samverkan ska värnas och fördjupas.

Civilsamhället utgör också en mycket viktig samverkanspartner när det kommer till att skapa en mer trivsamt och meningsfull miljö inom slutenvården. I Malmö har BUP exempelvis arbetat med sångpedagoger för att förbättra vårdmiljön och ge den ett mer meningsfullt innehåll. Det har också bidragit till att man kunnat minska antalet tvångsåtgärder. Civilsamhället kan också bidra till att minska risken för isolering och ensamhet bland äldre. Att få finnas i ett socialt sammanhang är en viktig faktor för att öka välbefinnandet för ensamma äldre. Såväl Region som kommuner har ett ansvar för att skapa utrymme och samverkan för att ytterligare stärka civilsamhällets aktörer och de arenor de kan verka på.

Det går också att göra mycket för att förebygga psykisk ohälsa hos gruppen äldre. En stor del av det förebyggande arbetet måste ske på kommunnivå. Grunden i det förebyggande arbetet är basala. Det handlar om ett tryggt boende, att säkerställa att den äldre äter ordentligt, får motion och att det finns tillgång till sociala kontaktytor för att minska risken för isolering och ensamhet. Regionen ska bidra med kunskap och samverka med kommunerna i frågan

Områdesindikatorer

- Narkotika relaterade dödsfall i Örebro län

Uppdrag

- Region Örebro län sjukvårdsinstanser ska samverka i större utsträckning med skolor och socialtjänst
- Region Örebro län ska ha en tillgänglig missbruksvård
- Samverka med länets kommuner för tidiga insatser för att främja barn och ungas hälsa
- Stärk civilsamhällets roll i arbetet för psykisk hälsa
- Utred ett utökat sprututbytesprogram

Specialiserad vård

Den specialiserade sjukvården i Region Örebro län ska kännetecknas av kvalitet och utveckling. Alla legitimationsyrken inom vården behöver känna att deras arbetsuppgifter skapar stimulans och glädje till att prestera på toppen av deras kompetens.

Länets invånare ska få vård som håller hög kvalitet. Att ge vård av hög kvalitet innebär att vård kan erbjudas av rätt kompetens vid rätt tillfälle, effektivt användande av gemensamma resurser och en kunskapsstyrd organisation med fokus på patientsäkerhet. Universitetssjukhuset Örebro är ett av landets sju sjukhus för högspecialiserad vård. Den högspecialiserade vården bidrar till Region Örebro läns utveckling och attraktivitet. Den stärker även förutsättningarna för att utveckla länets sjukvård på ett sätt som gynnar länets egna invånare, invånarna i sjukvårdsregionen samt hälso- och sjukvården i stort.

En mer generell iakttagelse är att det sjukvårdssystemet i dag är mer orienterat mot att leverera enskilda tjänster än att uppfylla individers samlade behov. Denna funktionsorientering har naturligtvis fördelar och kan bidra till att öka möjligheterna till specialisering, med det finns även nackdelar. En tydlig sådan nackdel är att det saknas en koordinerande instans som binder samman alla de sjukvårds och omsorgstjänster som invånarna behöver.

I termer av demokratisk förankring är sjukvården en viktig del av den upplevda närvaron av välfärdssamhället. Länsinvånare måste känna en trygghet till den specialiserade vården i deras närhet, vilket innebär att ansvar och ledarskap behöver ha en tydlig geografisk förankring och flyttas närmare invånarna. Det lokala ledarskapet i Region Örebro län, med gemensam sjukvårdsorganisation och tre sjukhus som ska samverka, är ett bra lokalt ledarskap många gånger avgörande för att verksamheten ska fungera. Det nära ledarskapet måste utvecklas och stärkas och såväl nya som befintliga ledare måste ges stöd i ett sådant utvecklingsarbete.

Områdesmål

- Kostnad per DRG-poäng ska minska
- God och tillgänglig vård dygnet runt oavsett var man bor i länet

Uppdrag

- Ta fram en plan för utveckling och investering i medicinsk teknik
- Ta fram tydliga målbilder för länets tre sjukhus

LÄNSDELSSJUKHUSEN OCH LÄNSKLINIKER

Den samlade sjukvårdsorganisationen är delvis organiserad i länskliniker med syfte att ge länets patienter bättre förutsättningar för jämlik vård genom samlade hälso- och sjukvårdskompetenser. Målet med länskliniker har också varit att underlätta rekrytering av medarbetare inom dessa specialiteter, förbättra förutsättningarna för forskning samt skapa en jämnare arbetsbelastning genom förbättrade möjligheter till produktionsplanering. Omorganiseringen till länskliniker har dock lett till vissa problem i organisationen med bland annat medarbetare som slutat, ökat behov av ambulanstransporter samt bristande tilltro i delar av organisationen. Det är bra man nu utvärderar organisationen med länskliniker för att rätta till de brister som uppstått.

Specialisering av sjukvården i länet kapar vårdköerna. Akutmottagningarna vid sjukhusen dras med långa köer och onödigt långa väntetider. Samtidigt lider sjukhusen av brist på personal och specialistkompetens. Som en konsekvens stängs vårdplatser ner och köerna ökar. I en tid av ständiga centraliseringar lever länets små sjukhus farligt. Den överhängande risken är att stängda vårdavdelningar leder till avlövnings av sjukhusen och krav på att mer av vården läggs på USÖ. När vi planerar framtidens sjukvård måste vi ha i beaktande att hela länet ska leva. Sjukhusens främsta roll är att leverera vård av god kvalitet till länsinvånarna. Region Örebro län måste ge sjukhusen goda förutsättningar att finnas kvar av egen kraft och då är vårdens kvalitet en viktig del.

För att samtliga sjukhus ska kunna finnas kvar så behöver alla sjukhus specialiseras. Även de mindre sjukhusen ska ha spetskompetens. Därför behövs en större styrning av vårdens resurser genom en ökad specialisering vid sjukhusen i länet. På detta sätt så får alla sjukhus en möjlighet att leverera vård i toppklass och stärker sin ställning som en viktig bit av vårdpusslet i Örebro län. Då kan de mindre sjukhusen finnas kvar oberoende av de politiska vindar som blåser och Örebro län blir tillsammans rikare.

Vården förbättras tydligt när fler människor tas om hand på samma ställe. Både kvalitet och patientsäkerhet förbättras av att sjukhusen tar hand om stora volymer av patienter. Det finns fördelar att hämta i och med att vårdskador minskar och vårdköer kortas. Det ger större möjligheter att lära och utvecklas inom specialiseringen så kompetensen höjs. Resurserna samlas och sjukhusen blir mindre sårbara för semestertider och sjukdom. En ökad specialisering ger också ökade möjligheter att bedriva högklassig forskning och en ökad kostnadseffektivitet.

Områdesindikatorer

- Antal DRG-poäng per sjukhus

Uppdrag

- Ta fram tydliga målbilder för länets tre sjukhus

VÅRDRUTINER OCH ADMINISTRATION

Region Örebro län måste aktivt minska antalet icke-vårdande personal och våga lyfta ner beslutsfattande till de som arbetar i vården. När det gäller läkares administrativa börda utgörs en betydande del av framställande av intyg. Många av dessa intyg är i realiteten inte nödvändiga i vårdprocessen. Läkare bör rimligen ägna så stor del av sin arbetstid som möjligt åt att behandla och vårda patienter. Därför behöver Region Örebro län inleda en dialog med berörda parter, som exempelvis Försäkringskassan och kommunerna i länet, om vilka intyg som skulle kunna exkluderas från läkares arbetsbörda.

Att stärka professionens roll i vården handlar också om förtroende för medarbetarna. De som arbetar inom vården är otroligt kompetenta och brinner för sina yrken. Utgångspunkten för Region Örebro läns styrning och organisering av sjukvården måste vara att lita på de anställdas förmågor och ge anställda förtroendet och möjligheterna att sköta vården. Det innebär i sin tur att den politiska detaljstyrningen av vården ska minska. Det handlar om att mål- och resultatstyrning bör bli mindre detaljerad och mer möjliggörande, men framförallt utformas i samråd med de som arbetar i vården. De som arbetar i vården ska ges utrymme att testa och pröva nya lösningar för att främja innovation och effektivitet samt anpassa vården efter patienters behov och verksamheternas olika förutsättningar. Minskad detaljstyrning kan också handla om att förenkla ersättningsystemen för hembesök, distansbesök via videolänk och telefonrådgivning för att därmed främja en långsiktigt hållbar förändring och ge primärvårdsaktörer tid till omställning.

Vårdadministratörer ska avlasta de legitimerade vårdprofessionerna. Det behöver dock ske med ett tydligt mål om att lösgöra tid för vårdpersonal med patienter. Region Örebro län måste ständigt utvärdera hur och var medicinska vårdadministratörer används och hur de resurserna för att fördela dessa ser ut på de olika verksamhetsområdena.

Standardiserade vårdförlopp har i många delar av vården skapat en effektiv och kvalitetssäkrad vård. Det innebär däremot inte att standardiserade vårdförlopp alltid är till det bättre. Alla standardiserade vårdförlopp in inrättas i Region Örebro län ska göras med bakgrund av en robust förankring i klinisk forskning.

Region Örebro län är en stor organisation som ständigt genomgår förändring. Det innebär att rutiner och riktlinjer kan finnas kvar i delar av organisationen men som inte längre fyller det ända målet de inrättades för. Därför behöver alla anställda inom Regionen ha möjlighet att ge förslag på rutiner och riktlinjer som den anser behövs ses över. Om det efter en utvärdering anses att rutinen eller riktlinjer inte längre är nödvändig ska den tas bort eller göras om.

Områdesindikatorer

- Antal standardiserade vårdförlopp inom Region Örebro läns verksamhet

KVINNOSJUKVÅRDEN

I Region Örebro län är det en självklarhet att män och kvinnor ska ha samma tillgång till sjukvård. Omotiverade skillnader både när det gäller behandling och tillgång till utredning vid sjukdomar som i huvudsak drabbar kvinnor får inte förekomma inom regionens verksamhet. Forskning kring kvinnor, särskilt äldre kvinnor ska vara prioriterad inom den kliniska forskningen.

Makten över den egna kroppen är central för välbefinnandet och därför är det mycket angeläget att Region Örebro län satsar på en väl fungerande sexual- och reproduktionshälsovård för kvinnor i alla åldrar. Kompetenta och tillgängliga ungdomsmottagningar där unga kvinnor kan få råd och stöd i sex- och samlevnadsfrågor är centralt.

Varje födande kvinna ska ges en trygg, säker och evidensbaserad vård med mesta möjliga valfrihet. Att kvinnan känner sig trygg när hon föder är viktigt för att förlossningen ska bli så bra som möjlig. Olika kvinnor vill föda barn på olika sätt. All förlossningsvård ska dock vara medicinskt säker för mamma och barn och hålla hög kvalitet när det gäller omvårdnad och bemötande. Kvinnor ska vid barnafödande få en förlossning som undviker bestående skador som kan påverka samliv, kontinens och andra vardagliga aktiviteter.

Kvinnosjukvård och förlossningsvård kräver en hög kompetens för att bedrivas patientsäkert. Region Örebro län behöver därför ständigt följa utvecklingen i krav och kvalitet för en modern och patientsäker kvinno- och förlossningsvård för att säkra dess framtid i länet. Målet ska vara att ha två förlossningsenheter, en på USÖ och en på Karlskoga lasarett. Däremot måste det vara lika hög kvalitet på båda enheterna och inget barn ska ha en sämre chans till överlevnad beroende av vilken avdelning man föds på. Regionen ska inte ta ställning till vem eller vilken driftsform som två förlossningsenheter säkerställs genom utan enbart att de håller samma kvalitet och patientsäkerhet som inte lämnar några obefogade risker för varken barn eller mor vid förlossningen och eftervården.

Kvinnors makt över sina egna kroppar måste stärkas, och sexuell och reproduktiv hälsa har stor betydelse för detta. 90 % av alla som hör av sig till Bris (Barnens rätt i samhället) är flickor. Ungdomsmottagningar och tjejjourer utför ett enormt arbete för att garantera unga människors sexuella hälsa och välmående, ge råd i samlevnadsfrågor, minska antalet oönskade graviditeter och motverka spridning av sexuellt överförbara sjukdomar.

Jämlik vård börjar på MVC. Otillräcklig mödravård ökar riskerna vid förlossning, men föräldragrupper når idag inte tillräckligt många familjer med föräldrar födda utanför Sverige. Mödrahälsovården behöver utveckla samarbetet med ideella föreningar och erbjuder mammagrupper på olika språk. Unga, ekonomiskt utsatta och ensamstående mödrar deltar inte tillräckligt i mödravård. Därför behövs ung-MVC och mödravård på drop-in.

Fler kvinnor än män drabbas av biverkningar av sina läkemedel. Därför behöver kunskapen och medvetenheten kring hur informationen om biverkningar presenteras för patienter. Region Örebro län ska främja jämställd forskning och att all vårdrelaterad statistik presenteras könsuppdelad.

Fokus måste riktas mot utsatta grupper med sämre hälsa, såsom invandrarkvinnor och kvinnor med funktionsnedsättning. Inom specialiserade områden såsom missbruk, hedersvåld, könsstympning, tortyrskadade och våld i nära relationer är regionen beroende av kompetensen hos eldsjälar i ideella organisationer. Kärnverksamheter inom sådana områden ska värnas och långsiktigt samarbete främjas genom så kallat idéburet partnerskap.

Områdesindikatorer

- Andel förlossningar utan komplikationer
- Antal förlossningsskador

Uppdrag

- Säkerställa att hembesök erbjuds till alla nyblivna föräldrar minst två gånger under barnets första levnadsår.
- Utarbeta en långsiktig strategi för hur länets kvinnosjukvård ska organiseras och hur kompetensförsörjningen ska säkras
- Ta fram en långsiktig strategi för hur länets förlossningsvård och neonatalvård ska organiseras och därigenom säkerställa att båda länets förlossningskliniker finns kvar.

Direktivård

Region Örebro län ska arbeta för en jämlik tillgång till sjukvård i hela länet. En jämlik vård inbegriper en nära och tillgänglig vård för alla länsinvånare. Till direktvård räknas akuta insatser på alla vårdnivåer från ambulanssjukvård, hemsjukvård och primärvård till sjukhusvård. Till direktsjukvård hör också stora delar av intensivvården och operationsverksamhet. Den prehospitala sjukvårdens kapacitet och möjliggör en robust ambulanssjukvård med god beredskap i hela regionen. Akutsjukvården kräver beredskap dygnet runt och samverkan mellan olika vårdnivåer och specialiteter. Tillgänglighet och kvalitet är av yttersta vikt för individen och samhället

En jämlik och säker vård är en vital del av direktsjukvården och måste integreras i ambulanssjukvårdens behandlingsriktlinjer och rutiner. Ambulanssjukvården har i sitt arbete viktiga gränssnitt mot akutmottagningar, vårdavdelningar, primärvård, psykiatrisk vård, alarmerings-sjukvård, statlig och kommunal räddningstjänst, socialtjänst, kommunal vård, luftambulans, sjöräddning, omsorg och polis. Ambulanssjukvården är en del av Hälso- och sjukvården och lyder under samma regelverk som övrig sjukvård. Sjukvårdshuvudmännens ansvar för ambulanssjukvården i Hälso- och sjukvårdslagen. Regionerna svarar för att det finns en ändamålsenlig organisation för att till och från sjukhus eller läkare transportera personer vilkas tillstånd kräver att transporten utförs med transportmedel som är särskilt inrättade för ändamålet.

Den prehospitala vården bedrivs ofta under förhållanden med brist på information och undersökningsmetoder samt insatser i svåra miljöer och förhållanden. Detta ställer stora krav på medarbetarnas förmåga att bedriva god och säker vård. I syfte att fortsatt utveckla den samverkan och det samarbete som sker mellan Region Örebro län och SOS Alarm AB kommer förutsättningar för tillgång till kontinuerligt läkarstöd att ses över för att ytterligare öka patientsäkerheten.

Akutsjukvård dygnet runt ingår i närsjukvårdens uppdragsområde. En förutsättning för det är att akutmottagningar finns på regionens tre sjukhus. I den statliga utredningen "Effektiv vård" föreslås också vårdcentralerna få ett större akutvårdsuppdrag och att en del av sjukhusens resurser flyttas ut i den nära vården. Vårdcentralerna ska ha uppdraget som första linjens hälso- och sjukvård. Därför ska vårdcentralerna hålla öppet längre och "närakuter" etableras. Patienter får på så sätt närmare till akutsjukvård, samtidigt som akuten på sjukhusen avlastas. Tillgängliga vårdcentraler, öppna efter medborgarnas behov minskar trycket på sjukhusens akutsjukvård.

Områdesmål

- Regionen ska erbjuda en god hälso- och sjukvård åt dem som är bosatta inom i länet
- Den som är akut sjuk ska få god och säker vård dygnet runt
- kompetenskraven ska vara tydligt definierade och möjligheter till kompetens utveckling ska finnas för samtliga yrkesgrupper

Uppdrag

- Regionen ska ha en egen alarmeringscentral med anställd ambulanspersonal, inre och yttre ambulansbefäl och ambulansläkare för dirigerings av ambulanser
- Utred ett inrättade av närakuter i länet

AMBULERANDE RESURSER

Regionen behöver en robust ambulansberedskap i hela länet, vilket innebär fler akutambulanser och sjuktransportfordon. Liberalerna vill öka ambulanskapaciteten i länet för att det alltid ska finnas insatsklara ambulanser att tillgå vid olyckor och sjukdomsfall. Nedan beskriver vi hur den prehospitalla förmågan kan förstärkas. Ambulansverksamheten i regionen ska vara kopplat till respektive akutvårdsverksamhet. Ambulansstationerna måste stärkas upp med fullgott skalskydd.

Ambulanssjukvårdens uppdrag är unikt då det omfattar påfrestande situationer och räddningsinsatser som kräver vård av akut sjuka och svårt skadade patienter i alla åldrar. Ambulanspersonalen hanterar även prehospitalla förlossningar.

Arbetet med att öka tillgänglighet i akutsjukvården ska fortsätta, men primärvården ska för flertalet patienter vara den första instansen vid akut sjukdom eller skada. För att nå målen om tillgänglighet inom den akuta vårdens alla delar är det särskilt viktigt att primärvård och hälsovalets alla aktörer verkar för arbetssätt där patienten inte behöver söka sjukhusens akutmottagning annat än då det är medicinskt nödvändigt. För att möjliggöra en tillgänglig akutvård på rätt vårdnivå ska bedömningsplatser finnas i anslutning till akutmottagningarna för de patienter som förväntas kunna lämna sjukhuset inom 24 timmar.

Ambulansverksamheten ställer stora krav på beredskap, kunskap, kompetens och beslutsförmåga. Enligt regelverket ska det finnas minst en legitimerad sjukvårdspersonal i varje ambulans. Utbildning till specialistsjuksköterska med inriktning mot ambulanssjukvård finns på ett flertal orter runt om i landet. Det finns sedan ett antal år också yrkeshögskoleutbildningar för ambulanssjukvårdare.

Hög kompetens och hög tillgänglighet är en förutsättning för god akutsjukvård. Därför avsätts medel för att förbättra och utveckla den ambulansvård som sker i Region Örebro läns regi samt möjliggöra en effektivare vårdkedja. En utökning av akutambulanser är en del av det arbetet. Region Örebro län behöver därför få till en förstärkning av antalet akutambulanser.

Antalet invånare och äldre personer med vårdbehov ökar i takt med den demografiska samhällsutvecklingen. Som ett komplement till akutambulanser behöver Region Örebro län införa sjuktransportfordon för uppdrag som inte kräver akutambulansens utrustning och medicinska kompetens. Sjuktransporterna ska användas för planerade transporter samt icke brådskande sjuktransporter som ändå kan kräva medicinsk behandling. Bemanningen i dessa enheter ska vara legitimerad sjuksköterska samt erforderligt utbildad ambulanssjukvårdare. Bemanningen möjliggör iordningställande och administration av läkemedel. Enheterna bör vara geografiskt spridda i länet. Vid exempelvis hjärtstopp eller större olyckor kan dessa enheter även användas som komplement till akutambulanser.

Människor med psykisk ohälsa ska mötas med omtanke och respekt, och de ska ha inflytande över sin egen vård. Möjligheterna till självvald inläggning ska öka, brukarmedverkan ska stärkas och den som är i akut kris ska i första hand omhändertas av vården, inte av polisen.

Psykisk ohälsa måste tas seriöst. Det ska vara lätt att få hjälp med sin psykiska hälsa. Människor ska få hjälp tidigt, och kunna vara trygga i att vården finns där också om behoven blir större. Varje vårdcentral ska kunna erbjuda psykiatrisk hjälp. En person med självmordstankar behöver akut hjälp, precis som en person med hjärtinfarkt. Vår syn på psykisk ohälsa måste förändras i grunden och likställas med övrig ohälsa.

Vi vill införa en psykiatriambulans som kan vara operativ länsövergripande. Psykiatriambulansen ska vara tillgänglig dygnets alla timmar och bemannas med en ambulanssjukvårdare, specialistsjuksköterska och psykiatriker. Psykiatriambulansen fungerar som en viktig brygga mellan psykiatrin, ambulanssjukvården och akutsjukvården. Idag är det ofta polisen som rycker ut på larm om psykisk ohälsa och då framför allt vid självmord. När en människa mår psykiskt dåligt och kanske har självmordstankar riskerar en polisutryckning att bli stigmatiserande.

En psykiatriambulans kan ge personer med akuta psykiatriska besvär ett snabbt omhändertagande redan från början.

En mycket viktig fråga är hur vi kan skapa en modern och högkvalitativ psykiatrisk akut- och heldygnsvård där delaktighet för patienten får högre prioritet. I grunden handlar mycket om värdegrund, att patienter med psykisk sjukdom ska ha samma status och erbjudas vård av samma höga kvalitet och goda bemötande som en somatisk patient.

Ambulansverksamheten ställer höga kunskapskrav samt tillser så all operativ ambulanspersonal har goda förutsättningar att vakta över sin fysiska förmåga för att klara yrkets inte sällan tunga och påfrestande arbetsuppgifter. All ambulanspersonal genomför automatiserade alkoholtester innan tjänstgöring samt att verksamheten har möjlighet att drogtesta personal för att tidigt fånga personer med missbrukssjukdom.

Områdesindikatorer

- Vård på rätt plats
- Andel besök på akutmottagningar utanför upptagningsområde
- Andel patienter som vistas högst 4 timmar på akutmottagning

Uppdrag

- Etablera en psykiatrisk akutambulans
- Införa en länsövergripande akutläkarbil
- Säkra tillgången till sjuktransportfordon som komplement till akutambulanser

BEREDSKAP FÖR FRAMTIDEN

Region Örebro län behöver arbeta för att klara av en föränderlig och mer krävande framtid inom hälso- och sjukvården. Mer övning och tydligare krav, för såväl patientsäkerhet och en god arbetsmiljö är frågor som regionen ständigt behöver arbeta med och utveckla.

Inom de mobila sjukvårdsresurserna som samverkar med utrycknings och blåljuspersonal behövs återkommande fys- och kunskapstester. Antalet övningar inom ambulansverksamheten måste öka kraftigt och tid för fysisk träning ska schemaläggas under arbetsveckan. Årliga tester av oberoende aktör samt årlig obligatorisk stor hälsoundersökning för att tidigt fånga upp ohälsa eller arbetsskador hos ambulanspersonalen.

För anställda inom ambulansverksamheten ska det införas obligatoriska automatiserade alkoholtester inför varje arbetspass. All ambulanspersonal bör även omfattas av tjänster med säkerhetsklass vilket medför kontroll i misstanke och belastningsregister.

Luftburen sjukvård kan i framtiden komma att omfatta Region Örebro län i större grad än nu. Därför behöver Regionen bevaka och följa utvecklingen inom området. Behovet av en ambulanshelikopter kan i framtiden utgöra en viktig del av regionens verksamhet. Därför behöver regionen bevaka förutsättningarna för att upphandla en fast stationerad ambulanshelikopter som kan respondera länsövergripande, men även utföra akuta transporter till annan specialistvård.

Att få tala med en medmänniska i rätt stund kan rädda liv. Vid akuta känslomässiga kriser eller svåra livsfrågor kan behovet av att tala med en präst, diakon, imam eller rabbin vara avgörande. Prehospital möjlighet till självvård kan i rätt situation bidra till att stabilisera en svår situation i ett akut läge. Region Örebro län behöver därför undersöka möjligheten till att införa ett tätare samarbete med de olika samfund som finns inom länet för att själasörjare ska kunna respondera som stöd till ambulanspersonal vid olika prehospitala insatser.

Uppdrag

- Utredda ett införande av prehospitala själasörjare inom ambulansverksamheten

EVENEMANG

Ambulanssjukvården behöver ett renodlat uppdrag. Verksamheten ska inte sälja ambulanstjänster till olika arrangörer som marknaden redan tillhandahåller tjänster för. Det är viktigt att ambulanssjukvården i alla lägen är fri från sidoinkomster, som dessutom visat sig inte ens motsvara kostnaderna för personalkostnader, läkemedel och ambulansfordon. När en arrangör behöver sjukvårdsberedskap så ska den inhandlas från privata vårdgivare. Således innebär det ett stopp för skattesponsring med ambulanssjukvård vid olika evenemang.

Den offentliga sjukvården har ingen skyldighet att vara närvarande på större evenemang, men enligt hälso- och sjukvårdslagen ska landstinget erbjuda akut hälso- och sjukvård till alla som vistas inom landstingets gränser. Landstinget har alltså skyldighet att ”planera sin hälso- och sjukvård så att en katastrofmedicinsk beredskap upprätthålls inom landstingets gränser”.

Arrangör av publika evenemang ordnar med egna sjukvårdsresurser. Det är viktigt att den egna sjukvårdsorganisationen trots detta upprätthåller en god dialog med Regionen, såväl under planering som utvärdering. Vid olyckor och behov av akut sjukvård måste regionen vara förberedd och redo att agera.

Planeringen av tillgängliga resurser för akuta insatser behöver betydande underlag. Region Örebro län ska föra statistik på alla evenemang som årligen sker i länet där det finns en risk för allvarliga skador under evenemanget. Statistiken utgör en god grund i den gemensamma planeringen för kommande genomförande och beredskap av akuta insatser.

Uppdrag

- Ta fram tydliga riktlinjer för Region Örebro läns ansvar vid evenemangsverksamhet

Äldrevård

Den demografiska förändringen i samhället måste bemötas långsiktigt och innebära ett paradigmskifte för hur vi ser på sjukvårdens roll i människors liv. Hela Europa präglas av en växande äldre befolkning. Många som är 65 år och äldre både kan och vill fortsätta arbeta och de flesta äldre är fram till 80-årsåldern oberoende av hjälp. Det är positivt att allt fler lever längre men med åldrande ökar också risken för sjuklighet, kroniska sjukdomar och funktionsnedsättning. Det är viktigt att äldre får tillgång till rätt vård och behandling. Det handlar om ett värdigt liv och livskvalitet. Det är nödvändigt att ha en helhetssyn på den äldres hälsa, vilket kräver god samverkan med berörda aktörer för att kunna erbjuda den äldre patienten en kvalitativt god och säker vård.

Sjukvården ska fokusera på uppgiften att utveckla lösningar för att erbjuda den ökade andelen äldre medborgare en kvalitativ, god vård. Överlag ska den geriatriska kompetensen stärkas inom den nära hälso- och sjukvården för att möta det ökade vårdbehovet hos äldre.

Även om årsrika personer är friskare längre idag än förr kommer en dag då ohälsan slår till. För att tillgodose behoven av hälso- och sjukvård behöver primärvården utvecklas och satsa mer på att förebygga ohälsa hos äldre personer, behandla deras hälsoproblem och ansvara för rehabilitering efter stroke, olycksfall m.m. Det kräver att vården är tillgänglig dygnet runt och att det finns möjlighet till hembesök. Det kräver kompetens i geriatrik och gerontologi hos såväl de läkare som de äldre patienterna möter, som hos övrig personal. En väl utbyggd hemsjukvård är särskilt viktig för den som är skör. Region Örebro län ska säkerställa att vård- och omsorgsboenden har en fast läkarkontakt. Länets äldre gynnas av att få sin vård i hemmet istället för att åka in till akuten.

För att öka tillgängligheten och förbättra kvaliteten för mångbesökarna i vården ska Regionen arbeta med aktiv hälsostyrning. Mångbesökare på akuten ska identifieras tidigt och erbjudas rätt behandling. Det är extra viktigt att vården för den som ofta är sjuk samordnas bättre. Mobila vårdteam ska fortsätta att utvecklas. Det ska ske i nära samverkan med länets kommuners hemsjukvård. Det är trygghetsskapande och bidrar till färre akuta besök i vården.

Ett läkarbesök i bostaden när hälsan sviktar och möjligheten för läkaren att göra direktinskrivning på sjukhus om så behövs skapar ett lugn och är effektivt. Därför ska mobila lösningar införas i hela länet, där kompetenta team kan möta patientens behov i hemmet.

Region Örebro län behöver bidra till att ändra synen på äldre i samhället. I äldrevården och omsorgen behandlas årsrika i hög grad som ett kollektiv. Samma lösningar erbjuds ofta till alla. De som behöver stöd i sin vardag förutsätts varken kunna eller vilja välja själva. Men det är precis tvärtom. Respekten för den enskilda människan är särskilt viktig när hon är i en utsatt situation. Därför är det viktigt att värna och utveckla den valfrihet av möjligheter som Region Örebro län erbjuder länets årsrika invånare.

Ett grundläggande hinder för årsrikas självständighet och delaktighet är ålderismen, det vill säga ålder som grund för fördomar och nedvärdering av äldre med diskriminering som följd, inom såväl arbetslivet som hälso- och sjukvården och en rad andra områden. Världshälsoorganisationen WHO har konstaterat att ålderismen är starkare i länder med högt välstånd. Sverige är tyvärr inget undantag.

Ålderismen visar sig på olika sätt. Det finns myter om äldre människor som inte har någon grund i modern forskning, t.ex. att äldre inte kan lära något nytt, att de inte vill ha något att göra med modern teknologi, att de tar jobb från yngre, att hälsofrämjande åtgärder och rehabilitering är

meningslösa när det gäller äldre och att äldre personer är en börda för samhället. I kontrast till detta finns forskning som visar att äldre personer ofta har mer kunskaper och erfarenheter, är mer pålitliga, inte har högre frånvaro och mer sällan drabbas av olyckor i arbetslivet än yngre. Därför behöver Region Örebro län aktivt arbeta med att stärka bilden av äldre som en resurs i samhället och äldres egenmakt i samhället.

Den teknik vi ser som en självklarhet i andra delar av vår vardag, måste också bli självklarhet i vården och inom äldreomsorgen. Patienter och anhöriga behöver få tillgång till smarta e-hälsotjänster för exempelvis nå den egna journalen, boka tid på webben och träffa läkaren via videolänk. Kroniska sjukdomar kan behandlas säkrare och bättre genom att patient och läkare kan rapportera och följa vården kontinuerligt med en hälsoapp.

Hemsjukvården ska självklart ha tillgång till journal och läkemedelslista även när de gör hembesök, till exempel genom en surfplatta. Men den digitala omställningen går alldeles för långsamt. Sjukvården är högteknologisk, men IT-stödet ligger långt efter det övriga samhället. Detsamma gäller för äldreomsorgens dokumentation, som ofta är i krångliga och krånglande system, som stjäl tid i stället för att underlätta. Konsultföretaget McKinsey räknar med att bara hälso- och sjukvården skulle kunna spara 180 miljarder kronor på bättre IT-stöd, men då måste man först investera.

Det är i stor utsträckning en fördom att årsrika personer inte har erfarenhet av eller förstår sig på digitala tjänster. Datorer var vardagsmat för alla med kontorsarbete redan på 1980-talet. Under några år kring sekelskiftet fanns förmånliga skatteregler för att skaffa hemdator. De som var nära pensionsåldern då är över 80 idag. Det är naturligtvis viktigt att digitala tjänster är användarvänliga, och att det finns lösningar också för den som inte har en dator eller smarttelefon, men inte just för årsrikas skull utan för att den finns personer i alla åldrar som inte vill eller kan använda tekniken

Områdesmål

- Äldre ska bemötas med respekt och få stärkt egenmakt inom vården
- Digitalisering inom vården ska vara användarvänlig för äldre

ANPASSNING FÖR ÄLDRE

Forskning visar att mycket står att vinna både för individerna själva och samhällsekonomin genom skadeförebyggande åtgärder, hjälp till rökstopp, hjälp mot överbruk av alkohol, främjande av gott näringstillstånd och god tandhälsa, fysisk aktivitet och optimal läkemedelsbehandling. Att göra något är alltid bättre än att göra inget. Den som sjunger i kör, spelar tv-spel, löser korsord eller helt enkelt bara umgås insjuknar senare i demenssjukdomar än den som är passiv. Därför är det viktigt med goda villkor för de civilsamhällesorganisationer som arbetar med aktiviteter för och med åsrika.

Region Örebro län ska i samarbete med länets kommuner främja ett aktivt och hälsosamt liv bland äldre också i samhällsplaneringen. Det här gör regionen genom att se till att det finns promenadstråk, att snöröjningen gör det möjligt att promenera med rollator också på vintern, att anlägga utegym som går att använda även för den som inte är urstark och annat som kan tänkas inspirerar till aktivitet bland åsrika, som till exempel bouleanor.

Primärvården i samverkan med andra samhällssektor har en viktig roll att spela för att främja hälsa men erfarenheten visar att den har begränsade resurs för ett aktivt folkhälsoarbete, inte minst när det gäller samarbete med andra samhällsaktörer. Detta arbete behöver stärkas. Att erbjuda hälsosamtal till alla till exempel det år de fyller 75 år ska vara en självklarhet inom Region Örebro län. Under hälsosamtalen pratar man dels om vanor och livsstil, om hälsan nu och hur den kan komma att utvecklas, samt vart man vänder sig för stöd och hjälp. Det kan även ingå en enklare hälsoundersökning.

För att förebygga flera av de psykiska och somatiska besvär och sjukdomar som drabbar äldre ska "seniorhälsa" erbjudas, vilket innebär hälsosamtal och hälsoundersökningar, med tillhörande hälsoplaner för att tidigt upptäcka och förebygga ohälsa. Den omfattande läkemedelsanvändningen bland äldre ökar risken för biverkningar som leder till sjukhusinläggningar. Cirka 60 procent av läkemedelsorsakad akutsjukvård bedöms vara möjliga att förebygga. Alltför många patienter över 75 år behandlas med olämpliga läkemedel. Vissa läkemedel kan utlösa psykiska och somatiska besvär som en biverkning. Läkemedelsgenomgångar ska säkerställas för patienter med många läkemedel.

Äldre med psykisk ohälsa ska särskilt uppmärksammas. Över en fjärdedel av de äldre känner sig ensamma, vilket kan leda till depression. Det krävs kunskap om hur psykisk ohälsa tar sig uttryck hos äldre. Äldre med psykisk sjukdom ska få adekvat vård och omsorg, i synnerhet under perioder när den psykiska hälsan vacklar mer än vanligt.

Områdesindikatorer

- Fallskador bland personer 65+, 3-årsm, antal/100 000 inv

ÄLDREVÅRDSCENTRAL, ETT GERIATRISKT CENTRUM

Hälso- och sjukvården måste moderniseras och utformas så att den bättre kan möta de som använder vården mest. Det handlar framförallt om de mest sjuka äldre. Då kan inte sjukvården vara organiserad som den är idag, där den som är frisk i övrigt och därför använder vården väldigt sällan har bäst förutsättningar att få en god vård. Att rikta insatserna mot de mest sjuka handlar både om att höja kvalitén på den vård som ges och om att använda våra gemensamma skattepengar på effektivaste sätt. Därför behöver Region Örebro län införa en äldrevårdcentral.

Geriatriska och specialistsjuksköterskor med geriatrisk kompetens på vårdcentralen förbättrar omhändertagandet av äldre och minskar trycket på akutsjukvården. Äldremottagningarna ska samordnas med utvecklingen av mobila team som vårdar äldre i hemmet. Samverkan med sjukhusens geriatriska kompetens ska vara tydlig och enkel och modern.

En äldrevårdcentral erbjuder vård anpassad efter den äldre patientens behov, i första hand patienter över 75 års ålder. På äldrevårdcentralen eller äldremottagningen finns exempelvis möjlighet till hembesök, sjuksköterskor med specialistkompetens för äldre och telefonkontakt utan knappval. Här erbjuds du som är äldre även särskilda hälsoinriktade insatser. Särskilt fokus läggs på läkemedelsgenomgångar, psykisk ohälsa och kostvanor. Den äldre patientens och hennes närståendes perspektiv ska alltid efterfrågas i planeringen.

Region Örebro län ska ligga i framkant när det gäller äldrevård. Nätverket för äldreforskning och vårdutveckling kan vara grunden för ett geriatriskt centrum, en arena där vård och omsorg som rör äldre patienter samordnas. Där samlas kunskap, beprövad erfarenhet och forskning under ett och samma tak. Där utvecklas geriatrik, gerontologi och kunskapen om multisjuka äldre ur ett helhetsperspektiv. Kunskap och insikt om diagnoser, vård- och omsorgsbehov, behandling och läkemedel ska bli tillgänglig för vård- och omsorgspersonal. Arbetet ska också överbrygga brister i kommunikation och informationsöverföringen mellan olika aktörer och öka tilltron till varandra. Fler medarbetare inom primärvården med geriatrisk och gerontologisk kompetens skapar goda förutsättningar för att öka kvaliteten i äldrevården. För såväl förebyggande friskvårdsfaktorer som bekämpande av ohälsa och sjukdom hos äldre är utvecklingen av ett geriatriskt centrum betydelsefull.

Uppdrag

- Ta fram förutsättningar för att öppna en äldremottagning inom den specialiserade Kriterier för äldrevårdcentral ska tillföras krav- och kvalitetsboken.
- psykiatriska vården
- Inrätta funktionen äldremottagning på länets vårdcentraler.
- Etablera ett geriatriskt centrum

PALLIATIV BEHANDLING

Människors självbestämmande och önskemål måste respekteras också när livet går mot sitt slut. Genom samtal med sin behandlande läkare, med sina anhöriga eller i skrift i t.ex. genom ett så kallat vårddirektiv det vill säga ett vårdtestamente eller framtidsfullmakt ska patienter kunna uttrycka hur de ser på livsuppehållande behandling. Ingen ska tvingas på medicinska insatser de inte vill ha.

I linje med Svenska Läkaresällskapets och Socialstyrelsens inställning till läkares handlande i livets slutskede ska Region Örebro län betona att om en patient är beslutskapabel, välinformerad och införstådd med konsekvenserna av olika behandlingsalternativ ska läkaren respektera patientens önskan om att livsuppehållande behandling inte inleds och att redan inledd behandling avslutas. Detta gäller även i situationer då patienten inte befinner sig i livets slutskede och där behandling medicinskt sett skulle kunna gagna patienten.

Läkaren ska alltid erbjuda palliativ behandling. För patienter som inte längre kan uttrycka sin vilja ska tidigare uttryckt önskan om att avstå, påbörja eller avbryta livsuppehållande behandling respekteras. Den som är döende ska inte skickas till akuten annat än i undantagsfall, utan få stanna i trygg miljö med anhöriga eller känd personal vid sin sida. Därför är det viktigt med tydliga brytpunktssamtal så att både anhöriga och omsorgspersonal är införstådda dels med att döden är nära, dels med den döendes önskemål för denna tid.

Livsleda är ett problem som uppmärksammas förhållandevis litet. Det finns åsrika människor som uttalar att de nu är färdiga med livet, att de ber i sin aftonbön att slippa vakna en morgon till. Bland de människor som årligen begår självmord i Sverige är en fjärdedel 65 år eller äldre. Män är här i majoritet. I siffran inbegrips inte de som avlider efter att ha slutat äta och dricka. Det finns mycket litet forskning om de bakomliggande orsakerna och vad som kan göras för att förebygga och hjälpa. Därför behöver Region Örebro län öka kunskapen kring bidra till att livers slutskede blir så bra som möjligt och att patientens egenmakt respekteras och stärks.

Tandvård

Munhälsan är minst lika viktig som den övriga hälsan och vårt välmående. Varje individ har stor möjlighet att själva påverka sin munhälsa. Tanderna är viktiga för matintag och estetik som höjer självkänslan. Om man lider av ohälsa i munnen kan det påverka många andra delar.

Regionen tillgodoser länets invånare med tandvård tillsammans med privata aktörer. Det är regionens ansvar att tandvård finns tillgänglig oavsett ålder, funktionsförmåga eller bostadsort.

Folktandvården i Region Örebro län är en av de stora aktörerna i Sverige när det gäller specialistutbildning av tandläkare. Det är viktigt att Folktandvården utvecklas för att kunna utgöra ett nationellt odontologiskt centrum. Förutom resurser krävs ett aktivt samverkansarbete inom såväl vård som utbildning och forskning både regionalt och nationellt. Folktandvården ska vara väl representerade på den nationella odontologiska arenan.

God, regelbunden och tillgänglig kompetensförsörjning av tandläkare, utbildning av specialisttandläkare samt utvecklande av tandsköterske- och tandhygienistutbildning i Örebro måste utvecklas i samverkan med akademien och andra utbildningsaktörer.

Folktandvården i Region Örebro län är en av de stora aktörerna i Sverige när det gäller specialistutbildning av tandläkare. Det är viktigt att fortsatt utveckla oss mot att utgöra ett Nationellt Odontologiskt centrum. Förutom resurser krävs aktivt samverkansarbete inom såväl vård, utbildning och forskning både regionalt och nationellt.

Folktandvården sliter oavbrutet med att tillgodose behovet av utbildade tandläkare, tandsköterskor och tandhygienister. För att säkerställa kompetensförsörjningen i en situation av ökade behov och utmaningar ska regionen verka utbildningen av tandsköterskor bibehålls och att Örebro Universitet etablerar tandhygienistutbildning.

Viktigt är att Folktandvården prioriterar arbetet med att skapa en utvecklande och positiv arbetsmiljö för att attrahera och behålla sin fantastiska personal och inte minst bryta de oacceptabelt höga sjuktagen. Ett exempel av att avlasta personal och samtidigt locka unga människor till en framtid inom tandvården har varit rekrytering av tandvårdsbiträden. En satsning som det gångna årets ekonomiska problem avbrutits. Dessas uppdrag att bl.a städa, tvätta och serva har varit värdefull och bör återupptas då de avlastat övrig tandvårdspersonal i sina respektive specialiteter.

Övergripande mål

- Mer jämlik och tillgänglig tandvård för alla
- En bra och jämlik munhälsa hos alla barn och unga

Uppdrag

- Arbeta med sin effektivitet och produktivitet så att man når riksnittet vad gäller kostnadsnivån.
- Etablera tandhygienistutbildning och attraktiv arbetsmiljö

FRISKTANDVÅRD

Tänderna är en del av kroppen, och god munhälsa är avgörande för människans välmående. En dålig tandhälsa leder ofta till svårigheter att äta och minskad matlust, vilket i sin tur leder till både näringsbrist och sänkt immunförsvar. Dessutom fyller tänderna en viktig estetisk funktion som stärker självkänsla, social och psykisk hälsa.

Modellen med Frisk tandvård förstärker preventiva insatser och regelbundenhet samt skapar ökad ekonomisk förutsägbarhet och tillgänglighet för nödvändiga behandlingsinsatser. Initiativ bör tas för att skapa förutsättningar till att bredda friskvårdstandvården även till privata aktörer.

Folktandvården är en av regionens mest flexibla verksamheter. Det är avgörande för ett ökande, förändrat och dåligt balanserat befolkningsunderlag att folktandvården regelbundet fortsätter anpassa tillgänglighet, verksamhetsformer och lokalisering utifrån de förändringar och behov som föreligger. Det krävs såväl mer samverkan mellan verksamhetsformer och huvudmän, kompetenskunskaps- och metodutveckling samt uppsökande tillgänglighetskomplement för att hantera den ojämlika tandhälsan.

Vissa grupper har större behov av tandvårdsinsatser ska nås genom förebyggande insatser och ökad tillgänglighet. De som lider av psykisk ohälsa, missbruk eller ätstörningar har en ökad risk för att utveckla oral ohälsa. Det är viktigt att olika vårdinstanser kan samverka. Tandvården kan i ett tidigt skede upptäcka tecken på ätstörning och ta kontakt med ätstörningskliniken och elevhälsan. När det kommer till missbruk finns det inte den samverkan med andra vårdinstanser. Tandläkare som upptäcker tecken på missbruk måste kunna ta kontakt med vården.

Lågt befolkningsunderlag och utsatta gruppers oförmåga att ta sig till befintliga tandläkarmottagningar gör att nya kompletterande lösningar att nå alla invånare måste utvecklas. Här kan moderna mobila tandläkarmottagningar utvecklas för att kunna erbjuda förebyggande, undersökande och icke avancerade behandlingsåtgärder.

Förebyggande insatser krävs för de grupper som har stora behov av tandvård. Socioekonomiskt svaga grupper, personer som lider av psykisk ohälsa, missbruk och de äldre ska nås genom ökad tillgänglighet.

Uppdrag

- Genomföra särskilda informationsinsatser mot social och ekonomiskt utsatta grupper

GOD MUNHÄLSA BLAND BARN OCH UNGDOMAR

God munhälsa är viktigt, och goda vanor grundläggs redan under spädbarnsåren. På BVC utbildas nyblivna föräldrar i munhygien och goda kostvanor för att deras barn ska få en bra och hållbar start i livet. I delar av regionen, tydliggör den ojämlika tandhälsan behovet av att etablera förstärkta tandvårdssatsningar för barn och unga. Folktandvårdens Folkhälsoenhet i samverkan med Familjecentraler arbetar aktivt med insatser i socioekonomiskt utsatta områden där barn och ungas tandhälsa är sämre.

Viktigt är att effektiva metoder och goda exempel sprids och systematiseras. Exempel på sådana är Viva Tanden i Vivalla, en mötesplats för råd och stöd kring barns munhälsa, samt Folkhälsoenhetens projekt Glada Tanden som genom återinförande av Fluortant erbjuder årliga besök på förskolor samt regelbundna fluorsköljningar på förskola/skola. Alla förskolor och skolor bör organisera allmänna regelbundna fluorsköljningar för att förebygga dålig munhälsa.

En redan ojämlik tandhälsa i länet mellan kommuner och mellan socioekonomiska grupper har förstärkts under 2020 genom ökad ekonomisk utsatthet och psykisk ohälsa samt inställda tandvårdsbesök och behandlingar för de mest utsatta. Folktandvården har ansvar för att alla regionens invånare oavsett ålder, funktionsförmåga eller bostadsort erbjuds tillgänglig och bra tandvård. Detta förutsätter förstärkt tvärssektoriell samverkan med privata tandvårdsaktörer, kommuner och andra sjukvårdsaktörer som primärvård, geriatrik och psykiatri.

Områdesindikatorer

- Kariesfria 6-åringar, andel (%)

Uppdrag

- Utredda möjligheten för folktandvården att samverka med andra vårdaktörer

ÄLDRES MUNHÄLSA

Äldre är en särskilt utsatt grupp gällande munhälsa. Region Örebro län har organiserat en särskild enhet, Kunskaps Centrum för Äldres Munhälsa (KCÄM) för att fungera som samlade enhet för hela länet i alla frågor som rör äldres munhälsa och tandvård.

Syftet är att samla, utveckla och sprida kunskap, erfarenhet, evidens och strategier.

KCÄM har ett tredelat uppdrag: att agera som en samlad enhet i regionen för frågor rörande äldres munhälsa och tandvård, att fungera som kunskapsmässigt internt och externt stöd, och att samverka med andra huvudmän och privata aktörer.

Viktigt är att fortsatt förstärka såväl mandat som uppdrag för KCÄM att samla specialistkompetens och utveckla/förstärka kontaktytor för ökad samverkan, kunskapsspridning och metodutveckling bl.a kring uppsökande insatser och strategier gentemot äldre med, eller i riskzonen för att utveckla, dålig munhälsa.

Äldres munhälsa är en viktig fråga för äldres allmänhälsa. Det är därför viktigt att utveckla en nära och väl fungerande samverkan mellan KCÄM, akademien och de kommunala vård- och omsorgsaktörerna. De viktigaste områdena kring samverkan rör utbildning och kunskapsförstärkning kring äldres munhälsa för vård- och omsorgspersonal, mobila flexibla uppsökande behandlingsinsatser som erbjudande av regelbundna fluorsköljningar inom hemtjänsten och på vård- och omsorgsboendena.

Områdesindikatorer

- Kariesfria invånare över 65 år, andel (%)

Uppdrag

- Förstärkt uppdrag att etablera samverkan, kompetens- och metodutveckling till förmån för bättre tandhälsa hos sköra äldre oavsett boendeform

Utbildning och erfarenhet

För att Region Örebro län ska uppfattas som moderna och attraktiva arbetsgivare måste regionen ta ett stort ansvar för sina anställdas kompetensutveckling.

Trots att staten ansvarar för kartläggning och underlag för det nationella kompetensbehovet inom vården behöver regionen ta sitt ansvar. De nationella prognoserna som ska stötta regionerna i kompetensförsörjningen är inte tillräckliga idag. Regionen behöver genomföra mer avancerade och bättre beskrivningar hur befolkningens behov kommer att utvecklas i framtiden och hur det påverkar behovet av läkare i olika delar av hälso- och sjukvården.

Det ska vara självklart att Region Örebro län ger anställda sjuksköterskor, men även andra personalkategorier, möjligheten att specialisera sig med lön under utbildningen, precis som redan sker för läkarna. Specialistutbildning för sjuksköterskor ska självklart ges inom ramen för yrkeslivet.

Läkarstudenter och studenter inom andra vårdyrken ska i högre utsträckning ses som en resurs i vården. Svensk sjukvård skulle tjäna mycket på att ta tillvara till exempel läkar- och sjuksköterskestudenters kompetens och ge dem relevanta arbetsuppgifter. Studenter ska inte användas för att fylla ordinarie personals scheman, men ska användas som resurser i verksamheter där det råder brist på personal. Till exempel ska en läkarstudent som har kommit en bit in i utbildningen kunna anställas som läkarassistent med mandat att göra mer kvalificerade uppgifter än vad medicinska sekreterare och undersköterskor normalt gör. Vidare ska en sjuksköterska som fullgjort huvuddelen av sin utbildning kunna få en introduktionsanställning.

För många studenter på universitet och högskolor är deltids och extra arbete vanligt för att öka det ekonomiska handlingsutrymmet under studietiden. Dessa arbetstillfällen innefattar sällan kvalificerade arbetsuppgifter eller arbetserfarenhet inom det område som studenten studerar.

Områdesmål

- Utbildning ska vara en del av arbetet
- Anställda ska arbeta på toppen av sin kompetens
- Studenter ska vara en resurs inom vården

Uppdrag

- Aktivt arbete för att anställa läkar- och sjuksköterskestudenter inom vården
- Utreda verksamheter som kan ha användning av studentmedarbetare

VÅRDENS KOMPETENS OCH KARRIÄR

Region Örebro läns verksamhet är beroende av en stabil tillgång till vårdkompetens för att utföra hälso- och sjukvårdens uppdrag. Region Örebro län ska vara ett län där man både kan förvänta sig genomgå sin utbildning AT-tjänstgöring och vidare ST-utbildning utan att behöva flytta till andra delar av landet.

Pensionsavgångar och att många specialister kombinerar sitt kliniska arbete med forskning eller andra uppdrag beskrivs som orsaker till brist. Därför behöver Region Örebro län säkra att den vårdpersonal som nu har möjlighet att pensionera sig stannar kvar i verksamheten. Den kompetens som dessa individer bär med sig är ovärderlig för att regionen ska klara av sitt utbildningsarbete och verksamhetsuppdrag under en överskådlig tid.

Bristen på utbildningsplatser för AT-läkare är nationell. Många studenter från läkarprogrammet väntar alldeles för länge på en AT-plats. För att Region Örebro län ska kunna rekrytera och behålla kompetent personal behöver ett arbete med att öka antalet AT-platser i regionen. Eftersom Regionen bidrar med det statliga ALF medlen för att driva läkarutbildning på Örebro universitet bör antalet AT-platser som regionen erbjuder korrespondera med antalet utexaminerade läkare per år. Läkarprogrammet på Örebro universitet tar årligen in 65 studenter, förutsatt att alla studenter genomgår hela utbildningen innebär det att 65 AT-platser behövs om dessa nyexaminerade studenter inte ska behöva flytta från länet.

Utredningar från socialstyrelsen har visat att det är stor brist på ST-läkare inom ett antal specialiseringar. Bland dessa är allmänläkare en stor grupp. Trots behovet av en stärkt primärvård har specialister i allmänmedicin minskat som andel av det totala antalet specialistläkare sedan 2008. En förklaring till den uppkomna situationen handlar bland annat om att läkarutbildningen är fokuserad på sjukhusvård. Om Region Örebro län ska kunna växla över från en sjukhustung vård till en mer nära vård behöver regionen anställa och utbilda fler ST-läkare i allmänmedicin och geriatrik. Regionen måste bli bättre på att styra fördelningen av läkare mellan olika inriktningar och utbilda en högre andel specialister i allmänmedicin.

Lön och ersättningsnivå, arbetstider, arbetsklimat i verksamheten och möjlighet till fortbildning och kompetensutveckling samt anknytning till orten är viktigt för att ST-läkare ska vilja stanna kvar inom länet som framtida specialister. Region Örebro län behöver utvärdera varför specialistläkare slutar, samt satsa på alla yrkesgrupper i hälso- och sjukvården genom att erbjuda konkurrenskraftiga löner och möjlighet till fortbildning och inflytande i utvecklingsarbetet. Regionen behöver ett utvecklat arbete inom kompetensmixplanering med fler yrkesgrupper i exempelvis primärvården, samt att öva på arbete i interprofessionella team redan under grundutbildningen. Regionens medarbetare behöver bättre verktyg för mer samverkan, exempelvis via digitala plattformar, både inom och mellan regioner för att diskutera utmaningar och lösningar på bland annat specialistläkarbristen och dimensionering av ST-tjänster.

För flertalet andra akademiska vårdutbildningar ses utmaningar såsom att inom hälso- och sjukvårdsregionen samverkan avseende utbildningar till specialistsjuksköterskekompetens och att utveckla samverkan avseende legitimationsgrundande vilka endast ges på en eller fåtal platser inom Mellansverige.

För att möta rekryteringsbehovet av specialistsjuksköterskor ska möjligheten för sjuksköterskor att vidareutbilda sig lyftas till en central, strategisk nivå. Region Örebro län ska erbjuda

utbildningstjänster som ett steg för den framtida kompetensförsörjningen inom bland annat psykiatri, geriatrik och anestesi.

För att uppvärdera utbildning och premiera de skickligaste specialistsjuksköterskorna ska Region Örebro län införa karriärtjänster. En karriärtjänst ska ha specifika kriterier, som exempelvis att hålla sig uppdaterad kring aktuell forskning, vara drivande i utvecklingsarbete på arbetsplatsen och stötta kollegor i utvecklingsarbetet. En sådan tjänst ska också innebära ett extra lönelöft utöver ordinarie löneöversyn.

Svensk hälso- och sjukvårdspersonal håller en mycket hög kompetens och är efterfrågade utomlands. Det finns ett stort behov av svensk kompetens och yrkesskicklighet i många utvecklingsländer och i samband med större naturkatastrofer som kan inträffa i världen. Det finns också ett intresse från många anställda att under en del av sitt yrkesliv kunna få möjlighet att göra en medicinsk eller annan insats utanför Sveriges gränser, och det är ett intresse som hälso- och sjukvårdens arbetsgivare tydligare bör uppmuntra och stimulera. Det är viktigt med en generös attityd gentemot medarbetare som söker tjänstledigt för att förkovra sig i sin profession i ett annat land, eller bidra med sin kompetens genom att en kortare eller längre period arbeta utomlands. De medarbetare som på detta sätt får möjlighet att vidga sina vyer kommer tillbaka med kunskaper och erfarenheter som de inte hade kunnat förvärva i den egna organisationen, och det är kompetenser som bör premieras också i lönebildningsprocessen. En utlandstjänstgöring ska i högre grad ses som en merit. Regionen ska därför underlätta för medarbetare som under en kortare eller längre period vill arbeta utomlands för internationella organisationer, som t ex Läkare utan gränser.

Områdesindikatorer

- Region Örebro län ska utbilda minst 65 AT läkare om året

Uppdrag

- AT-läkare ska till större grad få handledning i grupp
- Påbörja ett arbete med att förbereda ST-läkare som kan tänka sig handledaruppdrag
- Införa karriärtjänster för Specialistsjuksköterskor

FORSKNING

Den svenska hälso- och sjukvården står inför stora utmaningar. Befolkningen åldras. Andelen personer över 80 år ökar kraftigt. Det finns hälsoskillnader mellan olika befolkningsgrupper och ett ökande hot mot folkhälsan i form av infektionssjukdomar, stressrelaterade sjukdomar, fetma och övervikt, diabetes och allergi. Historiskt sett har den medicinska forskningen spelat en stor roll för att förbättra folkhälsa och livskvalitet och det är nödvändigt att forskningen utnyttjas även framöver.

Bra och långsiktiga villkor gynnar forskningen. Det behövs konkurrenskraftiga och långsiktiga villkor för att Region Örebro län ska vara en framgångsrik kunskapsnation. Det ska finnas utrymme till forskning som inte bara handlar om kortsiktiga resultat, utan som också kan ta risker och ifrågasätta invanda frågeställningar.

Det fria kunskapssökandet, där forskarna hela tiden utmanar och överskrider gränser, har visat sig ge de mest spännande genombrotten och efter hand även de mest framgångsrika tillämpningarna. En stark sådan grundforskning är en nödvändig förutsättning för högskolans hela verksamhet. Grundforskningen är internationell till sin natur och endast de forskare som ständigt strävar efter att förbättra teorier och metoder har möjlighet att hävda sig i konkurrensen. Nya idéer och kontakter med den internationella forskningsfronten ger kvalitet som också påverkar grundutbildning, forskarutbildning och mer tillämpad och behovsstyrd forskning.

Kvalificerad forskning måste prioriteras. Resurstilldelningen till forskningen är ett viktigt styrinstrument. Alla lärosäten, både mindre högskolor och större universitet, konkurrerar om resurser efter kvaliteten på forskningen. Forskning inom Region Örebro län har bra bredd, men spetsen är för trubbig. Regionen måste arbeta för att försöka sålla fram en ännu mer framgångsrik svensk forskarelit och attrahera utländska forskare. För att premiera vetenskaplig kvalitet ska Region Örebro län införa en modell där 20 procent av resurserna omfördelades mellan forskare baserat på externa anslag för forskning samt publiceringar och citeringar.

Det är viktigt att inte landa i föreställning om att all forskning är bra forskning. Det finns flertalet studier som visar på att stora delar av klinisk forskning brister i metod och modell vilket gör resultaten replikerbara och oanvändbara för vidare forskning. Region Örebro län behöver därför ett utvecklat arbete för att säkerställa att forskning som bedrivs inom regionen är användbar för forskarkollektivets samlade kunskap. Att bedriva forskning kostar inte alltid i termer om skattemedel för att finansiera utan tar även regionens personella resurser i anspråk. Läkare och annan forskande personal är redan en begränsad resurs för regionen och därför behöver dessa resurser användas på ett sätt som inte riskerar att leda till bortkastad tid och bortkastade medel.

Universitetssjukhusen har enligt det nationella ALF avtalet ett särskilt ansvar för klinisk forskning. Universitetssjukhusen har också en central roll i regionalt och nationell högspecialiserad vård. Avgränsning och fördelning av högspecialiserad vård en process som för närvarande bedrivs intensivt både sjukvårdsregionalt och nationellt och en forskningsförankring av dessa vårdnivåer är en långsiktig förutsättning för både kunna och få bedriva dessa verksamheter.

Fler forskningsuppdrag behöver genomföras i samverkan med invånare, närstående, patienter och civilsamhället genom att ta tillvara deras kunskaper, erfarenheter och vilja att delta i klinisk forskning och utbildning som medskapare. Det innebär att forskningen som bedrivs inom Region Örebro län behöver en bredare tvärvetenskaplig möjlighet. Forskningen inom hälso- och sjukvården

kan kompletteras med forskning och samarbeten inom akademiska discipliner så som hälsoekonomi och regional utveckling.

Region Örebro län behöver locka de skarpaste studenterna till en forskarkarriär och få dem att vilja stanna. Därför behöver regionen erbjuda dessa forskare bra villkor. Osäkra arbetsvillkor utgör en stor risk för att framstående forskare lämnar den akademiska banan för en annan karriär. Ska Region Örebro län bidra till att göra Sverige till en kunskapsnation också i framtiden måste vi satsa på långsiktiga och bra villkor för forskarna. Tydligare karriärvägar och möjlighet att bygga upp egen forskning är några satsningar för bättre resultat.

Ett målmedvetet arbete för att uppnå jämställdhet inom forskningen behövs i större utsträckning än idag och bör vara en naturlig del av Region Örebro läns verksamhet inom forskningsområdet. Andelen kvinnliga forskare inom naturvetenskap och teknikvetenskap är generellt sett låg, inom delar av teknikvetenskapen mycket låg. Regionen behöver därför genom incitament och initiativ stödja kvinnliga forskare inom dessa discipliner. Ett tvärvetenskapligt område som fått ett särskilt stöd de senaste åren är genusforskningen. Utvecklingen av forskning kopplat till att på olika sätt arbeta med att implementera genusperspektivet har därför stor relevans och att stärka teori- och begreppsbildning inom genusvetenskapen och andra akademiska discipliner så som medicin. Behovet av ett mångvetenskapligt angreppssätt blir allt viktigare i forskningen och stärker möjligheten för att utjämna den obalans som finns inom den disciplinärt könsuppdelade forskningen.

Områdesindikatorer

- Antal publikationer i kollegialt fackgranskade tidskrifter av forskare verksamma inom medicin
- Antalet docentkompetenta medarbetare ökat med 50 procent jämfört med 2016
- Externrekrytering av minst fem disputerade medarbetare årligen
- Andel kvinnliga forskare inom regionen

Uppdrag

- Bredda forskningsuppdraget
- Skapa bättre villkor och tydligare karriärvägar för yngre forskare
- Stödja kvinnor som vill forska i sin tjänst

Regional utveckling

Globaliseringen leder till förändringar som får olika genomslag i Sverige och samhällen förändras. Urbanisering bygger i grunden på människors fria val men utgångspunkten måste vara värnandet av människors makt över sin egen situation och möjlighet att skapa sin egen framtid. Region Örebro län ska sträva efter att skapa förutsättningar för dem som vill bo, arbeta eller driva företag på landsbygden och i mindre tätorter. Regionen ska ta vara på de unika förutsättningar för individers utvecklingskraft och företags konkurrenskraft som finns i olika delar av vårt län.

För att samhället ska fungera och kunna utvecklas behövs förutsättningar som underlättar, inte hindrar fria individers drivkrafter. Ska detta vara möjligt behöver ett genomtänkt och långsiktigt arbete säkerställa ett samhälle som planeras i samklang med vad invånarna behöver och efterfrågar. Det gäller så väl för den fysiska planeringen av tillgång på kraftförsörjning och transporter, till arbete och kunskap, och kulturupplevelser och civilsamhälle. Alla delar som skapar mening i livet och ger kreativa individer möjligheter att skapa sin egen framtid är en del av Region Örebro läns regionala utvecklingsarbete.

Örebro län är mer än ett fåtal städer. För att du ska ha möjlighet att bo och arbeta på landsbygden måste du samtidigt ha tillgång till en grundläggande samhällsservice. Det handlar om saker som att kunna driva företag, utbilda sig och ha tillgång till fungerande infrastruktur. Alla invånare i Örebro län ska kunna leva som de vill, vart de vill. Att gå till ett jobb och komma hem med en egen lön är en nyckel till frihet för varje människa.

Vi lever i en värld där människans möjligheter aldrig varit större. En värld som förändras snabbt och där förändringar ställer nya krav. Örebro län ska vara ett jämställt län där varje människa har chans att förbättra sin situation och den sociala rörligheten är hög. En människas bakgrund ska betyda mindre, och hennes förmåga, ambition och livsdrömmar ska betyda mer. Kunskap är den

viktigaste faktorn för att stärka varje människas livschanser. Utbildningar ska ha höga förväntningar och prioritera kunskap, kreativitet och kritiskt tänkande. Bildningstraditionen ska hållas levande och kulturens frihet värnas.

Utrymmet för ideella insatser i vård och omsorg, utbildning och kultur ska vara stort inom Region Örebro län. Marknaden fungerar bäst i samhällen som präglas av tillit, hederlighet och ansvarstagande, men i vissa delar av samhället måste marknaden regleras genom politiska beslut. Där Regionen väljer att agera på den fria marknaden behöver vi slå vakt om äganderätt, konkurrens på lika villkor, rättssäkerhet och att enskilda människor har likvärdiga och goda möjligheter att nå sina livsmål. Den enskilda människans skapande och arbete utgör grunden för vårt gemensamma välstånd och samhällets utveckling. Därför får inte det offentliga snedvridda konkurrensen eller bakbinda de näringsidkande marknadskrafterna i länet då det leder till sämre möjligheter för alla.

Övergripande mål

- Företagande och ekonomisk utveckling i hela länet
- Örebro län ska vara det självklara valet vid logistiketableringar samt vara en av Sveriges bästa knutpunkter för åkerinäringen
- Det finns ett rikt kulturliv i hela länet

Samhällsbyggnad

Region Örebro län har en rad viktiga uppgifter inom området samhällsbyggnad. På en övergripande nivå handlar det om att hela länet skall ha en positiv och hållbar samhällsutveckling. Regionen ansvarar för frågor som berör infrastruktur; transporter och kommunikation, kollektivtrafik, samhällsplanering samt miljö, energi och klimat. Regionen utgör länets kollektivtrafikmyndighet.

I samhällsbyggnadsarbetet är dynamiken mellan stad och land viktig. Det handlar om att skapa regional tillväxt och utveckling som gagnar hela länet. Den regionala samhällsplaneringen ska inkludera såväl privata aktörer som länets kommuner och regionen. Det kan handla om allt ifrån vårdrelaterade frågor till kollektivtrafik, vägar och bredband.

Energifrågan är global. Klimatförändringarna fortsätter, samtidigt som det alltså finns stor tillgång till relativt billiga fossila bränslen. Energisystemet behöver ställas om så att alla människor får tillgång till el och annan energi producerad på ett sätt som varken hotar klimatet eller utarmar värdefull natur. Elnätet behöver till del uppdateras i relation till nya förhållanden för produktion, distribution och konsumtion. Det gäller även Örebro län.

Region Örebro län arbetar samtidigt med att skapa förutsättningar för ökad produktion av förnyelsebar el inom det egna länet. Det sker bl.a. genom att ta fram en s.k. solbruksplan. Planen ska visa på möjliga gynnsamma lägen för etablering av solparker som samtidigt kan bidra till att minska de begränsningar som kraftnätet är behäftat med idag.

En utmaning för framtiden är att få transporter av människor och varor att kunna ske på ett hållbart sätt. Vi står inför en stor omvälvning av transportsystemet med självkörande fordon som kommer att ge nya möjligheter och kräver nya sätt att planera samhället. För transporter behövs energi. De energislag som används måste vara sådana att de inte förstör vår miljö och är långsiktigt hållbara. Region Örebro län ska vara en fossilfri region 2030 och forskning inom hållbara energisystem ska vara i fokus.

Biobränsle kan bidra till energiomställningen mot mindre klimatpåverkan. Men på global nivå kan det även skada biologisk mångfald och konkurrera med matproduktion. Bioenergi bör i första hand utvinnas ur avfallsprodukter eller odlas på mark med ringa naturvärden som inte kan användas för matproduktion.

Kärnkraften är viktig för klimatneutral elproduktion. Nya kärnkraftsreaktorer som klarar högt ställda säkerhetskrav ska kunna byggas i Sverige. Region Örebro län ska bevaka den fortsatta forskningen och utvecklingen inom området för att minimera riskerna vid drift samt hantering av bränsle och avfall inom länet.

Områdesmål

- Örebro län ska vara en stark aktör när det gäller att attrahera etableringar kopplat till olika logistiska lösningar.
- Det ska bli enklare att kombinera transportmedel som cykel med tåg/buss.

INFRASTRUKTUR

Örebro län har en mycket central position i landet beträffande alla typer av transporter. För järnvägstransporter är Hallsberg en av de viktigaste knutpunkterna i Sverige och norra Europa. Örebro län ska fortsätta vara en nationell knutpunkt för landets godstrafik. Hallsberg är en mycket viktig punkt för järnvägstransporter och därför är det av största vikt att rangerbangården där byggs ut och utvecklas. Arbetet med att utveckla länets status för intermodala transporter, dvs. när omlastning mellan olika transportslag sker, måste prioriteras.

Underhåll och utveckling av regionens vägar är av stor vikt. Lastbilstransporter på väg måste utvecklas med minskad miljöpåverkan, men näringen är samtidigt oerhört viktig för hela länet. Det finns flera vägar som är särskilt viktiga för länet. Dessa vägar behöver underhållas och utvecklas för näringslivet, persontrafiken och för att länet ska behålla och klara av godstrafiken. Det rör bland annat E20, E18, RV50, RV51 och RV63.

Bredbandsutbyggnaden i länet ska fortsätta. Snabb uppkoppling är i dag en lika viktig del i infrastrukturen som el- och vägnäten. En väl fungerande uppkoppling är viktigt för såväl privatpersoner som företag och en förutsättning för regional tillväxt. Glesbygden måste få bättre IT-kapacitet och statens huvudsakliga uppgift bör vara att skapa förutsättningar genom att undanröja hinder för utvecklingen, men även att ekonomiskt stötta där lönsamheten för utbyggnad är bristfällig. Kopparnätet får inte avvecklas innan det finns godtagbara digitala alternativ. Det är viktigt för företag och enskilda att det finns väl fungerande posttjänster i hela Sverige.

Regionen har i uppdrag att verka för övergripande samordning, samverkan och samarbete mellan aktörer verksamma i länet av betydelse för bredbandsutbyggnaden. För det fortsatta utbyggandet av det finmaskiga bredbandsnätet har en bredbandskoordinator anställts. Tillsammans med Länsstyrelsen ska koordinatören arbeta vidare mot målet att 100 procent av länets hushåll och företag har fiberanslutning. Även landsbygd och mindre orter ska ha tillgång till effektiv och snabb datatrafik som klarar framtida behov. Det är av stor vikt att regionen följer den nationella planen för kopparnedläggningen, det påverkar inte minst privatpersoner och företagare på landsbygden. Alla ska ha tillgång till fungerande bredband.

Regionen äger tillsammans med Örebro, Kumla och Karlskoga kommun Örebro flygplats. Det är idag den fjärde största fraktflygplatsen i landet och har en strategisk betydelse för näringslivet i länet. Den starka positionen ska bevaras och utvecklas. Regionen och övriga ägare av flygplatsen ska tillsammans med näringslivet söka vägar för att utveckla flygplatsområdet för att öka andra aktörers intresse i flygplatsen med målet att flygplatsens självfinansieringsgrad ska öka. Flygplatsen har också en viktig roll för försvaret och myndigheten för samhällsskydd och beredskap, exempelvis under skogsbränderna så var flygplatsen en central del för brandflygen.

Alla påverkas av klimatförändringar. Konsekvensen av en växande befolkning med ökande materiella anspråk är att jordens resurser blir allt knappare. Det krävs därför stora förändringar. Nya resurseffektiva affärsmodeller och en ekonomi som bygger på ett kretsloppssamhälle, en cirkulär ekonomi. En cirkulär ekonomi bygger på att återanvända, laga och att betrakta avfall som en resurs. Den strävar efter produkter som är hållbara och återvinningsbara och där icke-förnybara material över tid ersätts med förnybara. Region Örebro län ska verka för ett hållbart samhälle med en ekologisk utveckling genom att bland annat påverka förutsättningarna för förnybar energiproduktion, icke klimatpåverkande utsläpp och miljöanpassade innovationer. Ny teknik och klimatarbete kräver ekonomisk tillväxt Naturen är en fantastisk resurs som ska förvaltas på ett hållbart sätt. De beslut som fattas ska därför vara långsiktiga och ta hänsyn till eventuell

miljöpåverkan. Regionens verksamheter ska sträva efter minskade utsläpp och bidra till en mer hälsosam miljö för människor och djur att vistas i. Investeringar i forskning och innovationer är viktiga för att den gröna näringen ska utvecklas. En god dialog mellan länets aktörer är nödvändig för att byta erfarenheter och lära av varandra så att länet kan utvecklas. Transporter står för ca 40 % av Örebro läns CO2 utsläpp. Transportsektorns utsläpp domineras av vägtrafik. För att nå klimatmålen måste CO2 utsläppen minska, där en övergång till förnyelsebara bränslen är den viktigaste åtgärden. För att medborgarna ska välja andra alternativa färdssätt måste dessa uppfattas som attraktiva och lösa deras transportbehov.

Att minska antalet bilar i länets stadskärnor för att minska buller och avgaser är eftersträvansvärt. Att även frigöra parkeringar i städerna är viktigt för näringslivet och för dem som bor i städerna. Cykeln är ett viktigt transportmedel i många vardag. Det måste bli enklare och tryggare att cykla i länet. Cykelbanor ska vara belysta och cyklister ska inte behöva cykla på gångbanor. Cykeln och kollektivtrafiken kompletterar varandra. Cykelparkering i anslutning till kollektivtrafiken ska främjas i samarbete med länets kommuner.

Det ska vara enkelt att betala för att byta mellan trafikslag, till exempel från tåg till buss. Enkelbiljett med buss ska gälla 60 minuter och kosta lika mycket oavsett resesträcka. Busschaufförer ska inte behöva kontrollera passagerarnas biljetter. Fler kontrollanter behövs för att minska antalet fripassagerare på länets tåg och bussar.

Områdesindikatorer

- 95 procent av alla hushåll och företag har tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s.
- Tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s i glesbygd, andel (%)
- Andel resor inom länet som sker med gång, cykel eller kollektivtrafik

Uppdrag

- Se över cykelparkeringar vid busshållplatser
- Utveckla Hallsbergs rangerbangård för att stärka regionens position som logistikregion.
- Tillse att Örebro läns unika geografiska läge fortsätter att lyftas fram och utvecklas ytterligare och att andelen aktörer som väljer att etablera sig i Örebro län
- Verka för att flygplatsen ökar självfinansieringen och klassificeras som beredskapsflygplats

KOLLEKTIVTRAFIK

Att verka för att alla invånare i regionen har en möjlighet att transportera sig ligger i Region Örebro läns intresse. Friheten att kunna bo och leva där man vill inom regionen kräver transporter. För många är bilen mycket viktig, ibland helt avgörande, för att få livet att gå ihop. Bilen är således ett viktigt färdmedel som måste tas i beaktande i samhälls- och infrastrukturplaneringen av både stad och landsbygd. I våra städer och tätorter ska fotgängare, cyklar och fordon alla ges möjlighet till nödvändigt utrymme.

För att skapa ett sammanhållet län där invånarna fritt och snabbt kan röra sig från en punkt till en annan har kollektivtrafiken en viktig roll. Kollektivtrafiken behövs både inom, mellan kommunerna och till omgivande strategiska platser. Idag bedrivs kollektivtrafiken på väg genom det delägda bolaget Svealandstrafiken. Det är inget självändamål att driva denna verksamhet i egen regi, det är därför viktigt att kontrollen och konkurrenskraften i denna lösning kontinuerligt följs. Effektiviteten och kostnaderna för kollektivtrafiken på totalen måste kontrolleras, exempelvis sett till antalet turer där vi i dag har s.k. dubbeltrafik. Kollektivtrafiken i länet ska vara punktlig, miljövänlig och ett tryggt sätt att resa på.

Kollektivtrafik ska finnas att tillgå i hela länet, men i vissa områden i länet är det inte möjligt med regelbunden kollektivtrafik ska alternativ tas fram, det kan exempelvis handla om anropsstyrd trafik.

Elektrifiering och autonoma fordon. Inom transportsektorn pågår forskning om elektrifiering och om framtidens självkörande fordon. Elektrifiering av buss har stor potential, inte minst ur ett miljö- och klimatperspektiv. Inom stadstrafiken gör det fordonen tystare, vilket skapar en betydligt bättre bullersituation. Självkörande bilar och mindre bussar är redan en verklighet. Inom en snar framtid kommer de att rulla på vägarna vilket skapar nya möjligheter och nya utmaningar för stadsplanering, såväl som för kollektivtrafiken.

Områdesindikatorer

- Öka Länstrafikens självfinansieringsgrad med målet om 60 %.
- Andel resenärer som känner sig trygga i allmän kollektivtrafik
- Andel trygga resor – särskild kollektivtrafik
- Andelen resenärer nöjda med den senaste resan enligt Nöjd Kund Index (NKI)
- Resor med kollektivtrafik, resor/inv
- Befolkning, utanför tätort, i kollektivtrafiknära läge, andel (%)
- Befolkning, inom tätort, i kollektivtrafiknära läge, andel (%)

Uppdrag

- Utveckla kollektivtrafiken i länet för att höja attraktiviteten och nyttjandegraden.
- Fortlöpande se över alla stråk med dubbeltrafik i egen regi i syfte att hålla nere kostnader
- Expressbussar och tåg ska binda samman de större orterna på ett kostnadseffektivt sätt.

PROJEKT OCH SAMARBETEN

Region Örebro län ingår idag i en rad olika projekt och samarbeten. När det gäller infrastruktur och transporter finns exempelvis; ”En bättre sats”, ”Stockholm-Oslo 2.55” och ”Botniska korridoren”.

I samarbetet med en rad andra regioner inom Botniska korridoren, knyter vi järnvägen samman med norra och mellersta Sverige med Europa. Detta utgör också Sveriges enda järnvägskoppling med Finland. Botniska korridoren länkar samman de norra regionerna med vår regions viktiga järnvägsnav - Hallsberg. Botniska korridoren är den främsta godstransportleden från Haparanda i norr till Örebro –Hallsberg och Arlanda – Stockholm i söder.

Vi ser det som viktigt för hela länet att Region Örebro län fortsatt finns med i samarbetet Botniska korridoren och verkar för vår roll som viktigt järnvägslogistisk län in i framtiden.

Beträffande tågförbindelsen Stockholm-Oslo 2.55 ser vi det också som en viktig och prioriterad satsning.

Regionens pågående arbete med Bus Rapid Transfer (BRT) bör snarast avvecklas. Det gemensamma bolaget Svealandstrafiken AB som ägs tillsammans med Region Västmanland ska avskaffas i sin nuvarande form. Därför kan inte Region Örebro län ingå i ett långsiktigt projekt som BRT då finansieringen och det demokratiska, förvaltningsmässiga och ekonomiska ansvaret kring projektet är osäkert.

Uppdrag

- Fortsätta arbetet med Stockholm-Oslo 2.55 och Botniska korridoren. För att tillse att dessa projekt/samarbeten skall gynna vår region och höja vår attraktivitet när det kommer till transporter och godshantering.
- Ge Svealandstrafiken AB i uppdrag att avbryta projektet om att införa BRT

Tillväxt

Globaliseringen leder till stora förändringar av Sverige. Det innebär en ökad ekonomisk tillväxt och ökar individens frihet. Samtidigt finns utmaningar med skillnader mellan å ena sidan städer med en starkt växande privat tjänstesektor och å andra sidan områden med en hög sårbarhet och lokala utmaningar. Vi vill att hela Sveriges utvecklingskraft, tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter ska tas till vara. Därför måste människor och företag över hela landet ges möjligheter att växa och utvecklas.

Att få ha en dröm och jobba hårt för att den ska gå i uppfyllelse, att klara sig själv och styra över sitt eget liv – det är en frihet som vi vill att fler ska få uppleva. Den stora klyftan i Sverige går mellan den som har ett arbete och den som inte har det. I utanförskapet växer en ny underklass fram, och här finns risk att gängkriminalitet och annan brottslighet får fäste. Det här är ofrihetens Sverige.

Region Örebro län måste utveckla arbetet med att öppna dörrar in på arbetsmarknaden, med hjälp av till exempel lärlingsplatser, fler enklare jobb och startjobb med lite lägre lön. Genom att anställa de som har svårast att få jobb idag, kan fler få sitt första jobb och klara sig själva. Och när man väl kommit in på arbetsmarknaden och får visa vad man kan, är det lättare att söka sig vidare till nästa jobb. Det är alltid bättre att få ta ansvar för sin egen försörjning än att bli beroende av bidrag. Så får fler människor en chans att leva självständigt och då blir vi fler som kan vara med och bidra till ett ännu bättre Sverige.

Forskningsläget kring regionalt företagsstöd är mycket svagt för att det skulle ge någon tillväxteffekt. Att stödja något genom att ge ett ekonomiskt tillskott kallas i normala termer för att ge ett bidrag. Då företagsstöden till stor del saknar någon reell stöttande aspekt, mer än den initiala kontakten med regionen och slutredovisningen av de utlovade medlens användning, är det tveksamhet om det egentligen är tal om ett stöd i ordets rätta mening. Företagsstöd är därför inget annat än bidrag och företag ska i regel inte få bidrag för att driva sin verksamhet.

Utöver de delar och organisationer regionen arbetar med för att stödja näringsliv och innovation finns liknande organisationer som driv av kommuner eller av aktörer med statlig finansiering. Eftersom viljan till att stödja innovation och tillväxtskapande verksamhet är stor från många aktörer på flera håll finns en bristande samordning mellan dem. Det innebär att risken för att det existerar överlappande verksamhet mellan aktörerna är stor. Därför behöver regionen kontinuerligt följa upp och kartlägga alla de olika aktörer som är verksamma i länet med syftet att stödja tillväxt och innovation.

Områdesmål

- Den ekonomiska tillväxten i länet ska öka
- Fler funktionsnedsatta ska matchas med ett arbete
- Örebro län ska öka internationella satsningar på hållbar utveckling

Uppdrag

- Stärka samarbetet med Stiftelsen Activa
- Startjobb – fler kan få jobb och egen lön om det blir billigare och enklare att anställa
- Påbörja ett arbete för att avveckla kontanta företagsstöd

FÖRETAGANDE OCH ARBETSMARKNAD

Det är genom företagens möjlighet att växa som jobb skapas. Fler jobb i växande företag betyder nya livschanser för individer, minskat utanförskap och i förlängningen ökade skatteintäkter; vilket i sin tur finansierar den gemensamma välfärden.

I dag är det inte lika självklart att starta eget som att ta anställning. Det handlar mycket om vilken erfarenhet individen har av företagande, men också om vilken kunskap individen har fått om företagande via skolan. En god väg till nyföretagande är deltagande i verksamheter så som Ungföretagande. Där får ungdomar förverkliga sina idéer och pröva sina vingar som entreprenörer tack vare stöd från ideella aktörer. Förutsättningarna för sådana samarbeten mellan skolväsendet och ideella aktörer ska vara goda och bör utvecklas.

En hållbar arbetsmarknad handlar om att skapa ett samhälle för alla. Där alla får möjlighet att förverkliga sig själva, med eller utan funktionsnedsättning. Regionen behöver arbeta för att riva hinder och skapa en rättvis arbetsmarknad för den som har en funktionsnedsättning. Att ha ett jobb eller sysselsättning är viktigt för möjligheten att leva ett gott liv. Aktivitet och gemenskap är alltid bättre än passivitet och utanförskap. Det finns arbeten som passar även för den med neuropsykiatrisk eller fysisk funktionsnedsättning och regionen ska erbjuda de som lever med en funktionsnedsättning hjälp och stöd för att hitta ett arbete. Alla människor ska kunna ses som en tillgång på arbetsmarknaden. Arbeten kan skapas i kunduppdrag, på marknadsmässiga villkor och i konkurrens med andra. Arbetsföra personer med en funktionsnedsättning skapar en konkurrenskraftig arbetsmarknad och genom regionens aktiva stöd med matchning skapar vi möjligheter till viktiga jobb.

Region Örebro län behöver säkra att villkor vid upphandlingar är gynnsamma för socialt företagande. Kooperationen, med sina liberala rötter, har i minst 150 år bidragit till en positiv samhällsförändring och med en affärsmodell som bygger på demokratiska fundament gjort ekonomisk och social nytta för såväl sina medlemmar som för samhället. Upphandlingsregler som missgynnar kooperativa och sociala företag försvårar utvecklingen. Region Örebro län ska utveckla den resurseffektiva, cirkulära och biobaserade ekonomin i samförstånd med det sociala företagandet i länet.

Områdesindikatorer

- Antal nystartade företag per 1000 invånare ska vara högre än snittet för riket
- Företagsförekomster, antal/1000 inv
- Bruttoregionalprodukt (BRP) per sysselsatt ska öka mer procentuellt än i jämförbara län

Uppdrag

- Stärka samarbetet med Ung Företagsamhet

INNOVATION OCH KUNSKAP

Kunskap och kompetens är ett av Sveriges främsta konkurrensmedel. Näringslivet behöver rätt kompetens för att vara konkurrenskraftigt och arbetsmarknadsregionen i länet behöver erbjuda arbetsgivare den kompetens de söker.

Företagens allt större problem med kompetensförsörjning riskerar att få stora konsekvenser för Regionens tillväxt och välbefinnande krafter. För att säkra kompetensförsörjningen på lång sikt krävs utbildning med vuxenutbildning, högskolor och universitet av hög kvalitet. Yrkeshögskolan har här en viktig uppgift att fylla då den är en effektiv utbildning som är kopplad till behovet i den regionala arbetsmarknaden.

Som region ska vi samarbeta med näringsliv, civilsamhälle och akademi. Akademin inom länet är en avgörande del i att samordna nätverk inom de tillväxtskapande aktörerna. Relationen och samarbetet med Örebro universitet är av högsta vikt för Region Örebro län och Universitetssjukhusets utveckling. Örebro universitet är den största aktören inom akademisk verksamhet i Örebro län men inte den enda.

Örebro Teologiska Högskola är en bidragande del i att göra teologi till ett specialiserat akademiskt ämne inom Örebroregionen. Vård kommer i olika former och själavård är lika viktigt för en god hälsa som sjukvård. Även om ett brutet ben kan läka har en brutet människa svårare att utan hjälp bli hel. Vidare kan teologin medverka till att ge svar på människans själsliga drivkrafter för att bidra till samhället, inte enbart de ekonomiska. Trots detta saknas något formaliserat samarbete med Örebro Teologiska Högskola likt regionens samarbete med Örebro universitet.

I Lindesbergs kommun ligger forskningsstationen Grimsö, vilket är en del av Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). På Grimsö bedrivs forskning inom ekologi och människors attityder till rovdjur.

Regionen har ett intresse av att involvera sig i verksamhet som minskar den människans påverkan på naturen, klimatet och miljön. Därför är det viktigt att alla aktörer som kan vara en del av det arbetet inkluderas i regionens akademiska samverkan. Den cirkulära ekonomin där hållbara och miljövänliga alternativ ses som en självklarhet behöver vi se till alla parter som kan vara bidragande i det arbetet.

Hällefors kommun har länge varit värdkommun för Grythyttans Restauranghögskola som är en del av Örebro universitet. Verksamhet på Campus Grythyttan bidrar inte bara till lokalsamhället utan är en del av att sammanhållet innovations och akademiskt kluster kring livsmedel och värdskap.

Det är viktigt att ta i beaktande de platser runt om i länet där akademien är verksam och säkerställa att den verksamhet de bedriver på plats kan fortgå även i framtiden. Det är en styrka att Örebro län har flera kommuner i länet där akademien är verksam genom forskning och utbildning. Här behöver Regionens beakta och förvalta regionens intressen kring en spridd akademi inom länet och vårda dessa lokaliseringar. För att säkerställa goda relationer och bidra till den regionala utvecklingen bör ett samarbetsavtal upprättas Region Örebro län och länets akademiska aktörer.

Samarbetet ska syfta till att utveckla ett starkare gemensamt regionalt ledarskap och att stärka förutsättningarna för att i gemensamma frågor utveckla forskning, utbildning, innovation samt verka för en gynnsam samhällsutveckling.

Om inte arbetskraft med rätt kompetens finns tillgänglig riskerar företag att tvingas lägga ner sin verksamhet eller flytta den till andra länder. För att säkra kompetensförsörjningen på lång sikt krävs

utbildning med vuxenutbildning, högskolor och universitet av hög kvalitet. Yrkeshögskolan har här en viktig uppgift att fylla, då den är en effektiv utbildning som är kopplad till den regionala arbetsmarknaden. Också de högre lärosätena en viktig uppgift. Därför uppmuntrar vi dem att öka samverkan med det regionala näringslivet, kommunerna och den region de är verksamma i.

Ska vi locka de skarpaste studenterna till en forskarkarriär och få dem att vilja stanna där måste de ha bra villkor. Region Örebro län behövara vara en del i akademins infrastruktur för att säkerställa länet som en god arena för forskning och utveckling.

Forskningen om civilsamhället är en viktig del av kunskapsutvecklingen inom många akademiska discipliner. Det finns ett behov av ökad kunskap om den civila sektorn och dess betydelse såväl samhälleligt som ekonomiskt. Kunskapen om civilsamhällets roll, utveckling och uppdrag bör öka, genom forskning och genom statistik. Region Örebro län behöver i större utsträckning stöda och ge bidrag till forskning projekt som stärker sin inom den regionala utvecklingens område med fokus på att utbilda doktorander inom länet.

Områdesindikatorer

- Antal verksamma doktorander inom Örebro län

Uppdrag

- Region Örebro län upprättar ett samarbetsavtal med Sveriges lantbruksuniversitet och Örebro Teologiska högskola
- Utveckla tydliga samarbetsformer med aktörer inom forskning och högre utbildning i länet.
- Säkerställa Campus Grythyttan som en nod för utbildningar inom gastronomi.

EUROPA OCH INTERNATIONALISERING

I en värld som blir allt mer globaliserad är det betydelsefullt att Region Örebro län deltar i internationella samarbeten. Regionen ska vara med i utbytet av kunskap, information och teknik. EU-samarbetet innebär möjligheter för att samarbeta med likasinnade aktörer och skapa nätverk med aktörer i andra länder. Mycket av samarbetet handlar om idéutbyte, lära med och av varandra.

Länets kommuner spelar en viktig roll för att stärka och utveckla det lokala näringslivets och även det lokala civila samhällets internationella kontakter. Hinder i form av brist av information och svårigheter att överblicka de olika utlysningarna gör det svårt för många aktörer att ta del av det som EU erbjuder. Många uttrycker att de inte får de hjälp och stöd de behöver i ansökningsfasen med administrationen. Regionen behöver därför bidra till att göra det lättare för kommuner att ansluta sig till internationella samarbeten inte minst inom EU. Eftersom att samarbetet är gynnsamt och givande men det administrativa arbetet är belastande måste regionen stötta kommunerna. Det måste bli lättare för kommunerna i länet att påverka och delta i projekt och lagstiftning som påverkar länet på lokal nivå.

EU beslutar dagligen om lagar och regler som påverkar alla aktörer inom Örebro län. Tillsammans med Dalarna och Gävleborg har Region Örebro län en gemensam förening, Central Sweden, som bevakar regionernas intressen. Regionen deltar även i Assembly of European Regions (AER), Conference of Peripheral Maritime Regions of Europe (CPMR) där kunskap och erfarenheter utbyts och gemensamma intressen drivs med hundratalet andra europeiska regioner.

Regionen behöver bli bättre på att delta i projekt och söka EU-medel. Region Örebro län måste arbeta för att få en större del av medfinansieringen som tillgängliggörs genom EU:s strukturfonder, program och samarbeten. Genom att öka andelen medfinansiering kan vi omfördela de regionsbidrag som läggs på regional utveckling. Regionens samarbete med EU är en lärprocess och utbytet av kunskap och teknik en god investering. Regionen behöver göra regionala satsningar för att öka engagemanget i EU-samarbetet bland länets alla aktörer. Ju större engagemang inom länet som helhet desto mer makt kommer regionen ha i påverkan på kommande EU-projekt innehållsmässigt och budgetfördelningsmässigt, även som liten part.

Hållbarutveckling främjas inom EU-samarbetet. Omställningen till förnyelsebar energi och långsiktiga lösningar för hållbara energisystem är något regionen behöver utveckla. Att sprida kunskap och teknik internationellt är en global lösning på ett globalt problem. Region Örebro län måste arbeta mer internationellt i hållbarhetsfrågan.

Områdesindikatorer

- Aktivt deltagande i Europeiska regionkommittén
- Antal internationella samarbeten

Uppdrag

- Avlasta kommunerna i att administrera sökandet av EU-medel och projekt
- Öka lokala näringslivets internationella kontakter
- Öka andelen EU-medel i projekt i länet

Kulturellt välbefinnande

Den mänskliga utvecklingen är en självklar del av den regionala utvecklingen. Samhällets framåtskridande är en kombination av teknisk framgång och individuell upplysning. Utan att förstå sin samtid och kunna blicka tillbaka på sin dåtid blir uppdraget att utveckla framtiden till det bättre omöjlig. Därför behöver den mänskliga och kulturella utvecklingen jämföras med den ekonomiska och tekniska utvecklingen. Avsaknaden av ett rikt, utmanande, utbildande och estetiskt tillagande kulturliv skapar själsligt fattiga människor.

Kultur är inte enbart konst som ska betraktas. Inom begreppet kultur ryms även den kultur som vi har i gemenskap med andra eller som står ut ifrån vår egen. Kulturen är vad fria individer vill att den ska vara. Politiken måste ge utrymme för kulturskapare och möjliggöra för alla att ta del av och hänge sig åt de kulturella uttryck som den finner tilltalar dem. Regionen ska hålla sig undan från att ta ställning för enskilda kulturskapare utan ska utgå ifrån att skapa arenor och ge de kulturutövare och kulturskapare bästa möjliga förutsättningar för att själva bestämma över sin verksamhet.

Utövande av kultur behöver inte alltid bygga på värderingar som vi idag finner är självklara. Om kulturen ska vara fri måste det även tillåtas att utmana de mest grundläggande förhållningsätterna vi har i samhället. Därför bör Regionen inte ställa några krav på värderingar som ska lyftas fram inom konsten, vare sig det handlar om individuell frihet, jämlikhet eller demokrati.

Kulturen är ett av regionens kärnuppdrag och har ett egenvärde. Kulturen ska inte förhålla sig till politiska mål om önskat innehåll. All kultur ska stå fri från politisk styrning och kunna vara en oberoende och kritisk röst i samhällsutvecklingen. Region Örebro län väljer att stötta kulturen i huvudsak för att länsinvånarna ska få tillgång till ett rikare kulturliv. Därför måste det offentliga bidraget till kulturen i första hand baseras på de som upplever och tar del av kulturens villkor och inte på kulturskaparnas villkor.

Kulturen är en bidragande kraft i utvecklingen av ett demokratiskt och humanistiskt samhälle. Viktigt att uppmärksamma att en stor del av länets kultur bedrivs inom föreningsverksamhet och av enskilda professionella kulturskapare som är beroende av offentlig finansiering. För dessa är det viktigt att det finns en säker finansiering över en längre tid, flerårsprojekt med årlig uppföljning bör därför eftersträvas för verksamheter som återkommer.

Att nå de som annars inte skulle få uppleva kultur av olika slag är ett prioriterat uppdrag för all kulturverksamhet inom regionen. Kulturens roll i länets integrationsarbete bör tydliggöras. Genom informationsöverföring mellan länets olika delar om framgångsrika projekt och verksamhet kan goda exempel komma många fler till dels. De personer som bor på äldreboende och inte själva kan ta sig till evenemang bör uppmärksammas. En annan viktig grupp är de som på grund av olika funktionsvariationer inte skulle kunna ta del av kulturella upplevelser.

Region Örebro läns arbete med kultur definieras utifrån tre olika kulturperspektiv. Skapande kultur, bildning och folkbildning samt civilsamhälle och sammanhang.

Områdesmål

- Regionen ska främja god tillgång till professionell konst inom områdena teater, musik, dans, bild och form, bibliotek, litteratur, muséeverksamhet, hemslöjd liksom kulturarv och arkiv
- Löneuppräknings för anställda inom regionens kulturverksamhet ska ske enligt samma regler som övrig regional verksamhet

- Regionen ska sträva efter att skapa ett tillgängligt kulturliv för barn och unga utan att för den delen tappa bort behovet av kultur och positiva upplevelser för regionens äldsta invånare.
- Kulturen som hälsobefrämjande och som en del i läkningsprocesser ska uppmärksammas och sätta tydligare avtryck i hälso- och sjukvården, liksom i kommunernas äldrevård

Uppdrag

- Kulturens roll i länets integrationsarbete bör tydliggöras
- Utvecklat samarbete mellan regionen, kommunernas kulturskolor och universitetet
- Långsiktiga projekt med samverkan mellan olika kulturutövare ska utvecklas

SKAPANDE KULTUR

Kunskap, bildning, inlevelseförmåga och kreativitet stärker individens självständighet. Det är därför själva kärnan inom Region Örebro läns kulturpolitik handlar om att fler ska möta mer kultur av hög kvalitet.

Att anse att det finns konst som håller högre värde än annan konst står inte i strid med en liberal grunduppfattning. Tvärtom är det förnuftigt att erkänna att det finns bättre och sämre litteratur, konst eller musik, däremot behöver man inte föredra det ena över det andra. Det är helt okej att föredra nått dåligt framför nått bra, utan att påstå att det håller samma verkshöjd. Regionens kultursyn ska bygga på en meritokratisk ansats. Den som anstränger sig hårt också har rätt att njuta framgången av sitt arbete. Talang och hårt arbete ska premieras. Regionens kulturpolitik ska därför sträva efter att låta talanger utvecklas och stjärnor att födas.

De flesta områdena saknar idag en långsiktig finansiering, många alltför kortsiktiga projekt ökar otryggheten inom många kulturområden. Länsteatern, film, dans och litteratur är områden som saknar långsiktig finansiering. Självständighet är fundamentalt för våra institutioner. När vi betraktar utvecklingen i vår omvärld påminns vi om hur viktigt det är med självständiga kulturinstitutioner. Armlängds avstånd är en princip inom kulturpolitiken som handlar om att politiker inte ska lägga sig i verksamheternas innehåll. Det är en princip som ska värnas och som kan stärkas. För att säkra detta behöver regionen verka för att självständigheten stärkas ytterligare.

För att en konstnär ska ha möjlighet att kommersialisera sitt skapande behöves det finnas arenor som lämpar sig för att göra det. Den digitala utvecklingen har gjort att konstformer som musik och litteratur har lätt att nå ut och distribueras, men för den skapande bildkonsten har det inte givit samma möjligheter. Risken som det innebär för en bildkonstnär att hyra en lokal för att nyttja som galleri ofta är stor vilket medför att få vågar sig på det. Många mindre orter inom länet upplever idag en stark nedgång för den lokala handeln och det hör inte till ovanligheten att butikslokaler står tomma under lång tid. Här kan Region Örebro län gå in och hjälpa konstnärer med att hyra dessa tomma lokaler för galleriverksamhet under en kortare tid. Konstnären behöver då inte riskera personlig konkurs om viljan finns att försöka livnära sig på sin konst och galleriverksamhet. Samhället i stort undviker då även den negativa sociala effekt tomma butikslokaler har på en Orts självbild.

Sveriges kulturliv berikas av influenser från andra kulturer och Region Örebro län behöver uppmuntra till fler internationella utbyten. En framträdande position på de internationella scenerna inom litteratur, musik, film och konst är viktig del av kulturutvecklingen, men också en viktig del av att skapa möten det nya oväntade. Örebro län ska vara en attraktiv plats för konstnärer från andra delar av världen. Den främsta förutsättningen för det är att garantera att Örebro län fortsätter att ha konkurrensfördelar som kunskaps- och teknikkluster inom regionen. I detta arbete är alla insatser på kultur och bildningsområdet, liksom goda villkor för kulturutövare viktiga. Men det behövs också speciella satsningar för att ge kreatörer och kulturarbetare möjlighet att arbeta från länet mot den globala kulturmarknaden.

Örebro län ska vara en attraktiv plats för konstnärer att verka på. Skapandet av kreativa miljöer ska vara prioriterat i stadsplanering, stadsutveckling och arkitekturstrategi. Fler fristadsförfattare och fristadsbostäder behövs över hela länet.

På flera områden finns i dag koppling mellan kvalitet och bidrag, det gäller till exempel för litteraturstödet. Vi menar att alla regionala bidrag och anslag till institutioner, kulturskapare, fria

grupper etc. ska vara utformade på ett sätt som bidrar till långsiktig kvalitetsutveckling. Särskilda utvärderingsgrupper – med armlängds avstånd till politiken – bör tillsättas på respektive område för att utvärdera kvalitetsaspekter. Internationellt deltagande i dessa grupper bör eftersträvas. För att frigöra resurser till nyskapande och hög kvalitet måste verksamheter av dålig kvalitet kunna läggas ner. Det bör ske i betydligt större omfattning än nu. Slentrianmässig anslags- och bidragsgivning är aldrig bra, särskilt inte inom kulturområdet. För att stärka kvalitetsaspekten och undvika slentrian bör upphandlingar, utlysningar och platsannonser etc. utformas könsneutralt och intervjugrupporna bör bestå av både män och kvinnor.

Även om armlängds avstånd upprätthålls är Region Örebro läns finansiering av kulturen en svaghet för självständigheten. Det är bra för det demokratiska samtalet med fria, självständiga och starka kulturinstitutioner. Därför är det viktigt att finansieringen av kulturen i regionen är bred. Bidrag och anslag bör kompletteras med en offensiv politik för att öka andra finansieringskällor. Villkor för stöd från den privata sektorn måste förbättras utnyttjas i större grad.

Region Örebro läns arbete med film som kultur ska vårdas, värnas och utvecklas av de parter som är engagerade i att utveckla film. Regionens roll bör handla om att skapa goda villkor, inte riktade bidrag. Direkta stöd och ersättningar för filmskapare är inte något som regionen ska ägna sig åt.

Ska stipendieverksamhet ha någon effekt och verkan på kulturskapare behöver de vara av sådan omfattning att gör en betydande skillnad i kulturskaparens liv. Fler långa stipendier på fem till tio år bör inrättas för att fler kulturskapare ska få möjlighet att söka och få dessa stipendier.

Fördelning av stipendierna ska ske utifrån kvalitetsaspekter. Självklart kan årliga stipendier fylla en funktion för att visa uppskattning för kulturskapare som under lång tid har bidragit till den regionala kulturen, men om stipendier ska göra skillnad och ge bra förutsättningar för kulturskapande måste de bli större och ha en reell påverkan på den ekonomiska situationen för utvalda kulturskapare.

Områdesindikatorer

- Öka internationaliseringen
- Självständiga kulturinstitutioner

Uppdrag

- Införa stöd till att hyra tomma butikslokaler i småorter för att upplåta dem till galleriverksamhet tills hyresvärden kan hitta en annan hyresgäst
- Bidrag och anslag ska vara kvalitetsdrivande

BILDNING OCH FOLKBILDNING

Varje invånares tillgång till utbildning och bildning är en självklar utgångspunkt för en fri och utvecklande kulturpolitik. Rösträtten och bildningsidealet hänger tätt samman. Det demokratiska samhället förutsätter upplysta och bildade medborgare som kan fatta rationella beslut innan de fattar beslut om vad de ska rösta på i allmänna val. En befolkning som inte är bildad faller lätt offer för demagoger eller utnyttjas av politiska partier vars enda syfte är att tillförsansa sig själva makten.

Den liberala demokratins uppgift att ge medborgarna möjlighet att bilda sig är fundamentalt för vårt samhällsskick. Bildningstanken är sprungen ur upplysningen och dess tro på det mänskliga förnuftet. Att bilda sig innebär därför att ta del av det bästa som mänskligheten skapat på olika områden, inte minst när det kommer till konsten. För att kunna göra det behöver man förbereda sig genom att skaffa sig de nödvändiga kunskaper som krävs för att kunna ta del av, förstå och njuta av mer komplicerade verk som kräver större förförståelse.

Folkhögskolorna är en viktig del av folkbildningens infrastruktur i Örebro län. Dessa ska värnas men även utvecklas. De kurser och inriktningar som erbjuds på folkhögskolorna ska utvärderas och förändras för att möta samtida behov. Om intresse finns för externa parter så som studieförbund eller annan ideell verksamhet att ta över huvudmannskapet för någon av regionens folkhögskolor ska regionen vara öppen för det. Ett överlämnande av huvudmannskapet ska inte leda till en avveckling av folkhögskolorna.

Bibliotekens roll är och förblir det öppna rummet, öppet för alla utan legitimation: en demokratiresurs. Här tillgängliggörs litteratur, medborgarkontakter tas, konsten får leva och kulturen frodas. Region Örebro län genom sitt uppdrag att driva regional biblioteksverksamhet har ett ansvar att stödja samtlig biblioteksverksamhet i länet.

Som en del i integrationsarbetet visar också flera projekt i Norden att biblioteken kan vara en resurs också för studieförbund och för civilsamhället i form av föreningar att interagera med nya medborgare. Biblioteken i dag är mer än en samling böcker till utlåning – de är också en plats där det finns någon att hålla i handen när man söker information, när man bildas och utbildas. Bibliotek är inte en plats där man får bete sig hur som helst. Den som upprepade gånger missköter sig och stör andra måste därför kunna nekas tillträde.

Att säkerställa läslusten samtidigt som nyfikenheten till konst och kultur grundläggs, tillsammans med ett kritiskt tänkande är en nödvändighet för våra barn och unga. Därför måste också skolbibliotekens roll, och särskilt de pedagogiska bildningsresurserna i form av skolbibliotekarier och liknande, lyftas. Ett välfungerande skolbibliotek är en del av den pedagogiska spetsverksamheten och en grundsten i en bildningsvärnande kulturpolitik. Väl fungerande skolbibliotek är därför en avgörande nyckel för att öka likvärdigheten.

Barn och unga uppmuntras att läsa genom skolan och biblioteken men utan lokala bokhandlare är det lätt att läslusten förvandlas till ett tvång som enbart associeras med skolas utvalda böcker och texter. För att stimulera till läsning måste det finnas möjlighet till att själv hitta och köpa böcker som man finner intressanta. Även om det idag finns goda möjligheter till att handla böcker online fyller den lokala bokhandeln en funktion som de digitala bokhandlarna inte kan. En bokhandel kan erbjuda personlig service och vara ett stöd för den som vill hitta rätt bland den djungel av litertur som erbjuds. Bokhandeln kan även fungera som en lokal kulturell mötesplats som uppmuntrar och påminner om litteraturens värde i samhället. Regionen Örebro län kan inte som offentlig aktör subventionera eller ge bidrag till bokhandlare trots det stora samhällsvärde som de har. Däremot

kan regionen bidra genom att upphandla och köpa in den litteratur som behövs genom krav på lokal tillgänglighet. Därför bör Region utreda möjligheten till en tillämpning närhetsprincipen vid inköp av litteratur.

Föreningar, stiftelser och andra aktörer som arbetar med folkbildning ska uppmuntras till öka länsandet i samhället. Aktörerna inom ett område vet bäst själva vilken litteratur som är högst aktuell för deras verksamhet. Därför behöver vi uppmuntra till att organisationer själva ska kunna köpa in litteratur och tillgängliggöra den för sina medlemmar och allmänheten. Genom att stödja småskalig biblioteksverksamhet får vi en större mångfald av aktörer och därav bidrar till en utökad folkbildning från aktörer som har störst kompetens inom sitt område.

Med folkbildningens viktiga arbete i fokus – att bidra med diskussioner, debatter, föreläsningar, studiecirkelar och utställningar över hela landet – kan bildningen och kulturen leva och frodas. Därför måste stödet till folkbildningen också präglas av långsiktighet. De förslag som kommer från det offentliga om särskilda anvisningar och satsningar inom särområden fragmentiserar och försvårar det som ska vara fritt och frivilligt. Region Örebro län ska ha en fortsatt stark tilltro till folkbildningen och dess förmåga att utgå från var och ens möjligheter men också olika förutsättningar att vilja växa, utvecklas och bidra, kan också samhället växa.

Folkbildningens uppdrag måste syfta till att ge individer nya perspektiv de annars inte skulle tagit till sig själva. Studieförbundet behöver därför i större del ges möjlighet och uppmanas till att bedriva en verksamhet utifrån sin egen expertkunskap och inriktning. Studieförbunden är en folkbildningsinstitution och inget alternativ till fritidsgårdar eller annan utbildningsverksamhet som individen skulle tagit till sig själv på eget bevåg. Studieförbund ska därför inte lockas med offentliga medel till att ta över eller utföra uppdrag åt det offentliga. Det ska självklart finnas en god kommunikation mellan den offentliga förvaltningen och studieförbunden, men allt arbete ska ske i samförstånd och tillgång till offentliga bidrag och stöd ska inte öppnas upp för de som väljer att tillmötesgå det offentligas vilja.

Områdesindikatorer

- Antal unga som är aktiva i föreningslivet
- Riktvärden för pedagogiska bildningsresurser bör vara en på 400 elever
- Närhet till närmaste bokhandel

Uppdrag

- Lyft bibliotekens status
- Införa utvecklingsbidrag för att rusta upp små och ideella bibliotek
- Folkbildningens ställning ska stärkas

CIVILSAMHÄLLE OCH SAMMANHANG

Civilsamhället är grunden för det samhälle vi lever i. Det är de av individer skapade gemenskaperna som lägger grunden för såväl privat som offentlig sektor. Den offentliga sektorns välfärdstjänster kompletterar civilsamhället inom av medborgarna beslutade ramar.

Civilsamhället behöver ses ur ett brett synsätt. Örebro län har ett tätt nätverk av förening med en mångfald av idéburna organisationer, allt från lokala intresseföreningar till nationella förbund. Men civilsamhället är mycket större än så. Det moderna civilsamhället finns i många olika former, såväl traditionella folkrörelser som nya i huvudsak nätverksbaserade initiativ. Denna utveckling ska bejakas. Region Örebro läns förhållningssätt till civilsamhället behöver inkludera det frivilligengagemang som bedrivs digitalt. Örebro läns unika historia med ett län som genomsyrats av folkrörelseengagemang, lägger en god grund för fortsatt regional utveckling.

Det civila samhället är grunden till välfärdssamhället. Det offentliga har utvecklat och ofta förbättrat den välfärd och den service som det civila samhället en gång startade. Ibland har det offentliga även gått över gränsen och tagit över verksamheter som bättre skulle göras av den civila sektorn. Region Örebro län behöver verka för att ha samverkansavtal med civilsamhället och dess aktörer. En överenskommelse om vilka förhållningsätt som gäller ger ett utgångsläge för civilsamhället och föreningslivet i stort att förhålla sig till och ha som grund. Det ska vara förutsägbart hur det offentliga agerar i relation till civilsamhället, annars riskerar enskilda aktörer att både gynnas och drabbas av tjänstemän och det offentliga subjektiva bedömning.

De politiska partierna alltid en del av civilsamhället, aldrig en del av den offentliga sektorn. En politisk beslutsfattare är i sitt uppdrag alltid en företrädare för sina uppdragsgivare, de enskilda människorna. De politiska partierna måste åter bli företrädare för medborgarna och civilsamhället in i den offentliga sektorn. I dag är såväl partier som politiker alldeles för ofta att betrakta i huvudsak som organisationsföreträdare inom offentlig sektor, i motpartsförhållande till civilsamhället. Det här skapar en svårighet från politiker och samhället i stort att klargöra vem som bestämmer inom offentligverksamhet. Alla ”politiker” bestämmer inte och det bör klargöras. När politiker enbart benämns vid namn och som ordförande eller likvärdigt i en nämnd suddar det ut den ideologiska olikheten politiker emellan. Därför bör politiker i alltid redovisa partitillhörighet och om de är styrande eller inte i en kommun. Om inte politiken själva är tydliga med den skillnaden blir det svårt för allmänheten att själva hålla ordning på den lokalpolitiska sammansättningen.

Region Örebro län behöver arbete för ett starkare, mer oberoende och mer livskraftigt civilsamhälle. Den civila sektorn i form av små och stora föreningar, stiftelser, kooperativ och andra former för samhällsarbete på idéburen grund kan ha en mycket större roll i att tillhandahålla de välfärdstjänster som vi alla är med och bekostar gemensamt – om den ges de rätta förutsättningarna. Därför behövs ett tydligt politiskt mål om att möjliggöra tillväxt och utveckling av civilsamhällets produktion av välfärdstjänster. Mycket talar för att civilsamhällets produktion av dessa tjänster kan öka kraftigt jämfört med i dag. Upphandlingar bör därför utformas så att det är möjligt för civilsamhällets aktörer att agera som leverantör. Det kan till exempel handla om att anpassa volymen på den upphandlade tjänsten så att det är meningsfullt för civilsamhällesaktörer att lägga anbud.

Idrottsrörelsen är en omistlig del av civilsamhället. Idrotten brukar sägas är Sveriges största folkrörelse, de behöver vi bejaka. Region Örebro län ska främja en fri och självständig idrottsrörelse. För att idrotten ska ha långsiktiga förutsättningar gällande professionell idrott och idrott som upplevelse behöver regionen ta fram en strategi för den professionella idrotten i länet. Strategin bör innefatta elitidrottens förutsättningar för ett framtida utövande på en hög nivå.

Områdesindikatorer

- Andel egenfinansiering av föreningars verksamhet
- Deltagande i barn och ungdomsverksamhet

Uppdrag

- Hinder för idrottens möjligheter till egenfinansiering bör identifieras och undanröjas.
- Regelverk och kontrollen behöver skärpas så att extremistiska och våldsbejakande rörelser inte får stöd. Riktad verksamhet sker med fördel genom IOP-lösningar
- Öppna fler områden inom regional service för ideella aktörer, exempelvis fritidsverksamhet vid skolor, mattjänst och liknande serviceverksamhet.

Ekonomi

SAMHÄLLSEKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGAR

Internationell ekonomi

Under senare delen av 2020 ledde ökad smittspridning till nya och skärpta restriktioner i många länder. Det påverkade den ekonomiska aktiviteten negativt, inte minst i euroområdet där detaljhandelsförsäljningen har minskat påtagligt den senaste tiden. De nya restriktionerna drabbar dock inte industrin särskilt hårt och den globala industrikonjunkturen är fortsatt stark. I euroområdet föll BNP det fjärde kvartalet i fjol och nedgången fortsätter det första kvartalet i år. Den ekonomiska politiken är tydligt inriktad på att stödja återhämtningen. Tillsammans med en stigande vaccinationsgrad och en minskad smittspridning bidrar detta till att konsumtionen ökar igen det andra kvartalet, men det dröjer till det tredje kvartalet innan återhämtningen i euroområdet förväntas ta mera fart.

Sveriges ekonomi

En andra våg av smittspridning och skärpta restriktioner ledde till att konjunkturåterhämtningen i Sverige bröts det fjärde kvartalet i fjol. Fortsatta skärpta restriktioner och en tredje våg av smittspridning bidrar till att tillväxten blir dämpad det första kvartalet i år. Återhämtningen kommer i gång igen så smått det andra kvartalet, trots att produktionen i delar av industrin då hämmas av leveransproblem. Det tredje kvartalet, när nästan alla vuxna erbjudits vaccin och smittspridningen är lägre, förväntas hushållen öka konsumtionen snabbt och konjunkturen vända tydligt uppåt. Lågkonjunkturen förblir trots detta djup under 2021 och arbetslösheten förväntas ligga över 8 procent vid slutet av året. Trots mycket omfattande ofinansierade åtgärder i år är de offentliga finanserna fortsatt starka. SKR prognoser pekar på en hög tillväxt för såväl BNP som sysselsättning för 2022 varefter konjunkturuppgången dämpas mot en förväntad normalkonjunktur 2024.

Befolkningsprognos

Den 28 april presenterade SCB en befolkningsprognos för åren 2021–2070. Befolkningsökningen är inte jämn i alla åldrar och befolkningen ökar mest i de äldre åldrarna. Befolkningen väntas att öka både för att fler föds än det avlider och för att fler invandrar än utvandrar. Den årliga befolkningsökningen är dock lägre än i föregående prognos från SCB. Ökningen för riket beräknas till 1 procent per år för de närmaste åren. Örebro läns befolkning ökade med 0,4 procent 2020, vilket är en avmattning mot tidigare år när ökningen har uppgått till ungefär en procent per år.

Regionsektorns ekonomiska läge

Kommuner och regioner gick in i 2020 med förväntningar om en ansträngd ekonomi, en dämpad konjunktur och stora utmaningar till följd av ett högt demografiskt tryck. Därtill kom pandemin. Den ekonomiska effekten av pandemin för regionsektorn blev, i stället för ett befarat underskott, ett resultatmässigt rekordår. Verksamhetens resultat för regionerna uppgick till 21,5 miljarder kronor för 2020, vilket var 16,2 miljarder kronor högre än 2019. Det förbättrade resultatet berodde på en kombination av ökade intäkter och generella statsbidrag kopplade till coronapandemin, samtidigt som kostnaderna inte ökat i samma utsträckning. För år 2020 redovisade samtliga regioner ett positivt verksamhetsresultat. De goda resultaten gör att sektorn kan öka likviditeten och därmed tillfälligt minska lånebehovet något till det stora behovet av investeringar som finns. På längre sikt kvarstår dock de stora utmaningarna med dämpad konjunktur, den demografiska utvecklingen och stort kompetensförsörjningsbehov.

BUDGET FÖR 2022 SAMT PLAN FÖR 2023 OCH 2024

Allmänna förutsättningar

Resultatbudgeten baseras på ekonomiskt utfall till och med 2020 samt SKRs prognos för skatteunderlag och löne- och prisindex från april 2021. Resultatbudgeten är uppdaterad utifrån ovan angivna förutsättningar vad gäller uppräknings av skatter, generella bidrag samt löne- och prisuppräknings. Resultatbudgeten omfattar de ekonomiska effekterna av tidigare beslutade särskilda satsningar samt utnyttjande av 2021 års planeringsreserv (50 miljoner kronor). En planeringsreserv finns för respektive år för att kunna möta tillfälliga resultatsvängningar. I de regiongemensamma posterna finns kostnader för pensioner, vilka har beräknats utifrån Skandias prognos per 30 april. Finansnettot är kalkylerat från att investeringar görs med upplåning för fastighetsinvesteringar för externa hyresgäster och med en viss försiktighet gällande avkastning på placerade medel. I budgeten har antagits en avkastning från pensionsmedelsportföljen om 5 procent (3 procent reall d.v.s. avkastning justerat för inflation mätt som förändringen av konsumentprisindex). Detta innebär för 2022 totalt 222 miljoner kronor varav 106 miljoner är orealiserad avkastning. Finanspolicyn anger att den reala avkastningen över en rullande femårsperiod ska avkasta 3,0 procent. Resultatbudgeten baseras på att nämnderna har en ekonomi i balans för samtliga år.

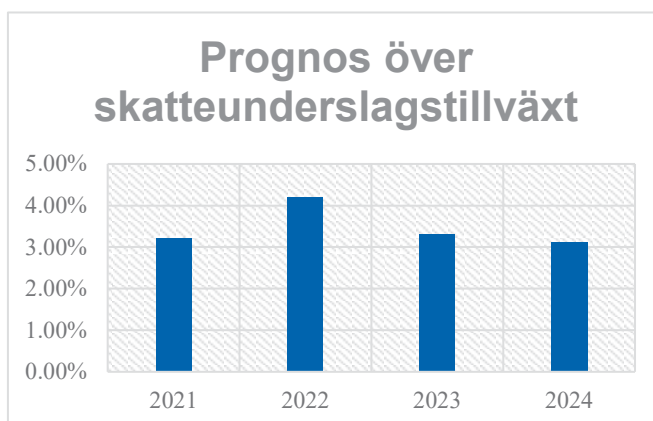
Skattesats

Skattesatsen är oförändrad, 11,55 kronor, för Region Örebro län år 2022.

Skatteintäkter, generella bidrag och specialdestinerade statsbidrag

SKR har lämnat planeringsförutsättningar för regionerna för åren 2022-2024.

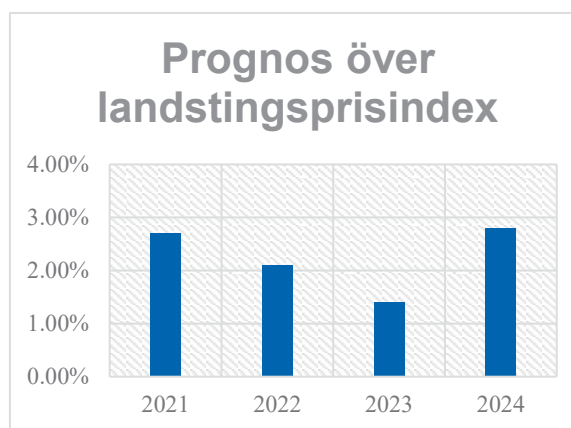
Skatteintäkterna beräknas 2022 till 7 934 miljoner kronor, vilket är 457 miljoner kronor högre än budget 2021. Generella statsbidrag och utjämningsavgiften beräknas till 3 007 miljoner kronor, vilket är en ökning med 53 miljoner kronor från budget 2021. I ökningen ingår ännu inte förändringen av statsbidraget för läkemedelsförmånen. När beloppet är känt beslutar regionstyrelsen om tilläggsbudgetering av detta belopp samt fördelning till berörda nämnder. En preliminär beräkning av statsbidragets höjning 2022 ligger för närvarande på 40 miljoner kronor. Specialdestinerade statsbidrag som är kopplade till befintliga överenskommelser mellan staten och SKR redovisas på respektive berörd nämnd. I det fall nya eller utökade statsbidrag beslutas efter att regionfullmäktiges budget har beslutats ska regionstyrelsen fatta beslut om vilka nämnder som får ta del av statsbidraget.

I ökningen ingår ännu inte förändringen av statsbidraget för läkemedelsförmånen. När beloppet är känt beslutar regionstyrelsen om tilläggsbudgetering av detta belopp samt fördelning till berörda nämnder. En preliminär beräkning av statsbidragets höjning 2022 ligger för närvarande på 40 miljoner kronor. Specialdestinerade statsbidrag som är kopplade till befintliga överenskommelser mellan staten och SKR redovisas på respektive berörd nämnd. I det fall nya eller utökade statsbidrag beslutas efter att regionfullmäktiges budget har beslutats ska regionstyrelsen fatta beslut om vilka nämnder som får ta del av statsbidraget.

Bedömd prisutveckling i sektorn

I löne- och prisindex (LPIK) ger SKR sin bedömning av regionsektorns prisutveckling. I indexet ingår inga volymförändringar. LPIK baseras på SKR:s ekonomiska antaganden och ändras i takt med nya bedömningar av samhällsekonomin. LPIK inklusive läkemedelspriser beräknades per april 2021 till 2,1 procent för 2022, 1,4 procent för 2023 och 2,8 procent för 2024.

Ramar till styrelse och nämnder

Ramarna till styrelse och samtliga nämnder räknas upp med LPIK inklusive läkemedel. Uppräkningen för 2022 uppgår till totalt 215 miljoner kronor. Därutöver ska kompensation för ökade läkemedelskostnader delas ut till verksamheten i samma nivå som Region Örebro län erhåller ökade statsbidrag för läkemedel inom förmånen.

Särskilda prioriteringar

I verksamhetsplan med budget för 2021 fördelades 280 miljoner kronor, förutom löne- och prisuppräknings, till berörda nämnder i särskilda prioriteringar. Av dessa fördelades 219 miljoner kronor till hälso- och sjukvårdsnämnden. Därefter har regionstyrelsen fattat beslut om att disponera 60 miljoner kronor från omställningsmedel till hälsoval och digital vård. De 50 miljoner kronor som avsattes för särskilda lönesatsningar i budget för 2021 har under året fördelats till hälso- och sjukvårdsnämnden. Samtliga prioriteringar för år 2021 förs vidare till 2022 års budgetramar för nämnderna. För år 2022 görs nya satsningar på nämndernas rambudget för att klara av uppdrag givna i verksamhetsplanen om totalt 110 miljoner kronor inom nedanstående områden.

Prioriterade ramförstärkningar	Mnkr
Hälsovalsenheten	100
Samhällsbyggnadsnämnd	5
Kulturnämnd	5

Ramförstärkningarna förs vidare till kommande år.

Regionstyrelsens planeringsreserv

En reserv behövs för att kunna möta eventuella uteblivna intäkter eller tillkommande kostnader som uppstår under året. För samtliga år i planperioden budgeteras en planeringsreserv på 50 miljoner kronor, vilken styrelsen kan besluta om att disponera.

Omställningen till svårare ekonomiska förutsättningar innebär att alla verksamheter behöver förändras och utvecklas för att kunna utföra uppdragen med minskad resursförbrukning. I samband med detta kommer det kunna uppstå behov av tillfälliga förstärkningar för att genomföra omställningsåtgärder. Regionstyrelsen disponerar för detta ändamål ett anslag om 142 miljoner kronor för år 2022, ur vilken medel kan beviljas till nämnderna för omställningsåtgärder.

Årets resultat

Utifrån ovanstående förutsättningar uppgår balanskravsresultatet till 200 miljoner kronor år 2022 och 2023 och 114 miljoner kronor år 2024. Region Örebro läns verksamhetsplan med budget uppfyller därmed balanskravet. Med dessa resultat kommer soliditeten att förbättras under planperioden för att uppgå till -2 procent år 2024. Målsättningen för Region Örebro län är att uppnå en positiv soliditet år 2030.

Inklusive budgeterade orealiserade värdeökningar på finansiella tillgångar uppgår resultatet till 306 miljoner kronor år 2022. Två procent av skatter och statsbidrag för 2022 beräknas till 219 miljoner kronor.

Investeringar

För 2022 är investeringarna beräknade till 1 024 miljoner kronor.

Nämnd	Immateriella			IT	Övriga invest	Totalt
	riella	Fastigheter	MT			
Regionstyrelsen					10,2	10,2
Hälso och sjukvårdsnämnden			135,4		58,3	193,7
Hälso och sjukvård, H-husprojektet					10,0	10,0
Folktandvårdsnämnden			12,6		6,6	19,2
Forskningsnämnden			10,7		2,2	12,8
Service-nämnden		621,0		89,1	49,5	759,7
Samhällsbyggnadsnämnden					12,7	12,7
Regional tillväxtnämnd					5,6	5,6
Gem nämnden företagshälsa tolkförmedl					0,2	0,2
SUMMA	0,0	621,0	158,6	89,1	155,4	1 024,1

Finansiering av investeringar

Utgångspunkten i Region Örebro läns strategi för finansiering av investeringar är att de över tid ska ske med egna medel. Lånefinansiering får endast förekomma vid mycket höga investeringsnivåer eller för finansiering av fastigheter med externa hyresgäster.

I de fall en fastighet med externa hyresgäster finansieras med externa lån ska finansieringskostnaden via hyran betalas av den externa hyresgästen. Huvudregeln för investeringar för eget bruk är att de över tid ska finansieras med avskrivningar och årets resultat, det vill säga egenfinansieras.

Om ytterligare likviditetsbehov ändå uppstår, trots att hittills redovisade finansieringskällor använts, ska regionen i första hand använda tillgängliga medel i likviditetsfonden, som för närvarande uppgår till 900 miljoner kronor. I andra hand ska finansiering ske genom långfristig upplåning eller att kortfristigt använda checkräkningskrediten. Val av upplåningsalternativ beror på hur lång period som likviditetsbehovet bedöms finnas samt ränteläge.

För att säkerställa att regionen under 2022 har en tillfredsställande betalningsberedskap beslutas följande:

1. Externt långfristigt lån upphandlas motsvarande för finansiering av investeringar i fastigheter med externa hyresgäster. Investeringarna avser objekten Campus etapp 3 samt Örebro läns museum. Sammanlagt uppgår budgeterade investeringar 2021 till 104 miljoner kronor för dessa objekt.
2. Regionens checkräkningskredit uppgår fortsatt till 1 000 miljoner kronor.
3. Till följd av en hög investeringstakt ges möjlighet till extern upplåning för egna lokaler med upp till 100 miljoner kronor utöver hittills beslutad låneram.

Sammantaget innebär det att regionens upplåningsram för 2022, inklusive lån för externt utlyrda investeringar, utökas med 218 miljoner kronor till 2 874 miljoner kronor.

Utlåning och borgensåtagande för andra juridiska personer

Region Örebro län har lämnat långfristigt lån till dotterbolaget Region Örebro läns förvaltnings AB om 182 miljoner kronor. Därutöver lämnas ett lån till Svenskt Ambulansflyg om 4 miljoner kronor och Arkiv Centrum om knappt 1 miljon kronor.

Borgensåtagandena för andra juridiska personer, det vill säga utnyttjade borgensbelopp, uppgår till 1 648 miljoner kronor vid årsskiftet 2020, varav den största är Länsgården Fastigheter AB om 1 050 miljoner kronor. Totalt har Region Örebro län en beviljad borgen för lån till Länsgården Fastigheter AB om 2 576 miljoner kronor. Länsgården planerar för ytterligare byggnadsinvesteringar de närmaste åren, närmast etapp två i projektet kring Skebäcks vårdcentral. Med denna investering kommer borgensramen uppgå till 2 716 miljoner kronor.

För Svealandstrafiken AB:s investeringar i fordon lämnar Region Örebro län en borgen om 315 miljoner kronor, vilken vid årsskiftet nyttjades om 266 miljoner kronor. Övriga större borgensåtaganden avser solidarisk borgen för AB Transitio om 220 miljoner kronor avseende finansiering av spårfordon samt borgen för Örebro Läns Flygplats AB som nyttjas till 83 miljoner kronor.

Kreditlimiter för bolag som den 1 januari 2022 ingår i regionens koncernkontosystem uppgår till:

Kreditlimiter för bolag	(mnkr)
Länstrafiken Örebro AB	0
Scantec AB	5
Länsgården Fastigheter AB	10
Region Örebro läns förvaltnings AB	0

Region Örebro län debiterar en borgensavgift i de fall borgen för lån lämnas till hel- eller delägt bolag som bedriver verksamhet på en konkurrensutsatt marknad. Borgensavgifter gäller från 2022 enligt följande:

Borgensavgifter bolag	
Länsgården Fastigheter AB	0,4%
Örebro läns flygplats AB*	0,35%
Svelandstrafiken AB	0,4%
Scantec AB	0,4%

Pensionsmedelsportfölj

Region Örebro län har under åren 2017 till 2020 återlånat de årens intjänade pensionsförpliktelser. Det innebär att en summa motsvarande förändringen av pensionsskulden respektive år har använts för finansiering av fastighetsinvesteringar. Från och med 2021 sker åter placeringar i pensionsmedelsportföljen. För 2021 uppgår beslutade avsättning till totalt 674 miljoner kronor, varav 464 miljoner kronor avser tidigare återlånade medel.

Mot bakgrund av att regionen 2021 inte har uppnått full konsolidering vad gäller placeringar för framtida pensionsutbetalningar, föreslås att avsättningen för 2022 utgörs av årets intjänade pensionsskuld (normal avsättning) plus en överavsättning om 100 miljoner kronor, totalt 427 miljoner kronor.

Sedan 2010 har Region Örebro län, Region Sörmland och Region Västmanland samarbetat inom finansområdet. Tillsammans strävar organisationerna efter att vara ansvarsfulla investerare som placerar kapitalet hållbart. Arbetet kring hållbara placeringar är en central del inom samarbetet vilket har lett till en utvecklad syn och kontroll över etiska, hållbara och ansvarsfulla placeringar. Varje år genomförs en koldioxidscreening av kapitalportföljen i syfte att belysa den klimatpåverkan som kapitalportföljen genererar. De senaste årens mätningar visar att kapitalportföljen har ett lägre koldioxidavtryck än jämförelseindex.

Känslighetsanalys

En känslighetsanalys är ett sätt att visa hur olika förändringar i Region Örebro läns omvärld påverkar organisationen finansiellt och kan utgöra ett underlag till bedömningar och beslut. I nedanstående tabell redovisas hur ett antal händelser påverkar regionorganisationens ekonomi:

Känslighetsanalys	Kostnader/intäkter (mnkr)
Löneförändring 1 procent	± 70
Förändring av övriga driftskostnader 1 procent	± 53
Förändring av skatteunderlaget med 1 procent	± 76
10 öre förändrad utdebitering	± 68

God ekonomisk hushållning

I och med beslutet om verksamhetsplan med budget beslutar regionfullmäktige om följande riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Målet för Region Örebro läns ekonomiska politik är att skapa en långsiktig, stark ekonomi samt uppnå en verksamhetsmässig och finansiell, god hushållning.

Grundtanken med god ekonomisk hushållning i Region Örebro län är att varje generation av länets invånare ska bära kostnaderna för den service som de själva beslutar om och drar nytta av samt att gjorda investeringar ska kunna ersättas. Det medför att god ekonomisk hushållning idag är en förutsättning för att också i framtiden bedriva och utveckla en bra verksamhet för länets invånare.

En långsiktig stark ekonomi omfattar att ha reserver som klarar anpassningar från högkonjunktur till lågkonjunktur utan drastiska åtgärder. Det krävs därför mer än nollresultat för att finansiera verksamheterna över tid. Över mandatperioden ska utvecklingen av Region Örebro läns resultat, tillgångar och skulder resultera i att soliditeten (inklusive samtliga pensionsförpliktelser) som uppgick till -13 procent i bokslutet 2020 blir positiv senast 2030.

Region Örebro läns intäkter i form av skatter och statsbidrag utgör den ekonomiska ramen för omfattningen på den verksamhet som regionorganisationen kan erbjuda till länets invånare. Därför är det av största vikt att respektive verksamhets omfattning anpassas efter de ekonomiska ramarna och redovisar ett resultat varje år som är noll eller större. Den ekonomiska styrningen av verksamhetens omfattning innebär även att varje verksamhet ska ta hänsyn till, och inom befintlig ram, finansiera förändrade avskrivningskostnader till följd av beslutade investeringar.

Region Örebro län ska använda tillgängliga resurser på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt. Det innebär att verksamhet bedrivs på rätt sätt, med rätt insatta resurser och vid rätt tidpunkt. Detta gäller oavsett om verksamheten bedrivs i regionorganisationens regi eller av privata entreprenörer.

För att uppfylla kravet på god ekonomisk hushållning ska huvuddelen av finansiella och verksamhetsmässiga mål vara uppfyllda. Vid bedömningen om kraven på god ekonomisk hushållning har uppfyllts ska årets resursutnyttjande ställas mot verksamheternas övergripande måluppfyllelse.

I begreppet ekonomisk hushållning ingår även lönebildningen inom regionen. Lönebildning och lönesättning ska bidra till att nämnderna och dess förvaltningar når målen för sin verksamhet inom givna ekonomiska ramar. Lönen ska stimulera till förbättringar av verksamhetens effektivitet,

produktivitet och kvalitet. Därför ska lönen vara individuell och differentierad samt avspegla uppnådda mål och resultat.

Lönen bestäms av befattningens svårighetsgrad, medarbetarens prestationer, marknaden och rådande ekonomiska förutsättningar. Region Örebro län är en arbetsgivare och lönesättning får inte användas som ett konkurrensmedel mellan olika verksamheter såväl inom som mellan förvaltningar. Det är inte att betrakta som ekonomisk hushållning.

I samband med budget- och planeringsprocessen sker övervägande av de övergripande ekonomiska ramar som krävs inför kommande lönöversynsarbete. Efter lönekartläggning, dialog med personalorganisationer och förvaltningar samt omvärldsanalys kan ekonomiska ramar för löneöversynsarbetet meddelas nämnderna/förvaltningarna som därefter kan arbeta in löneutrymmet i nämndens/förvaltningens internbudget.

Finansiella mål

De finansiella målen bygger på att Region Örebro län ska ha en god resultatutveckling och finansiell kapacitet samt präglas av god ekonomisk riskhantering och kontroll.

- Kassalikviditeten och soliditeten ska öka
- Förvaltad pensionskapital ska på sikt täcka det totala pensionsåtagandet
- Avskrivningskostnaderna som årlig andel av intäkter från skatt och generella statsbidrag ska inte överstiga 6 procent under en rullande tioårsperiod
- Budgetavvikelsen ska understiga 1 procent

Vid avvikelse mot fastställd budget

Nämnder och styrelse ska kontinuerligt följa upp hur verksamheten och ekonomin utvecklas och omedelbart vidta åtgärder om uppföljningen visar att den ekonomiska ramen är på väg att överskridas.

Åtgärdsplan ska arbetas fram skyndsamt och beslutas av berörd nämnd/styrelse där det ska framgå på vilket sätt som åtgärder vidtas för att få balans i ekonomin. Den beslutade åtgärdsplanen och planerade åtgärder ska redovisas och följas upp i nämndens löpande uppföljningar.

Om nämnderna trots beslutade åtgärdsplaner gör bedömningen att de ändå inte kan hantera sin verksamhet inom de av regionfullmäktige beslutade ekonomiska ramarna, ska detta omgående anmälas till regionstyrelsen tillsammans med nämndens protokoll. Behov av förändringar av budgetramar prövas av regionstyrelsen och regionfullmäktige i samband med behandling av delårsrapporten och årsbokslutet. Åtgärder som innebär väsentliga avsteg från de av regionfullmäktige antagna målen får inte vidtas utan regionfullmäktiges beslut.

Vid konflikt mellan anslag och verksamhetsvolym gäller anslag. Ekonomin utgör en gräns för verksamhetens omfattning. Den av nämnden beslutade åtgärdsplanen kan komma att bli föremål för omprövning i samband med behandling av efterföljande års budget som fastställs av regionfullmäktige.

Resultatutjämningsreserv

Enligt 8 kap 3 d §, andra stycket kommunallagen får kommunen göra en reservering till RUR med högst ett belopp som motsvarar det lägsta av den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar som överstiger:

- 1 % av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning, eller
- 2 % av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och utjämning, om kommunen har ett negativt eget kapital inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser.

Reserveringen får göras för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel. I Region Örebro län ska reserveringen göras i enlighet med kommunallagen så som beskrivs ovan. Regionfullmäktige beslutar om reservering till och disposition ur denna reserv.

RUR redovisas som en delpost under Regionens egna kapital i balansräkningen. Eftersom reserven enbart är en delpost redovisas inte förändringar av reserven över resultaträkningen, vilket innebär att reserveringen inte påverkar kommunens resultat.

RUR får vid utgången av varje redovisningsår vara högst 10 % av skatteintäkter och generella statsbidrag.

Kommunallagen stadgar att medel från en resultatutjämningsreserv får användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel. Någon närmare precisering än så görs inte i lagen. Disposition från resultatutjämningsreserven ska endast ske för att täcka budgeterade och/eller faktiska underskott som uppkommer till följd av en lågkonjunktur. Bedömningen av konjunktorens effekt på intäkterna görs genom att jämföra aktuellt års prognosticerade skatteunderlagsutveckling med den genomsnittliga underliggande utvecklingen under den senaste 10 årsperioden. Om det aktuella årets prognosticerade skatteunderlag understiger genomsnittet för de senaste 10 åren får disposition göras med ett belopp upp till ett nollresultat (eller så långt som reserven räcker).

Bilagor

Budget 2021 samt plan 2022–2023

RESULTATBUDGET

RESULTATRÄKNING mnkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Budgetramar till nämnderna		-9,540	-10,176	-10,401	-10,528
Löne- och prisjustering		-230	-215	-146	-297
Särskilda prioriteringar		-280	-110	0	0
Regionstyrelsens planeringsreserv, årets		-50	-50	-50	-50
Regionstyrelsens planeringsreserv, föreg års		-34	-50	-100	-150
Omställning		-138	-142	-76	0
Regionstyrelsens verksamhetskostnad		-54	-148	-104	-197
Verksamhetens nettokostnader	-9,735	-10,189	-10,781	-10,878	-11,223
Skatteintäkter	7,349	7,477	7,934	8,179	8,414
Generella statsbidrag och utjämning	2,833	2,954	3,007	2,850	2,873
Verksamhetens resultat	447	243	160	150	64
Finansiella intäkter	300	177	222	259	285
Finansiella kostnader	-217	-97	-137	-167	-207
Finansnetto	83	80	85	93	78
Årets resultat	530	323	245	243	142
Balanskravsjusteringar	-68	-85	-106	-113	-99
Årets resultat (efter balanskravsjusteringar)	462	238	140	130	44

DRIFTSBUDGET PER NÄMND

DRIFTREDOVISNING mnkr	Aktuell ram 2021*	Justeringar inför 2021	Löne- o prisuppräkn	Särskilda prioriteringar	Ramar till nämnderna 2022
Budgetramar till nämnderna					
Regionfullmäktige Regionstyrelsen varav	-18		-0.4		-18
- Regionstyrelsen och regionkansliet	-464	36.6	-10.1		-437
- Hälsovalsenheten	-1,916		-40.2	-100	-2,057
- Tandvårdsenheten	-242		-5.1		-247
Hälso- och sjukvårdsnämnd	-6,341	-50.0	-136.2		-6,527
Forsknings- och utbildningsnämnd	-124		-2.6		-127
Folktandvårdsnämnd	-1		0.0		-1
Servicenämnd	-48		-1.0		-49
Samhällsbyggnadsnämnd	-629		-13.2	-5	-647
Regional tillväxtnämnd	-145		-3.0		-148
Kulturnämnd	-113		-2.4	-5	-121
Gem nämnd för företagsh.o tolk	0		0.0		0
Tidigare beslut ej utfördelade till nämnderna		-10.0	-1.3		-11
Summa budgetramar till nämnderna	- 10,042	-23.4	-215.5		-10,391
- Regionstyrelsens verksamhetskostnad	-184				-148
- Effekter tidigare års beslut	-34				-50
- Regionstyrelsens planeringsreserv	-50				-50
- Omställning	-78				
Verksamhetens nettokostnader	- 10,388				-10,639
Regionstyrelsens finansförvaltning	10,573				11,027
Årets resultat	185				387

*) aktuell budgetfördelning
per 2020 04 30

BALANSBUDGET

BALANSRÄKNING mnkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>	24	44	43	55	49
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>					
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	5,578	6,277	6,663	6,654	6,660
Maskiner och inventarier	929	1,209	1,402	1,402	1,402
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>	176	174	174	174	174
Summa anläggningstillgångar	6,707	7,705	8,283	8,285	8,285
Omsättningstillgångar					
Förråd	102	160	102	102	102
Fordringar	995	770	850	850	850
Kortfristiga placeringar pensionsmedelsportfölj	4,528	4,355	5,102	5,501	6,029
Orealiserade finansiella tillgångar		85	85	198	297
Kassa/bank o kortfr placeringar likv portfölj	244	356	238	273	216
Summa omsättningstillgångar	5,868	5,726	6,377	6,924	7,494
SUMMA TILLGÅNGAR	12,575	13,431	14,660	15,209	15,779
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital					
Ingående eget kapital	2,762	2,741	2,861	-1,331	-904
Årets resultat	530	185	245	243	142
Summa eget kapital	3,292	2,926	-1,331	-904	-589
Avsättningar					
Avsättning för pensioner inkl löneskatt	4,735	5,074	5,702	6,001	6,429
Summa avsättningar	4,735	5,074	10,139	10,254	10,509
Skulder					
Långfristiga skulder	1,917	2,656	3,076	3,083	3,083
Kortfristiga skulder	2,631	2,775	2,775	2,775	2,775
Summa skulder	4,548	5,431	5,851	5,858	5,858
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	12,575	13,431	14,660	15,209	15,779

KASSAFLÖDESBUDGET

KASSAFLÖDE mnkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Årets resultat	530	185	377	309	132
Justering med post "Framtida utmaningar"					
<i>Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital</i>	1,274	894	1,150	1,056	1,011
Ökning/minskning kortfristiga fordringar	-232	0	0	0	0
Ökning/minskning förråd och lager	8	0	0	0	0
Ökning/minskning kortfristiga skulder	406	0	0	0	0
Justering ej likvidpåverkande poster					
Kassaflöde från den löpande verksamheten	1,456	894	1,150	1,056	1,011
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Investeringar i immateriella anläggningstillgångar	-3	-19	0	-14	0
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	-821	-1,227	-920	-411	-451
Investeringar i materiella anläggningstillgångar, ext hyresgäst			-104	-25	0
Försäljning av materiella anläggningstillgångar					
Investeringar i finansiella tillgångar	-17	-460	-427	-399	-528
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	6				
Justering ej likvidpåverkande poster		-85	-106	-113	-99
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-835	-1,792	-1,557	-962	-1,077
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Minskning långfristiga skulder	-13	-15	-18	-18	
Ökning långfristiga skulder	650	754	202	0	0
Ökning långfristiga skulder, externa hyresgäster			104	25	0
Ökning långfristiga fordringar	-2				
Minskning långfristiga skulder	17				
Justering för ej likviditetspåverkande poster					
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	652	739	288	7	0
ÅRETS KASSAFLÖDE (exkl förändr pensionsmedel)	1,273	-159	-118	101	-66

Bilaga 2: Investeringsbudget

Övergripande förutsättningar

Strategin för finansiering av investeringar under kommande år beskrivs ovan under Finansiering av investeringar. Respektive nämnd som gör en investering ska rymma ökade driftkostnader till följd av investeringar inom den befintliga ramen. Servicenämnden har övergripande ansvar för att genomföra av regionfullmäktige beslutade investeringar om inget annat har beslutats.

Regionstyrelsen ansvarar för investeringen i H-huset, där Arbetsutskottet är politisk styrgrupp. Servicenämnden ansvarar för beslutsprocess för fastighetsinvesteringar samt har rätt att överföra investeringsmedel mellan beslutade investeringsobjekt om utrymme finns i andra objekt. Om en sådan justering av investeringsbudgeten leder till ökade driftkostnader ska justeringen först godkännas av berörd nämnd.

Investeringsbudgetens struktur

Investeringsbudgeten innehåller:

- Budgetens fördelning per investeringsgrupp och nämnd för 2022.
- Sammanställning av fastighetsinvesteringar för 2022-2024.
- Korta beskrivningar av samtliga fastighetsobjekt över 10 miljoner kronor i beräknad investeringsutgift.
- Korta beskrivningar av medicintekniska investeringar över 2,5 miljoner kronor i beräknad investeringsutgift samt nya investeringar.
- Sammanfattande beskrivningar av övriga investeringar.

Överföring av investeringsmedel mellan åren

Efter avslutat verksamhetsår sammanställs de investeringar som har beslutats men ännu inte verkställts. För fastigheter och medicinteknisk utrustning ska de investeringar som beslutats för mer än tre år sedan, men ännu inte verkställts tas bort och för övriga investeringar ska beslut som inte verkställts inom ett år i normalfallet tas bort. Återstående investeringar som ska föras över till nästa år tas upp till beslut av regionfullmäktige i samband med behandling av årsredovisningen. Totala investeringsramen för 2021 är 2 233 miljoner kronor, inklusive överförda beslut från tidigare år. Prognosen för genomförda investeringar 2021 är per april 1 412 miljoner kronor. Mellanskillnaden 821 miljoner kronor kan därför bli föremål för bedömning om det är investeringsbeslut som ska strykas eller föras över till 2022 års budget.

Objekt: Ambulansstation Berglunda

Projektet att skapa en ny ambulansstation startades 2015 med en förstudie som pekade ut att huvuddelen av ambulansverksamheten ska flyttas till Berglunda. Med en ambulansstation i Berglunda finns närhet till motorväg i flera väderstreck vilket förbättrar möjligheten till snabb utryckning. Markköpet är avtalat med Örebro kommun och byggnation pågår. Planerad inflyttning är under 2022.

Objekt: Bygginvestering i samband med MT-investering

I samarbete med avdelningen för medicinsk teknik utförs nödvändiga byggnadsåtgärder vid åter- och nyinvesteringar av medicinteknisk utrustning.

Objekt: USÖ, Cyklotron, PET-CT och radiokemienhet

Idag bedrivs PET-CT-undersökningar i källarplanet i O-huset på Universitetssjukhuset Örebro. Vid en PET-CT-undersökning används isotoper som tillverkas i en cyklotron. Då det idag inte finns någon cyklotronanläggning i nära anslutning köps isotoper från ett företag i Finland och flygs till Örebro. Den här typen av undersökning ökar inom Region Örebro län. I O-huset ska en ombyggnation och en utbyggnad i källarplan ske för att tillskapa lokaler för en cyklotronanläggning, ytterligare en PET-CT samt tillhörande renrum och radiokemienhet. Byggnationen medger att verksamheten kan framställa egna isotoper på plats och möjliggör undersökningar med isotoper med kortare halveringstid.

Objekt: Uppgradering fastighetsnät, O-huset USÖ

Fastighetsnätet för överföring av datatrafik inom O-huset på Universitetssjukhuset Örebro är installerat i samband med att huset uppfördes 1996 och har idag uppnått sin maximala överföringskapacitet. För att säkerställa en framtida tillförlitlig datauppkoppling för vårdens behov behöver nätet nu uppgraderas. Den teknologiska utvecklingen och digitaliseringen inom vården kräver en högre överföringshastighet i kablagen än det som installerades 1996. Medicinteknisk utrustning och IT-utrustning är fortfarande fast anslutna och kräver högre hastigheter. Trådlösa lösningar och det faktum att fast patienttelefoni inte finns kvar inom sjukhuset gör däremot att färre nätverksuttag krävs.

Objekt; Interimslösning neonatal, USÖ

Den långsiktiga lösningen för en ny modern neonatalavdelningen ligger för långt fram i tiden för att verksamheten ska kunna bedrivas i lokaler som inte är anpassade för dagens krav. I väntan på att en ny vårdbyggnad skapas därför en interimslösning genom en ombyggnad av befintliga vårdlokaler för att kunna bedriva god och patientsäker vård där föräldrar och barn ska kunna samvårdas.

Folkhovvårdsnämnd

	Total investering	Beslut - 2021	2022	2023	2024
2. Folkhovvårdsnämnden	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
FTV Verksamhetsförändringar	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0

Regional tillväxtnämnd

	Total investering	Beslut - 2021	2022	2023	2024
3. Regional tillväxtnämnd	44,0	32,3	13,5	1,8	1,8
RU Verksamhetsförändringar	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
▫ Nytt projekt	1,1	0,0	1,1	0,0	0,0
RU Fellingsbro Folkhögskola, Ombyggnation matsal	1,1	0,0	1,1	0,0	0,0
▫ Pågår	41,1	30,5	10,6	0,0	0,0
RU Fellingsbro Folkhögskola, Ny byggnad av aula mm	41,1	30,5	10,6	0,0	0,0

Objekt: *Fellingsbro Folkhögskola, ny aula*

Nya förslag har arbetats fram under våren 2019, i det nya förslaget som antogs kommer ombyggnaden av befintliga lokaler så som utbildningssalar och tillbyggnaden av aulan att ske i samma etapp. Teknisk projektering pågår, upphandling och byggstart planeras ske under sista halvåret 2020, planerad byggnation under 2020-2022

Servicenämnden

Fastigheter

4. Servicenämnden, fastigheter	401,9	298,9	250,0	160,0	159,0
RS ftg Energieffektiviseringar, pott	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
RS ftg Förstudier och planering, pott	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
RS ftg Hissar länet	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
RS ftg Projektering, pott	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0
RS ftg Reinvesteringar och brandåtgärder länet, pott	70,0	70,0	70,0	70,0	70,0
RS transport, Parkeringsreovering länet	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
▫ Nytt projekt	31,0	0,0	29,0	1,0	1,0
RS ftg M-huset USÖ, Utbyte rumsstyrning värme och ventilation	10,0	0,0	10,0	0,0	0,0
RS ftg Lagkrav laddstolpar parkering	3,0	0,0	1,0	1,0	1,0
RS ftg M-huset USÖ, reovering bassäng	18,0	0,0	18,0	0,0	0,0
▫ Pågår	214,9	142,9	65,0	3,0	2,0
RS ftg Färdigställande HIN-åtgärder USÖ, lagkrav	30,9	27,9	3,0	0,0	0,0
RS ftg Nytt system insamling mediaförbrukning, länsövergripande	12,0	4,0	2,0	2,0	2,0
RS ftg Ombyggnad T-huset	95,0	65,0	30,0	0,0	0,0
RS ftg Omdisponering verksamhetslokaler Museet	66,0	40,0	26,0	0,0	0,0
RS ftg Telefoner och televäxel till hissar, nytt lagkrav	3,0	1,0	1,0	1,0	0,0
RS ftg Köldmediasystem USÖ reovering, lagkrav	8,0	5,0	3,0	0,0	0,0

Objekt: *Energieffektiviseringar, pott*

Investeringarna ingår i Regionfastigheters handlingsplan som syftar till att uppnå Region Örebro läns mål gällande energi och co2 besparingar.

Objekt: *Pott för förstudier och planering respektive projektering*

Denna pott är till för att finansiera projekt i tidiga skeden då de ännu inte finns beslutade investeringsmedel samt för projekteringsfasen i de fall projekten inte hinner tas med i ordinarie VP/budget-process.

Objekt: *Hissar, länet*

I Region Örebro läns fastigheter finns hissar som hanteras enligt en upprättad plan där reovering, utbyte av delar och hela utbyten sker för att minimera risken för haverier.

Objekt: Reinvesteringar och brandåtgärder i länet, pott

Återinvesteringar i fastigheterna enligt Regionservice, fastigheters planering.

Objekt: M-huset, USÖ, renovering bassäng

Rehabiliteringsbadet på Universitetssjukhuset byggdes i början av 1990-talet och har nått sin tekniska livslängd. Bassänger, ytskikt, ventilationsaggregat, teknisk utrustning med mera behöver bytas ut.

Objekt: Färdigställande av HIN-åtgärder, USÖ, lagkrav

Som fastighetsägare åligger det Region Örebro län att åtgärda enkelt avhjälpna hinder såsom att skapa ramper, ledstråk, minska bländningsrisker, sänka dörröppningsknappar med mera. Arbetet pågår och endast ett fåtal byggnader på USÖ-området kvarstår.

Objekt: Nytt system för insamling av mediaförbrukning, länsövergripande

Projektet är en del av Regionservice, fastigheters digitaliseringsarbete där analoga mätare och manuella avläsningar ska ersättas av digitala driftövervakningssystem. Detta gör också att medieförbrukningen kan mätas och justeras i realtid och avvikelser kan hanteras skyndsamt. Målet med detta är främst att minska driftkostnader och fastigheternas energiförbrukning.

Objekt: Ombyggnad T-huset (hör samman med Objekt: Lokaler för fastighetsdrift, T-huset USÖ)

I T-huset finns idag sjukhusets fastighetstekniska nav. I huset arbetar driftgrupp USÖ i lokaler som är i stort behov av renovering, verksamhetsanpassning och säkerhetsanpassning. Resultatet av att genomföra detta projekt blir främst att skapa en god arbetsmiljö, att tillgodose T-husets stora renoveringsbehov samt att säkerställa att inga obehöriga når de tekniska system som driften av sjukhuset vilar på. Projektet har en färdigställd förstudie. Byggstart för yttre renovering sker 2020. För verksamhetens behov och inre renovering sker byggstart 2021.

Övriga områden

	Total investering	Beslut - 2021	2022	2023	2024
4. Servicenämnden övr områden	322,9	238,2	86,5	1,8	1,8
RSERV ÖVR Verksamhetsförändringar	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
Pågår	321,1	236,4	84,7	0,0	0,0
RSERV ÖVR Lokaler för fastighetsdrift T-huset	52,8	25,0	27,8	0,0	0,0
RSERV ÖVR Ny datahall och kontor IT	268,3	211,4	56,9	0,0	0,0

Objekt: Lokaler för fastighetsdrift, T-huset USÖ (hör samman med Objekt: Ombyggnad T-huset)

I T-huset finns idag sjukhusets fastighetstekniska nav. I huset arbetar driftgrupp USÖ i lokaler som är i stort behov av renovering, verksamhetsanpassning och säkerhetsanpassning. Resultatet av att genomföra detta projekt blir främst att skapa en god arbetsmiljö, att tillgodose T-husets stora renoveringsbehov samt att säkerställa att inga obehöriga når de tekniska system som driften av

sjukhuset vilar på. Projektet har en färdigställd förstudie. Byggstart för yttre renovering sker 2020. För verksamhetens behov och inre renovering sker byggstart 2021.

Objekt: Ny datahall och kontor IT

Område IT ska samlokaliseras i en nytillskapad byggnad i direkt anslutning till USÖ söder om M-huset. Det nya IT-huset kommer inrymma ändamålsenliga lokaler som främjar samarbeten mellan de olika avdelningarna och förenklar flöden och processer inom området. Den nya byggnaden uppförs med höga ambitioner med tanke på miljövänliga materialval, låg energiförbrukning och sunda inomhusmiljöer. I och med samlokaliseringen kan ett antal förhyrda lokaler i Örebro sägas upp och ställas till förfogande för marknaden.

Regionstyrelsen

	Total investering	Beslut - 2021	2022	2023	2024
5. Regionstyrelsen	33,1	21,1	12,1	0,1	0,1
RST Verksamhetsförändringar	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Nytt projekt	8,0	0,0	8,0	0,0	0,0
RST Markköp del av Örebro Slussen 1	8,0	0,0	8,0	0,0	0,0
Pågår	25,0	21,0	4,0	0,0	0,0
RST Solpaneler	25,0	21,0	4,0	0,0	0,0

Objekt: Solpaneler

Regionservice Område Fastigheter har genomfört en bedömning avseende potential för takmonterade solcellsinstallationer på Region Örebro läns fastigheter. Solcellerna innebär en minskad miljöpåverkan då förnybar solel ersätter köpt elenergi med in-slag av icke förnybar produktion. Utifrån beräkningsgrund om klimatbelastning (CO2 ekvivalenter 400 g/kWh) från inköpt el motsvarar en elproduktion om 1700 MWh/år en minskning med 680 ton CO2. Projektet pågår.

Externa hyresgäster

	Total investering	Beslut - 2021	2022	2023	2024
5. Externa hyresgäster	315,8	186,5	104,3	25,0	0,0
Pågår	315,8	186,5	104,3	25,0	0,0
Campus Etapp 3	263,0	156,5	81,5	25,0	0,0
RST Omdisponering verksamhetslokaler Museet	52,8	30,0	22,8	0,0	0,0

Objekt: Campus Etapp 3

Örebro Universitet bedriver läkarutbildning i hus 35 på Universitetssjukhuset, Campus USÖ. De har ett utökat lokalbehov och en utbyggnad österut är planerad med kontorslokaler, undervisningslokaler, en restaurang med uteservering och en hörsal för 250 åhörarpplatser. Projektet är upphandlat och byggnation pågår. Inflyttning sker 2023.

Objekt: Omdisponering verksamhetslokaler museet

I samband med en kommande rotrenovering av Örebro läns museum vill hyresgästen anpassa lokalerna till nya behov. De åtgärder som planeras utföras är bland annat omdisponeringar av planlösningen, tillskapa en muséespecifik klimatanläggning för rätt temperatur och luftfuktighet samt höja säkerhetsklassningen på delar av lokalerna. Även tillgängligheten både i och utanför lokalerna ska förbättras. Resultatet av åtgärderna blir att nya typer av utställningar kan inrymmas på museet.

Immateriella investeringar

Under immateriella investeringar budgeteras inga nya medel 2022. Pågående investeringar är nytt vårdinformationsstöd, men till följd av förskjutningar i tidplanen för införandet behövs inga nya beslut för året.

MT-investeringar

Medicintekniska (MT) investeringar uppgår till 158,6 miljoner kronor för 2022 Nyinvesteringar för cyklotron, robot för ortopedi och kamerascanner ingår med totalt 25,6 miljoner kronor samt investeringar för ALF-medel om 8 miljoner kronor. Fördelningen per verksamhet framgår nedan:

Medicintekniska investeringar (mnkr)	Nyinvest	Reinvest	Tot
Hälsa- och sjukvårdsnämnden			
Omr specialiserad vård	23,0	91,1	114,1
Omr nära vård		18,7	18,7
Omr Psykiatri		0,0	0,0
Hälsa o sjukvårdsförv gemensamt		2,5	2,5
Summa Hälsa- o sjukvårdsnämnden	23,0	112,3	135,3
Folktandvårdsnämnden	2,6	10,0	12,6
Forskningsnämnden		2,7	2,7
ALF-medel	7,0	1,0	8,0
Summa Forskningsnämnden	7,0	3,7	10,7
Totalt	32,6	126,0	158,6

Beskrivning av nya planerade MT-investeringar:

Objekt: Cyklotron, avdelningen för sjukhusfysik, Område specialiserad vård.

Utrustningen medför en ny metod för Region Örebro län. Med utrustningen kommer man att själv kunna framställa isotoper och läkemedel för behandling av cancerpatienter. Man kommer även att kunna använda sig av isotoper som har en kort halveringstid då utrustningen är placerad i närheten av PET-CT. Idag levereras läkemedel bland annat från Finland vilket också begränsar urvalet av isotoper.

Investeringsutgift: Utrustningsinvesteringen uppskattades 2016 till 25 miljoner kronor. fördelningen var då 9 miljoner kronor för utrustning 2017 samt 16 miljoner kronor för utrustning år 2021. Investeringskostnaden har under 2020 behövt revideras och är nu 37 miljoner kronor, därför äskas nu om ytterligare 12 miljoner kronor för 2022. Ny- och ombyggnation kommer att krävas, vilket hanteras inom Cyklotronprojektet som omfattar byggnationen.

Objekt: Robot för ortopedi, ortopediska kliniken, Område specialiserad vård.

Inom ortopedisk kirurgi går utvecklingen snabbt mot robotassisterad kirurgi för att öka precisionen vid framför allt protesersättning av leder. Med den nya metoden kommer kirurgerna att kunna överge den nuvarande metodiken där protesdelarna sätts in med hjälp av manuella riktare vilket ger förutsättningar för bättre kliniska resultat på både kort och lång sikt

Investeringsutgift: Utrustningsinvesteringen uppgår till totalt 11 miljoner kronor 2022. Kostnad för serviceavtal tillkommer med preliminärt 1 miljon kronor per år.

Objekt: Kamerascanner, Folk tandvården

Ny metodutveckling för avtryckstagning inom tandvårdsprocesserna som minskar antalet besökstillfällen och innebär kortare undersökningstid för patienterna.

Investeringsutgift: Utrustningsinvesteringen uppgår till totalt 2,6 miljoner kronor inkl moms 2022. Därtill kommer avtal för mjukvarusupport att tecknas, uppskattad kostnad 10 000 kr/år och skanner.

Beskrivning av övriga investeringar större än 2,5 miljoner kronor;

Objekt: Ambulanser, akutklinikerna, Område nära vård.

Ersätter befintlig utrustning som uppnått sin tekniska och kliniska livslängd. Regelbundet utbyte av akutambulanser sker enligt ersättningsplan. Ersättningsplanen är utformad för att uppnå bästa möjliga balans mellan ekonomi och medicinsk säkerhet.

Investeringsutgift: Fem stycken ambulanser à 2 miljoner kronor ersätter äldre ambulanser under 2022 till en kostnad av 10 miljoner kronor. Två till Örebro, två till Lindesberg och en till Karlskoga.

Objekt: Endoskopiutrustning, endoskopiverksamheterna inom Område specialiserad vård.

Investeringen är ersättning för befintlig utrustning som uppnått sin tekniska och kliniska livslängd samt utökning av antal endoskopirum på grund av utökat uppdrag.

Investeringsutgift: Utrustningsinvesteringen uppgår till 15 miljoner kronor för 2022.

Objekt: Datortomografiutrustning för avancerade undersökningar, röntgenkliniken, Område specialiserad vård.

Investeringen ersätter befintlig utrustning som uppnått sin tekniska och kliniska livslängd. Avsedd för avancerade diagnostiska datortomografiundersökningar.

Investeringsutgift: Utrustningsinvesteringen uppgår till 16 miljoner kronor för 2022. Ombyggnation kommer att krävas.

Objekt: Genomlysningsutrustning, röntgenkliniken, Område specialiserad vård. Investeringen ersätter befintlig utrustning som uppnått sin tekniska och kliniska livslängd. Avsedd för diagnostik och interventioner även i samarbete med endoskopiverksamheten.

Investeringsutgift: Utrustningsinvesteringen uppgår till 6 miljoner kronor för 2022. Ombyggnation kommer att krävas.

Objekt: Datortomograf, onkologiska kliniken, Område specialiserad vård.

Investeringen ersätter befintlig utrustning som uppnått sin tekniska och kliniska livslängd. Avsedd för strålbehandlingsplanering.

Investeringsutgift: Utrustningsinvesteringen uppgår till 8 miljoner kronor. Fördelningen är 5,3 miljoner kronor för utrustning 2021 och 2,7 miljoner kronor för utrustning 2022. Ombyggnation kommer att krävas.

Objekt: Röntgen stat (röntgenutrustning), hjärt-, lung-, fysiologiska kliniken, Område specialiserad vård.

Investeringen ersätter befintlig utrustning som uppnått sin tekniska och kliniska livslängd. Avsedd för arytmielektrofysiologi laboratoriet.

Investeringsutgift: Utrustningsinvesteringen uppgår till 10 miljoner kronor. Fördelningen är 4,8 miljoner kronor för utrustning 2021 och 5,2 miljoner kronor för utrustning år 2022. Ombyggnation kommer att krävas.

Objekt: Kringutrustning till nytt elfys lab, hjärt-, lung-, fysiologiska kliniken, Område specialiserad vård.

Avsedd för arytmie-, elektrofysiologiverksamhet.

Investeringsutgift: Utrustningsinvesteringen uppgår till 2,7 miljoner kronor 2022.

Objekt: Trauma och spinalnavigation, ortopediska kliniken, Område specialiserad vård.

Avsedd för navigationssystem som fungerar med O-arm och 3D-cbåge.

Investeringsutgift: Utrustningsinvesteringen uppgår till 2,8 miljoner kronor 2022.

Objekt: Skelett- lunglab, röntgenkliniken, Område specialiserad vård.

Investeringen ersätter befintlig utrustning som uppnått sin tekniska och kliniska livslängd. Avsedd för skelett- och lungundersökningar.

Investeringsutgift: Utrustningsinvesteringen uppgår till 4,0 miljoner kronor 2022. Ombyggnation kommer att krävas.

Objekt: Mediapendlar, Område specialiserad vård.

Avsedd för försörjning av gas, el, data till medicinteknisk utrustning på operationssalar och intensivvårdsplatser.

Investeringsutgift: Utrustningsinvesteringen uppgår till 4,3 miljoner kronor 2022. Ombyggnation kommer att krävas.

Objekt: Dentala unitar, Folktandvården.

Ersätter befintlig utrustning som uppnått sin tekniska och kliniska livslängd.

Investeringsutgift: Utrustningsinvesteringen uppgår till totalt 6 miljoner kronor inkl moms 2022.

Objekt: Sterilutrustning, Folk tandvården.

Ersätter befintlig utrustning som uppnått sin tekniska och kliniska livslängd.

Investeringsutgift: Utrustningsinvesteringen uppgår till totalt 3 miljoner kronor inkl moms 2022.

It-investeringar

Investeringar i it-utrustning 2022 uppgår till 89,1 miljoner kronor. Det avser bland annat datorer och video som hyrs ut till verksamheterna, varav 16,9 miljoner kronor avser investeringar som hänförs till det nya IT-huset. I övrigt rör investeringarna såväl vårdssystem som bastjänster och inköp av IT-utrustning som anskaffas av Regionservice IT och hyrs av verksamheterna.

Övriga investeringar

Nämnd	Byggnads- utrustning	Teknisk utrustning	Övrigt	Totalt övr invest
Regionstyrelsen			10,2	10,2
Hälsa och sjukvårdsnämnden	29,6	22,9	5,9	58,3
Hälsa och sjukvård, H-husprojektet	10,0			10,0
Folk tandvårdsnämnden	1,1	1,0	4,5	6,6
Forskningsnämnden			2,2	2,2
Servicenämnden	19,6	2,4	27,5	49,5
Samhällsbyggnadsnämnden			12,7	12,7
Regional tillväxtnämnd	4,4		1,2	5,6
Gem nämnden företagshälsa tolkförmedl			0,2	0,2
SUMMA	64,7	26,3	64,5	155,4

Byggnadsansluten utrustning

I samband med projektering av fastighetsinvesteringar tas belopp fram för sådan utrustning som inte redovisningsmässigt hänförs till byggnad utan som inventarier. För varje projekt som tagits upp i budget för fastighetsinvesteringar har belopp för byggnadsansluten utrustning tagits fram. Summan av dessa investeringar uppgår för 2022 till 64,7 miljoner kronor, varav H-huset utgör 10,0 miljoner kronor.

Teknisk utrustning

I denna investeringsgrupp ingår t ex låssystem, passersystem, kraft- och styrsystem på operationssalar, patientsignalanläggningar. Totalt beräknas 26,3 miljoner kronor åtgå för investeringar i övrig teknisk utrustning för 2022.

Övriga inventarier

Övriga inventarier exklusive byggnadsansluten utrustning uppgår till totalt 64,5 miljoner kronor. Investeringarna avser främst möbler och annan utrustning. Under regionstyrelsen budgeteras även en pott för oförutsedda investeringar om 10 miljoner kronor. Denna kan gälla för alla olika typer av investeringar och enligt delegationsordningen kan regiondirektören fatta beslut under året om dispositioner ur detta anslag. Oförbrukade medel i denna pott förs inte över till nästa år.

BUDGET 2022

Grön omställning för Region Örebro län

MILJÖPARTIET
Region Örebro län

Nuläge

Pandemin har skördat liv och stort lidande hos många invånare. I över ett år har regionen bedrivit sin verksamhet under stor press. Den har också lett till att delar av sjukvården har fått stå tillbaka och en vårdskuld nu måste betas av.

Kollektivtrafiken har tappat intäkter och kulturlivet har på många sätt gått i kras. Flera företag har gått omkull och ungdomsarbetslösheten är mycket hög. Folkhälsan kommer att vara påverkad av pandemieffekter i många år framöver vilket påverkar Region Örebro läns verksamhet. Sammantaget har pandemin skakat den sociala hållbarheten i vårt län.

Det finns många lärdomar som samhället kan dra av pandemin och dess konsekvenser. Det handlar om vår bristande beredskap för pandemier och katastrofer, som bristande lager för engångsartiklar och mediciner. En annan lärdom är vikten av att förebygga liknande katastrofer genom att arbeta aktivt mot klimatförändringens effekter.

Tittar vi tillbaka några år, till extrensommaren 2018, så blev det tydligt för var och en vilka effekter uppvärmningen av planeten kan få. Parisavtalets slutsatser om en begränsning av uppvärmningen till högst 2 grader till fick en klarare innebörd. Överdödligheten i Sverige steg också vid den krisen.

Det står alltså helt klart att även vårt län måste arbeta hårdare och mer förebyggande för att anpassa samhällets funktioner till pandemier, värmeböljor, skyfall, översvämningar, skogsbränder och nya infektionssjukdomar. De två senaste kriserna, 2018 och pandemin vi nu lever mitt i, kommer inte att vara de sista.

Krafttag krävs alltså för att anpassa men också för att vända utvecklingen. Människan måste hejda uppvärmningen av planeten och det enda sättet är att minska utsläppen av klimatfarliga gaser. FN:s klimatpanel talar om att mänskligheten har de kommande tio åren på sig för att göra drastiska åtgärder för att sänka de fossila utsläppen. SMHI prognosticerar att om trettio år är vädret under sommaren 2018 det normala sommarklimatet på våra breddgrader.

Om uppvärmningen fortsätter talar forskarnas slutsatser för att planetens klimatförändring börjar accelerera och bli självförstärkande. I det läget är det försent att människan kan påverka händelseförloppet och konsekvenserna blir att planeten, i förlängningen, helt enkelt inte kan erbjuda plats för mänskligt liv.

Det finns en mängd insatser som Region Örebro län (RÖL) bör göra för att minska verksamhetens fossila utsläpp. Samtliga politiska beslut av större dignitet bör tas inom ramen för ett klimatpolitiskt ramverk. Exempelvis göra klimatsmarta upphandlingar och titta över transporternas påverkan. Men RÖL har också ett regionalt utvecklingsansvar och kan genom detta mandat ta ledartröjan för att skapa opinion och samordna länsvisa insatser för att företag och offentliga organisationer bidrar med sin del för att minska utsläpp av klimatfarliga gaser. RÖL bör även göra en koldioxidbudget för att kunna mäta och planera för en sänkning av sina egna utsläpp.

Klimatanpassning och beredskap

Det står helt klart att RÖL måste bli mycket mer aktiv när det gäller att anpassa sin verksamhet efter klimatförändringen som redan är här. Det handlar dels om enklare åtgärder såsom ventilationen i sjukvårdslokaler och vårdavdelningar dels om att driva på det regionala utvecklingsarbetet så att länets infrastruktur är robust.

Två varuförsörjningskriser inom loppet av ett halvår bevisar med all önskvärd tydlighet att regionens beredskap på engångsartiklar inte är god. Nu krävs ett snabbt omtag kring beredskapsfrågan och beslut om lager som kan serva också kommunerna i länet.

Demografi

Sveriges folkmängd har en hög ökningstakt. Sveriges befolkning väntas bli 11 miljoner invånare år 2025 och 12 miljoner år 2040, enligt SCB:s befolkningsprognos. Förutsatt att länet framöver växer motsvarande sin storlek av Sverige, tre procent, kommer länet att växa med 25-30 000 invånare de närmaste 10-15 åren, vilket motsvarar ett nytt Karlskoga. Genom att befolkningen ökar kommer också nya krav att ställas på hälso- och sjukvården och kollektivtrafiken.

Antalet äldre-äldre, personer över 80 år, ökar dramatiskt och befolkningen i Örebro län är något äldre än riksgenomsnittet. Försörjningskvoten kommer att försämrans på kort sikt i länet till följd av fler äldre och detta påverkar RÖL:s verksamheter påtagligt. Allt fler kommer att leva med kroniska sjukdomar, multisjuklighet och demens. De ökade kraven tillsammans med svårigheterna att rekrytera kompetent personal kommer att bli en stor påfrestning för hälso- och sjukvården.

Brist på utbildad personal

Befolkningsprognoserna visar att andelen arbetande befolkning sjunker kommande år. Det betyder i praktiken att vi kommer behöva fler anställda i arbetsför ålder. Det skapar en kompetensbrist inom många yrken som blir svår att råda bot på. Sjukvården har redan idag svårt att hitta läkare och specialistsjuksköterskor vilket leder till att vården påverkas negativt.

Stad/land

Det är en snabb urbanisering i Sverige och även i länet. Befolkningen i tätorterna ökar snabbt men samtidigt är landsbygdens befolkning i absoluta tal nästan oförändrad sedan 1980-talets början. Urbaniseringen sker inte längre genom stora omflyttningar från landsbygden till städerna.

Under perioden 1980- 2015 är det framför allt landsbygden i den norra delen av länet som minskat. Samtidigt har allt fler tillgång till ett fritidshus. Det kan förväntas att fler kommer att bosätta sig permanent i fritidshus inom det som kallas "tätortsnära landsbygd".

Örebro kommun är nu större befolkningsmässigt än övriga länet sammanlagt. Samtidigt ökar pendlingen, vilket gör att samspelet mellan den stora staden (Örebro) och övriga kommuner (den tätortsnära landsbygden) förändras.

För att skapa och bibehålla attraktiva livsmiljöer krävs en aktiv region- och kommunpolitik som möjliggör att handel och samhällsservice finns tillgängligt, på plats eller med god kollektivtrafik samt bra uppkoppling till digitala tjänster.

Omställning inom hälso- och sjukvården

Pandemin har ställt stora krav på sjukvårdens flexibilitet. Omställningen till krissjukvård har lett till att annan vård fått stå tillbaka under en tid. För att möta framtidens utmaningar och patienternas behov av nära vård har en stor omställning sakta påbörjats inom sjukvården i landet. Resurser från sjukhus- och specialistvården bör i det sammanhanget flyttas till primärvården. Omställningen till den nära vården ska i första hand ses som en kulturell omställning istället för en organisatorisk. Det handlar om en vård där patienten är delaktig och i nära samverkan med specialistvård, kommunen och civilsamhället. Den akuta fasen under pandemin våren 2020 tvingade fram denna samverkan som nu kan fördjupas.

Antibiotikaresistens

FN har nyligen förklarat antibiotikaresistens som ett globalt hot mot mänskligheten. I Europa dör årligen 33 000 personer av infektioner därför att det inte längre finns antibiotika som fungerar. En väl fungerande antibiotika är en förutsättning för att driva den sjukvård som vi idag känner till. Var tredje patient på USÖ behandlas idag med antibiotika till exempel i samband med kirurgi, transplantationer och annan avancerad sjukvård. RÖL måste aktivt planera för att minska smittspridning och öka förståelsen för att mediciner skrivs ut på ett återhållsamt sätt. Detta kräver också en omställning av antibiotikaanvändningen inom animalieproduktionen. En konsekvens av coronapandemin har blivit att antibiotikaförskrivningen minskat med 16 procent.

Ekonomin

De kommande decennierna står kommuner och regioner inför ekonomiska utmaningar. Regionen har större utgifter än intäkter. Det beror bland annat på att organisationen anställer fler personal, anställer hyrläkare, investerar i nya verksamhetslokaler, köper in den senaste medicinska tekniken och använder dyra specialläkemedel. En del av kostnadsökningen är svår att påverka, exempelvis läkemedel. För att kunna utveckla verksamheten i framtiden måste ekonomin vara i balans och det ska finnas en buffert. Coronapandemins extra kostnader har staten ersatt vilket kortsiktigt gett regionen ett ekonomiskt andrum.

Verksamheten

Region Örebro län har en bred och mångfacetterad verksamhet. Allt ifrån att köra buss på landsbygden, undervisa i musik och ge bidrag till företag, till att få blodtrycket taget eller göra medicinskt avancerade operationer. Över 10 000 anställda bidrar med sin del till att uppfylla politikens visioner om en god och jämlik vård samt en välmående region.

Regionfullmäktige styr verksamheten med tretton nämnder och beredningar. Politiken måste dock ta hänsyn till lagstiftning som också styr exempelvis hälso- och sjukvården. Just nu befinner sig världens styrande politiker vid ett vägskäl. Vetenskapen säger att de fossila utsläppen måste minska ordentligt de kommande tio åren för att mänskligheten ska klara klimatkrisen. Det vägskälet står samtliga politiker i Region Örebro län också inför.

Det offentliga, där regionens verksamheter ingår, står för cirka 30 procent av en människas klimatavtryck. RÖL måste därför minska de fossila utsläppen som bidrar till uppvärmningen av planeten. Alla verksamheter behöver bidra. En av nyckelfaktorerna är transporter. Därför är det viktigt att kollektivtrafiken byggs ut, istället för att minskas. Länsinvånare måste få, oavsett var de bor, ett alternativ till att pendla med bil till jobb eller fritidsaktiviteter. Lika viktigt är att RÖL fortsätter att aktivt verka för en utbyggnad av järnväg, exempelvis mellan Stockholm och Oslo samt Nora och Örebro.

Hälso- och sjukvården är en kunskapsstyrd verksamhet med kvalitet som ledstjärna. Mycket få patienter är missnöjda med vården, även om det händer. Medborgarnas krav på sjukvården är en drivkraft till förändring, även om kraven tidvis är motsägelsefulla.

Det regionala utvecklingsuppdraget möjliggör att RÖL kan bli en stark aktör för att driva på en hållbar framtid för länet. Det främjar också folkhälsan och den sociala hållbarheten. I regionens utvecklingsprogram RUS finns höga ambitioner för hållbarhet och sänkning av fossila utsläpp. Tyvärr finns också tillväxtmål i samma program som, om de genomförs, bidrar till en ökning av utsläppen. Ett exempel är Örebro Airport och skattebidrag till företag som direkt ökar fossila utsläpp. Därför ska RUS revideras så att kampen mot klimatkrisen blir överordnad andra utvecklingsmål. Regionala bidrag ska enbart gå till företag som deltar i omställningen till klimatsmart verksamhet.

Hållbar utveckling

Region Örebro län ska ta det fulla ansvaret för en hållbar utveckling inom organisationen och samtidigt leda arbetet i länet. FN:s 17 mål för hållbar utveckling tillsammans med den Regionala utvecklingsstrategin och RÖL:s program för hållbar utveckling är en plattform för arbetet. RÖL:s verksamhetsplaner, budget och målarbete ska präglas av hållbar styrning och ha Agenda 2030 som en grund. Denna hållbarhetsstyrning ska präglas av ett systematiskt arbetssätt där delårsrapporten ska innehålla hållbarhetsredovisningar kopplade till budget och verksamhetsplan.

De tre aspekterna social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet är ofta av olika karaktär, där social hållbarhet är målet, ekologin sätter ramarna och ekonomin är medlet. Människors välmående och goda livskvalitet är målet för det gemensamma samhällsbyggandet. Fungerande ekosystem är en förutsättning för både överlevnad och välfärd. För att skapa välfärden behövs medel såväl som resurser. Dessa kan utgöras av ekonomiska medel eller hur verksamheten bedrivs, men det kan också vara mänskliga resurser i form av engagemang och samskapande.

Klimatkris – anpassning och beredskap

Att arbeta mot en fossilfri verksamhet bidrar till minskad klimatpåverkan, mindre sårbarhet ekonomiskt och ökad resiliens (möjligheten eller förmågan hos ett system att återhämta sig). Genom att arbeta klimatsmart och öka medvetenheten i beteenden och arbetssätt, minskar klimatrelaterade utsläpp från energianvändning, måltider, resor, transporter, förbrukningsmaterial och andra varor. Det offentliga, där regionens verksamheter ingår, står för cirka 30 procent av en människas klimatavtryck. Därför är det av yttersta vikt att regionen arbetar aktivt med att minska utsläppen av de klimatfarliga gaserna. Klimatförändringarna kommer att påverka regionens verksamheter, men med ordning och reda i klimatpolitiken kan regionen bidra till att dämpa temperaturhöjningen.

En stor del av de fossila utsläpp som Region Örebro själv står för genereras av verksamheten inom hälso- och sjukvården - inte minst allt engångsmaterial. Studier i Sverige och utomlands visar att med ett systematiskt arbetssätt, där genomlysningar görs av processerna kring energi, transporter och engångsmaterial, kan utsläppen reduceras markant. Därför ska en kraftsamling göras för att komma tillrätta med hälso- och sjukvårdens hållbarhetsstyrning och resurser ska tillföras.

Från och med 2018, har Sverige en så kallad klimatlag. Varje regering har en skyldighet att föra en klimatpolitik som utgår från de mål riksdagen antagit. Klimatlagen lagfäster att regeringens politik ska utgå ifrån klimatmålen och hur arbetet ska bedrivas. Riksdag och regering måste ta hänsyn till klimatet i alla beslut. EU och flera svenska kommuner har nyligen fattat beslut om att årligen göra en koldioxidbudget. Det är dags att RÖL nu tar efter dessa arbetssätt.

RÖL:s fullmäktige har antagit en rad olika visioner och mål för att motverka klimatförändringarna. Dessa finns att läsa i exempelvis Regionala utvecklingsstrategin (RUS), Hållbarhetsplanen och i Energi- och klimatprogrammet. Det finns dock inget parlamentariskt framtaget klimatpolitiskt ramverk som är tvingande eller överordnat andra beslut. Därför är det angeläget att regionen skapar ett eget klimatpolitiskt ramverk, liknande det riksdagen antagit. Ramverket ska säkerställa att regionens beslut utgår från de befintliga klimatmålen och bestämma hur arbetet ska bedrivas. Dessutom ska regionen vart fjärde år ta fram en handlingsplan som beskriver hur klimatmålen ska uppnås. Slutligen ska regionen göra en klimatredivisning i varje årsbudget.

Etiska aspekter vid placeringen av finanser finns sedan tidigare med i finanspolicyn. På grund av finanssektorns stora indirekta påverkan på klimatet är det viktigt att det redan aktiva arbetet med klimatfrågan kopplat till fonder och investeringar utvecklas ytterligare. Investeringar ska bidra till att öka andelen förnyelsebar energi och aktivt bidra till en cirkulär ekonomi.

Klimatförändringarna ger ett mer extremt väder vilket kan ge fler skyfall, skogsbränder, värmeböljor och stormar. Detta leder till en ökad sårbarhet både för samhället i stort och för verksamheten. Det extrema vädret kan bidra till ökad spridning av sjukdomar och en osäker försörjning av bland annat utrustning, varor och livsmedel. Det fortsatta arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser och kontinuitetsplaner är väsentliga för RÖL:s framgång som organisation, men ytterligare steg behöver tas. Regionen ska därför ta fram en klimatanpassningsplan. Planens syfte är att planera för hur regionens verksamheter ska klara klimatförändringarnas påverkan på sjukvård, hälsa, infrastruktur och fastigheter. Digitaliseringen och användningen av IT skapar nya arbetssätt som ger goda möjligheter till resurseffektivisering och minskad miljöbelastning, men den innebär samtidigt miljömässiga och sociala utmaningar vid produktion, användning och avfallshantering. Här finns vinster att göra genom att arbeta strategiskt. Arbetet med medicinsk-teknisk utrustning har på liknande sätt potential att minska miljöpåverkan och förbrukning av kemikalier, energi och anestesigaser.

Under hösten 2019 då varuförsörjningen inte fungerade och våren 2020 under inledningsskedet av coronapandemin blev det tydligt hur sårbart systemet med försörjningen av förbrukningsartiklar är. Vid båda tillfällena fick vården akut brist på mycket viktiga artiklar. Under pandemins början tillkom också problem med brist på vissa läkemedel. Det står klart att modellen med en regiongemensam nämnd för varuförsörjning av engångsartiklar "on demand", ensamt inte klarar att försörja regionerna i kris. Nu behöver Region Örebro län lösa frågan om beredskap av varor och mediciner vid akuta kriser.

Folkhälsa

En god och jämlik folkhälsa är både ett resultat av och en förutsättning för en hållbar utveckling. Regionen ser på arbetet utifrån från två utgångspunkter: det förebyggande och det främjande folkhälsoarbetet.

Det förebyggande folkhälsoarbetet koncentrerar sig på levnadsvanor, folksjukdomar, åldersstrukturer och miljöfaktorer som har påverkan på invånarnas hälsa och är starkt kopplade till både upplevd livskvalitet och samhällsekonomin.

Det främjande folkhälsoarbetet syftar till att stärka samhället så att den sociala hållbarheten uppnås. För en god folkhälsa är det civila samhället centralt, med aktörer från kulturlivet, idrottslivet, civilsamhället, studieförbunden med flera. Region Örebro län kan bidra genom att arbeta uppsökande och såväl målgruppsidentifierat som geografiskt. Exempelvis kan regionens verksamheter inom både natur och kultur ses som en strategisk resurs i folkhälsoarbetet.

Ett väl utbyggt vaccinationsprogram är en stomme i det förebyggande arbetet och därför krävs en utvidgning. Många vaccinerbjudanden, som gratis TBE för barn eller bältros för ett lågt pris, kan även främja den sociala hållbarheten då möjligheten att köpa vacciner är en jämlikhetsfråga.

Regionens arbete för att skapa jobb och främja infrastruktur är också en viktig del av ett övergripande främjande folkhälsoarbete – under förutsättning att näringslivsutvecklingen stöder den hållbara utvecklingen.

Jämlikhet och jämställdhet är mänskliga rättigheter som också bidrar till stabilitet och trygghet. Inom hälso- och sjukvården ska arbetet intensifieras för att se patienter, vårdtagare, anhöriga och närstående samt den egna personalen som medproducenter i strävan för en bättre och mer jämlik hälsa. För att nå utsatta grupper behöver strategier för riktade insatser, till exempel hälsofrämjande stöd- och kommunikationsinsatser, tas fram.

Livsmedel, mat och måltider påverkar alla tre hållbarhetsaspekterna och är viktiga redskap i det dagliga hållbarhetsarbetet. Även omgivningsmiljön påverkar människors hälsa. Enligt en nyligen framlagd studie från EU beror vart åttonde dödsfall i unionen på luftföroreningar, buller och kemikalier. Produktval i inomhusmiljöer, buller och partiklar från vägtrafiken är därför viktiga områden som påverkar hälsan.

Den psykiska ohälsan ökar i alla åldersgrupper i samhället. Bland barn- och unga är det framför allt flickors psykiska ohälsa som ökar markant. Att den psykiska ohälsan bland invånare ökar märks också i vården. Andelen patienter, som besöker primärvården, med psykiska eller psykosomatiska åkommor räknas idag till uppemot 40 procent.

Arbetet med att stärka primärvårdens resurser inom psykiatri och beteendevetenskap för att möta patienternas behov bättre måste utvecklas ytterligare. Tillgången till psykologer

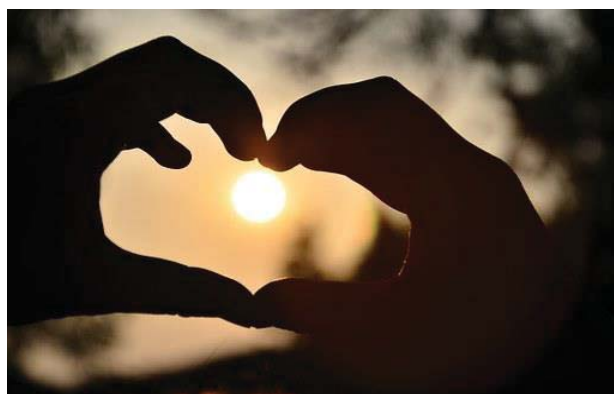
och kuratorer på vårdcentralerna ska utökas. Psykologisk och psykiatrisk behandling ska ges utifrån den enskilda individens behov, med god kvalitet och professionellt bemötande. Hälso- och sjukvården bör arbeta uppsökande och förebyggande i skolor och genom kulturliv och civilsamhälle för att motverka psykisk ohälsa.

Hälso- och sjukvården, skolhälsovården och elevhälsa har ett gemensamt ansvar för att hjälpa barn med neuropsykiatriska problem. Det är viktigt för barnen att snabbt få en utredning gjord så att rätt insatser kan sättas in snarast. BUP har under flera år haft låg produktivitet och köerna är långa vilket skapar onödigt lidande och stress hos barn och föräldrar. Nu krävs en stark styrning för att göra ett omtag i verksamheten vars syfte är att korta köerna genom högre produktivitet.

Det är viktigt att hela kedjan från första kontakt till rätt vård i rätt tid fungerar väl, så att patienten utifrån sina personliga förutsättningar har lätt att nå vården. Det finns anledning att pröva nya metoder för tillgänglighet såsom hembesök och dygnet runt-öppna mottagningar. Särskild vikt ska läggas vid patientens möjlighet att få kontakt med sjukvården samma dag som man upplever ett behov. Vid denna kontakt ska patienten kunna få svar på grundläggande frågor om sitt tillstånd samt ställningstagande till eventuella fortsatta åtgärder. Den kontakten kan ske direkt med mottagning eller vårdcentral, eller via digitala kanaler.

Demokrati

Det finns många tecken på att demokratin i Sverige, liksom Europa i övrigt, är under hot. Extrema rörelser vill på olika sätt styra det offentliga samtalet och inskränka fri och rättigheter för var och en. Genom hot, våld och hätska utfall skapas rädsla och polarisering i media. I flera kommuner har ledande politiker lämnat sina uppdrag på grund av våld och trakasserier.

Det står helt klart att alla demokratiska krafter nu måste mobilisera för att skydda systemet för en långsiktig hållbar utveckling. Och det är bråttom!

RÖL ska kännetecknas av öppenhet och dialog. Det är därför viktigt att verksamheten fördelar och använder resurser på ett sätt som främjar lika rättigheter och möjligheter. Det handlar inte bara om rättvisa mellan individer, utan också om att ta tillvara människors resurser.

En god och inkluderande kommunikation förstärker den demokratiska insynen och möjligheten för länsbor och andra intressenter att vara delaktiga i organisationens beslut och verksamhet. Att genom olika former av medborgardialog ta tillvara erfarenheter och idéer från medborgare kan öka kunskapen inför politiska beslut samt bidra till att skapa tillit för de demokratiska processerna. Den folkliga förankringen för svåra, men nödvändiga, beslut är livsviktig för att skydda demokratin från populism.

Ett särskilt fokus ska ligga på barnens rätt och att ta tillvara ungas kunskaper och synpunkter genom åtgärder som också stärker deras inflytande och delaktighet i samhällslivet. Regionen bör därför föra en aktiv dialog med alla olika grupper i samhället för att fördjupa det demokratiska samtalet.

Samtliga politiska partiers möjligheter, att på ett insiktsfullt sätt, kunna följa med i beslutssprocesserna i den politiska vardagen är avgörande. Här krävs transparens, kompetent förvaltningsorganisation och en förändrad syn på majoritetens kunskapsövertag. En obildad opposition tjänar inte demokratin.

Gemensamma normer och värderingar är också satta under uppluckring. Att vetenskap och evidens ska vara styrande för politiska beslut har väglett politiker från alla partier fram tills nu. Likaså har det rått konsensus kring begreppet "armlängds avstånd" inom kulturområdet. Men nu ser man exempel på hur dessa gemensamma normer och värderingar spricker upp och politiska beslut tas i landet som helt strider mot dem. Det behövs aktiva motåtgärder från samhället mot denna skadliga utveckling.

För att stärka invånarnas möjligheter att delta i det demokratiska samtalet bör resurserna till länets kulturliv och civilsamhälle stärkas.

Uppdrag

FN:s 17 mål för hållbar utveckling, Agenda 2030, tillsammans med RÖL:s program för hållbar utveckling är en plattform för arbetet i styrelser och nämnder.

- Ett reglemente tas fram som stadfäster att vetenskap och evidens ska vara styrande vid politiska beslut och att politiken ska hålla armlängds avstånd gentemot kultur och civilsamhälle.
- Inför beslut av större karaktär som påverkar medborgare, bör medborgardialog föras.
- Ett klimatpolitiskt ramverk ska tas fram, liknande det Sveriges riksdag antagit. Inom uppdraget ingår även att ta fram en handlingsplan för att uppnå klimatmålen liksom att utforma en klimatredovisning i form av en koldioxidbudget.

- En klimatanpassningsplan ska göras som utgör underlag för kommande planeringsarbete och ekonomiska åtaganden.
- En plan för pensionskapitalet skrivs fram som gör det, i princip, fritt från investeringar i företag inom fossilbränslebranschen.
- Ägardirektiven för majoritetsägda bolag skall omfattas av det klimatpolitiska ramverket och följa klimatanpassningsplanen.
- En utbildning görs för chefer på topp och mellannivå i hållbar utveckling och styrning.
- En handlingsplan med åtgärder för att realisera intentionerna i Folkhälsoplanen. Fokus ska ligga på uppsökande verksamhet och en samverkan med kultur och naturområdet.
- Regionen ska avveckla ägarskapet i Örebro Airport och därmed ska skattesubventioneringen upphöra.

Hälso- och sjukvårdsnämnden

- Vård och omsorg i livets slutskede måste hålla högsta och vara likvärdig i hela länet.
- En strategi för att stärka ungas psykiska och fysiska hälsa
- Stärka första linjens vård med psykosociala team för att möta psykisk ohälsa på varje vårdcentral
- Stärka ambulanskapaciteten i norra länsdelen med en lättvårdsambulans samt planera för en utbyggnad av lättvårdsambulanser i övriga länsdelar
- Utöka och stärk akutverksamheten med en ny jourvårdcentral på USÖ
- Kompetensen inom strategiskt hållbarhetsarbete i organisationen ska stärkas

Folktandvårdsnämnden

- Skillnader i tandhälsa, beroende på exempelvis socioekonomiska orsaker, ska minska

Regionala tillväxtnämnden

- En handlingsplan tas fram som visar hur regionen kan stödja näringslivets omvandling till fossilfri verksamhet.
- RUS ska revideras så att kampen mot klimatkrisen blir överordnad andra utvecklingsmål.

- Ett handlingsprogram tas fram för utveckling av hållbar naturturism i länet.
- Regionens bidrag till Hopajola ska öka
- Regionen ska enbart subventionera miljö- och klimatsmarta företag vad gäller bidrag.
- Möjligheten att utöka någon befintlig del av utbildningsprogrammen på folkhögskolorna för att kunna införa en klimatprofilerad utbildning, ska utredas.
- Med hänvisning till RUS säkerställa kompetensförsörjningen även för de gröna näringarna via samverkan med högskola och regionens egna utbildningsanordnare.

Samhällsbyggnadsnämnden

- Intensifiera arbetet med trafiksäkerhet så att färre dör eller skadas svårt i trafiken.
- Förvaltningen ska inleda ett projekt med målet att tillgängliggöra kollektiva forskaffningsmedel för länsinvånarna utifrån individuella behov.
- Närtrafiken på landsbygden ska utvecklas till att omfatta alla kommuner och trafik på kvällstid.
- Seniorer och studenter skall erbjudas billigare biljetter
- Nämnden åläggs att återinföra möjligheten att ta med sin cykel på alla regionbussar och tåg.
- Arbetet med snabbare tågförbindelse Oslo-Stockholm ska intensifieras

Servicenämnden

- I kommande byggprojekt, exempelvis nya vårdcentraler, ska byggande med klimatsmarta val som exempel trästomme väljas. Hela projektets långsiktiga miljöpåverkan ska räknas in.
- Vid upphandling ska produkter gynnas som går att placera in i ett cirkulärt kretslopp.
- Vid IT-upphandlingar ska leda till resursbesparingar även ur ett miljöperspektiv.
- Laddstolpar för fordon ska uppföras vid samtliga vårdcentraler och sjukhus samt övriga större arbetsplatser.
- Vid upphandlingar ska minskat behov av transporter premieras oavsett drivmedel.

Kultur- och fritidsnämnden

- Länsteatern ska få full uppräkningskostnader för sina lönekostnader
- Utred bidragssystemet i syfte att stärka och gynna kulturföreningar som arbetar aktivt med ekologiska hållbarhetsfrågor exempelvis transporter, material, resor etc.
- Bidragen till kulturföreningar och civilsamhälle ska öka.

Forsknings- och utbildningsnämnden

- Vårdnära forskning ska initieras kring hur regionen kan minska andelen klimatskadliga förbrukningsmaterial
- Initiera framtagandet av forskningsmetoder som ersätter djurförsök

Patientnämnden

- Nämnden ska utveckla ett digitalt system som tillgängliggör och underlättar klagomålshanteringen för patienter.
- Ska särskilt kommunicera och informera patienter om patientlagen.

Ekonomi

Det finns olika sätt att få en budget och ekonomi i balans.

Bruttonationalprodukten (BNP) var länge ett dominerande mått på framsteg. När BNP ökar blir allting bättre, är ett vanligt synsätt. Men BNP som mått har

många brister. Nya innovativa ekonomiska modeller måste användas och utvecklas med långsiktiga och samhällsekonomiska perspektiv som mäter nyttan på nya sätt. Det betyder också att använda skattemedel effektivt och ansvarsfullt:

-Ett stort hot mot regionens ekonomi är försämrade ekosystemtjänster.

Dessa består av exempelvis rent vatten, reglerat klimat, grödor och frisk luft, och utgör grunden för människors existens. Om de försämras eller försvinner uppkommer stora

kostnader för samhället. För att säkra en god ekonomi i framtiden måste RÖL också bidra till att värna ekosystemtjänsterna.

-Den cirkulära ekonomin syftar till att spara på energi och tillgångar vilket leder till en besparing av pengar. Det finns stora potentiella resursbesparingar knutna till bättre utnyttjande av befintliga lokaler, minskat matsvinn och avfall, färre engångsprodukter samt ökad återanvändning av till exempel möbler. RÖL ska vara en aktiv aktör när den cirkulära ekonomin nu växer fram.

-Koldioxidbudget är ett bra sätt att aktivt följa upp verksamheternas arbete för att minska vår klimatbelastning. Modellen har införts av flera kommuner och företag och skulle även ge våra medarbetare feedback på framgångar och sätta sökarljuset på de svaga punkterna. Genom att sänka de fossila utsläppen bidrar regionen till att de kostbara konsekvenser som klimatförändringen leder till, som exempelvis pandemier och värmeböljor.

-Ett strategiskt förhållningssätt till upphandling är oerhört viktigt för en hållbar utveckling och ekonomi i balans. Att ställa krav på eller att välja en mer hållbar produkt eller tjänst kan generera ökade kostnader framförallt på kort sikt. Det beror till stor del på att priset inte speglar den egentliga produktionskostnaden, varken för de ändliga eller miljöskadliga råvaror som ingår eller för den arbetskraft som använts. Genom att utveckla strategier vid upphandling och inköp går det att tillsammans med andra offentliga aktörer utveckla marknaden i en mer hållbar riktning.

Funktions- och innovationsupphandlingar ska också användas i syfte att skapa mer hållbara produkter och tjänster. Att arbeta med hållbara textilier eller att dela upp upphandlingarna i mindre delar för att möjliggöra för små och medelstora företag att delta i upphandlingar av till exempel livsmedel, är exempel på åtgärder som kan vidtas.

-En god folkhälsa den bästa investeringen för en god ekonomi. Det kan bland annat mätas via *Lyckoindex* som vunnit terräng i fler länder, bl.a. Nya Zeeland. Men idag är drygt 40 procent av de som söker vård drabbade av psykisk ohälsa, trots en mycket hög genomsnittlig levnadsstandard. Vi måste omvärdera delar av samhällets fokus på materiell framgång när det sker på bekostnad av människors välmående och våra barnbarns framtida liv.

Miljöpartiets budget för Region Örebro län i siffror

2022	Nämnd	mnkr
Särskilda prioriteringar och sparkrav utöver pris o löneökningar per nämnd		
Förstärkning av primärvården, mot psyk ohälsa	RS/Hälsoval	70
Vaccinering mot TBE för barn, Bältros+60 & HPV	RS/Hälsoval	14
Uppföljning jämställd tandvård föreg års budget	RS/FTV	3
Utveckling av arbetet med barn o Unga psyk ohälsa BUP, 24 timmars akut psykiatri	HSN	10
Införande lättvårdsambulans	HSN	2
Förstärkning av hållbarhetskompetens vården	HSN	4
Förstärkt vård efter sexuella övergrepp	HSN	1
Förstärkt vård till svårt sjuka barn och familjestöd	HSN	2
Betald vidareutbildning till undersköterskor	HSN	6
Fullföljande förra årets satsning fysioterapi inom psykiatrin	HSN	4
Satsning kollektivtrafik inkl kampanj kom tillbaka	SBN	66
Satsning på Kultur och civilsamhälle	KN	3
Satsning på Hopajola, naturturism o hållbart företagande	RTN	3
Minskning av driftbidrag till flygplatsen	RS	-17
Regionstyrelsen och regionkansliet	RS	-6
Summa netto satsningar		165
Andra större justeringar i relation till majoritetens budget		
Reduktion av potten för omställning		-142
Reduktion av regionstyrelsens planeringsreserv		-25,6

För den kompletta budgeten, resultat och balanstabeller, se bifogad exelfil i Meetings Plus.

MP ROL BUDGET 2022-2024 bilaga ekonomiska tabeller RS 25maj.xlsx

RESULTATRÄKNING mnkr	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Budgetramar till nämnderna	-10 066	-10 291	-10 418	-10 715	-11 020	-11 334	-11 656	-11 987	-12 328
Löne- och prisjustering	-215	-146	-297	-305	-314	-322	-331	-340	-344
Särskilda prioriteringar	-165	-165	-165	0	0	0	0	0	0
Regionstyrelsens planeringsreserv, årets	-24	-20	-20	-20	-50	-50	-50	-50	-50
Regionstyrelsens planeringsreserv, föreg års	-50	-74	-94	-94	-94	-94	-94	-94	-94
Omställning	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Regionstyrelsens verksamhetskostnad	-148	-104	-197	-243	-106	-93	-62	-129	-129
Verksamhetens nettokostnader	-10 669	-10 802	-11 192	-11 378	-11 585	-11 893	-12 193	-12 601	-12 945
Skatteintäkter	7 934	8 179	8 414	8 706	9 008	9 321	9 644	9 953	10 272
Generella statsbidrag och utjämning	3 007	2 850	2 873	2 899	2 928	2 959	2 989	3 053	3 119
Verksamhetens resultat	273	227	95	228	352	387	440	405	446
Finansiella intäkter	222	259	285	316	346	370	394	418	445
Finansiella kostnader	-137	-167	-207	-234	-233	-243	-253	-264	-276
Finansnetto	85	93	78	82	113	127	141	153	168
Årets resultat	358	320	173	310	464	514	581	558	614

Balanskravsjusteringar	-106	-113	-99	-103	-133	-147	-161	-174	-189
	252	206	74	208	331	366	419	384	426

Soliditet	-8%	-5%	-2%	1%	4%	8%	11%	14%	17%
------------------	------------	------------	------------	-----------	-----------	-----------	------------	------------	------------

Investeringar	1 024	450	451	456	456	456	456	456	456
---------------	-------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Förutsättningar i maj 2021

Skatteunderlag, generella bidrag och utjämning samt LPIK från SKRs prognos i april 2021

Avisering ökade generella statsbidrag i höstbudgeten inräknad i regleringsbidrag i SKRs prognos, bidrag för eftersatt vård läggs till

Skandias pensionsskuldprognos per 2021-04-30. Pensionsprognosen sträcker sig till 2025, därefter har långtidsprognos från Skandia använts

Planeringsreserverna uppgår till 50 mnkr per år och flyttas med framåt under de tre planåren, därefter ackumuleras inte fler år.

Läkemedelsbidrag är inte uppräknat från 2021, ingen avsättning för ökade kostnader för läkemedel heller gjord

Löne- och prisuppräknning har gjorts enligt SKRs index för LPIK inkl läkemedel mellan 2022 och 2024, därefter har 2024 års index använts.

Budget 2021 enl fullmäktiges beslut med tillägg av statsbidrag läkemedelsförmånen 61,2 mnkr och lika stor ökning av regionbidraget

även omföring av 60 mnkr från omställning till budgetramar till nämnderna från RS beslut i december 2020, ramsänkning 130 mnkr till följd av hyresjustering 2021

Tidigare prioriteringar har förts in i ramarna och föregående års prisuppräknning förs också in i ram. Här presenteras bara årets prisuppräknning.

Prel premie LÖF 2022, utfall 2020 enl beslutad årsredovisning

I balansräkningen har ansvarsförbindelsen för pensioner intjänade före 1988 lagts till på skuldsidan. Detta innebär också en justering av det egna kapitalet

Justeringen är gjord för att visa hur soliditeten inkl totala pensionsåtagandet utvecklas över tid.

Investeringar utifrån FM investeringsplan för 2021. Avskrivningsnivå från 2023.

Extra avsättning till pensionsmedelsportfölj, 150 mnkr 2022-2024

Effekter av tidigare års beslut	-50	-74	-94	-94	-94	0	0	0	0
---------------------------------	-----	-----	-----	-----	-----	---	---	---	---

RESULTAT mnkr	Kalkyl 2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Årets resultat	358	320	173	310	464	514	581	558	614
Balanskravsjusteringar	-106	-113	-99	-103	-133	-147	-161	-174	-189
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	252	206	74	208	331	366	419	384	426

Nyckeltal och förutsättningar

Balanskravsresultat som andel av skatter och generella statsbidrag	2,3%	1,9%	0,7%	1,8%	2,8%	3,0%	3,3%	3,0%	3,2%
LPIK inkl läkemedel	2,1%	1,4%	2,8%	2,8%	2,8%	2,8%	2,8%	2,8%	2,8%
Planeringsreserv, nivåhöjande medel per år, därefter "engångsanslag" med 50 mnkr per år	24	20	20						
Soliditet	-8%	-5%	-2%	1%	4%	8%	11%	14%	17%
Investeringsnivå (avskr nivå från 2023)	1 024	450	451	456	456	456	456	456	456
5 % avkastning (3 % real) på pensionsportföljen per år	222	259	285	316	346	370	394	418	445
Extra avsättning till pensionsmedelsportfölj	100	100	100						
Grundavsättning till pensionsportföljen, mnkr	327	299	428	496	348	333	303	366	379

RESULTATRÄKNING mnkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Budgetramar till nämnderna		-9 540	-10 066	-10 291	-10 418	-10 715	-11 020	-11 334	-11 656	-11 987	-12 328
Löne- och prisjustering		-230	-215	-146	-297	-305	-314	-322	-331	-340	-344
Särskilda prioriteringar		-280	-165	-165	-165	0	0	0	0	0	0
Regionstyrelsens planeringsreserv, årets		-50	-24	-20	-20	-20	-50	-50	-50	-50	-50
Regionstyrelsens planeringsreserv, föreg års		-34	-50	-74	-94	-94	-94	-94	-94	-94	-94
Omställning		-138	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Regionstyrelsens verksamhetskostnad		-54	-148	-104	-197	-243	-106	-93	-62	-129	-129
Verksamhetens nettokostnader	-9 735	-10 327	-10 669	-10 802	-11 192	-11 378	-11 585	-11 893	-12 193	-12 601	-12 945
Skatteintäkter	7 349	7 477	7 934	8 179	8 414	8 706	9 008	9 321	9 644	9 953	10 272
Generella statsbidrag och utjämnning	2 833	2 954	3 007	2 850	2 873	2 899	2 928	2 959	2 989	3 053	3 119
Verksamhetens resultat	447	105	273	227	95	228	352	387	440	405	446
Finansiella intäkter	300	177	222	259	285	316	346	370	394	418	445
Finansiella kostnader	-217	-97	-137	-167	-207	-234	-233	-243	-253	-264	-276
Finansnetto	83	80	85	93	78	82	113	127	141	153	168
Årets resultat (efter balanskravsjusteringar)	530	185	358	320	173	310	464	514	581	558	614
Orealiserad värdeförändring av finansiella tillgångar	-68	-85	-106	-113	-99	-103	-133	-147	-161	-174	-189
Resultat inkl realiserad värdeförändring av finansiella tillgångar	462	100	252	206	74	208	331	366	419	384	426
		209	219	221	226	232	239	246	253	260	268

DRIFTRIEDOVISNING											
mnkr	Utfall	Budget	Budget	Plan	Plan	2025	2026	2027	2028	2029	2030
	2020	2021	2022	2023	2024						
Ramar till nämnderna		-9 540	-10 066	-10 076	-10 057	-10 057	-10 057	-10 057	-10 057	-10 057	-10 057
Löne- och prisjustering årets		-230	-215	-146	-297	-305	-314	-322	-331	-340	-344
Löne- och prisjustering tid års		0	0	-215	-362	-659	-964	-1 277	-1 599	-1 931	-2 271
Summa ramar till nämnderna	-9 783	-9 771	-10 281	-10 438	-10 715	-11 020	-11 334	-11 656	-11 987	-12 328	-12 671
Resultat från verksamheten	-239										
Särskilda prioriteringar		-280	-165	-165	-165						
Regionstyrelsens planeringsreserv, årets		-50	-24	-20	-20	-20	-50	-50	-50	-50	-50
Regionstyrelsens planeringsreserv, föregående års		-34	-50	-74	-94	-94	-94	-94	-94	-94	-94
Omställning		-138									
Summa verksamheter	-10 022	-10 272	-10 520	-10 697	-10 995	-11 135	-11 478	-11 801	-12 132	-12 472	-12 816
Regionstyrelsens verksamhetskostnad	287	-54	-148	-104	-197	-243	-106	-93	-62	-129	-146
Verksamhetens nettokostnader	-9 735	-10 327	-10 669	-10 802	-11 192	-11 378	-11 585	-11 893	-12 193	-12 601	-12 962
Regionstyrelsen											
Skatteintäkter	7 349	7 477	7 934	8 179	8 414	8 706	9 008	9 321	9 644	9 953	10 272
Generella statsbidrag och utjämning	2 833	2 954	3 007	2 850	2 873	2 899	2 928	2 959	2 989	3 053	3 119
Finansiella intäkter	300	177	222	259	285	316	346	370	394	418	445
Finansiella kostnader	-217	-97	-137	-167	-207	-234	-233	-243	-253	-264	-276
Årets resultat	530	185	358	320	173	310	464	514	581	558	598
DRIFTRIEDOVISNING											
mnkr	Utfall	Budget	Budget	Plan	Plan	2025	2026	2027	2028	2029	2030
	2020	2021	2022	2023	2024						
Pensionsutbetalning, gamla förbindelser	-340	-328	-346	-364	-373	-381	-390	-398	-402	-410	-417
Löneskatt på pensionsutbet	-82	-80	-84	-88	-91	-93	-95	-96	-98	-100	-101
Pensionsutbetalning ÅDEL	-21	-21	-21	-21	-21	-21	-21	-21	-21	-21	-21
Löneskatt på pensionsutbet ÅDEL	-5	-5	-5	-5	-5	-5	-5	-5	-5	-5	-5
Övrigt	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2
<i>Ökad pensionsavsättning</i>											
Avgiftsbestämd del KAP-KL	-228	-232	-246	-252	-260	-269	-283	-300	-317	-337	-359
Förändring pensionsavsättning	-172	-169	-170	-123	-194	-227	-109	-89	-57	-98	-99
Löneskatt avg.best del KAP-KL	-55	-56	-60	-61	-63	-65	-69	-73	-77	-82	-87
Löneskatt på pens.avsättn.förändr	-42	-41	-41	-30	-47	-55	-26	-21	-14	-24	-24
Pensionskostnad utöver skandias kalkyl	-6	-25	-25	-25	-25	-25	-25	-25	-25	-25	-25
Löneskatt på premiebetalning KAP-KL											
Schablonber pensionskostnad	547	536	583	597	611	625	641	656	672	688	704
Schablonber löneskatt	133	130	141	145	148	152	155	159	163	167	171
Arbetsgivaravgifter	5										
Tandvårdsmoms	15	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16
Patientförsäkring LÖF premie	-48	-49	-44	-45	-46	-47	-48	-49	-50	-51	-52
<i>Internräntor</i>											
Likvidkonto	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Lån fastigheter	113	132	63	63	63	63	63	63	63	63	63
Interna ränteutgifter	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
Nedskrivning förråd	-51										
Avkastningskrav/fastighetsfinansiering											
Regionservice		7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
Fastighetsfinansiering		120	72	72	72	72	72	72	72	72	72
Folkhandvården		2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Summa avskrivning o ej nyttjad planeringsreserv	491										
Summa	287	-54	-148	-104	-197	-243	-106	-93	-62	-129	-146
Verksamhetens nettokostnader	-9 735	-10 327	-10 669	-10 802	-11 192	-11 378	-11 585	-11 893	-12 193	-12 601	-12 962

1011 långtidsprognos Skandia fr mars

ent långtidsprognos efter 2025
ent långtidsprognos efter 2028

RESULTATRÄKNING mnkr	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Budgetramar till nämnderna		-9 771	-10 281	-10 438	-10 715	-11 020	-11 334	-11 656	-11 987	-12 328	-12 671
Särskilda prioriteringar		-280	-165	-165	-165	0	0	0	0	0	0
Regionstyrelsens planeringsreserv, årets		-50	-24	-20	-20	-20	-50	-50	-50	-50	-50
Regionstyrelsens planeringsreserv, tidigare års		-34	-50	-74	-94	-94	-94	-94	-94	-94	-94
Omställning		-138	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Summa verksamheter	-10 022	-10 272	-10 520	-10 697	-10 995	-11 135	-11 478	-11 801	-12 132	-12 472	-12 816
Regionstyrelsens verksamhetskostn (spec. driftbud)	287	-54	-148	-104	-197	-243	-106	-93	-62	-129	-129
Verksamhetens nettokostnader	-9 735	-10 327	-10 669	-10 802	-11 192	-11 378	-11 585	-11 893	-12 193	-12 601	-12 945
SKATTEINTÄKTER											
Preliminär skatteinbetalning	7 502	7 538	7 934	8 179	8 414	8 706	9 008	9 321	9 644	9 953	10 272
Preliminär slutavräkning innevarande år	-118	-60									
Slutavräkningsdifferens föregående år	-36										
Summa skatteintäkter	7 349	7 477	7 934	8 179	8 414	8 706	9 008	9 321	9 644	9 953	10 272
GENERELLA STATSBI DRAG OCH UTJÄMNING											
Inkomstutjämningsbidrag	1 664	1 716	1 791	1 851	1 906	1 975	2 045	2 118	2 193	2 264	2 336
Införandebidrag	15										
Kostnadsutjämningsbidrag	-1	9	1	5	9	11	12	13	13	13	13
Regleringspost	-73	209	135	31	-5	-49	-92	-134	-180	-186	-192
Statsbidrag läkemedelsförmånen	909	901	963	963	963	963	963	963	963	963	963
Medel för uppskjuten vård 2021-2022		118	118								
Ökade resurser till välfärden	20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Summa generella statsbidrag och utjämning	2 833	2 954	3 007	2 850	2 873	2 899	2 928	2 959	2 989	3 053	3 119
FINANSIELLA INTÄKTER OCH KOSTNADER											
Intäktsräntor m m pensionsmedelsportföljen	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Utdelning aktier andelar avs likvida medel	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Utdelning placeringar pensionsmedelsportföljen	35	34	36	38	40	42	44	46	48	50	52
Utdelning koncernbolag	4	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12
Orealiserade värdeförändringar	237	85	106	113	99	103	133	147	161	174	189
Övr finansiella intäkter	20	44	66	94	132	158	155	163	171	180	190
Finansiella intäkter	300	177	222	259	285	316	346	370	394	418	445
Räntor kortfristig upplåning	0										
Finansiell del i årets pensionskostnad	-90	-63	-94	-118	-150	-172	-171	-179	-188	-196	-206
Löneskatt på finansiell del	-22	-15	-23	-29	-36	-42	-42	-44	-45	-48	-50
Ränta långfristig upplåning	-13	-18	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20
Orealiserade värdeförändringar	-87										
Övriga finansiella kostnader	-5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Finansiella kostnader	-217	-97	-137	-167	-207	-234	-233	-243	-253	-264	-276
Finansnetto	83	80	85	93	78	82	113	127	141	153	168
Årets resultat	530	185	358	320	173	310	464	514	581	558	614

(mnkr)	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Regionstyrelsen										
VISUS - nytt vårdinformationsstöd	50,0	63,4	73,7	54,4	54,4	54,4	54,4	54,4	54,4	54,4
Förändring per år	15,4	13,4	10,3	-19,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

från 2024 finns inga uppdaterade siffror, baseras i st på gamla kalkylen
 detta får justeras när vi ser hur projektet fortskrider

DRIFTREDOVISNING mnkr	Aktuell ram 2021*	Justeringar inför 2021	Löne- o prisuppräkn	Särskilda prioriteringar	Ramar till nämnderna 2022
Budgetramar till nämnderna					
Regionfullmäktige	-18		-0,4		-18
Regionstyrelsen					
varav					
- Regionstyrelsen och regionkansliet	-464	36,6	-10,1	23	-414
- Hälsovalsenheten	-1 916		-40,2	-84	-2 041
- Tandvårdsenheten	-242		-5,1	-3	-250
Hälso- och sjukvårdsnämnd	-6 341	-50,0	-136,2	-29	-6 556
Forsknings- och utbildningsnämnd	-124		-2,6		-127
Folktandvårdsnämnd	-1		0,0		-1
Servicenämnd	-48		-1,0		-49
Samhällsbyggnadsnämnd	-629		-13,2	-66	-708
Regional tillväxtnämnd	-145		-3,0	-3	-151
Kulturnämnd	-113		-2,4	-3	-119
Gem nämnd för företagsh.o tolk	0		0,0		0
Tidigare beslut ej utfördelade till nämnderna		-10,0	-1,3		-11
Summa budgetramar till nämnderna	-10 042	-23,4	-215,5	-165	-10 446
- Regionstyrelsens verksamhetskostnad	-184				-148
- Effekter tidigare års beslut	-34				-50
- Regionstyrelsens planeringsreserv	-50				-24
- Omställning	-78				
Verksamhetens nettokostnader	-10 388				-10 669
Regionstyrelsens finansförvaltning	10 573				11 027
Årets resultat	185				358

*) aktuell budgetfördelning per 2020 04 30

Justeringar inför 2021 avser tidigare beslut om framtidens vårdinformationsstöd 13,4 mnkr
RS disposition av 60 mnkr från omställning till hälsoval mm, tillskott läkemedelsbudget 61 mnkr
Justering av ramarna gjord i samband med internränteförändring vilken ledde till hyressänkning 131 mnkr
Nämndernas ramor har därefter räknats upp med 2,1 procent
Kvar att disponera för tidigare beslut lämnas 10 mnkr, vilka också räknas upp med index
ex ungdomsmottagn, kvinnosjukvård, tandvårdsutbildning

BALANSRÄKNING	Utfall	Budget	Budget	Plan	Plan	2025	2026	2027	2028	2029	2030
mnkr	2020	2021	2022	2023	2024						
TILLGÅNGAR											
Anläggningstillgångar											
Immaterieella anläggningstillgångar	24	44	43	55	49	49	49	49	49	49	49
Materieella anläggningstillgångar											
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	5 578	6 277	6 663	6 654	6 660	6 665	6 671	6 677	6 682	6 688	6 694
Maskiner och inventarer	929	1 209	1 402	1 402	1 402	1 402	1 402	1 402	1 402	1 402	1 402
Finansiella anläggningstillgångar	176	174	174	174	174	174	174	174	174	174	174
Summa anläggningstillgångar	6 707	7 705	8 283	8 285	8 285	8 291	8 296	8 302	8 308	8 313	8 319
Omsättningstillgångar											
Föråd	102	160	102	102	102	102	102	102	102	102	102
Fordringar	995	770	850	850	850	850	850	850	850	850	850
Kortfristiga placeringar pensionsmedelsportfölj	4 528	4 355	5 102	5 501	6 029	6 525	6 874	7 207	7 510	7 876	8 255
Orealiserade finansiella tillgångar		85	85	198	297	399	532	660	841	1 015	1 203
Kassa/bank o kortfr. placeringar likv portfölj	244	356	238	349	323	525	851	1 211	1 625	2 004	2 424
Summa omsättningstillgångar	5 868	5 726	6 377	7 000	7 601	8 402	9 209	10 050	10 928	11 846	12 834
SUMMA TILLGÅNGAR	12 575	13 431	14 660	15 285	15 886	16 692	17 505	18 352	19 236	20 160	21 153
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER											
Eget kapital											
Årets resultat	2 762	2 741	2 861	3 219	3 538	3 711	4 021	4 486	4 999	5 580	6 138
Årets resultat	530	185	358	320	173	310	464	514	581	558	614
Summa eget kapital	3 292	2 926	3 219	3 538	3 711	4 021	4 486	4 999	5 580	6 138	6 752
Avsättningar											
Avsättning för pensioner inkl löneskatt	4 735	5 074	5 702	6 001	6 429	6 925	7 273	7 606	7 910	8 276	8 655
Summa avsättningar	4 735	5 074	5 702	6 001	6 429	6 925	7 273	7 606	7 910	8 276	8 655
Skulder											
Långfristiga skulder	1 917	2 656	2 964	2 971	2 971	2 971	2 971	2 971	2 971	2 971	2 971
Kortfristiga skulder	2 631	2 775	2 775	2 775	2 775	2 775	2 775	2 775	2 775	2 775	2 775
Summa skulder	4 548	5 431	5 739	5 746	5 746	5 746	5 746	5 746	5 746	5 746	5 746
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	12 575	13 431	14 660	15 285	15 886	16 692	17 505	18 352	19 236	20 160	21 153
inkl löneskatt	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	4 934	4 641	4 437	4 253	4 080	3 908	3 743	3 586	3 435	3 290	3 151
Avsättning enl Skandia		4 325	4 589	4 829	5 174	5 573					
inkl löneskatt		5 375	5 702	6 001	6 429	6 925	7 273	7 606	7 910	8 276	8 655
Soliditet	-0,13	-0,13	-0,08	-0,05	-0,02	0,01	0,04	0,08	0,11	0,14	0,17

Förutsättningar

Budget 2022 bygger på budget 2021 med vissa justeringar som är kända vid budgettillfället.
Okad avsättning till pensioner 301 mnkr p g a förändrad livslängdsantagande.
Okad avsättning till pensionsmedelsportföljen 214 mnkr p g a beslut i RF
Minskat förrådsvärde 58 mnkr p g a nedskrivning i bokslutet 2020
Investeringar görs varje år enligt beslut och lån tas upp till beslutad låneram. Från 2025 används avskrivningsnivån som investeringsnivå
Årets resultat justerat till aktuell prognos per mars 2021 -65 mnkr
För att balansera tillgångar o skulder har övr fordringar justerats med 79,7 mnkr 2022

enl besked fr Skandia t o m 2025 därefter uppräknig av kostnaderna i kalkylen med timpriset

KASSAFLÖDE	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN											
Årets resultat	530	185	358	320	173	310	464	514	581	558	614
Justering med post "Framtida utmaningar"											
<i>Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital</i>											
Ökning/minskning kortfristiga fordringar	1 274	894	1 131	1 067	1 051	1 257	1 263	1 297	1 335	1 375	1 444
Ökning/minskning förrad och lager	-232	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ökning/minskning kortfristiga skulder	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ökning/minskning långfristiga skulder	406	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Justering ej likvidpåverkande poster											
Kassaflöde från den löpande verksamheten	1 456	894	1 131	1 067	1 051	1 257	1 263	1 297	1 335	1 375	1 444
INVESTERINGSVERKSAMHETEN											
Investeringar i immateriella anläggningstillgångar	-3	-19	0	-14	0	-6	-6	-6	-6	-6	-6
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	-821	-1 227	-920	-411	-451	-451	-451	-451	-451	-451	-451
Investeringar i materiella anläggningstillgångar, ext hyresgäst			-194	-25	0	0	0	0	0	0	0
Försäljning av materiella anläggningstillgångar											
Investeringar i finansiella tillgångar	-17	-460	-427	-399	-528	-496	-348	-333	-303	-366	-379
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	6										
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-835	-1 792	-1 557	-962	-1 077	-1 055	-938	-937	-921	-996	-1 024
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN											
Minskning långfristiga skulder	-13	-15	-18	-18							
Ökning långfristiga skulder	650	754	222	0	0	0	0	0	0	0	0
Ökning långfristiga skulder, externa hyresgäster			104	25	0	0	0	0	0	0	0
Ökning långfristiga fordringar	-2										
Minskning långfristiga skulder	17										
Justering för ej likvidpåverkande poster											
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	652	739	308	7	0	0	0	0	0	0	0
ÅRETS KASSAFLÖDE (exkl förändr pensionsmedel)	1 273	-159	-118	111	-26	202	325	361	414	379	420

Justering gjorda avsättningar specifikation	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Förändring av pensionskostnad 442	-169 300	-169 696	-122 896	-194 432	-227 337	-108 885	-88 524	-56 955	-88 262	-99 147	
Löneskatt på p-skuldförändring 453b	-41 072	-41 144	-28 838	-47 569	-55 152	-26 415	-21 476	-13 745	-23 838	-24 053	
Löneskatt på rörelse årets pensionskostn 4537	-15 284	-22 707	-28 560	-36 401	-41 715	-41 585	-43 538	-45 490	-47 638	-49 980	
Räntedel i årets pensionskostnad	-63 000	-93 597	-117 724	-150 046	-171 950	-171 415	-179 462	-187 510	-196 362	-206 020	
Egen avsättning pensioner	-25 000										
Summa	-325 219	-313 656	-327 043	-299 106	-428 048	-496 153	-348 300	-333 000	-303 400	-366 100	-379 200
Extra avsättning pensionsmedel (p.g.a. återlån 2017-2020)		-250 000	-100 000	-100 000	-100 000	0	0	0	0	0	0
beräknad som 512 mkr och återinvesteras över 6 år 2021-2026											
145 mkr 2017, 202 mkr 2018, 217 mkr 2019, 170 mkr 2020 plus löneskatt											
Realiserad avkastning på pensionsmedelsportföljen			-116 304	-146 283	-186 448	-213 665	-213 000	-223 000	-233 000	-244 000	-256 000
Ökning långfristiga skulder	650	754	222	25	-74	-202	-329	-361	-414	-379	-420

tkr

AVSKRIVNINGAR

	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Immateriella	-300		-900	-2 900	-5 700	-5 700	-5 700	-5 700	-5 700	-5 700	-5 700
Fastigheter	-156 700	-186 700	-235 000	-235 000	-235 000	-235 000	-235 000	-235 000	-235 000	-235 000	-235 000
Inventarier	-193 900	-208 200	-210 000	-210 000	-210 000	-210 000	-210 000	-210 000	-210 000	-210 000	-210 000
Summa avskrivningar	- 350 900	- 394 900	- 445 900	- 447 900	- 450 700	- 450 700	- 450 700	- 450 700	- 450 700	- 450 700	- 450 700

INVESTERINGAR

	Utfall 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan 2030
Immateriella	-3 000	-19 200	0	-14 400	0	-5 700	-5 700	-5 700	-5 700	-5 700	-5 700
Fastigheter	-428 000	-896 000	-516 700	-200 600	-240 700	-240 700	-240 700	-240 700	-240 700	-240 700	-240 700
Fastigheter, externa hyresgäster			-104 300	-25 000							
Inventarier	-393 000	-331 400	-403 100	-210 000	-210 000	-210 000	-210 000	-210 000	-210 000	-210 000	-210 000
Summa investeringar	- 824 000	-1 246 600	-1 024 100	- 450 000	- 450 700	- 456 400	- 456 400	- 456 400	- 456 400	- 456 400	- 456 400

enl plan från 2023 antagit att investeringarna har samma nivå som avskrivningarna

19

Kollektivtrafiktaxan 2022

21RS3983

Tjänsteställe, handläggare
Marknad, Monica Stål

Sammanträdesdatum
2021-06-21--22

FöredragningsPM
Dnr: 21RS3983

Organ

Regionfullmäktige

Kollektivtrafiktaxan 2022

Förslag till beslut

Regionfullmäktige beslutar

att för 2022 höja kollektivtrafikens taxa med totalt 3 procent av biljettintäkterna vid oförändrad trafik som ska gälla från och med den 10 januari 2022,

att ge samhällsbyggnadsnämnden mandat att för 2022 besluta om hur höjningen ska fördelas mellan samtliga biljetter och relationer samt

att ge samhällsbyggnadsnämnden mandat att fatta beslut om tillfälliga taxor i samband med kampanjer och liknande.

Sammanfattning

Det sker en kontinuerlig kostnadsutveckling av produktionen för kollektivtrafiken. En betydande del av kostnaderna täcks av biljettintäkter. I förslaget ska kollektivtrafikens taxa höjas med 3 procent av biljettintäkterna som träder i kraft den 10 januari 2022.

I förslaget ska också möjlighet ges att erbjuda tillfälliga taxor i samband med kampanjer och liknande.

Höjningen är ett led i att anpassa priserna till den kostnads- och indexutveckling som sker inom kollektivtrafiken, vilket motsvarar en taxeökning om 3 procent. Höjningen beräknas träda i kraft från och med den 10 januari 2022.

Samhällsbyggnadsnämnden ges mandat att fatta beslut om tillfälliga taxor och marknadsföringsinsatser. Det gör att resenärer exempelvis kan erbjudas en anpassad taxa eller biljettprodukter i syfte att börja resa med kollektivtrafiken igen efter pandemin. Samhällsbyggnadsnämnden ges också mandat att besluta om hur prishöjningen ska fördelas mellan biljetter och relationer.

Tjänsteställe, handläggare
Marknad, Monica Stål

Sammanträdesdatum
2021-06-21--22

FöredragningsPM
Dnr: 21RS3983

Beredning

Samhällsbyggnadsnämnden behandlade ärendet den 19 maj 2021.

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden föreslår regionstyrelsen som föreslår regionfullmäktige besluta

att för 2022 höja kollektivtrafikens taxa med totalt 3 procent av biljettintäkterna vid oförändrad trafik som ska gälla från och med den 10 januari 2022,

att ge samhällsbyggnadsnämnden mandat att för 2022 besluta om hur höjningen ska fördelas mellan samtliga biljetter och relationer samt

att ge samhällsbyggnadsnämnden mandat att fatta beslut om tillfälliga taxor i samband med kampanjer och liknande.

Yrkanden

Jessica Carlqvist (V) avstår från att delta i beslutet.

Oskar Svärd (M) yrkar att samhällsbyggnadsnämnden ger förvaltningen att återkomma med handlingsplan för återupptagande av trafik efter pandemin till nämnden den 2 september.

Beslut

Samhällsbyggnadsnämnden föreslår regionstyrelsen som föreslår regionfullmäktige besluta

att för 2022 höja kollektivtrafikens taxa med totalt 3 procent av biljettintäkterna vid oförändrad trafik som ska gälla från och med den 10 januari 2022,

att ge samhällsbyggnadsnämnden mandat att för 2022 besluta om hur höjningen ska fördelas mellan samtliga biljetter och relationer samt

att ge samhällsbyggnadsnämnden mandat att fatta beslut om tillfälliga taxor i samband med kampanjer och liknande.

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar

att uppdra till förvaltningen att återkomma till nämnden den 2 september med handlingsplan för återupptagande av trafik efter pandemin.

Regionstyrelsen behandlade ärendet den 25 maj 2021.

Förslag till beslut

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta

att för 2022 höja kollektivtrafikens taxa med totalt 3 procent av biljettintäkterna vid oförändrad trafik som ska gälla från och med den 10 januari 2022,

att ge samhällsbyggnadsnämnden mandat att för 2022 besluta om hur höjningen ska fördelas mellan samtliga biljetter och relationer samt

att ge samhällsbyggnadsnämnden mandat att fatta beslut om tillfälliga taxor i samband med kampanjer och liknande.

Yrkanden

Jihad Menhem (V) yrkar att kollektivtrafiktaxan ska vara oförändrad, bilaga § 149. Mats Gunnarsson (MP) yrkar i första hand på återremiss av ärendet till förvaltningen för ändring av felaktig beskrivning av bland annat inflationen. I andra hand yrkar han på att taxan höjs med två procent.

Propositionsordning

Efter att ha fått den ordningen godkänd ställer ordföranden först proposition på yrkandet om återremiss och finner att regionstyrelsen beslutar att ärendet ska avgöras i dag. Därefter ställer han de tre förslagen mot varandra och finner att styrelsen beslutar enligt förvaltningens förslag.

Reservationer

Mats Gunnarsson (MP) reserverar sig mot styrelsens beslut till förmån för sitt återremissyrkande. Jihad Menhem (V) och Mats Gunnarsson (MP) reserverar sig till förmån för sina respektive yrkanden.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

En prishöjning på 3 procent följer i hög grad övrig kostnadsutveckling i samhället, varvid det endast i liten omfattning bedöms komma påverka resandet. Beslut om en generell höjning bedöms därför inte ha någon betydelse på transporterens miljö- och klimatpåverkan. Beslutet bedöms därmed också ha små konsekvenser för barn- och jämställdhetsperspektiven.

Tjänsteställe, handläggare
Marknad, Monica Stål

Sammanträdesdatum
2021-06-21--22

FöredragningsPM
Dnr: 21RS3983

Ekonomiska konsekvenser

Generellt är priselasticiteten låg inom länets kollektivtrafik, vilket medför att höjningen genererar ökade intäkter och endast i liten omfattning påverkar benägenheten att resa med kollektivtrafiken.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM regionfullmäktige 2021-06-21--22

20

Mälardalstaxan, etapp 2

21RS4722

Tjänsteställe, handläggare
Allmän kollektivtrafik, Sofie Östlund

Sammanträdesdatum
2021-06-21--22

FöredragningsPM
Dnr: 21RS4722

Organ
Regionfullmäktige

Mälardalstaxan, etapp 2

Förslag till beslut

Regionfullmäktige beslutar

att godkänna förslag från Mälardalstrafiks styrelse,

att övergripande resevillkor, produkter och priser fastställs i enlighet med förslag,

att tilläggsavgift om 1.500 kronor ska ställas ut i enlighet med lag (1977:67) om tilläggsavgift i kollektiv persontrafik till resande utan giltig biljett och där det inte föreligger förmildrande skäl i enlighet med § 2 i enlighet med ovan nämnda lag, samt

att Mälardalstrafik MÅLAB AB föreslås få genomföra marknadsaktiviteter och kampanjer för att öka attraktiviteten i trafiksystemet enligt av Mälardalstrafiks styrelse årligen antagen budget.

Sammanfattning

De regionala kollektivtrafikmyndigheterna i Stockholm, Uppsala, Sörmland, Östergötland, Örebro och Västmanland, (i ärendet benämnda RKTm), ingick år 2014 ett avtal om att tillsammans etablera en ny regionaltågstrafik och nya pendlarbiljetter, Mälardalstaxan, som gäller både i regionaltågstrafiken och i den anslutande och parallella lokala spår- och busstrafiken.

Mälardalstaxan infördes hösten 2017 i form av periodbiljetter med tillhörande resevillkor. Till följd av ny affärsmodell för regionaltågstrafiken kommer Mälardalstrafik från och med 12 december 2021 (T22) att ansvara för hela produktsortimentet på de sträckor som omfattas av Mälardalstrafik upphandlade trafik. Till följd av detta ingår även enkelbiljetter med tillhörande resevillkor i Mälardalstrafiks sortiment från T22.

Inför Etapp 2 har ett arbete genomförts med att ta fram förslag till resevillkor, produkter och priser för Mälardalstaxan Etapp 2. Detta ärende redogör för förslag till

övergripande resevillkor, produkter och priser samt ett antal övriga förutsättningar exempelvis hantering av kampanjer och tilläggsavgifter.

Beredning

Samhällsbyggnadsnämnden har vid sitt sammanträde den 19 maj 2021 behandlat ärendet.

Samhällsbyggnadsnämnden föreslår regionstyrelsen föreslå regionfullmäktige besluta att godkänna förslag från Mälardalstrafiks styrelse, att övergripande resevillkor, produkter och priser fastställs i enlighet med förslag, att tilläggsavgift om 1.500 kronor ska ställas ut i enlighet med lag (1977:67) om tilläggsavgift i kollektiv persontrafik till resande utan giltig biljett och där det inte föreligger förmildrande skäl i enlighet med § 2 i enlighet med ovan nämnda lag, samt att Mälardalstrafik MÄLAB AB föreslås få genomföra marknadsaktiviteter och kampanjer för att öka attraktiviteten i trafiksystemet enligt av Mälardalstrafiks styrelse årligen antagen budget.

Regionstyrelsen behandlade ärendet den 11 juni 2021.

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta att godkänna förslag från Mälardalstrafiks styrelse, att övergripande resevillkor, produkter och priser fastställs i enlighet med förslag, att tilläggsavgift om 1.500 kronor ska ställas ut i enlighet med lag (1977:67) om tilläggsavgift i kollektiv persontrafik till resande utan giltig biljett och där det inte föreligger förmildrande skäl i enlighet med § 2 i enlighet med ovan nämnda lag, samt att Mälardalstrafik MÄLAB AB föreslås få genomföra marknadsaktiviteter och kampanjer för att öka attraktiviteten i trafiksystemet enligt av Mälardalstrafiks styrelse årligen antagen budget.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Inga konsekvenser.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet innebär att Mälardalstrafik får göra kampanjer och marknadsföra trafiken. Med det nya avtalet i etapp 2 påverkar biljettintäkterna regionen mer direkt än det gjorde tidigare. Alla aktiviteter som kommer gynna resandet kommer gynna regionens ekonomi. Det är därför ur ett ekonomiskt perspektiv viktigt att Mälardalstrafik får marknadsföra trafiken.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM regionfullmäktige 2021-06-21--22

Tjänsteställe, handläggare
Allmän kollektivtrafik, Sofie Östlund

Sammanträdesdatum
2021-06-21--22

FöredragningsPM
Dnr: 21RS4722

Handlingar från Mälardalstrafik för beredning och beslut i regionfullmäktige. Beslut om Mälardalstaxan Etapp 2.

Skickas till:
Mälardalstrafik

PROTOKOLL

Fört vid sammanträde med styrelsen för
Mälardalstrafik MÄLAB AB onsdag den 9
December 2020 kl. 13.00 - 15.30
Kollektivtrafikens hus, Stockholm samt via Teams

Närvarande

Ledamöterna: Kristoffer Tamsons (ordförande), Monica Johansson, Jens Sjöström, Johan Örjes, Tomas Högstrom, Tommy Levinsson, Julie Tran, Jan Owe-Larsson, Nina Höjjer, Magnus Leivik, Oskar Svärd, Bengt-Olov Eriksson.

Suppleanterna: Bawer Kevir, Daniel Portnoff, Mattias Claesson, Helena Proos, Jenny Landernäs, Per Larsson, Martin Tollén, Magnus Lagergren, Jenny Lundström, Tomas Eriksson.

Tjänstemännen: David Lagneholm, Arne Andersson, Sofia Malander, Johan Ljung, Kenneth Hagström, Mats Ellman, Göran Gullbrand, Mattias Askerson, Stefan Adolfsson vid §§ 60 - 70 Johan Wadman, Helena Ekroth, Ulla Markström, Mona Dalmats, Charlotte Harald vid §§ 60 - 72, Oskar Jonsson vid §§ 67 - 68.

§ 60 Godkännande av dagordning

Ordförande öppnade sammanträdet och föreslagen dagordning godkändes.

§ 61 Val av justeringsmän

Styrelsen beslutade

att utse Monica Johansson till att jämte ordförande justera dagens protokoll.

§ 62 Val av styrelsesekreterare

Styrelsen beslutade

att utse Mona Dalmats till styrelsens sekreterare.

§ 63 Godkännande av protokoll från föregående sammanträde

Styrelsen beslutade

att godkänna protokoll från sammanträdet den 14 oktober 2020.

§ 64 Verksamhetsrapport nr 4 2020

Vd Helena Ekroth informerade om bolagets aktuella verksamhet gällande trafik, ekonomi med utfall och prognos samt övrig pågående intern verksamhet.

Styrelsen beslutade

att notera lämnad information.

§ 65 Information från vd

Vd gav styrelsen en kort utblick inför 2021 i frågor rörande årsplan och hur kansliet arbetar vidare med etableringen av Etapp 2 och för måluppfyllelse.

Styrelsen beslutade

att notera lämnad information.

§ 66 Beslut om aktieköp i Samtrafiken i Sverige AB

Ingen muntlig föredragning gavs av ärendet. Redovisas enligt utskickade handlingar.

Styrelsen beslutade

att köpa 30 aktier i Samtrafiken i Sverige AB till kostnad av 60 000 kr.

att ge VD i uppdrag att teckna Samtrafikens Konsortialavtal "KA-05".

§ 67 Beslut om Mälardalstaxan Etapp 2

Oskar Johnsson, Region Västmanland redogjorde för resevillkor, produkter och priser för Mälardalstaxan Etapp 2.

Styrelsen beslutade

att övergripande resevillkor, produkter och priser fastställs i enlighet med förslag

att tilläggsavgift om 1500 kr ska ställas ut i enlighet med lag (1977:67) om tilläggsavgift i kollektiv persontrafik till resande utan giltig biljett och där det inte föreligger förmildrande skäl i enlighet med § 2 i enlighet med ovan nämnda lag.

att ge vd i uppdrag att fastställa mer detaljerade köp- och resevillkor samt taxehandbok inom ramen för styrelsens beslut

att Mälardalstrafik MÅLAB AB föreslås få genomföra marknadsaktiviteter och kampanjer för att öka attraktiviteten i trafiksystemet enligt av styrelsen årligen antagen budget

att föreslå ägarregionerna Region Stockholm, Region Uppsala, Region Sörmland, Region Östergötland, Region Örebro län samt Region Västmanland att godkänna styrelsens beslut att fastställa övergripande resevillkor, produkter och priser i enlighet med förslag, att tilläggsavgift om 1500 kr ska ställas ut i enlighet med lag (1977:67) om tilläggsavgift i kollektiv persontrafik till resande utan giltig biljett och där det inte föreligger förmildrande skäl i enlighet med § 2 i enlighet med ovan nämnda lag samt att Mälardalstrafik MÅLAB AB får genomföra marknadsaktiviteter och kampanjer för att öka attraktiviteten i trafiksystemet enligt av styrelsen årligen antagen budget.

§ 68 Beslut om Tilläggsavtal 2 till Samverkansavtalet

Vd Helena Ekroth redogjorde på en övergripande nivå om bakgrund, process och innehåll i

Tilläggsavtal 2 till Samverkansavtalet. Göran Gullbrand redovisade Bilaga B Trafikplan Etapp 2 och Oskar Johnsson, Region Västmanland redovisade särskilt om Bilaga C -Finansiering intäkts- och kostnadsfördelningsmodellen samt lyfte innehåll i Bilaga D – Principer för prissättning Etapp 2.

Vid sammanträdet lyftes nytt förslag till beslut.

Styrelsen beslutade

att föreslå ägarregionerna Region Stockholm, Region Uppsala, Region Sörmland, Region Östergötland, Region Örebro län samt Region Västmanland, var för sig besluta ingå det tilläggsavtal som uppdaterar bilagorna Bilaga B – Trafikutbud Etapp 2, Bilaga C – Finansiering Etapp 2, Bilaga D – Principer för prissättning Etapp 2, Bilaga F – Planeringsprocess Etapp 2 och Bilaga G – Affärsplan Etapp 2.

§ 69 Beslut om arbetsordning för styrelse och VD för år 2021

Ingen muntlig föredragning gavs av ärendet. Redovisas enligt utskickade handlingar.

Styrelsen beslutade

att fastställa arbetsordning för styrelse och VD för år 2021 enligt bifogat förslag.

§ 70 Beslut om delegationsordning

Ingen muntlig föredragning gavs av ärendet. Redovisas enligt utskickade handlingar.

Styrelsen beslutade

att fastställa delegationsordning för Mälardalstrafik MÄLAB AB.

§ 71 Beslut om tilldelning Mälartåg Etapp 2

Ulla Markström redogjorde för arbetet med utvärdering av anbud och förslag till tilldelning av uppdraget.

Styrelsen beslutade

att tilldela MTR Jota AB uppdraget Mälartåg Etapp 2.

att uppdra åt VD att teckna nödvändiga avtal och i övrigt verkställa beslutet.

att förklara ärendet omedelbart justerat.

§ 72 Övriga frågor

Inga övriga frågor förelåg för diskussion varvid mötet avslutades.

Vid protokollet

Mona Dalmats

Justerat

Kristoffer Tamsons

Monica Johansson

This documents contains 4 pages before this page

Dokumentet inneholder 4 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 4 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 4 sider før denne side

Detta dokument innehåller 4 sidor före denna sida

JOHANSSON MONICA

38b023bb-5e54-4324-a246-13de3b95c8ce - 2021-01-27 19:48:30 UTC +02:00
BankID - 670312d9-4a16-4cd4-aeec-3040a4c5b756 - SE

Margareta Dalmats Mona

3aa19cf3-34a4-430e-aa1d-49ece56fd026 - 2021-01-27 21:49:56 UTC +02:00
BankID - f370e774-d998-4fac-a8d3-fd814c9c6f0a - SE

TAMSONS KRISTOFFER

0c66269e-374b-453b-82d2-d1f5711b26de - 2021-01-28 17:22:00 UTC +02:00
BankID - f5a1152a-8c31-4e0e-878e-8e4252733a71 - SE

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende

Ärende 8 - Beslut om Mälardalstaxan Etapp 2

Bilaga: Prismatris för period- och enkelbiljetter

Sammanfattning

Inför Etapp 2 har ett arbete genomförts med att ta fram förslag till resevillkor, produkter och priser för Mälardalstaxan Etapp 2. Detta ärende redogör för förslag till övergripande resevillkor, produkter och priser samt ett antal övriga förutsättningar exempelvis hantering av kampanjer och tilläggsavgifter.

Styrelsen föreslås besluta,

att övergripande resevillkor, produkter och priser fastställs i enlighet med förslag

att tilläggsavgift om 1500 kr ska ställas ut i enlighet med lag (1977:67) om tilläggsavgift i kollektiv persontrafik till resande utan giltig biljett och där det inte föreligger förmildrande skäl i enlighet med § 2 i enlighet med ovan nämnda lag

att ge vd i uppdrag att fastställa mer detaljerade köp- och resevillkor samt taxehandbok inom ramen för styrelsens beslut

att Mälardalstrafik MÄLAB AB föreslås få genomföra marknadsaktiviteter och kampanjer för att öka attraktiviteten i trafiksystemet enligt av styrelsen årligen antagen budget

att föreslå ägarregionerna Region Stockholm, Region Uppsala, Region Sörmland, Region Östergötland, Region Örebro län samt Region Västmanland att godkänna styrelsens beslut att fastställa övergripande resevillkor, produkter och priser i enlighet med förslag, att tilläggsavgift om 1500 kr ska ställas ut i enlighet med lag (1977:67) om tilläggsavgift i kollektiv persontrafik till resande utan giltig biljett och där det inte föreligger förmildrande skäl i enlighet med § 2 i enlighet med ovan nämnda lag samt att Mälardalstrafik MÄLAB AB får genomföra marknadsaktiviteter och kampanjer för att öka attraktiviteten i trafiksystemet enligt av styrelsen årligen antagen budget.

Inledning

De regionala kollektivtrafikmyndigheterna i Stockholm, Uppsala, Sörmland, Östergötland, Örebro och Västmanland, (nedan benämnda RKTМ), ingick år 2014 ett avtal om att tillsammans etablera en ny regionalstågstrafik och nya pendlarbiljetter, Mälardalstaxan, som gäller både i regionalstågstrafiken och i den anslutande och parallella lokala spår- och busstrafiken.

Mälardalstaxan infördes hösten 2017 i form av periodbiljetter med tillhörande resevillkor. Till följd av ny affärsmodell för regionalstågstrafiken kommer Mälardalstrafik från och med 12 december 2021 (T22) att ansvara för hela produktsortimentet på de sträckor som omfattas av Mälardalstrafik upphandlade trafik. Till följd av detta ingår även enkelbiljetter med tillhörande resevillkor i Mälardalstrafiks sortiment.

Principiell utformning av Mälardalstaxan

Det framtagna förslaget till Mälardalstaxa utgår från de principer som anges i Samverkansavtalets Bilaga D Principer för prissättning.

Vidare ska principerna i Mälardalstaxan ta hänsyn till de förutsättningar avseende återföring av intäkter som anges i Samverkansavtalets Bilaga C Finansiering.

Förslaget till prissättning är skapad utifrån Samverkansavtalets krav att vara lättbegriplig och logisk samt att prisnivån i jämförbara relationer bör vara likartad. I princip gäller samma förutsättningar för övergripande resevillkor och prissättning av periodbiljett som för enkelbiljett. Periodbiljett kan förutsatt att särskilda avtal för detta har upprättats, säljas till/från stationer och för sträckor som inte omfattas av Mälardalstrafiks upphandlade trafik medan enkelbiljett av Mälardalstrafik endast säljs för sträckor som trafikeras inom ramen för Mälardalstrafiks trafikavtal.

Den föreslagna utformningen av Mälardalstaxan innebär en relationsbaserad prissättning ”station till station”, där priset i grunden styrs av avståndet mellan regionalstågsstationerna för en given färdväg. För bytesresor redovisas den närmsta eller trafikalt mest naturliga resvägen även om det i teorin går att resa på flera olika sätt i många relationer. Detta gäller även eventuellt nya relationer.

För periodbiljettsgiltigheten i RKTМ-trafiken, dvs all upphandlad trafik *förutom* de regionalståg Mälardalstrafik sluter avtal om är utgångspunkten att giltigheten utformas som ett geografiskt zonsystem motsvarande en zon för respektive läns trafikområde. En periodbiljett för en sträcka gäller för RKTМ-resor i zonerna längs sträckan oavsett start- eller slutstation.

Det innebär exempelvis att för en periodbiljett som säljs Eskilstuna-Kungsör ingår giltighet i all busstrafik under varumärket Sörmlandstrafiken samt all busstrafik under varumärket VL. Däremot gäller biljetten inte för resa med regionalståg mellan Kungsör och Arboga eller Eskilstuna och Strängnäs.

Zongränserna för anslutande trafik kan över tid komma att behöva justeras, exempelvis i samband med att ändringar av zonsystem görs för den lokala trafiken inom ett län.

Därutöver föreslås respektive RKTМ kunna fatta beslut om avsteg från grundprinciper förutsatt att de RKTМ som är direkt berörda av intäkter, i enlighet med bilaga C, för den aktuella relationen är överens om detta. I princip innebär detta att ex RKTМ i Sörmland kan besluta om avsteg från grundpriset för sträckan Gnesta-Flen medan RKTМ Sörmland och RKTМ Stockholm gemensamt kan besluta om avsteg från grundprincipen för sträckan Gnesta-Södertälje C. Även dessa avsteg behöver i huvudsak följa grundprincipen för prissättning.

Övergripande resevillkor och sortiment i Mälardalstaxan

Resevillkor för resande i kollektivtrafik utformas dels med hänsyn till de krav som ställs för trafikslaget (till exempel regler om att ta med cykel där praktiska möjligheter kan skilja mellan buss och regionaltåg), betalsystemets begränsningar (t ex hur ett köp går till eller hur validering ska ske) och villkor kopplade till den aktuella biljettypen (t ex rätt att ta med barn utan kostnad eller villkor för resegaranti).

Resevillkor för Mälardalstaxan och Mälardalstrafiks trafik ska harmonisera med den regionala kollektivtrafiken snarare än den interregionala. I den mån skillnader finns mellan länen eftersträvas en harmonisering med SL-trafiken, då huvuddelen av de resenärer som gör parallella och anslutande resor kommer att göra detta med SL:s trafik.

Från SL:s reseregler finns några undantag, exempelvis villkor för barn och seniorer.

Biljetterna i Mälardalstaxan föreslås säljas till helt respektive reducerat pris, där biljetter för reducerat pris kan användas av barn upp till och med 6 år, ungdomar från 7 till och med 19 år samt studenter med minst 75 procent studietakt. Priset för biljetter till reducerat pris utgörs av 75 procent av priset för en biljett till helt pris.

Resenär med giltig biljett har rätt att ta med två barn upp till och med 6 år utan avgift.

För åldersgränsen 19 år gäller datum för biljettens inköp. För att berättigas att resa till reducerat pris som student ska resenär vid aktuell resa kunna visa upp giltig studentlegitimation.

Mer detaljerade resevillkor för Mälardalstaxan och resande med Mälardalstrafiks tåg fastställs av Mälardalstrafik vid senare tillfälle.

Mälardalstaxans sortiment ska utgöras av periodbiljetter avsedda för arbets-, studie och annat vardagligt resande samt enkelbiljetter giltig för specifik avgång. Sortiment för periodbiljetter omfattar 30-dagarsbiljett, 90-dagarsbiljett och 365-dagarsbiljett.

Geografisk giltighet periodbiljett:

1. **Periodbiljett Sträcka:** Gäller för resa mellan två stationer samt mellanliggande stationer. För varje relation finns en definierad tågsträcka för vilken biljetten är giltig. Vissa sträckor kan gälla för två alternativa vägar. Lokal giltighet i respektive läns lokala buss- och spårtrafik omgivande giltiga stationer ingår.
2. **Periodbiljett Alla Sträckor:** Samtliga sträckor som omfattas av periodbiljettsgiltighet samt samtliga ingående regioners lokala buss- och spårtrafik. Om priset för en Movingo Sträcka uppnår takpris blir periodbiljetten automatiskt uppgraderad att gälla Alla sträckor. Det är också möjlighet att välja att köpa till giltighet för Alla sträckor, priset är då takpris minus priset för aktuell sträcka. Tillägg för Arlanda C enligt punkt 4 krävs fortsatt för resor till/från Arlanda.
3. **Periodbiljett Län:** Giltig på alla sträckor inom ett län samt inom länets egna trafiksystem. Respektive län väljer om produkten ska erbjudas samt prisnivå. För att undvika barriäreffekter mellan län ska priset som lägst vara i nivå med golvpris. Vid införande av periodbiljett Län ersätter detta periodbiljett Sträcka enligt punkt 1 för relationer inom det aktuella länet.
4. **Arlandatillägg:** För resor till Arlanda C tas ett särskilt tillägg ut oavsett biljettyp som följd av den stationsavgift som tas ut av A-train.

Mälardalstrafik behöver säkerställa att köp av biljetter är enkelt och att biljetter kan betalas via för tillfället vanligast förekommande betalsätt. Resenärer åläggs att ha biljett innan avresa. Ingen försäljning sker ombord.

Prissättning

Enkel- och periodbiljett prissätts utifrån princip om avståndsbaserad prissättning mellan station och station. Avrundning görs uppåt/nedåt till närmsta 10 kr för periodbiljett och avrundning uppåt för enkelbiljett till närmsta 5 kr.

För relationer utanför centrala Stockholm har tåget en lägre konkurrenskraft gentemot bilen, där bilister slipper ta hänsyn till köer, trängselskatt och parkeringsproblem. Till följd av detta har alla biljetter som inte gäller för resor till/från Flemingsberg, Stockholm C och Sundbyberg ett avdrag.

Produkt	Princip för prissättning för resor centrala Stockholm	Princip för prissättning för reserelationer utanför centrala Stockholm
Enkelbiljett	20 kr + 1,2 kr km	10 kr + 1,2 kr/km
30-dagar	800 kr + 20 kr/km	400 kr + 20 kr/km
90 dagar	Pris 30 dagar x 2,9	Pris 30 dagar x 2,9
365 dagar	Pris 30 dagar x 10,5	Pris 30 dagar x 10,5

I nedan tabell redovisas exempel på prissättning och giltighet för två relationer.

Sträckan Stockholm C – Nyköping C är 102 km.

1. En enkelbiljett på sträckan kostar 150 kr (20 kr + 1,2 kr x 102 km), avrundat uppåt till närmsta 5 kr. Reducerat pris kostar till 115 kr.
2. En 30-dagars periodbiljett på sträckan kostar 2 840 kr (800 kr + 20 kr x 102 km). Reducerat pris kostar 2 130 kr.
3. En 90-dagars periodbiljett på sträckan kostar 8 240 kr (2 840 x 2,9, avrundat till närmsta 10-tal). Reducerat pris kostar 6 180 kr (2 130 x 2,9, avrundat till närmsta 10-tal).
4. En 365-dagars periodbiljett på sträckan kostar 29 820 kr (2 840 x 10,5, avrundat till närmsta 10-tal). Reducerat pris kostar 22 370 kr (2 130 x 10,5, avrundat till närmsta 10-tal).

Periodbiljett (2-5 ovan) gäller i:

- Av Mälardalstrafik avtalad regionaltågstrafik på Nyköpingsbanan mellan Stockholm C, Flemingsberg, Södertälje Syd, Vagnhärad och Nyköping C
- SL:s trafik inom Stockholms län
- Sörmlandstrafikens trafik inom Södermanlands län

Sträckan Västerås C – Örebro C är 98 km

1. Enkelbiljett säljs ej av Mälardalstrafik då sträckan inte ingår i Mälardalstrafik upphandlade trafik.
2. En 30-dagars periodbiljett på sträckan kostar 2 360 kr (400 kr + 20 kr x 98km). Reducerat pris kostar 1 770 kr.
3. En 90-dagars periodbiljett på sträckan kostar 6 840 kr. Reducerat pris kostar 5 130 kr.
4. En 365-dagars periodbiljett på sträckan kostar 24 780 kr. Reducerat pris kostar 18 590 kr.

Periodbiljett (2-5 ovan) gäller i:

- Avgångar med av Mälardalstrafik upprättade periodkortsavtal på Mälärbanan mellan Västerås C, Köping, Arboga och Örebro C.
- Av Mälardalstrafik avtalad regionaltågstrafik på Svealandsbanan mellan Arboga och Örebro C.
- VL:s trafik inom Västmanlands län.
- Länstrafikens Örebrostrafik inom Örebro län.

I bilaga redovisas matriser med priser mellan alla relationer. Priserna avser enkelbiljett samt 30-dagars periodbiljetter, inklusive moms.

Prisgolv

Prisgolv för 30-dagars periodbiljett, oavsett kilometeravstånd, uppgår till 1 100 kr alternativt RKTMs pris för motsvarande biljett ifall dessa är högre. Syftet med golvet är att säkerställa att Mälardalstaxans biljetter inte får ett lägre pris än en RKTMs biljett med motsvarande giltighet.

Besluten hos ägarna föreslås utformas så att Mälardalstrafik vid behov kan höja priset på biljetter i Mälardalstaxan, ifall motsvarande höjning görs av en RKTMs biljett med motsvarande giltighet.

Prisgolv för lägsta pris enkelbiljett är 50 kr.

Takpris

Takpris för 30-dagarsbiljett uppgår till 3 200 kr. Vid takpris blir biljetten automatiskt giltig för alla relationer inom Mälardalstaxans område (alla sträckor och alla anslutande zoner).

För biljetter som kostar mindre än takpris kan biljetten frivilligt uppgraderas till takpris motsvarande priset för takpris minus pris för aktuell relation. Exempelvis kan en biljett Nyköping C – Stockholm C uppgraderas till giltighet för Alla Sträckor för en kostnad motsvarande 360 kr (3 200 kr – 2 840 kr).

Takpris för enkelbiljett uppgår till 250 kr.

Tillägg för Arlanda C

Ett särskilt tillägg föreslås finnas för biljetter till/från Arlanda, på motsvarande sätt som idag gäller för resor med SL:s pendeltåg. Tillägget motiveras av de speciella villkor med av- och påstigningsavgifter till infrastrukturförvaltaren A-Train som gäller för Arlanda C. Besluten hos ägarna föreslås utformas så att Mälardalstrafik kan justera priset på biljetter med giltighet för Arlanda C utifrån aktuella kostnader för av- och påstigande. För en SL 30-dagarsbiljett är Arlandatillägget idag 300 kr. För en SL enkelbiljett är Arlandatillägget idag 120 kr.

Resegaranti

Avtalade trafikföretag åläggs att tillämpa en resegaranti för Mälardalstaxan motsvarande den resegaranti som gäller för operatörernas egna biljetter. För RKTMs trafik gäller den resegaranti som finns i respektive län.

Tilläggsavgifter

Tilläggsavgift om 1 500 kr utställs i enlighet med lag (1977:67) om tilläggsavgift i kollektiv persontrafik till resenär som inte kan uppvisa giltig biljett och det inte föreligger förmildrande skäl i enlighet med § 2 i nämnda lag. Vid accepterad tilläggsavgift har resenären möjlighet att resa till avgångens ändstation. Resenär som motsätter sig tilläggsavgift anses ha förbrukat sin möjlighet att resa med tåget.

Kampanjer

Därutöver föreslås att Mälardalstrafik erhåller rätt att fastställa tillfälliga priser inom ramen för marknadsaktiviteter och kampanjer för utvalda sträckor.

21

Tilläggsavtal 2 till
samverkansavtal om
utveckling av
regionaltågstrafiken i östra
Sverige avseende
uppdateringar inför etapp 2
Mälardalstrafik
21RS2000

PROTOKOLL

Fört vid sammanträde med styrelsen för
Mälardalstrafik MÄLAB AB onsdag den 9
December 2020 kl. 13.00 - 15.30
Kollektivtrafikens hus, Stockholm samt via Teams

Närvarande

Ledamöterna: Kristoffer Tamsons (ordförande), Monica Johansson, Jens Sjöström, Johan Örjes, Tomas Högstrom, Tommy Levinsson, Julie Tran, Jan Owe-Larsson, Nina Höjjer, Magnus Leivik, Oskar Svärd, Bengt-Olov Eriksson.

Suppleanterna: Bawer Kevir, Daniel Portnoff, Mattias Claesson, Helena Proos, Jenny Landernäs, Per Larsson, Martin Tollén, Magnus Lagergren, Jenny Lundström, Tomas Eriksson.

Tjänstemännen: David Lagneholm, Arne Andersson, Sofia Malander, Johan Ljung, Kenneth Hagström, Mats Ellman, Göran Gullbrand, Mattias Askerson, Stefan Adolfsson vid §§ 60 - 70 Johan Wadman, Helena Ekroth, Ulla Markström, Mona Dalmats, Charlotte Harald vid §§ 60 - 72, Oskar Jonsson vid §§ 67 - 68.

§ 60 Godkännande av dagordning

Ordförande öppnade sammanträdet och föreslagen dagordning godkändes.

§ 61 Val av justeringsmän

Styrelsen beslutade

att utse Monica Johansson till att jämte ordförande justera dagens protokoll.

§ 62 Val av styrelsesekreterare

Styrelsen beslutade

att utse Mona Dalmats till styrelsens sekreterare.

§ 63 Godkännande av protokoll från föregående sammanträde

Styrelsen beslutade

att godkänna protokoll från sammanträdet den 14 oktober 2020.

§ 64 Verksamhetsrapport nr 4 2020

Vd Helena Ekroth informerade om bolagets aktuella verksamhet gällande trafik, ekonomi med utfall och prognos samt övrig pågående intern verksamhet.

Styrelsen beslutade

att notera lämnad information.

§ 65 Information från vd

Vd gav styrelsen en kort utblick inför 2021 i frågor rörande årsplan och hur kansliet arbetar vidare med etableringen av Etapp 2 och för måluppfyllelse.

Styrelsen beslutade

att notera lämnad information.

§ 66 Beslut om aktieköp i Samtrafiken i Sverige AB

Ingen muntlig föredragning gavs av ärendet. Redovisas enligt utskickade handlingar.

Styrelsen beslutade

att köpa 30 aktier i Samtrafiken i Sverige AB till kostnad av 60 000 kr.

att ge VD i uppdrag att teckna Samtrafikens Konsortialavtal "KA-05".

§ 67 Beslut om Mälardalstaxan Etapp 2

Oskar Johnsson, Region Västmanland redogjorde för resevillkor, produkter och priser för Mälardalstaxan Etapp 2.

Styrelsen beslutade

att övergripande resevillkor, produkter och priser fastställs i enlighet med förslag

att tilläggsavgift om 1500 kr ska ställas ut i enlighet med lag (1977:67) om tilläggsavgift i kollektiv persontrafik till resande utan giltig biljett och där det inte föreligger förmildrande skäl i enlighet med § 2 i enlighet med ovan nämnda lag.

att ge vd i uppdrag att fastställa mer detaljerade köp- och resevillkor samt taxehandbok inom ramen för styrelsens beslut

att Mälardalstrafik MÅLAB AB föreslås få genomföra marknadsaktiviteter och kampanjer för att öka attraktiviteten i trafiksystemet enligt av styrelsen årligen antagen budget

att föreslå ägarregionerna Region Stockholm, Region Uppsala, Region Sörmland, Region Östergötland, Region Örebro län samt Region Västmanland att godkänna styrelsens beslut att fastställa övergripande resevillkor, produkter och priser i enlighet med förslag, att tilläggsavgift om 1500 kr ska ställas ut i enlighet med lag (1977:67) om tilläggsavgift i kollektiv persontrafik till resande utan giltig biljett och där det inte föreligger förmildrande skäl i enlighet med § 2 i enlighet med ovan nämnda lag samt att Mälardalstrafik MÅLAB AB får genomföra marknadsaktiviteter och kampanjer för att öka attraktiviteten i trafiksystemet enligt av styrelsen årligen antagen budget.

§ 68 Beslut om Tilläggsavtal 2 till Samverkansavtalet

Vd Helena Ekroth redogjorde på en övergripande nivå om bakgrund, process och innehåll i

Tilläggsavtal 2 till Samverkansavtalet. Göran Gullbrand redovisade Bilaga B Trafikplan Etapp 2 och Oskar Johnsson, Region Västmanland redovisade särskilt om Bilaga C -Finansiering intäkts- och kostnadsfördelningsmodellen samt lyfte innehåll i Bilaga D – Principer för prissättning Etapp 2.

Vid sammanträdet lyftes nytt förslag till beslut.

Styrelsen beslutade

att föreslå ägarregionerna Region Stockholm, Region Uppsala, Region Sörmland, Region Östergötland, Region Örebro län samt Region Västmanland, var för sig besluta ingå det tilläggsavtal som uppdaterar bilagorna Bilaga B – Trafikutbud Etapp 2, Bilaga C – Finansiering Etapp 2, Bilaga D – Principer för prissättning Etapp 2, Bilaga F – Planeringsprocess Etapp 2 och Bilaga G – Affärsplan Etapp 2.

§ 69 Beslut om arbetsordning för styrelse och VD för år 2021

Ingen muntlig föredragning gavs av ärendet. Redovisas enligt utskickade handlingar.

Styrelsen beslutade

att fastställa arbetsordning för styrelse och VD för år 2021 enligt bifogat förslag.

§ 70 Beslut om delegationsordning

Ingen muntlig föredragning gavs av ärendet. Redovisas enligt utskickade handlingar.

Styrelsen beslutade

att fastställa delegationsordning för Mälardalstrafik MÄLAB AB.

§ 71 Beslut om tilldelning Mälartåg Etapp 2

Ulla Markström redogjorde för arbetet med utvärdering av anbud och förslag till tilldelning av uppdraget.

Styrelsen beslutade

att tilldela MTR Jota AB uppdraget Mälartåg Etapp 2.

att uppdra åt VD att teckna nödvändiga avtal och i övrigt verkställa beslutet.

att förklara ärendet omedelbart justerat.

§ 72 Övriga frågor

Inga övriga frågor förelåg för diskussion varvid mötet avslutades.

Vid protokollet

Mona Dalmats

Justerat

Kristoffer Tamsons

Monica Johansson

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 4 pages before this page

Tämä asiakirja sisältää 4 sivua ennen tätä sivua

Detta dokument innehåller 4 sidor före denna sida

Dokumentet inneholder 4 sider før denne siden

Dette dokument indeholder 4 sider før denne side

JOHANSSON MONICA

38b023bb-5e54-4324-a246-13de3b95c8ce - 2021-01-27 19:48:30 UTC +02:00
BankID - 670312d9-4a16-4cd4-aeec-3040a4c5b756 - SE

Margareta Dalmats Mona

3aa19cf3-34a4-430e-aa1d-49ece56fd026 - 2021-01-27 21:49:56 UTC +02:00
BankID - f370e774-d998-4fac-a8d3-fd814c9c6f0a - SE

TAMSONS KRISTOFFER

0c66269e-374b-453b-82d2-d1f5711b26de - 2021-01-28 17:22:00 UTC +02:00
BankID - f5a1152a-8c31-4e0e-878e-8e4252733a71 - SE

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende

Ärende 9 - Beslut om Tilläggsavtal 2 till Samverkansavtalet

Bilagor: Förslag till Tilläggsavtal 2

Bilaga B – Trafikutbud Etapp 2

Bilaga C – Finansiering Etapp 2

Bilaga D – Principer för prissättning Etapp 2

Bilaga F – Planeringsprocess Etapp 2

Bilaga G – Affärsplan Etapp 2

Sammanfattning

Samverkansavtal om utveckling av regionaltågstrafiken i Östra Sverige ("Samverkansavtalet") ingicks mellan Parterna den 22 juni 2015. Därefter har Tilläggsavtal 1 tecknats under 2019 som inledande förberedelser inför Etapp 2. Behov av att säkerställa genomförandet av Etapp 2 ger skäl till nedan framlagt förslag om Tilläggsavtal 2 innehållande uppdateringar av vissa bilagor.

Styrelsen föreslås besluta,

att ingå de tilläggsavtal som uppdaterar bilagorna Bilaga B – Trafikutbud Etapp 2, Bilaga C – Finansiering Etapp 2, Bilaga D – Principer för prissättning Etapp 2, Bilaga F – Planeringsprocess Etapp 2 och Bilaga G – Affärsplan Etapp 2.

att föreslå ägarregionerna Region Stockholm, Region Uppsala, Region Sörmland, Region Östergötland, Region Örebro län samt Region Västmanland att godkänna styrelsens beslut.

Tilläggsavtal 2 till samverkansavtal om utveckling av regionaltågstrafiken i Östra Sverige avseende uppdateringar inför Etapp 2

Tilläggsavtal 2 (i det följande "Tilläggsavtalet") träffat mellan de regionala kollektivtrafikmyndigheterna i Stockholm, Södermanland, Uppsala, Västmanland, Örebro samt Östergötlands län (gemensamt "Parterna") om bilageförändringar till det Samverkansavtal om utveckling av regionaltågstrafiken i Östra Sverige ("Samverkansavtalet") som ingicks mellan Parterna den 22 juni 2015. Förändringarna som följer av Tilläggsavtalet ska gälla för den trafik som omfattas av Etapp 2. De berörda bilagorna i sina äldre lydelse ska alltså vara gällande för den trafik som omfattas av Etapp 1.

Parterna är överens om att

- > Bilaga B – Trafikutbud Etapp 2 ersätts av ny Bilaga B – Trafikutbud Etapp 2
- > Bilaga C – Finansiering Etapp 1 ersätts av Bilaga C – Finansiering Etapp 2
- > Bilaga D – Principer för prissättning Etapp 1 ersätts av Bilaga D – Principer för prissättning Etapp 2
- > Bilaga F – Planeringsprocess Etapp 1 ersätts av Bilaga F – Planeringsprocess Etapp 2
- > Bilaga G – Affärsplan Etapp 2 ersätts av ny Bilaga G – Affärsplan Etapp 2

Därutöver är parterna överens om att Bilaga A kvarstår. Bilaga E är sedan tidigare uppdaterad. Bilaga H ligger fast.

Samverkansavtalet ska i övrigt bestå oförändrat.

Tilläggsavtalet är villkorat av att de beslutande församlingarna hos Parterna, ställer sig bakom Tilläggsavtalet. Tilläggsavtalet är bindande först när samtliga beslutande församlingar har beslutat att tillträda Tilläggsavtalet.

Tilläggsavtalet har upprättats i sex (6) exemplar, av vilka Parterna har tagit var sitt.

REGION STOCKHOLM, ORGNR 232100-0016

Namn:

Ort/datum:

REGION UPPSALA, ORGNR 232100-0024

Namn:

Ort/datum:

REGION ÖREBRO LÄN, ORGNR 232100-0164

Namn:

Ort/datum

REGION VÄSTMANLAND, ORGNR 232100-0172

Namn:

Ort/datum

REGION SÖRMLAND, ORGNR 232100-0032

Namn:

Ort/datum

REGION ÖSTERGÖTLAND, ORGNR 232100-0040

Namn:

Ort/datum

Bilaga B -Mälardalstrafiks Trafikplan med trafikutbud i Etapp 2

December 2020

Mälardalstrafik, Mälardalstrafik MÅLAB AB, bildades 1991, då som Tåg i Mälardalen. Bolaget ägs numera av regionerna Stockholm, Sörmland, Uppsala, Västmanland, Örebro län och Östergötland. Mälardalstrafiks verksamhet är att handlägga frågor av gemensamt intresse för ägarna vad gäller regionalstågstrafik, särskilt i Mälardalregionen. Bolagets ändamål är att bidra till ägarnas fullgörande av sina uppgifter som regionala kollektivtrafikmyndigheter, innefattande även fullgörande av i behörig ordning lämnad befogenhet att upphandla och ingå avtal om allmän trafik samt upphandling och tillhandahållande av andra persontransport- och samordningstjänster inom ramen för ägarnas beslut och kommunala kompetens.

Denna Trafikplan avser Etapp 2 med start i december år 2021. Trafikplanen är tillika bilaga B i det Samverkansavtal mellan ägarna som reglerar uppdrag och utveckling.

Trafikplanen beskriver det trafikutbud i det storregionala stornätet i Mälardalen som ägarna sedan tidigare kommit överens om att genomföra inom ramen för Mälartågslinjerna. Därutöver kompletterad med inriktningen för övrig tågtrafik som planeras att bedrivas inom avtal om Movingo, samt den busstrafik som beslutats ingå i Movingo-systemet.

Trafiken i nedanstående beskrivning ska ses svara upp mot regionens behov över de inledande åren och vara gällande från tidtabellsskiftet i december 2021.

På Mälartågslinjerna ses att trafikutbudet är gällande för hela avtalsperioden inom det trafikavtal som tecknas för perioden fram till 2029, under förutsättning att ägarna inte fattar beslut om förändringar.

Trafiken ingående i Movingo-avtalen bedrivs historiskt utan ekonomiskt stöd för trafikutbudet och utvecklingen på dessa linjer är därmed mer osäker. Pågående utredningar kan leda till en utveckling som går mot ett utökat trafikutbud på hela eller delar av dessa linjer, och ses i första hand avse

tidshorizonten efter 2023–2024. Det innebär också att avtalen för trafiken inom Movingo-linjerna från december 2021, planeras gälla för en kortare tidsperiod (2–5 år).

Utbudet i Trafikplanen ska samtidigt ses vara ett grundutbud som under perioden successivt kan komma att justeras i takt med att resandet och trafikbehoven förändras.

Nedanstående bild visar Mälardalstrafiks styrmodell som utgör basen i uppdrag, vision, värdegrund och kundlöften. Utförligare innehåll och mer om verksamhetsmålen kan läsas i Mälardalstrafiks verksamhetsplan.

Figur: Det strategiska ramverket för Mälardalstrafik vägleder verksamheten i riktning mot visionen.

Mål, behov och förutsättningar

De kollektivtrafikansvariga i Stockholm – Mälardalregionen ingick hösten 2012 en *Avsiktsförklaring* att etablera ny regionaltågtrafik med ett storregionalt stornät för arbets- och vardagsresande. Syftet var att dra nytta av den regionala medfinansieringen av Citybanan och bidra till att uppnå de regionala mål för transportsystemet, de så kallade EBS-målen, som de länsplane- och kollektivtrafikansvariga kommit överens om. Avsiktsförklaringen drog också upp riktlinjer för hur trafiken skulle genomföras. I detta ingick att främja utvecklingen av ett gränslöst och sammanhållet trafikutbud, exempelvis genom ett länsöverskridande prissystem.

Det storregionala trafiksystemet utgår från de övergripande mål som satts upp för transportsystemet. De regionala målen har dels samlats i de styrdokument som fastställs inom ramen

för En Bättre Sits (EBS), dels genom tidigare versioner samt i den reviderade systemanalysen som fastställdes i oktober 2020. EBS administreras av Mälardalsrådet och inkluderar den politiska ledningen samt med stöd från tjänstemän i regionen. Dels är mål utpekade för regionalstågstrafiken i trafikförsörjningsprogrammen som Mälardalstrafiks ägare fastställer.

EBS Systemanalys som fastställdes i oktober 2020 pekar på följande övergripande mål. Dessa beskrivs mer i detalj i nämnda systemanalys.

Målet är att skapa ett transportsystem:

- *där regionens och nationens internationella konkurrenskraft utvecklas och bidrar till attraktivitet för de samverkande länen i Stockholm-Mälardalenregionen*
- *där utvecklingen är långsiktigt hållbar – ekonomiskt, socialt och ekologiskt*
- *där samverkan, helhetsyn och utnyttjande av alla fyra trafikslagen leder till effektivitet*
- *där flerkärnighet och en förstord arbetsmarknad främjar regional utveckling*

Den regionala tågtrafiken utgör ryggraden i detta transportsystem. Dess särskilda bidrag till transportsystemet är att:

- *skapa förutsättningar för en fortsatt regionförstoring*
- *möjliggöra ett ökat arbets-, studie- och övrigt vardagsresande i en expanderande region som är långsiktigt hållbart*
- *främja en samhälls- och stadsutveckling i goda lägen för kollektivtrafik*
- *bidra till att göra kollektivtrafiksystemet i sin helhet konkurrenskraftigt och attraktivt*

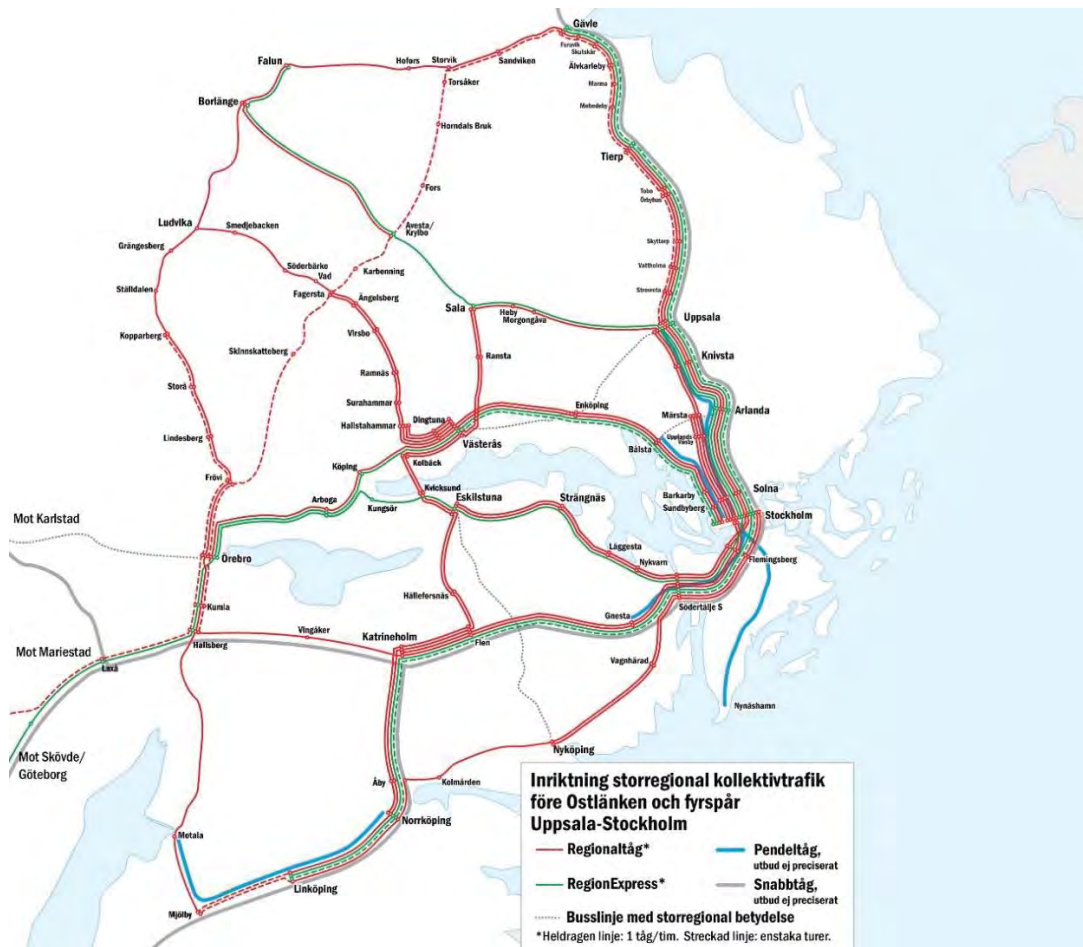
Nedan redovisas de funktioner som den regionala tågtrafiken bör ha för att kunna sträva mot målbilden:

- *Sammanhållet system över geografiska och organisatoriska gränser*
- *Kvalitet, förutsägbarhet och långsiktighet i trafikutbudet*
- *Särskild tillgänglighet till Stockholm och Arlanda samt kopplingar till nationell kollektivtrafik*
- *Möjliggöra arbetspendling mellan storregionala kärnor på restid <45 min*
- *Basutbud med timestrafik på alla regionala länkar*
- *Särskild inriktning på arbets- och vardagsresor samt resmöjligheter för fritid och rekreation*
- *Möjligt att utnyttja för alla resenärgrupper*
- *Kapacitet att klara ett fortsatt ökat resande*
- *Attraktivitet och konkurrenskraft i förhållande till bilresande*

EBS Systemanalys har pekat ut inriktningen för den storregionala kollektivtrafiken både före och efter att Ostlänken respektive fyrspar Uppsala – Stockholm är utbyggd. Tidshorisonten i denna Trafikplan utgår från den utpekade inriktningen före dessa nämnda objekt. Inriktningen är också vägledande för trafikutbudets utformning.

Resandet inom Stockholm-Mälardalenregionen är omfattande, arbets- och studiependlingen både inom länen och över länsgräns är stort. Resandet till Stockholm dominerar samtidigt pendlingen över länsgränsen.

Se infogade figurer 5a respektive 18a från systemanalysen.

Figur 18a. Inriktning storregional kollektivtrafik före Ostlänken och fyrspar Uppsala – Stockholm.

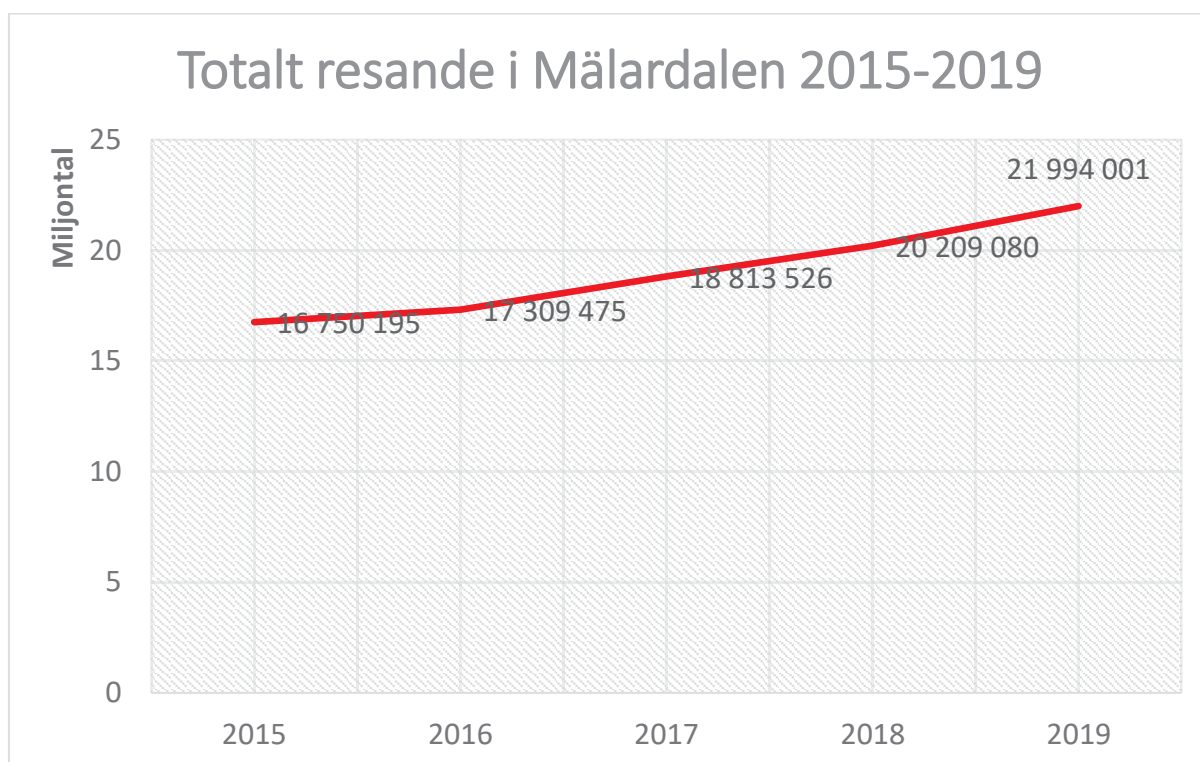
Figur 5a: Arbetspendling i Stockholm-Mälardalen och Stockholms län 2018. Källa: EBS Systemanalys.

Resandeutveckling

Resandeutvecklingen i det storregionala trafiksystemet har varit stort under många år. Nedanstående tabell visar en resandeutveckling på ca trettio procent totalt under åren 2015–2019.

I de aktuella trafikplanerna har det tagits höjd för att möta en viss fortsatt resandeutveckling. Covid-19 pandemin har dock påverkat resande kraftigt under 2020. Det finns därmed skäl att följa konsekvenserna hur detta kan komma att påverka resandeutvecklingen och om detta motiverar förändringar i aktuella planer.

Mälardalsregionen har samtidigt en kraftig befolkningstillväxt, i kombination med en omställning mot ett resande i mer hållbara transportslag, kan det ändå vara rimligt att anta att resandet i regionaltågen efterhand pandemin avvecklas fortsatt kommer vara omfattande och utvecklas.

Tabell: Resandet per år, totalt på linjerna Svealandsbanan, Nyköpingsbanan, UVEN, Sörmlandspilen, Upptåget, SJ:s Uppsalapendel, Mäljarbanan samt Ostpendeln.

Planeringsprinciper

Nedanstående principer beskriver den övergripande inriktningen för planeringen av regionaltågen.

Begrepp

Stomtrafik	<p>De tågavgångar som vanligen avgår en gång i timmen under större delen av trafikdygnet, om möjligt på samma klockslag varje timme.</p> <p>På vissa linjer med stort resandeunderlag kan stomtrafiken även ses omfatta halvtimmetrafik som bas under stora delar av dagen.</p> <p>Generellt eftersträvas timmetrafik mellan cirka 06 – 23, vardagar.</p>
Insatstrafik	<p>De tågavgångar utöver stomtågen som utförs i rusningstid morgon och eftermiddag/kväll i syfte att skapa ett tätare och därmed mer attraktivt trafikutbud och/eller för att skapa tillräcklig sittplatskapacitet.</p> <p>Generellt eftersträvas insatstrafik mellan stomtrafikens avgångar under cirka tre timmar morgon respektive eftermiddag, där stom- och insatstrafiken tillsammans skapar ett utbud med cirka en avgång varje halvtimme under perioden.</p>
Region Express	<p>De tågavgångar som på vissa linjer utförs utöver stom- och insatstrafik och som syftar till att skapa kortare restider mellan de större städerna i Mälardalen. Region Express stannar normalt enbart vid vissa större stationer/orter.</p>

Prioritering mellan Stomtrafik, Insatstrafik och Region Express

Generellt eftersträvas i första hand att stomtrafik etableras över hela trafikdygnet, därefter etableras insatstrafik och därefter etableras avgångar med Region Express.

På linjer eller delar av linjer där resande och ekonomi inte motiverar fullt utbud med stomtrafik hela trafikdygnet kan det ändå vara motiverat att tillskapa vissa kompletterande avgångar med insatstrafik. Det gör då i syfte att skapa en tätare trafik i rusningstid för att möta pendlarnas särskilda behov av större utbud.

Avgångar med Region Express förutsätter att det på samma sträcka och tid finns minst stomtrafik med uppehåll vid alla regionaltågsstationer.

Trafikutbud på helger

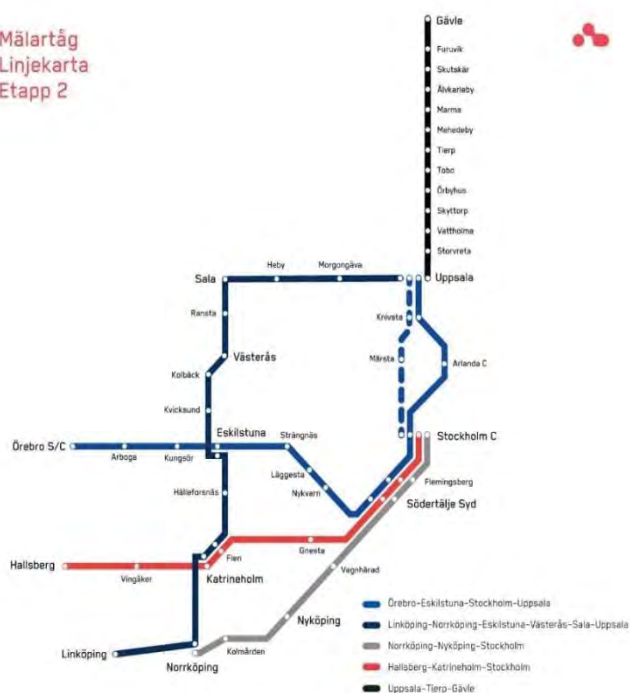
Generellt eftersträvas stomtrafik (timmetrafik) på helger. Initialt kommer dock trafikutbudet på de flesta sträckor och linjer vara lägre. Utbudet mellan de största städerna planeras dock vara något större än övriga delsträckor. För vissa relationer och delsträckor kan förbindelsen under helger innehålla tågbyten, till exempel Svealandsbanan till och från Örebro.

Därutöver behöver en anpassning av utbudet göras efter resandebehovet på helger, exempelvis genom senarelagda sista turer på kvällar/nätter mot lördag och söndag.

Trafiken inom Mälartågslinjerna

Trafiken inom Mälartågslinjerna ingår i trafikavtal med trafikutövare som planeras gälla under perioden december 2021 till december 2029. Till dessa linjer tillhandahåller Mälardalstrafik egna fordon. Nedanstående trafikutbud är beskrivningar av det trafikutbud som tidigare fastställts inom ramen för ägarnas beslut. Förutom förändringar i trafikutbudet jämfört med Etapp 1 är den största förändringen i Etapp 2 att Region Uppsalas trafiksystem Upptåget även ingår i Mälardalstrafiks tågssystem och trafikavtal, som därmed ansvarar för förvaltning av trafik och fordon.

Mälartåg Linjekarta Etapp 2

Örebro – Eskilstuna – Stockholm – Uppsala, ”Svealandsbanan”

I Etapp 2 trafikeras linjen med timmestrafik vardagar på sträckan Arboga - Stockholm och vidare till och från Arlanda och Uppsala.

På delsträckan Eskilstuna - Stockholm kompletteras stomtrafiken av insatståg som ger halvtimmemstrafik i högtrafik i båda riktningarna. På delsträckan Uppsala-Stockholm kompletteras stomtrafiken med ett antal insatståg i högtrafik i rusningsriktningen för att öka sittplatskapaciteten. Dessa planeras att trafikeras via Märsta.

Morgon och eftermiddag/kväll förlängs timmestrafiken till och från Örebro. Den exakta omfattningen av trafiken till Örebro avgörs av resandebehoven sett till det totala trafikutbudet till Örebro och resandebehoven till och från Arlanda.

Helger trafikeras linjen med varannantimmestrafik på sträckan Arboga – Eskilstuna – Stockholm – Uppsala. Linjen trafikeras normalt inte Örebro och byte sker i Arboga under helger. Delsträckan Eskilstuna – Stockholm trafikeras med ytterligare ett antal avgångar i vardera riktningen som ger timmestrafik när efterfrågan är störst. Därutöver kompletteras trafiken med lokala avgångar mellan Uppsala-Stockholm som skapar timmestrafik under hela trafikdygnet.

På delsträckan Uppsala-Stockholm förutsätts också att regionaltågstrafiken inom Mälartågslinjerna kompletteras med annan regelbunden regionaltågstrafik inom avtal om Movingo, i syfte att klara det totala behovet av trafikutbud på sträckan samt trafikering av Märsta. Se vidare nedan under Movingo-avtal Stockholm – Uppsala.

Region Express-avgångar

För att korta restiderna mellan nodstäderna Örebro, Eskilstuna och Stockholm kompletteras utbudet av stomtrafik och insatståg med Region Express-avgångar. Utgångspunkten är att Region Express-

avgångar körs enkelriktat morgon till Stockholm och eftermiddag/kväll i riktning mot Örebro. Varken ekonomi eller spårkapacitet medger parallell trafik med stomtrafik och Region Express-tåg väster om Eskilstuna, varför Region Express-tågen i dessa tidslägen ersätter stomtågen på den delsträckan och också gör uppehåll i Arboga och Kungsör.

Som inriktning planeras för tre Region Express-avgångar i vardera riktningen morgon respektive eftermiddag, fördelat på en avgång per timme.

Svealandsbanan Etapp 2	Örebro – Arboga	Arboga Eskilstuna	Eskilstuna Stockholm	Stockholm Uppsala
Antal turer vardera riktningen vardagar/helger	13/0	19/8	29/12	23/17

Anm.) Fredag och lördag kväll tillkommer vissa sena avgångar på vissa sträckor.

Hallsberg – Katrineholm – Stockholm, ”Sörmlandspilen”

I Etapp 2 trafikeras linjen med varannantimmemestrafik, förstärkt till timmestrafik morgon och eftermiddag/kväll. För att klara sittplatskapaciteten körs, förutsatt att spårkapaciteten medger, ett insatståg enkelriktat morgon i riktning mot Stockholm och eftermiddag/kväll i riktning från Stockholm.

Helger trafikeras linjen med varannantimmemestrafik mellan Vingåker/Katrineholm – Stockholm, med något färre avgångar till och från Hallsberg.

I Etapp 2 är utbudet något större mellan Vingåker – Katrineholm – Stockholm än till och från Hallsberg. Detta innebär inledningsvis att ett tågpar vardagar samt tre tågpar helger planeras för vändning i Vingåker. Spårkapaciteten är dock hårt belastad och marginalerna därmed små för dessa vändningar. Vändningar kan därför behöva göras både i Vingåker alternativt i Katrineholm samt med variationer mellan tågplaner.

Generellt är resandet och behovet av trafik större närmare Stockholm. Under perioden ska därför möjligheten prövas att utöka trafikutbudet Katrineholm – Stockholm, något som också möter ambitionerna enligt trafikeringsmål bilden för 2030 i senaste Systemanalysen.

Sörmlandspilen Etapp 2	Hallsberg Vingåker	Vingåker Stockholm
Antal turer vardera riktningen vardagar/helger	12/5 ¹⁾	13/8 ¹⁾

¹⁾Tillkommer 1 tur Katrineholm-Hallsberg vardagar.

Uppsala – Sala – Västerås – Eskilstuna – Linköping, ”UVEN”

I Etapp 2 slås trafiken inom UVEN och Upptåget tillsammans och linjen omfattar trafik på hela sträckan Uppsala – Sala – Västerås – Eskilstuna – Katrineholm – Norrköping – Linköping.

Linjen uppdelas i två strukturer som tillsammans skapar halvtimmemestrafik vardagar mellan Sala – Västerås – Eskilstuna, respektive timmestrafik helger:

- Timmestrafik vardagar Uppsala – Sala – Västerås – Eskilstuna
- Timmestrafik Sala – Västerås – Eskilstuna – Norrköping – Linköping

På delsträckan Uppsala – Sala, respektive Norrköping – Linköping något lägre utbud. Vissa tidpunkter bedrivs trafik varannan timme på vardagar på dessa delsträckor.

Vissa insatståg kompletterar timmestrafiken mellan Eskilstuna-Norrköping för att erbjuda halvtimmestrafik under någon timme i högtrafik.

Helger trafikeras linjen med varannantimmestrafik på ovanstående delsträckor, vilket tillsammans skapar timmestrafik Sala – Västerås – Eskilstuna.

UVEN Etapp 2	Linköping Norrköping	Norrköping Eskilstuna	Eskilstuna Västerås	Västerås Sala	Sala Uppsala
Antal turer vardera riktningen vardagar/helger	14/7	19/7	31/15	31/15	14/8

Uppsala – Tierp – Gävle, "Upptåget"

I Etapp 2 ingår Upptåget som del i Mälartågslinjerna. Linjen trafikeras med timmestrafik både vardagar och helger på sträckan Uppsala – Tierp – Gävle.

Delsträckan Uppsala – Tierp trafikeras med halvtimmestrafik både vardagar och helger. I högtrafik på vardagar bedrivs även halvtimmestrafik till och från Gävle.

På sträckan finns skillnader i medelhastigheten mellan Upptåget och fjärrtåg. För att skapa en god framkomlighet för systemen kan det få till konsekvens att vissa insatståg mellan Tierp och Gävle har färre uppehåll. Ambitionen är uppehåll på alla stationer.

Upptåget Etapp 2	Uppsala – Tierp	Tierp – Gävle
Antal turer vardera riktningen vardagar/helger	39/34	26/19

Anm.) Fredag och lördag kväll tillkommer vissa sena avgångar på vissa delsträckor.

Norrköping – Nyköping – Stockholm "Nyköpingsbanan"

I Etapp 2 trafikeras linjen med timmestrafik vardagar på sträckan Norrköping – Nyköping – Stockholm.

På delsträckan Nyköping – Stockholm kompletteras stomtrafiken av insatståg som ger halvtimmestrafik i högtrafik i båda riktningarna.

Helger trafikeras linjen med varannantimmestrafik på sträckan Norrköping – Stockholm. Delsträckan Nyköping – Stockholm trafikeras med ytterligare ett antal avgångar i vardera riktningen som ger timmestrafik när efterfrågan är störst.

Nyköpingsbanan Etapp 2	Norrköping Nyköping	Nyköping Stockholm
Antal turer vardera riktningen vardagar/helger	18/8	23/12

Trafiken inom avtal för Movingo-giltighet

I Mälardalen bedrivs historiskt en regional tågstrafik som kan ses vara kommersiell och har inte haft behov av ekonomiskt stöd från regionen. Regional tågstrafiken bedrivs historiskt av SJ AB och ingår i det storregionala trafiksystemet och regleras inom ramen för Movingo-avtal. SJ har tillhandahållit avgångar och sittplatskapacitet för resenärer med Movingos periodkort och Mälardalstrafik har ersatt SJ för dessa resor.

Trafiken på dessa linjer bidrar till trafikförsörjningen i flera viktiga stråk och relationer. Dessa linjer täcker och knyter samman flera stora orter. Resandet är omfattande och bidrar därför också till att linjerna kunnat bedrivas utan ekonomiskt stöd.

Delar av trafiken antas även framöver kunna utföras kommersiellt och regleras därmed inom ramen för Movingo-avtal. Movingo-avtalen föreslås reglera, utöver giltighet för Movingo, att övriga regionala krav på trafiken uppfylls, exempelvis:

- *Trafikutbud, som antal turer, uppehållsmönster mm*
- *Fordonsprestanda, som tågens lämplighet för trafiken inklusive tillgänglighet för personer med funktionsvariationer, nödvändig sittplatskapacitet mm*
- *Process för löpande utveckling i takt med förändrade behov samt samverkan avseende trafikplanering, redovisning av statistik mm*

Stockholm – Enköping – Västerås – Örebro – Hallsberg – Laxå (Göteborg), ”Mäljarbanan”

I Etapp 2 är inriktningen att linjen trafikeras med timestrafik vardagar på sträckan Hallsberg – Örebro – Västerås – Stockholm.

På delsträckan Hallsberg-Laxå, bedrivs i huvudsak timestrafik under delar av dagen, men vissa tider varannan timme. Det är eftersträvansvärt att merparten av denna trafik även bedrivs vidare till och från Göteborg med uppehåll i Västra Götaland för att knyta ihop denna region med norra och västra delen av Mälardalen.

Delsträckan Västerås – Stockholm kompletteras stomtrafiken av insatståg som ger halvtimestrafik i högttrafik i båda riktningarna med uppehåll i Enköping, Bålsta och Sundbyberg.

För delsträckan Arboga – Köping – Västerås kompletteras timestrafiken med vissa insatståg som ger halvtimestrafik i högttrafik och i rusningsriktningen. Dessa avgångar eftersträvas vara genomgående till och från Stockholm.

Helger trafikeras linjen med timestrafik på sträckan Västerås – Stockholm under stor del av dagen, merparten av denna trafikerar även till och från Örebro och Hallsberg. På delsträckan Hallsberg – Laxå (Göteborg) eftersträvas trafik minst varannan timme.

Region Express-avgångar

För att korta restiderna mellan Västerås och Stockholm kan utbudet komma att kompletteras med ett antal Region Express-avgångar. Utgångspunkten är att Region Express-avgångar körs enkelriktat morgon i riktning mot Stockholm och eftermiddag/kväll i riktning mot Västerås. Behovet av Region Express-avgångar kan antas öka när Barkarby station tas i bruk och antalet stationsuppehåll ökar.

Barkarby station

Barkarby station kan komma att öppnas och trafikeras av regionaltåg under perioden. Framöver behöver det fastställas vilken del av trafikutbudet som ska planeras med uppehåll. Upphållet i Barkarby innebär att det skapas goda anslutningar till både pendeltåg och tunnelbana och bidrar därmed till en utveckling av resandet till och från bostäder samt många arbetsplatser i området.

Mäljarbanan Etapp 2	Stockholm Västerås	Västerås – Arboga	Arboga Örebro	Örebro Hallsberg	Hallsberg Laxå
Antal turer vardera riktningen vardagar/helger	29/17	20/14	18/14	18/14	14/7

Stockholm – Uppsala, ”Uppsalapendeln”

Tågtrafiken i stråket bedrivs i flera parallella regionala och interregionala system. Mellan Stockholm och Knivsta finns också alternativa vägar via Märsta respektive Arlanda.

Utgångspunkten är att den samlade trafiklösningen för Stockholm – Uppsala ska bedrivas på ett ekonomiskt effektivt sätt, säkerställa en grundtrygghet för den stora volymen pendling och övrigt vardagsresande i stråket samt uppfylla de regionala funktionella kraven.

Inom ramen för *Mälartågslinjerna* trafikeras stråket med linjen Uppsala – Arlanda – Stockholm – Eskilstuna – Örebro enligt tidigare beskrivning i detta dokument. Linjen trafikerar sträckan Stockholm – Uppsala med uppehåll i Arlanda och Knivsta med en systematisk timestrafik vardagar. För att klara det stora resandet i stråket kompletteras stomtrafiken med insatståg morgon och

eftermiddag/kväll. Insatstågen körs av *Mälartåg*, antingen som lokal trafik eller som en förlängning av genomgående linjer söderifrån, exempelvis insatståg eller avgångar med Region Express från Örebro och Eskilstuna. Insatstågen planeras att köras med uppehåll i Märsta och Knivsta. Helger bedrivs trafiken med Mälartåg med timmestrafik på delsträckan Uppsala – Stockholm, varav ungefär varannan är genomgående till Eskilstuna och Arboga. Avgångar med Mälartåg körs även under helger i huvudsak via Arlanda. Vissa lokala avgångar kan vid behov planeras via Märsta.

Därutöver behövs ytterligare lokal regionaltågstrafik för att möta upp det omfattande resandet på sträckan, som de senaste åren dessutom befunnit sig i en kraftig utveckling. Utgångspunkten i denna Trafikplan är att det bedrivs en kommersiell trafik, utöver ovan beskrivna trafik inom Mälartågslinjen, inom ramen för Movingo-avtal enligt nedanstående omfattning.

I Etapp 2 är inriktningen att den lokala linjen inom Movingo-avtal trafikeras med timmestrafik, med uppehåll i Märsta och Knivsta.

Inriktningen för de båda linjerna enligt beskrivningen ovan är att sträckan tillsammans trafikeras med en systematisk halvtimmestrafik vardagar samt stora delar av helgtrafiken. Varannan avgång via Arlanda och varannan via Märsta. Därutöver insatståg i högtrafik med Mälartåg som möter behovet av sittplatskapacitet.

Spårkapacitet på sträckan och inte minst avseende vändkapaciteten på Uppsala C är ansträngd. I avvaktan på framtida utbyggnader av spårkapaciteten kan trafiken mellan de olika linjerna och systemen på stråket behöva synkroniseras och anpassas till att möta den spårkapacitet som vid aktuell tågplan är gällande.

Uppsalapendeln Etapp 2		Stockholm Uppsala via Arlanda	Stockholm – Uppsala via Märsta
Antal turer vardera riktningen vardagar/helger	<i>Lokalt utbud inom Movingoavtal</i>		18/17
Antal turer vardera riktningen vardagar/helger	<i>Svealandsbanan-Uppsala med Mälartåg</i>	18/17	5/0

Linköping – Stockholm – Tierp (Gävle), "Ostpendeln"

Ostpendeln kompletterar den ordinarie regionala tågtrafiken och erbjuder kortare restider framförallt i relationerna Östergötland – Stockholm samt Gävle/Tierp – Uppsala/Stockholm. På dessa sträckor ses linjen motsvara regionens behov av avgångar som Region Express, eftersom det parallellt med denna linje bedrivs olika regionala tågtrafiksystem med fler uppehåll. Därutöver skapar linjen direktförbindelse med Arlanda flygplats.

Ostpendeln ingår i det regionala trafiksystemet och omfattas av Movingos ordinarie regler. Tillsvidare ingår inte Gävle som tågdestination i Movingos ordinarie periodkort, dock ingår Gävle som del i Mälartågslinjen Upptåget.

För att möta behovet av en rimlig sittplatskapacitet för denna linje kan det dock finnas behov av någon form av Movingo-tillägg (motsvarande modell under Etapp 1) för lokala resor mellan Uppsala – Stockholm på denna linje.

I Etapp 2 är inriktningen att avtal tecknas om varannantimmestrafik vardagar på sträckan (Gävle)Tierp – Stockholm – Linköping.

Helger bedrivs trafik varannan timme under delar av dagen.

I Etapp 2 gör linjen uppehåll i Flemingsberg och bidrar därmed till att förbättra trafikutbudet och bidra till kortare restider för det lokala resandet inom Storstockholm, delen Södertälje – Flemingsberg – Stockholm C – Arlanda – Uppsala. Nämnda delsträcka ska i det sammanhanget ses verka tillsammans med Svealandsbanans utbud och skapar en till två avgångar i timmen under stora delar av vardagarna.

Ostpendeln Etapp 2	(Gävle) –Tierp Stockholm	Stockholm Linköping
Antal turer vardera riktningen vardagar/helger	7/5	8/7

Tåg i Bergslagen

Tåg i Bergslagen är ett bolag samägt av regionerna i Dalarna, Gävleborg, Västmanland och Örebro län. Bolagets uppgift är att planera, upphandla och genomföra tågtrafiken inom Tåg i Bergslagens trafikområde och ses samordna kollektivtrafikmyndigheternas behov av kollektivtrafik i form av tågtrafik.

Trafikutbudet i Tåg i Bergslagen upphandlas och regleras i trafikavtal mellan bolaget Tåg i Bergslagen och dess trafikutövare. Utbudet beskrivs därmed inte i Mälardalstrafiks Trafikplan.

Den tågtrafik som bedrivs inom Tåg i Bergslagen i de län som ingår i Mälardalstrafiks ägarkrets ingår också i Movingos periodkortssystem, dvs trafik inom Västmanland, Örebro och Östergötland.

Mälardalstrafik tecknar avtal om Movingo-giltighet direkt med Tåg i Bergslagens trafikutövare.

Trosabussen

Åkerbergs trafik bedriver sedan maj 2010 Trosabussen på sträckan Trosa – Vagnhärad – Liljeholmen (Stockholm). Busstrafiken kompletterar tågtrafiken på Nyköpingsbanan dels genom att nå en annan målpunkt i södra Stockholm, dels skapa bytesfri relation från Trosa. Busstrafiken bedrivs sedan ett antal år utan ekonomiskt stöd från regionen.

Trosabussen ses som ett viktigt komplement till Nyköpingsbanans tågtrafik och ingår därför i Movingo-systemet. Kunder med Movingo periodbiljett kan därmed resa både med tåg och på Trosabussen.

Trafiken förväntas bedrivas med minst nedanstående trafikutbud, som dock kan variera under året med hänsyn till en varierad efterfrågan.

Trosabussen Etapp 2	Buss Trosa – Vagnhärad – Liljeholmen
Antal turer vardera riktningen vardagar/helger	13/4

Övrig trafik som ingår i det storregionala trafiksystemet

I Mälardalen bedriver Region Stockholm pendeltåg i Stockholmsområdet, Östgötatrafiken bedriver Östgötapendeln.

Pendeltågen kan ses ha till syfte att vara trafiksystemet för det närliggande resandet framförallt inom respektive län eller till angränsande läns målpunkt. Pendeltågen gör generellt uppehåll på samtliga tågstationer. Inom Stockholm finns delar av trafiken där restiden kortas genom färre uppehåll.

Regionaltågen trafikerar hela Mälardalen och kan ses bidra till korta restider genom färre uppehåll.

Därutöver ingår anslutande och parallell kollektivtrafik i Movingo-systemets biljettgiltighet. framförallt den busstrafik som bedrivs inom ramen för ägarnas uppdrag. I detta finns även viss trafik med taxi och båttrafik, i Stockholm även tunnelbanan. Genom anslutningar skapas möjlighet till resa närmare bostad, arbetsplats och andra målpunkter.

Mellan pendeltåg, regionaltåg och fjärrtåg skapas anslutningar. Det totala trafiksystemet ses även vara viktigt för anslutning till flyg- och båttrafik.

Infrastruktur och stationer

Det storregionala tågsystemet bedrivs på merparten av järnvägsnätet i Stockholm – Mälardalen. På stora delar av järnvägsnätet bedrivs även annan tågtrafik såsom fjärrtåg och godståg. Regionaltågssystemet samsas med övrig tågtrafik och på flera banor är utnyttjandet av spårkapaciteten mycket högt.

Trots omfattande åtgärder i infrastrukturen de senaste åren i form av finansiering av och öppnande av Citybanan och till exempel invigning av dubbelspår Strängnäs-Härad är det fortsatt trångt på spåren. Fyra spår (Stockholm) Arlanda – Uppsala och öppnande av Ostlänken ligger långt bortom denna plans period. För att komma till start av Etapp 2 och nå målen för regionaltågstrafiken är det väsentligt att enkla och mer omfattande förbättringar i infrastrukturen genomförs. För järnvägsanläggningen generellt kan sägas att den är sliten och inte anpassad för efterfrågan. Under hela planperioden kommer det vara trångt på spåren.

Den regionala tågtrafiken och utvecklingen av densamma är i högsta grad beroende av en väl fungerande infrastruktur. Spårkapaciteten ska kunna möta den beslutade Trafikplanens behov av önskade tåglägen. Infrastrukturen måste även ha ett bra underhåll i syfte att hålla en hög robusthet så att trafiken kan bedrivas med en hög punktlighet och regularitet för att möta kundernas behov av hög kvalitet i tågtrafiken. Mälardalstrafik arbetar löpande för att påverka infrastrukturförvaltaren att underhålla och utveckla infrastrukturen samt dess trafikledning för att möta verksamhetens behov.

De behov av åtgärder i infrastrukturen som regionen utpekat är beskrivet i En Bättre Sits Storregional systemanalys för Stockholm – Mälardalen, uppdaterad oktober 2020. Systemanalysen innehåller beskrivningar av nuläge och utmaningar med strategier och åtgärder. Inte minst regionens prioriterade behov av åtgärder samt prioriterade funktioner kopplade till tillgängligheten i de storregionala stråken in mot Stockholm och Stockholms regionala stadskärnor, internationell tillgänglighet samt en effektiv godshantering och varuförsörjning.

Därutöver har Mälardalstrafik samverkansavtal med Trafikverkets region Stockholm samt region Östra. Inom denna samverkan finns ett Mälardalspaket som framförallt innehåller trimningsåtgärder som är nödvändiga för att regionaltågstrafiken ska kunna etableras, vidmakthållas och utvecklas över

tid. Genom löpande dialog med Trafikverket eftersträvas att åtgärder inarbetas i Trafikverkets verksamhetsplan och budget.

Trafikverkets tilldelningskriterier missgynnar lokal och regional tågtrafik. Mälardalstrafik fortsätter därför att verka för att prioriteringsreglerna förändras.

Stationsmiljöerna behöver utvecklas samtidigt som ansvaret för stationernas kundutrymmen idag delas mellan många aktörer. Mälardalstrafik idkar påverkan mot aktörerna, samt i samverkan med ägarna, i syfte att utveckla stationsmiljöerna för att hela resan ska bli attraktiv.

Regionaltågen gör uppehåll på de stationer som visas i de kartor som är infogade i denna trafikplan.

Fordon

Mälartåg

Mälartågslinjernas fordonsförsörjning beskrivs i separata dokument, bland annat bilaga E till Samverkansavtalet.

Inriktningen är att regionaltågstrafiken under Etapp 2 bedrivs med tågfordon med god kvalitet och komfort för resor upp mot två timmar. Fordonen ska ha en hög driftsäkerhet för att bidra till en hög punktlighet. Därtill eftersträvas att fordonen ska ha en hastighetsprestanda på 200 km/h för att bidra till korta restider samt underlätta framkomligheten på sträckor där regionaltågen samsas med interregional trafik och spårkapaciteten är ansträngd.

Tågfordonen ska i huvudsak vara anpassade för att tillgängligheten för alla kunder ska vara god. Det innefattar att på- respektive avstigning kan ske i plan mellan plattform och tågentré, i minst en av fordonens entréer. Dessutom tillräcklig sittplatskapacitet för att möta resandebehovet samt förutsättningar att anpassa för att bidra till utökat resande. Vidare eftersträvas att fordonen är försedda med klimatsystem för jämn och god luftkvalitet och temperatur ombord året runt. Därutöver toaletter, samt system för god wifi-uppkoppling och eluttag till merparten av sittplatserna samt bra system för trafikinformation. En utgångspunkt är också att fordonen ska kunna ta ombord cyklar (cirka 3 – 6 platser).

Mälardalstrafik tillhandahåller samtliga de fordon som behövs i Etapp 2 för Mälartågslinjerna. Mälartågslinjerna trafikeras av nya Stadler Dosto ER1 samt till en mindre del av Regina X50. För Etapp 2 ingår 53 ER1 samt 9 X50 i systemet, där X50 framförallt trafikerar UVEN. Sannolikt kommer fordonsbehovet att öka under Etapp 2 för att ta hänsyn till resandetillväxt, kvalitet samt stora underhållsrevisioner.

Tågfordon inom Movingolinjerna

För övriga tåglinjer ingående i Movingo-avtalen är utgångspunkten att trafikoperatören tillhandahåller egna för trafiken ändamålsenliga fordon, som i huvudsak ska svara mot bland annat ovanstående övergripande krav.

Under övergångsperiod kan det finnas vissa fordon som avviker mot de övergripande kraven, men dessa ska framförallt undvikas i den systematiska stomtrafiken och då prioriteras till kompletterande insatståg.

Trafikproduktion

Nedanstående tabell redovisar en grov beräkning av tågkilometer per linje och år med utgångspunkt i ovan redovisat trafikutbud. Hänsyn har inte fullt ut tagits till reduceringar för sommar och storhelger.

Linje	Örebro Eskilstuna Stockholm – Uppsala	Norrköping Nyköping Stockholm	Hallsberg Katrineholm Stockholm	Uppsala Sala Västerås Eskilstuna Linköping	Uppsala Tierp Gävle (Upptåget)
Tågkm	3 850 000	2 100 000	1 600 000	3 800 000	2 500 000
Linje	Uppsala – Stockholm (inom Movingoavtal)	Stockholm – Västerås – Örebro – Laxå	Linköping Stockholm Tierp (Ostpendeln)		Total antal tågkm
Tågkm	840 000	3 700 000	1 850 000		20 200 000

Bilaga C - Finansiering

Principer

Principerna för finansiering ska:

- gå att förstå, vara enkel att hantera och vara rättvis - i den ordningen
- Styra mot ett effektivt resursutnyttjande
- fungera för kort- och långsiktig utveckling

Vidare ska principerna skapa förtroende mellan Mälardalstrafiks ägare och mellan Mälardalstrafik och ägarna och vara transparent, rättvis och spegla respektive läns nytta av verksamheten.

Principerna för finansiering utgår från följande fyra huvudpunkter:

1. Indelning görs i linjer och linjesträckor där respektive ägare bär kostnader och tilldelas intäkter för definierade linjesträckor.
2. Intäkter från försäljning av enkelbiljetter återförs fullt ut till ägarna utifrån den sträcka som biljetten har sålts i enlighet med punkt 1. För periodbiljetter återförs på motsvarande sätt 90 procent av intäkterna till den sträcka som biljetten har sålts medan 10 procent fördelas till ägarna utifrån en särskild pott som ska kompensera för att Movingo har giltighet inom respektive ägares lokala trafiksystem.
3. Mälardalstrafik kostnader ses som en helhet som fördelas fullt ut till de linjer som definieras som Mälartågslinjer. För de linjer som berör mer än en ägare fördelas därefter kostnader mellan ägarna utifrån indelning enligt punkt 1.
4. Undantaget från punkt 3 är kostnader för att köpa kapacitet av externa trafikutövare, så kallade Movingoavtal. Eventuella kostnader för dessa och eventuell fördelning mellan berörda ägare fördelas enligt särskilda överenskommelser.

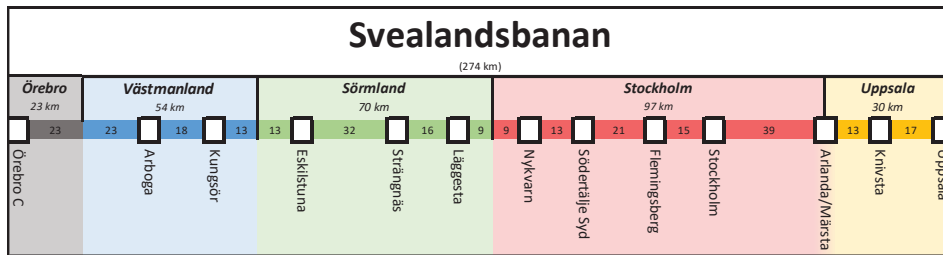
Princip 1 – indelning av linjer och linjesträckor

För samtliga linjer som trafikeras av Mälartåg samt Mäljarbanan definieras vilken del av respektive linje som tillhör respektive ägare vilka därefter i enlighet med princip 2 tilldelas intäkter och i enlighet med princip 3 bär kostnader för dessa.

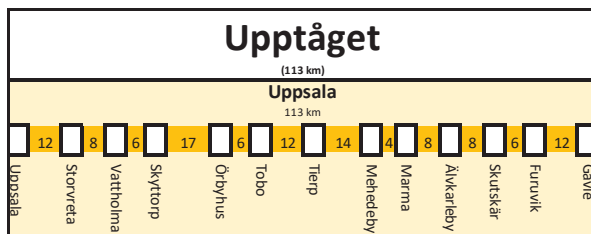
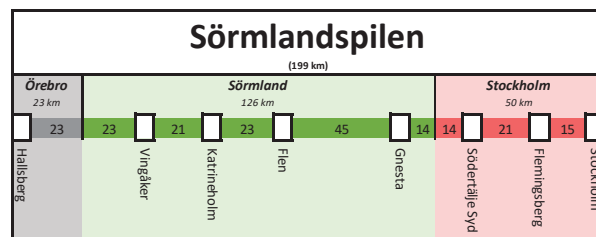
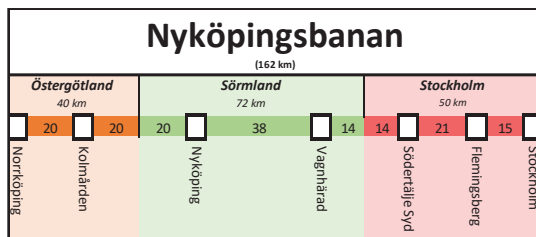
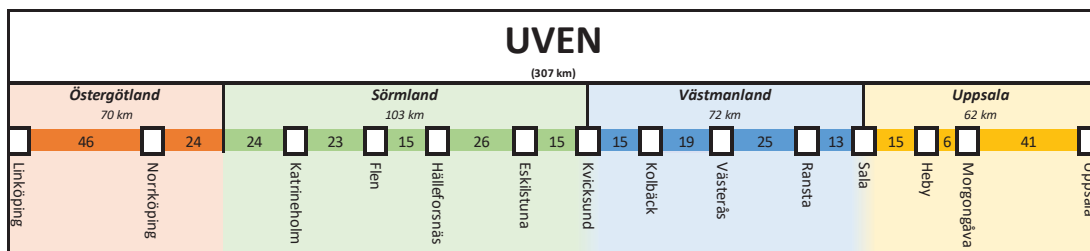
Grundregeln är att en sträcka som korsar länsgräns delas mellan berörda län. Undantag finns.

Indelning av linjer och linjesträckor

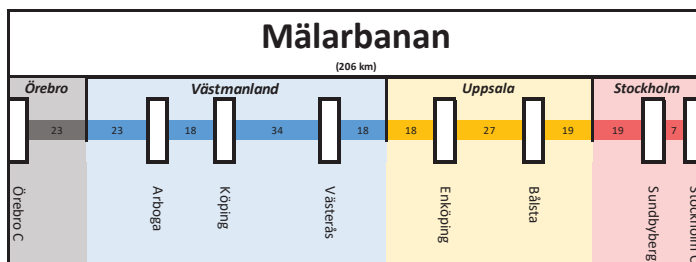
Mälartåg

Svealandsbanan antas för enkelhets skull utgå från Örebro C. Avståndet mellan Örebro S och Örebro C är 1 km.

Observera att hela linjen Upptåget räknas till Region Uppsala även om den trafikeras över länsgränsen till Region Gävleborg. Eventuell finansiering från Region Gävleborg räknas därmed som en egen affär mellan Region Uppsala och Region Gävleborg.

Mäljarbanan är endast aktuell för återföring av intäkter enligt princip 2. Linjen utgår i fördelning av intäkter från Örebro även om Mälardalstrafiks periodbiljetter kan säljas även från Laxå, Hallsberg och Kumla.

Princip 2 – Återföring av intäkter

Mälardalstrafik har försäljning av enkelbiljetter för sträckor som trafikeras med av Mälardalstrafik ägda fordon (Mälartåg) samt av periodkortsbiljetter som även kan ha giltighet för sträckor som trafikeras av andra trafikutövare samt inom länens trafiksystem.

Grundprincipen för såväl enkelbiljetter som periodbiljetter är att intäkten, exklusive moms och eventuell administrativ avgift, återförs, i enlighet med princip 1, till de linjer och linjesträckor för vilken biljetten har sålts (station till station). Denna princip gäller även för biljetter med tillägget "Alla sträckor".

För resor som sålts vilket omfattar mer än en linje återförs intäkterna till samtliga berörda linjer utifrån samma princip. Exempelvis återförs en enkelbiljett såld mellan Arboga-Flen till Svealandsbanan (Arboga-Eskilstuna) och UVEN (Eskilstuna-Flen).

Enkelbiljetter återförs fullt ut till respektive linje(r) och linjesträckor.

För periodbiljetter, som gäller mellan två stationer som korsar en länsgräns, avsätts 10 % av intäkten till en särskild pott för lokal giltighet som fördelas till ägarna. Denna pott ska kompensera för att biljetten används inom respektive läns lokala trafik. Inledningsvis fördelas potten enligt följande:

Region Stockholm:	50 procent
Region Uppsala:	28 procent
Region Sörmland:	7,5 procent
Region Östergötland:	3,5 procent
Region Örebro län:	2 procent
Region Västmanland:	9 procent

Ägarna är överens om att potten, när tekniska förutsättningar finns för detta hos samtliga ägare, istället ska fördelas utifrån faktiskt användning. Det vill säga andel valideringar inom respektive ägares lokala trafiksystem. Detta kan genomföras tidigast för budgetåret 2024 och uppdateras då årligen.

Resterande 90 procent fördelas på samma sätt som enkelbiljetter. För periodbiljett med giltighet i hela trafiksystemet ska det finnas en definierad huvudsträcka till vilken intäkten återförs.

För periodbiljett som endast är giltig inom en eller flera sträckor inom ett län återförs dock intäkten till 100 procent till berörd ägare (då biljetten enbart kan användas inom den aktuella ägarens trafik).

Intäkter kan även återföras till sträckor som inte trafikeras av Mälartåg, där kapacitet har köpts av extern trafikutövare. De sträckor där sådana intäkter återförs är följande:

Stockholm-Uppsala

Mäljarbanan: För periodbiljetter Örebro-Stockholm C respektive Arboga-Stockholm C fördelas intäkterna dessförinnan mellan Mäljarbanan och Svealandsbanan utifrån respektive linjes andel av utbud (antal avgångar).

Trosabussen: Första året återförs 50 procent av intäkterna för periodbiljetter Vagnhärad-Stockholm C till linje Trosabussen. Andelen intäkter som ska återföras till linje Trosabussen kalibreras årligen utifrån särskilda analyser av resandets fördelning men kan aldrig överstiga 50 procent.

Intäkter från linje Trosabussen återförs fullt ut till Region Sörmland.

Ostpendeln Östergötland-Stockholm: Första året återförs 80 procent av intäkter från periodbiljetter Linköping-Stockholm till Ostpendeln och två tredjedelar av intäkter från periodbiljetter Norrköping-Stockholm C till Ostpendeln. Andelen intäkter som ska återföras till linje Ostpendeln kalibreras årligen utifrån särskilda analyser av resandets fördelning men kan aldrig överstiga 80 respektive två tredjedelar.

Intäkter från linje Ostpendeln Östergötland-Stockholm återförs fullt ut till Region Östergötland.

För eventuella övriga sträckor/linjer med Movingoavtal görs ingen återföring av intäkter såvida inte samtliga ägare är överens om att så ska ske.

Princip 3 – Fördelning av kostnader

Mälardalstrafiks samlade kostnader för trafikavtal, depå, kansli, system, banavgifter etc. finansieras fullt ut av bolagets ägare och fördelas fullt ut mellan de linjer som trafikeras av Mälartåg. Fördelningen mellan linjer görs utifrån andel sittplatskilometer som respektive linje står för. Med sittplatskilometer menas antal utbudskilometer x antal sittplatser.

Om en linje trafikeras över minst en länsgräns och således berör mer än ett län ska kostnaden för linjen fördelas mellan berörda ägare utifrån dels andel personkilometer (75 %), dels andel linjelängd (25 %) för den sträcka som respektive ägarlän ansvarar för i enlighet med princip 1. Med personkilometer avses det sammanlagda antalet km resenärer i ett fordon transporteras och tas fram i första hand genom system för automatisk passagerarräkning. Det innebär också att alla resenärer påverkar kostnaden oavsett om de reser med Mälardalstrafiks produkter eller länens egna produktsortiment. Därmed finns också automatiskt en kostnad för respektive ägare att ha giltighet för inomlansprodukter vilket innebär att någon ytterligare reglering kopplat till detta inte är nödvändig.

Princip 4 – Periodkortsavtal Movingo

För sträckor som inte trafikeras av Mälartåg men som bedöms vara en del av det storregionala trafiksystemet finns möjlighet för Mälardalstrafiks ägare att köpa kapacitet för att låta Mälardalstrafiks periodkortsprodukter (Movingo) vara giltiga i trafikutövers trafik.

Förutsättningar och affärsmodeller skiljer sig åt mellan dessa linjer. Kostnader för dessa trafikavtal hanteras av berörda ägare utanför den finansiering som omfattar denna bilaga.

Avslutning

Ovan nämnda principer utgår från det gemensamma åtagandet i enlighet med samverkansavtalet. Principernas effekt ska utvärderas efter ett helt trafikår, det vill säga efter utgången av T22.

Bilaga D - Principer för prissättning

Prissystemet för den regionala tågtrafiken ska utformas i syfte att bidra till att trafiken fungerar som ett över linjer, operatörer och trafikslag sammanhållet system.

Mälardalstrafik ska erbjuda och prissätta period- och enkelbiljetter mellan samtliga de stationer som omfattas av Mälardalstrafiks avtalade trafik under varumärket Mälartåg samt för periodbiljett även för de relationer som omfattas av så kallad Movingogiltighet.

För produkter i Mälardalstaxan ska prissättningen utformas utifrån nedanstående riktlinjer.

- Mälardalstaxan och prissättningen av dess produkter ska bidra till att trafiken uppfattas som ett länsövergripande och sammanhållet trafiksystem. Prissättningen ska vidare kunna uppfattas som lättbegriplig och logisk och prisnivån i jämförbara relationer bör vara likartad.
- För att undvika oönskad överströmning mellan Mälardalstaxan och parternas egna prissystem ska priset på produkterna i Mälardalstaxan som lägst vara samma som priset för produkter i parternas trafik med motsvarande geografisk giltighet.

Övergripande resevillkor

Resenär med giltig biljett har rätt att ta med två barn upp till och med 6 år utan avgift.

Biljetterna i Mälardalstaxan har två prisnivåer, helt respektive reducerat pris.

Priset för biljetter till reducerat pris utgörs av 75 procent av priset för en biljett till helt pris.

Berättigade att köpa biljett för reducerat pris är barn/ungdom upp till och med 19 år samt studenter med minst 75 procent studietakt.

För åldersgränsen 19 år gäller datum för biljettens inköp. För att berättigas att resa till reducerat pris som student ska resenär vid aktuell resa kunna visa upp giltig studentlegitimation.

Enkelbiljett

Enkelbiljetter säljs mellan station och station för sträckor som trafikeras av Mälardalstrafiks upphandlade trafik. Enkelbiljetter är giltiga för definierad avgång och mellan två stationer. En enkelbiljett med Mälartåg kan omfatta en eller flera avgångar för att ta sig från punkt A till punkt B.

Vid resor där Mälardalstrafiks upphandlade trafik är en del av en resa men i övrigt sker med andra trafikutövare är biljetten att betrakta som en resplusbiljett och regleras inom ramen för de villkor som Samtrafiken sätter upp. I takt med den tekniska utvecklingen och i

samverkan mellan Mälardalstrafik och ägarlänerna kan överenskommelse träffas för hantering utanför resplus.

Periodbiljett

För arbets- och vardagsresande ska Mälardalstrafik erbjuda ett sortiment av periodbiljetter.

Periodbiljett säljs mellan station och station för sträckor som trafikeras av Mälardalstrafik upphandlad trafik, Mälartåg, samt, förutsatt att särskilda avtal har upprättats, även till, från och mellan stationer som kan trafikeras av andra trafikutövare.

Periodbiljett ska omfatta giltighet för resenären att inom geografiskt sammanhängande områden resa i Mälardalstrafiks ägarläns trafik som bedrivs under avtal om allmän trafik. I detta ingår både den av Mälardalstrafik avtalade regionala tågtrafiken för den sträcka som biljetten är giltig samt i ägarlänens lokala buss- och spårtrafik.

Geografisk giltighet periodbiljett:

1. **Periodbiljett Sträcka:** Gäller för resa mellan två stationer samt mellanliggande stationer. För varje relation finns en definierad tågsträcka för vilken biljetten är giltig. Vissa sträckor kan gälla för två alternativa vägar. Lokal giltighet i respektive läns lokala buss- och spårtrafik omgivande giltiga stationer ingår.
2. **Periodbiljett Alla Sträckor:** Samtliga sträckor som omfattas av periodbiljetts giltighet samt samtliga ingående regioners lokala buss- och spårtrafik.

Om priset för en Movingo Sträcka uppnår takpris blir periodbiljetten automatiskt uppgraderad att gälla Alla sträckor.

Det är också möjligt att välja att köpa till giltighet för Alla sträckor, priset är då takpris minus priset för aktuell sträcka.

Tillägg för Arlanda C enligt punkt 4 krävs fortsatt för resor till/från Arlanda.

3. **Periodbiljett Län:** Giltig på alla sträckor inom ett län samt inom länets egna trafiksystem. Respektive län väljer om produkten ska erbjudas samt prisnivå. För att undvika barriäreffekter mellan län ska priset som lägst vara i nivå med golvpris. Vid införande av periodbiljett Län ersätter detta periodbiljett Sträcka enligt punkt 1 för relationer inom det aktuella länet.
4. **Arlandatillägg:** För resor till Arlanda C tas ett särskilt tillägg ut oavsett biljettyp som följd av den stationsavgift som tas ut av A-train.

Prissättning och sortiment

Grundprincip för prissättning av såväl enkelbiljetter som periodbiljetter är avståndsbaserad prissättning per km med grundavgift.

För relationer utanför centrala Stockholm har tåget en lägre konkurrenskraft gentemot bilen, där bilister slipper ta hänsyn till köer, trängselskatt och parkeringsproblem. Som följd av detta har alla biljetter som inte gäller för resor till/från Flemingsberg, Stockholm C och Sundbyberg ett avdrag på grundpriset motsvarande 50 procent.

För resor till/från Arlanda C tillkommer stationsavgift Arlanda C.

Produkt	Princip för prissättning för resor centrala Stockholm	Princip för prissättning för reserelationer utanför centrala Stockholm
Enkelbiljett	Grundavgift x kr + x kr/km	Grundavgift x kr/2 + x kr/km
Periodbiljett		
30-dagar	Grundavgift x kr + x kr/km	Grundavgift x kr/2 + x kr/km
90 dagar	Pris 30 dagar x 2,9	Pris 30 dagar x 2,9
365 dagar	Pris 30 dagar x 10,5	Pris 30 dagar x 10,5

Avsteg från prissättning

För enstaka reserelationer kan de län som direkt berörs av den intäkt som biljetten genererar komma överens om avsteg från grundprincip för prissättning.

Syftet med dessa avsteg ska vara att skapa exempelvis följsamhet gentemot länens prissättning för motsvarande sträcka eller att hantera att en sträcka som följd av att tågets sträckning innebär en omväg gentemot andra transportslag. Dessa avsteg behöver i huvudsak följa grundprincipen för prissättning.

Bilaga F - Planeringsprocess

Inledning

Denna bilaga behandlar relationen mellan Mälardalstrafik och dess ägare.

Mälardalstrafik är konstituerat utifrån Aktiebolagslagen (ABL). Bolagets ändamål är att bidra till ägarnas fullgörande av sina uppgifter som regionala kollektivtrafikmyndigheter. Intentionen med dess verksamhet är att utveckla trafiken och de trafikstödjande funktionerna genom att agera som ett samlat trafiksystem utan hinder för medborgarna att resa i systemet.

Planeringsprocess

Planeringsprocessen byggs kring Mälardalstrafiks verksamhetsplan- och budgetprocess som omfattar 1+3 år respektive uppföljningsprocessen som omfattar månad och år.

Samverkan

För att fullgöra uppdraget har bolaget ett samverkande arbetssätt med ägarna men även med andra parter såsom AB Transitio, Trafikverket, Samtrafiken, trafikföretag och andra leverantörer tillika samverkansparter t ex Mälardalsrådet. Frågor av principiell karaktär till exempel taxor samt frågor om fordonsanskaffning tillställs alltid, efter styrelsebehandling, ägarnas fullmäktige för godkännande.

Samverkansmodellen behandlar relationen mellan ägarna och Mälardalstrafik såväl i rollen som ägare som i rollen som resurs.

- För strategisk vägledning finns ett ägarråd som styrelsen kallar till och som sammanträder minst en gång per år i god tid före ordinarie årsstämma.
- För strategisk vägledning respektive beredning av ärenden finns tjänstemannaberedningen som sammanträder sex gånger per år, dels i januari/februari årligen samt i augusti/september årligen respektive tre veckor före varje styrelsesammanträde. Därutöver kan tjänstemannaberedningen inrätta arbetsgrupper för behandling av sakfrågor.

Bilaga G - Affärsplan Etapp 2

Denna bilaga beskriver affärsmodell/-plan för hur Mälardalstrafik ska ingå trafikavtal och periodkortsavtal Etapp 2.

Sedan tidigare har affärsmodell/-plan beslutats för Mälartåg Etapp 2 vilket innebär ett bruttoavtal kombinerat med incitament för exempelvis kvalitet och/eller resandeutveckling.

För periodkortsavtal Etapp 2 är kommande affärsmodell/-plan utformad efter varje linjes förutsättningar. Affärsmodell/-plan är i dessa fall antingen upphandling enligt LUF eller direkttilldelning.

Pris Vuxen (Arlandatillägget ingår)

	Gävle	Tierp	Uppsala C	Knivsta	Stockholm	Arlanda C	Märsta	Flemingsbe	Södertälje	Nykvarn	Eskilstuna C
Gävle		75	150	170	240	310	180	255	270	285	360
Tierp	75		85	105	180	250	120	195	210	225	300
Uppsala C	150	85		50	105	175	50	120	135	150	225
Knivsta	170	105	50		80	175	50	100	115	130	205
Stockholm Central	240	180	105	80		195	65	50	65	80	160
Arlanda C	310	250	175	175	195			210	225	245	320
Märsta	180	120	50	50	65			85	100	115	190
Flemingsberg	255	195	120	100	50	210	85		50	65	140
Södertälje Syd	270	210	135	115	65	225	100	50		50	105
Nykvarn	285	225	150	130	80	245	115	65	50		90
Eskilstuna C	360	300	225	205	160	320	190	140	105	90	
Nyköping C	350	290	215	195	145	305	180	125	90	110	185
Vagnhärad	305	240	170	150	100	260	135	80	50	60	140
Gnesta	300	240	165	145	100	260	130	80	50	60	115
Flen	355	295	220	200	155	315	185	135	100	115	60
Katrineholm C	385	325	250	230	180	340	215	160	125	140	90
Vingåker	410	350	275	255	205	365	240	185	150	165	115
Läggesta	305	245	170	150	100	265	135	85	50	50	70
Strängnäs	325	265	190	170	120	280	155	100	65	50	50
Kvicksund	305	245	170	190	175	335	205	160	125	110	50
Hälleforsnäs	360	295	220	220	170	330	205	150	115	120	50
Västerås C	270	210	135	155	150	310	180	165	160	145	70
Kolbäck	290	230	155	175	170	320	190	175	140	125	50
Arboga	330	270	195	215	210	360	230	190	155	140	65
Kungsör	330	270	195	215	190	350	225	170	135	120	50
Sala	220	160	85	105	175	250	120	195	210	195	115
Ransta	240	180	105	125	165	265	140	185	195	175	100
Örebro C	385	325	250	270	265	425	285	250	210	195	120
Örebro Södra	385	325	250	270	265	425	285	250	210	195	120
Kumla	405	345	270	290	265	430	300	250	215	215	140
Hallsberg	415	355	280	300	260	420	295	240	205	220	150

Norrköping C	420	360	285	265	215	380	250	200	165	180	145
Linköping C	480	415	340	320	275	435	305	255	220	235	205
Kolmården	400	335	265	240	195	355	230	175	140	155	170

Pris Ungdom/Student (Arlandatillägget ingår)

	Gävle	Tierp	Uppsala C	Knivsta	Stockholm	Arlanda C	Märsta	Flemingsbe	Södertälje	Nykvarn	Eskilstuna C	
Gävle			55	110	125	180	265	135	190	205	215	270
Tierp		55		65	80	135	220	90	145	160	170	225
Uppsala C		110	65		40	80	165	40	90	100	115	170
Knivsta		125	80	40		60	165	40	75	85	100	155
Stockholm Central		180	135	80	60		180	50	40	50	60	120
Arlanda C		265	220	165	165	180			190	200	215	275
Märsta		135	90	40	40	50			65	75	85	145
Flemingsberg		190	145	90	75	40	190	65		40	50	105
Södertälje Syd		205	160	100	85	50	200	75	40		40	80
Nykvarn		215	170	115	100	60	215	85	50	40		70
Eskilstuna C		270	225	170	155	120	275	145	105	80	70	
Nyköping C		265	215	160	145	110	260	135	95	70	80	140
Vagnhärad		230	180	125	110	75	230	100	60	40	45	105
Gnesta		225	180	125	110	75	230	100	60	40	45	85
Flen		270	220	165	150	115	265	140	100	75	85	45
Katrineholm C		290	245	185	170	135	290	160	120	95	105	70
Vingåker		310	260	205	190	155	305	180	140	115	125	85
Läggesta		230	185	130	115	75	230	105	65	40	40	50
Strängnäs		245	200	140	125	90	245	115	75	50	40	40
Kvicksund		230	185	130	145	135	285	155	120	95	80	40
Hälleforsnäs		270	225	165	165	130	280	155	115	90	90	40
Västerås C		205	155	100	115	110	265	135	125	120	110	55
Kolbäck		220	175	120	135	130	270	145	130	105	95	40
Arboga		250	205	150	165	160	300	175	145	120	105	50
Kungsör		250	205	145	160	145	295	170	130	105	90	40
Sala		165	120	65	80	135	220	90	145	160	145	90
Ransta		180	135	80	95	125	230	105	140	145	135	75

Örebro C	290	245	190	205	200	350	215	185	160	150	90
Örebro Södra	290	245	190	205	200	350	215	185	160	150	90
Kumla	305	260	205	220	200	355	225	190	160	165	105
Hallsberg	310	265	210	225	195	345	220	180	155	165	115
Norrköping C	315	270	215	200	165	315	190	150	125	135	110
Linköping C	360	315	255	240	205	360	230	190	165	175	155
Kolmården	300	255	200	180	145	300	170	135	105	120	130

Nyköping C	Vagnhärad	Gnesta	Flen	Katrineholm	Vingåker	Läggesta	Strängnäs	Kvicksund	Hälleforsnä	Västerås C	Kolbäck	Arboga	Kungsör
350	305	300	355	385	410	305	325	305	360	270	290	330	330
290	240	240	295	325	350	245	265	245	295	210	230	270	270
215	170	165	220	250	275	170	190	170	220	135	155	195	195
195	150	145	200	230	255	150	170	190	220	155	175	215	215
145	100	100	155	180	205	100	120	175	170	150	170	210	190
305	260	260	315	340	365	265	280	335	330	310	320	360	350
180	135	130	185	215	240	135	155	205	205	180	190	230	225
125	80	80	135	160	185	85	100	160	150	165	175	190	170
90	50	50	100	125	150	50	65	125	115	160	140	155	135
110	60	60	115	140	165	50	50	110	120	145	125	140	120
185	140	115	60	90	115	70	50	50	50	70	50	65	50
	60	100	180	140	230	130	145	235	185	260	255	270	250
60		55	110	135	160	85	100	155	125	195	175	210	170
100	55		65	95	120	80	100	135	85	175	150	165	145
180	110	65		50	65	115	100	80	50	120	95	115	90
140	135	95	50		50	145	125	110	60	145	125	140	120
230	160	120	65	50		170	150	130	85	170	150	150	145
130	85	80	115	145	170		50	85	100	125	105	120	100
145	100	100	100	125	150	50		70	80	110	85	105	80
235	155	135	80	110	130	85	70		60	50	50	55	60
185	125	85	50	60	85	100	80	60		100	80	95	75
260	195	175	120	145	170	125	110	50	100		50	75	95
255	175	150	95	125	150	105	85	50	80	50		95	80
270	210	165	115	140	150	120	105	55	95	75	95		50
250	170	145	90	120	145	100	80	60	75	95	80	50	
320	240	220	165	195	215	170	155	95	150	60	80	120	150
305	225	205	150	175	200	155	140	80	130	50	65	105	130
250	245	200	150	120	95	175	160	140	150	130	150	65	90
250	245	200	150	120	95	175	160	140	150	130	150	65	90
230	245	180	125	100	75	195	180	160	145	150	175	90	110
220	245	170	120	90	65	205	185	170	135	160	180	95	120

85	130	150	95	70	95	200	185	165	115	205	180	200	180
140	185	210	155	125	150	255	240	220	170	260	240	255	235
60	105	150	120	95	100	225	210	190	140	230	205	220	200

Nyköping C	Vagnhärad	Gnesta	Flen	Katrineholmr	Vingåker	Läggesta	Strängnäs	Kvicksund	Hälleforsnä	Västerås C	Kolbäck	Arboga	Kungsör
265	230	225	270	290	310	230	245	230	270	205	220	250	250
215	180	180	220	245	260	185	200	185	225	155	175	205	205
160	125	125	165	185	205	130	140	130	165	100	120	150	145
145	110	110	150	170	190	115	125	145	165	115	135	165	160
110	75	75	115	135	155	75	90	135	130	110	130	160	145
260	230	230	265	290	305	230	245	285	280	265	270	300	295
135	100	100	140	160	180	105	115	155	155	135	145	175	170
95	60	60	100	120	140	65	75	120	115	125	130	145	130
70	40	40	75	95	115	40	50	95	90	120	105	120	105
80	45	45	85	105	125	40	40	80	90	110	95	105	90
140	105	85	45	70	85	50	40	40	40	55	40	50	40
	45	75	135	105	175	95	110	180	140	195	190	205	190
45		40	85	105	120	65	75	120	95	150	130	160	130
75	40		50	70	90	60	75	100	65	130	115	125	110
135	85	50		40	50	90	75	60	40	90	75	85	70
105	105	70	40		40	110	95	80	45	110	95	105	90
175	120	90	50	40		130	115	100	65	130	115	115	110
95	65	60	90	110	130		40	65	75	95	80	90	75
110	75	75	75	95	115	40		55	60	80	65	80	60
180	120	100	60	80	100	65	55		45	40	40	40	45
140	95	65	40	45	65	75	60	45		75	60	75	55
195	150	130	90	110	130	95	80	40	75		40	55	70
190	130	115	75	95	115	80	65	40	60	40		75	60
205	160	125	85	105	115	90	80	40	75	55	75		40
190	130	110	70	90	110	75	60	45	55	70	60	40	
240	180	165	125	145	165	130	115	75	110	45	60	90	110
230	170	155	115	135	150	120	105	60	100	40	50	80	100

190	185	150	115	90	75	130	120	105	115	100	115	50	70
190	185	150	115	90	75	130	120	105	115	100	115	50	70
170	185	135	95	75	55	150	135	120	110	115	130	70	85
165	185	130	90	70	50	155	140	125	105	120	135	75	90
65	100	115	75	55	70	150	140	125	85	155	135	150	135
105	140	155	115	95	115	195	180	165	130	195	180	190	175
45	80	115	90	70	75	170	155	140	105	170	155	165	150

Sala	Ransta	Örebro C	Örebro Söc	Kumla	Hallsberg	Norrköping	Linköping C	Kolmården
220	240	385	385	405	415	420	480	400
160	180	325	325	345	355	360	415	335
85	105	250	250	270	280	285	340	265
105	125	270	270	290	300	265	320	240
175	165	265	265	265	260	215	275	195
250	265	425	425	430	420	380	435	355
120	140	285	285	300	295	250	305	230
195	185	250	250	250	240	200	255	175
210	195	210	210	215	205	165	220	140
195	175	195	195	215	220	180	235	155
115	100	120	120	140	150	145	205	170
320	305	250	250	230	220	85	140	60
240	225	245	245	245	245	130	185	105
220	205	200	200	180	170	150	210	150
165	150	150	150	125	120	95	155	120
195	175	120	120	100	90	70	125	95
215	200	95	95	75	65	95	150	100
170	155	175	175	195	205	200	255	225
155	140	160	160	180	185	185	240	210
95	80	140	140	160	170	165	220	190
150	130	150	150	145	135	115	170	140
60	50	130	130	150	160	205	260	230
80	65	150	150	175	180	180	240	205
120	105	65	65	90	95	200	255	220
150	130	90	90	110	120	180	235	200
	50	175	175	195	205	250	305	275
50		160	160	180	190	235	290	260
175	160		50	50	50	180	235	200
175	160	50		50	50	180	235	200
195	180	50	50		50	155	170	180
205	190	50	50	50		150	165	170

250	235	180	180	155	150		70	50
305	290	235	235	170	165	70		90
275	260	200	200	180	170	50	90	

Sala	Ransta	Örebro C	Örebro Söc	Kumla	Hallsberg	Norrköping	Linköping C	Kolmården
165	180	290	290	305	310	315	360	300
120	135	245	245	260	265	270	315	255
65	80	190	190	205	210	215	255	200
80	95	205	205	220	225	200	240	180
135	125	200	200	200	195	165	205	145
220	230	350	350	355	345	315	360	300
90	105	215	215	225	220	190	230	170
145	140	185	185	190	180	150	190	135
160	145	160	160	160	155	125	165	105
145	135	150	150	165	165	135	175	120
90	75	90	90	105	115	110	155	130
240	230	190	190	170	165	65	105	45
180	170	185	185	185	185	100	140	80
165	155	150	150	135	130	115	155	115
125	115	115	115	95	90	75	115	90
145	135	90	90	75	70	55	95	70
165	150	75	75	55	50	70	115	75
130	120	130	130	150	155	150	195	170
115	105	120	120	135	140	140	180	155
75	60	105	105	120	125	125	165	140
110	100	115	115	110	105	85	130	105
45	40	100	100	115	120	155	195	170
60	50	115	115	130	135	135	180	155
90	80	50	50	70	75	150	190	165
110	100	70	70	85	90	135	175	150
	40	130	130	150	155	190	230	205
40		120	120	135	145	175	220	195

130	120		40	40	40	135	175	150
130	120	40		40	40	135	175	150
150	135	40	40		40	120	130	135
155	145	40	40	40		115	125	130
190	175	135	135	120	115		50	40
230	220	175	175	130	125	50		70
205	195	150	150	135	130	40	70	

22

Energi- och klimatprogram
2021-2025
20RS5884

Energi- och klimatprogram 2021-2025

Förslag till beslut

Regionfullmäktige beslutar

att anta reviderad version av energi- och klimatprogrammet för Örebro län.

Sammanfattning

En revidering av energi- och klimatprogrammet för Örebro län har genomförts. Förslag till nytt energi- och klimatprogram för åren 2021-2025 har tagits fram.

Programmet har skrivits fram i bred dialog med länets aktörer, och i samverkan med Länsstyrelsen i Örebro län. Programmet sätter ramarna för energi- och klimatarbetet i länet med en långsiktig klimatvision, och övergripande och mätbara mål för utsläpp av växthusgaser, förnybar energi och energieffektivisering.

Det nya energi- och klimatprogrammet ska fastställas av Regionstyrelsen och Regionfullmäktige under 2021. Programmet fastställs även av ledningen för Länsstyrelsen i Örebro län i en parallell process.

Ärendebeskrivning

Energi- och klimatprogrammet för Örebro län är ett gemensamt dokument för Region Örebro län och Länsstyrelsen i Örebro län. Det sätter ramarna för respektive organisations arbete med att stötta aktörer i länet i energi- och klimatfrågor. Programmet ger en långsiktig vision, övergripande och mätbara mål, samt insatsområden och insatsmål.

Det nuvarande energi- och klimatprogrammet för Örebro län har reviderats utifrån uppdaterad statistik och relevant omvärldsinformation. Nytt energi- och klimatprogram gäller för åren 2021-2025.

Programmet har tagits fram gemensamt med Länsstyrelsen i Örebro län och i dialog med länets kommuner. Det har även skickats på remiss till relevanta aktörer i och utanför länet för bred förankring. Programmet utgör ett underlag för Region Örebro

läns och Länsstyrelsens arbete och prioritering inom energi- och klimatområdet.

Programmets målsättning innebär ökad energieffektivisering, minskad klimatpåverkan och högre andel förnybar energi i länet.

Det reviderade programmet tar utgångspunkt i det befintliga programmet, samt i den uppföljning av programmet som gjordes 2019. Det följer nationella och internationella energi- och klimatmålsättningar, Agenda 2030 samt Fossilfritt Sveriges nationella färdplaner.

Programmet kopplar till den regionala utvecklingsstrategin (RUS) och samordnas även med Region Örebro läns interna hållbarhetsprogram och andra relevanta regionala styrdokument. Programmet utgör också åtgärdsplan för fokusområde minskad klimatpåverkan i det regionala miljömålsarbetet.

Programmet är ledande för det energi- och klimatråd som nu bildats i Örebro län.

Även kommunerna i länet har möjlighet att ansluta sig till programmet och anta det i befintlig form, eller anpassa delar av det för respektive kommun som sina energi- och klimatstrategier.

Programmet är uppbyggt med en vision, tre övergripande mål och fem insatsområden. Visionen ger riktningen för länets energi- och klimatarbete och de tre övergripande målen mäter hur vi når vår vision. De fem insatsområdena är områden vi fokuserar på och som har stor påverkan på energi och klimat i länet. Varje insatsområde har separata mål för respektive område.

Vision för Örebro läns energi- och klimatprogram:

I Örebro län arbetar vi tillsammans för att minska klimatutsläppen och använda resurser på ett hållbart sätt. Vi har en effektiv energianvändning och den energi som används är förnybar.

Med visionen vill vi säkerställa en hållbar framtid för kommande generationer i Örebro län.

Vi har tre övergripande mål för att nå visionen:

1. Minskning av de totala utsläppen av växthusgaser.
Mål: Utsläppen av växthusgaser i Örebro län ska år 2030 vara 60 procent lägre än 2005 års nivåer. Delmål 2025: En minskning med 50 procent.
2. Ökad andel förnybar energi.
Mål: Energianvändningen i Örebro län ska år 2030 bestå av minst 80 procent förnybar energi. Delmål 2025: minst 75 procent förnybar energi.
3. Ökad energieffektivisering.
Mål: Energianvändningen i Örebro län ska år 2030 vara 50 procent effektivare jämfört med 2005. Delmål 2025: En effektivisering med 45 procent.

De tre målen ska gemensamt leda till ett klimatneutralt och resurseffektivt län utan nettoutsläpp av växthusgaser år 2045. Det motsvarar även det nationella målet.

För att uppnå energi- och klimatprogrammets vision och långsiktiga mål har vi även identifierat fem insatsområden. Insatsområdena har identifierats utifrån möjligheterna att skapa samarbete och samverkan mellan regionala aktörer. Det är områden där det finns regional och lokal rådighet och områden där insatser kan ha stor effekt för att minska länets klimatpåverkan. De fem insatsområdena är:

- Fossilfria resor och transporter
- Ett robust och förnybart energisystem
- Företagens energi- och klimatarbete
- Effektiva och fossilfria byggnader fossilfria byggnader
- Hållbar produktion och konsumtion

Områdena överlappar varandra och många utmaningar och insatser sker i samspel mellan de olika områdena, och denna symbios ökar allt mer. Behovet av samsyn och samordning är stort och de olika insatsområdena går att arbeta med utifrån olika perspektiv och verksamheter.

Beredning

Information om reviderat energi- och klimatprogram har presenterats för kulturnämnd och regional tillväxtnämnd.

Ärendet har beretts inom avdelning energi och klimat, och i samråd med Länsstyrelsen i Örebro län.

Regionstyrelsen behandlade ärendet vid sitt sammanträde 2021-05-25.

Förslag till beslut

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta

att anta reviderad version av energi- och klimatprogrammet för Örebro län.

Yrkanden

Ola Karlsson (M) med instämmande av Patrik Nyström (SD) och Willhelm Sundman (L) yrkar på återremiss av ärendet till förvaltningen med motivering enligt bilaga § 151.

Tjänsteställe, handläggare
Energi och klimat, Linda Svensson

Sammanträdesdatum
2021-06-21--22

FöredragningsPM
Dnr: 20RS5884

Andreas Svahn (S), Mats Gunnarsson (MP) och Torbjörn Ahlin (C) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Propositionsordning

Ordföranden ställer frågan om ärendet ska avgöras idag och finner att regionstyrelsen beslutar att ärendet ska avgöras idag. Därefter ställer han proposition på förvaltningens förslag och finner att regionstyrelsen beslutar enligt förvaltningens förslag.

Reservationer

Ola Karlsson (M), Sebastian Cehlin (M), Willhelm Sundman (L), Patrik Nyström (SD) och Elin Jensen (SD) reserverar sig mot styrelsens beslut till förmån för återremissyrkandet.

Bedömning

I och med en bred förankring under framtagandet av programmet, en utförlig remiss samt förankring i energi- och klimatrådet anser vi att programmet ska antas.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Programmet ger konsekvenser på miljöperspektivet genom arbete för att uppnå de regionala klimatmålen.

Programmet ger inga konsekvenser på barn- och jämställdhetsperspektiven.

Ekonomiska konsekvenser

Finansiering av åtgärderna inom programmet tas separat inför varje åtgärd.

Uppföljning

Årlig uppföljning av mål och statistik sker gemensamt med Länsstyrelsen i Örebro län.
Beslutsunderlag

Beslutsunderlag

FöredragningsPM till regionfullmäktige 2021-06-21--22

Energi- och klimatprogram för Örebro län 2021-2025.

Tjänsteställe, handläggare
Energi och klimat, Linda Svensson

Sammanträdesdatum
2021-06-21--22

FöredragningsPM
Dnr: 20RS5884

Rickard Simonsson
Regiondirektör

Skickas till:

(Ange vem/vilka beslutet ska skickas till)

Örebro läns energi- och klimatprogram 2021–2025

Länsstyrelsen
Örebro län

Region Örebro län

Förord

Kommer att skrivas till antagen version av Andreas Svahn och Maria Larsson.

Innehåll

1. Inledning	5
2. Energi- och klimatprogrammet	5
2.1 Framtagande och genomförande av programmet.....	7
2.2 Relaterade regionala program och styrdokument	7
2.3 Uppföljning av mål och insatser.....	8
2.4 Agenda 2030 och de svenska miljömålen	9
3 Örebro läns nuläge	10
3.1 Regionala förutsättningar.....	15
4.Vision och mål för Örebro län.....	18
4.1 Vision och övergripande mål.....	18
4.2 Vägar för att nå målen.....	19
Livsvillkor, livsstil och beteende.....	19
Samhällsplanering	20
Innovationer och digitalisering	21
Upphandling.....	22
4.3 Omställningens möjligheter	22
5. Insatsområden	24
5.1 Fossilfria resor och transporter.....	25
Mål för resor och transporter	25
Omställning av resor och transporter	25
Transportsektorns klimatpåverkan.....	27
Förslag till insatser	28
5.2 Robust och förnybart energisystem.....	30
Mål för energisystemet	30
Områdets bidrag till klimatomställning.....	30
Energisystemets omställning	31
Bättre hänsyn till målkonflikter	31
Utveckling och implementering av innovationer	32
Robusthet, flexibilitet och resiliens.....	32
Förslag till insatser	32
5.3 Klimatneutrala och energieffektiva företag	34
Mål för företag.....	34

Klimatomställning i företag och industri	34
Företagens energianvändning	35
Företagens resursanvändning och cirkulära system	35
Nya affärsidéer och marknader	36
Förslag till insatser	37
5.4 Effektiv och klimatneutral bebyggelse	38
Mål för bebyggelse	38
Klimatomställning	38
Förslag till insatser	39
5.5 Klimatneutral produktion och konsumtion	41
Mål för produktion och konsumtion	41
Konsumtionens roll i klimatomställningen	41
Livsmedelsproduktion i Örebro län	43
Förslag till insatser	46
Mål och indikatorer för Örebro län	47

1. Inledning

Klimatförändringarna är en av vår tids största utmaningar. Samtidigt har vi människor stora möjligheter att förändra samhällets energiförsörjning och använda jordens resurser både mer effektivt och långsiktigt hållbart.

En omställning av samhället med fokus på cirkulära system och hållbar konsumtion är nödvändig för att möta de utmaningar som finns i både nationella och internationella scenarier om klimatets utveckling. För att klara omställningen behöver vi ett fossilfritt och effektivt energisystem och en hållbar användning av jordens resurser.

Den pågående trenden, där jordens medeltemperatur ökar, måste brytas. En stigande medeltemperatur visar sig bland annat genom att extrema väderförhållanden sker mer frekvent och att havsnivån stiger.

I Sverige går takten till omställning fortfarande för långsamt. Svenskars konsumtion ger fortfarande höga utsläpp utomlands och utsläppen av växthusgaser behöver minska i en allt snabbare takt. Förnybar energi produceras i större utsträckning än någonsin tidigare, men utvecklingen är inte i en tillräcklig takt för att nå de nationella klimatmålen.

För att möta utmaningen och minska vår påverkan på klimatet krävs stora insatser. Energi- och klimatprogrammet har tagits fram för att stötta arbetet med dessa frågor i Örebro län. Programmet visar en gemensam inriktning för klimat- och energiarbete i länet.

Vår gemensamma vision är: I Örebro län arbetar vi tillsammans för att minska klimatutsläppen och använda resurser på ett hållbart sätt. Vi har en effektiv energianvändning och den energi som används är förnybar.

Med visionen vill vi säkerställa en hållbar framtid för kommande generationer i Örebro län

2. Energi- och klimatprogrammet

Vi måste alla bidra till att minska utsläppen av växthusgaser och anpassa vårt samhälle till de klimatförändringar som sker. Klimatet förändras redan nu i snabb takt och medför stor påverkan på många

viktiga samhällsfunktioner och verksamheter.

För att nå energi- och klimatmålen behövs det åtgärder både på internationell och nationell nivå, och även på regional och lokal nivå. De mål som anges i Örebro läns energi- och klimatprogram går i linje med de nationellt beslutade målen, bland annat det nationella klimatmålet om att Sverige inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser år 2045. De nationella målen baseras i sin tur på Parisavtalet som är ett globalt klimatavtal som trädde i kraft 2016. Kärnan i Parisavtalet är att begränsa den globala uppvärmningen genom att minska utsläppen av växthusgaser.

Styrmedel på internationell och nationell nivå är både effektiva och nödvändiga för att göra det möjligt att ställa om. I programmet finns förslag till insatser med fokus på samarbete på regional nivå. De regionala insatserna bör ses som komplement till nationella åtgärder och styrmedel.

Energi- och klimatprogrammet för Örebro län sätter mål och ger förslag till insatser för ett samlat klimatarbete i länet. Programmet ger en bild av gemensamma energi- och klimatmål samt möjliga samarbetsområden för länets aktörer.

Alla är viktiga och behöver bidra i klimatarbetet. Örebro läns energi- och klimatprogram vänder sig i första hand till näringsliv, kommuner, offentlig sektor och civilsamhället. För privatpersoner finns stöd genom olika offentliga och statliga satsningar, såsom exempelvis den kommunala energi- och klimatrådgivningen. Att öka medvetenheten om klimatfrågan på alla nivåer är avgörande för att omställningen ska bli framgångsrik.

För att klara omställningen krävs att vi arbetar tillsammans, över områdesgränser och i nära samarbete med olika aktörer. Många delar i länets regionala utveckling länkas samman i arbetet med energi- och klimatfrågor, från kultur och hälsa till trafik, samhällsplanering och näringsliv. För att nå energi- och klimatmålen behövs ett aktivt och strategiskt klimatarbete med verkningsfulla åtgärder och ett gott samspel mellan olika aktörer.

2.1 Framtagande och genomförande av programmet

Region Örebro län och Länsstyrelsen i Örebro län har i uppdrag att samordna, underlätta och skapa förutsättningar för ett lyckat energi- och klimatarbete i länet. Det gör vi genom att ta fram energi- och klimatprogrammet, revidera och genomföra programmet.

Målet är att tillsammans arbeta för att Örebro län når uppsatta energi- och klimatmål och att bidra till en klimatsmart samhällsutveckling. Vi vill genom energi- och klimatprogrammet erbjuda en plattform för samspel och samarbete på regional nivå. Programmet utgör en grund där vi presenterar gemensamt diskuterade mål och insatser. I länet har Region Örebro län och Länsstyrelsen i Örebro län haft ett gemensamt energi- och klimatprogram sedan 2010, vilket skapar goda förutsättningar för samarbete. Det här programmet är en revidering av tidigare program.

I programmet presenteras förslag till insatser. De ska ses som inspiration för länets aktörer för att komma till konkreta insatser. Förslagen till insatser kommer även att utgöra grunden för konkreta handlingsplaner som tas fram utifrån energi- och klimatprogrammet. Handlingsplanerna kommer innehålla förslag på åtgärder för minskade klimatgasutsläpp inom de olika fokusområdena. I handlingsplanen specificeras vad som ska göras, hur och när det ska göras samt vilka aktörer som berörs.

År 2021 startade länsstyrelsen och regionen tillsammans Örebro läns energi- och klimatråd. Rådets syfte är att tillsammans med näringsliv, kommuner och myndigheter öka takten i klimatomställning. Det är ett forum för vidare arbete med målen i energi- och klimatprogrammet och ska öka länets förutsättningar för fossilfri konkurrenskraft. Rådet kommer utgöra en tvärsektoriell plattform för kunskapsutbyte och erfarenheter mellan aktörer från olika branscher.

2.2 Relaterade regionala program och styrdokument

Det finns ett antal regionala planer och program som relaterar till energi- och klimatprogrammet på olika vis. Här listas exempel på sådana planer och program.

- *Tillväxt och hållbar utveckling i Örebro län* regional utvecklingsstrategi (RUS) för Örebro län 2018–2030. Strategin är en gemensam vägvisare för att skapa bästa gemensamma framtid för människor och verksamheter i Örebro län. Strategin identifierar utmaningar och strategiska inriktningar som syftar till att nå målen: stark konkurrenskraft, hög och jämlik livskvalitet samt god resurseffektivitet. Energi- och klimatprogrammet för Örebro län ska bidra till målen i den regionala utvecklingsstrategin.
- *Länstransportplan 2018–2029*, långsiktig planering av de infrastrukturåtgärder som behöver vidtas och prioriteras i länet.
- *Regionalt trafikförsörjningsprogram för Örebro län*, behandlar kollektivtrafikens utveckling.
- *Regional handlingsplan för livsmedel i Örebro län*, handlingsplan för ökad och hållbar livsmedelsproduktion i Örebro län 2018–2023.
- *Handlingsplan för hållbara resor och transporter i Örebro län*.
- *Örebro läns regionala digitala agenda*, plan för hur den tekniska utvecklingen inom digitaliseringen ska kunna tas tillvara ur olika samhällsliga perspektiv.
- *Innovationsstrategi Örebroregionen*, strategi för smart specialisering.
- *Handlingsplan för näringsliv och entreprenörskap 2018–2022*.
- Regionalt skogsprogram för Örebro län. (under framtagande år 2021)

Energi- och klimatprogrammet ingår i åtgärdsplanen för de regionala miljömålen, som ett förtydligande av arbetet inom fokusområdet *Minskad klimatpåverkan*. Programmet kopplar också till länsstyrelsens och regionens respektive interna hållbarhetsprogram/miljöledningsprogram.

2.3 Uppföljning av mål och insatser

Örebro läns energi- och klimatprogram ska ge vägledning för det regionala klimat- och energiarbetet fram till år 2030. Under denna period kommer klimat- och energiarbetet att utvecklas på alla nivåer i samhället. För att strategin ska vara aktuell och relevant gör regionen och länsstyrelsen en årlig uppföljning, i syfte att utvärdera utvecklingen inom alla insatsområden. Resultatet av måluppfyllnad och statistik sprids via organisationernas webbplatser, uppföljningsrapporter och en årlig energi- och klimatkonferens. Resultat av uppföljning rapporteras även löpande till respektive organisations ledning och i andra sammanhang, exempelvis den nationella miljömålsuppföljningen.

Länsstyrelsen har regeringens uppdrag att samordna och följa upp miljöarbetet i länet och rapportera utvecklingen till regeringen. I uppdraget ingår att årligen göra en bedömning av utvecklingen för miljö kvalitetsmålen i länet. Målen i energi- och klimatstrategin är regionala tilläggs mål för miljö kvalitetsmålet *Begränsad klimatpåverkan* och följs upp i samband med uppföljning av miljö kvalitetsmålen.

2.4 Agenda 2030 och de svenska miljömålen

Agenda 2030 och de 17 globala målen för hållbar utveckling antogs av FN:s samtliga medlemsstater 2015. Syftet med målen är att de ska bygga vidare på millennieutvecklingsmålen samt utgöra en arena för arbete med hållbar utveckling. Målen är dessutom tänkta att ge alla människor mänskliga rättigheter och att uppnå jämställdhet. Målen är odelbara och tar hänsyn till, och försöker balansera de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, sociala och miljömässiga.

Energi- och klimatprogrammet för Örebro län samspelar direkt med fem av de globala hållbarhetsmålen: Hållbar energi för alla (Mål 7), Hållbar industri, innovationer och infrastruktur (Mål 9), Hållbara städer och samhällen (Mål 11), Hållbar konsumtion och produktion (Mål 12) samt Bekämpa klimatförändringarna (Mål 13). Men kopplingar finns även till de övriga målen i Agenda 2030.

Länsstyrelsen har genomfört en nulägesanalys av Agenda 2030 i Örebro län¹. Av nulägesanalysen framkom att Örebro län liksom övriga Sverige har utmaningar bland annat i att säkerställa en hållbar konsumtion och produktion, och att bekämpa klimatförändringarna. Denna bedömning grundar sig i tillgängliga indikatorer.

Sveriges 16 miljö kvalitetsmål² bidrar till att vi uppnår den miljömässiga dimensionen av de globala målen i Agenda 2030. Länsstyrelsen har uppdraget att samordna det regionala arbetet för att vi ska uppnå de svenska miljömålen.

¹ <https://www.lansstyrelsen.se/orebro/tjanster/publikationer/2019/nulagesanalys-av-agenda-2030-i-orebro-lan.html>

² Sveriges miljömål - Sveriges miljömål (sverigesmiljomal.se)

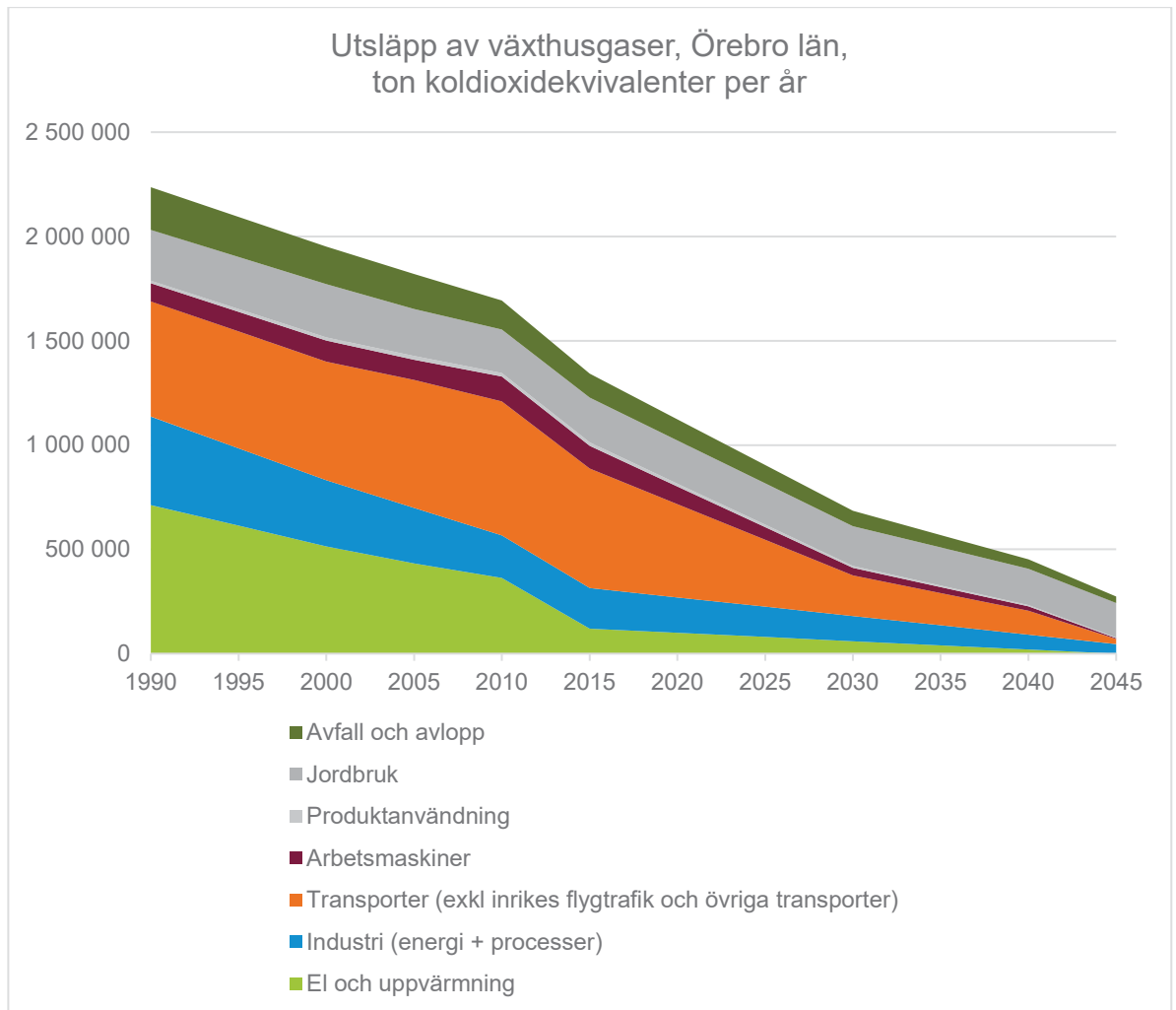
3 Örebro läns nuläge

Örebro läns klimatutsläpp minskar³. Men trots att utsläppen av växthusgaser minskat i Örebro län, liksom i riket, har inte utvecklingen skett i tillräcklig takt för att nå de nationella klimatmålen.

Länets territoriella utsläpp av växthusgaser 2018 var drygt 1,3 miljoner ton koldioxidekvivalenter, varav en dryg tredjedel kom från inrikes transporter. Därefter följer i fallande ordning: jordbruk, avfall inklusive avlopp, industri samt el och fjärrvärme. Se figur 1 nedan.

I diagrammet i figur 1 visas växthusgasutsläpp i Örebro län från 1990 fram till 2018. Därefter är det en beräknad utsläppsnivå från 2019-2045. I diagrammet framgår hur växthusgasutsläppen per sektor ser ut sedan år 1990, då de totala utsläppen var drygt 2,2 miljoner ton. År 2018 var utsläppen 1 349 000 ton. De områden som står för i princip hela minskningen av växthusgasutsläpp sedan 1990 i länet är uppvärmning, el och fjärrvärme samt industrier. Till år 2030 behöver växthusgasutsläppen vara en god bit under 700 000 ton och till år 2045 ska de vara under 275 000 ton för att klara 1,5-gradersmålet enligt Parisavtalet.

³ Länsstyrelsens uppföljning av länets miljömål

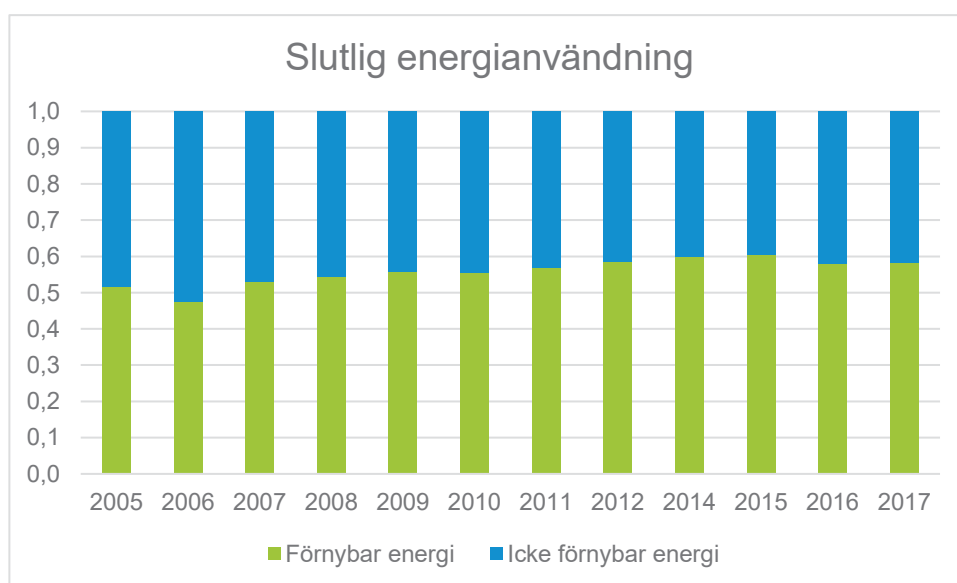
Figur 1 Diagrammet visar växthusgasutsläpp per sektor⁴. T o m 2018 är fastställda data, år 2030 och 2045 är beräknade enligt nationellt mål. År 2030 och 2040 är beräknade som medeltal. Konsumtionsbaserade utsläpp och utsläpp utanför länets gränser ingår inte i siffrorna.

Diagrammet visar de territoriella utsläppen, det vill säga utsläpp som uppstår i verksamhet som utförs i länet. Statistik som beräknas på det sättet visar hur de geografiska utsläppen utvecklas över tid. Territoriella utsläpp är del av Sveriges officiella statistik. Statistiken används för att följa upp klimatmålen som satts upp inom FN, EU och nationellt för Sverige, samt för regional uppföljning av Örebro läns energi- och klimatmål.

⁴ Nationella emissionsdatabasen - rus (lansstyrelsen.se)

En stor del av Sveriges utsläpp kommer från svenskarnas konsumtion och ger utsläpp på andra platser i världen. Dessa utsläpp beräknas som konsumtionsbaserade utsläpp. Till de konsumtionsbaserade utsläppen räknas en produkts alla utsläpp, som skett i tidigare led innan den konsumeras, oavsett var dessa utsläpp sker. Även om utsläppen sker någon annanstans än i Sverige så är det våra val och vår konsumtion som ger de utsläppen. Det går än så länge endast att mäta de konsumtionsbaserade utsläppen enligt schablon på nationell nivå.

I diagrammet i figur 2 nedan visas andelen förnybar energi av energianvändningen i Örebro län. Inom energianvändning har många åtgärder genomförts, som exempelvis att oljepannor fasats ut, att produktionen av förnybar el ökat och att fjärrvärmens har en hög och ökande andel förnybar energi. Men trots detta har andelen förnybar energi varit stabil på samma nivå kring 58–60 procent sedan 2011. För att nu komma vidare och nå en högre andel förnybart måste ytterligare satsningar göras.

Figur 2 Figur Andel förnybar respektive icke förnybar energi av energianvändningen i Örebro län. Källa: SCB

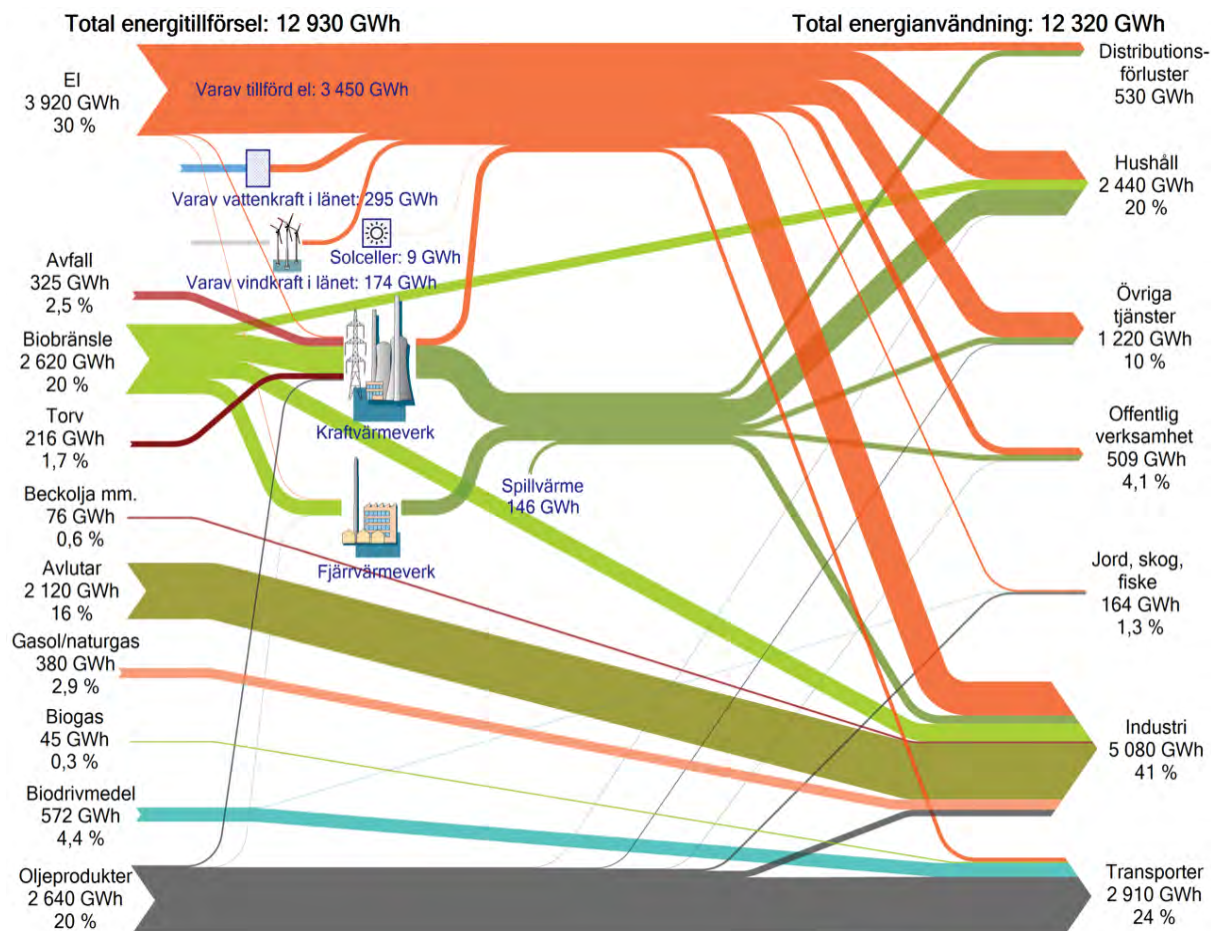
Energieffektivisering är ett viktigt verktyg för att nå länets mål. Det leder förutom till mindre energiåtgång också till effektivare resursanvändning och lägre utsläpp av växthusgaser. Ett företag kan öka sin konkurrenskraft och minska sina kostnader genom energieffektivisering. Det ökar företagets miljöprofilering, samtidigt som en minskad energianvändning bidrar till att

företag påverkas mindre av prisförändringar på energi. Det är därför viktigt att informera och stötta företag och industrier i arbetet för energieffektivisering.

Ur klimatsynpunkt är det särskilt angeläget att effektivisera elanvändningen och att kapa effekttoppar. Det är också vanligt att prismodeller för energi är utformade så att minskning av effekttoppar är det som påverkar företags energikostnader mest. Att minska belastningen på el när den används som mest och kunna sprida ut användningen över dygnet ger ett lägre effektbehov och större möjlighet att klara energibehovet med förnybar el.

Sankeydiagrammet i figuren nedan visar energiflöden, där flödespilarnas storlekar motsvarar energimängder. Diagrammet visar ett användarperspektiv där den slutliga energianvändningen visas till vänster och tillförsel, omvandling och typ av energi redovisas till höger.

Diagrammet visar exempelvis att biobränsle för uppvärmning och kraftproduktion (ljusgröna streck) utgjorde 20 procent av den totala energitillförseln, och användes av hushåll och industri. Biobränsle används även i kraftvärmeverk som även producerar el (orangea streck). Kraftvärme och fjärrvärme levererar sedan energi till hushåll, offentlig verksamhet, industri och övriga tjänster. Det finns också vissa distributionsförluster.

Figur 3 Sankeydiagram för Örebro län 2018. Energimängderna redovisas i energimåttet GWh (gigawattimmar).

Sankeydiagrammet i figur 3 visar energiflöden för 2018. I tidigare energi- och klimatprogram finns ett Sankeydiagram för 2014. I en jämförelse med siffrorna från 2014 så har total energitillförsel ökat med 4,3 procent till 2018. Den totala energianvändningen har ökat med 1 procent mellan 2014 och 2018.

Sett till de största energislagen, så har energitillförsel i form av el har ökat med 7,7 procent och biobränsle ökat med 6,9 procent. Avlutar har minskat med 7,8 procent och oljeprodukter har minskat med 9,9 procent. På användarsidan har industrin minskat sin energianvändning med 1,7 procent och transporter har ökat sin energianvändning med 4,3 procent. Biodrivmedel har ökat från 1,9 procent till 4,4 procent och oljeprodukter minskat från 24 procent till 20 procent.

3.1 Regionala förutsättningar

Örebro län består av tolv kommuner. Kommunerna arbetar med energi- och klimatfrågor inom respektive kommun. De mindre kommunerna har kommunala samarbeten som i olika utsträckning rör frågor om exempelvis avfallshantering, miljötillsyn, upphandling och samhällsbyggnad.

Både skogsbruk och jordbruk är nära relaterade till energi- och klimatfrågan och en god samverkan mellan sektorerna är en förutsättning för ett framgångsrikt klimatarbete.

Den produktiva skogsmarken dominerar i länet och skogsbruket har främst en positiv påverkan på klimatet. Växande skog tar genom fotosyntes upp koldioxid från luften och binder kolet i sina vävnader, vilket betyder att skogen är en potential för kollagring. I ett land med mycket skog, som Sverige, debatteras därför skötsel av skog ur klimatperspektiv⁵. Hur skogen brukas är av stor betydelse både ur ett energi- och klimatperspektiv. Skogsbruket har en viktig roll i arbetet med att minska människans klimatpåverkan och anpassa samhället till klimatförändringar. Skogen är även en betydande resurs i form av biomassa och är en viktig råvara i många produkter som vi använder dagligen.

Åkermark utgör 11 procent av markanvändningen i Örebro län. Jordbruket domineras av odling av spannmål. Djurinnehavet domineras av svin, fjäderfä och nötkreatur. Regeringen har antagit en långsiktig nationell livsmedelsstrategi som ska bidra till att potentialen för hela livsmedelskedjan nyttjas fullt ut. Det innebär en ökad och hållbar produktion av mat. För att möjliggöra det tillåts jordbrukssektorn ha kvar en viss mängd växthusgasutsläpp även år 2030 och 2045. Den ökande produktionen ställer dock krav på ett mer klimatanpassat jordbruk med en högre grad av energieffektivisering och en högre andel förnybar energi. Jordbruket är nära kopplat till vår konsumtion av livsmedel; se mer under avsnittet Produktion och konsumtion.

Näringslivet i länet är lönsamt och tillväxten ligger i nivå med övriga riket. I Örebro län finns en bred industri som svarar för 45 procent av den regionala ekonomin. Det finns en bredd av industriföretag, från internationella

⁵ Örebro läns skogar ur ett klimatperspektiv (lansstyrelsen.se)

utlandsägda stora industriföretag, underleverantörer till fordonsindustrin och tunga fordon, gruv- och verkstadsindustri till företag inom bearbetning, processindustri och automation/robotik. Industrinära tjänsteföretag finns också i vårt län, liksom strategiskt viktiga industriella aktörer inom försvarsindustrin. Inom förädling finns det både stora och medelstora livsmedelsproducerande företag i länet. Örebro län är också en av de snabbast växande besöksnäringarna i landet.

Genom Klimatklivet har flera industrier och företag kunnat energikonvertera produktionen, det vill säga övergå från fossila till förnybara bränslen. Klimatklivet är ett stöd som tillhandahålls av naturvårdsverket. Stödet kan ges till lokala och regionala investeringar som minskar utsläppen av växthusgaser.

Örebro län har ett geografiskt läge i landet och i Skandinavien som gör att det är väl lämpat som logistikcentrum. Ett antal stora företag har sina centrallager här. Det innebär även att utsläppen från godstransporter är högre i länet än de skulle vara om transportererna var färre. Det pågår i länet ett brett arbete för att skapa en hållbar logistikregion.

Region Örebro län har, tillsammans med regionala aktörer, gjort en utvärdering av länets styrkor och svagheter inom innovationer. Dessa presenteras i *Innovationsstrategi för Örebroregionen*, och där pekas de områden ut där länets aktörer har unika möjligheter att utvecklas.

En utmaning som behöver mötas både på regional och nationell nivå är en stabil elförsörjning och en tillräcklig kapacitet i elnätet. Hur möter vi den allt större efterfrågan på tillgång till el inom exempelvis transporter och industri, samtidigt som en större andel av elproduktionen sker från förnybara, väderberoende kraftslag? Enligt rapporten *Kraftförsörjning inom östra Mellansverige*⁶ behövs samverkan och samordning, exempelvis mellan nätutveckling och fysisk planering. Det finns också goda möjligheter att nyttja innovationer på energiområdet för ett mer flexibelt och robust elnät. Örebro län ligger i framkant kring att ha en helhetssyn på energianvändningen där bland annat resurseffektiv bebyggelse utvecklas i samspel med lokala energisystemlösningar.

⁶ Utgiven av Region Stockholm, TRN 2019-0170.

Avfallshanteringens utsläpp utgör en större andel av de totala utsläppen i länet än nationellt, men här spelar lokaliseringen av flera nationella avfallsanläggningar i länet roll. Att en anläggning tar emot en stor mängd avfall kan minska utsläppen totalt för den kategorin, men i länet eller kommunen där anläggningen finns blir utsläppen högre.

4. Vision och mål för Örebro län

Energi- och klimatprogrammets övergripande vision och mål presenteras här. Även vägar framåt för att nå målen och möjligheterna med en omställning lyfts under detta kapitel.

4.1 Vision och övergripande mål

I Örebro län arbetar vi tillsammans för att minska klimatutsläppen och använda resurser på ett hållbart sätt. Vi har en effektiv energianvändning och den energi som används är förnybar.

Med visionen vill vi säkerställa en hållbar framtid för kommande generationer i Örebro län.

Det finns tre övergripande mål för att nå visionen:

- 1. Minska utsläppen av växthusgaser**
Mål: Utsläppen av totala växthusgaser i Örebro län ska år 2030 vara 60 procent lägre än 2005 års nivåer. Delmål 2025: En minskning med 50 procent.
- 2. Öka andelen förnybar energi**
Mål: Energianvändningen i Örebro län ska år 2030 bestå av minst 80 procent förnybar energi. Delmål 2025: minst 75 procent förnybar energi.
- 3. Öka energieffektiviseringen**
Mål: Energianvändningen i Örebro län ska år 2030 vara 50 procent effektivare jämfört med 2005. Delmål 2025: En effektivisering med 45 procent.

De tre målen ska gemensamt leda till ett klimatneutralt och resurseffektivt län utan nettoutsläpp av växthusgaser år 2045. Det motsvarar även det nationella målet.

Indikatorer till samtliga mål återfinns sist i programmet.

4.2 Vägar för att nå målen

För att nå energi- och klimatmålen krävs en bred ansats, många insatser och områden går in i varandra. De olika förutsättningar som listas här kan ha påverkan på många olika insatsområden och på ett flertal nivåer och verksamheter.

Livsvillkor, livsstil och beteende

Naturens resurser används i en ohållbar takt, och fossila bränslen är en ändlig resurs som förr eller senare kommer att ta slut. Det är ett faktum att samhället står inför en omställning, från en fossilbaserad till fossilfri ekonomi. Omställningen involverar hela samhället, politiken och näringslivet såväl som människors livsstil. Ett sätt att se på omställningen är som en chans att tänka om, vilket kan ha synergieffekter med andra samhällsutmaningar.

Människors hälsa är starkt kopplad till livsvillkor och beteenden. I Örebro län är den självskattade hälsan generellt god men det finns stora skillnader mellan olika grupper. Insatser inom energi och klimat måste därmed verka och riktas på olika sätt för olika grupper för att ta hänsyn till skillnader i livsvillkor och förutsättningar.

De som är unga idag är de som kommer att leva i vårt framtida samhälle. Närmare 80 procent av eleverna i årskurs två på gymnasiet ser ganska eller mycket ljust på framtiden för sin personliga del, medan ungefär 25 procent ser ganska eller mycket ljust på framtiden för världen i stort⁷. Miljö och klimat är det som lyfts fram som de viktigaste framtidsfrågorna för världen i stort. Att lösa dessa problem skulle alltså ge ungdomarna en större framtidstro. Genom att rusta barn och unga för framtiden och lägga grunden för goda livsvillkor och levnadsvanor samt jämlik och jämställd hälsa kan vi bygga ett mer hållbart, motståndskraftigt och hälsosamt samhälle.

Trenderna pekar på att vi i det nya samhället efter klimatomställningen kommer att ha en annan livsstil, men också en annan syn på livskvalitet samt nya rådande normer. För att skapa en jämn övergång till ett mer hållbart samhälle behövs redan idag utveckling, förändrade attityder och förändrade handlingsmönster. Det som idag betraktas som livskvalitet

⁷ Liv och hälsa ung 2020

utifrån dagens ohållbara konsumtion och livsstil måste ersättas med andra värden. Här kan exempelvis länets kulturliv och naturvård spela en viktig roll genom att erbjuda sådana värden och en alternativ, mer hållbar konsumtion.

Samhällsplanering

Samhällsplanering handlar i vid bemärkelse om hur vi ska planera, det vill säga utveckla och bevara, samhället långsiktigt hållbart. I planeringen är samspelet mellan bebyggelse, infrastruktur, transporter och energilösningar en viktig förutsättning för att skapa långsiktigt hållbara regioner och städer. Den fysiska planeringen har en lång tidshorisont och dess utformning kommer vara styrande i många år framöver. Det är därmed nödvändigt att ta hänsyn till både nuvarande och långsiktig klimatomställning i planeringen.

Hållbar samhällsutveckling omfattar bland annat hållbar planering av bostäder och lokaler, elnät, vägar, offentliga platser, transporter, återvinning och säker kemikaliehantering. Men också bevarande av natur- och kulturvärden, möjlighet till livsmedelsproduktion, klimatanpassning och samhällsskydd.

Samhället är i ständig förändring och det utvecklas nya former för att organisera och planera samhället och ekonomin. Samhällsplanering på lokal och regional nivå är ett grundvillkor för många insatser för en minskad klimatpåverkan. Om transporter och resor ska bli mer klimatsmarta och effektiva, om restvärme ska tillvaratas och om produktionen av förnybar energi ska öka, måste samhällsplaneringen bidra med goda förutsättningar. En statlig, regional och kommunal samverkan och samordning kring fysisk planering och tekniska system är viktig för att skapa hållbara gemensamma lösningar i klimat- och energifrågor.

Frågor som rör klimat och energi behöver diskuteras i ett tidigt skede. Det görs mellan berörda aktörer när man tar fram för området relevanta regionala kunskaps- och planeringsunderlag samt kommunala visioner, strategier och översiktsplaner. I dessa processer görs avvägningar och prioriteringar mellan olika intressen och hänsyn kan tas till skilda behov och krav. I den kommunala översiktsplanen ska alltid konsekvenserna av föreslagen markanvändning utredas, vilket gynnar långsiktigt hållbara lösningar.

Det finns flera mer specifika möjligheter till energi- och klimatåtgärder inom fysisk planering, vilket också specificeras för respektive insatsområde senare i programmet.

Innovationer och digitalisering

En allt snabbare utveckling i omvärlden kräver god förmåga till innovation och förnyelse. För att kunna klara den omställning som samhället står inför behöver vi stötta utvecklingen av innovationer och nya lösningar.

I omställning till ett mer hållbart samhälle behövs det nya innovationer. Tekniska lösningar kan bidra till minskade utsläpp samtidigt som nya innovativa tjänster är viktiga för att förändra exempelvis beteenden eller konsumtionsmönster. En tidig omställning och anpassning till framtida energi- och miljökrav innebär att nya innovativa affärsmodeller kan skapas.

Ett förändrat klimat, förändrade beteenden och en förändrad samhällsplanering innebär även nya samhällsutmaningar. För att kunna hantera och klara dessa utmaningar krävs innovationskraft i hela samhället och en aktiv samverkan av flera parter för att nå hållbara resultat. En innovation kan vara en ny teknisk lösning. Men för att denna ska kunna realiseras krävs ibland exempelvis även en förbättrad infrastruktur, förändrade regelverk, utvecklade sätt för innovationsupphandling eller en ny innovativ affärsmodell. För att lyckas ställa om behövs därför en helhetssyn där flera parter samverkar och samspelar för att klara omställningen till ett mer hållbart samhälle.

Det är därför nödvändigt för ett litet län som Örebro att arbeta strategiskt och långsiktigt med innovationsfrågor. Det bidrar till att skapa förutsättningar för en positiv näringslivs- och samhällsutveckling med ett tydligt samspel mellan näringsliv, akademi, civilsamhälle och offentlig sektor. Örebroregionen behöver starka innovativa miljöer, offentliga och privata, där forskning och goda idéer ges kraft att växa till livskraftiga företag.

Digitalisering leder i sig själv inte till minskade klimatutsläpp, utan det handlar om hur den digitala tekniken används, men även hur utrustning tillverkas och i vilken takt den byts ut. Digitaliseringen av samhället kan hjälpa oss att minska klimatpåverkan genom effektivisering och

automatisering. Det kan bland annat innebära ökade möjligheter till smart styrning av fordon, inomhusklimat eller industriprocesser.

Upphandling

Miljömässigt hållbar upphandling bidrar till minskad miljö- och klimatpåverkan och att vi lättare kan nå länets uppsatta energi- och klimatmål. Offentliga organisationer förväntas gå före och upphandling är ett viktigt verktyg för att uppnå miljömål, bland annat genom att arbeta strategiskt med inköp och ställa krav på hållbarhet i upphandlingar. Vid en upphandling bör klimat-, effekt- och energikrav ges betydelse, och viktas mot pris där det är möjligt och relevant.

Hållbar upphandling underlättar omställningen till ett fossilfritt samhälle, minskar användningen av plast, antibiotika och farliga kemiska ämnen samt skapar förutsättningar för tekniska innovationer inom miljöområdet⁸. Det bör även styra till resursminimering och återbruk eller återanvändning där det är möjligt.

Under avtalsperioden måste kraven i upphandlingen följas upp, så att de miljökrav som ställdes i upphandlingen också efterlevs. Svag eller utebliven uppföljning av miljökrav kan leda till en ojämlig konkurrens för aktörer med högre ambition inom hållbarhet. Det kan också motverka långsiktig hållbar utveckling och investeringar.

4.3 Omställningens möjligheter

En omställning till ett hållbart samhälle kräver både nya system i samhället och nya hållbara lösningar. Omställningen innebär även möjligheter och förbättringar inom andra områden.

Nedan listas några exempel på omställningens möjligheter:

- Företagens konkurrenskraft ökar då;
 - kontinuerlig energi- och resurseffektivisering minskar driftkostnader och gör företag mindre känsliga för prisförändringar på energi,

⁸ Miljömässigt hållbar upphandling | Upphandlingsmyndigheten

- företagen är förberedda på nya upphandlingskrav och ökad efterfrågan på hållbara produkter och tjänster lokalt, nationellt och internationellt,
- en tidig anpassning till klimatomställningen innebär att företag kan driva innovationer och utveckling av nya produkter och tjänster,
- en cirkulär ekonomi leder till nya affärsmodeller där restprodukter inte längre är avfall utan nya råvaror.

Den regionala arbetsmarknaden och arbetsmiljön förbättras då;

- företagens konkurrenskraft ökar,
- regional produktion av förnybara bränslen som exempelvis biobränslen ökar,
- reparation och återbruk breddar och regionaliserar arbetsmarknaden.

Människors hälsa förbättras då;

- minskade transporter, nya resmönster och nya fordon med förnybara bränslen ger bättre luftkvalitet och minskat trafikbuller,
- cykel, gång och resor via kollektivtrafiken ersätter bilresor,
- mängden grönska i städerna ökar,
- byggnader anpassas för att bättre kunna stå emot temperaturvariationer.

Miljön förbättras ur andra avseenden då;

- ökad andel regional produktion minskar transportbehovet,
- energi- och resurseffektiva cirkulära system minskar slöseriet med naturresurser,
- minskad användning av plaster minskar spridning av mikroplaster och utsläppen av växthusgaser från plast tillverkad av fossila källor,
- den biologiska mångfalden ökar genom minskade utsläpp, ökad mängd grönstrukturer och cirkulära system.

5. Insatsområden

För att uppnå energi- och klimatprogrammets vision och långsiktiga mål har fem insatsområden identifierats

Insatsområdena har identifierats utifrån möjligheterna att skapa samarbete och samverkan mellan regionala aktörer. Det är områden där det finns regional och lokal rådighet och områden där insatser kan ha stor effekt för att minska länets klimatpåverkan. De fem insatsområdena är:

- Fossilfria resor och transporter
- Robust och förnybart energisystem
- Klimatneutrala och energieffektiva företag
- Effektiv och klimatneutral bebyggelse
- Klimatneutral produktion och konsumtion

Områdena överlappar varandra och många utmaningar och insatser sker i samspel mellan de olika områdena, och denna symbios ökar allt mer. Behovet av helhetssyn och samordning är stort och de olika insatsområdena går att arbeta med utifrån olika perspektiv och verksamheter.

Indikatorer till samtliga mål återfinns sist i programmet.

5.1 Fossilfria resor och transporter

Transporter och resor står idag för en stor del av länets energianvändning och utsläpp av växthusgaser. Vi behöver ställa om såväl resvanor och transportmönster som vilka fordon och drivmedel vi använder.

Mål för resor och transporter

1. År 2030 är transporterna i Örebro län fossiloberoende⁹.
2. Andelen förnybara drivmedel i Örebro län ökar.
3. Andelen hållbara resor i Örebro län ökar¹⁰.

Omställning av resor och transporter

För att Örebro län ska nå fossiloberoende transporter till 2030 behöver vi göra flera förändringar där den egna bilen har en minskad roll som transportmedel. Tillgängligheten behöver i högre grad lösas genom effektiv kollektivtrafik samt förbättrade möjligheter att gå och cykla. Transporterna kommer att behöva ställa om till mer energieffektiva fordon och förnybara drivmedel, där alla olika förnybara drivmedel behövs i omställningen.

Utsläpp från inrikes resor och transporter står för 39 procent av Örebro läns klimatpåverkande utsläpp¹¹. Arbetsmaskiner räknas för sig och står för sju procent¹². Det nationella målet är att minska utsläppen från resor och transporter med 70 procent till 2030 jämfört med år 2010. För att nå målet till 2030 måste utsläppen minska med åtta procent varje år¹³. 2018 var minskningen i Örebro län ungefär tre procent.

9 Målet innebär minska klimatpåverkan från inrikes transporter med 70 % till år 2030 jämfört med år 2010. Klimatpåverkan från inrikes flygresor ingår i EU:s system för handel med utsläppsrätter.

10 Hållbara resor definieras som resor som sker via gång, cykel eller med kollektivtrafik.

11 Regional utveckling och samverkan i miljömålssystem (2019) RUS emissionsdatabas. <http://extra.lansstyrelsen.se/rus/Sv/statistik-och-data/Pages/default.aspx>.

12 I beräkningarna ingår alla undersektorer under Transporter utom internationella flyg samt Arbetsmaskinernas alla underkategorier.

13 Trafikverket (2020) PM: Biodrivmedel och energieffektiva fordon minskade utsläppen 2019 - men takten behöver öka för att nå 2030-målet.

Region Örebro län och Länsstyrelsen i Örebro län antog år 2020 *Handlingsplan för hållbara resor och transporter i Örebro län* som presenterar en åtgärdslista och drivmedelsprioritering för länet. För att klara omställningen enligt uppställda mål måste handlingsplanen följas. Handlingsplanen tog fram en drivmedelsprioritering utifrån regionala förutsättningar samt klimat- och miljömål. Drivmedelsprioriteringen är:

1. Biogas, förnybar el och vätgas
2. Etanol
3. Biodiesel
4. Fossila drivmedel med inblandning av förnybara drivmedel

För att fler personer ska kunna leva hållbart i städer och samhällen krävs också att det finns en infrastruktur och en samhällsplanering som möjliggör detta. I och med att förutsättningarna skiljer sig mellan olika platser och för olika grupper av människor måste det också finnas varierande lösningar som möjliggör och underlättar att välja hållbara och fossilfria transporter.

Upphandling

När miljö- och energikrav ställs vid upphandling kan hållbara och klimateffektiva lösningar, produkter och tjänster gynnas. Gemensamma kravprofiler kan utarbetas och innovationsupphandlingar kan användas för att förändra produktutvecklingen. Det kan till exempel innebära nya koldioxidsnåla lösningar för transporter.

För att gynna en omställning inom transportsektorn bör längre upphandlingsperioder användas, samt stegvis ökande krav under upphandlingsperioden för till exempel fordon och förnybara drivmedel. Det kan då möjliggöra nya inköp för företag där nya fossilfria och energieffektiva transportmedel kan främjas.

Signaler kommer från åkerier att de står redo att ställa om till förnybara bränslen i sina erbjudanden om offentliga aktörer har det som krav i upphandlingen. Kravet behövs för att göra investeringen möjlig.

Transportsektorns klimatpåverkan

Utsläppen av växthusgaser från transportsektorn kommer till största delen från vägtrafiken, och på vägarna är det personbilar och tunga lastbilar som ger upphov till de stora utsläppen.¹⁴

Utsläpp från personbilar beror på tre faktorer: hur långa sträckor bilarna körs, hur stor bränsleförbrukning bilarna har och hur stor andel av bränslet som är förnybart.

Utvecklingen går mot energieffektivare fordon och ökad andel förnybara bränslen samtidigt som trafiken ökar och därmed genererar nya utsläpp. Risken med effektivare fordon är också att vi reser mer eftersom mindre drivmedel används. Men i längden leder också det till ökade utsläpp.

Av de drivmedel som levereras till transporter inom Örebro län är andelen förnybara drivmedel idag 25 procent. Ungefär hälften av de förnybara drivmedel som levereras i Örebro län är låginblandad i bensin och diesel, det vill säga att de tankas som vanligt i konventionella bensin- och dieselfordon.

För att nå målet till 2030 om minskade utsläpp i transportsektorn måste trafikarbetet med energiintensiva och utsläppstunga trafikslag som personbil, lastbil och flyg minska. Det kan ske med en överflyttning till mer energieffektiva färdmedel och trafikslag, samt genom att transporter effektiviseras, kortas eller undviks. Fordons- och transportbranschen har tagit flera steg mot fossilfria resor, men mätningar visar att minskningen av utsläpp från fordon måste gå snabbare.

Persontransporter

Persontransporter genererade 2018 utsläpp på drygt 315 000 ton växthusgaser i Örebro län. Det innebär en minskning med 19 procent sedan 2010. Människors val av färdmedel ger en stor skillnad i klimatpåverkan.

¹⁴ <https://2030.miljobarometern.se/nationella-indikatorer/overgripande-nyckeltal/vaxthusgasutslapp-fran-transportsektorn-k3/>

Godstransporter

Örebro län är ett nav för Sveriges transportnäring och allt fler investerar i länet inom transport- och logistikområdet. Därför behöver länet vara en förebild när det gäller att nå klimatmålen för transportsektorn.

Åkerinäringen lyfter i *Färdplan för fossilfrihet i åkerinäringen* att en del av lösningen är en större andel biobränsle för att klara målen till 2030. El och digitalisering är också viktiga pusselbitar i lösningen.

Godstransporter kan effektiviseras genom högre fyllnads- eller belägningsgrad. Genom att arbeta med samordning och returtransporter är det också möjligt att minska antalet onödiga transporter. Klimatpåverkan från transporter minskar även genom att godstransporter flyttas från väg till järnväg.

Arbetsmaskiner

Arbetsmaskiner står idag för sju procent av Örebro läns klimatpåverkande utsläpp¹⁵. Arbetsmaskiner drivs mestadels av diesel men allt fler arbetsmaskiner kan gå på el. För större arbetsmaskiner finns det än så länge få förnybara alternativ att välja mellan, men utveckling pågår och stöd finns att söka för eldrivna arbetsmaskiner¹⁶.

Förslag till insatser

1. Arbeta konsekvent och långsiktigt med förutsättningar och beteendepåverkan samt använd fysisk planering för att öka andelen resor med kollektivtrafik, cykel och gång.
2. Arbeta för en länsövergripande överenskommelse mellan offentliga aktörer om att upphandla och använda förnybara drivmedel samt infrastruktur för dessa. En gemensam strategisk överenskommelse skapar även en tydlighet och förutsägbarhet för näringslivet.
3. Planera för hållbar pendling och underlätta för smart mobilitet där olika transportsätt kan kombineras.

15 Regional utveckling och samverkan i miljömålssystem (2019) RUS emissionsdatabas. Tillgänglig från: <http://extra.lansstyrelsen.se/rus/Sv/statistik-och-data/Pages/default.aspx>.

16 <https://www.energimyndigheten.se/klimat--miljo/transporter/transporteffektivt-samhalle/klimatpremie/>

4. Öka tillgänglighet till, och användning av, förnybara drivmedel och laddpunkter. Öka efterfrågan på förnybara drivmedel genom att ställa krav på förnybara drivmedel i upphandlingar.
5. Främja utvecklingen av hållbara logistikjänster och godstransporter, inklusive effektivisering och beteendeförändringar för minskad bränsleanvändning, genom att samarbeta med logistiksektorn och universitet i länet.
6. Följ drivmedelsprioritering enligt ”Handlingsplan för hållbara resor och transporter i Örebro län”¹⁷

¹⁷ Handlingsplan för hållbara resor och transporter i Örebro län.pdf (regionorebrolan.se)

5.2 Robust och förnybart energisystem

Ett robust och förnybart energisystem - ett flexibelt energisystem som klarar en ökad efterfrågan och där en stor produktion av förnybar energi kan integreras.

Mål för energisystemet

1. Ökad förnybar elproduktion i Örebro län.
2. År 2030 är den installerade solcellseffekten i Örebro län 250 MW¹⁸.
3. Aktuella planeringsunderlag för vindkraft finns i samtliga kommuner i länet.
4. Den årliga biogasproduktionen i Örebro län ökar.

Områdets bidrag till klimatomställning

Andelen förnybar energi i Örebro län har sedan 2012 varit stabil på ungefär 60 procent. För att nu komma vidare och nå en högre andel förnybar energi måste ytterligare satsningar göras. Örebro län är nettoimportör av el, alltså att det används mer el i Örebro län än vad som produceras. Det finns goda förutsättningar att öka den förnybara elproduktionen. Länet bör vara nettoexportörer av förnybar el i framtiden. Det bidrar både till en högre andel förnybar energi i Sverige, och en högre regional självförsörjandegrad.

Att öka den förnybara elproduktionen kan exempelvis göras genom etablering av en större mängd vindkraft. För att främja en utbyggnad av vindkraften behövs uppdaterade planeringsunderlag. Även biobränslen kommer att ge ett viktigt bidrag till lokal, förnybar energiproduktion i länet, både till uppvärmning och till drivmedel i transportsektorn.

Enligt Energimyndigheten kan solex utgöra 5–10 procent av Sveriges elbehov 2040. Örebro läns mål för installerad solcellseffekt på 250 MW motsvarar en årlig solexproduktion på 5 procent av det prognosticerade elbehovet. År 2020 fanns 2 027 solcellsanläggningar i länet med en total installerad effekt på 31,4 MW¹⁹.

Genom att arbeta med affärsmodeller, såsom leasing, andelsägande eller avtal mellan fastighetsägare och hyresgäst, är det möjligt för fler att få

¹⁸ Installerad solcellseffekt i Örebro län 2020 är 31,4 MW.

¹⁹ Energimyndighetens statistikdatabas.

tillgång till förnybar energiproduktion. Här krävs insatser för att fler ska kunna använda förnybar energi och nyttja möjligheten till energieffektivisering.

Vattenkraft och kraftvärmeverk är även de viktiga delar i den totala summan förnybar el som produceras.

Energisystemets omställning

Energisystemet står inför en omställning. Produktionsmönster förändras när andelen förnybar elproduktion ökar, men också när användningen förskjuts genom elektrifiering av industrin och transporter. Digitalisering är en utmaning, men också en möjlighet för en smartare och effektivare användning av energisystemet. Förutom att energin används effektivare kan den också återvinnas, exempelvis att restvärme tas tillvara – i egen eller någon annans verksamhet. Med fler uppkopplade och sammankopplade lösningar är det också viktigt att arbeta ur ett systemperspektiv där energiflöden av el, värme och bränslen kan växelverka med varandra.

Ett orosmoment på flera håll i Sverige är elkraftförsörjningen. Elnätet har en begränsad kapacitet för överföring, där elektrifieringen av industrin och transportsektorn, etablering av stora effektanvändare såsom serverhallar och en större andel variabel elproduktion ställer nya krav på elnäten. På vissa platser har det blivit svårt att möta de ökande kraven. Lokalt kan det uppstå brister, och frågan måste hållas aktiv i samhällsplaneringen för att problem inte ska uppstå. Det finns också tekniska utmaningar att klara av när det gäller balansering i elsystemen och möjligheter att lagra el.

Bättre hänsyn till målkonflikter

När energisystemets infrastruktur ska passas in i den rådande miljön finns avvägningar som behöver göras. Exempelvis behöver hänsyn tas till natur- och kulturvärden när förnybar energi produceras på allt fler platser. Här är samhällsplaneringen viktig då det finns möjlighet att på förhand ta fram förslag på lämpliga placeringar för till exempel solparksanläggningar och vindkraftverk. Målkonflikter kan uppstå och motstående intressen behöver vägas mot varandra på ett klokt sätt. Ökad samverkan och dialog mellan olika kompetenser har god möjlighet att lägga grund för bättre beslut.

Utveckling och implementering av innovationer

Energibranschen är ett område där innovationerna har ökat snabbt. Digitala funktioner, kraftelektronik, materialforskning och artificiell intelligens erbjuder lösningar på många problem. Det finns solcellsmaterial som kan integreras i andra produkter och smarta komponenter som kan mäta och styra produktion och konsumtion. Elfordon kan kopplas upp och balansera elnätet med sin lagringskapacitet. En viktig del för innovationer är att dessa kan testas och, om de fungerar, implementeras brett i samhället. Inte förrän då kan de bidra till en verklig skillnad för systemnytta och minskad klimatpåverkan. Därför måste de innovationer och den teknik som fungerar redan idag spridas och implementeras brett.

Robusthet, flexibilitet och resiliens

Ett energisystem med god kraftförsörjning och robusthet kan se ut på många sätt. Utifrån rådande trender ses en större andel variabel elproduktion, alltså produktion som är beroende av att exempelvis solen lyser eller vinden blåser. Energianvändning kan med digitaliseringens hjälp anpassas i större utsträckning efter produktionen. Framtidens energisystem är robust genom att vara flexibelt. Redan idag finns teknik som möjliggör kunder att vara aktiva och stötta elnätet med flexibilitet, lagringskapacitet och smart styrning, och allt fler lösningar uppstår genom nya innovationer.

En del av de åtgärder som skulle kunna genomföras för att öka möjligheten till en större andel förnybar energi blir inte av eftersom det finns en osäkerhet kring skatteregler och andra långsiktiga villkor. Detta är en fråga som behöver diskuteras och lösas på nationell nivå, men som ger effekt på regional och lokal nivå.

Förslag till insatser

1. Främja ökad utbyggnad och användning av förnybar energi genom att skapa förutsättningar i den fysiska planeringen.
2. Underlätta samhällsbyggnadsprocessen genom att kartlägga och synliggöra målkonflikter mellan förnybar energi och andra intressen, såväl allmänna som enskilda.

3. Främja nyinstallation av förnybar energi, effektiv energi- och effektanvändning, tillvaratagande av restvärme och helhetssyn inom energifrågor för alla relevanta målgrupper. Exempelvis genom kunskapshöjande insatser och rådgivning.
4. Öka användningen av förnybar energi genom kostnads- och resurseffektiv utbyggnad av biobränslen, solenergi och vindkraft. Utgå från den fysiska planeringen och anpassa till elnätets begränsningar.
5. Verka för ett robust och förnybart el- och värmesystem med en god kraftförsörjning. Detta kan göras genom att främja innovationer inom ökad flexibilitet, samt genom att samarbeta och arbeta med smart styrning och energilagring. Samarbete bör ske mellan många olika aktörer, bland annat samhällsplanerare, forskare, företagare, energibolag, fastighetsägare och slutkunder.

5.3 Klimatneutrala och energieffektiva företag

Mål för företag

1. År 2030 har energiintensiteten²⁰ i industrin i Örebro län minskat med 50 procent jämfört med 2008.
2. År 2030 har alla företag i Örebro län ett strategiskt arbete för klimat- och energiomställningen.
3. År 2025 har företagen som är med i klimatrådet i någon del av verksamheten ökat sin cirkulära användning av resurser eller restvärme.

Klimatomställning i företag och industri

En tidig omställning och anpassning till framtida energi- och miljökrav är en stor konkurrensfördel för företag. En mer effektiv användning av energi och resurser ger minskade kostnader.

Sverige är idag ett föregångsland internationellt. Fossilfritt Sverige har tillsammans med ett antal branscher och länsstyrelserna tagit fram färdplaner för hur branscherna ska kunna uppnå fossilfrihet med målet att Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsstat. Sverige och landets företag tjänar på att vara föregångare, eftersom det finns en möjlighet att vara först med hållbara produkter och tjänster. Detta ger ett försprång till internationella marknader där näringslivet kan exportera teknik och kunskap inom grön teknologi och hållbara affärsidéer framöver.

De företag som uppnår klimatneutralitet är mer robusta inför stigande priser på energi såväl som framtida lagkrav, upphandlingskrav och ökad efterfrågan på hållbara tjänster och produkter.

Hållbara företag gynnas också av tillgång till fler former av finansiering. Många kommuner och andra kapitalägare har visat ett ökat intresse för att använda tillgångar för att gynna fossilfria eller andra gröna initiativ. Det handlar om att placera tillgångarna i fossilfria värdepapper eller ge ut gröna obligationer för att finansiera investeringar som krävs för att nå miljömål. Genom att placera tillgångar i företag som är hållbara kan klimatbelastningen från kapital minska och kapital lyftas bort från

²⁰ Energiåtgång per förädlingsvärde (kWh/mnkr).

investeringar som är kopplade till miljöförstörande verksamheter. Detta främjar också företagen som arbetar med klimatomställningen.

Redan idag är klimatbelastningen för många svenska jordbruksprodukter lägre än motsvarande produkter som importeras. Det finns dock potential att ytterligare minska klimatavtrycket från maten vi äter. Dels genom åtgärder som jordbruket kan vidta, exempelvis fossilfrihet, användning av N-sensorer²¹ och GPS-styrning, olika sätt att minska gödselns utsläpp, energieffektivisering och ökad kolinlagring. Dels genom att prioritera mat med större andel vegetabiliskt ursprung inom både offentlig och privat konsumtion. Samt att minska matsvinn i alla led.

Företagens energianvändning

Enligt svensk lagstiftning ska alla verksamhetsutövare hushålla med energi och i första hand använda förnybara energikällor. Här kan företag samtidigt bidra till klimatnytta och affärsnytta genom en god energihushållning. I och med energisystemets omställning (läs mer under *Robust och förnybart energisystem*) finns ytterligare möjligheter till intäkter för företag som blir mer aktiva som kunder. Genom att minska effekttoppar är det möjligt att minska elkostnader. Det bildas också marknader för företag att sälja sin efterfrågefleksibilitet, alltså att företag flyttar sina effekttuttag i tiden genom att styra om sin elanvändning. Företagen kan få betalt för att tillfälligt minska sin användning eller att med egenproducerad energi och lagring kunna sälja balanstjänster till el- eller fjärrvärmenät.

Företagens resursanvändning och cirkulära system

Företag har ett viktigt producentansvar i sitt erbjudande av produkter och tjänster. Materialflöden är en central del i företagens klimatomställning. Där kommer tillgången på råvaror förändras framöver. Det krävs en omställning till mer effektiva och cirkulära flöden och tillförsel av biobaserade och förnybara resurser. Återanvändning och cirkulära system måste prioriteras framför nyproduktion inom alla insatsområden.

Näringslivet kan bidra till minskade avfallsmängder genom olika processer. Ett exempel är industriell symbios, där en restprodukt från ett företag kan

²¹ Kvävesensorer är ett sätt att finjustera givan av konstgödsel utifrån ett varierat behov inom fältet snarare än ett medelvärde eller det högsta behovet.

användas som insats i annat företag. Som företag går det också att anpassa sin affärsmodell för att bättre främja återanvändning, där hela produktens livscykel omfattas i affärsplanen.

Det finns också stor potential för näringslivet inom innovationer och nya användningsområden genom att ställa om från användning av fossila material till biobaserade material. Bioekonomi – Regioner i samverkan har tillsammans med SCB analyserat bioekonomin och dess betydelse i Sverige. Enligt rapporten²² finns det potential till utökning, exempelvis genom att ställa om från fossilt till biobränslen, och genom att material från skogen ersätter fossilbaserade material såsom plaster. Läs mer om hur länet ska arbeta med skoglig bioekonomi i det regionala skogsprogrammet för Örebro län, under framtagande 2021.²³

För de areella näringarna finns goda möjligheter att bidra till klimatnytta och en god resurshushållning med cirkulära system. För att sluta kretsloppet och minska beroendet av fossila resurser kan exempelvis näring återföras i form av biogödsel från biogasproduktion. Detta kräver insatser och kompetensutveckling hos företag inom jord- och skogsbruket.

Forskning på Örebro universitet visar att ett enskilt företag inte kan bli cirkulärt på egen hand. Det är samspelet mellan aktörer liksom produktionsätt, konsumtionsätt och avfallshantering som behöver beaktas. För att göra det möjligt för företag att gå från linjär till cirkulära lösningar som blir hållbara över tid krävs samverkan mellan flera relevanta parter. Genom att skapa samverkanstrukturer för cirkulär ekonomi skulle intresset för den egna verksamheten vävas in med ett systemtänk om hur de cirkulära flödena hänger samman.

Nya affärsidéer och marknader

Klimatfrågan innebär en omställning av samhället, vilket ger upphov till en snabb omformning av efterfrågan och behov. Företagen har möjlighet att hitta nya affärsidéer och vinna mark genom innovationer och utveckling av tjänster och produkter. Nya normer och affärsmodeller såsom cirkulära

²² Bioekonomi- utveckling av ny regional statistik, SCB.

²³ Örebro läns regionala skogsstrategi.

system för produkter och tjänster samt nya användningsområden för naturresurser erbjuder utvecklingsmöjligheter för nya samarbeten och affärsidéer. För företag krävs en långsiktig affärsstrategi som bygger på marknader som kommer att finnas i framtiden, såväl som en flexibilitet för att kunna hänga med i den snabba utvecklingen.

Från nationellt håll behövs tydligare ramar och en långsiktighet och stabilitet i politik och styrmedel. Företagen behöver få förutsättningar för att kunna arbeta strategiskt och våga göra investeringar i hållbara lösningar. Det saknas idag strukturella förutsättningar för en cirkulär ekonomi och incitament för företagen att implementera innovationer inom biobaserad och cirkulär ekonomi.

Förslag till insatser

1. Driv projekt och nätverk för att stödja små och stora företag inom energikartläggning och energieffektivisering. Nätverken skapar engagemang för att använda förnybar energi och arbeta med hållbarhet i affärsutvecklingen.
2. Anordna workshoppar och seminarier för att konkretisera de framtagna färdplanerna för fossilfri konkurrenskraft från Fossilfritt Sverige på regional nivå.
3. Arbeta med samverkansprojekt, nätverk och testbäddar för att stimulera tekniska lösningar, innovationer och erfarenhetsutbyte inom och mellan branscher.
4. Verka för effektivare användning av energi och effekt, exempelvis genom smart styrning och återanvändning av restenergi i industrin, både på el- och värmesidan.
5. Stimulera produktion och utveckling av livsmedel med låg klimatpåverkan och av förnybara material för att möta efterfrågan från samhället.
6. Verka för utveckling av hållbara produkter utifrån en cirkulär och biobaserad resursanvändning.

5.4 Effektiv och klimatneutral bebyggelse

Klimatpåverkan från bebyggelse sker både i byggskedet och från byggnadens energianvändning. Det är nödvändigt att både bygga nya och anpassa befintliga byggnader för minskad klimatpåverkan. För att få ett klimatneutralt byggande är det viktigt att välja material och metoder som möjliggör låg energianvändning, kolinlagring och anpassning till ett förändrat klimat.

Mål för bebyggelse

1. År 2030 har byggnaders energianvändning per areaenhet i genomsnitt minskat med 30 procent, och till år 2045 med 45 procent, jämfört med år 2008.
2. År 2030 är byggnader klimatneutrala i ett livscykelperspektiv för nybyggnad och klimatpåverkan vid renovering har minskat.

Klimatomställning

Sektorn bostäder och service står för cirka 40 procent av Sveriges totala energianvändning. Energibehov såväl som klimatpåverkan finns både i byggskedet, under byggnadens driftår och i slutskedet då byggnaden ska rivras och material omhändertas eller avfallshanteras. Den största klimatpåverkan är från tillverkningen av byggmaterial i byggskedet och från utsläpp relaterade till energianvändningen i byggnader²⁴. Det är därför viktigt att kunna göra bedömningar och avvägningar utifrån en livscykelanalys, som tar hänsyn till hela byggnadens livscykel.

Att bygga i trä är en växande trend för att bygga med förnybart material. Förutom att öka användningen av trä vid nyproduktion och renovering av byggnader finns många andra hållbara material. Byggnader bör utformas utifrån att minska åtgången av material och utifrån nyttjande av både återbruk och återanvändning av material. Därtill kan även krav ställas på till exempel mer miljövänlig betong än traditionellt. Byggnaden kan från början utformas för en låg energianvändning och anpassas för lokal produktion av förnybar energi, vilket minskar klimatpåverkan eller till och med bidrar till klimatnytta under hela byggnadens livslängd.

²⁴ Bygg- och anläggningssektorns färdplan för fossilfri konkurrenskraft

En stor utmaning för energieffektivisering i bebyggelse är det befintliga beståndet. I nybyggnation prioriteras smarta och effektiva lösningar i allt större utsträckning. Men i det befintliga beståndet kan det vara en utmaning att genomföra renoveringar för effektivisering i den takt som krävs. Inom framför allt miljonprogramsområden finns stora byggnadsbestånd med hög energianvändning och takten för renovering i syfte att minska energianvändningen behöver därför öka. De renoveringsprojekt som genomförs behöver dels genomföras med ett större helhetsperspektiv, dels genom att flera hållbara byggmaterial inkluderas.

Bygg- och anläggningssektorns klimatpåverkan har potential att i det närmaste halveras till 2030 med befintlig teknik, men för att nå netto noll utsläpp av växthusgaser behövs teknikskiften och innovationer. För att åstadkomma det krävs nya incitament och styrmedel, nya sätt att driva affärer samt samverkan längs hela värdekedjan.

Byggnader bör också klimatsäkras, alltså byggas och anpassas på ett sätt så att de möter utmaningarna i ett förändrat klimat, parallellt med den minskade klimatpåverkan. Det handlar till exempel om planering av grönytor för att skugga byggnader och hantering av skyfall och mer nederbörd.

Förutom byggnaderna själva måste också infrastruktur och den byggda miljön planeras för att möjliggöra hållbar användning med låg klimatpåverkan. Beroende på utformningen kan både enskilda byggnader och bebyggelsen i stort bidra till ökad biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Det blir ännu viktigare sett till klimatförändringarna och möjliga extremväder. Byggnader kan också bidra med tjänster till energinäten och därigenom underlätta energisystemets omställning. Läs mer om det under insatsområdet *Robust och förnybart energisystem*. Detta arbete kräver utveckling och implementering av teknik samt att det sker samarbeten mellan sektorer.

Förslag till insatser

1. Verka för att livscykelperspektivet används i all nyproduktion 2030. Det vill säga verka för en effektiv energianvändning och minimal klimatpåverkan i både anläggnings-, användnings och avfallshanteringsskedet för en byggnad.

2. Verka för att energi- och klimataspekter ska beaktas tidigt i planeringsprocessen inom fysisk planering, byggnation och renovering.
3. Sprida och implementera goda exempel när det gäller metoder, material, verktyg och teknik som bidrar till god kvalitet, låga livscykelkostnader och låg klimatpåverkan i ett livscykelperspektiv vid byggnation.
4. Basera upphandlingsregler på ett livscykelperspektiv. Utgångspunkten för bedömning av en byggnation eller en infrastruktursatsnings klimatpåverkan bör vara utifrån en livslängd på mellan 100 år eller mer.
5. Öka kunskap och användning av hållbara material med låg klimatpåverkan, såsom träkonstruktioner, återbrukat byggmaterial och material baserat på återanvändning.
6. Verka för att nya och befintliga byggnader bidrar till ett mer robust och flexibelt energisystem genom exempelvis installationer för smart styrning, tillvaratagande av restenergi och delning av energi.

5.5 Klimatneutral produktion och konsumtion

Mål för produktion och konsumtion

1. År 2030 ska individers klimatpåverkan, det vill säga de konsumtionsbaserade utsläppen, ha minskat till i genomsnitt två ton per person i Örebro län.
2. År 2030 har utsläppen av växthusgaser från offentlig livsmedelskonsumtion i Örebro län minskat med 45 procent jämfört med år 2014.
3. År 2030 har avfallsmängderna per person minskat med 30 procent jämfört med år 2010.
4. Materialåtervinningen och insamlat material för återanvändning ökar i länet.

Konsumtionens roll i klimatomställningen

Konsumtionsvanor och livsstil orsakar idag stor klimat- och miljöpåverkan. År 2018 var de konsumtionsbaserade utsläppen i snitt åtta ton per svensk och år. För att nå Parisavtalets mål om max 1,5 graders uppvärmning får utsläppen per person och år vara max ett ton per år 2050.

Regeringen har gett Miljömålsberedningen i uppdrag att inom ramen för det klimatpolitiska ramverket utreda ett mål för de konsumtionsbaserade utsläppen och föreslå en samlad strategi för att minska klimatpåverkan från konsumtion. Beredningen ska också lämna förslag på styrmedel och åtgärder. Arbetet ska vara klart i januari 2022²⁵.

För privatperson som vill följa upp sina konsumtionsbaserade utsläpp finns klimatkalkylatorer som räknar ut klimatpåverkan utifrån svar om levnadsvanor. Fyra av dem kan du hitta på Naturvårdsverkets hemsida ²⁶

För att konsumtionen ska bli mer hållbar behövs en klimatsmart livsstil med större andel återbruk och medvetna val av produkter och tjänster med låg klimatpåverkan.

²⁵ <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/kommittedirektiv/2020/10/dir.-2020110/>

²⁶ <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Luft-och-klimat/Berakna-dina-klimatutslapp/>

Konsumtion är idag ett globalt system med aktörer från alla världens länder. Till följd av detta har självförsörjningen minskat då vi blivit beroende av import av vissa varor och tjänster. Livsmedel är ett exempel på konsumtion där vi idag i stor utsträckning är beroende av import från andra länder.

Resursanvändningen lokalt, nationellt och internationellt spelar stor roll för att klara åtagna energi- och klimatmål. För att öka självförsörjning och resiliens krävs en förflyttning från en fossil och linjär ekonomi till en biobaserad och cirkulär ekonomi. Den biobaserade ekonomin utgår ifrån varor eller tjänster från jordbruk, skog och vatten. Dessa resurser är dock begränsade och vi måste kunna återanvända det material som vi tagit ut från de areella näringarna. Det behövs även en livsstilsförändring genom till exempel minskat svinn, lagning och återbruk, och att vi återvinner eller återanvänder det som producerats. För detta krävs innovationer och nya sätt att förädla biobaserade produkter, såväl som ändrade normer och beteenden.

Med begränsade brukbara ytor är också markanvändningen en viktig fråga. Här bör beaktas hur olika typer av användning kan bidra till klimatpåverkan eller klimatnytta. Det behövs en helhetssyn och ett systemperspektiv för att verka för största samhällsnytta och hållbarhet.

Den biobaserade och cirkulära ekonomin är beroende av ett engagemang från aktörer i hela kretsloppet. Om en produkt ska kunna återanvändas kan en ny sorts design på produkten behövas i ett första led. Vi kommer att behöva hitta nya digitala lösningar och ett nytt logistiskt tänk, såväl som nya modeller kring delningsekonomi och återbruk. Näringsliv och offentlig sektor har starka verktyg att arbeta i denna riktning, främst genom företagens affärsmodell och upphandling. För att hitta nya vägar behövs ökat samarbete mellan offentlig sektor, näringsliv, akademi och civilsamhälle.

För att möjliggöra nya samverkanssätt behövs gemensamma insatser även på nationell nivå. Bland annat krävs en tydlighet kring vår markanvändning och framförallt vad vår skog kan och bör användas för. Det kan även behövas ”regulatoriska sandlådor”, det vill säga möjlighet att göra undantag från rådande lagar för att testa nya lösningar. Det är viktigt för att möjliggöra utveckling inom området återvinning.

Livsmedelsproduktion i Örebro län

Livsmedelsproduktionskedjan ger betydande utsläpp av klimatgaser och är ett viktigt område att arbeta med för minskad klimatpåverkan.

Örebro län har ett gynnsamt läge för livsmedelsproduktion både ur klimat- och logistiksynpunkt, vilket kan användas för en ökad livsmedelsproduktion och självförsörjandegrad. Dessa förutsättningar kan utnyttjas för att utveckla och effektivisera produktion av klimatsmarta livsmedel som efterfrågas av dagens konsumenter.

Klimatpåverkan från livsmedelskonsumtion

Livsmedelskedjan har påverkan på klimatet med ett stort bidrag från kött och mejeriprodukter. Ungefär en fjärdedel av de mänskligt orsakade klimatutsläppen härstammar från livsmedelskedjor där transportererna endast utgör ungefär sex procent av totalen²⁷.

I odling och djuruppfödning orsakar biologiska processer metan- och lustgasutsläpp från djur, gödsel och odlingsmark. Energiintensiv produktion av mineralgödsel ger också stora klimatutsläpp, såväl som fossilbaserad uppvärmning.

Konsumtionen av livsmedel i Sverige 2018 orsakade utsläpp på ungefär 13 miljoner ton koldioxidekvivalenter, drygt 1 ton koldioxidekvivalenter per person och år. I denna siffra ingår inte utsläpp och upptag från förändrad markanvändning (LULUCF)²⁸.

Livsmedelskedjans utsläpp uppstår inte enbart inom landet, även för det som produceras här. Därför är det bra att utgå från konsumtionen för att se var insatser för minskad klimatpåverkan ger mest effekt. Det är också genom konsumtionen som förändringar har stor potential att ge minskad klimatpåverkan, då konsumtionen styr vad som produceras. Drygt 70 procent av matens klimatpåverkan härstammar från kött, ägg och mejeriprodukter²⁹.

²⁷ Reducing food's environmental impacts through producers and consumers
<https://science.sciencemag.org/content/360/6392/987>

²⁸ <https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Klimat-och-luft/Klimat/Tre-satt-att-berakna-klimatpaverkande-utslapp/Konsumtionsbaserade-utslapp-av-vaxthusgaser/>

²⁹ <https://www.slu.se/centrumbildningar-och-projekt/epok-centrum-for-ekologisk-produktion-och-konsumtion/vad-sager-forskningen/klimat/vad-vi-ater-paverkar-klimatet/>

I Sverige åt vi 40 procent mer kött 2018 än 1990. För att klara klimatmålen behöver vi återgå till den köttkonsumtion vi hade 1990 och nötkött som har en i särklass hög klimatpåverkan bör minska mest.

Klimatpåverkan från jordbruk

Jordbrukets utsläpp från de biologiska processerna redovisas i kategorin ”jordbruk” i länets territoriella utsläpp (Figur 1). Utsläpp från energianvändning i arbetsmaskiner, växthus och spannmålstorkar etcetera redovisas inom sektorn ”el och uppvärmning” i diagrammen över länets territoriella klimatgasutsläpp. Utsläppen från länets konsumtion av livsmedel finns därmed inte med i diagrammet, utan det är den regionala produktionen som redovisas³⁰. De territoriella utsläppen från Örebro läns jordbruk var 213 000 ton år 2018.

Eftersom Sveriges jordbruk redan är så pass effektiviserat ger förändringar i konsumtion genom en omlagd kost en större effekt för minskad klimatpåverkan. En minskad andel animaliska livsmedel gör det möjligt att minska klimatpåverkan med 50 procent. Med ett halverat matsvinn kan utsläppen minska med mellan 1 och 10 procent³¹.

Klimatpåverkan från fiske och fiskodling

Diesel används som bränsle i yrkesfiskarnas båtar och koldioxidutsläppen från dieselförbränningen orsakar merparten av klimatpåverkan från vildfångad fisk, sett i ett livscykelperspektiv. För odlad fisk som lax är det foderproduktionen som orsakar störst klimatpåverkan i värdekedjan. Laxen föds upp med ett foder baserat på fisk och jordbruksprodukter i ungefär lika stora mängder. I de fall då långväga kyltransporter eller flyg används kan också transporten spela en betydande roll.

Utsläpp för vanliga matfiskar ligger någonstans i nivå med kyckling och gris. Räkor och kräftor har ett högre klimatavtryck eftersom det krävs mer bränsle vid fisket.

³⁰ <https://www.naturvardsverket.se/upload/sa-mar-miljon/klimat-och-luft/klimat/tre-satt-att-berakna-klimatpaverkande-utslapp/Jordbruksscenarioer-2045.pdf>

³¹ <https://www.slu.se/centrumbildningar-och-projekt/epok-centrum-for-ekologisk-produktion-och-konsumtion/vad-sager-forskningen/klimat/vad-vi-ater-paverkar-klimatet/>

Klimatpåverkan från offentlig konsumtion av livsmedel

Länets kommuner köper in livsmedel till bland annat skola, förskola och äldreomsorg. Klimatpåverkan för inköp kan följas upp. Detta eftersom klimatpåverkan ingår i de kostplaneringsprogram som används i verksamheterna³².

Inom ramen för delmålsuppföljningen för energi- och klimatprogrammet gör Länsstyrelsen i Örebro län och Region Örebro län en uppföljning på den totala klimatpåverkan från den offentliga maten i länet. År 2019 motsvarade klimatgasutsläppen från den offentligt serverade maten ungefär 20 000 ton koldioxidekvivalenter.

Målkonflikter

Ett viktigt mål i den nationella livsmedelsstrategin är att självförsörjandegraden i landet ska öka. Den regionala handlingsplanen för livsmedel i Örebro län kopplar till självförsörjningsmålet och slår fast att livsmedelsproduktionen i länet ska öka. För att den ökade produktionen inte ska ge en ökad klimatpåverkan behöver de livsmedel som produceras till stor del bestå av vegetabiliska proteiner och kolhydrater samt vara klimatsmart framställda.

Det finns värden kopplade till djuruppfödning som är viktiga för andra aspekter än klimatpåverkan. Exempelvis bidrar svenskt naturbeteskött till biologisk mångfald i de marker djuren föds upp i och till att hålla landskapet öppet. Trots den relativt höga klimatpåverkan som svenskt naturbeteskött orsakar är det av stor vikt att en produktion behålls för att säkerställa den biologiska mångfalden. Klimatpåverkan från svenskt naturbeteskött är dessutom lägre än från importerat naturbeteskött.

Kolinlagring i mark vid odling och djuruppfödning är ett diskuterat ämne. Möjligheten att kompensera idisslares utsläpp av metan med kolinlagring i mark vid bete har utretts i ett globalt forskningsprojekt. Forskningen visar dessvärre att metanutsläppen inte helt kan kompenseras med kolinlagring utom i enskilda undantagsfall.³³

³² <https://www.ri.se/sv/berattelser/klimatdatabas-smartare-matkonsumtion>

³³ https://www.slu.se/globalassets/ew/org/centrb/epok/dokument/koroklimat_web.pdf

Förslag till insatser

1. Bevaka och delta i utvecklingen av beräkningsmetod för konsumtionsbaserade utsläpp samt mått på cirkularitet.
2. Verka för att miljöpåverkan från fritidsaktiviteter minskar, exempelvis genom att arbeta med påverkan på beteenden och normer, marknadsföra semester i närområdet, samt verka för hållbara transporter till besöksnäring och kulturevenemang.
3. Stimulera utveckling och produktion av innovativa vegetabiliska proteinkällor som efterfrågas i den växande marknaden för vegetariska produkter. Starta nätverk eller plattformar för erfarenhetsutbyte och kontaktskapande mellan akademi, jordbruk, livsmedelsindustri, näringslivsorganisationer och finansiärer för pilotprojekt eller samarbeten.
4. Öka andelen återanvändning och återvinning genom informationsinsatser, tävlingar och prova på-insatser samt kravställning i offentlig upphandling för att verka mot en hundra procentig cirkulär resurshantering år 2040.
5. Planera för kretslopp och en väl fungerande återanvändning, reparation och återvinning i den fysiska planeringen för nya och befintliga områden och stadsdelar.
6. Prioritera upphandling av klimatsmart mat. Mat med låg klimatpåverkan bör efterfrågas och köpas in i större omfattning av offentlig sektor. När livsmedel med låg klimatpåverkan dessutom är närproducerade och ekologiska bör dessa prioriteras vid inköp.

Mål och indikatorer för Örebro län.

Övergripande mål

1. Utsläppen av växthusgaser i Örebro län ska år 2030 vara 60 procent lägre än 2005 års nivåer. Delmål 2025: En minskning med 50 procent.

Indikator: Totala utsläpp av växthusgaser i Örebro län per år (ton koldioxidekvivalenter per år). Källa: Utsläppsstatistik från Länsstyrelsernas samverkan i miljömålsuppföljningen.

2. Energianvändningen i Örebro län ska år 2030 bestå av minst 80 procent förnybar energi. Delmål 2025: minst 75 procent förnybar energi.

Indikator: Andel förnybar respektive icke förnybar energi av energianvändningen i Örebro län. Källa: SCB.

3. Energianvändningen i Örebro län ska år 2030 vara 50 procent effektivare jämfört med 2005. Delmål 2025: En minskning med 45 procent.

Indikator: Total slutanvändning av energi per bruttoregionalproduktenheter i fasta priser och år (MWh/miljoner kronor, normalårskorrigerad energiåtgång i 2010 års fasta värden). Källa: SCB.

Fossilfria resor och transporter

1. År 2030 är transporterna i Örebro län fossiloberoende.

Indikator: Utsläpp av växthusgaser från transportsektorn och arbetsmaskiner, ton koldioxidekvivalenter. Källa: SMED.

Energianvändningen i transportsektorn, ton koldioxidekvivalenter. Källa: Trafikanalys (TRAFA).

2. Andel förnybara drivmedel i Örebro län ökar.

Indikator: Andel försålda förnybara drivmedel av total mängd försålda drivmedel i Örebro län. Källa: SCB.

3. Andelen hållbara resor ökar i länet.

Indikator: Resvaneundersökning. Källa: Trafikanalys (TRAFA).

Robust och förnybart energisystem

1. Ökad förnybar elproduktion i Örebro län.

Indikator: Förnybar elproduktion i Örebro län (MWh), SCB.

2. År 2030 är den installerade solcellseffekten i Örebro län 250 MW, jämfört med dagens nivå på 18 MW.

Indikator: Nätanslutna solcellsanläggningar, installerad effekt (MW). Källa: Energimyndigheten.

3. Aktuella planeringsunderlag för vindkraft finns i samtliga kommuner i länet.

Indikator: Information samlas in via Länsstyrelsen i Örebro län.

4. Den årliga biogasproduktionen i Örebro län ökar.

Indikator: Statistik från Biogasportalen.se över biogas i Örebro län.

Klimatneutrala och energieffektiva företag

1. År 2030 har energiintensiteten³⁴ i industrin i Örebro län minskat med 50 procent jämfört med 2008.

Indikator: Energiintensitet: Energiåtgång per förädlingsvärde (kWh/mnkr), SCB.

2. År 2030 har alla företag i Örebro län ett strategiskt arbete för klimat- och energiomställningen.

Indikator: Undersökande uppföljning.

3. År 2025 har företagen som är med i Klimatrådet i Örebro län i någon del av verksamheten ökat sin cirkulära användning av resurser eller restvärme.

Indikator: Uppföljning via arbete med Klimatrådet.

Effektiv och klimatneutral bebyggelse

1. År 2030 har byggnaders energianvändning per areaenhet i genomsnitt minskat med 30 procent, och till år 2045 med 45 procent, jämfört med år 2008.

Indikator: Total temperaturkorrigerad energianvändning i byggnader per uppvärmd areaenhet (kWh/m²). Källa: SCB

2. År 2030 är byggnader klimatneutrala i ett livscykelperspektiv för nybyggnad och klimatpåverkan vid renovering har minskat.

Indikator: Klimatpåverkan från användning av material och produkter mäts genom enkätuppföljning av upphandlingskrav i offentliga fastighetsföretag eller andra möjliga sätt att följa livscykelpåverkan.

Klimatneutral produktion och konsumtion

1. År 2030 ska individers klimatpåverkan i Örebro län inklusive konsumtionsbaserat utsläpp minskat till två ton per person i genomsnitt.

Indikator: Kommande konsumtionsbaserade statistikuppföljningar.

2. År 2030 har utsläppen av växthusgaser från offentlig livsmedelskonsumtion i Örebro län minskat med 45 procent jämfört med 2014.

Indikator: Utsläpp från offentlig livsmedelskonsumtion, statistik från upphandlingsverksamheter i Region Örebro län och länets kommuner.

3. År 2030 har avfallsmängderna per person minskat med 30 procent från år 2010.

Indikator: Avfallsstatistik från Avfall Sverige.

4. Materialåtervinningen i länet ska öka och insamlat material för återanvändning ska öka.

Indikator: Återvinningsstatistik från Avfall Sverige.

23

Hemställan om borgen från
Länsgården Fastigheter AB
för byggnation i Skebäck,
Örebro

21RS3369

Tjänsteställe, handläggare
Staben Ekonomi, Ingrid Domberg

Sammanträdesdatum
2021-06-21--22

FöredragningsPM
Dnr: 21RS3369

Organ
Regionfullmäktige

Hemställan om borgen från Länsgården Fastigheter AB för byggnation i Skebäck, Örebro

Förslag till beslut

Regionfullmäktige beslutar

att Region Örebro län utökar tidigare beslutad ram för borgen såsom för egen skuld för Länsgården Fastigheter AB:s lån inklusive räntederivat, jämte därpå löpande ränta och kostnader med 140 miljoner kronor till 2 716 miljoner kronor.

Sammanfattning

Länsgården Fastigheter AB har ansökt om utökad borgensram för lån till nya investeringar i fastigheten Gåsen 8, Skebäck, Örebro. Beslutet skulle innebära en ökning med totalt 140 miljoner kronor till en borgensram om 2 716 miljoner kronor.

Region Örebro län har en beslutad borgensram om 2 576 miljoner kronor till Länsgården Fastigheter AB efter beslut om borgen för byggnation på fastigheten Rosen 11 i Nora. Idag finns lån upptagna till 1 050 miljoner kronor inom denna borgensförbindelse.

Styrelsen i Länsgården Fastigheter AB har beslutat om att upphandla etapp 1 (vårdcentral, garage, och tillagningskök) och etapp 2 (vård och omsorgsboende) vid fastigheten Gåsen 8, Skebäck.

Tidigare beviljad borgen för Skebäck om 340 miljoner kronor omfattar endast etapp 1. Nu planeras upphandling ske för etapp 1 men med option för etapp 2, vilket innebär att borgensramen behöver utökas. Uppskattad kostnad för båda etapperna baserad på nyckeltal är cirka 480 miljoner kr, varför ytterligare 140 miljoner kronor behöver beviljas.

Tjänsteställe, handläggare
Staben Ekonomi, Ingrid Domberg

Sammanträdesdatum
2021-06-21--22

FöredragningsPM
Dnr: 21RS3369

Beredning

Ärendet har tidigare behandlats av regionstyrelsen den 20 oktober 2020 men inget beslut fattades vid sammanträdet.

Regionstyrelsens arbetsutskott behandlade ärendet den 18 maj 2021.

Förslag till beslut

Regionstyrelsens arbetsutskott föreslår regionstyrelsen föreslå regionfullmäktige

att Region Örebro län utökar tidigare beslutad ram för borgen såsom för egen skuld för Länsgården Fastigheter AB:s lån inklusive räntederivat, jämte därpå löpande ränta och kostnader med 140 miljoner kronor till 2 716 miljoner kronor.

Yrkanden

Ola Karlsson (M) och Willhelm Sundman (L) yrkar avslag på förvaltningens förslag.

Propositionsordning

Ordföranden ställer förvaltningens förslag mot Ola Karlssons (M) och Willhelm Sundmans (L) avslagsyrkande och finner att regionstyrelsens arbetsutskott beslutar enligt förvaltningens förslag.

Reservationer

Ola Karlsson (M) och Willhelm Sundman (L) reserverar sig mot beslutet till förmån för sina egna yrkanden.

Regionstyrelsen behandlade ärendet den 25 maj 2021.

Förslag till beslut

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta

att Region Örebro län utökar tidigare beslutad ram för borgen såsom för egen skuld för Länsgården Fastigheter AB:s lån inklusive räntederivat, jämte därpå löpande ränta och kostnader med 140 miljoner kronor till 2 716 miljoner kronor.

Yrkanden

Ola Karlsson (M) och Willhelm Sundman (L) yrkar avslag på förvaltningens förslag.

Behcet Barsom (KD) och Torbjörn Ahlin (C) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Tjänsteställe, handläggare
Staben Ekonomi, Ingrid Domberg

Sammanträdesdatum
2021-06-21--22

FöredragningsPM
Dnr: 21RS3369

Propositionsordning

Ordföranden ställer de båda förslagen mot varandra och finner att styrelsen beslutar enligt förvaltningens förslag.

Reservationer

Ola Karlsson (M) Pär-Ove Lindqvist (M) och Willhelm Sundman (L) reserverar sig mot styrelsens beslut till förmån för avslagsyrkandet.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Beslutet har inga konsekvenser för ovanstående perspektiv.

Ekonomiska konsekvenser

Bedömt marknadsvärde på Länsgårdens färdigställda fastigheter var vid årsskiftet 1 968 miljoner kronor och bokfört värde uppgick vid samma tidpunkt till 923 miljoner kronor. Pågående nyanläggningar vid årsskiftet var 217 miljoner kronor, vilket kommer att öka såväl det bokförda värdet på som marknadsvärdet av tillgångarna vid färdigställandet. När samtliga nu beslutade projekt är färdiga 2026, kommer det bedömda totala bokförda värdet vara cirka 2 miljarder kronor. Bedömt marknadsvärde kommer då, 2026, att vara minst cirka 3 miljarder kronor.

Region Örebro län debiterar en borgensavgift av Länsgården som baseras på utnyttjat lånebelopp. Vid maximal upplåning av det ansökta borgensbeloppet 140 miljoner kronor blir borgensavgiften 0,5 miljoner kronor per år, vilket är en intäkt för Region Örebro län och en kostnad för Länsgården Fastigheter AB.

Uppföljning

Uppföljning ska ske i delårsrapporter och årsredovisning.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM till regionfullmäktige den 21-22 juni 2021.
Hemställan om borgen Gåsen 8, Skebäck

Skickas till:

Länsgården Fastigheter AB

**Protokoll från extra styrelsemöte i Länsgården Fastigheter AB 20-09-30
Org. nr 556501-8370**

Närvarande **Mötet sker per capsulam**

§ 36

Mötesform

Det noteras att dagens styrelsemöte förts per capsulam, dvs att mötesagendan skickats via e-post till samtliga styrelsemedlemmar som sedan genom svar via e-post godkänt mötesformen samt svarat med godkännande eller avslag på frågorna enligt §38 och §39 nedan.

§ 37

Protokolljusterare

Dagens protokoll justeras av samtliga deltagande ordinarie styrelsemedlemmar.

§ 38

Hemställan om borgen avseende Skebäck

Programbeslutet avseende Skebäck från styrelsemötet 2020-08-25 kompletteras med beslut om hemställan om borgen enligt nedan.

Länsgårdens styrelse beslutar att hemställan om borgen ska delges Region Örebro län avseende en utökning av tidigare beslutad ram för borgen såsom för egen skuld för Länsgården Fastigheter AB med 140 miljoner kronor från 2 288 miljoner kronor till 2 428 miljoner kronor.

Staffan Olsson Werme anmälde en avvikande mening till borgensbeslut avseende etapp två.

§ 39

Hemställan om borgen avseende Nora

Programbeslutet avseende Nora från styrelsemötet 2020-08-25 kompletteras med beslut om hemställan om borgen enligt nedan.

Länsgårdens styrelse beslutar att hemställan om borgen ska delges Region Örebro län avseende en utökning av tidigare beslutad ram för borgen såsom för egen skuld för Länsgården Fastigheter AB med 288 miljoner kronor. Med beslutet ovan avseende Skebäck kommer då borgensramen att uppgå till 2 716 miljoner kronor. Staffan Olsson Werme anmälde en avvikande mening till beslutet.

§ 40

Nästa styrelsemöte

Nästa styrelsemöte med arbetsdag är den 22 oktober kl. 10:00 - 16:00 i Länsgårdens konferenslokal, Skolgatan 36 A.

LÄNSGÅRDEN

§ 41

Styrelsemötets avslutande

Då inga ytterligare frågor förelåg förklarades mötet avslutat.

Vid protokollet:

Maria Pisoni Sundahl

Kerstin Bergström Persson

Kerstin Bergström Persson
E-mail: kerstin.bergstrompersson@outlook.com
Verified by Mobile BankID
2020-09-30 17:53 CEST

Lars Göran Zetterlund

Lars Göran Zetterlund
E-mail: lg.z@me.com
Verified by Mobile BankID
2020-09-30 18:41 CEST

Staffan Werme

Staffan Werme
E-mail: wermes@me.com
Verified by Mobile BankID
2020-09-30 19:34 CEST

Rose-Marie Frebran

Rose-Marie Frebran
E-mail: rose-marie@frebran.nu
Verified by Mobile BankID
2020-09-30 19:41 CEST

Bo Ammer

Bo Ammer
E-mail: bo.ammer@telia.com
Verified by Mobile BankID
2020-09-30 20:10 CEST

Martin Ejnrydh

Martin Ejnrydh
E-mail: martin.ejnrydh@socialdemokraterna.se
Verified by Mobile BankID
2020-10-01 09:01 CEST

Håkan Kangert

Håkan Kangert
E-mail: hakan@kangert.se
Verified by Mobile BankID
2020-10-02 14:02 CEST

24

Fastställande av
bolagsordning för
Bussdepåer i Örebro län AB
21RS5110

Tjänsteställe, handläggare
Staben Ekonomi, Lennart Frommegård

Sammanträdesdatum
2021-06-21--22

FöredragningsPM
Dnr: 21RS5110

Organ
Regionfullmäktige

Fastställande av bolagsordning för Bussdepåer i Örebro län AB

Förslag till beslut

Regionfullmäktige beslutar

att för Region Örebro läns del godkänna de föreslagna förändringarna av bolagsordningen.

Sammanfattning

Fullmäktige i Region Örebro län och Region Västmanland beslutade i februari 2021 tillstyrka att det gemensamt ägda bolaget Svealandstrafiken AB förvärvade bolaget Rodret 6 & 8 i Örebro AB (nuvarande Bettorpsdepån i Örebro AB) omfattande depån i Bettorp, dels bolaget Bussdepåer i Örebro län AB omfattande åtta mindre depåer i Örebro län. Säljande parter var Örebroporten Holding AB respektive Länsgården Fastigheter AB.

Bussdepåer i Örebro län AB kommer att fusioneras upp i Svealandstrafiken AB under 2021. I väntan på att fusion sker måste vissa formella beslut tas, utifrån aktiebolagslagen och kommunallagen.

Förvärvet av Bussdepåer i Örebro län AB genomfördes formellt den 3 maj. Konstituerande bolagsstämma hölls samma dag, där också stämman beslutade om ny bolagsordning, styrelse utsågs utifrån fullmäktiges nomineringar m.m. Bolagsordningen ska fastställas av fullmäktige i Region Örebro län och i Region Västmanland för att vinna giltighet.

Tjänsteställe, handläggare
Staben Ekonomi, Lennart Frommegård

Sammanträdesdatum
2021-06-21--22

FöredragningsPM
Dnr: 21RS5110

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Ärendet har inga konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet har ingen ekonomisk konsekvens.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM till regionfullmäktige den 21--22 juni 2021.

Bolagsordning.

Skickas till:

Regionkansliet – Staben Ekonomi

Bolagsordning för Bussdepåer i Örebro län AB

Organisationsnummer: 556078-7839

1. Firma

Bolagets firma är Bussdepåer i Örebro län AB.

2. Styrelsens säte

Bolagets styrelse har sitt säte i Örebro kommun i Örebro län.

3. Föremålet för bolagets verksamhet

Bolaget har till föremål för sin verksamhet att äga, utveckla, avyttra och förvalta bussdepåer samt idka därmed förenlig verksamhet i Västmanlands län och Örebro län.

4. Verksamhetens ändamål

Bolagets ändamål är att äga, utveckla, avyttra och förvalta bussdepåer.

Bolagets syfte är att med iakttagande av de kommunala likställighets-, lokaliserings- och självkostnadsprinciperna bedriva den ovan angivna verksamheten, såvida inte lag, förordning eller praxis för viss verksamhet medger undantag.

Verksamheten ska bedrivas åt ägaren Svealandstrafiken AB och i ägarens ställe.

Likvideras bolaget ska dess behållna tillgångar tillfalla aktieägaren.

5. Aktiekapital

Aktiekapitalet ska vara lägst 100 000 kronor och högst 400 000 kronor.

6. Antal aktier

Antalet aktier ska vara lägst 1000 aktier och högst 4000 aktier.

7. Styrelse

Styrelsen består av 1 – 10 styrelseledamöter med högst 5 suppleanter.

Styrelsen utses av fullmäktige i Region Västmanland och fullmäktige i Region Örebro län med lika många ledamöter vardera, och en suppleant vardera. Mandattiden är tiden från den bolagsstämma som följer närmast efter det att val till fullmäktige har förrättats intill slutet av den årsstämma som följer efter nästa val till fullmäktige.

8. Revisorer

För granskning av bolagets årsredovisning jämte räkenskaper samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning utses av bolagsstämman en auktoriserad revisor och en suppleant för den.

9. Lekmannarevisorer

För samma mandatperiod som gäller för bolagets styrelse utses av fullmäktige i Region Västmanland och fullmäktige i Region Örebro län en lekmannarevisor för vardera Region Västmanland och Region Örebro län.

10. Kallelse

Kallelse till bolagsstämma ska ske genom brev med posten eller genom elektronisk post till aktieägarna tidigast sex veckor och senast två veckor före stämma.

11. Bolagsstämma

På årsstämma ska följande ärenden förekomma till behandling:

Val av ordförande vid stämman.

Upprättande och godkännande av röstlängd.

Val av en eller två justeringsmän

Prövning av om stämman blivit behörigen sammankallad.

Godkännande av dagordning.

Framläggande av årsredovisning, revisionsberättelse samt lekmannarevisorns granskningsrapport.

Beslut om

fastställande av resultaträkning och balansräkning,

dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen,

ansvarsfrihet åt styrelseledamöter och verkställande direktör när sådan förekommer.

Fastställande av arvode åt styrelse- och revisionsarvode.

Anteckning om regionfullmäktiges val av styrelseordförande samt styrelseledamöter, styrelsesuppleanter, lekmannarevisorer och lekmannarevisorssuppleant, då sådana val har förrättats

Val av auktoriserade revisorer och suppleant för dessa, då sådant val ska förrättas

Framläggande och beslut om ägardirektiv

Annat ärende, som ankommer på stämman enligt aktiebolagslagen (2005:551) eller bolagsordningen.

12. Räkenskapsår

Bolagets räkenskapsår ska vara kalenderår.

13. Firmateckning

Styrelsen får inte bemyndiga annan än styrelseledamot eller VD att teckna bolagets firma. Sådant bemyndigande får endast avse två personer i förening.

14. Handlingars offentlighet

Allmänheten har rätt att ta del av handlingar hos bolaget enligt de grunder som gäller för allmänna handlingars offentlighet i 2 kapitlet tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

15. Inspektionsrätt

Regionstyrelsen i Region Västmanland och regionstyrelsen i Region Örebro län har rätt att ta del av bolagets handlingar och räkenskaper samt i övrigt inspektera bolaget och dess verksamhet. Detta gäller dock endast i den mån det inte möter på grund av författningsreglerad sekretess.

16. Ändring av bolagsordning

Denna bolagsordning får inte ändras utan godkännande av både fullmäktige i Region Västmanland och fullmäktige i Region Örebro län.

25

Fastställande av
bolagsordning i
Bettorpsdepån i Örebro AB
21RS5111

Tjänsteställe, handläggare
Staben Ekonomi, Lennart Frommegård

Sammanträdesdatum
2021-06-21--22

FöredragningsPM
Dnr: 21RS5111

Organ
Regionfullmäktige

Fastställande av bolagsordning i Bettorpsdepån i Örebro AB

Förslag till beslut

Regionfullmäktige beslutar

att för Region Örebro läns del godkänna de föreslagna förändringarna av bolagsordningen.

Sammanfattning

Fullmäktige i Region Örebro län och Region Västmanland beslutade i februari 2021 tillstyrka att det gemensamt ägda bolaget Svealandstrafiken AB förvärvade bolaget Rodret 6 & 8 i Örebro AB (nuvarande Bettorpsdepån i Örebro AB) omfattande depån i Bettorp, dels bolaget Bussdepåer i Örebro län AB omfattande åtta mindre depåer i Örebro län. Säljande parter var Örebroporten Holding AB respektive Länsgården Fastigheter AB.

Bettorpsdepån i Örebro AB kommer att fusioneras upp i Svealandstrafiken AB under 2021. I väntan på att fusion sker måste vissa formella beslut tas, utifrån aktiebolagslagen och kommunallagen.

Förvärvet av Bettorpsdepån i Örebro AB genomfördes formellt den 10 maj. Konstituerande bolagsstämma hölls samma dag, där också stämman beslutade om ny bolagsordning, styrelse utsågs utifrån fullmäktiges nomineringar m.m. Bolagsordningen ska fastställas av fullmäktige i Region Örebro län och i Region Västmanland för att vinna giltighet.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Förslaget till beslut har ingen påverkan på miljö-, barn- eller jämställdhetsperspektivet.

Tjänsteställe, handläggare
Staben Ekonomi, Lennart Frommegård

Sammanträdesdatum
2021-06-21--22

FöredragningsPM
Dnr: 21RS5111

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet har ingen ekonomisk konsekvens.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM till regionfullmäktige den 21--22 juni 2021.

Bolagsordning.

Skickas till:

Regionkansliet – Staben Ekonomi

Bolagsordning för Bettorpsdepån i Örebro AB

Organisationsnummer: 559313-7481

1. Firma

Bolagets firma är Bettorpsdepån i Örebro AB.

2. Styrelsens säte

Bolagets styrelse har sitt säte i Örebro kommun i Örebro län.

3. Föremålet för bolagets verksamhet

Bolaget har till föremål för sin verksamhet att äga, utveckla, avyttra och förvalta bussdepåer samt idka därmed förenlig verksamhet i Örebro län.

4. Verksamhetens ändamål

Bolagets ändamål är att äga och förvalta fastigheterna Rodret 6 och Rodret 8 i Örebro.

Bolagets syfte är att med iakttagande av de kommunala likställighets-, lokaliserings- och självkostnadsprinciperna bedriva den ovan angivna verksamheten, såvida inte lag, förordning eller praxis för viss verksamhet medger undantag.

Verksamheten ska bedrivas åt ägaren Svealandstrafiken AB och i ägarens ställe.

Likvideras bolaget ska dess behållna tillgångar tillfalla aktieägaren.

5. Aktiekapital

Aktiekapitalet ska vara lägst 25 000 kronor och högst 100 000 kronor.

6. Antal aktier

Antalet aktier ska vara lägst 25 000 aktier och högst 100 000 aktier.

7. Styrelse

Styrelsen består av 1 – 10 styrelseledamöter med högst 5 suppleanter.

Styrelsen utses av fullmäktige i Region Västmanland och fullmäktige i Region Örebro län med lika många ledamöter vardera, och en suppleant vardera. Mandattiden är tiden från den bolagsstämma som följer närmast efter det att val till fullmäktige har förrättats intill slutet av den årsstämma som följer efter nästa val till fullmäktige.

8. Revisorer

För granskning av bolagets årsredovisning jämte räkenskaper samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning utses av bolagsstämman en auktoriserad revisor och en suppleant för den.

9. Lekmannarevisorer

För samma mandatperiod som gäller för bolagets styrelse utses av fullmäktige i Region Västmanland och fullmäktige i Region Örebro län en lekmannarevisor för vardera Region Västmanland och Region Örebro län.

10. Kallelse

Kallelse till bolagsstämma ska ske genom brev med posten eller genom elektronisk post till aktieägarna tidigast sex veckor och senast två veckor före stämma.

11. Bolagsstämma

På årsstämma ska följande ärenden förekomma till behandling:

Val av ordförande vid stämman.

Upprättande och godkännande av röstlängd.

Val av en eller två justeringsmän

Prövning av om stämman blivit behörigen sammankallad.

Godkännande av dagordning.

Framläggande av årsredovisning, revisionsberättelse samt lekmannarevisorns granskningsrapport.

Beslut om

fastställande av resultaträkning och balansräkning,

dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen,

ansvarsfrihet åt styrelseledamöter och verkställande direktör när sådan förekommer.

Fastställande av arvode åt styrelse- och revisionsarvode.

Anteckning om regionfullmäktiges val av styrelseordförande samt styrelseledamöter, styrelsesuppleanter, lekmannarevisorer och lekmannarevisorssuppleant, då sådana val har förrättats

Val av auktoriserade revisorer och suppleant för dessa, då sådant val ska förrättas

Framläggande och beslut om ägardirektiv

Annat ärende, som ankommer på stämman enligt aktiebolagslagen (2005:551) eller bolagsordningen.

12. Räkenskapsår

Bolagets räkenskapsår ska vara kalenderår.

13. Firmateckning

Styrelsen får inte bemyndiga annan än styrelseledamot eller VD att teckna bolagets firma. Sådant bemyndigande får endast avse två personer i förening.

14. Handlingars offentlighet

Allmänheten har rätt att ta del av handlingar hos bolaget enligt de grunder som gäller för allmänna handlingars offentlighet i 2 kapitlet tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

15. Respektive regionfullmäktiges rätt att ta ställning

Bolaget ska ge fullmäktige i Region Västmanland och fullmäktige i Region Örebro län möjlighet att ta ställning innan sådana beslut i verksamheten som är av principiell betydelse eller annars av större vikt fattas.

16. Inspektionsrätt

Regionstyrelsen i Region Västmanland och regionstyrelsen i Region Örebro län har rätt att ta del av bolagets handlingar och räkenskaper samt i övrigt inspektera bolaget och dess verksamhet. Detta gäller dock endast i den mån det inte möter på grund av författningsreglerad sekretess.

17. Ändring av bolagsordning

Denna bolagsordning får inte ändras utan godkännande av både fullmäktige i Region Västmanland och fullmäktige i Region Örebro län.

26

Revidering av den
gemensamma
varuförsörjningsnämndens
reglemente och
samverkansavtal mellan
medlemmarna

21RS4096

j ä n s t ä t t e n , l i h a d s g n r r d s
m a d i l s A g u o r e s h a n s o B k a t n c l S i l e n
b o c d t j o g l S i d s s

m d u u d s e n g l t g d e n u
) 2 (1 0 2 - 0 1 0 0)

FöredragningsPM
6 s s D) 1 : m R 2 5 -

O S d s
Regionfullmäktige

Revidering av den gemensamma varuförsörjningsnämndens reglemente och samverkansavtal mellan medlemmarna

Förslag till beslut

Regionfullmäktige beslutar

att godkänna föreslagen revidering av reglemente och samverkansavtal avseende den gemensamma varuförsörjningsnämnden.

Sammanfattning

Region Örebro län är tillsammans med Region Västmanland, Region Dalarna, Region Sörmland och Region Uppsala medlem i den gemensamma varuförsörjningsnämnden. Region Uppsala är värdorganisation för nämnden.

Varuförsörjningsnämnden har vid sitt sammanträde den 26 mars 2021 beslutat föreslå medlemmarna justeringar i reglemente och samverkansavtal. Revideringarna är i huvudsak två: Dels införande av möjlighet till distansmöte (reglementet). Dels förändring av bestämmelsen i samverkansavtalet om ordförandeskap och vice ordförandeskap, så att dessa ska rotera mandatperiodvis mellan medlemmarna istället för årsvis.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Beslutat saknar konsekvenser ur dessa perspektiv.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutat saknar ekonomiska perspektiv.

j ä n s t ä t t e n , l h a d s g , n r r d s
m a d i l s A g u o r e b r o l ä n s r e g i o n s b e h ö r d e
b e d r ä f t j ö g l i s s

m d u u d s e n g l t g d e n u
) 2 (1 0 2 - 0 1 0 0)

FöredragningsPM
6 s s d) 1 : m R 2 5 -

Beslutsunderlag

FöredragningsPM regionfullmäktige 2021-06-21--22

Skrivelse från varuförsörjningsnämnden med förslag till revideringar av reglemente och samverkansavtal.

Skickas till:

Varuförsörjningsnämnden

Från: [Dominique Nilsson](#) för [Region Uppsala](#)
Till: region@regionvastmanland.se; region.dalarna@regiondalarna.se; [Region Örebro län](#);
registratur@regionsormland.se; [Jessica Bräck](#)
Ärende: Protokollsutdrag från Varuförsörjningsnämndens sammanträde den 26 mars 2021 - Revidering av varuförsörjningsnämndens reglemente och avtal om samverkan
Datum: den 22 april 2021 12:03:47
Bilagor: [Missiv - Reglemente samt avtal om samverkan.pdf](#)
[Avtal om samverkan, revidering.pdf](#)
[Reglemente varuförsörjningsnämnden, revidering.pdf](#)
[Protokollsutdrag från Varuförsörjningsnämndens sammanträde den 26 mars 2021 - Revidering av varuförsörjningsnämndens reglemente och avtal om sa.pdf](#)

Hej,

Översänder protokollsutdrag från Varuförsörjningsnämndens sammanträde den 26 mars 2021 - Revidering av varuförsörjningsnämndens reglemente och avtal om samverkan.

Medlemmarna föreslås besluta att godkänna reviderat reglemente för varuförsörjningsnämnden samt besluta att godkänna reviderat avtal om samverkan, se bifogat missiv.

Vänliga hälsningar

Dominique Nilsson

Registrator

018- 611 60 18

Regionkontoret

Region Uppsala

2021-03-26

Dnr VF2020-00067

Avsändare

Varuförsörjningsnämnden

Mottagare

Region Sörmland
Region Västmanland
Region Örebro län
Region Dalarna
Regionstyrelsen Region Uppsala

Revidering av varuförsörjningsnämndens reglemente och avtal om samverkan

Varuförsörjningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 26 mars 2021 att revidera nämndens reglemente med anledning av möjligheten att genomföra distanssammanträden. Varuförsörjningsnämnden beslutade också att revidera avtal om samverkan.

Medlemmarna föreslås besluta att godkänna reviderat reglemente för varuförsörjningsnämnden samt besluta att godkänna reviderat avtal om samverkan.

Tommy Levinsson
Ordförande varuförsörjningsnämnden

Bilaga

Protokollsutdrag 2021-03-26
Reglemente varuförsörjningsnämnden
Avtal om samverkan

Regionkontoret

Storgatan 27 | Box 602 | 751 25 Uppsala | tfn vx 018-611 00 00 | fax 018-611 60 10 | org nr 232100-0024

www.regionuppsala.se

Avtal om samverkan kring varuförsörjning

Region Uppsala, Region Dalarna, Region Västmanland, Region Sörmland och Region Örebro län har träffat följande överenskommelse kring en gemensam varuförsörjning.

Överenskommelsen bygger på att respektive part till en gemensamt finansierad förvaltning uppdrar att för parternas räkning handa de nedan angivna uppgifterna. För att uppnå de fördelar som eftersträvas är det av största vikt att respektive part lojalt och solidariskt följer det som överenskommit om i detta avtal, dvs. att part förbinder sig att inte bedriva med "förvaltningen" konkurrerande verksamhet.

§ 1 Gemensam nämnd

Samverkan skall ske under ledning av gemensam nämnd enligt 3 kap § 3 a kommunallagen.

Region Uppsala är värdregion och den gemensamma nämnden ingår i Region Uppsalas organisation.

Antalet ledamöter i nämnden skall vara fem ordinarie med fem ersättare. Respektive fullmäktige skall välja en ledamot och en ersättare till nämnden.

Parterna är överens om att posterna som ordförande och vice ordförande bör rotera **årsvis varje mandatperiod** mellan de deltagande regionernas företrädare i nämnden.

§ 2 Nämndens uppgifter

Den gemensamma nämnden ombesörjer upphandling, depåhållning och distribution av förbrukningsvaror och andra varor av förbrukningskaraktär i enlighet med detta avtal. Nämnden skall utveckla rutiner och system som genom ett gemensamt agerande ger kostnadsmässiga, kvalitativa, affärsmässiga och administrativa fördelar som gagnar både den egna verksamheten och kärnverksamheten. Nämnden skall bedriva ett aktivt miljö- och kvalitetssäkringsarbete inom verksamheten och vid upphandlingar av varor och tjänster noga väga in miljöaspekter.

§ 3 Finansiering

Budget skall upprättas så att kostnader och intäkter balanseras. Budgeten upprättas av värdregionen efter samråd med övriga Region. Förslag till budget skall tillställas övriga samverkande regioner senast den sista september varje år.

Kostnaderna för förvaltningen fördelas lika mellan de ingående Region.

Logistikkostnaderna för centralförrådet fördelas via nyckeltal baserat på respektive regions utnyttjandegrad.

Distributionskostnaderna (transporter) fördelas efter faktiskt utfall per region.

Om över- eller underskott uppstår i bokslut regleras detta årligen genom överenskommelse mellan de samverkande parterna *i nämnden*.

Resultatredovisning

Regionstyrelsen i Region Uppsala beslutar när nämnden senast skall redovisa sin medelsförvaltning under föregående budgetår.

Medelsförvaltning

Region Uppsala förvaltar den gemensamma nämndens medel. Samverkande regioner har rätt till löpande insyn i medelsförvaltningen.

§ 4 Förvaltningschef

Förvaltningschef skall utses av värdregionen efter samråd med övriga samverkande parter.

§ 5 Administration

Region Uppsala, varuförsörjningsförvaltningen, skall ha ansvaret för beredning och verkställighet av nämndens beslut samt planera och administrera den verksamhet nämnden har ansvar för.

§ 6 Verksamhetens igångsättand

Med hänsyn till att vissa initiala svårigheter kan uppstå vid sammanläggningen av respektive parts varuförsörjningsenheter är parterna överens om att den definitiva sammanläggningen av verksamheterna bör vara genomförd 2004-06-01 eller den tidpunkt som nämnden finner möjlig.

§ 7 Utvärdering av verksamheten

Verksamheten skall inför nästkommande mandatperiod utvärderas. Utvärderingen skall genomföras i så god tid att beslut hinner fattas om eventuell förändring av verksamheten.

§ 8 Insyn i förvaltningen

Samverkande parter har rätt till löpande insyn i förvaltning och redovisning som gäller nämndens verksamhet. Nämnden skall till respektive fullmäktige i de samverkande regionerna kvartalsvis rapportera hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är.

§ 9 Särskilda villkor

Detta samverkansavtal förutsätter för sin giltighet att det godkänns av regionfullmäktige i respektive region.

§ 10 Övriga befogenheter

Nämnden har befogenhet att, inom ramen för vad kommunallagen tillåter, åta sig försörjningsuppdrag för primärkommuner och andra externa organisationer.

Nämnden har befogenhet att förhandla med andra regioner eller primärkommuner som önskar delta i samarbetet. Vidare har nämnden befogenhet att pröva och eventuellt föreslå att omfattningen av samarbetet utvidgas till andra områden än vad som regleras i detta avtal.

Beslut om ytterligare parter i samarbetet eller att omfattningen av samarbetet skall utvidgas till andra områden skall fattas genom beslut i respektive region.

§ 11 Avtalstid

Detta avtal gäller fr.o.m. 2004-01-01 och tills vidare under förutsättning att fullmäktige i de samverkande regionerna har godkänt avtalet. **Avtalets § 1 har reviderats avseende rotation av ordförande 2021-03-26.**

Vill någon av de samverkande parterna frånträda avtalet skall skriftligt meddelande om detta tillsändas övriga parter senast ett år före mandattidens utgång, annars förlängs avtalet med oförändrade villkor ytterligare en mandatperiod. För avtalets upphörande i sin helhet krävs likalydande beslut i respektive regionfullmäktige.

Vid ett upphörande av verksamheten i sin helhet eller om någon part vill frånträda avtalet skall särskilda förhandlingar ske mellan parterna angående formerna för detta samt angående den ekonomiska regleringen mellan parterna.

§ 12 Tvist

Tvister angående tolkning och/eller tillämpningen av detta avtal, och övriga överenskommelser mellan de samverkande parterna, skall i första hand lösas genom förhandlingar mellan parterna. För den händelse överenskommelse inte kan träffas skall tvister avgöras i allmän domstol.

Detta avtal har upprättats i fem likalydande exemplar varav parterna tagit var sitt.

Region Dalarna

Region Västmanland

Region Sörmland

Region Örebro län

Region Uppsala

Reglemente för gemensamma nämnden för varuförsörjningen i Region Dalarna, Region Västmanland, Region Sörmland, Region Uppsala och Region Örebro län

§ 1

Tillämpningsområde

Detta reglemente gäller för den gemensamma nämnden, kallad Varuförsörjningsnämnden, för varuförsörjningen i regionerna i Dalarna, Västmanland, Sörmland, Uppsala och Örebro län.

§ 2

Antal ledamöter och ersättare i nämnderna

Antalet ledamöter i nämnden är fem med fem ersättare varav respektive region väljer en ledamot och en personlig ersättare. Vid förfall för en ledamot ska denna ersättas med en ledamot från den region som valt ledamoten.

Ersättning till ledamöter och ersättare ska utbetalas av respektive region och enligt de regler som gäller i respektive region.

§ 3

Mandatperiod

Ledamöterna jämte ersättare väljes om inte annat beslutas för fyra år, räknat från och med 1 januari året efter det år då val av regionfullmäktige ägt rum. Valen förrättas av det under valåret, i respektive region, nyvalda regionfullmäktige vid sammanträde senast i december månad.

§ 4

Ordförande och vice ordförande

Ordförande och vice ordförande väljs av värdregionen efter samråd mellan parterna. Dessa skall väljas på ett år i taget från den 1 januari varje år. Parterna är överens om att posterna som ordförande respektive vice ordförande bör rotera **årsvis varje mandatperiod, från och med den 1 januari året efter valår**, mellan de deltagande regionernas företrädare i nämnden.

Är ordförande och vice ordförande förhindrade att närvara vid sammanträde, får nämnden utse annan ledamot att tillfälligt leda sammanträdet.

Är ordförande på grund av sjukdom eller av annat skäl förhindrad att fullgöra sitt uppdrag under längre tid än en månad i följd eller sammanlagt sex månader under ett år förordnar nämnden en ledamot som ersättare för ordföranden att fullgöra dennes uppgifter. Eventuella ekonomiska förmåner som är förenade med uppdraget som ordförande övertas under förordnandetiden av ersättaren. Vad nu sagts om ordförande gäller även vice ordförande.

§ 5

Sekreterare

~~Nämnden utsätter sekreterare.~~ Sekreteraren för styrelsens protokoll, ombesörjer expedieringen av nämndens beslut och fullgör i övrigt de uppgifter som framgår av detta reglemente eller av gällande arbetsordning för vårdregionens regionsfullmäktige eller särskilt beslutas av nämnden.

Utgående skrivelser, avtal och förbindelser m m som beslutas av nämnden underskrives av ordförande med kontrasignation av *förvaltningschefen*. Nämnden får besluta att underskrift i vissa fall skall ske i annan ordning.

§ 6

Nämndens åligganden

Nämnden skall ansvara för den gemensamma varuförsörjningen av förbrukningsvaror och varor av förbrukningskaraktär till hälso- och sjukvården, inklusive tandvården, i regionerna i Dalarna, Västmanland, Sörmland, Uppsala och Örebro län.

Nämnden skall utveckla rutiner och system som genom ett gemensamt agerande ger kostnadsmässiga, kvalitativa, affärsmässiga och administrativa fördelar som gagnar både den egna verksamheten och kärnverksamheten.

Nämnden skall bedriva ett kontinuerligt miljö- och kvalitetssäkringsarbete.

Nämnden skall utöva regionets arbetsgivar- och ägaransvar inom sitt verksamhetsområde.

Det åligger och tillkommer nämnden att

- utifrån av respektive regionfullmäktige fastställda övergripande mål utarbeta en plan och budget som anger riktlinjer för verksamhetens inriktning och utveckling,

- ansvara för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande lagar, avtal och bestämmelser,
- ansvara för att verksamheten bedrivs effektivt och planmässigt och i linje härmed verka för ändamålsenliga system, rutiner och hjälpmedel och att organisationen är ändamålsenligt uppbyggd.
- hålla respektive regionsstyrelse kontinuerligt underrättad om utvecklingen inom nämndens verksamhetsområde,
- förvalta respektive regions egendom, som disponeras för nämndens verksamhet i den mån förvaltningen inte uppdragits åt annan,
- besluta om avskrivning av fordringar,
- själv eller genom ombud föra regionens talan i mål och ärenden inom nämndens verksamhetsområde med undantag av frågor som rör förhållandet mellan regionet som arbetsgivare och dess arbetstagare,
- om så begäres av respektive regionfullmäktige eller regionstyrelse avgiva utlåtande över motioner och framställningar, samt
- fullgöra vad som i övrigt enligt regionens beslut, lag eller förordning tillkommer nämnden.

För att fullgöra sina uppgifter äger nämnden att från regionens nämnder och tjänstemän infordra de uppgifter, erhålla de upplysningar och därtill biträde som nämnden behöver.

§ 7

Sammanträden

Nämnden skall för varje kalenderår upprätta en plan över sina sammanträden. Utöver de sammanträden som intagits i planen skall sammanträde enligt 5 kap 7 § första stycket kommunallagen hållas när minst en tredjedel av ledamöterna begär det eller ordförande finner att det behövs.

§ 8

Kallelse

Skriftlig kallelse skall i god tid före varje sammanträde med nämnden utsändas till nämndens ledamöter och ersättare. Med kallelsen skall följa en preliminär föredragningslista över de ärenden som avses bli behandlade vid sammanträdet jämte de handlingar som hör till ärendena. Slutlig föredragningslista fastställs vid varje sammanträdes början.

§ 9

Ersättares tjänstgöring

Kan ledamot inte deltaga i sammanträde med nämnden skall denne utan dröjsmål underrätta sekretären, som inkallar den ersättare till tjänstgöring vid sammanträdet, som nominerats av ledamotens egen region.

Infinner sig ordinarie ledamot under pågående sammanträde, till vilket han förut anmält förhinder, upphör ersättares tjänstgöringsrätt när beslut fattats i det ärende som behandlades när den ordinarie ledamoten kom till sammanträdeslokalen.

§ 10

Närvarorätt

Rätt att närvara vid nämndens sammanträden samt att deltaga i överläggningarna tillkommer

- icke tjänstgörande ersättare i nämnden

Skreterare i nämnden får yttra sig i formella frågor som uppkommer under sammanträde och lämna tekniska upplysningar med anknytning till sammanträdeshandlingarna.

Om fackliga företrädares rätt att närvara vid sammanträde med nämnden finns särskilt stadgat i 7 kap 8 § kommunallagen.

§ 11

Sammanträde på distans

Nämnden får, om särskilda skäl föreligger, sammanträda med ledamöter deltagande på distans. Sådant sammanträde får endast äga rum om ljud- och bildöverföring sker i realtid och på ett sådant sätt att samtliga deltagare kan se och höra varandra på lika villkor. Lokalen ska vara så beskaffad att inte obehöriga kan ta del av sammanträdeshandlingar, bild eller ljud. I första hand ska ersättare kallas in. Ledamot som önskar delta på distans ska senast fem (5) dagar i förväg, om inte synnerliga skäl föreligger, anmäla detta till nämndens kansli.

Ordföranden avgör om närvaro får ske på distans. Om det inte är möjligt att sammankalla ett beslutsmässigt sammanträde på grund av extra ordinär händelse och det är av vikt att beslut i ärendet tas får dock ordföranden kalla till ett distanssammanträde.

§ 12

Tjänsteman och sakkunnig

Förtroendeman, tjänsteman hos regionen eller särskild sakkunnig som avses i 6 kap 19 § andra stycket kommunallagen tillkallas av nämnden och får, om nämnden beslutar det, deltaga i överläggningarna men ej i besluten.

§ 13

Delegering

Nämnden får uppdra åt en anställd i någon av de samverkande regionerna att besluta på nämndens vägnar.

§ 14

Delgivning

Delgivning med nämnden sker med *förvaltningschefen* eller den som i övrigt enligt särskilt beslut är behörig att mottaga delgivning.

§ 15

Beredning av ärenden

Nämndens ordförande beslutar om formerna för beredning och föredragning av ärenden vid nämndens sammanträden. Föredragande som inte har närvarorätt enligt 10 § reglementet har vid sammanträde endast den yttranderätt som direkt avser föredragningen.

§ 16

Omröstning, protokoll m m

Om omröstning, protokoll och reservation till protokollet finnes bestämmelser i genom hänvisningar i 6 kap 28 och 30 §§ kommunallagen till 5 kap 41-44 och 57-62 §§ samma lag. I protokoll skall anges vilka ledamöter som varit närvarande.

Protokoll skall för varje ärende innehålla en kortfattad redogörelse för dess beskaffenhet, uppgift om de förslag och yrkanden, som inte återkallats, samt nämndens beslut i ärendet.

Om omröstning ägt rum skall en propositionsordning och uppgift om hur omröstningen utfallit finnas med i protokollet. Om omröstningen skett öppet, skall det anges hur var och en röstat. Omröstning som avser val eller tillsättning av tjänst skall ske med slutna valsedlar.

Protokoll t justeras senast fjorton dagar efter sammanträdet av ordföranden och minst en för varje gång utsedd närvarande ledamot eller tjänstgörande ersättare. Justering får också verkställas av nämnden antingen genast eller vid nästa sammanträde. Har flera ordförande fungerat vid sammanträdet, justerar varje ordförande de paragrafer i protokollet som avser de delar av sammanträdet varunder han ltt förhandlingarna.

Justering sker, förutom genom namnteckning på därför avsedd plats, genom signum på varje en skild sida av protokollet.

Nämndens justerade protokoll skall anslås på samtliga samverkande regioners anslagstavlor senast andra dagen efter det att protokollet justerats. Tillkännagivandet skall vara försett med uppgift om den dag det anslagits. Det får ej avlägsnas förrän överklagand tid n har gått ut. Även på protokoll t skall dag för justering och när justering n tillkännagivits noteras.

§ 17

Beslutsrätt, jäv

Nämnd n får handlägga ärend endast om mer än hälften av ledamöterna är närvarande.

Om jäv finns bestämmelser i ~~6 kap 24-27 §§~~ kommunallagen.

§ 18

Reservation

Den som deltagit i avgörandet av ärende får anföra reservation mot beslutet. Reservationen skall anmälas innan sammanträdet avslutats. Om reservationen utvecklas närmare skall den vara skriftlig och lämnas senast när protokoll t justeras.

§ 19

Arkiv

För vård n av nämndens arkiv gäller arkivreglemente, som fastställs av
vårdregionens regionfullmäktige.

§ 20

Överklagand

För överklagand av beslut av nämnden gäller r vad som stadgas i 10 kap
kommunallagen om laglighetsprövning.

§ 24/21

Dnr VF2020-00067

Revidering av varuförsörjningsnämndens reglemente och avtal om samverkan

Beslut

Varuförsörjningsnämndens beslut

1. Varuförsörjningsnämndens medlemmar föreslås godkänna reviderat reglemente för varuförsörjningsnämnden
2. Varuförsörjningsnämndens medlemmar föreslås godkänna reviderat avtal om samverkan.

Ärendebeskrivning

Kommunallagen möjliggör sammanträden på distans under förutsättning att fullmäktige har fattat beslut om detta i reglementet, samt att de tekniska förutsättningarna för att alla ledamöter ska kunna delta på lika villkor, och i realtid finns på plats. Förslaget till nytt reglemente innehåller regler som möjliggör för ledamöter att delta på distans.

Vidare föreslås posten som ordförande och vice ordförande att rotera varje mandatperiod mellan de ingående parterna.

Utöver detta har ordet "landsting" ersatts med "region".

Nämndens medlemmar föreslås nu besluta att godkänna reviderat reglemente och reviderat avtal.

Beredning

Ärendet har beretts vid Regionkontoret, Region Uppsala.

Kopia till

Region Västmanland
Region Sörmland
Region Örebro län

Region Dalarna

Regionstyrelsen Region Uppsala

Yrkanden

Ordförande Tommy Levinsson (S) yrkar bifall till föreliggande förslag.

Ordförande finner att nämnden beslutar i enlighet med föreliggande förslag

27

Årsredovisning 2020 och
budget 2022 för
Kommunalförbundet
Avancerad Strålbehandling
21RS3232

Tjänsteställe, handläggare
Staben Ekonomi, Ingrid Domberg

Sammanträdesdatum
2021-06-21--22

FöredragningsPM
Dnr: 21RS3232

Organ
Regionfullmäktige

Årsredovisning 2020 och budget 2022 för Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling

Förslag till beslut

Regionfullmäktige beslutar

att godkänna Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling årsredovisning för 2020,

att bevilja ansvarsfrihet för direktionen samt de enskilda ledamöterna i densamma för verksamhetsåret 2020 samt

att godkänna verksamhetsplan med budget för Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling för år 2022 samt plan för ekonomi 2023-2024.

Sammanfattning

Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling (KAS) har tagit fram en årsredovisning för 2020 samt en verksamhetsplan med budgetram för 2022 samt plan för ekonomi 2023-2024 för behandling av samtliga medlemsregioner, däribland Region Örebro län.

KAS behandlar tumörer med protonstrålning vid Skandionkliniken i Uppsala. Verksamheten startade för fem år sedan. I fastigheten finns även Hotel von Kraemer som erbjuder patienter och anhöriga boende i samband med behandlingen. Det var inga omfattande utbrott av covid-19 infektioner bland Skandionklinikens personal eller patienter under året. Periodvis uteblev utländska patienter till följd av pandemin. 266 svenska patienter startade behandling 2020, en ökning med 27 stycken sedan 2019. 31 utländska patienter startade behandling, vilket var en fler än föregående år. Utländska patienter kommer huvudsakligen från Norge. Fyra kliniska studier pågår och ytterligare två är på väg att starta.

Det ekonomiska resultatet för 2020 var ett överskott på 14,7 miljoner kronor (året innan -0,9 miljoner kronor) vilket innebar en positiv budgetavvikelse på 7,7 miljoner

kronor. Överskottet beror främst på vakanser och sjukskrivningar samt oförbrukade forskningsmedel inom Skandionkliniken. Överskottet används för att återställa det egna kapitalet, vilket då blir -112 miljoner kronor. Målsättningen är att återställa det egna kapitalet senast 2027, men målet blir svårt att uppnå om inte antalet patienter ökar. Antalet behandlingsfraktioner blev 8 215 under året mot budgeterade 10 000.

Revisorerna har under tidigare år konstaterat att den interna kontrollen har varit otillräcklig. De detaljerade synpunkter som de tidigare har avgivit är nu åtgärdade. De bedömer också att direktionen i Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling under 2020 i huvudsak har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. De tillstyrker att respektive fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för direktionen samt de enskilda ledamöterna i densamma.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

En stor del av patienterna på Skandionkliniken är barn. De vårdkvalitetsförbättringar som verksamheten innebär har därför en direkt positiv effekt utifrån ett barnperspektiv. Ärendet har inga direkta konsekvenser för miljö- eller jämställdhetsperspektiven.

Ekonomiska konsekvenser

Det ekonomiska resultatet 2020 är ett överskott på 14,7 miljoner kronor, vilket innebär en förbättring med 15,6 miljoner kronor mot föregående år. Det samlade egna kapitalet är negativt, -112 miljoner kronor, vid årets utgång och kommer inte att kunna återställas inom tre år, varför synnerliga skäl åberopas. Planen är att senast 2027 ska det negativa egna kapitalet vara återställt.

Beredning

Regionstyrelsens arbetsutskott behandlade ärendet 2021-05-18.

Regionstyrelsens arbetsutskott föreslår regionstyrelsen föreslå regionfullmäktige besluta

att godkänna Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandlings årsredovisning för 2020,

att bevilja ansvarsfrihet för direktionen samt de enskilda ledamöterna i densamma för verksamhetsåret 2020 samt

att godkänna verksamhetsplan med budget för Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling för år 2022 samt plan för ekonomi 2023-2024.

Regionstyrelsen behandlade ärendet 2021-05-25.

Tjänsteställe, handläggare
Staben Ekonomi, Ingrid Domberg

Sammanträdesdatum
2021-06-21--22

FöredragningsPM
Dnr: 21RS3232

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta

att godkänna Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandlings årsredovisning för 2020,

att bevilja ansvarsfrihet för direktionen samt de enskilda ledamöterna i densamma för verksamhetsåret 2020 samt

att godkänna verksamhetsplan med budget för Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling för år 2022 samt plan för ekonomi 2023-2024.

Uppföljning

KAS verksamhetsplan med budget följs upp i kommande årsredovisning.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM regionfullmäktige 2021-06-21--22

Årsredovisning och revisionsberättelse för 2020

Verksamhetsplan med budgetram för 2022 samt plan för ekonomi 2023-2024

Skickas till:

Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling

Hej,

Bifogat finns årsredovisning 2020 för Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling samt revisorernas berättelse.

För beslut i fullmäktige.

Vänliga hälsningar

Karin

Karin Axén
Kanslissekreterare
Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling

Skandionkliniken
von Kraemers allé 26
752 37 Uppsala
Tel: +46(0)18 4958002
karin.axen@skandion.se

Till

Fullmäktige för medlemmar i Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling

Region Skåne

Region Stockholm

Region Uppsala

Region Västerbotten

Region Örebro län

Region Östergötland

Västra Götalandsregionen

Årsredovisning 2020

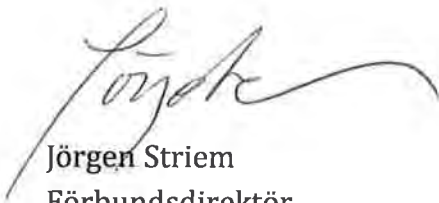
Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling

I enlighet med förbundsordningen, samt bifogat protokollsutdrag, översändes revisorernas berättelse jämte årsredovisningen för verksamhetsåret 2020.

Medlemsregionernas fullmäktige föreslås besluta:

- att godkänna årsredovisningen för 2020, samt
- att bevilja ansvarsfrihet för direktionen och dess enskilda ledamöter för verksamhetsåret 2020.

Uppsala 2021-03-29

Jörgen Striem

Förbundsdirektör

Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling

Bilagor

- Årsredovisning 2020
- Revisionsberättelse
- Protokollsutdrag § 13 Årsredovisning med patientsäkerhetsberättelse 2020 från förbundsledningens möte 2021-03-24

Årsredovisning 2020

Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling

Organisationsnummer 222000-2097

Innehåll

Inledning	3
Sammanfattning	3
Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling	4
Förbundsordningen	5
Delat ansvar och distribuerad kompetens	5
Förvaltningsberättelse	6
Översikt över verksamhetens utveckling	6
Den kommunala koncernen.....	7
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	7
Väsentliga risker	8
Händelser av väsentlig betydelse	8
Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten.....	9
God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning.....	9
Verksamhetens måluppfyllelse	10
Balanskravsresultat	10
Väsentliga personalförhållanden	11
Förväntad utveckling	15
Resultaträkning	16
Balansräkning	17
Kassaflödesanalys	18
Noter	19
Driftredovisning	21
Redovisningsprinciper	21
Investeringsverksamheten	22
Intern kontroll	22
Patientsäkerhetsberättelse	22
Bilagor	
1. Skandionklinikens utveckling 2015–2020	
2. Måluppfyllelse 2020 – KAS	
3. Patientsäkerhetsberättelse 2020	

Inledning

Sammanfattning

Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling (KAS) behandlar tumörer med protonstrålning vid Skandionkliniken i Uppsala. I fastigheten finns även Hotel von Kraemer som erbjuder patienter och anhöriga boende i samband med behandlingen.

Det var inga omfattande utbrott av covid-19-infektioner bland Skandionklinikens patienter eller personal. Delar av personalen arbetade på distans. Periodvis uteblev utländska patienter.

266 svenska patienter startade behandling 2020, en ökning med 27 (11 %) sedan 2019. 31 utländska patienter startade, en ökning med 1. Utländska patienter kommer huvudsakligen från Norge.

Fyra kliniska studier pågår. Ytterligare två är på väg att starta. Ett tiotal prekliniska studier pågick 2020. Skandionklinikens medarbetare deltog i tretton vetenskapliga publikationer.

31 december hade Skandionkliniken 44 anställda (47) varav 41 tillsvidare. Föregående år redovisas i parentes. Sjukfrånvaron var 6,7 % (5,7 %). Utfallet påverkas av flera långtids-sjukskrivningar som inte är relaterade till arbetsmiljön, samt covid-19.

Skandionklinikens resultat blev +15,5 mnkr (-0,7 mnkr), en positiv budgetavvikelse på 7,4 mnkr. Intäkterna var 7,1 mnkr lägre än budget, beroende på färre fraktionsintäkter. Kostnaderna var 14,5 mnkr lägre än budget, överskottet beror främst på vakanser och sjukskrivningar, samt ej förbrukade FoU-medel och medel för oförutsedda utgifter.

KAS fortsätter tills vidare att driva Hotel von Kraemer i egen regi. Tvisten med den förra entreprenören fortgår.

Hotellet har haft en fortsatt god beläggning, 54 %, trots covid-19-pandemin. Restaurang- och konferensverksamhetens utbud har begränsats under pandemin.

31 december hade Hotel von Kraemer 18 anställda, samtliga tillsvidare. 2019 var 19 tillsvidareanställda och 25 timavlönade. De timavlönade har avvecklats på grund av covid-19-pandemins effekter. Sjukfrånvaron var 1,5 % (1 %).

Hotel von Kraemers resultat blev -864 tkr (-190 tkr) vilket är 284 tkr i budgetavvikelse. Intäkterna var 729 tkr högre än budget och kostnaderna 444 tkr högre än budget.

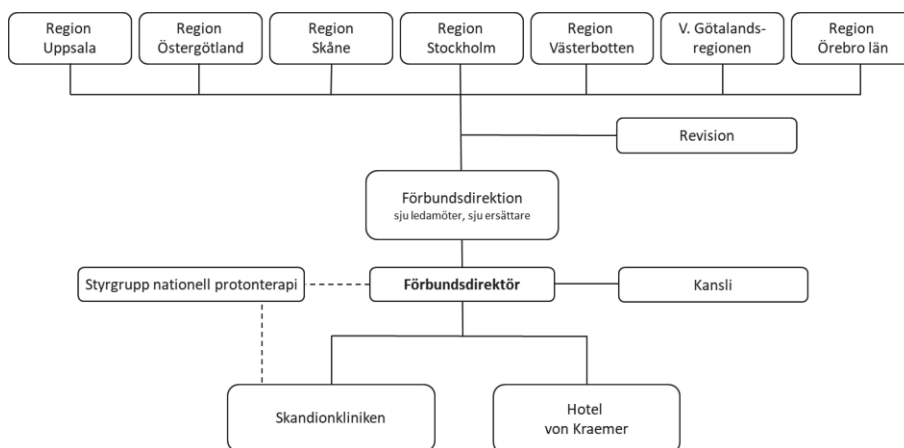
KAS redovisar totalt ett positivt resultat på 14,6 mnkr (-0,9 mnkr), vilket är +7,7 mnkr i förhållande till budget.

Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling

Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling (KAS) bildades 2006 för att behandla tumörer med protonstrålning vid Skandionkliniken. Universitetsklinikerna förbereder och följer upp patienterna. Behandlingseffekterna utvärderas i vetenskapliga studier.

I fastigheten finns även Hotel von Kraemer som erbjuder patienter och anhöriga boende i samband med behandlingen. Utöver hotellverksamheten erbjuds restaurang och konferenslokaler.

Fastigheten ägs av Akademiska Hus. Den stod klar 2014. Hyresavtalet löper till 2039. Strålningsutrustningen installerades av det belgiska företaget IBA. Ett serviceavtal med IBA löper till april 2021. Hotellet öppnade 2014. De första patienterna behandlades 2015.

KAS medlemmar är de sju regioner som har universitetssjukhus: Region Skåne, Region Stockholm, Region Uppsala, Region Västerbotten, Region Örebro län, Region Östergötland samt Västra Götalandsregionen.

KAS styrs av en politiskt vald direktion som består av en ledamot och en ersättare från varje medlemsregion.

Styrgrupp Nationell Protonterapi är beslutsstöd till direktionen och Skandionklinikens ledning. Den ansvarar även för protonterapiprocessen. I styrgruppen ingår två ledamöter från varje medlemsregion.

Förbundsdirektören är KAS högsta tjänsteman. Internt har KAS en verksamhetschef som leder verksamheten vid Skandionkliniken och en hotellchef som leder Hotel von Kraemers verksamhet.

Hotel von Kraemer

Ett patienthotell byggdes i anslutning till Skandionkliniken för att erbjuda patienterna boende under behandlingen vid Skandionkliniken. Hotellet har även ett samarbete med Akademiska sjukhuset för deras patienter och närstående.

Hotellet har 83 rum. Utöver hotellverksamheten erbjuds även restaurang och konferenslokaler.

Inledningsvis drevs hotellet av en privat entreprenör som gick i konkurs 2015. Sedan dess driver KAS hotellet i egen regi. En rättstvist pågår med den förra entreprenören.

Förbundsordningen

Ett kommunalförbund är en organisation där flera regioner gått samman för att överlåta skötseln av en gemensam angelägenhet åt förbundet. De grundläggande reglerna för driften och styrningen av verksamheten finns i kommunallagen.

Av förbundsordningen framgår att KAS ska:

- Driva en anläggning för avancerad strålbehandling med protoner.
- Skapa förutsättningar för optimal behandling, samt utveckling och utvärdering av behandlingen, till gagn för patienterna.
- säkerställa att protonstrålning är nationellt likvärdigt tillgänglig för alla patienter i Sverige oavsett bostadsort.
- I mån av kapacitet erbjuda utländska patienter vård.
- Bedriva verksamheten så att man nyttjar möjligheterna att utföra diagnostik, behandlingsplanering, del av behandling och eftervård inom varje sjukvårdsregion (delat ansvar och distribuerad kompetens).
- Säkerställa att möjligheterna till forskning och utveckling tillvaratas.
- Svara för annan verksamhet som har ett naturligt samband med driften av anläggningen.

Delat ansvar och distribuerad kompetens

Grundläggande för KAS kliniska och vetenskapliga verksamhet är att regionerna, universitetssjukhusen och Skandionkliniken delar på ansvaret för, och utförandet av, verksamheten. Det kallas ”distribuerad kompetens”.

Patienter som bedöms vara aktuella för protonbehandling utreds och förbereds vid universitetssjukhusen. De diskuteras vid multiprofessionella videokonferenser där alla sjukhusen deltar. Behandlingen genomförs vid Skandionkliniken i Uppsala. Patienterna ges i genomsnitt knappt trettio fraktioner (behandlingstillfällen) under cirka sex veckor. Uppföljningen sker vid inremitterande universitetsklinik.

Så kallade rotationsläkare och rotationsfysiker tjänstgör vid Skandionkliniken. De har sin anställning vid universitetssjukhusen och arbetar växelvis enstaka veckor vid Skandionkliniken. Syftet är bland annat att säkerställa kompetens inom protonstrålning vid KAS alla enheter och till att främja samarbetet i KAS-nätverket.

Protokoll för vetenskapliga studier som utvärderar behandlingens effekter tas fram av tumörgrupper med representanter från samtliga universitetssjukhus.

Förvaltningsberättelse

Översikt över verksamhetens utveckling

KAS 2016–2020

	2020	2019	2018	2017	2016
Intäkter (tkr)	226 314	210 661	161 469	144 964	129 077
Kostnader (tkr)	-211 641	-211 536	-208 328	-197 219	-166 799
Resultat (tkr)	14 673	-875	-46 859	-52 255	-37 722
Budget resultat (tkr)	6 974	3 191	-3 045	-5 877	-26 272
Budgetavvikelse (tkr)	7 699	-4 066	-43 814	-46 378	-11 450
Eget kapital (tkr)	-111 546	-126 218	-125 343	-78 484	-26 229
Balanskrav (tkr)	-123 038	-137 711	-136 836	-89 977	-37 722
Investeringar (tkr)	87	2 454	2 603	1 810	74 722
Antal anställda	62	64	61	45	36

Skandionkliniken 2016–2020

	2020	2019	2018	2017	2016
Antal patienter totalt	297	268	272	221	179
Antal svenska patienter	266	239	232	195	166
Andel utländska patienter	10 %	11 %	15 %	12 %	7 %
Andel barn	14 %	18 %	19 %	14 %	12 %
Antal fraktioner	8 215	7 614	7 745	6 255	4 975
Intäkter (tkr)	202 725	185 454	139 641	125 713	111 840
Kostnader (tkr)	-187 188	-186 139	-184 118	-173 313	-145 172
Resultat (tkr)	15 537	-685	-44 477	-47 600	-33 332
Budget resultat (tkr)	8 123	3 191	21	-3 257	-25 304
Budgetavvikelse (tkr)	7 414	-3 876	-44 456	-44 343	-8 028

Se vidare bilaga 1 ”Skandionklinikens utveckling 2015–2020”.

Hotel von Kraemer 2016–2020

	2020	2019	2018	2017	2016
Antal gäster	7 461	9 507	8 815	9 233	8 965
Antal gästnätter	22 277	21 997	22 467	20 375	18 902
Skandionpatienter (%)	2,5	1,5	2,2		
Gästnätter Skandionpatienter (%)	25	16	22	19	23
Intäkter (tkr)	23 589	25 207	21 828	19 251	17 237
Kostnader (tkr)	-24 453	-25 397	-24 210	-23 906	-21 627
Resultat (tkr)	-864	-190	-2 382	-4 655	-4 390
Budget resultat (tkr)	-1 149	-2 005	-3 066	-2 620	-968
Budgetavvikelse (tkr)	285	1 815	684	-2 035	-3 422

Den kommunala koncernen

Skandionkliniken och Hotel von Kraemer är enheter inom KAS (inte koncernföretag).

KAS organisation och organisationschema beskrivs på sidan 4.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning**Pensionsförpliktelse**

KAS har inte gjort några placeringar för pensionsförpliktelser, vilket innebär att avsättningar och ansvarsförbindelser för pensioner om totalt 16 487 tkr har återlånats i verksamheten. Aktualiseringsgraden är 100 %.

KPA har tidigare justerat pensionsskulden vid flera tillfällen, vilket har påverkat det ekonomiska resultatet. Inga särskilda justeringar har gjorts under 2020, men prognosarbetet har påverkats av en osäkerhet kring utfallet av pensionsskulden.

Skandionkliniken

Covid-19-pandemin har fordrat omfattande planering och förändrade arbetssätt av samma slag som i övrig sjukvård. Endast enstaka kända fall av covid-19 bland patienter och personal. De norska patienterna uteblev periodvis. Administrativ personal och sjukhusfysiker har i hög utsträckning arbetat på distans.

Hotel von Kraemer

Under 2020 har covid-19-pandemin påverkat verksamheten kraftigt. Trots en försiktig återhämtning under hösten har efterfrågan varit låg. Bokade gäster inom restaurang- och konferensverksamheten har minskat med mer än 50 %. Negativa effekter av smittskyddsåtgärder har medfört att hotellet genomfört omfattande neddragningar av timavlönad personal samt förändrat arbetsuppgifterna för fast anställd personal.

Väsentliga risker

Inga större finansiella risker har identifierats. KAS 20-åriga obligationslån har en fast ränta. Räntan på checkräkningskrediten är rörlig, men betydligt lägre. Bedömningen är därför att KAS tjänar på att amortera vartannat år även om amorteringen delvis finansieras med en kredit.

Händelser av väsentlig betydelse

- En handlingsplan för verksamhets-IT vid KAS har tagits fram. En t.f. IT-chef har engagerats till och med juni 2021 för att leda genomförandet av planen.
- Kontakter har inletts med Region Uppsala för att undersöka förutsättningarna för ett närmare samarbete kring KAS behov av stödfunktioner inom bland annat administration.
- Ett intranät för Skandionkliniken och Hotel von Kraemer har lanserats.
- Före verksamhetschefen Kjell Bergfeldt leder på KAS uppdrag ett projekt som syftar till förbättrad kompetensförsörjning inom all klinisk och vetenskaplig strålbehandling i Sverige. Uppdraget löper på 50 % till 2022-10-16 med möjlighet till förlängning. Han är också FoU-ansvarig på 10 % till 2021-03-28 med möjlighet till förlängning.
- Amortering har gjorts med 75 mnkr på KAS 20-åriga obligationslån.

Skandionkliniken

- 5 februari behandlades den tusende patienten, 30 juni behandlades den tusende svenska patienten och 31 augusti firade Skandionkliniken 5 år.
- Ulrica Langegård, Göteborgs universitet, disputerade på avhandlingen "The balancing act of living with symptoms - Patient reported data and quality of care during and after treatment with proton beam therapy in patients with brain tumor".
- Strålsäkerhetsmyndigheten förlängde KAS tillstånd för verksamhet med joniserande strålning till 2025.
- En nationell riskanalys av protonterapiprocessen påbörjades i KAS-nätverket.
- Förhandlingar har pågått, men inte avslutats, om en förlängning av avtalet med IBA rörande drift och service av anläggningen för protonstrålning. Det nya avtalet beräknas inte generera väsentligt högre kostnader.
- En workshop med deltagare från direktionen, styrgruppen och KAS lokala ledningsgrupp har för första gången genomförts.
- En ny verksamhetschef och en biträdande vårdenhetschef har rekryterats.
- En ny överenskommelse gällande rotationspersonalens arbetsvillkor har slutits.
- Försöket med 36 tim. veckoarbetstid har utvärderats och därefter förlängts ett år för den kliniskt verksamma personalen.

Hotel von Kraemer

- Direktionen beslutade att tills vidare driva Hotel von Kraemer i KAS regi.
- Covid-19-pandemin påverkade verksamheten kraftigt. Avbokningar pga Covid-19 uppgick till 2,4 mnkr.
- Flera regioner bokar numera rum för patienterna direkt hos Hotel von Kraemer.
- Hotellverksamhetens beläggning var 54 %, en ökning med 2 %. Trots det minskade hotellintäkterna till följd av att genomsnittlig intäkt per rum (ADR) sjönk.

- Genomsnittlig intäkt per tillgängligt rum (RevPAR) minskade med 2 % jämfört med föregående år.
- ADR minskade med 6 % jämfört med föregående år.
- Resebyrån Big Travel rekonstruerades 2020. Ett ackord medförde att Hotel von Kraemer fick 25 % av Big Travels totala skuld på 506 496 kr.

Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

KAS organisation, organisationsschema och styrning beskrivs på sidan 4.

Förslag till verksamhetsplan med budget tas fram av KAS ledning i dialog med styrgrupp och direktion. Direktionen fastställer förslaget till verksamhetsplan med budget, varefter medlemsregionernas fullmäktige fattar beslut

Några lagar som är centrala inom KAS verksamhetsområde är:

- Hälso- och sjukvårdslag (2017:30)
- Kommunallag (2017:725)
- Lag om offentlig upphandling (2016:1145)
- Patientdatalag (2008:355)
- Patientlag (2014:821)
- Patientsäkerhetslag (2010:659)
- Strålskyddslag (2018:396)

Några myndigheter som utfärdar författningar och utövar tillsyn inom KAS verksamhetsområde är:

- Inspektionen för vård och omsorg (IVO)
- Läkemedelsverket
- Socialstyrelsen
- Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM)

KAS har ett nära samarbete med Region Uppsala. KAS har tagit fram egna styrande dokument i den mån det är nödvändigt eller funktionellt, såsom exempelvis förbundsordningen och delegationsordningen. För övrigt tillämpas Region Uppsalas styrande dokument.

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Direktionen fastställde 2019 en ny skrivning av målen för god ekonomisk hushållning.

Finansiella mål

- Verksamheten skall bedrivas med hög kostnadseffektivitet.
- Kommunalförbundet ska budgetera med överskott.
- Överskott ska användas för att återställa tidigare underskott, så att det egna kapitalet är återställt senast år 2027.

Verksamhetsmål

- Mål fastställs i verksamhetsplanen och rör perspektiven patient, process och verksamhet, forskning och utveckling, medarbetare samt ekonomi (finansiella mål).

KAS budgeterar med överskott. Verksamheten tar emot alla patienter som remitteras för klinisk behandling och/eller vetenskapliga studier. Det sker inom ramen för fastställd budget, vilket bedöms vara kostnadseffektivt. 2020 års överskott används för att återställa det egna kapitalet, underskottet minskar nu från -126,2 till -111,5 mnkr.

Verksamhetens måluppfyllelse

Verksamhetens måluppfyllelse redovisas i bilaga 2 ”Måluppfyllelse 2020 – KAS”.

I tabellen visas måluppfyllelsen översiktligt. Pilarna betyder:

- – Målet uppnått.
- – Målet uppnåddes delvis, alternativt så går det inte att bedöma.
- – Målet nåddes inte.

Målområde			
Patient	1	1	
Process och verksamhet		1	3
Forskning och utveckling	1		2
Medarbetare	1		2
Ekonomi	2	2	
Övriga mål	3	6	2
Totalt	8	10	9

Balanskravsresultat

Budgeten för Skandionkliniken har under verksamhetens första år varit baserad på en alltför optimistisk plan för ökningen av antalet behandlingar. Det ackumulerade underskottet har därför blivit större än planerat. Med årets överskott minskar dock det negativa underskottet.

	2020	2019	2018	2017
Resultat	14 673 tkr	-875 tkr	-46 859 tkr	-52 255 tkr
Balanskrav	-123 038 tkr	-137 711 tkr	-136 836 tkr	-89 977 tkr

KAS hänvisar till synnerliga skäl när det gäller kravet på återställande inom tre år. Planen är att återställa underskottet senast 2027 genom successivt ökade patientvolymen. En höjning av fraktionspriset bedöms leda till minskade volymer, det är inte en realistisk åtgärd. Då KAS rörliga kostnader endast är ca 30 % av de totala kostnaderna, skulle en reducering av dessa påverka verksamheten negativt, det bedöms inte heller vara realistiskt.

Väsentliga personalförhållanden

KAS

Förbundsdirektör, kommunikationschef och HR-chef är verksamma inom hela KAS.

Arbetsmiljöarbetet

- Arbetsmiljögruppen har haft åtta möten under året, fyra på våren och fyra på hösten.
- Fysisk skyddsronnd har genomförts på Skandionkliniken och Hotel von Kraemer i juni.
- APT har genomförts kontinuerligt under året uppdelat på Skandionkliniken och Hotel von Kraemer
- Försöket med införandet av 36 tim. veckoarbetstid för samtliga KAS medarbetare har utvärderats. Försöket har förlängts till 2021-12-31 för den kliniska personalen; läkare, sjukhusfysiker och undersköterskor. Övriga medarbetare återgår till 40 tim. veckoarbetstid från 2021-01-01. Försöket kan avbrytas om verksamheten inte klarar sitt uppdrag med bibehållen god arbetsmiljö eller om personalomsättningen ökar.

Medbestämmande

- KAS har genomfört sju ordinarie MBL-förhandlingar under året, fyra på våren och tre under hösten. Utöver ordinarie MBL-förhandlingar enligt §§ 11 och 19 MBL har förhandlingar genomförts i samband med viktigare förändringar för medarbetare och organisation.
- KAS har under 2020 fått lokal representation av samtliga fackliga organisationer i samband med MBL och arbetsmiljögrupp.

Löneöversyn

- Löneöversyn har genomförts med samtliga fackliga organisationer. Löneöversyn med Vårdförbundet och Naturvetarna genomfördes före sommaren och övriga fackliga organisationer i december efter att de centrala parterna, Sobona och centrala fackliga organisationer, enats om nya avtal.

Övrigt

En handlingsplan för åtgärder i samband med medarbetares bortgång har tagits fram.

Skandionkliniken

Antal medarbetare

Per den 31 december 2020 var 41 medarbetare tillsvidareanställda: 34 kvinnor (82 %) och 7 män (18 %). Antal tidsbegränsat anställda var 3, varav 2 kvinnor och 1 man. Totalt antal anställda på Skandionkliniken med månadslön var 44 medarbetare.

Åldersgrupp	Antal kvinnor	Antal män
29 år eller yngre	2	2
30 - 49 år	17	2
50 år eller äldre	17	4
Totalt	36	8

Antal anställda uppdelat på åldersintervall (tillsvidare- och tidsbegränsat anställda)

Rotationspersonal på Skandionkliniken

Som ett led i den distribuerade kompetensen tjänstgör varje vecka en onkolog och två sjukhusfysiker från medlemsregionernas universitetssjukhus vid Skandionkliniken enligt ett rotationsschema.

En överenskommelse gällande villkoren för rotationspersonal vid tjänstgöring på Skandionkliniken har tagits fram i samarbete med alla medlemsregioner, i ett gemensamt HR-nätverk. Kompetenskrav för rotaterande läkare respektive sjukhusfysiker finns i en bilaga till överenskommelsen.

Sjukfrånvaro Skandionkliniken

Sjukfrånvaron vid Skandionkliniken var 6,7 % under 2020.

Sjukfrånvaron uppdelat på åldrar

Åldersintervall	Sjukfrånvaro i procent av gruppens sammanlagda ordinarie arbetstid
29 år eller yngre	Redovisas ej då antalet är färre än tio.
30 - 49 år	7,3
50 år eller äldre	9,1

Uppgift om andel av sjukfrånvaron över 60 dagar, könsuppdelning samt åldersfördelning lämnas inte då uppgifterna kan hänföras till enskild(a) individ(er).

Uppgifter om sjukfrånvaron indelat i åldersgrupper ska inte lämnas om antalet anställda i gruppen är färre än tio eller om uppgiften kan hänföras till en enskild individ.

Korttidssjukfrånvaron har ökat på grund av att medarbetare behövt stanna hemma vid minsta förkylningssymtom på grund av Covid-19-pandemin.

Genomsnittlig utbildningsnivå Skandionkliniken

Flertalet av medarbetarna som arbetar på Skandionkliniken är högspecialiserade medarbetare som samtliga har högskole- eller universitetsutbildning. För övriga befattningar krävs gymnasiekompetens.

Personalomsättning Skandionkliniken

Under 2020 har 9,5 tillsvidareanställda medarbetare slutat sin anställning: 6 sjuksköterskor, 1 sjukhusfysiker, 0,5 överläkare, 1 verksamhetschef, samt 1 biträdande verksamhetschef.

I samband med uppsägningarna har Skandionkliniken gjort en behovsanalys för att säkerställa att organisationen är bemannad optimalt. Detta har resulterat i att en av sjukskötersketjänsterna har gjorts om till biträdande vårdenhetschef och att tjänsten som biträdande verksamhetschef tagits bort.

Under året har Skandionkliniken rekryterat 8 nya medarbetare till tillsvidareanställning. 5 sjuksköterskor, 1 sjukhusfysiker, 1 biträdande vårdenhetschef och 1 verksamhetschef.

Den biträdande vårdenhetschefen tillträdde den 15 september och verksamhetschefen den 5 oktober

Arbetsmiljöarbetet

- Överenskommelse om villkoren för rotationspersonal vid tjänstgöring på Skandionkliniken har tagits fram i samarbete med ett HR-nätverk med deltagare från samtliga ägarregioner.
- En skyddsronnd genomfördes i juni i samtliga Skandionklinikens lokaler
- Medarbetarenkät, med inriktning på den organisatoriska och sociala arbetsmiljön, genomfördes under vecka 39 och 40.
- Svarsfrekvensen på medarbetarenkäten var 71 procent (80 %). Resultaten inom arbetsbelastning och krav, ledarskapet och arbetsorganisation ligger i intervallet halvbra resultat och är något vi behöver arbeta med inom de olika yrkesgrupperna.
- I samband med genomförandet av en personaldag i oktober anlätades Länshälsan för en föreläsning om kränkande särbehandling och hur vi kan arbeta för att skapa en god arbetsmiljö.

Löneöversyn

- Löneöversyn har genomförts med samtliga berörda fackliga organisationer med utgångspunkt från de centrala avtalen. Utfallet för 2020 års löneöversyn är 2,4 %.

Pensionsavgångar

Tio av Skandionklinikens medarbetare kommer vid utgången av 2021 att vara över 60 år. En medarbetare i ledningsgruppen har meddelat att hen tänker avgå med pension under våren. Medarbetare har möjlighet att ta ut pension från 62 år och rätt att arbeta kvar till 68 år.

Medarbetare som under 2021 har möjlighet att gå i pension:

- 1 medarbetare i ledningsgruppen fyller 68 år.
- 3 sjuksköterskor fyller 65 år.
- 1 medarbetare i ledningsgruppen fyller 64 år.
- 1 sjuksköterska fyller 63 år.
- 1 sjuksköterska fyller 62 år.

Övrigt

För att bemöta sommarens arbetsbelastning fattades ett beslut om att erbjuda de medarbetare som arbetar kliniskt, samt IT och vårdadministratör, ersättning för flyttade semesterveckor till annan period än 2020-06-22–2020-08-16.

Hotel von Kraemer

Antal medarbetare

Per den 31 december 2020 var 18 medarbetare tillsvidareanställda: 10 kvinnor (56 %) och 8 män (44 %). Ingen var tidsbegränsat anställd.

Åldersgrupp	Antal kvinnor	Antal män
29 år eller yngre	3	2
30-49 år	6	6
50 år eller äldre	1	0
Totalt	10	8

Antal anställda uppdelat på åldersintervall

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron för Hotel von Kraemer var 1,5 % under 2020.

Uppgift om andel av sjukfrånvaro över 60 dagar, könsuppdelning samt åldersfördelning lämnas inte då uppgifterna kan hänföras till enskild(a) individ(er).

Uppgifter om sjukfrånvaro indelat i åldersgrupper ska inte lämnas om antalet anställda i gruppen är färre än tio eller om uppgiften kan hänföras till en enskild individ.

Genomsnittlig utbildningsnivå Hotel von Kraemer

Den genomsnittliga utbildningsnivån för att arbeta på hotellet är gymnasiekompetens.

Personalomsättning Hotel von Kraemer

En tillsvidareanställd slutade sin anställning och gick i pension under 2020. Tjänsten har inte återbesatts då behov inte föreligger på grund av minskad verksamhet under covid-19-pandemin.

Löneöversyn

Löneöversyn har genomförts under december månad. Utfallet för 2020 års löneöversyn var 2,9 %.

Arbetsmiljöarbete

- Skyddsronnd genomfördes i juni i samtliga lokaler som ingår i hotellet.
- Svarsfrekvensen på medarbetarenkäten var 59 % (46 %). På en skala 1–100 var nöjdhetsindex 62 (78) för 2020. Resultatet inom arbetsbelastning och krav samt ledarskapet var sämre än förra året. Hotellet behöver arbeta med förbättringar inom dessa områden även om resultaten sannolikt kan förklaras med de omfattande förändringar till följd av covid-19-pandemin, och den oro för arbetssituationen som den har inneburit för medarbetarna.

Pensionsavgångar

Medarbetare har möjlighet att ta ut pension från 62 år och rätt att arbeta kvar till 68 år. Ingen medarbetare uppnår pensionsålder 2021.

Övrigt

Med anledning av det avvikande gästflödet på grund av covid-19-pandemin har den ekonomiska utvecklingen för restaurang- och konferensverksamheten varit mycket negativ. För att lindra de negativa effekterna genomförde Hotel von Kraemer en omfattande neddragning av timavlönad personal. Förändrade arbetsuppgifter för fastanställd personal har förhandlats och genomförts.

Förväntad utveckling

Den fortsatta medicinska, vetenskapliga och tekniska utvecklingen kommer att påverka behovet av protonstrålning i en omfattning som är svår att förutse. Den internationella utvecklingen talar för en ökad användning av protonstrålning.

Det kommer finnas ett behov av protonbehandling för svenska patienter under överskådlig tid. Det är därför troligt att det kommer att ske en successiv ökning av antalet patienter.

KAS tappar troligen de norska patienterna när centra i Oslo och Bergen öppnar 2024.

Ny- och reinvesteringar i utrustning kommer att behövas i takt med att den nuvarande når sin tekniska livslängd.

KAS kommer att ha svårt att hantera balanskravet enligt kommunallagen om inte antalet patienter ökar.

Hinder som försvårar för universitetssjukhusen att remittera patienter behöver utredas och vid behov åtgärdas.

Resultaträkning

Redovisning i tkr	200101-201231	190101-191231	Not
Verksamhetens intäkter	226 314	210 661	1
Verksamhetens kostnader	-154 870	-152 254	2
Avskrivningar	-31 696	-33 468	
Verksamhetens nettoresultat	39 748	24 939	
Finansiella poster	-25 075	-25 814	
Periodens resultat	14 673	-875	

Balansräkning

Redovisning i tkr	2020	2019	Not
Tillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	18 375	21 521	3
Materiella anläggningstillgångar	<u>484 832</u>	<u>513 296</u>	4
Summa anläggningstillgångar	503 207	534 817	
Varulager Hotel von Kraemer	51	78	
Kortfristiga fordringar	50 710	39 313	5
Kassa och bank	<u>17 194</u>	<u>28 698</u>	6
Summa omsättningstillgångar	67 955	68 089	
Summa tillgångar	571 162	602 906	
Eget kapital, avsättningar och skulder			
Eget kapital, ingående värde	-126 219	-125 343	
Periodens resultat	<u>14 673</u>	<u>-875</u>	
Summa eget kapital	-111 546	-126 218	
Avsättning pensioner	<u>16 487</u>	<u>13 544</u>	7
Summa avsättningar	16 487	13 544	
Lån i banker och kreditinstitut	600 000	675 000	
Checkkredit	<u>47 375</u>	<u>20 398</u>	
Summa långfristiga skulder	647 375	695 398	
Kortfristiga skulder	<u>18 846</u>	<u>20 182</u>	8
Summa kortfristiga skulder	18 846	20 182	
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	571 162	602 906	

Kassaflödesanalys

Redovisning i tkr	2020	2019
Den löpande verksamheten		
Periodens resultat	14 673	-875
Avskrivningar	31 696	33 468
Minskning/ökning av kortfristiga fordringar	-11 397	592
Minskning/ökning av kortfristiga skulder	-1 336	8 943
Minskning/ökning av omsättningstillgångar	27	-2
Förändring pensionsskuld	2 943	-2 835
Kassaflöde från den löpande verksamheten	36 606	39 291
Investeringsverksamheten		
Egna nettoinvesteringar	-87	-2 454
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-87	-2 454
Finansieringsverksamheten		
Minskning/ökning av långfristiga skulder	-48 023	-40 603
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-48 023	-40 603
Avrundningsdifferens	0	0
Förändring av kassaflöde	-11 504	-3 766
Likvida medel vid årets början	28 698	32 464
Likvida medel vid periodens slut	17 194	28 698

Noter

Redovisning i tkr	2020	2019
Not 1 – Verksamhetens intäkter		
<u>Skandionkliniken</u>		
Abonnemang – alla regioner	141 206	132 357
Fraktionsintäkter – svenska patienter	45 274	40 325
Fraktionsintäkter – utländska patienter	15 971	12 567
Övriga intäkter	274	205
<u>Hotel von Kraemer</u>	23 589	25 207
Summa	226 314	210 661
Not 2 - Verksamhetens kostnader		
<u>Skandionkliniken</u>		
Personalkostnader och arvoden	-40 735	-36 253
Hyra, drift, energi	-48 895	-48 796
Serviceavtal	-32 597	-33 117
Köpta tjänster	-6 308	-6 281
- varav kostnad för räkenskapsrevision	-150	-120
Övriga kostnader	-1 388	-2 207
Forskning och utveckling	-548	-253
<u>Hotel von Kraemer</u>		
Personalkostnader	-10 139	-11 111
Hyra, drift, energi	-10 070	-9 559
Råvaror och förnödenheter	-2 722	-3 307
Övriga kostnader	-1 468	-1 370
Summa	-154 870	-152 254
Not 3 – Immateriella anläggningstillgångar		
Ingående värde	21 521	25 793
Årets investeringar	0	87
Årets avskrivningar	-3 146	-4 359
Utgående värde vid årets slut	18 375	21 521
Not 4 – Materiella anläggningstillgångar		
Ingående värde	513 296	540 038
Årets investeringar	87	2 367
Årets avskrivningar	-26 708	-27 219
Periodiserade avskrivningar	-1 843	-1 843
Utgående värde vid årets slut	484 832	513 296

Redovisning i tkr	2020	2019
Not 5 - Kortfristiga fordringar		
Kundfordringar	14 462	7 754
Skattekonto	339	241
Redovisningskonto moms	11 004	6 696
Förutbetalda kostnader	16 072	16 040
Upplupna intäkter	5 342	4 429
Övriga kortfristiga fordringar	69	5
Hotel von Kraemers kortfristiga fordringar	3 422	4 148
Summa	50 710	39 313
Not 6 - Kassa och bank		
Handelsbanken och Swedbank	7 306	7 311
Nordea	3 816	8 917
Hotel von Kraemers kassa och bank	6 072	12 470
Summa	17 194	28 698
Not 7 - Avsättning pensioner		
Ingående pensionsskuld	-13 544	-16 379
Förändring under året		
- Nyintjänad pension	-1 858	-1 477
- Ränteuppräknig	-301	-410
- Förändring av löneskatt	-524	-458
- Rättning skuld (av KPA)	0	5 257
- Pensionsutbetalningar	20	19
Förändring under året Hotel von Kraemer	-280	-96
Pensionsskuld vid årets slut	-16 487	-13 544
Not 8 - Kortfristiga skulder		
Leverantörsskulder	-4 137	-6 045
Redovisningskonto moms	1 481	1 499
Upplupna semesterlöner och sociala avgifter	-4 096	-3 585
Upplupna pensionskostnader, avgiftsbestämd	-1 560	-1 490
Upplupen ränta obligationslån	-5 581	-6 279
Övriga upplupna kostnader och skulder	-2 627	-1 102
Hotel von Kraemers kortfristiga skulder	-2 326	-3 180
Summa	-18 846	-20 182

Driftredovisning

tkr	Budget	Intäkter	Kostnader	Resultat	Avvikelse
Skandionkliniken	8 123	202 725	-187 188	15 537	+ 7 414
Hotel von Kraemer	-1 149	23 589	-24 453	-864	+ 285
KAS totalt	6 974	226 314	-211 641	14 673	+ 7 699

Redovisningsprinciper

KAS följer de redovisningsregler och lagar som gäller för kommunalförbund. Inga beloppsgränser tillämpas. Samma redovisningsprinciper och beräkningsmetoder har använts i årsredovisningen som i delårsrapporten. Periodisering av intäkter och kostnader sker löpande.

Patientintäkterna är uppdelade i två delar. En abonnemangsdelen som alla landets regioner betalar och som är beräknad på antal invånare i respektive region. Abonnemangsdelen faktureras en gång per år för hela året och periodiseras månadsvis över räkenskapsåret. Den andra delen är fraktionskostnaden som faktureras respektive medlemsregion per patient efter behandlingens slut. Fraktionsintäkterna bokförs i samband med faktureringen.

Alla kostnader som avser etableringen av anläggningen, och som ansetts tillföra ett mervärde till anläggningen, har bokförts som investering och redovisats som pågående projekt fram till verksamhetsstart. Största delen av investeringar och pågående projekt aktiverades från 1 september 2015. Den sista återstående delen av projektet aktiverades under 2016.

Avskrivningarna periodiserades under de fyra första åren eftersom anläggningen då inte utnyttjades till sin fulla kapacitet, vilket innebär en lägre förslitning. Gäller endast anläggningar med en avskrivningstid längre än fem år. Från 2019 återförs dessa periodiseringar halvårsvis.

En analys om huruvida hyresavtalet med Akademiska Hus är att betrakta som operationell eller finansiell leasing har gjorts. KAS anser att avtalet kan klassificeras som operationell leasing och redovisar det som sådan. Motiven är att de ekonomiska fördelar och ekonomiska risker som förknippas med ägandet inte överförs på leasetagaren utan fortsatt ligger på leasegivaren så som ägare till hyresobjektet. Hyresavtalet är ett 25-årigt icke uppsägningsbart avtal.

Minimileaseavgifterna redovisas i fotnot.¹

¹ Minimileaseavgifterna fördelar sig enligt följande (tkr)

Förfallotidpunkt;	Inom 1 år	Senare än 1 år men inom 5 år	Mer än 5 år
	45,7	182,9	621,1

Investeringsverksamheten

Under året har Skandionkliniken gjort investeringar på 87 tkr. Inga investeringar har gjorts på Hotel von Kraemer. En mer specificerad investeringsplan har arbetats fram under hösten, gemensam för hela KAS.

Intern kontroll

Uppföljning av revisorernas verksamhetsgranskning gällande intern kontroll samt övriga rekommendationer i tidigare bokslutsgranskningar:

- En plan för kompetensförsörjning ska tas fram.
Kommentar: Klart. Godkänd av direktionen 2019-10-23.
- En vidaredelegationsordning ska upprättas.
Kommentar: Klart. Fastställd av förbundsdirektören 2020-04-27.
- Riktlinjer för direktupphandling ska fastställas.
Kommentar: Klart. Ingår i KAS upphandlingspolicy.
- En upphandlingspolicy ska tas fram.
Kommentar: Klart. Anmäld som delegationsbeslut till direktionen 2020-12-16.
- Tillgången till dokumentation och avtal ska säkras.
Kommentar: Klart. Kanslienheten är fler medarbetare och nya rutiner har skapats.
- Ett ställningstagande ska göras avseende hotellets driftsform.
Kommentar: Ärendet behandlas regelbundet i direktionen.
- En systematisk bevakning av avtalsperioder genomförs.
Kommentar: Klart. Kommer att utvecklas ytterligare i ny avtalsmodul i RMT+.
- En beskrivning över system och behandlingshistorik ska finnas.
Kommentar: Klart. Ett gemensamt dokument för KAS men uppdelat på Skandionkliniken och Hotel von Kraemer på grund av olika ekonomisystem.
- Kontoavstämningar ska dokumenteras.
Kommentar: Klart. Utveckling av rutinerna fortgår löpande.

Patientsäkerhetsberättelse

En patientsäkerhetsberättelse har upprättats i enlighet med patientsäkerhetslagen (2010:659) 3 kap. 10 §, se bilaga 3. Skandionkliniken har använt SKR:s mall för små organisationer.

Under 2020 har 48 avvikelser rapporterats i det interna systemet för avvikelshantering varav en rapporterades vidare till Strålsäkerhetsmyndigheten. Inga vårdskador rapporterades.

En patient blev efter avslutad protonbehandling inte kallad till återbesök på sin hemklinik. Händelsen anmäldes till IVO. Utredningen visade att remissvar med epikriska inte skickats från Skandionkliniken till hemkliniken. Rutinerna har setts över på Skandionkliniken och berörd hemklinik.

Skandionklinikens utveckling 2015–2020

Patienter

2015–2020 inledde 1 269 patienter behandling vid Skandionkliniken (tabell 1).

	Svenska	Utländska	Totalt		Svenska	Utländska	Totalt
Vuxen	949	118	1 067	Vuxen	75 %	9 %	84 %
Barn	176	26	202	Barn	14 %	2 %	16 %
Totalt	1 125	144	1 269	Totalt	89 %	11 %	100 %

Tabell 1 Fördelningen av patienter som inlett behandling vid Skandionkliniken 2015–2020.

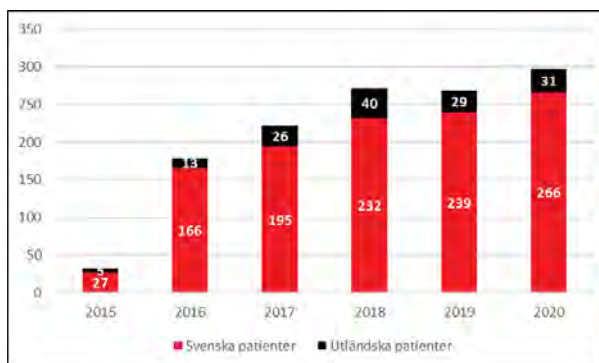
Sedan starten har 144 utländska patienter inlett behandling (tabell 2). Antalet danska patienter ökade successivt fram till våren 2019 då en klinik öppnade i Århus. Skandionkliniken tappar sannolikt de norska patienterna 2024 då två centra i Norge.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Totalt
Danmark	3	12	20	28	6	2	71
Estland			1		3	1	5
Finland	2	1					3
Island						1	1
Norge			5	12	20	27	64
Totalt	5	13	26	40	29	31	144

Tabell 2 Antalet utländska patienter som inlett behandling vid Skandionkliniken 2015–2020.

Antalet patienter har ökat varje år (figur 1). 2020 inledde 297 patienter behandling (11 % ökning), varav 266 svenska (11 % ökning) och 31 utländska (7 % ökning).

De utländska patienterna uteblev periodvis beroende på grund av covid-19.

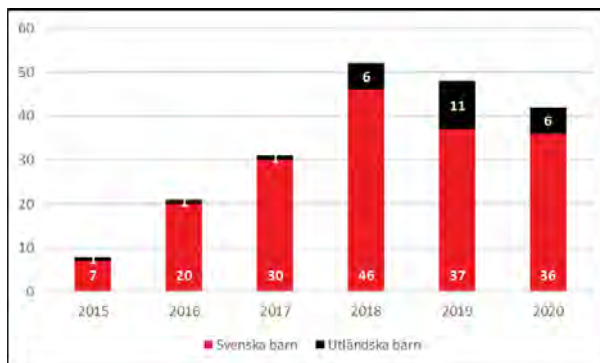

Figur 1 Antal svenska och utländska patienter som inlett behandling 2015–2020.

Figur 2 visar antalet barn som inledde behandling 2015–2020

2020 inledde 42 barn behandling (14 % av samtliga patienter), varav 36 svenska (14 % av svenska patienter).

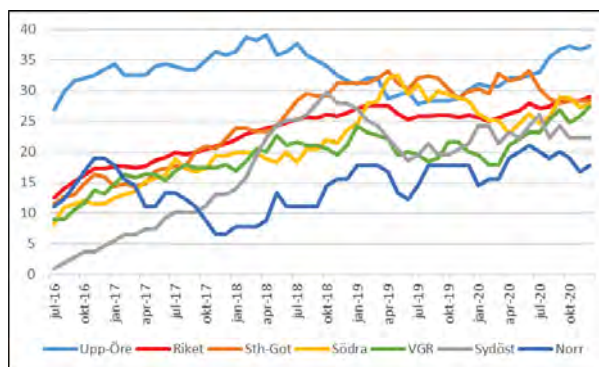
En förklaring till det minskade antalet kan vara att den medicinska cancerbehandlingen har utvecklats.

Figur 2 Antal svenska och utländska barn som inlett behandling 2015–2020.

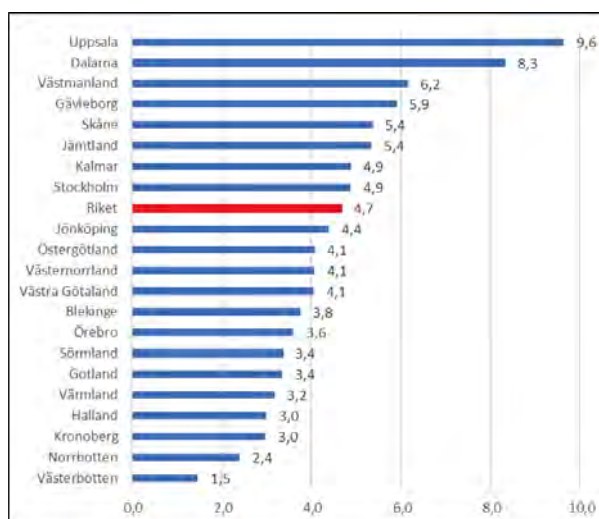
Figur 3 illustrerar hur universitetssjukhusen remitterade patienter till protonbehandling 2015–2020.

31 december 2019 bodde 67 procent av Sveriges befolkning i en region med ett universitetssjukhus. 63 procent av de som inledde behandling 2019–2020 kom från någon av dessa regioner.

Figur 3 Antal svenska patienter per miljon invånare som inlett behandling på remiss från respektive sjukvårdsregion, rullande 12 åren 2015–2020.

Figur 4 illustrerar andelen av befolkningen i Sveriges regioner som remitterades för protonbehandling vid Skandionkliniken 2019–2020.

Figur 4 Antal svenska patienter per 100 000 invånare som inlett behandling 2019–2020.

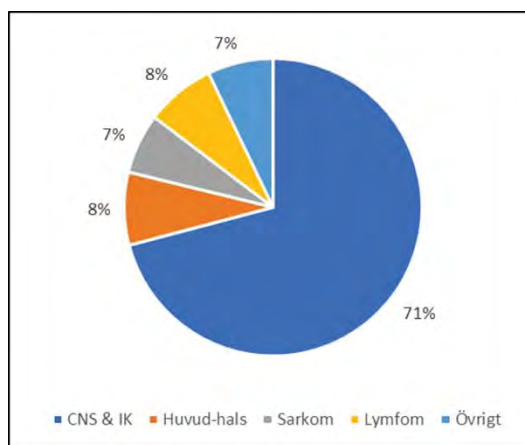
Behandlade diagnoser

Patienter som protonbehandlas har oftast en malign (elakartad) sjukdom. 2020 behandlades 72 procent av de vuxna och 95 procent av barnen för en malignitet. Skillnaden beror framför allt på att många vuxna behandlas för en godartad intrakraniell tumör som kan ge allvarliga symtom om den tillåts växa.

Indikationerna för protonbehandling styrs i hög grad av tumörens lokalisation i kroppen.

Figur 5 visar diagnos/lokalisering hos svenska patienter som inledde behandling 2019–2020.

CNS = centrala nervsystemet. IK = intrakraniella förändringar. Huvud-hals = tillstånd inom området utöver ögon och intrakraniella förändringar.

Figur 5 Svenska patienter 2019–2020.

Tabell 3 visar de fem vanligaste diagnoserna enligt ICD 10-klassifikation hos de 1 067 vuxna som inledde behandling 2015–2020.

ICD kod	Antal	Andel	Kategori	Diagnos
C71	455	43 %	IK & CNS	Malign tumör i hjärnan
D32	185	17 %	IK & CNS	Benign tumör i centrala nervsystemets hinnor
D35	68	6 %	IK & CNS	Benign tumör i andra och ospecificerade endokrina körtlar
D33	42	4 %	IK & CNS	Benign tumör i hjärnan och andra delar av centrala nervsystemet
C07	25	2 %	Huvud-hals	Malign tumör i parotiskörtel

Tabell 3 De fem vanligaste diagnoskoderna enligt ICD 10 bland 1067 vuxna 2015–2020.

Tabell 4 visar de tre vanligaste diagnoserna enligt ICD 10-systemet hos de 202 barn som inledde behandling 2015–2020.

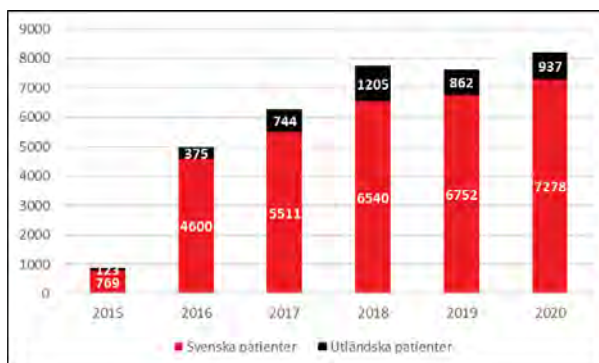
ICD kod	Antal	Andel	Kategori	Diagnos
C71	115	57 %	IK & CNS	Malign tumör i hjärnan
C49	24	12 %	Sarkom	Malign tumör i annan bindväv och mjukvävnad
C72	7	3 %	IK & CNS	Malign tumör i ryggmärgen, kranialnervor och andra delar av centrala nervsystemet

Tabell 4 De tre vanligaste diagnoskoderna enligt ICD 10 bland 202 barn 2015–2020.

Fraktioner

2020 producerades 8 215 fraktioner, en ökning med åtta procent (figur 6).

Svenska patienter fick 7 278 fraktioner, en ökning med åtta procent.

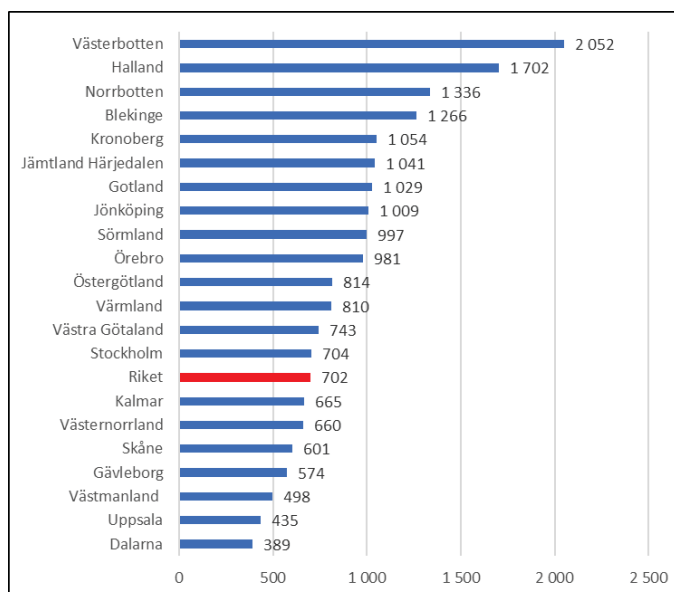

Figur 6 Antal fraktioner till svenska och utländska patienter 2015–2020.

Kostnad per patient

Ju fler patienter en region remitterar, desto lägre abonnemangskostnad per patient. Till det kommer kostnaderna för fraktioner. I figur 7 har regionernas abonnemangskostnader 2020 summerats med kostnaderna för de fraktioner regionens patienter fått.

Den genomsnittliga kostnaden för att behandla 266 svenska patienter vid Skandionkliniken 2020 var 702 tkr, varav 531 tkr för abonnemanget och 171 tkr för fraktioner.

Figur 7 Regionernas kostnader 2020 för abonnemang och fraktioner fördelade per patient.

Utöver ersättningen till Skandionkliniken har regionerna kostnader för resor och för boende på Hotel von Kraemer. 2020 var kostnaderna för vistelsen vid Hotel von Kraemer 1 170 kr/natt ifall hemregionen ersätter logi och frukost, alternativt 1 440 kr/natt ifall hemregionen ersätter helpension.

Om en patient vistades sex veckor i Uppsala så kostade det för rum med frukost 32 760 kr om patienten reser hem över helgerna, upp till 54 720 kr för helpension om patienten stannade i Uppsala över helgerna.

Universitetsklinikernas kostnader för förberedelser varierar mellan sjukhusen.

Produktivitet

Tabell 5 visar produktiviteten mätt som antal fraktioner per mnkr åren 2016–2020.

	2016	2017	2018	2019	2020
Kostnader tkr	160	185	190	187	187
Fraktioner	4 975	6 255	7 745	7 614	8 215
Fraktioner/mnkr	31	34	41	41	44

Tabell 5 Skandionklinikens kostnader (tkr) och utförda fraktioner 2016–2020, samt produktiviteten mätt som antalet fraktioner per mnkr. Kostnaderna har indexerats med LPIK till 2020 års nivå. 2020 års kostnader prognostiserade.

KAS HR-system medger inte redovisning av produktivitet per årsarbetare, eller per arbetade timmar. Tabell 6 visar produktiviteten mätt som antal fraktioner per medarbetare i klinisk tjänst (dvs. exklusive administrativ personal) 31 december åren 2016–2020 (inklusive chefer och rotationspersonal).

	2016	2017	2018	2019	2020
Fraktioner	4 975	6 255	7 745	7 614	8 215
Bemanning	22	25	36	41	36
Fraktioner/anställd	226	250	215	186	228

Tabell 6 Antalet utförda fraktioner 2016–2020, antalet anställda i klinisk tjänst 31 december, samt produktiviteten mätt som antalet fraktioner per anställd.

Forskning och utveckling (FoU)

När man beslutade att bygga Skandionklinikens var visionen att återetablera Sverige som ledande nation inom strålbehandling. Minst 80 procent av patienterna skulle inkluderas i prospektiva kliniska studier.

2015–2020 inkluderades 273 av 1 269 patienter i den nu avslutade studien PRO-CNS och 351 i omvårdnadsstudier inom Proton Care-programmet. 175 barn inkluderades i registerstudien RADTOX.

Tabell 7 visar fyra kliniska studier som startade 2019–2020, samt två som startar 2021. Ytterligare två studier har kommit långt i planeringen. I alla studier utom Artscan IV jämförs effekterna av protonbehandling med fotonbehandling.

Studie	Syfte	Fotoner	Protoner
ARTSCAN IV	Rebestrålning huvud-hals	12	3
ARTSCAN V	Protoner/fotoner tonsillcancer	7	6
PRO HODGKIN	Protoner/fotoner lymfom	2	10
PRORECT	Protoner/fotoner rectalcancer		
PROTHYM	Protoner/fotoner tymom	7	5
SWANCA	Protoner/fotoner analcancer		

Tabell 7 Pågående kliniska studier som utvärderar protonstrålningens effekter, samt antalet av Skandionklinikens patienter som har inkluderats i dem.

Det råder brist på senior akademisk kompetens inom svensk strålbehandling, vilket bidrar till att det tar lång tid att utforma studieprotokoll, är trögt att starta studier och svårt att få finansiering.

KAS har sedan slutet av 2019 en halvtids forskningskoordinator som bistår universitets-klinikerna i arbetet med att ta fram och implementera forskningsprotokoll, samt sedan 2020 en FoU-ansvarig på tio procent. Förberedelser pågår för att anställa en forsknings-sjuksköterska på deltid. Ekonomiskt stöd till nystartade projekt testas i ett pilotprojekt.

KAS finansierar en halvtidstjänst i två år till ett projekt som syftar till att stärka kompetensförsörjningen inom svensk strålbehandling.

Flera pre-kliniska projekt med fokus på protonstrålbehandling (till exempel gating, relativ biologisk effektivitet, dosimetri, dosplanering, avbildningsteknik osv) har resulterat i publikationer i vetenskapliga tidskrifter och presentationer vid relevanta internationella konferenser.

KAS medfinansierar också en doktorand som arbetar på ett projekt om behandling av rörliga strålmål med protoner, med handledare från flera svenska universitet kopplade till Skandionnätverket. Den andra delen av finansieringen kommer från ett anslag från Cancerfonden.

Måluppfyllelse 2020 – KAS

2019-04-10 beslutade direktionen om verksamhetsmål: Mål fastställs i verksamhetsplanen och rör perspektiven patient, process och verksamhet, forskning och utveckling, medarbetare samt ekonomi (finansiella mål).

Många av målen formulerades i samband med arbetet med verksamhetsplan och budget åren 2015 och 2016, det vill säga i tidig driftsfas och uppstart.

Vi bedömer att:

- Åtta mål uppnåddes – de markeras med i tabellerna nedan.
- Tio mål uppnåddes delvis, alternativt så går de inte att bedöma – de markeras med i tabellerna nedan.
- Nio mål uppnåddes inte. – de markeras med i tabellerna nedan.

Patient

Långsiktiga mål	Styrtal	Måttal 2020	Resultat med kommentar
Patienternas medicinska behov, omvårdnadsbehov och sociala förväntningar tillgodoses Patienter och anhöriga är välinformerade	Andel nöjda patienter inom respektive behovsområde enligt patientenkät	90 %	 97 % Målet uppfyllt. Uppföljning var tredje månad i sjuksköterskegruppen leder vid behov till förändringar/förbättringar.
Jämlik vård	Andel landsting/regioner med geografisk fördelning av patienter i relation till befolkningsunderlaget i respektive landsting/region	80 %	 Måluppfyllelsen ej bedömbär. Målet borttaget 2021

Process och verksamhet

Långsiktiga mål	Styrtal	Måltal 2020	Resultat med kommentar
Fastställda vårdolymer uppnås	Antal utförda behandlingsfraktioner	10 000	↓
			8 215 fraktioner utfördes, en ökning med 8 %. Antalet patienter ökade med 11 %.
Aktiv och fungerande avvikelshantering	Antal rapporterade avvikelser per år	> 70	↓
			45 avvikelser rapporterades, färre än föregående år. En avvikelse, vilken inte innebar någon patientskada, rapporterad till SSM. Målet svärvärderat, borttaget 2021.
Aktiv och fungerande avvikelshantering	Andel avslutade avvikelseärenden inom 3 månader	95 %	↓
			53 % avslutade inom 3 månader. En omstrukturering av avvikelshanteringsarbetet påbörjad hösten 2020.
Allas medverkan i fortsatt utveckling och kvalitetssäkring av nationella protonterapi och den distribuerade kompetensen	Alla klinikers deltagande i multiprofessionella nationella tumörkonferenser/videokonferenser och med samtliga professioner företrädna	95 %	→
			Måluppfyllelsen ej bedömbart. Målet borttaget 2021.

Forskning och utveckling

Långsiktiga mål	Styrtal	Måltal 2020	Resultat med kommentar
Möjligheter till FoU är tillvaratagna genom kliniska studier och kvalitetsdatabaser	Andel patienter i kliniska studier	>85 %	↓
			Antalet patienter i kliniska studier ökar, men målet var alltför optimistiskt. Skandionkliniken har begränsade möjligheter att påverka målet.

Långsiktiga mål	Styrtal	Måltal 2020	Resultat med kommentar
Experimentell protonstråle-forskning etablerad vid Skandionkliniken	Antal projekt	>15	↓
			Det pågår ett tiotal projekt. Covid-19-pandemin är en bidragande orsak till att målet inte nås.
Redovisning av forskningsresultat	Antal vetenskapliga publikationer i peer-review tidskrifter	>5	↑
			13 vetenskapliga artiklar med medverkan av Skandion-medarbetare har publicerats 2020.

Medarbetare

Långsiktiga mål	Styrtal	Måltal 2020	Resultat med kommentar
Nöjda medarbetare	Medarbetarindex i årlig enkät	Bättre än 2019	↓
			Index 2020: 76 (2019: 79). 67–100 är ett bra/mycket bra resultat.
Kliniken behåller och attraherar kvalificerade och engagerade medarbetare	Andel medarbetare med individuella utvecklingsplaner	100 %	↑
			Samtliga medarbetare har en individuell utvecklingsplan.
Låg sjukfrånvaro	Registrerad sjukfrånvaro (% av arbetad tid)	Bibehållen <5 %	↓
			Sjukfrånvaro 2020: 6,7 % (2019: 5,7 %). Korttidssjukfrånvaron har ökat för att minska risken för spridning av covid-19.

Ekonomi

Långsiktiga mål	Styrtal	Måltal 2020	Resultat med kommentar
Ekonomi i balans	Årligt överskott	≥8 mkr	↑ Resultatet 2020 +15,5 mkr
Återställt eget kapital	Eget kapital skall återställas genom överskott senast 2027	Budgeterat överskott	↑ Budget 2020 +8,1 mkr
Uppbyggt eget kapital	+ 10 % eget kapital	Senast 2028	→ Återställandet av det egna kapitalet pågår, därefter påbörjas uppbyggnaden av ett positivt eget kapital.
Hög kostnadseffektivitet	Bruttokostnad per fraktion	Sjunka med stigande fraktionsvolym	→ Arbetet med hög kostnadseffektivitet pågår alltid. Uppföljning av styr- och måltalen pågår inte, de finns inte kvar i verksamhetsplan 2021.

Övriga mål

Område	Mål 2020	Resultat med kommentar
Samordnad verksamhets- och ekonomistyrning	Månadsrapporter och fortlöpande dialog med ägarna är implementerad.	↑ Månadsrapporter införda. Regelbundna diskussioner om resultat och förbättringsmöjligheter med direktion och styrgrupp.
Kunskapsspridning	Framtagen kommunikationsstrategi är förankrad inom KAS och implementerad.	↓ Ej genomfört, delvis beroende på covid-19-pandemin.

Område	Mål 2020	Resultat med kommentar
Kliniska behandlingsprotokoll/ studieprotokoll	Samtliga påbörjade behandlings- protokoll/studieprotokoll har en projektplan för framtagande och implementering liksom tidplan för uppföljning. Projekten ska vara resurssatta och samtliga dessa protokoll ska vara införda under 2020.	→ De studieprotokoll som tagits fram under 2020 följer den modell för nya kliniska studier som arbetats fram på Skandionkliniken. Studierna ska starta i början av 2021. På grund av svårigheter med finansiering är de inte fullt resurssatta.
Kvalitetsregisterbaserad uppföljning	Implementera aktiv användning av kvalitetsregister för samtliga de diagnoser/diagnosgrupper som behandlas vid Skandionkliniken. Arbetet avser både optimering av indata och användning av utdata för FoU samt ledning och styrning.	→ Inväntar nationell gemensam stråldatabas MIQA. Lokalt register svårigenomförbart. Samarbete med europeiskt initiativ avseende europeiskt register planeras.
Patientfokuserad vård	Vårdprocessen för protonstrålbehandling är definierad och grund för systematiskt förbättringsarbete. Vårdkoncept utvecklas parallellt med detta arbete. Vården av utlandspatienter omfattas även av detta förbättringsarbete.	→ Utvärdering av hanteringen av och flödet för de norska patienterna har genomförts under 2020. Rutin för omhändertagande och fördelning av patienterna mellan universitetsklinikerna är under revision baserat på utfallet.
Forskning och utveckling (FoU) - strategi och budget	En uppdaterad strategi för FoU är framtagen och implementering påbörjad.	→ Arbetet är påbörjat. En färdig FoU-strategi förväntas ligga framme under Q1 2021.
Kompetensförsörjning	Planer för kompetensförsörjning och kompetensutveckling är framtagna och implementerade för samtliga personalgrupper på Skandionkliniken.	→ Arbete enligt framtagna kompetensförsörjningsplanen: Alla nya medarbetare (strålsjuksköterskor, sjukhusfysiker) arbetar enligt en kompetensutvecklingsplan. Strålsjuksköterskor och sjukhusfysiker genomgår under två år en teoretisk och klinisk påbyggnadsutbildning i protonterapi för "körkort".

Område	Mål 2020	Resultat med kommentar
Strategi för IT	En ny IT-strategi och förvaltningsmodell är resurssatt och implementerad på Skandionkliniken och med koppling till samarbetet inom KAS.	 Förvaltningsmodellen 80 % färdig under 2020, resterande implementeras Q1 2021. Första version IT-strategi våren 2021.
Hotel von Kraemer	Säkra enhetliga regler för patientavgifter och fakturering av regionerna.	 Landets 21 regioner kunde inte enas om enhetliga regler.
Hotel von Kraemer	Utveckla samarbetet mellan klinik och hotell samt andra aktörer för patientens bästa och en god ekonomisk utveckling.	 Samarbetet har utvecklats kring städning av rotationspersonalens lägenheter, bemanningen i Skandionkliniken reception samt fastighetservice.
Investeringar	Investeringsplanen för Skandionkliniken är etablerad och avskrivningsplan inarbetad i budgetplanering.	 Investeringsplanen, som nu tydligare inkluderar prognos för avskrivningar, är etablerad och uppdateras löpande. Planen ingår i budgetarbetet.

Patientsäkerhetsberättelse 2020

Verksamhetens mål för patientsäkerhetsarbetet

SFS 2010:659, 3 kap. 1 § och SOSFS 2011:9, 3 kap. 1 §

Inledning

Under 2020 har båda behandlingsrummen i Skandionkliniken varit i klinisk drift med jämn fördelning av antal patienter.

Under året har sammanlagt 297 patienter påbörjat sin strålbehandling på Skandionkliniken. 45 (15 %) av dem var 18 år eller yngre. 266 (90 %) av patienterna kom från Sverige, resterande från Norge (27), Danmark (2), Estland (1) och Island (1)

Målet för Skandionkliniken patientsäkerhetsarbete är att minska riskerna för att en patient eller närstående erhåller någon skada i samband med behandlingen vid Skandionkliniken eller vistelsen på kliniken.

Exempel på risker för vårdskador i verksamheten är i första hand relaterat till den behandling med joniserande strålning som är vårt primära uppdrag och som regleras av Strålsäkerhetsmyndigheten.

Andra typer av vårdskadeområden är fallskador, nutrition, bemötande, information och informationsöverföring.

Kliniken hade under året åtta fast anställda och sex visstidsanställda sjukhusfysiker, fyra läkare, 20 onkologisjuksköterskor samt två undersköterskor. Utöver den fasta personalen har sjukhusfysiker och onkologer med anställning på landets universitetssjukhus tjänstgjort på Skandionkliniken till en grad motsvarande en läkare och två sjukhusfysiker på heltid.

Själva protonanläggningen underhålls och driftsäkras av leverantören

Ansvar för patientsäkerhetsarbetet

SFS 2010:659,3 kap. 9 § och SOSFS 2011:9, 7 kap. 2 §, p 1

- Ansvaret för patientsäkerhetsarbetet vid Skandionkliniken är delat Chefsfysikern ansvarar, tillsammans med den läkare som innehar uppdraget som radiologisk ledningsfunktion (RALF), för strålskydd och därtill relaterade risker. Verksamhetschefen är ansvarig för övriga risker inom övriga vårdskadeområden
- Den medicinskt ledningsansvarige (för närvarande verksamhetschefen) är ansvarig för att informera patienten om en vårdskada inträffat
- Mottagningens läkare, sjuksköterskor och övrig medicinsk personal har ansvar för att ta emot synpunkter och klagomål
- Med undantag av strålskyddsrelaterade händelser är verksamhetschefen ytterst ansvarig för att synpunkter och klagomål hanteras och att verksamhet och arbetssätt utvecklas så att risken för vårdskador minimeras.

Rutiner för egenkontroll samt vilken egenkontroll som genomförts under året*SOSFS 2011:9 5 kap. 2 §*

Egenkontroll är systematisk uppföljning och utvärdering av den egna verksamheten samt kontroll av att den bedrivs enligt de processer och rutiner som ingår i verksamhetens ledningssystem.

Dagliga kontroller har genomförts i båda behandlingsrummen. Kontrollerna avser främst dos i standardgeometrier, kontroll av strålkarakterisering, kontroll av säkerhetssystem (t ex dörrinterlock) samt behandlingsbord och avbildningssystem.

Tyngdpunkten för kvalitetssäkringsarbetet har under året legat på patientspecifik QA. För varje behandlingsfält har omfattande mätningar genomförts på flera djup och dosfördelningarna och dosnivåerna har analyserats i detalj före behandlingsstarten. Ett så omfattande mätprogram är inte resurseffektivt i längden och kliniken har undersökt möjligheten att komplettera de rutinmässiga patientspecifika mätningarna med andra periodiska kontroller av behandlingsutrustningen. Skandionkliniken har utvecklat en modell för analys av de loggfiler som systemet genererar under bestrålning. Modellen bygger på egenutvecklad mjukvara och tillåter analysen av placering av olika spottar, samt vidare beräkning av förväntade dosfördelningar enligt spottpositionerna i loggfilerna. Modellen är fortfarande under utveckling och validering.

2019 genomfördes, på uppdrag av Strålsäkerhetsmyndigheten, en förnyad riskanalys av verksamheten (den förra genomfördes inför start av kliniken). Denna riskanalys resulterade i att en nationell riskanalys avseende flödet av patienter och behandlingsdata mellan universitetsklinikerna och Skandionkliniken utfördes under 2020. Arbetet kommer att presenteras under januari 2021.

Åtgärder som genomförts för ökad patientsäkerhet*SFS 2010:659, 3 kap. 10 § p 1-2*

Strålsäkerhetskommittén med representanter från samarbetsklinikerna har sammanträtt två gånger under perioden.

Uppgradering av dokumenthanteringssystem har påbörjats under 2020 för att ytterligare säkerställa rutinernas giltighet

I mån av möjlighet behandlas också utländska patienter, främst från Norge, på kliniken. Omhändertagandet och planeringen sker enligt en fastställd rutin. Under 2020 har denna rutin utvärderats. Detta har resulterat i att smärre justeringar av rutinen kommer att göras under 2021.

Rutiner för att identifiera risker i verksamheten

SOSFS: 2011:9, 5 kap. 1 §

Det fortlöpande arbetet med att identifiera risker som kan medföra brister i verksamheten och äventyra patientsäkerheten bedrivs på flera sätt.

- Veckomöten genomförs med ansvariga för service och handhavande av protonanläggningen (leverantören), verksamhetschef, chefsfysiker och vårdenhetschef
- Kvalitetsmöten genomförs varannan vecka med all klinisk personal. På dessa möten diskuteras nya rutiner samt hur avvikelser hanterats och vilka konsekvenser dessa medfört.

Rutiner för händelseanalyser

SFS 2010:659, 3 kap. 3§

Negativa händelser med allvarlig vårdskada, eller risk för allvarlig vårdskada, utreds med händelseanalys enligt Socialstyrelsens mall. Tidigare tog Skandionkliniken hjälp från Akademiska sjukhuset men intern kompetens för att genomföra händelseanalyser har nu utvecklats och fortsätter utvecklas.

Informationssäkerhet

HSLF-FS 2016:40, 7 kap. 1§

Den genomlysning av IT-miljön vid Skandionkliniken som genomförts har inkluderat bedömning av informationssäkerheten och en riskanalys.

Identifierade behov av att förbättra informationssäkerheten finns inkluderade i den handlingsplan för utveckling av IT-organisationen som togs fram 2020.

Under 2020 har en IT-konsult påbörjat arbetet med att utveckla IT-miljön på kliniken. Konsulten fungerar också som IT-chef och ingår i ledningsgruppen för att garantera förankringen i verksamheten.

Samverkan för att förebygga vårdskador

SOSFS: 2011:9,4 kap. 6 §

Skandionkliniken är en nationell anläggning som erbjuder protonbehandling till alla som bedöms ha nytta av behandlingen. Patienterna kommer från någon av landets sju universitetskliniker, vilket innebär att det fordras väl utprovade processer för samverkan kring patienternas remittering och information.

Samtliga patientbehandlingar diskuteras på en nationell multidisciplinär konferens inför definitivt ställningstagande till om patienten förväntas gagnas av protonbehandling.

Denna konferens genomförs tre gånger per vecka. Deltagande är fysiker, dosplanerare, läkare och sjuksköterska från Skandionkliniken respektive universitetsklinikerna.

Vidare sker samverkan med universitetsklinikerna inom den modell för distribuerad kompetens som är en del av Skandionklinikens organisation och arbetsätt. Den nationella riskanalysen som genomförts under året kommer att belysa eventuella förbättringsområden.

Hälsa- och sjukvårdspersonalens rapporteringskyldighet/klagomål och synpunkter

SFS 2010:659, 6 kap. 4 §, SOSFS 2011:9, 5 kap. 3 §

Skandionkliniken använder ett datorbaserat system för rapportering av avvikelser och risker. All personal får utbildning i hur detta system används.

Varje avvikelserapport hanteras av en avvikelsegrupp i vilken kvalitetsansvarig sjuksköterska, kvalitetsansvarig sjukhusfysiker, radiologiskt ledningsansvarig läkare (RALF), vårdenhetschef, chefsfysiker och verksamhetschef ingår. Denna grupp har träffats varannan vecka. Gruppen avgör om händelsen behöver rapporteras vidare till SSM. Vid tveksamheter kan detta ytterligare diskuteras i strålsäkerhetskommittén.

För varje avvikelse utses en ansvarig individ. Ambitionen är att avvikelsen ska ha utretts inom tre månader.

Under 2020 har 48 avvikelser rapporterats i det interna systemet för avvikelshantering varav en rapporterades vidare till SSM. Avvikelsen handlade om en systematiskt avvikande hantering av "tuning spots" som uppstod i samband med en uppgradering av systemets isocenter den 19 januari 2020. Detta resulterade i en ny sitekonfiguration och ledde till mätbara skillnader för vissa patienter. Felet åtgärdades av IBA och validerades den 6 mars 2020. Under perioden godkändes flera planer för behandling. Ingen behandling behövde dock planeras om till följd av avvikelsen, vilket visar att den hade en liten förväntad klinisk påverkan. Retrospektiva analyser av loggfiler som genererades under behandling visade inte heller på några allvarliga dosimetriska avvikelser. Loggfilsanalyser kommer nu att inkluderas i kontrollerna efter uppgraderingar av beamoptiken.

En IVO-anmälan har utretts. Det gällde en patient som efter avslutad protonbehandling inte blev kallad till återbesök på sin hemklinik. Det framkom att inget remissvar med epikriskopia skickats från Skandionkliniken till hemkliniken vid behandlingens avslutande. Anmälan föranledde en översyn av rutinerna på både hemkliniken och Skandionkliniken och resulterade i att preliminär behandlingsperiod nu dikteras redan i samband med första rondanteckningen.

Sammanställning och analys

SOSFS 2011:9, 5 kap. 6 §

Inkomna avvikelser, klagomål och synpunkter sammanställs och analyseras i ovan nämnda gruppering och återrapporteras till medarbetarna vid återkommande klinikmöten och till strålsäkerhetskommittén.

Samverkan med patienter och närstående

SFS 2010:659 3 kap. 4 §

Ingen organiserad samverkan med patienter och närstående har genomförts under året.

Resultat

SFS 2010:659, 3 kap. 10 § p 3

Dosimetri

Samtliga sjukhusfysiker och onkologisjuksköterskor är utrustade med persondosimeter som registrerar doser från fotoner och neutroner. Under perioden har ingen anmärkning noterats vid avläsning av dosimetrarna. Detta motsvarar personalens indelning i kategori B.

Ytterligare fyra dosimetrar har varit placerade på strategiska platser på kliniken. Inte heller från dessa har någon dos över dosimetrarnas detektionsgräns noterats.

Patientenkät

Skandionkliniken arbetar kontinuerligt med patientenkäter (via undersökningsverktyget GreatRate). Resultatet används i utvecklingen av patientsäkerhet. Svarsfrekvensen har varit god och patientnöjdheten är hög.

**Kommunalförbundet
Avancerad Strålbehandling
Revisorerna**

Till Fullmäktige i
Region Uppsala
Region Östergötland
Region Skåne
Region Stockholm
Region Västerbotten
Västra Götalandsregionen
Region Örebro län

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2020

Vi har granskat den verksamhet som bedrivits i Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling (organisationsnummer 222000-2097) av dess direktion.

Direktionen ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper och pröva om verksamheten bedrivits enligt de uppdrag, mål, lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet, förbundsordningen och revisionsreglementet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Det ekonomiska resultatet för 2020 är ett överskott på 14,7 mnkr jämfört med ett budgeterat resultat på 7 mnkr. Det sammanlagda underskottet mot balanskravet är därmed -123 mnkr vilket inte beräknas kunna återställas inom tre år. Även det egna kapitalet är negativt, -111,5 mnkr. Antalet behandlingsfraktioner blev 8 215 under året mot budgeterade 10 000. Antalet remitterade patienter är fortfarande lägre än budgeterat. Det är viktigt att det finns en balans mellan planerad och verklig verksamhet och att ekonomin anpassas efter detta.

Revisorerna har under flera år konstaterat att den interna kontrollen inte varit helt tillräcklig. De detaljerade synpunkter som vi tidigare har avgivit är nu åtgärdade.

Vi bedömer att direktionen i Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling under 2020 i huvudsak bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi bedömer att direktionens interna kontroll varit tillfredsställande.

Vi bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen inte är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som direktionen uppställt.

Vi tillstyrker att respektive fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för direktionen samt de enskilda ledamöterna i densamma.

Uppsala den 29 mars 2021

Anders Toll

Cecilia Forss

Jan-Erik Nyberg

Bilagor

Till revisionsberättelsen hör bilagorna:
Granskning av delårsrapport per den 30 juni 2020
Granskning av bokslut och årsredovisning per 2020-12-31

Dokumentet är signerat med Visma Addos tjänst för digital signering.
Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Undertecknarens identitet är registrerad och listad här nedan.

“Med min signatur bekräftar jag innehållet i ovanstående dokument.”

Serienummer: VUxiY463KzhKtLJEb3nYSQ

ANDERS TOLL

29-03-2021 16:16

Serienummer: 6AVV6eQlv8t2aDvA7k/d5A

Fride Jan-Eric Nyberg

29-03-2021 18:30

Serienummer: 1UOWRI0yKr9Hq6Eori+ZBg

Cecilia Wallgren Forss

30-03-2021 10:12

Detta dokument är signerat med Visma Addos tjänst för digital signering. Certifikat i detta dokument är säkra och validerade med hjälp av de matematiska hashfunktionerna i originaldokumentet.

Dokumentet är låst för ändringar och har en tidsstämpel med ett certifikat från en pålitlig tredje part. Alla kryptografiska signeringscertifikat är inbäddade i PDF-filen och kan användas för godkännande i framtiden.

Hur man verifierar att dokumentet är i original

Detta dokument är skyddat med ett Adobe CDS-certifikat. När du öppnar dokumentet i Adobe Reader ser du att det är certifierat i Visma Addos signeringstjänst. Detta garanterar att innehållet i dokumentet är oförändrat.

Du kan verifiera de kryptografiska signeringscertifikaten i dokumentet med Visma Addos validator på denna webbsida
<https://vismaaddo.net/WebAdmin/#/NemIdValidation>

Utöver detta dokument kan ett eller flera dokument och bilagor höra till försändelsen.
Alla dokument i försändelsen är listade nedan. I händelselogg
står alla åtgärder som relaterar till signeringen av dokumentet.

Dokument i försändelsen

Detta dokument

KAS Revisionsberättelse 2020.pdf

Ovanstående dokument och bilagor som lämnats in i signerad form har skickats till alla parter via e-post eller en nedladdningslänk. Undertecknaden är ansvarig för nedladdning och säker lagring av dokument och bilagor.

Ladda ner dokument

Om du som undertecknare har fått en länk där du kan ladda ner dokumenten kommer den att vara giltig i upp till 10 dagar efter mottagande. Därefter kommer dokumenten att raderas från Visma Addo.

Händelselogg för dokument

Händelselogg för dokumentet

2021-03-29 16:10	Underskriftsprocessen har startat
2021-03-29 16:10	Underskriftsprocessen har startat
2021-03-29 16:10	Underskriftsprocessen har startat
2021-03-29 16:10	En avisering har skickats till Anders Toll
2021-03-29 16:10	En avisering har skickats till Cecilia Forss
2021-03-29 16:10	En avisering har skickats till Jan-Erik Nyberg
2021-03-29 16:15	Dokumentet öppnades via länken som skickades till Anders Toll
2021-03-29 16:16	ANDERS TOLL har signerat dokumentet KAS Revisionsberättelse 2020.pdf via BankID Sverige (Unikt ID: VUxiY463KzhKtLJEb3nYSQ)
2021-03-29 16:16	Alla dokument har undertecknats av Anders Toll
2021-03-29 18:29	Dokumentet öppnades via länken som skickades till Jan-Erik Nyberg
2021-03-29 18:30	Fride Jan-Eric Nyberg har signerat dokumentet KAS Revisionsberättelse 2020.pdf via BankID Sverige (Unikt ID: 6AVV6eQlv8t2aDvA7k/d5A)
2021-03-29 18:30	Alla dokument har undertecknats av Jan-Erik Nyberg
2021-03-30 10:12	Dokumentet öppnades via länken som skickades till Cecilia Forss
2021-03-30 10:12	Cecilia Wallgren Forss har signerat dokumentet KAS Revisionsberättelse 2020.pdf via BankID Sverige (Unikt ID: 1UOWRlOyKr9Hq6Eori+ZBg)
2021-03-30 10:12	Alla dokument har undertecknats av Cecilia Forss

Visma Addo

Visma Consulting • Nørgaardsvej 32 • 2800 Kgs. Lyngby • Denmark

addo@visma.com • www.visma.dk/addo

Kommunalförbundet
Avancerad
Strålbehandling

Protokoll

Sammanträdesdatum
2021-03-24

Förbundsdirektionen

§§ 9-19

- Plats och tid:** Distansmöte via Microsoft Teams, kl. 15:01-16:43
- Beslutande:** Marie Morell, ordförande, (M) Region Östergötland
Nicklas Sandström, (M) Region Västerbotten, ersättare för Peter Olofsson
Stefan Olsson, (M) Region Uppsala
Karin Sundin, (S) Region Örebro län
Carl Johan Sonesson, (M) Region Skåne, §§ 9-16
Ola Karlsson (M), Region Örebro län, ersättare för Carl-Johan Sonesson, §§ 17-19
Désirée Pethrus, (KD) Region Stockholm
Håkan Linnarsson, (S) Västra Götalandsregionen, ersättare för Jonas Andersson
- Ersättare:** Torbjörn Holmqvist, (S) Region Östergötland
Helena Proos, (S) Region Uppsala
Ola Karlsson (M), Region Örebro län, §§ 9-16
Ingrid Lennerwald, (S) Region Skåne, §§ 9-12
- Frånvarande:** Peter Olofsson, vice ordförande, (S) Region Västerbotten
Tove Sander, (S) Region Stockholm
Jonas Andersson, (L) Västra Götalandsregionen
- Tjänstemän:** Jörgen Striem, förbundsdirektör
Hillevi Rylander, verksamhetschef
Karin Axén, kanslisekreterare
- Sekreterare:** Karin Axén, paragrafer 9-19
- Utses att justera:** Karin Sundin
- Justering:** Protokollet skickas för justering
- Underskrifter:** Protokollet signeras digitalt

§ 13 Årsredovisning med patientsäkerhetsberättelse 2020

Förbundsdirektör Jörgen Striem presenterar förslag till årsredovisning 2020.

Revisorernas berättelse, jämte årsredovisningen, ska senast den 31 mars året efter det år revisionen avser, avges till var och en av förbundsmedlemmarnas fullmäktige.

Enligt finanspolicyn ska en finansrapport tillställas direktionen i anslutning till delårs- och årsbokslut.

Ett utkast till förslag till årsredovisning med patientsäkerhetsberättelse, samt ett utkast till förslag till finansrapport bifogas.

Det har vuxit fram en praxis i kommunalförbund att signera årsredovisningen, men det finns inget formellt krav i lagen (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) att det ska ske.

Förbundsdirektionen BESLUTAR

att tillstyrka förslaget till årsredovisning 2020 med patientsäkerhetsberättelse,

att godkänna förslaget till finansrapport 2020,

att uppdra åt förbundsdirektören att tillställa förbundsmedlemmarnas fullmäktige förbundsdirektionens förslag till årsredovisning 2020 med patientsäkerhetsberättelse,

att med hänvisning de praktiska svårigheter som covid-19- pandemin medför inte signera årsredovisningen,

att punkten är omedelbart justerad.

Rätt avskrivet intygar

Lena Björnstad
Kommunikationschef

Hej,

Bifogat finns Plan för verksamhet och ekonomi 2022 samt plan för ekonomi 2023-2024 för Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling.

För beslut i fullmäktige.

Vänliga hälsningar
Karin

Karin Axén
Kanslissekreterare
Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling

Skandionkliniken
von Kraemers allé 26
752 37 Uppsala
Tel: +46(0)18 4958002
karin.axen@skandion.se

Till

Fullmäktige för medlemmar i Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling

Region Skåne

Region Stockholm

Region Uppsala

Region Västerbotten

Region Örebro län

Region Östergötland

Västra Götalandsregionen

Budgetram 2022

Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling

I enlighet med förbundsordningen, samt bifogat protokollsutdrag, översändes kommunalförbundets direktionens förslag till budgetram för verksamhetsåret 2022.

Medlemsregionernas fullmäktige föreslås besluta:

- att godkänna förslaget till budgetram 2022 för Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling.

Uppsala 2021-03-29

Jörgen Striem

Förbundsdirektör

Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling

Bilagor

- Plan för verksamhet och ekonomi 2022 samt plan för ekonomi 2023–2024
- Protokollsutdrag § 15 Förslag till budgetram i protokoll från förbundsledningens möte 2021-03-24

PLAN FÖR VERKSAMHET OCH EKONOMI 2022 SAMT PLAN FÖR EKONOMI 2023–2024

KOMMUNALFÖRBUNDET
AVANCERAD STRÅLBEHANDLING

Organisationsnummer 222000-2097

Innehåll

Inledning	3
Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling	3
Förbundsordningen	4
KAS kliniska verksamhet	4
KAS vetenskapliga verksamhet	5
Hotel von Kraemer	5
KAS finansiering	6
Strategiska förutsättningar 2022	6
KAS uppdrag	7
Möjligheter	7
Risker	7
Kritiska framgångsfaktorer	8
Mål 2022	8
Fortsatt verksamhetsplanering 2021	8
Förslag till budgetram 2022	8
Förutsättningar	9

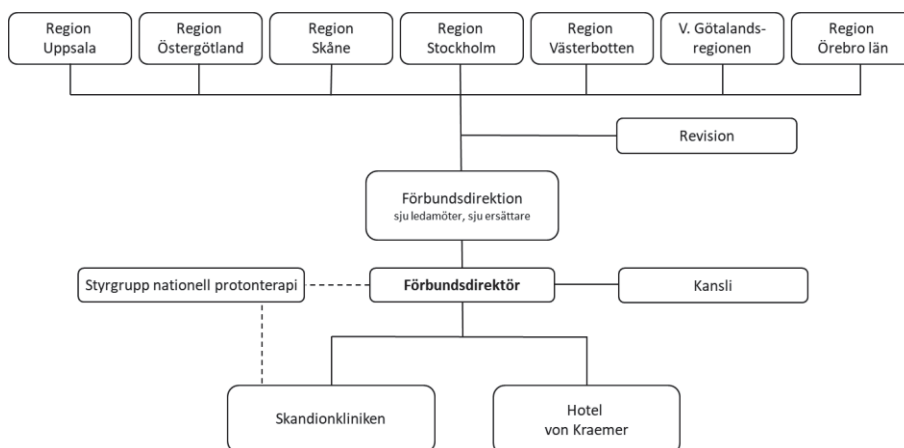
Inledning

Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling

Kommunalförbundet Avancerad Strålbehandling (KAS) bildades 2006 för att behandla tumörer med protonstrålning vid Skandionkliniken. Universitetsklinikerna förbereder och följer upp patienterna. Behandlingseffekterna utvärderas i vetenskapliga studier.

I fastigheten finns även Hotel von Kraemer som erbjuder patienter och anhöriga boende i samband med behandlingen. Utöver hotellverksamheten erbjuds restaurang och konferenslokaler.

Fastigheten ägs av Akademiska Hus. Den stod klar 2014. Hyresavtalet löper till 2039. Strålningsutrustningen installerades av det belgiska företaget IBA. Ett serviceavtal med IBA löper till april 2021. Hotellet öppnade 2014. De första patienterna behandlades 2015.

KAS medlemmar är de sju regioner som har universitetssjukhus: Region Skåne, Region Stockholm, Region Uppsala, Region Västerbotten, Region Örebro län, Region Östergötland samt Västra Götalandsregionen.

KAS styrs av en politiskt vald direktion som består av en ledamot och en ersättare från varje medlemsregion.

Styrgrupp Nationell Protonterapi är beslutsstöd till direktionen och Skandionklinikens ledning. Den ansvarar även för protonterapiprocessen. I styrgruppen ingår två ledamöter från varje medlemsregion.

Förbundsledaren är KAS högsta tjänsteman. Internt har KAS en verksamhetschef som leder verksamheten vid Skandionkliniken och en hotellchef som leder Hotel von Kraemers verksamhet.

Förbundsordningen

Ett kommunalförbund är en organisation där flera regioner gått samman för att överlåta skötseln av en gemensam angelägenhet åt förbundet. De grundläggande reglerna för driften och styrningen av verksamheten finns i kommunallagen.

Av förbundsordningen framgår att KAS ska:

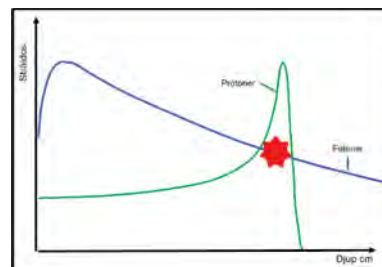
- Driva en anläggning för avancerad strålbehandling med protoner.
- Skapa förutsättningar för optimal behandling, samt utveckling och utvärdering av behandlingen, till gagn för patienterna.
- Säkerställa att protonstrålning är nationellt likvärdigt tillgänglig för alla patienter i Sverige oavsett bostadsort.
- I mån av kapacitet erbjuda utländska patienter vård.
- Bedriva verksamheten så att man nyttjar möjligheterna att utföra diagnostik, behandlingsplanering, del av behandling och eftervård inom varje sjukvårdsregion (delat ansvar och distribuerad kompetens).
- Säkerställa att möjligheterna till forskning och utveckling tillvaratas.
- Svara för annan verksamhet som har ett naturligt samband med driften av anläggningen.

KAS kliniska verksamhet

Protonstrålningens egenskaper

Protonstrålning och konventionell strålning med fotoner har likvärdig kapacitet att förstöra en tumör. Fotoner avger energi successivt vid passagen genom en kropp. Protoner avger energi mer fokuserat. Strålen kan styras så att maximal energi avges i den behandlade tumören.

Stråldosen till vävnaden runt en tumör blir lägre med protoner, vilket minskar risken för strålskador i den friska vävnaden.

Skandionklinikens utveckling

Skandionkliniken planerades för att behandla 1 000 patienter per år med sammanlagt 15 000 fraktioner (behandlingstillfällen). Kliniken har två behandlingsrum (gantryn) igång och ett tredje rum som kan utrustas om verksamheten expanderar

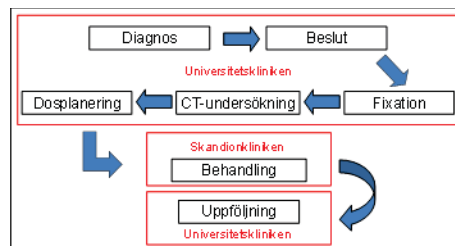
De första patienterna behandlades i augusti 2015. Den vanligaste behandlingsorsaken är tumörer i centrala nervsystemet. Under en period av ca sex veckor strålas patienterna med i genomsnitt ca 28 fraktioner.

2020 påbörjades behandling av 297 patienter, varav 266 svenska. 42 patienter var barn ≤ 18 år, varav 36 svenska. 8 215 fraktioner utfördes, varav 7 278 till svenska patienter. Styrgruppens bedömning är att kliniken 2025 kommer att behandla ca 375 svenska patienter med ca 9 500 fraktioner.

Universitetsklinikerna remitterar patienter i olika utsträckning. Orsaker till att inte fler remitteras är dels att strålbehandlingen med fotoner har utvecklats, dels att evidensen för protonstrålningens fördelar är begränsad, mer forskning behövs.

Distribuerat ansvar – distribuerad kompetens

Skandionkliniken tar inte emot egna patienter. Behandlingarna utförs på uppdrag av universitetsklinikerna. Förberedelser och uppföljning sker vid universitetsklinikerna. Regionerna, universitetssjukhusen och Skandionkliniken delar på ansvaret för, och utförandet av, verksamheten. Det kallas ”distribuerad kompetens”.

En läkare och två sjukhusfysiker från universitetsklinikerna tjänstgör veckovis vid Skandionkliniken enligt ett rotationsschema.

Europeiska centra

Enligt den internationella intresseorganisationen PTCOG (Particle Therapy Co-Operative Group) var 31 centra för protonstrålning i drift Europa i december 2020, varav 20 startat 2015 eller senare. Ytterligare elva planeras eller är under uppförande.

2019 startade ett centrum med tre gantryn (behandlingsrum) i Århus i Danmark. 2024 startar två centra i Norge med totalt fyra gantryn och option på ett femte.

KAS vetenskapliga verksamhet

Det distribuerade ansvaret och den distribuerade kompetensen är basen för KAS forskning om protonbehandling.

Målet var vid starten att $\geq 80\%$ av patienterna ska ingå i kliniska studier som utvärderar protonbehandlingens effekter. 2021 är målet reviderat till att inkludera ≥ 25 vuxna patienter i en klinisk vetenskaplig studie, vilket bedöms vara mer realistiskt.

2021 pågår fyra kliniska studier. Ytterligare två ligger i startgroparna.

2021 tillsätts ”tumörgrupper” som syftar till att utveckla kliniska behandlingsprotokoll och vetenskapliga studieprotokoll. KAS har tillsatt en forskningskoordinator på halvtid, samt två forskningssjuksköterskor på kvartstid. Försöksvis ges nya studier ett ekonomiskt stöd under uppstartfasen.

Hotel von Kraemer

Hotel von Kraemer erbjuder patienter och närstående boende under behandlingen vid Skandionkliniken. 2020 kom 2,5 % av gästerna från Skandionkliniken, de svarade för 25 % av gästnätterna.

Hotellet har 83 rum, en restaurang och lokaler för konferenser. Det öppnade 2014 och drevs inledningsvis av en privat entreprenör som gick i konkurs 2015. Det pågår en rättslig tvist mellan entreprenören och KAS. Hotellet drivs tills vidare i KAS regi.

Hotellet har ett avtal med Akademiska sjukhuset om ”vårdnära hotell”.

Hotellet vänder sig även till allmänheten. Restaurang- och konferensverksamheten har minskat påtagligt på grund av covid-19-pandemin. Timavlönade nyttjas för närvarande inte, vanligtvis utgör de halva personalstyrkan.

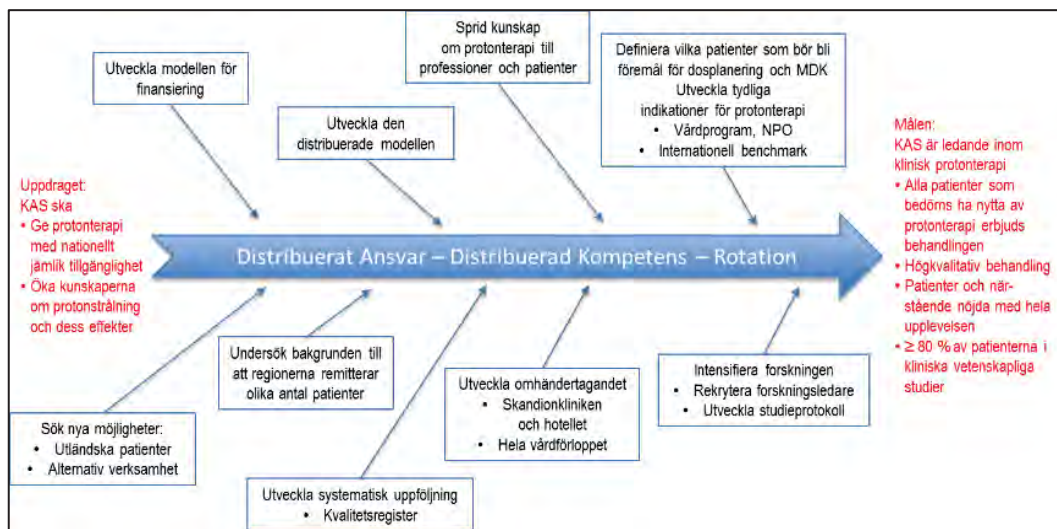
KAS finansiering

Inledningsvis finansierades 50 % av klinikens budgeterade kostnader med ett abonnemang fördelat mellan landets 21 regioner utifrån befolkningsstorlek. Resterande 50 % finansierades med en rörlig intäkt per utförd fraktion, kalkylerad utifrån målet 15 000 fraktioner per år. Priset har följt LPIK exkl. läkemedel, men är för övrigt oförändrat sedan den ekonomiska modellen fastställdes 2012.

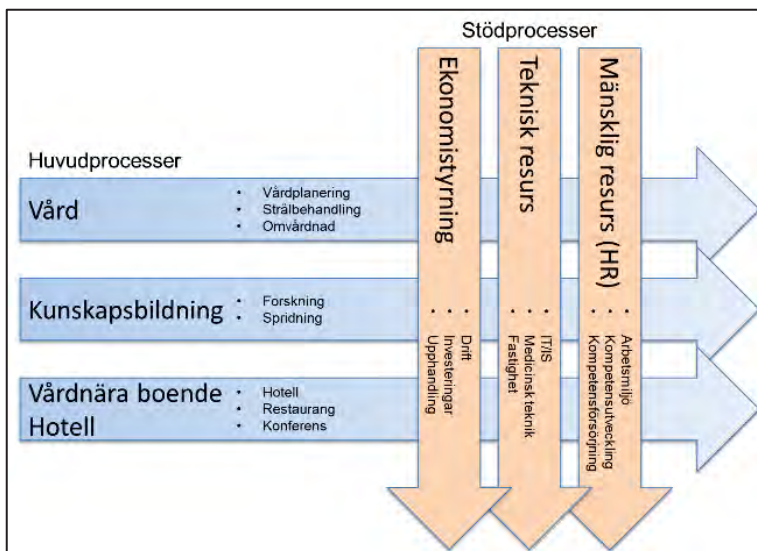
2015–2020 har antalet planerade fraktioner varje år överstigit utfallet, vilket har medfört ekonomiska underskott. 2018 höjdes regionernas abonnemangskostnader till 70 % av Skandionklinikens budgeterade kostnader.

Strategiska förutsättningar 2022

KAS direktion, styrgrupp och ledningsgrupp fastställde i januari 2020 en övergripande målbild illustrerad som ett ”fiskben”.

KAS ledningsgrupp definierade i juni 2019 övergripande processer.

KAS uppdrag

KAS ska:

- Ge protonterapi med nationellt jämlik tillgänglighet.
- Öka kunskaperna om protonstrålning och dess effekter.
- Erbjud patienterna boende under behandlingen vid Skandionkliniken.

Möjligheter

Tydligare indikationer säkerställer att rätt patienter erbjuds protonterapi.

Intensifierad forskning kan leda till att fler patienter behandlas vid Skandionkliniken och att Sverige återtar sin ställning inom klinisk och akademisk strålbehandling.

KAS nätverk för dialog och samarbete gagnar all strålbehandling i Sverige

En stark klinisk och akademisk verksamhet ökar möjligheterna att rekrytera patienter och medarbetare från andra länder.

Risker

Otydliga indikationer för dosplanering och protonterapi kan innebära att patienter som skulle ha nytta av protonstrålning går miste om behandlingen.

Utan stark forskning förblir det svårt att utveckla KAS verksamhet.

Om antalet patienter inte ökar kan det leda till att klinikens attraktionskraft avtar och till problem att kompetensförsörja Skandionkliniken.

Begränsat antal patienter försvårar för Hotel von Kraemer att lämna överskott till KAS.

Nya protonterapianläggningar i andra länder minskar underlaget för Skandionkliniken. En anläggning öppnade 2019 i Danmark. Två anläggningar öppnar 2024 i Norge.

Kritiska framgångsfaktorer

- Tydliga indikationer för dosplanering och för behandling med protoner har tagits fram.
- Den protonterapirelaterade forskningen har intensifierats, ny kunskap genereras och sprids.
- Det distribuerade ansvaret och den distribuerade kompetensen är utvärderade och åtgärder har vidtagits. Intressenterna anser att den fungerar väl.
- Den kliniska och den akademiska kompetensförsörjningen är säkerställd.
- Modellen för Skandionklinikens finansiering har utvecklats, ekonomin är i balans.
- KAS stödfunktioner har utvecklats och fungerar väl.

Mål 2022

2019-04-10 fastställde direktionen mål för en god ekonomisk hushållning.

Finansiella mål

- Verksamheten ska bedrivas med hög kostnadseffektivitet.
- Kommunalförbundet ska budgetera med överskott.
- Överskott ska användas för att återställa tidigare underskott, så att det egna kapitalet är återställt senast år 2027.

Verksamhetsmål

- Mål fastställs i verksamhetsplanen och rör perspektiven patient, process och verksamhet, forskning och utveckling, medarbetare samt ekonomi (finansiella mål).

Fortsatt verksamhetsplanering 2021

Enligt § 17 i KAS förbundsordning ska förbundsdirektionen fastställa budgeten senast vid augusti månads utgång året före budgetåret, eller senast vid september månads utgång om särskilda skäl föreligger. Budgeten skall innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret samt en plan för ekonomin under den kommande treårsperioden.

Förbundet skall upprätta ett underlag till budget som senast den 31 mars tillställs förbundsmedlemmarna för godkännande av budgetramen.

Förutsättningarna för KAS verksamhet i månadskiftet februari-mars 2021 är väsentligen desamma som i verksamhetsplan 2021, samt årsredovisning 2020.

KAS kommer under våren 2021 revidera de strategiska förutsättningarna samt formulera mål för 2022. Arbetssättet är jämförbart med den praxis som etablerades 2020.

Förslag till budgetram 2022

Skandionklinikens budgetram föreslås öka med 2,0 % till 2022 (LPIK är 2,1 %).

Se bilaga ”Budgetförslag 2022 samt plan för 2023–2024.

Förutsättningar

Abonnemangsinntäkterna är 70 % av Skandionklinikens fastställda kostnadsbudget. Fraktionsintäkterna är beräknade på 9 000 fraktioner 2022, vilket är oförändrat jämfört med 2021. Åren 2023 och 2024 är fraktionsintäkterna beräknade på 9 500 respektive 10 000 fraktioner.

Budgetposterna är uppräknade enligt LPIK med några undantag. Personalkostnaderna ökar med en undersköterska samt löneglidning. Serviceavtal och köpta tjänster har höjts extra med anledning av kommande ökade driftskostnader inom IT och medicinsk teknik. FoU-kostnader ökar på grund av det stöd KAS ger till ett projekt för kompetensförsörjningen av svensk strålbehandling. Finansiella kostnader har sänkts eftersom räntekostnaderna har blivit lägre efter amorteringen av obligationslånet som gjordes 2020.

Budgetförslag 2022 samt plan för 2023–2024

Bilaga

KAS/Skandionkliniken

	Fraktioner/år	9 000	9 000	9 500	10 000
(Alla belopp i tkr)	Fastställd		Förslag	Plan	Plan
	2021		2022	2023	2024
Intäkter					
<u>Abonnemang</u>	147 873		150 881	154 951	159 652
<u>Vårdintäkter</u>					
- Svenska fraktionsintäkter	52 010		53 104	57 396	62 109
- Externa vårdintäkter	11 558		11 801	12 755	13 802
<u>Finansiella intäkter</u>	-		-	-	-
Summa intäkter	211 441		215 786	225 102	235 563
Kostnader					
<u>Personal</u>	51 885		53 348	56 636	58 333
<u>Serviceavtal</u>					
- IBA	30 995		31 645	32 405	33 312
- Övriga avtal	4 367		5 800	5 939	6 105
<u>Köpta tjänster</u>	6 000		7 500	7 680	7 895
<u>Hyror</u>					
- Kliniken	41 275		42 142	43 153	44 361
- Lägenheter	698		713	730	751
<u>Drift fastighet</u>	9 615		9 817	10 052	10 334
<u>Förbrukningsinventarier/material</u>	1 892		1 932	1 978	2 034
<u>Försäkringar</u>	318		325	333	342
<u>FoU-verksamhet</u>	4 000		4 800	4 915	5 053
<u>Avskrivningar</u>	32 000		32 000	32 000	34 000
<u>Övriga kostnader / oförutsett</u>	2 000		2 000	2 000	2 000
<u>Finansiella kostnader</u>					
- Räntekostnad obligationslån	25 117		22 326	22 326	22 326
- Övriga finansiella kostnader	500		600	600	600
Summa kostnader	211 247		215 545	221 359	228 074
Resultat	194		241	3 743	7 489

Hotel von Kraemer

	2021	2022	2023	2024
Intäkter	27 292	24 119	25 210	26 411
Kostnader	-26 056	-24 317	-25 107	-25 926
Resultat	1 236	-198	103	485
Prognos ackumulerat resultat	-110 116	-110 073	-106 227	-98 253

Kommunalförbundet
Avancerad
Strålbehandling

Protokoll

Sammanträdesdatum
2021-03-24

Förbundsdirektionen

§§ 9-19

- Plats och tid:** Distansmöte via Microsoft Teams, kl. 15:01-16:43
- Beslutande:** Marie Morell, ordförande, (M) Region Östergötland
Nicklas Sandström, (M) Region Västerbotten, ersättare för Peter Olofsson
Stefan Olsson, (M) Region Uppsala
Karin Sundin, (S) Region Örebro län
Carl Johan Sonesson, (M) Region Skåne, §§ 9-16
Ola Karlsson (M), Region Örebro län, ersättare för Carl-Johan Sonesson, §§ 17-19
Désirée Pethrus, (KD) Region Stockholm
Håkan Linnarsson, (S) Västra Götalandsregionen, ersättare för Jonas Andersson
- Ersättare:** Torbjörn Holmqvist, (S) Region Östergötland
Helena Proos, (S) Region Uppsala
Ola Karlsson (M), Region Örebro län, §§ 9-16
Ingrid Lennerwald, (S) Region Skåne, §§ 9-12
- Frånvarande:** Peter Olofsson, vice ordförande, (S) Region Västerbotten
Tove Sander, (S) Region Stockholm
Jonas Andersson, (L) Västra Götalandsregionen
- Tjänstemän:** Jörgen Striem, förbundsdirektör
Hillevi Rylander, verksamhetschef
Karin Axén, kanslisekreterare
- Sekreterare:** Karin Axén, paragrafer 9-19
- Utses att justera:** Karin Sundin
- Justering:** Protokollet skickas för justering
- Underskrifter:** Protokollet signeras digitalt

§ 15 Förslag till budgettram

Enligt förbundsordningen 17 § ska ett underlag till budget för nästföljande år tillställas förbundsmedlemmarna senast den 31 mars. Förbundsmedlemmarna ska godkänna budgetramen innan budgeten fastställs av förbundsdirektionen senast vid augusti månads utgång året före budgetåret, eller senast före september månads utgång om särskilda skäl föreligger. Budgeten skall innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret samt en plan för ekonomin under den kommande treårsperioden. När budgeten fastställs bestämmer förbundsdirektionen storleken på bidragen som medlemmarna skall erlagga till förbundet enligt grunderna i 15 och 16 §§.

Ett utkast till förslag till plan för verksamhet och ekonomi 2022 samt plan för ekonomi 2023–2024 bifogas.

Förbundsdirektionen BESLUTAR

att tillstyrka förslaget till budgettram för KAS 2022,

att uppdra åt förbundsdirektören att tillställa förbundsmedlemmarnas fullmäktige direktionens förslag till budgettram för 2022, samt utkastet till förslag till plan för verksamhet och ekonomi 2022 samt plan för ekonomi 2023–2024,

att punkten är omedelbart justerad.

Rätt avskrivet intygar

Lena Biörnstad
Kommunikationschef

28

Årsredovisningar för
samordningsförbunden för
år 2020

21RS3479

Tjänsteställe, handläggare
Staben Ekonomi, Ingrid Domberg

Sammanträdesdatum
2021-06-21--22

FöredragningsPM
Dnr: 21RS3479

Organ
Regionfullmäktige

Årsredovisningar för samordningsförbunden för år 2020

Förslag till beslut

Regionfullmäktige beslutar

att godkänna Samordningsförbundet Finsam Lekeberg och Örebro årsredovisning för 2020,

att i enlighet med revisorernas tillstyrkan bevilja styrelsen för Samordningsförbundet Finsam Lekeberg och Örebro ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2020,

att godkänna Samordningsförbundet Sydnärke årsredovisning för 2020,

att i enlighet med revisorernas tillstyrkan bevilja styrelsen för Samordningsförbundet Sydnärke ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2020,

att godkänna Samordningsförbundet Finsam Degerfors/Karlskoga årsredovisning för 2020,

att i enlighet med revisorernas tillstyrkan bevilja styrelsen för Samordningsförbundet Finsam Degerfors/Karlskoga ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2020,

att godkänna Samordningsförbundet Norra Örebro län SOFINT årsredovisning för 2020 samt

att i enlighet med revisorernas tillstyrkan bevilja styrelsen för Samordningsförbundet Norra Örebro län SOFINT ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2020.

Sammanfattning

Samordningsförbunden i Lekeberg och Örebro, Sydnärke, Karlskoga/Degerfors och Norra Örebro län SOFINT har inkommit med årsredovisningar och revisionsberättelser för 2020. Förbundens ändamål är att svara för en finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet mellan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen,

Tjänsteställe, handläggare
Staben Ekonomi, Ingrid Domberg

Sammanträdesdatum
2021-06-21--22

FöredragningsPM
Dnr: 21RS3479

regionorganisationen och kommun. I enlighet med förbundsordningen ska styrelserna årligen till förbundsmedlemmarna i samband med bokslutet redovisa verksamheternas resultat.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Beslutet har inga konsekvenser för ovanstående perspektiv.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM regionfullmäktige den 21-22 juni 2021 Årsredovisningar för samordningsförbunden för år 2020.

Årsredovisning och revisionsberättelse för 2020 för Samordningsförbundet Finsam Lekeberg och Örebro.

Årsredovisning och revisionsberättelse för 2020 för Samordningsförbundet Sydnärke.

Årsredovisning och revisionsberättelse för 2020 för Samordningsförbundet Finsam Degerfors /Karlskoga.

Årsredovisning och revisionsberättelse för 2020 för Samordningsförbundet i Norra Örebro län SOFINT.

Skickas till:

Samordningsförbunden i länet

Revisionsberättelse

Till styrelsen i Samordningsförbundet Lekeberg och Örebro, org. nr 222000–2493, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och fullmäktige i respektive medlemskommun.

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Samordningsförbundet Lekeberg och Örebro för år 2020.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av samordningsförbundets finansiella ställning per den 31 december 2020 och av dess finansiella resultat för året enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att resultaträkningen och balansräkningen för samordningsförbundet fastställs.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisions sed i Sverige. Revisorernas ansvar enligt denna sed beskrivs närmare i avsnitten *Den auktoriserade revisorns ansvar* samt *De förtroendevalda revisorernas ansvar*.

Vi är oberoende i förhållande till förbundet enligt god revisors sed i Sverige. Jag som auktoriserad revisor har fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning. Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som den bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen för bedömningen av förbundets förmåga att fortsätta verksamheten. Den upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen avser att likvidera förbundet, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Den auktoriserade revisorns ansvar

Jag har utfört revisionen enligt god revisions sed i Sverige. Mitt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisions sed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland